

ВЕЛИКАТА БОРБА

между Христос и Сатана

София, 1993

Всички библейски текстове са взети от издание на Библията на български език от 1940 година;
ЦП - означение на Цариградски превод

THE GREAT CONTROVERSY

E. G. WHITE

Pacific Press Publishing Association

Mountain View, California 94042

Text copyright, 1950, 1970, by
The Ellen G. White Publications

All Rights Reserved

Преводач: Кремен Кръстев

Художник: Георги Петров

Графика: Фидел Ангелов

Защо трябва да прочетете
тази книга?

За милиони хора животът изглежда безсмислен и абсурден. Науката, техниката, а даже и философията и богословието са описвали човека просто като създание, появило се в резултат на случайност. Но въпреки това, съзнателно или не, човешките същества приемат трудно едно безцелно съществуване. Опитване на опии, протести и бунт, насилие - това са в много случаи ирационалните прояви на хора, борещи се със своята ужасяваща самотност и нищожност сред този свят. Като сираци викат те в своята самота и отчаяние: "Кой съм аз? Кои са били моите родители? Защо са се отказали от мене?"

Обръщаме се за отговор към науката, насочваме нашите големи радиотелескопи към пулсиращите звезди, за да запитаме: "Има ли някой там, който да ме познава? Интересува ли се някой от мен?" Но науката не дава отговор. Тя е предназначена само да задава въпроси. Какво е устройството на атома? Как може да се дели той? Как работи умът ни? Как е създадена вселената?

Науката не може да ни отговори защо съществува атомът, защо съществува човекът, защо има вселена изобщо. Нито пък може да отговори на онези уникални въпроси, които засягат човешкото мислене.

Ако съществува смисъл и справедливост във вселената, защо лошите хора просперират, а добрите страдат?

Има ли живот след смъртта? Нашата личност продължава ли да живее?

Днешните християнски църкви наистина ли говорят за Бога? Що е истина?

Какво е бъдещето на света? Ще приключи ли той с писъка на детето, борещо се за последна глътка въздух в замърсената атмосфера на едно недалечно бъдеще, или с взривяващата болка от атомен пъкъл, предизвикан от черната гъба на ядрената експлозия? Или пък човекът (който никога досега, поне в своята писана история, не е показвал каквато и да било способност да контролира най-упорития си враг - собственото си "аз") ще постигне някаква по-висша степен на развитие, от която ще успее да победи злото, войната, бедността и ... даже смъртта?

Тази книга дава отговорите и те са окуражителни. Животът наистина ИМА смисъл! Ние не сме сами във вселената. Има Някой, Който се грижи за нас. Някой, Който е наистина заинтересуван от човешката история, Който сам стана човек, за да можем да се свържем с Него и Той с нас. Някой, Чиято силна ръка е би-ла над тази стара планета и ще я заведе в мир, и то скоро.

Но още отначалото имаше един, който бе решил да заграби управлението на нашия свят и да осуети Божия план за щастието на човека. С образен език (хиляди

са го нарекли боговдъхновен език) авторката на тази книга отдръпва завесата на тъмното Непознато и безстрашно разкрива машинациите на една мощна, но невидима личност, чиято ръка е протегната, за да грабне суверенитета на нашия свят. Докато са на сцената на човечеството, езическите владетели и религиозните институции са представяни като виновници за този заговор.

От бунта срещу управлението на Бога в самото сърце на вселената до безмилостната война срещу жителите на този свят чрез княза на мрака; от един тайнствен съвет в Небето, в който са участвали и интелигентни същества от други светове, до пеещите ангели край витлеемската ясла; от първата злобна и хитра атака на един отчаян враг, през низ от столетия на борби, съмнения и мрак до неговото поражение от Княза на светлината, отекнало по цялата вселена, автор-ката проследява историята така живо и така проникателно, че книгата е станала най-дискутираният и шумял бестселър на днешното време - досега са пуснати в продажба издания на няколко десетки езици.

Наистина книгата би могла да са печата и разпространява само в епоха на религиозна свобода, защото тя "реже", и то много остро по някои от най-твърдо установените идеи или институции на нашия ден, особено църковни. Защо бе нужна Реформацията и защо тя спря; тъжната история на паднали църкви, на преследване на довчерашни съюзници, на една оформяща се коалиция между църква и държава, която ще играе безславна роля точно пред приключването на великата борба между доброто и злото - всичко това е описано в книгата. А в големия конфликт участват всички хора.

Авторката описва неща, които още не са съществували по времето когато е живяла. Говори искрено, без да се бои от нищо, освен от Бога. Изходът от тази борба е тъй велик и залогът - толкова голям, че някой ТРЯБВАШЕ да изрече тези думи на предупреждение и осветление.

Никой читател, разлистил страниците на книгата ВЕЛИКАТА БОРБА, не може да я остави, без да се замисли върху това, дали не е повече от обикновен случайт довел го до тази книга и накарал го да надникне в нея.

От чуждестранните издатели

Предговор

Тази книга не се публикува, за да ни каже, че в света съществуват грех, скръб и нещастия. Не се публикува, за да ни каже, че има непримирима борба между тъмнината и светлината, падението и правдата, злото и доброто, смъртта и живота - ние добре знаем това. Знаем също така, че участваме в конфликта.

Но у всеки един от нас понякога се появява желание да научи повече за великата борба. Как е започнала? Или, може би, винаги е съществувала? Какво представлява тази ужасна битка и как всеки от нас е свързан с нея? Каква е личната отговорност? Наш ли е изборът да сме на този свят. Какво значи това - добро или зло?

За какви велики принципи става въпрос? Колко време ще продължи борбата? Как ще завърши? Дали, както някои учени ни казват, Земята ще потъне в дълбините на вечен мраз и мрак, или ѝ предстои по-добро бъдеще, озарено от светлината на живота, стоплено от вечната Божия любов?

Въпросът става още по-актуален. Как може борбата в собственото ми сърце, конфликтът между себелюбието и любовта, да бъдат разрешени чрез победата на доброто и при това разрешени завинаги? Какво може да ни научи Бог по този въпрос, важен за вечността на всяка душа?

Непрекъснато се сблъскваме с подобни въпроси. Те не могат да бъдат стаени в дълбините на сърцата ни. За тях е необходим определен отговор. Сигурно е, че Бог, Който е създал у нас копнеж за доброто и стремеж към истината, няма да ни остави без тях, "защото Господ Бог нищо не прави, без да открие тайната Си на Своите раби-пророците".

Целта на тази книга е да помогне на обезпокоената душа да намери правилен отговор на всички тези въпроси. Писана е от авторка, опитала и открила, че Бог е добър и научила от близостта си с Него и от изучаването на Неговото слово, че "тайната Господня е за ония, които Му се боят; тям открива Той Своя завет".

Всеобхватната борба, от която зависи животът във вселената, ни е представена като панорама на последните двадесет века.

Книгата започва с тъжните заключителни сцени от историята на Ерусалим, града на Божиите избрани, отхвърлили Човека от Голгота, дошъл да ги спаси... Следвайки великия път на народите оттогава насам, книгата разкрива преследва-нето на Божиите чада през първите векове; последвалото голямо отстъпление от Бога в Неговата църква; всемирното пробуждане на Реформацията, дала израз на някои от великите принципи на борбата; ужасния урок от отхвърлянето на принципите на истината във Франция; възстановяването и издигането на Свещеното писание и неговото благоприятно, спасително влияние; религиозното пробуждане в последното време; разпечатването на искрящия извор на Божието слово с неговите чудни откровения от светлина и познание.

Предстоящият конфликт и разгледаните жизненоважни въпроси, по които никой не може да остане неутрален, са изложени просто, ясно и убедително.

Най-накрая книгата разказва за славната победа на доброто над злото, на правдата над нечестието, на светлината над тъмнината, на радостта над скръбта, на надеждата над отчаянието, на славата над смъртта, на вечната дълготърпелива любов над отмъстителната ненавист.

От издателите

Въведение

Преди да навлезе злото, Адам се е радвал на пряка близост със своя Творец. Но след като поради греха си човекът се е отделил от Бога, на човечеството била отнета тази изключителна привилегия. Със спасителния план обаче е проправен път, по който земните жители все още могат да имат връзка с Небето. Бог е общувал с хората чрез Светия Дух и Божествена светлина е била разпръсквана по света посредством откровенията на Неговите избрани служители. "...светите човеци са говорили от Бога, движими от Светия Дух" (2Петрово 1:21).

През първите 25 века от човешката история не е имало писмено откровение*. Тези, които са били научени от Бога, са предавали познанието си на други и то минавало от баща на син през всички следващи поколения. Подготовката за писаното Слово започнала във времето на Мойсей, когато боговдъхновени откровения били събрани в една боговдъхновена книга. Делото продължило през дългия период от 1600 години - от Мойсей, историкът на сътворението и закона, до Йоан, записал най-величествените истини на евангелието.

Библията посочва, че Бог е неин създател. И все пак тя е била писана от човешка ръка. Чрез различните стилове на книгите, които съдържа, са представени характерните особености на няколкото автори. Всички разкрити истини са боговдъхновени (2Тимотей 3:16), но въпреки това са изразени с човешки думи. Безкрайният Бог е озарявал чрез Светия Дух умовете и сърцата на Своите служители. Той им е давал сънища и видения, символи и образи и самите хора, на които истината е била открита по такъв начин, са облекли мислите си в човешки език.

Сам Бог е изговорил Десетте заповеди и ги е написал със собствената Си ръка. Те произлизат от Бога, а не от човек. Библията обаче с дадените в нея истини от Бога, изразени на човешки език, е съчетание между Божественото и човешкото. Такова съчетание е имало и в естеството на Христос, Който е Божи Син и Човешки Син. Ето защо за Библията може да се каже същото, което е казано за Христос: "И Словото стана плът и пребиваваше между нас" (Йоан 1:14).

Писани в различни епохи от хора, които рязко се отличавали по обществено положение и професия, по интелектуална и духовна надареност, книгите на Библията сериозно се различават по стил, както и по разнообразието и естеството на представените теми. Всеки автор е използвал характерни за него изразни средства; често една и съща истина е представена от един автор по-ясно, отколкото от друг. Тъй като няколко автори разглеждат дадена тема от различни гледни точки, на повърхностния, небрежен или предубеден читател може да се стори, че

* В религиозен смисъл думата се употребява за свръхестествено разкриване.

има несъответствие или противоречие там, където разсъдливият и богобоязлив, задълбочен изследовател открива цялостна хармония.

Представената от различните писатели истина е разгледана в различни аспекти. Един автор се вълнува от една страна на темата; той обхваща моментите, които са в хармония с неговия жизнен опит или в хармония със способността му за възприемане и оценка; втори се залавя с друга тема - и така всеки, повлиян от Светия Дух, представя онова, което му е направило най-силно впечатление. Но всички заедно са в пълно съгласие. Разкритите по този начин истини образуват свършено цяло, задоволяващо нуждите на хората при всички обстоятелства и даващо отговор на всички житейски проблеми.

Бог с радост е предавал истините Си на света чрез човешки посредници, които сам е подготвял и ги е дарявал със способности. Направлявал е умовете в подбора на приказките и описанията. Съкровището е било поверено на земни съсъди, но все пак е дошло от Небето. Свидетелството е предавано на несвършен човешки език, но то е Божие свидетелство. Смиреният вярващ, Божие чадо, вижда в него славата на Божествената сила, пълна с благодат и истина.

Чрез Словото Си Бог е предал на човека познанието, необходимо за спасение. Свещените писания трябва да бъдат приемани като авторитетно, непогрешимо откровение на Неговата воля. Те са образец за характер, източник на учения и мерило за живот. "Всичкото писание е боговдъхновено и полезно за поука, за изобличение, за поправление, за наставление в правдата; за да бъде Божият човек усъвършенстван, свършено приготвен за всяко добро дело" (2Тимотей 3:16,17).

Но фактът, че Бог чрез Словото Си е разкрил Своята воля на хората не изключва присъствието и ръководството на Светия Дух и занаят. Напротив, Духът е бил обещан от Спасителя, за да изясни Словото на Неговите служители и да покаже как да се прилагат ученията му. И тъй като Божият Дух е Този, Който е вдъхновил Библията, не е възможно ученията на Духа да противоречат на ученията на Словото.

Духът не е бил даден, нито може да бъде даден някога с цел да измести Библията. В Писанието е казано ясно, че Божието слово е мерилото за проверка на всяко учение и всяко преживяване. Апостол Йоан пише: "... Не вярвайте на всеки дух, но изпитвайте духовете дали са от Бога; защото много лъжепророци излязоха по света" (1Йоаново 4:1). Исаия заявява: "Нека прибягнат при закона и при свидетелството! Ако не говорят според това слово, наистина няма зазоряване за тях" (Исаия 8:20). Голям позор за делото на Светия Дух са били грешките на група хора, твърдящи, че са просветени от Него и нямат нужда от по-нататъшното ръководство на Божието слово. Те оценяват управляващите ги впечатления като глас Божи в душата си. Но духът, който ги контролира, съвсем не е от Бога. Пренебрегват ли се Писанията, следването на впечатления води само до объркване, измама и гибел, до подпомагане на лукавия. Тъй като службата на Светия Дух е жизнено важна за Христовата църква, една от примките на Сатана е да се опозори делото на Духа чрез грешките на хора на крайностите и фанатици и Божият народ да бъде накаран да пренебрегне този източник на сила, даден от самия Бог.

В съответствие със Словото Божие Неговият Дух е трябвало да продължи делото Си през целия период на разпространение на евангелието. През вековете, когато са били давани Писанията на Стария и Новия завет Светият Дух не е преставал да осветлява умовете на отделни личности, независимо от откровенията, които е трябвало да оформят Свещения канон. Библията разказва как хора чрез Светия Дух са получавали предупреждения, укори, съвети и наставления по въпроси, които в никакъв случай не са свързани с даването на Писанията. Споменати са пророци от различни епохи, чиито слова не са били записвани. По същия начин след

завършването на библейския канон Светият Дух е трябвало да продължи делото Си на просвещение, предупреждение и утешение за Божиите чада.

Исус е обещал на Своите ученици: “А Утешителят, Светият Дух, Когото Отец ще изпрати в Мое име, Той ще ви научи на всичко и ще ви напомни всичко, което Съм ви казал.” “А когато дойде Онзи, Духът на истината, ще ви упътва на всяка истина... и ще ви извести за идните неща...” (Йоан 14:26, 16:13). Писанието учи ясно, че тези обещания не са били ограничени само до апостолската църква, а се отнасят за Христовата църква през всички векове. Спасителят уверява Своите последователи: “...Аз Съм с вас през всичките дни до свършека на века” (Матей 28:20). Павел заявява, че дарбите са дадени в църквата “за делото на служенето, за наизданието на Христовото тяло с цел да се усъвършенстват светиите, докле всички достигнем в единство на вярата и на познаването на Божия Син, в пълнолетно мъжество, в мярката на ръста на Христовата пълнота” (Ефес. 4:12, 13).

Апостолът се моли за вярващите в Ефес: “Дано Бог на нашия Господ Исус Христос, славният Отец, ви даде дух на мъдрост и на откровение, за да Го познаете, и да просвети очите на сърцето ви, за да познаете каква е надеждата, към която ви призовава... и колко превъзходно велика е силата Му към нас вярващите...” (Ефес.1:17-19). Благословието, което Павел молил за ефеската църква, е Светият Дух със службата Си да просветли разума и да го отвори за дълбоките неща от Божието свято слово.

След чудната изява на Светия Дух в деня на Петдесетница Петър увещава хората да се покаят и да се кръстят в името на Христос за опрощение на греховете си. Той заявява: “...и ще приемете тоя дар, Светия Дух. Защото на вас е обещанието и на чадата ви, и на всички далечни, колкото Господ, нашият Бог, ще призове при Себе Си” (Деян. 2:38, 39).

Свързано непосредствено със събитията от великия Ден Господен е обещанието на Бога, изречено от пророк Йоил, за особена изява на Божия Дух (Йоил 2:28). Това пророчество е получило частично изпълнение при изливането на Светия Дух в деня на Петдесетница, но ще се осъществи напълно в изявите на Божествената благодат, която ще съпровожда заключителното дело на евангелието.

Великата борба между доброто и злото ще става все по-непримирила до края на вековете. През всички столетия гневът на Сатана е бил насочен срещу Христовата църква, но Бог е давал на своя народ благодатта и Духа Си, за да го подкрепя в борбата срещу силата на лукавия. Когато апостолите на Христос трябвало да занесат Неговото евангелие на света и да го запишат за всички бъдещи поколения, те били особено обдарени с просветлението на Духа. Но когато църквата наближи окончателното си изкупление, Сатана ще действа с по-голяма сила. Той слиза “много разярен, понеже знае, че му остава малко време” (Откр. 12:12). Ще действа с “всякаква сила, знамения, лъжливи чудеса” (2Сол. 2:9). От шест хиляди години този висш разум, стоял някога над всички Божии ангели, е зает изцяло с дела на измама и унищожение. Всички тънкости на сатанинското умение и придобити способности, цялата жестокост, насъбрана през вековните битки, ще бъдат използвани срещу Божия народ в последната битка. И в това опасно време Христовите последователи трябва да разнесат по света предупреждението за Второто пришествие. Освен това при идването на Христос един народ трябва да бъде приготвен да застане пред Него “чист и непорочен” (2Петрово 3:14). Тогава специалният дар на Божията благодат и сила за църквата няма да бъде по-малък отколкото в дните на апостолите.

Чрез просветлението на Светия Дух ни бяха открити сцени от многовековния конфликт между доброто и злото. Понякога ми бе позволено да видя събития от различни векове, свързани с великата борба между

Христос, Княза на живота, Източника на нашето спасение, и Сатана, княза на злото, причинителя на греха, първия нарушител на Божия свят закон. Омразата на Сатана към Христос се проявява като омраза към Христовите последователи. Същата ненавист към принципите на Божия закон, същите действия на измама, чрез които заблудата се оприличава на истина и чрез които човешките закони изместват Божия закон и хората са водени към почитане на творението, а не на Твореца, могат да бъдат проследени в цялата човешка история. Усилията на Сатана да оклевети Божия характер, да накара човека да си състави невярна представа за Създателя и поради това да се отнася към Него със страх и омраза, а не с любов; опитите му да отстрани Божия закон, водейки хората до убеждението, че са освободени от неговите изисквания; гоненията срещу онези, които дръзват да се противопоставят на измамите му, са били осъществявани през всички векове. Те могат да бъдат проследени в живота на патриарсите, пророците и апостолите, на мъчениците и реформаторите.

В последната голяма битка Сатана ще използва същите методи и същия дух и ще иска да постигне същите цели, както в изминалите векове. Това, което вече се е случвало, ще се случи отново с тази разлика, че светът никога по-рано няма да е виждал по-ожесточена борба от предстоящата. Сатанинските измами ще бъдат по-фини, атаките му - по-решителни. Ако е възможно, той би отклонил и избраните (Марко 13:22).

След като Божият Дух ми разкри велики истини на Своето Слово и сцени от миналото и бъдещето, бе ми наредено да запозная и другите с тях, да проследя историята на великата борба в миналото и да я представя така, че да освети стремително връхлитащите бъдещи събития. Предвид тази цел, аз се постарях да подбера и така да групирам събития от историята на църквата, че да проследя постепенното разкриване на великите основни истини, които са били давани на света в различни периоди, предизвиквали са гнева на Сатана и омразата на светската държава, но са били поддържани от свидетелството на тези, които "не обичаха живота си дотолкоз, щото да бягат от смърт".

Книгата ни подсказва каква ще бъде предстоящата борба. Преценявайки я в светлината на Божието слово и чрез просветлението от Светия Дух, ние виждаме разкрити уловките на лукавия и опасностите, които трябва, когато Той дойде, да бъдат избегнати от хората "без порок" пред Него.

Великите събития, отбелязали напредъка на реформата в миналите векове, са въпроси на историята, добре познати и всеобщо признати от протестантския свят. Това са факти, които никой не може да отрече. Представила съм тази история кратко, в съответствие с обема на книгата, който по необходимост трябва да се спазва, като фактите са представени сбито дотолкова, че да се разбират правилно. В някои случаи историкът е подредил събитията с цел да представи разглежданата тема не многословно, но ясно и изчерпателно, или е обобщил подробностите по подходящ начин. В тези случаи думите му са цитирани. Но другаде източникът не е посочен, тъй като с цитатите не се цели да се представи авторът им като авторитет, а защото неговото изказване предлага готово, убедително изложение по дадения въпрос. Когато са описвани животът и възгледите на осъществителите на реформата в наши дни (края на 19 в. - б. пр.), техните публикувани творби са използвани по същия начин.

Целта на книгата е не толкова да представи нови истини за отминалите борби, а да изнесе факти и принципи, имащи значение за предстоящите събития. Разглеждани като част от борбата между силите на светлината и силите на тъмнината, всички тези събития от миналото придобиват ново значение; чрез тях се осветлява бъдещето, осветлява се пътят на тези, които подобно на реформаторите от миналите векове ще бъдат призвани да свидетелстват за "Божието слово и свидетелството Исус Христово" дори с риск да загубят всичките си земни притежания.

Целта на книгата е да представи още сцените от великата борба между истината и заблудата; да разкрие примките на Сатана и средствата, с които можем да му се противопоставим; да даде задоволителен отговор на големия въпрос за злото, като хвърля светлина върху произхода и окончателното премахване на греха по такъв начин, че да се изяви справедливостта и милостта на Бога в делата Му към Неговите творения; да покаже святото и непроменимо естество на Неговия закон. Искрената молитва на авторката е с влиянието си книгата да избави от властта на тъмнината хора, които да станат участници “в наследството на светиите в светлината” за слава на Този, Който ни обича и е дал Себе Си за нас.

Е. Вайт

Предсказание за участи на света

“Да беше знаел ти, да! Ти поне в този твой ден това, което служи за мира ти! Но сега е скрито от очите ти. Защото ще дойдат върху тебе дни, когато твоите неприятели ще издигнат окопи около тебе, ще те обсадят, ще те стеснят отвред и ще те разорят, и ще избият жителите ти в тебе, и няма да оставят в тебе камък на камък; защото ти не позна времето, когато беше посетен” (Лука 19:42-44).

От билото на Елеонския хълм Исус гледаше към Ерусалим. Красива и мирна бе откриващата се пред Него картина. Бе Пасха и чадата на Яков се бяха събрали отвсякъде, за да отпразнуват своя велик национален празник. Сред градини и лозя, сред зелени склонове, осеяни с шатрите на поклонниците, се издигаха терасовидните хълмове, величествените палати и масивните укрепления на израилската столица. Дъщерята на Сион сякаш казваше в гордостта си: “Седя като царица... и печал никак няма да видя” (Откр. 18:7). И тогава тя бе тъй хубава и тъй сигурна в благоволенieto на небето, както и векове по-рано, когато царският певец пееше: “Красив по възвишеността си, радост на цялата земя е хълмът Сион... градът на великия цар” (Пс. 48:2). Величествените здания на храма представляваха великолепа гледка. Лъчите на залязващото слънце осветяваха снежната белота на мраморните стени и те блестяха от златната порта и кубето на покрива. Като “съвършенство на красотата” стоеше той - гордостта на еврейската нация. Кое чадо на Израил би могло да види тази сцена, без да потръпне от радост и възхищение! Но съвсем други мисли занимаваха ума на Исус. “И като се приближи и видя града, плака за него...” (Лука 19:41). В общата радост на триумфалното влизане, когато се размахваха палмови вейки, когато ехото на радостното “осанна” се подемаше от хълмовете и хиляди гласове Го обявяваха за цар, внезапна и тайнствена скръб завладя световния Изкупител. Той, Божият Син, Обещаният на Израил, Чиято сила бе побеждавала смъртта и бе извикала от гроба Неговите пленници, плачеше не от обикновена мъка, а от дълбока, неизказана душевна агония.

Сълзите Му се лееха не за Него самия, макар да знаеше добре накъде води пътят Му. Пред погледа на Исус се откриваше Гетсимания - сцената на приближаващата предсмъртна скръб. Виждаше се също и Овчата порта, през която от векове се прекарваха животните за приношенията. Сега тя трябваше да се отвори и за Него, когато сам щеше да бъде “агне, водено на клане” (Исая 53:7). Недалеч оттам се намираше Голгота - мястото на разпятието. Ужасен, непрогледен мрак щеше да се спусне над пътя, по който Христос скоро трябваше да поеме, отдавайки душата Си в жертва за грех. Но не размишлението за тези сцени тегнеше на

душата Му в този час на радост. Не предчувствието за свръхчовешката агония помрачаваше несебелюбивия Му дух. Той плачеше за съдбата на хиляди хора от Ерусалим, за слепотата и ожесточението на тези, които дойде да благослови и спаси.

Пред очите на Исус бе открита повече от хилядогодишната история на Божията специална милост и пазеща грижа за избрания народ. Там бе планината Мория, където Синът на обещанието, доброволна и покорна жертва, бе завързан за олтара - символ на жертвата на Божия Син (Бит. 22:9). Там бе потвърден с бащата на вярващите заветът на благословението - славното обещание за идването на Месия (Бит. 22:16-18). Там, на хармана на Орна, издигащите се към небето пламъци от жертвата бяха спрели меча на погубващия ангел (1Лет. 21) - същински символ на жертвата и посредничеството на Спасителя за виновното човечество. Ерусалим бе почетен от Бога повече, отколкото цялата останала земя. Господ бе избрал Сион, бе благоволил "да обитава в него" (Пс. 131:13). Там в продължение на векове святи пророци бяха произнасяли предупредителните си вести. Там свещеници бяха разлюлявали кадилници и облакът на тамяна се бе възнасял към Бога заедно с молитвите на богомолците. Там ежедневно бе принасяна кръвта на закланите агнета, сочеща напред към Божия Агнец. Там Йехова бе открил присъствието Си в облак от слава над престола на благодатта. Там се коренеше основата на онази тайнствена стълба, свързваща Небето със земята (Бит. 28:12; Йоан 1:51) - стълбата, по която Божиите ангели слизаха и се качваха и която откри пред света пътя към Светая Светих. Ако Израил като нация бе запазил своята вярност към Небето, Ерусалим щеше да си остане избран от Бога (Еремия 17:21-25). Но историята на този предпочитан народ свидетелстваше за отстъпничество и бунт. Израилтяните бяха отблъснали небесната благодат, бяха злоупотребили с привилегията си и не обърнаха внимание на благоприятните си възможности. Макар че "се присмиваха на Божиите посланици, презираха словата на Господа и се подиграваха с пророците Му" (2Лет. 36:16), Той пак им се откриваше като "Господ, Бог жалостив и милосерд, дълготърпелив, Който изобилва с милост и с вярност" (Изд. 34:6). Въпреки че Го отхвърляха многократно, Неговата милост продължаваше да ги умолява. С любов, по-голяма от любовта на грижовен баща към син, Бог "ги предупреждаваше чрез Своите посланици, като ставаше рано и ги пращаше, защото жалеше людето Си и обиталището Си" (2Лет. 36:15). Когато предупреждение, умоляване и укор не помогнаха, Той им изпрати най-скъпия подарък на Небето, не, в този единичък Дар Той им даде цялото Небе!

Сам Божият Син бе изпратен, за да умолява непокаяния град. Христос беше Този, Който пренесе Израил като добра лоза от Египет. Собствената Му ръка бе изгонила езичниците пред него (Пс. 80:8). Той бе посадил лозето Си "на много тлъсто бърдо". В свършената Си любов го бе обградил, бе изпратил слугите Си да се грижат за него. "Що повече бе възможно да се направи за лозето Ми - възкликва Той, - което не му направих?" Макар че, докато очакваше "да роди сладко грозде, то роди диво" (Исая 5:1-4), все още хранейки надежда за плодородие, Христос лично дойде в лозето Си да го спаси по някакъв начин от опустошаване. Неуморно го бе прекопавал, обрязвал и наглеждал. Неизтощим бе в старанието Си да го спаси, защото Сам го бе насадил.

В продължение на три години и половина Господ на светлината и славата бе сред народа Си. Той "обикаляше да прави благодеяния и да изцелява всички угнетявани от дявола" (Деян. 10:38), превързваше и лекуваше съкрушените сърца, освобождаваше пленените, възстановяваше зрението на слепите, правеше куците да ходят и глухите да чуват, очистваше прокажените, възкресяваше мъртвите и проповядваше евангелието на бедните (Лука 4:18; Матей 11:5). Към всички класи, без разлика, бе

отправена милостивата покана: “Дойдете при Мене всички, които се трудите и сте обременени, и Аз ще ви успокоя” (Матей 11:28).

Макар възнаграждаван със зло за добро и с омраза за любовта Си (Пс. 109:5), Божият Син непоколебимо продължаваше милостивата Си мисия. Търсещите Неговата милост не бяха отблъсквани никога. Сам бездомен Странник, Чиято ежедневна съдба беше позор и лишение, Той живееше, за да служи на хората и да облекчава нуждите им, да премахва тяхната окаяност, да ги умолява да приемат дара на живота. Вълните на доброта, отблъсквани от тези упорити сърца, се връщаха като по-голяма вълна на състрадателна, неизмерима любов. Но Израил бе обърнал гръб на своя най-добър Приятел и единствен Помощник. Умоляванията, израз на Неговата любов бяха презирани, съветите Му - отхвърляни, предупрежденията - усмивани.

Часът на надежда и прощение скоро щеше да изтече; чашата на дълго въздържания Божи гняв бе почти препълнена. Облакът, простираше се през векове на отстъпничество и бунт, сега черен от заплашващата беда, се готвеше да изтрещи над един виновен народ. И Той, Единственият, Който можеше да ги спаси от неизбежната им участ, бе презиран, оскърбяван, отблъскван и скоро трябваше да бъде и разпнат. В мига, когато Христос щеше да увисне на Голготския кръст, щеше да приключи денят на нацията, покровителствана и благословена от Бога. Загубата на една само душа е нещастие, безкрайно надминаващо печалбите и съкровищата на света; а когато Христос гледаше Ерусалим, пред Него бе участта на цял един град, на цял един народ - градът, народът, избрани някога от Бога да бъдат Негово специално съкровище.

Пророци са плакали поради отстъпничеството на Израил и поради ужасните опустошения, които го връхлитаха заради греховете му. Еремия пожела очите му да се превърнат в извор на сълзи, за да може ден и нощ да плаче за убитите на дъщерята на неговия народ, за откараното в плен стадо на Господа (Еремия 9:1, 13:17). Тогава каква ли е била скръбта на Този, Чийто пророчески поглед обхващаше не години, а векове! Той видя погубващия ангел с насочен меч срещу града, бил толкова дълго жилище на Йехова. От върха на Елеонския хълм, същото място, окупирано по-късно от Тит и неговата армия, Христос наблюдаваше през равнината святите дворове и зали с колони и с премрежени от сълзи очи с ужас видя в бъдещето стените на града, заобиколени от чужди войски. Чу тропота на армиите, строяващи се за война. Чу виковете на майките и пищящите за хляб деца в обсадения град. Видя светия храм, неговите палати и кули, предадени на пламъците, видя как мястото, където някога се издигаха те, се бе превърнало само в купчинка димящи развалини.

Прониквайки през вековете, Исус съзря народа на завета, разпръснат из вси чки страни “като развалини от кораб на пуст бряг”. В това временно наказа-ние, което скоро щеше да се излее над ерусалимските чада, Той предвкуси първата капка от онази чаша на гняв, която при последния съд трябваше да бъде изпита до дъно. Божественото съжаление, състрадателната любов намериха израз в пълните с печал думи: “Ерусалиме! Ерусалиме! Ти, който избиваш пророците и с камъни убиваш пратените до тебе. Колко пъти съм искал да събера твоите чада, както кокошката прибира пилците си под крилата си, но не искахте!” О, ти, народе, предпочетен пред всеки друг, да бе познал времето на твоето посещение и нещата, които са за твоя мир! Аз задържах ангела на справедливостта, призовавах те към покаяние, но напразно. Не само слуги, пратеници и пророци отблъсна и отхвърли ти, но отблъсна и светия Израил, твоя Изкупител. Ако бъдеш разрушен, единствено ти си отговорен за това “...не искате да дойдете при Мене, за да имате живот” (Матей 23:37; Йоан 5:40).

В Ерусалим Христос съзря символ на закоравелия в неверие и бунт свят,

приближаващ се бързо към отплащащите Божии наказания. Окаяността на един паднал род потискаше душата Му и изтръгваше от устните неизмеримо горчив плач. Той видя историята на греха, изразена в скръбта, в сълзите и в кръвта на хората. Сърцето Му се покърти от състрадание към нещастните и страдащите на тази земя; закопня да облекчи всички. Но дори Неговата ръка не би могла да отстрани потока на човешката мъка; много малко хора щяха да потърсят единствения Източник на помощ. Христос бе готов да отдаде душата Си на смърт, за да ги спаси, но малцина щяха да дойдат при Него, за да получат живот.

Величието на Небето - облян в сълзи! Синът на безкрайния Бог - смутен духом, съкрушен от мъка! Тази сцена изпълни Небето с удивление. Тя ни разкрива изключителната греховност на греха. Показва колко трудна задача е дори за Безпределния и Всемогъщия да спаси виновния от последиците на престъпването на Божия закон. Гледайки към последното поколение, Исус видя света, въвлечен в измама, подобна на причинилата разрушаването на Ерусалим. Големият грях на евреите бе отхвърлянето на Христос. Големият грях на християнския свят ще бъде отхвърлянето на Божия закон, основата на Неговото управление на Небето и на земята. Предписанията на Йехова ще бъдат презирани и смятани за нищо. В деня на посещението милиони, оковани във веригите на греха, роби на Сатана, обречени да претърпят втората смърт, ще отказват да слушат думите на истината. Ужасно заслепение! Странно безумие!

Два дни преди Пасхата Христос се бе оттеглил от храма за последен път. Порица лицемерието на еврейските управници и отново се запъти с учениците Си към Елеонския хълм, и седна с тях на тревистия склон, издигащ се над града. Още един път прикова очи в стените, кулите и палатите му. Още един път се вгледа в ослепителната красота на храма - прекрасна диадема, коронясваща святата планина.

Хиляда години преди това псалмистът бе възхвалявал Божието благоволение към Израил, направил светия му храм Свое жилище: "В Салим е скинията Му и обиталището Му е в Сион." Той "избра юдовото племе, хълма Сион, който възлюби. Съгради светилището Си като небесните възвишения..." (Пс. 76:2; 78:68-69). Първият храм бе издигнат през най-цветущото време от историята на Израил. Цар Давид бе събирал обширни складове със съкровища, а планове за храмовата конструкция бяха направени по Божествено вдъхновение (1Пет. 28:12-19). Соломон, най-мъдрият от израилевите монарси, бе довършил делото. Храмът стана най-великолепното здание, което светът някога е виждал. И все пак чрез пророк Агей Господ бе заявил за втория храм следното: "Последната слава на тоя дом ще бъде по-голяма от предишната..." "Ще разтърся и всичките народи; и отбраните неща на всичките народи ще дойдат; и аз ще изпълня тоя дом със слава, казва Господ на Силите" (Агей 2:9, 7).

Разрушен от Навуходоносор, храмът бе съграден наново около 500 години преди раждането на Исус Христос от народ, който, след като бе излязъл от робство, продължило цял човешки живот, се бе завърнал в една опустошена и почти изоставена страна. Сред този народ имаше възрастни хора, видели славата на Соломоновия храм, и сега, когато се поставяха основите на новото здание, доста по-незначително от първото, плакаха. Пророкът бе описал много изразително този момент: "Кой остава между вас, който е видял тоя дом в предишната му слава? А какъв го виждате сега? Не е ли такъв дом в очите ви като нищо?" (Агей 2:3; Ездра 3:12). Тогава бе дадено обещанието, че славата на втория дом ще бъде по-голяма от славата на първия.

Но не по великолепието вторият храм бе равен на първия; нито бе осветен чрез онези видими знаци на Божествено присъствие, характерни за първия. Нямаше изявление на свръхестествена сила, за да се отбележи освещението му. Не се видя облак на слава, който да изпълни новоизграденото

светилище. Не падна огън от небето, за да погълне жертвата на олтара. Божията слава не пребъдваше вече между херувимите в Светая Светих; ковчегът - престолът на благодатта, и плочите на свидетелството не се намираха вътре. Никакъв глас от Небето не известяваше на запитващия свещеник волята на Йехова.

Векове наред евреите напразно се бяха старали да покажат в какво се бе изпълнило Божието обещание, дадено чрез Агей, но гордост и неверие заслепиха умовете за истинското значение на пророческите думи. Вторият храм щеше да бъде почетен не с облака на Божията слава, а с живото присъствие на Оня, в Когото телесно обитаваше пълнотата на Божеството - сам Бог, изявен в плът. "Желаният от всички народи" наистина бе дошъл в Своя храм, по времето, когато Мъжът от Назарет учеше и лекуваше в свещените храмови дворове. С присъствието на Христос, единствено с Негово присъствие, вторият храм превъзхождаше по слава първия. Но Израил бе отблъснал предложения му от Небето Дар. Когато смиреният Учител премина златната порта и напусна храма, славата се оттегли от него завинаги. Вече се бяха изпълнили думите на Спасителя: "Ето, вашият дом се оставя пуст" (Матей 23:38).

Учениците бяха удивени от предсказанието на Христос за разрушаването на храма и пожелаха да разберат по-пълно значението му. За увеличаване на храмовото великолепие бяха употребени щедро, в продължение на повече от четиридесет години богатство, труд и архитектурно изкуство. Ирод Велики бе пропилял за него както римски богатства, така и еврейски съкровища, и дори императорът на света го бе обогатил със своите подаръци. Масивни блокове от бял мрамор с почти баснословни размери, изпратени от Рим, съставляваха част от неговата конструкция и точно на тях учениците спряха вниманието на своя Учител, казвайки: "Учителю, виж какви камъни и какви здания!" (Марко 13:1).

На тези думи Исус даде тържествения и поразителен отговор: "Истина ви казвам: Няма да остане тук камък на камък, който да се не срине" (Матей 24:2).

Учениците свързваха разрушаването на Ерусалим със събитията около личното идване на Христос в слава, за да заеме престола на световната империя, да накаже коравосърдечните евреи и да освободи народа от римското иго. Господ им беше казал, че ще дойде втори път. Затова, когато спомена за наказанията над Ерусалим, те си помислиха за това идване в слава. И събрани около Спасителя на Елеонския хълм, запитаха: "Кажи ни кога ще бъде това и какъв ще бъде белегът на Твоето пришествие и за свършека на века?" (Матей 24:3).

Бъдещето милостиво бе прикрито от погледа на учениците. По това време, ако те напълно разберяха двата ужасни факта - страданията и смъртта на Изкупителя и разрушаването на техния град и храм - щяха да бъдат съкрушени от скръб. Христос очерта най-важните събития, които щяха да се случат преди края на времето. Тогава словата не бяха напълно разбрани, но значението им - от дадените в тях наставления щеше да се разкрие пред народа Му във време на нужда. Изговореното пророчество имаше двоен смисъл - предсказваше разрушаване на Ерусалим и ужасите на последния велик ден.

Исус обяви на слушащите ученици наказанията, които щяха да се изсипят над отстъпилия Израил, и специално отплатата, която той щеше да получи заради отхвърлянето и разпъването на Месия. Непогрешими знамения щяха да предшестват страшния край. Ужасяващият час щеше да настъпи внезапно и бързо и Спасителят предупреди последователите Си: "Затова, когато видите мерзостта, която докарва запустение, за която говори пророк Даниил, стояща на свящото място (който чете нека разбира), тогава ония, които са в Юдея, нека бягат по планините" (Матей 24:15-16; Лука 21:20-21). Когато идолопоклонническите знамена на римляните се издигнеха над

святата земя, простираща се на няколкостотин метра вън от градските стени, последователите на Христос трябваше да се спасяват с бягство. Видеше ли се този предупредителен знак, желаещите да се избавят не трябваше да отлагат. По цялата земя на евреите, както и в самия Ерусалим, на сигнала за бягство трябваше да се реагира незабавно. Ако някой се случеше на покрива, не биваше да слиза в къщата си, за да спасява дори най-ценните си съкровища. Работещите на нивата или на лозето не трябваше да се бавят, втурвайки се да взимат оставените встрани горни дрехи. Не трябваше да се колебаят нито за момент, за да не станат жертва на общото изстребление.

През царуването на Ирод Ерусалим не само бе много разхубавен, но към световното му укрепление бяха издигнати допълнително кули, стени и крепости и се смяташе за явно непревземаем. Онзи, който сега публично би предсказал разрушаването му, щеше да бъде сметнат за умопобъркан паникьор, както Ной в своето време, но Христос бе казал: “Небето и земята ще преминат, но Моите думи няма да преминат” (Матей 24:35). Гневът се изля върху Ерусалим поради греховете му; упоритото му неверие го докара до неизбежната участ.

Чрез пророк Михей Господ бе обявил: “Слушайте, прочее, това, първенци на Якововия дом и началници на израилевия дом, които се гнусите от правосъдие и извърщате всяка правота, които градите Сион с кръв и Ерусалим с беззаконие, на които първенците съдят за подкупи, свещениците му учат за заплаща и пророците му чародействат за пари и пак се облягат на Господа и казват: “Не е ли Господ всред нас? Никакво зло няма да ни сполети” (Михей 3:9-11).

Тези думи вярно описват покварените и фарисейски самодоволни жители на Ерусалим. Те претендираха, че строго спазват предписанията на Божия закон, а престъпваха всичките му принципи. Мразеха Христос, защото Неговата чистота и святост разкриваха тяхното нечестие; и Го обвиняваха, че е причина за всичките сполетели ги нещастия в резултат на греховете им. Макар да знаеха, че е безгрешен, те заявяваха, че смъртта Му е необходима за спасяването на нацията. “Ако Го оставим така - казваха еврейските водачи, - всички ще повярват в Него; и римляните като дойдат, ще отнемат и страната ни, и народа ни” (Йоан 11:48). Надяваха се, че ако Христос бъде пожертван, те отново ще станат силен и обединен народ. Ето как разсъждаваха и бяха единомисленици за решението на първосвещеника, че е по-добре един човек да умре, отколкото цял народ да загине.

Така еврейските водачи изграждаха “Сион с кръв и Ерусалим с беззаконие” (Михей 3:10). Но макар и убийци на своя Спасител, защото укоряваха греховете им, те бяха уверени в собствената си правда, смятаха се за покровителстван от Бога народ и очакваха Господ да ги избави от неприятелите им. “Затова - продължава пророкът - поради вас Сион ще се изоре като нива, Ерусалим ще стане грамади развалини и хълмът на дома Господен - като високи места на лес” (Михей 3:12).

Почти четиридесет години, след като участта на Ерусалим бе обявена от самия Христос, Господ отлагаше Своите присъди над града и народа. Чудно бе Божието дълготърпение към тези, които отхвърлиха евангелието Му и убиха Неговия Син. Притчата за неплодното дърво представяше Божието отношение към еврейската нация. Заповедта бе издадена: “Отсечи я, защо да запразня земята” (Лука 13:7), но Божественото състрадание я беше пощадило още известно време. Сред евреите все още имаше твърде много хора, непознаващи характера и делото на Христос. А децата нямаха същите благоприятни случаи да приемат светлината, която родителите им бяха отхвърлили. Чрез проповядването на апостолите и на техните последователи Бог щеше да направи тя да огрее и тях и да им даде да видят как пророчеството е било изпълнено не само с раждането и живота

на Христос, но и с Неговата смърт и възкресение. Децата не трябва да бъдат осъждани заради греховете на родителите си. Но ако, познавайки цялата светлина, дадена на родители им, те отхвърляха допълнителната, подарена им специално, ставаха съучастници в родителския грях и превишаваха мярката на своето нечестие.

Дълготърпението на Бога към Ерусалим само затвърди евреите в упорито непокаяние. В омразата и жестокостта си към учениците на Исус те отхвърляха и последното предложение на милост. Ето защо Бог оттегли от тях закрилата Си и престана да ограничава мощта на Сатана и неговите ангели. Нацията бе оставена под контрола на избран ия от тях водач. Нейните чада бяха отблъснали Христовата благодат, която би им осигурила възможност, би им дала сила да победят злите си наклонности, а сега те бяха победени от тях. Сатана бе възбудил най-свирепите и най-долните страсти на душата. Хората престанаха да разсъждават; бяха обезумели, управлявани от собствените си прищевки и сляпа страст. Проявяваха сатанинска жестокост. В семейството и сред народа, в средите на най-висшите, както и сред най-низшите класи владееше подозрение, завист, омраза, борба, бунт, несъгласие, убийства. Никъде нямаше сигурност. Приятели и роднини се предаваха един друг. Родители убиваха децата си и деца убиваха родителите си. Необуздаваните им страсти ги правеха тирани. Евреите бяха послушали фалшиви свидетели, за да осъдят невинния Божи Син. Сега фалшиви обвинения правеха несигурен собствения им живот. Чрез делата си те отдавна казваха: “Махнете отпред нас Светия Израилев” (Исая 30:11). Желанието им бе изпълнено. Страхът от Бога не ги безпокоеше повече. Сатана бе застанал начело на нацията и най-висшите граждански и религиозни власти му се подчиняваха.

Водачите на опозиционните фракции се обединяваха понякога, за да ограбват и измъчват своите нещастни жертви, а после отново се нахвърляха един срещу друг и се избиваха безмилостно. Даже светостта на храма не можеше да задържи ужасната им ярост и жестокост. Богомолците биваха убивани пред олтара и светилището се оскверняваше от телата им. И въпреки това в своята слепота и богохулна надменност подстрекателите на това пъклено дело заявяваха публично, че не се страхуват от унищожаването на Ерусалим, защото той бил собственост на Бога. За да утвърдят още повече мощта си, те подкупваха лъжливи пророци да обявяват, даже по времето, когато римските легиони обсаждаха храма, че народът трябва да чака избавление от Бога. До последния момент множествата твърдо вярваха, че Всевишният ще се намеси, за да осъди техните противници. Но Израил беше отхвърлил Божествената закрила и сега бе без нея. Нещастен Ерусалим! Разкъсван от вътрешни раздори, улиците му обагрени от кръвта на чадата му, избиващи се едни други, докато чужди войски събаряха укрепленията и избиваха войниците му!

Всички предсказания на Христос за разрушаването на Ерусалим се изпълниха до последната буква. Евреите преживяха истинността на предупредителните Му думи: “...с каквато мярка мерите, с такава ще ви се мери” (Матей 7:2).

Появяваха се знамения и чудеса, предричащи бедствия и гибел. Посред нощ над храма и олтара изгря неестествена светлина. При залез върху облаците се изобразяваха военни колесници и войници, приготвящи се за бой. Свещениците, служещи нощем в светилището, се ужасяваха от тайнствени звуци; земята трепереше и множество гласове се чуваше да казват: “Да се махнем оттук.” Голямата източна порта, която бе толкова тежка, че двадесет мъже едва можеха да я затворят, и която бе осигурена с огромни железни прътове, закрепени дълбоко в солидния каменен праг, в полунощ се отвори сама (Милман. История на евреите. Кн.13).

В продължение на седем години един човек вървеше нагоре-надолу по улиците на Ерусалим, известявайки събитията, които щяха да се стоварят

над града. Ден и нощ пееше той неспокойната погребална песен: “Глас от изток! Глас от запад! Глас от четирите ветрища! Глас срещу Ерусалим и глас срещу храма! Глас срещу младоженци и невести! Глас против целия народ!” (пак там). Това странно същество бе хвърлено в затвор и бичувано, но стон не излезе от устата му. На оскърбленията и мъченията той отговаряше само: “Горко, горко на Ерусалим!” “Горко, горко на неговите жители!” Предупредителният му вик не престана, докато не бе убит при обсадата, която бе предрекъл.

Нито един християнин не загина при разрушаването на Ерусалим. Христос бе предупредил учениците Си и всички, които вярваха на Неговите думи, бдяха за обещания знак: “А когато видите Ерусалим, че е заобиколен от войски - бе казал Исус, - това да знаете, че е наближило запустяването му. Тогава ония, които са в Юдея, нека бягат в планините, и които са сред града, да излязат вън...” (Лука 21:20-21). Римляните под водителството на Цестий бяха обсадили града, но когато всичко изглеждаше готово за бърза атака, те неочаквано вдигнаха обсадата. Обградените, изгубили надежда за успешна отбрана, бяха вече готови да се предадат, когато

римският генерал оттегли войските си, без да има ни най-малка видима причина. Но милостивото провидение на Бога ръководеше събитията за доброто на Неговия собствен народ. Обещаният знак бе даден на очакващите християни и сега всички, пожелали да послушат предупреждението на Спасителя, имаха благоприятен случай да се спасят. Събитията бяха ръководени така, че нито евреи, нито римляни можеха да попречат на бягството на християните. При отстъплението на Цестий евреите, излизайки от Ерусалим, се втурнаха да преследват армията му. И докато двете армии бяха заети с това, християните имаха възможността да напуснат града. В същото време стената също бе очистена от врагове, които биха могли да се опитат да ги спрат. По време на обсадата евреите се бяха събрали в Ерусалим, за да отпразнуват празника Шатороразпъване и така християните по цялата страна имаха възможност да избягат необезпокоявани, без бавене, на сигурно място - градът Пела в страната Пирея отвъд Йордан.

Еврейските сили, преследващи Цестий и армията му, нападнаха в тил с настървение, застрашаващо римската войска с пълно унищожение. С големи усилия римляните успяха да се оттеглят. Евреите почти нямаха загуби и се завърнаха триумфално в Ерусалим с богата плячка. Но този явен успех им донесе само зло. Обхвана ги дух на упорита съпротива срещу римляните, което скоро докара неизразими нещастия над обречения град.

Ужасни бяха бедствията, връхлетели Ерусалим при възобновяването на обсадата. Градът бе обкръжен от Тит по време на Пасхата, когато вътре се бяха събрали милиони евреи. Запасите им от храна, ако бяха съхранявани грижливо, биха стигнали за години, но те бяха унищожени предварително от ревността и отмъстителността на враждуващите групи. И сега пред всички се изправи призракт на ужасен глад. Една мяра жито се продаваше за един талант. Болките от глада бяха толкова свирепи, че хората гризяха кожата на коланите и сандалите си, както и покритията на щитовете си. Мнозина се промъкваха нощем вън от градските стени, за да събират диви растения, макар повечето от тях да биваха залавяни и убивани при жестоки мъчения. А на благополучно завърналите се често пъти им ограбваха събраното с такъв голям риск. Властващите налагаха над изнемогващите от глад хора най-безчовечни изтезания, за да им отнемат и последните оскъдни, скътани някак запаси. И тези жестокости се вършеха обикновено от добре нахранени хора, които просто искаха да се осигурят с храна за в бъдеще.

Хиляди загиваха от глад и епидемии. Естествените човешки чувства сякаш бяха изчезнали. Съпрузи ограбваха съпругите си и жени - мъжете си. Виждаха се деца да измъкват храната от устата на родителите си. Въпросът на пророка: "Може ли жена да забрави сучещото си дете...?", получи отговор отвътре стените на този осъден град: "Ръцете на милозливите жени свариха чадата им; те им станаха храна при разорението на дъщерята на людето Ми" (Исаия 49:15; Плачът на Еремия 4:10). Отново се изпълни предупредителното пророчество, дадено преди четиринадесет столетия: "Жената между вас, която е изтънчена и изнежена, която не би дръзнала да тури на земята стъпалото на ногата си по причина на изтънченост и изнеженост, ще гледа с немилостиво око на мъжа, който почива на пазухата ѝ, на сина си, на дъщеря си и... на чадата, които е родила; защото ще ги яде тайно поради лишението от всичко при обсадата и притеснението, с което неприятелят ти ще те притесни в градовете ти" (Второзак. 28:56,57).

Римските водители се стремяха да всеят ужас сред евреите и така да ги принудят да се предадат. Пленниците, които се съпротивляваха при пленяването, бяха бичувани, измъчвани и разпъвани пред градските стени. По този начин биваха умъртвявани ежедневно стотици хора. Ужасното дело не престана, докато издигнатите кръстове по продължението на

Йосафатовия дол и Голгота станаха толкова много, че не можеше да се мине между тях. Така ужасяващо се изпълни страшната клетва, изречена пред съдебния престол на Пилат: “Кръвта Му да бъде на нас и на чадата ни” (Матей 27:25).

Тит желаше да сложи край на ужасните сцени и по този начин щеше да спести на Ерусалим пълната мярка на неговото наказание. Римлянинът бе потре-сен от гледката с телата на жертвите, натрупани по долините. Като омагьосан наблюдаваше от билото на Елеонския хълм великолепния храм и издаде заповед да не бъде докоснат нито камък от него. Преди да предприеме завладяването на тази крепост, той отправи сериозна молба към еврейските водачи да не го принуж-дават да оскверни с кръв свящото място. Ако те излязат навън и се бият където и да било другаде, никой римлянин няма да наруши светостта на храма. Сам Йосиф Флавий им отправи най-красноречив призив да се предадат, за да спасят себе си, града и мястото на богослужението си. Но на думите му бе отговорено със злъчни проклетия. Стрели бяха изпратени по него, както стоеше пред тях - последният човешки посредник, който ги умоляваше. Евреите бяха отхвърлили призива на Божия Син и сега увещанията и молбите ги правеха само още по-упорити - до сетни сили, в съпротивата им. Напразни бяха усилията на Тит да спаси храма. Един по-велик от него бе заявил, че там няма да остане камък върху камък.

Сляпото упорство на еврейските водачи и отвратителните престъпления, които се извършваха вътре в обсадения град, предизвикваха ужас и възмущение у римляните и Тит най-после намисли да превземе храма с шум. Реши обаче, ако е възможно, да го запази от разрушение. Но заповедите му не бяха зачетени. Една вечер, след като се бе оттеглил в шатрата си, евреите излязоха от храма и нападнаха войниците, намиращи се отвън. В разгара на боя войник хвърли през един отвор в предверието на храма пламтящ факел и кедровите зали около Светая пламнаха веднага. Тит се втурна към мястото, последван от генералите и легионерите си, и заповяда на войниците да потушат пламъците. Но на думите му не бе обърнато никакво внимание. В яростта си те хвърляха запалени факли в помещенията до храма и след това с мечовете си избиваха приютилото се там многолюдие. Кръвта се лееше като река надолу по храмовото стълбище. Хиляди евреи загинаха. Извисявайки се над шума от битката, се чуваха гласове: “Ишабод!” - славата се оттегли.

“Тит разбра, че е невъзможно да спре яростта на войниците. Влезе вътре с офицерите си и се загледа в интериора на святата сграда. Великолепието го удиви и докато пламъците не бяха още проникнали в Светая, направи последно усилие за спасяване. Изскочи навън и отново започна да увещава войниците да потушат пожара. Центурионът Либералий се опита със своя щаб да наложи покорност, но даже и респектът пред императора отстъпи пред яростната вражда към евреите, пред свирепата възбуда за борба и пред ненаситната алчност за плячка. Войниците гледаха как всичко наоколо свети от злато, ослепително блестящо от лудата игра на пламъците. Те си въобразяваха, че в светилището са скрити неизброими съкровища. Един от тях незабелязано хвърли пламтящ факел между пантите на вратата. За миг цялото здание лумна в пламъци. Заслепени от дима и светлината, офицерите бяха принудени да се оттеглят и прекрасното здание бе оставено на съдбата му.

Това бе ужасно зрелище за римляните, а камо ли за евреите. Целият връх на хълма, издигащ се над града, пламтеше като вулкан. Постройките се срутваха една след друга със страхотен трясък и бяха поглъщани от огнената бездна. Кедровите покриви приличаха на море от пламъци; позлатените кубета пламтяха като горящи остриета от червена светлина; кулите над вратите издигаха високи стълбове от пламъци и дим. Съседните хълмове бяха осветени и се виждаха тъмни групи от хора да наблюдават

вцепенени от страх разрастващото се опустошение; върху стените и височините нататък в града се тълпеше народ, лице до лице, някои прибледнели от мъката на отчаянието, други намръщени от безсилието за отмъщение. Виковете на римските войници, бягащи насам-натам, и стонове на бунтовниците, загиващи в пламъците, се смесваха с тътена на пожара и с гърмежа на падащите греди. Ехото в планините повтаряше и връщаше обратно писъците на струпаните по височините хора; по цялото протежение на стените отекваха писъци и ридания; изнемощели от глад хора събираха сетни сили за последен вик на страдание и безутешност. Клането вътре бе още по-ужасно от зрелището отвън. Мъже и жени, старци и младежи, бунтовници и свещеници, съпротивляващи се и молещи се за милост, бяха съсичани в безразборна сеч. Броят на убитите надминаваше броя на убийците. Легионерите трябваше да се катерят по купищата трупове, за да продължат изстребителното дело” (Милман. История на евреите. Кн. 16).

Скоро след унищожаването на храма целият град падна в ръцете на римляните. Еврейските водителите изоставиха непревземаемите кули и Тит ги намери пусти. Взираше се в тях с удивление и заявяваше, че Господ ги е предал в ръцете му, защото никакви машини, колкото и мощни да са, не биха преодолели огромните укрепления. Както градът, така и храмът бяха сринати до основи и земята, на която стоеше светият дом, бе изорана “като нива” (Еремия 26:18). В обсадата и последвалото клане загинаха повече от един милион души. Останалите живи бяха откарани в плен, продадени като роби, завлечени в Рим, за да украсяват триумфа на завоевателя, хвърлени на диви зверове в амфитеатрите или пръснати по цялата земя като бездомни скитници.

Евреите сами бяха изковали собствените си окови, сами бяха напълнили чашата на отмъщението си. В пълното унищожение, сполетяло народа им, и във всичките бедствия, които ги следваха в разпиляването им, те само жънеха посятото от собствените си ръце. Пророкът казва: “Ти си погубил себе си, Израилю”; “защото си паднал чрез беззаконието си” (Осия 13:9,14:1 - ЦП). Страданията им се представят често пъти като наказание, сполетяло ги по заповед направо от Бога. Именно по такъв начин великият измамник се опитва да прикрива своето дело. Чрез упорито отхвърляне на Божествената любов и милост евреите бяха накарали Божията закрила да се отдръпне от тях и на Сатана бе позволено да ги владее според волята си. Страхотните жестокости, които се извършиха при разрушаването на Ерусалим, са една проява на отмъстителната мощ на Сатана над поддаващите се на неговия контрол.

Не можем да оценим колко много дължим на Христос за мира и закрилата, на които се радваме. Обуздаващата сила на Бога - тя е, която не допуска човечеството да премине напълно под управлението на Сатана. Непокорните и неблагодарните имат голяма причина да благодарят за Божията милост и дълготърпение, които задържат жестоката, враждебна сила на злия. Но когато хората преминат границите на Божественото дълготърпение, ограничението се премахва. Бог не застава пред грешника като ексекUTOR на присъдата за извършеното престъпление, но оставя отхвърлилите Неговата милост на самите себе си, за да пожънат посятото. Всеки отхвърлен лъч светлина, всяко презряно или незачетено предупреждение, всяка страст, на която се отдава човек, всяко престъпване на Божия закон е семе, носещо сигурната си жетва. Отблъскван постоянно, Божият Дух най-после се оттегля от грешника и тогава той остава без каквато и да е сила, с която да владее злите страсти на душата си, и без никаква закрила от злобата и враждата на Сатана. Разрушаването на Ерусалим е страшно и тържествено предупреждение към всички, играещи си с предложенията на Божествената благодат и противящи се на умоляванията на Божествената милост. Никога не е било давано по-категорично

свидетелство за омразата на Бога към греха и за сигурното наказание, което ще постигне виновния.

Пророчеството на Спасителя за наказанията, очакващи Ерусалим, има и друго изпълнение, на което онова страшно опустошение е само слаба сянка. В участта на избрания град ние можем да видим участта на един свят, отхвърлил милостта на Бога и потъпкал закона Му. Мрачни са докладите за човешката окаяност, на която земята е била свидетел през дългите векове на престъпления. Сърцето се свива и духът отпада, когато се размишлява върху тези неща. Ужасни са резултатите от отхвърлянето на небесния авторитет. Но в бъдещето ни е разкрита още по-мрачна сцена. Свидетелството на миналото - дългата поредица от смутове, конфликти и революции, всички битки, "валяни в кръв" (Исаия 9:5) - какво са те в сравнение с ужасите на онзи ден, когато обуздаващият Дух на Бога ще бъде напълно оттеглен от несправедните и няма повече да задържа избухването на човешките страсти и сатанинската ярост. Тогава светът ще види, както никога преди това, резултатите от управлението на Сатана.

Но в онзи ден, както и във времето на унищожаването на Ерусалим, Божият народ ще бъде избавен, всички, които са записани за живот (Исаия 4:3). Христос е заявил, че ще дойде втори път, за да събере при Себе Си Своите верни: "Тогава ще се яви на небето знамението на Човешкия Син; и тогава ще заплачат всички земни племена, като видят Човешкия Син идещ на небесните облаци със сила и голяма слава. Ще изпрати Своите ангели със силен тръбен глас; и те ще съберат избраните Му от четирите ветрища, от единия край на небето до другия" (Матей 24:30-31). Тогава непослушните на евангелието ще бъдат убити с дъха на устата Му и изтребени с явлението на пришествието Му (по 2Сол. 2:8). Подобно на Израил в миналото несправедните погубват сами себе си; те стават жертва на собственото си нечестие. Чрез живота си в грях те не са в хармония с Бога, естеството им е станало толкова изродено и пълно със зло, че явяването на Неговата слава е унищожаваш огън за тях.

Нека хората внимават да не би да пренебрегнат урока, предаден им в думите на Христос. Както предупреди учениците Си за унищожаването на Ерусалим, като им даде знак за приближаващата гибел, за да се избавят, така Той е предупредил и света за деня на последното унищожение и е дал знаци за неговото приближаване, за да се избавят от идещия гняв всички, които пожелаят. Исус заявява: "И ще станат знамения в слънцето, в луната и в звездите, а по земята бедствие на народите..." (Лука 21:25; Матей 24:29; Марко 13:24-26; Откр. 6:12-17). Всички, които видят тези предвестници на неговото идване, трябва да знаят, че "Той е близо при вратата" (Матей 24:33). "Бдете, прочее!" (Марко 13:35) - са Неговите думи на увещание. Тези, които обърнат внимание на предупреждението Му, няма да бъдат оставени в тъмнина, та оня ден да ги постигне неподготвени. А за онези, които не бдят, "Господният ден ще дойде като крадец нощем" (1Сол. 5:2).

И днес светът не е по-готов да повярва на вестта за сегашното време, отколкото евреите бяха готови да приемат предупреждението на Спасителя за Ерусалим. Когато и да дойде Денят на Бога, за безбожните той ще бъде ненадеен. Когато животът си върви по неизменния си кръг; когато хората са погълнати от удоволствия, бизнес, търговия, правене на пари; когато религиозните водачи възвеличават прогреса и просветата на този свят, а народът се люлее във фалшива сигурност - тогава, както среднощен крадец се промъква в незащитеното жилище, така внезапно ще връхлети гибелта над безгрижните и невярващите "и никак няма да избегнат".

Първите християни в пламъците на преследването

Когато разкри на учениците Си участта на Ерусалим и сцените на второто Си идване, Исус предсказа също така и преживяванията, които ще има Неговият народ от момента, когато бъде взет от тях, до завръщането Му в сила и слава, за да ги избави. От склоновете на Елеонския хълм Спасителят проникна далеч в бъдещето и съзря настъпващите за апостолската църква стихии. Погледът Му различи свирепите, опустошителни бури, които скоро щяха да се разразят над Неговите последователи през бъдните векове на мрак и преследвания. Само с няколко кратки, но много съдържателни изрази, Той предсказа ужасната участ на Божията църква, отредена ѝ от управляващите този свят (Матей 24:9,21,22). Последователите на Христос трябва да извървят пътя на своя Учител - път на унижение, позор и страдание. Враждата и антагонизмът, избухнали срещу Изкупителя на света, ще се проявят и срещу всички, повярвали в Неговото име.

Историята на първата църква свидетелства за изпълнението на думите на Спасителя. Земните и пъклени сили се опълчиха срещу Христос в лицето на последователите Му. Езичеството предвидя, че ако евангелието възтържествува, храмовете и олтарите му ще бъдат пометени. Затова събра всичките си сили, за да унищожи християнството. Запален бе огънят на преследването. Християните бяха лишавани от своите имоти и прогонвани от домовете си. Претърпяваха “голяма борба от страдания” (Евр. 10:32), “изпитваха присмехи и бичувания, а още и окови, и тъмници” (Евр. 11:36). Много от тях запечатаха своето свидетелство с кръвта си. Благородни и роби, богати и бедни, учени и прости бяха избивани безмилостно.

Преследванията, започнали при Нерон приблизително по времето на мъченическата смърт на Павел, продължиха с по-голяма или с по-малка ярост през вековете. Християните бяха лъжливо обвинявани в най-ужасни престъпления и обявявани за причинители на големи бедствия - глад, чума и земетресения. Тъй като станаха обект на всеобща омраза и подозрения, лесно се намираха доносници, които заради печалба предаваха невинните и те биваха осъждани като бунтовници против империята, като врагове на религията и напад за обществото. Голям брой от тях бяха хвърляни на диви зверове или изгаряни живи по амфитеатрите. Някои бяха разпъвани, други - покривани с кожи на диви животни и хвърляни на арената, за да бъдат разкъсани от кучета. Тяхното наказание представляваше често пъти главното забавление на публичните празненства. Големи множества се събираха, за да се наслаждават на гледката и посрещаха агонията на християните със смях и аплодисменти.

Където и да потърсеха убежище, последователите на Христос биваха преследвани като хищни зверове и биваха принудени да се крият в безлюдни места. Като “търпяха лишение, бедствия и страдания, те, за които светът не беше достоен, се скитаха по пустините и планините, по пещерите и рововете на земята” (Евр. 11:37, 38). Катакомбите даваха убежище на хиляди от тях. По хълмовете около Рим през земя и скали бяха прокопани дълги галерии; тази сложна мрежа от тъмни тунели се простираше на много километри извън градските стени. В подземните скривалища последователите на Христос погребваха своите мъртви. Там намираха и дом, когато биваха заподозрени и обявени извън законите. Когато Животодателят събуди тези, които са се “подвизавали в доброто войнстване”, от мрачните подземия ще излязат много мъченици за Христос. И при най-страшното преследване свидетелите за Исус запазиха вярата си

неопетнена. Лишени от всякакво удобство, скрити от светлината на слънцето, правейки тъмните, но приятелски пазви на земята свое убежище, те не се оплакаха. С думи на вяра, търпение и надежда се окуражаваха едни други, за да понасят лишенията и бедствията. Загубата на земни блага не можеше да ги принуди да се откажат от вярата си в Христос. Изпитанията и преследването бяха само стъпки, които ги приближаваха до тяхната почивка и награда.

И като Божиите служители в древността бяха “мъчени, защото, за да получат по-добро възкресение, те не приемаха да бъдат избавени” (ст. 35). Спомняха си думите на своя Учител да се радват, когато бъдат преследвани заради Него, защото голяма ще бъде наградата им на небето; така бяха преследвани и пророците преди тях. Радваха се, че са удостоени да страдат заради истината и песни на тържество се издигаха всред прашащите пламъци. Гледайки нагоре с вяра, те виждаха Христос и ангелите да се навеждат над тях през небесните бойници, да се взират в тях с най-дълбок интерес и да одобряват твърдостта им. Един глас се чуваше от Божия трон: “Бъди верен до смърт и Аз ще ти дам венеца на живота” (Откр. 2:10).

Напразни бяха усилията на Сатана да унищожи църквата на Христос чрез насилие. Великата борба, в която учениците на Исус отдадоха живота си, не престана, когато верните знаменосци паднаха на поста си. Чрез поражението те побеждаваха. Божиите работници биваха избивани, но Неговото дело напредваше постоянно. Евангелието продължи да се разпространява и броят на последователите му нарастваше. То проникна в области, недостъпни дори за римските орди. Един християнин в спора си с езическите управници, стараещи се да разширят преследванията, казваше: Вие можете да ни “убивате, измъчвате, осъждате... Вашата несправедливост е доказателство за нашата невинност... Нито пък вашата жестокост... ви помага”. Тя бе само още една по-силна покана и други да се присъединят към тяхната религия. “Колкото повече биваме покосявани от вас, толкова повече нараства числото ни; кръвта на християните е семе” (Тертулиан. Апология. Параграф 50).

Хиляди бяха затваряните в тъмница и убиваните, но други се явяваха и заемаха местата им. Умрелите мъченически за вярата си бяха спасени за Христос и признати от Него за победители. Те се бяха подвизавали в доброто войнстване и трябваше да получат короната на славата, когато Христос дойде. Изтърпяваните от християните страдания ги сближаваха още повече един с друг и с техния Изкупител. Примерът на живота и смъртта им бяха постоянно свидетелство и защита на истината; и там, където най-малко се очакваше, привържениците на Сатана изоставяха службата си за него и се нареждаха под знамето на Христос.

Затова Сатана състави нови планове. За да воюва по-успешно срещу Божието управление, той реши да забие флага си в християнската църква. О, само да можеше христовите последователи да бъдат измамани и подведени да направят нещо, което не е приятно на Бога. Тогава силата и непоколебимостта им биха изчезнали и биха станали лесна плячка за Сатана.

Сега големият противник се стремеше да постигне с хитрост онова, което не бе успял да постигне със сила. Преследването спря, но бе заменено с опасните съблазни за земно благополучие и светски почести. Езичниците бяха принудени да приемат някои истини от християнската вяра, а други важни отхвърляха. Те изповядваха, че приемат Исус като Божи Син и вярват в Неговата смърт и възкресение, но нямаха убеждение за грях и не чувстваха никаква нужда от покаяние и промяна на сърцето. Надяваха се с някои отстъпки от тяхна страна да прилъжат и християните да направят отстъпки, та всички да се обединят на основата на вярата в Христос.

Сега над църквата надвисна страшна опасност. В сравнение с нея

затворът, мъченията, огънят, мечът бяха благословение. Някои християни останаха твърди, като заявиха, че няма да направят никакъв компромис. Други се обявиха в полза на известни отстъпки и промени във вярата си и за обединяване с тези, които бяха приели само част от християнството - надяваха се това да се окаже средство за пълното им обръщане. Бе време на дълбоко душевно страдание за верните последователи на Христос. Под покривалото на изповядващ християнството самият Сатана се вмъкваше в църквата, за да поквари вярата и да отклони умовете от Словото на истината.

Най-после повечето от християните се съгласиха да снижат своите високи морални образци и се създаде връзка между християнството и езичеството. Макар идолопоклонниците да изповядваха, че са се покаяли и са се присъединили към църквата, те все още се държаха здраво за идолослуженето, като само заместиха обектите на своето поклонение с икони на Исус и дори на Мария и светиите. По този начин нечистият квас на езичеството се вмъкна в църквата и продължи своето гибелно дело. Нездрави учения, суеверни обреди и идолопоклоннически церемонии се вплетоха здраво във вярата и в богослужението на църквата. Когато последователите на Христос се обединиха с езичниците, християнската религия се поквари и църквата изгуби своята чистота и сила. Но имаше християни, които не бяха подведени от тези измами. Те продължаваха да бъдат верни на Автора на истината и се покланяха единствено на Него.

Винаги е имало две групи хора сред изповядващите се за последователи на Христос. Едната група изучава живота на Спасителя и сериозно се стреми да поправя недостатъците си и да се уеднаквява с Образеца. Другата избягва ясните, практически истини, които откриват заблудите ѝ. Дори когато е била в най-доброто си състояние, църквата пак не е включвала напълно верни, чисти и искрени християни. Нашият Спасител учеше, че съзнателно вършещите грях не трябва да бъдат приемани в църквата; но все пак Той се свърза с хора с несъвършен характер и им даде предимствата на Своите учения и пример, за да видят грешките и заблудите си и да ги поправят. Сред дванадесетте апостоли имаше и един предател. Юда бе приет въпреки недостатъците на нрава си. Той бе свързан с учениците, за да може да научи чрез наставленията и примера на Христос в какво се състои християнският характер и така да види грешките си, да се покае и с помощта на Божествената благодат да очисти душата си "в послушание на истината". Но Юда не тръгна в светлината, така милостиво огряла пътя му. Чрез отстъпване пред греха той предизвика изкушенията на Сатана. Надделяха лошите черти на характера му. Предаде ума си под контрола на силите на мрака, гневеше се, когато се изобличаваха недостатъците му и стигна дотам, че извърши най-ужасното престъпление - предаде своя Учител. Така и всички, които поддържат злото под маската на благочестие, ненавиждат хората, смущаващи техния мир, като осъждат греховния им път. И при благоприятен случай и те като Юда ще предадат стремилите се да ги изобличават за тяхно добро.

Апостолите се сблъскаха в църквата с хора, изповядващи благочестие, а всъщност тайно поддържащи нечестие. Ананий и Сапфира действаха като измамници. Претендираха, че жертват всичко за Бога, а в действителност алчно задържаха една част за себе си. Духът на истината разкри на апостолите истинския характер на тези фалшиви християни и Божиите наказания освободиха църквата от грозното петно върху нейната чистота. Това бележито доказателство за проницателния Дух на Христос бе ужас за лицемери и вършители на зло. Те не можеха да останат за дълго в обществото на духом верните на Христос. И когато изпитанията и преследването връхлетяха последователите Му, Негови ученици пожелаха да станат само готовите да изоставят всичко заради истината. Така, докато

преследването продължаваше, църквата остана сравнително чиста, след което се присъединиха новопокаяли се с по-малка искреност и посветеност. По този начин пътят на Сатана да стъпи в църквата бе отворен.

Но между Княза на светлината и Княза на мрака няма никакво съгласие. То не съществува и между техните последователи. Когато решиха да се сблизят с полупокаялите се езичници, християните стъпиха на път, отвеждащ ги все по-далеч и по-далеч от истината. Сатана ликуваше, че е успял да измами такъв голям брой Христови последователи. Тогава напрегна всичките си сили, за да им въздейства още по-пълно и да ги вдъхнови да преследват останалите верни на Бога. Ни-кой не бе в състояние така добре да се противопоставя на истинската християнска вяра, както онези, които някога са били нейни защитници. Отстъпилите християни, обединени със своите полуезически братя, насочиха борбата си срещу най-важните точки на Христовото учение.

От желаещите да останат верни се изискваше отчаяна борба, за да опълчат твърдо срещу измамите и пороците, прикрили се под свещеническите одежди и вмъкнали се в църквата. Библията не се приемаше като мерило за вярата. Учението за религиозната свобода бе наричано ерес, а неговите защитници бяха мразени и обявявани въвн от законите.

След дълга и тежка борба малкото верни решиха да скъсат всяка връзка с отстъпилата църква, в случай че тя продължава да допуска фалша и идолопоклонството. Те видяха, че отделянето е абсолютно необходимо, ако искат да бъдат послушни на Божието слово. Не смееха повече да толерират заблудите, така фатални за собствените им души, нито да дават пример, който би могъл да застраши вярата на техните деца и внуци. За да осигурят мир и единство, бяха готови да направят някои непротиворечащи на верността им към Бога отстъпки. Но чувстваха, че даже и мирът ще бъде твърде скъпо изкупен, ако се плаща с цената на принципа. Щом целостта можеше да се осигури единствено чрез компромис с истината и правдата, нека има различие и даже война.

Добре би било за църквата и за света, ако принципите, вдъхновявали онези верни души, се съживят в сърцата на признаващите се за Божи народ. Съществува обезпокоително равнодушие по отношение на ученията, стълбове на християнската вяра. Пробива си път мнението, че те в края на краищата нямат чак толкова голямо значение. Това деградиране укрепва ръцете на сатанинските служители и измамните и съдбоносните учения, отблъсквани и изобличавани през вековете от верните християни с риск на живота им, сега се приемат благосклонно от хиляди, изповядващи се за Христови последователи.

Първите християни бяха наистина особен народ. Изрядното им поведение и непоклатимата им вяра бяха постоянен упрек, смущаващ мира на грешниците. Макар и малко на брой, без богатство, без обществено положение или почетни титли, те бяха ужас за престъпниците навсякъде, където бяха познати вярата и характерът им. Затова неправедните ги мразеха така, както безбожният Каин мразеше Авел. Стремящите се да отхвърлят обуздаващото влияние на Светия Дух, убиваха Божиите чада поради същата причина, поради която Каин закла Авел. Поради същата причина и евреите отхвърлиха и разпнаха Спасителя - защото чистотата и светостта на Неговия характер бяха израз на неодобрението Му срещу себелюбието и покварата. От дните на Христос досега верните ученици винаги са възбуждали омразата и съпротивата на онези, които обичат и следват пътищата на греха.

Как тогава евангелието може да се нарече вест за мир? Когато Исаия предсказа раждането на Месия, той Му даде титлата "Княз на мира". Когато ангелите известиха на овчарите, че се е родил Исус, те пееха над равнините на Витлеем: "Слава на Бога във висините и на земята мир между

човеците, в които е Неговото благоволение” (Лука 2:14). Съществува външно противоречие между тези пророчески изявления и думите на Христос: “Не дойдох да поставя мир, а нож” (Матей 10:34). Но правилно разбрани, те са в съвършена хармония. Евангелието е вест за мир. Християнството е система, която, приета и прилагана, пръска мир, хармония и щастие по цялата земя. Религията на Христос ще свърже в тясно братство всички, които приемат нейните учения. Мисията на Исус се състоеше точно в примиряването на хората с Бога и по този начин един с друг. Но светът като цяло е под контрола на Сатана - най-непримиримия враг на Христос. Евангелието представя на хората принципи, противопоставящи се напълно на техните навици и желания. Затова хората се опълчват срещу тях. Мразят чистотата, разкриваща и осъждаща греховете им, и преследват и унищожават онези, които излагат пред тях справедливите и свети изисквания на евангелието. Точно в този смисъл то е наречено меч, защото съдържащите се в него възвишени принципи предизвикват омраза и борба.

Тайнственото Провидение, допускащо праведните да бъдат преследвани от ръката на безбожните, е смущавало много хора, слаби във вярата. Някои даже са готови да отхвърлят доверието си в Бога, защото Той позволява на най-подлите да преуспяват, а добрите и чистите да бъдат смазвани и мъчени от жестоката сила на хитрите и злите. “Как - питат те - може Този, Който е справедлив и милостив, и неограничен в сила, да търпи такава несправедливост и потисничество?” Това е въпрос, с който ние нямаме нищо общо. Бог ни е дал достатъчно доказателства за Своята любов и нямаме никакво основание да се съмняваме в добротата Му, тъй като не можем да разберем действието на Неговото провидение. Спасителят предвидя съмненията, които щяха да притискат душите на учениците в дни на изпитания и мрак и им каза: “Помнете думата, която ви казах, слугата не е по-горен от Господаря си. Ако Мене гониха и вас ще гонят” (Йоан 15:20). Заради нас Исус пострада от жестокостта на неправедните хора много повече, отколкото може да пострада който и да било от Неговите последователи. Призованите да понесат страдания или мъченичество само следват по стъпките на милия Божи Син.

“Господ не забавя това, което е обещал...” (2Петрово 3:9). Той не забравя, нито пренебрегва чадата Си, но позволява на безбожните да разкрият истинския си характер, та никой, който желае да върши волята Му, да не бъде измамен. И още, праведните биват поставяни в пещта на страданията, за да бъдат очистени, за да може примерът им да убеди другите в действителността на вярата и благочестието. Освен това вярното им на принципите поведение да осъди безбожните.

Бог допуска нечестивите да успяват и да изявяват враждата си спрямо Него и когато чашата на тяхното нечестие прелее, всички да видят в пълното им унищожение Божията справедливост и милост. Наближава денят на мъст, в който престъпвалите Неговия закон и потискали народа Му ще получат справедливата отплата за делата си; денят, в който всяко жестоко и несправедливо действие срещу Божиите верни ще бъде наказано, както, ако бе извършено срещу самия Христос.

Съществува и друг, още по-важен въпрос, и той трябва да привлече вниманието на църквите днес. Апостол Павел заявява, че “всички, които искат да живеят благочестиво в Христа Исуса, ще бъдат гонени” (2Тимотей 3:12). Защо тогава преследването изглежда до голяма степен задрямало? Единствената причина е, че църквата се е приспособила към света и затова не предизвиква съпротива. Преобладаващата религия в наше време няма чистия и свят характер, отличаващ християнската вяра в дните на Христос и апостолите. Само поради духа на компромис с греха, поради това, че на великите истини от Божието слово се гледа така безразлично, че в църквата съществува толкова малко истинско благочестие,

християнството е толкова популярно в света. Нека се появи едно съживяване на вярата и силата на първата църква и духът на преследването ще се възобнови, и пламъците му ще бъдат отново запалени.

3

Истината - отхвърлена

Във второто си послание към солунците апостол Павел предсказва голямото отстъпничество, което ще настъпи след установяването на папската власт. Той заявява, че Христовият ден няма да дойде, “докато първо не дойде отстъплението и не се яви човекът на греха, синът на погибелта, който така се противи и се превъзнася над всеки, който се нарича Бог, или на когото се отдава поклонение, щото той седи както Бог в Божия храм и представя себе си за Бог” (2Сол. 2:3-4). А по-нататък апостолът предупреждава братята си, че “тайната на беззаконието действа вече” (2Сол. 2:7 - Ц.П.). Още в онова време Павел видя вмъкването се в църквата заблуди, които щяха да подготвят пътя за развитието на папството. Малко по малко, отначало мълком, а след това и по-открито, с нарастваща сила и печелейки контрол над умовете на хората, “тайната на беззаконието” напредваше в своето измамно и богохулно дело. Почти незабелязано обичаите на езичеството намериха място в християнската църква. Духът на компромис и съобразяване бе задържан за известно време от жестоките преследвания на езичеството срещу църквата. Но когато тормозът престана и християнството навлезе в царските дворове и палати, църквата замени скромната простота на Христос и апостолите с великолепието и надменността на езическите свещеници и владетели; замени изискванията на Божия закон с човешки теории и традиции. Външното обръщане на Константин към християнската вяра в началото на IV в. предизвика голяма радост. Светският начин на живот, прикрит с измамна праведност навлезе в църквата. Сега вече делото на покварата започна бързо да се развива. Макар да изглеждаше, че езичеството е победено и изчезнало, то се оказа всъщност победителят. Духът му завладя църквата. Ученията, церемониите и суеверията му бяха въведени във вярата и богослужението на изповядващите се за последователи на Христос.

В резултат от компромиса в свързалото се с езичеството християнство се разви “човекът на греха”, предсказан в пророчеството като противопоставящ се на Бога и възвишаващ се над Него. Тази гигантска система на фалшива религия е един шедьовър на силата на Сатана, паметник на неговите усилия да се настани на трона, за да управлява цялата земя според волята си.

Той се опита веднъж да направи компромис с Христос. В пустинята на изкушението дойде при Божия Син и като Му показа царствата на света и тяхната слава, предложи да даде всичко в ръцете Му, само да признае върховенството на Княза на тъмнината. Христос смърти наглия изкусител и го принуди да се оттегли. Но Сатана се радва на успех, когато същите изкушения представя на човека. За да си осигури светски изгоди и почести, църквата бе подведена да търси благоволение и подкрепа от великите мъже на земята. Но като отхвърли по този начин Христос, тя бе изкушена да отдаде вяроност на представителя на Сатана - римския епископ. Една от главните доктрини на римокатоличеството е, че папата е видимият глава на всесветската църква на Христос, облечен с върховна власт над епископи и пастори от всички части на света. Нещо повече, на папата са били давани титли, принадлежащи само на Божеството. Бил е именуван

“Господ Бог папата” (виж Приложението) и е обявяван за непогрешим. Той претендира за почитта на всички хора. Сатана все още предявява изискванията си от пустинята на изкушението, но сега върши това чрез църквата в Рим и много хора са готови да му се поклонят.

Но тези, които се боят от Бога и Го почитат, посрещат дръзкото и богохулно присвояване на чужди права, както Христос посрещна настояванията на коварния враг: “На Господа моя Бог да се кланяш и само Нему да служиш” (Лука 4:8). Бог никога не е правил в Словото Си и най-малкият намек, че е определил някой човек да бъде глава на църквата. Учението за папското върховенство е съвсем противоположно на ученията в Писанието. Папата няма никаква власт над Христовата църква, освен ако си я присвои.

Римокатолиците винаги са обвинявали протестантите в еретизъм и съзнателно отделяне от истинската църква. Но обвиненията подхождат по-скоро на тях самите. Те смъкнаха знамето на Христос и се отклониха от “вярата, която еднаж завинаги бе предадена на светиите” (Юда 3).

Сатана добре знаеше, че Свещените писания биха дали на хората възможност да схванат неговите измами и да се противопоставят на властта му. Точно чрез Словото Спасителят на света отблъсна сатанинските атаки. При всяко нападение Христос поставяше щита на вечната истина с думите: “Писано е!” На всяко предложение на противника Той противопоставяше мъдростта и силата на Словото. За да може да владее над хората и да наложи авторитета на папския похитител, Сатана трябваше да ги държи в невежество по отношение на Писанието. Библията би възвеличила Бога и би поставила ограничените смъртни хора на истинското им място. Затова нейните свети истини трябваше да бъдат скривани и задушавани. Ето каква логика възприе римската църква. В продължение на стотици години не бе разрешено разпространяването на Библията. На хората бе забранено да я четат или да я имат в къщите си. А на безчестни свещеници и прелати бе предоставено да тълкуват нейните учения, за да подкрепят твърденията си. Така папата трябваше да стане почти всеобщо признат заместник на Бога на земята, с власт над всяка църква и държава.

След като отстрани средството за откриване на заблудата, Сатана действаше вече според волята си. Пророчеството бе обявило, че папството ще “замисли да промени времена и закони” (Даниил 7:25) и не се забави в този си опит. На повярвалите в Христос езичници бе даден заместител на идолите за поклонение. Така се поощри външното приемане на християнството и постепенно в неговото богослужение бе въведено обожаването на образи и мощи. Най-накрая указът на един вселенски събор (виж Приложението) утвърди цяла система на идолопоклонство. За да довърши светотатственото си деяние, Рим се зае да заличи от Божия закон втората заповед, забраняваща почитането на образи, и да раздели десетата заповед на две, за да запази общия брой - десет.

Духът на отстъпки откри пред езичеството пътя за по-нататъшното незачитане на небесния авторитет. Сатана, служейки си с непосветени църковни водачи, посегна и на четвъртата заповед. Опитва се да отстрани древната събота - денят, който Бог бе благословил и осветил (Бит. 2:2-3), и на нейно място да възвеличи спазвания от езичниците празник - “почетния ден на слънцето”. Отначало промяната ставаше прикрито. В първите столетия истинската събота се пазеше от всички християни. Те се застъпваха за честта на Бога, вярваха, че Неговият закон е непроменим и старателно пазеха светостта на предписанията Му. Но за да постигне целта си, Сатана работеше много хитро и деликатно чрез своите оръдия. За привличане вниманието на хората неделата бе обявена за празник в чест на Христовото възкресение. В неделя се провеждаха религиозни служби, но тя се възприемаше като ден за развлечения, докато съботата

все още се почиташе свято.

За да приготи пътя за работата, която имаше намерение да извърши, Сатана бе внушил на евреите още преди идването на Христос да поставят за съботата най-строги изисквания, обременяващи почитането ѝ. Сега, подпомогнат от фалшивата светлина, в която я бе представил, той хвърли презрение върху нея като еврейска наредба. Докато християните общо взето продължаваха да пазят неделята като празник за веселие, Сатана ги подведе да покажат омразата си към всичко еврейско, да направят съботата ден на пост, ден на тъга и печал.

В началото на четвъртото столетие император Константин издаде декрет, с който обявяваше неделята за официален празник на Римската империя (виж Приложението). Денят на слънцето се почиташе от неговите езически поданици и се спазваше от християните; с подобна политика императорът искаше да съедини противоречивите интереси на езичество и християнство. Затова той бе подтикнат от епископите на църквата, които, вдъхновени от амбиция и жажда за власт, осъзнаха, че ако християни и езичници почитат един и същ ден, това би насърчило езичниците във формалното приемане на християнството, което би увеличило силата и славата на църквата. Мнозина богобоязливи християни бяха постепенно подведени да зачитат неделята като ден, притежаващ до известна степен святост, но въпреки това те приемаха за свята на Господа истинската събота и я съблюдваха, послушни на четвъртата заповед.

Големият измамник не беше завършил делото си. Той бе решил да събере християнския свят под знамето си и да упражнява сила чрез своя заместник - гордия понтифекс, претендиращ, че е представител на Христос. Чрез полупокаяни езичници, амбициозни прелати и обичащи света църковници, Сатана изпълни намерението си. От време на време се провеждаха големи събори, където се стичаха духовници от целия свят. При почти всеки събор значението на установената от Господа събота се понижаваше малко по малко, а се възвишаваше неделята. Така езическият празник започна да се почита като Божествено постановление, докато библейската събота бе обявена за останала от евреите, а пазителите ѝ - за проклетни.

Големият отстъпник успя да се издигне "над всеки, който се нарича Бог или на когото се отдава поклонение" (2Сол. 2:4). Той бе дръзнал да промени единствения закон от Божествения закон, която посочва на цялото човечество истинския и жив Бог. В четвъртата заповед Господ е разкрит като Създател на небето и на земята и така е разграничен от всички фалшиви богове. За възпоменание на сътворението седмият ден бе осветен като ден за почивка на човека. Бе отреден да напомня на хората, че Бог е източник на живот и обект на почитание и молитва. Сатана се стреми да отклони хората от тяхната вяроност към Бога и от покорство на закона Му, затова насочва усилията си най-вече срещу заповедта, посочваща Бога като Творец.

Днес протестантите твърдят, че възкресението на Христос в неделя е осветило деня за християнска събота. Но в Писанията липсват доказателства за това. Нито Христос, нито апостолите Му са отдавали такава почит на този ден. Пазенето на неделята като християнска наредба води началото си от онази "тайна на беззаконието", започнало да се развива още в дните на Павел. Къде и кога Бог е осиновил това дете на папството? Какво валидно основание може да се даде за една промяна, която Писанието не потвърждава?

В шестото столетие папството бе започнало сериозно да се утвърждава. Престолът на неговата мощ бе поставен в императорския град, а епископът в Рим бе провъзгласен за глава на цялата църква. Езичеството отстъпи място на папството. Змеят бе дал на звяра "силата си, престола си и голяма власт" (Откр. 13:2; виж Приложението). И тогава започнаха 1260-

те години на папско потисничество, предсказани в пророчествата на Даниил и в Откровението на Йоан (Даниил 7:25; Откр. 13:5-7). Християните бяха принудени да избират: или да пожертват честността си и да приемат папските церемонии и богослужения, или да погубят живота си в тъмници, да бъдат избити чрез машини за изтезания, клади или чрез брадвата на палача. Сега се изпълниха думите на Исус: “И ще бъдете предадени и даже от родители и братя, от роднини и приятели; и ще умъртвят някои от вас. И ще бъдете мразени от всички поради Моето име” (Лука 21:16-17). Тормозът над верните избухна с още по-голяма ярост откогато и да било преди и светът се превърна в обширно бойно поле. В продължение на стотици години Христовата църква намираше спасение в уединение и мрак. Така казва пророкът: “Жената побягна в пустинята, гдето имаше място, приготвено от Бога, за да я хранят там хиляда двеста и шестдесет дни” (Откр. 12:6).

Въздигането на римската църква отбелязва началото на Тъмните векове. Колкото повече се увеличаваше мощта ѝ, толкова повече се сгъстяваше мракът. Вярата беше пренесена от Христос - истинската основа, върху папата в Рим. Вместо да се упоават на Божия Син за прощение на греховете и за вечно спасение, хората се доверяваха на папата, на свещениците и прелатите, на които Бог бе дал власт. Бяха поучавани, че папата бил техният земен ходатай, че никой не може да се приближи до Бога, освен чрез папата; и още, че той вместо Бога бил техен защитник. Затова трябвало безусловно да му се подчиняват. Само едно отклонение от изискванията му беше достатъчна причина за най-жестоко наказание на телата и душите на нарушителите. Така умовете на хората биваха отклонявани от Бога и насочвани към грешащи, заблуждаващи се и жестоки хора, дори нещо повече - към самия Княз на тъмнината, упражняващ властта си чрез тях. Грехът бе прикрит под маската на светостта. Когато Писанията се потъпкват и човек започва да мисли за себе си като за най-върховно същество, тогава трябва да очакваме само измама, лъжа, притворство и покваряващо нечестие. С издигането на човешки закони и традиции се откри покварата, която винаги следва като резултат от пренебрегването на Божия закон.

Това бяха опасни дни за Христовата църква. Верните знаменосци бяха в действителност малко. Макар че истината не бе оставена без свидетели, понякога изглеждаше, че заблудата и суеверието ще надделеят напълно, а истинската религия ще изчезне от земята. Евангелието бе почти изгубено от погледа, формите на религия бяха умножени, а хората - обременени със строги изисквания.

Бяха поучавани не само да признават папата като свой ходатай, но и да разчитат на собствени деяния, за да изкупят греха си. Дълги поклоннически пътешествия, дела на покаяние, поклонение пред мощи, изграждане на църкви, храмове и олтари, плащане на големи суми за църквата и много други подобни дейности се предписваха, за да се укроти Божият гняв или да се осигури Неговото благоволение. Като че Бог бе човек, който се разгневява от дреболии и се успокоява с дарове или с дела на покаяние!

Въпреки че порокът преобладаваше даже сред водителите на римската църква, влиянието ѝ растеше постоянно. Около края на осми век папите си присвоиха същата духовна власт, която епископите в Рим са имали през първите векове. За да затвърдят своето домогване, те трябваше да използват някои средства, придаващи авторитет на властта им; и това също бе внушено с готовност от бащата на лъжата. Древни ръкописи се подправят от калугери. Открити бяха декрети на събори, за които не бе и чувано дотогава, но те потвърждаваха всесветското върховенство на папата още от най-ранни времена. Отхвърлилата истината църква лакомо възприе измамите (виж Приложението).

Малкото верни, които градяха на истинската основа (1Кор. 3:10-11), бяха обърквани и затруднявани, защото сметта на фалшивото учение спъваше делото. Подобно на строителите на ерусалимската стена през дните на Неемия някои бяха готови да кажат: "Силата на бременосците вече отслабна, а пръстта е много; ние не можем да градим стената" (Неемия 4:10). Изтощени от постоянната борба срещу преследването, измамата, нечестият и всяко друго препятствие, което Сатана можеше да измисли, за да спре напредъка им, някои верни строители се разколебаха и заради спокойствието и сигурността на имуществото и живота си се отдръпнаха от истинската основа. Други, неустрашими пред съпротивата на враговете, смело обявяваха: "Не се бойте от тях; помнете великия и страшен Господ..." (Неемия 4:14), и продължаваха делото, всеки препасан с меч (Еф. 6:17).

Същият дух на омраза и съпротива срещу истината е вдъхновявал Божиите врагове във всеки век и същата бдителност и вяност са се изисквали от Неговите служители. Думите на Христос към първите апостоли са приложими и за последователите му в последното време: "А каквото казвам на вас, на всички го казвам: Бдете!" (Марко 13:37).

Мракът се сгъстяваше все повече. Поклонението пред образи стана нещо обикновено. Пред икони се палеха свещи и се произнасяха молитви. Най-абсурдни суеверни обичаи вземаха надмощие. Умовете на хората бяха така завладени от суеверие и предразсъдъци, че разумът сякаш бе загубил силата си. Щом самите свещеници и епископи обичаха удоволствията, бяха похотливи и покварени, надяващият се на тяхното ръководство народ можеше ли да очаква друго, освен да затъне дълбоко в невежество и пороци.

Поредна стъпка на папско възвеличаване бе направена в единадесетото столетие, когато папа Григорий VII обяви съвършенството на римокатолическата църква. Между твърденията, които той излагаше, имаше и едно, обявяващо че според Писанията църквата никога не е бъркала, нито някога ще сбърка. Но Писанията не даваха доказателства за това. Гордият понтифекс претендираше също, че има властта да сваля царе, и обявяваше, че никой не може да отмени произнесена от него присъда, нещо

повече, той е в правото си да отменя решенията на другите (виж Приложението).

Поразителна илюстрация за тираничния характер на този защитник на непогрешимостта бе постъпката му с германския император Хенрих IV. Понеже дръзнал да не зачете папския авторитет, монархът бе отлъчен от църквата и детрониран. Ужасен от дезертърството и заплахите на принцовете си, окуражени от папския указ в бунта срещу него, Хенрих се видял принуден да се помири с Рим. Заедно със съпругата си и един верен слуга той прекосил Алпите посред зима, за да отиде и се смири пред папата. Като стигнал до замъка, където Григорий се бил оттеглил, Хенрих бил въведен без стражи в един външен двор и там, в суровия зимен мраз, гологлав и бос, облечен с мизерна дреха, очаквал позволение на папата да се яви пред него. Чак след тридневен пост и изповед понтифексът благоволил да го опрости. Дори и това направил при условие, че императорът ще чака специалното папско одобрение, преди отново да постави на себе си отличителните знаци на своето царско достойнство и да започне да упражнява царската си власт. И Григорий, възхитен от своя триумф, се хвалел, че в неговите длъжности влизало да смирява гордостта на царете.

Какъв поразителен контраст между надменния и надут понтифекс и кротостта и благородството на Христос, Който Се представя като стоящ пред вратата на сърцето, молещ да влезе вътре и да внесе прощение и мир, Който учеше учениците си: “Който иска да бъде пръв между вас, ще ви бъде слуга” (Матей 20:27).

Следващите столетия свидетелстват за постоянно увеличаване на заблудите в доктрините, идващи от Рим. Дори преди да се утвърди папството, ученията на езически философи привличаха вниманието и упражняваха известно влияние в църквата. Мнозина, които изповядваха, че са духовно променени, все още се придържаха към изискванията на езическата си философия. И не само че продължаваха да я изучават, но я налагаха и на други като начин да разширят влиянието си между езичниците. Така в християнската вяра се вмъкнаха сериозни заблуди. Най-явната между тях бе вярата в естественото безсмъртие на човека и в неговото съзнателно състояние след смъртта. Това учение положи основата, върху която Рим въведе призоваването на светии и обожаването на Дева Мария. Оттук произлезе и вмъкналата се от по-рано в папската вяра ерес за вечните мъки на непокаяните.

След това бе подготвен пътят за приемането на още една езическа измислица, наречена “чистилице”. Рим я използваше, за да плаши доверчивите и суеверните. Според нея съществува място за мъки, където душите на хората, незаслужили вечна гибел, се наказват и след като се освободят от нечистотата, биват допускани в небето (виж Приложението).

Още една изфабрикувана измислица бе нужна на Рим, за да се възползва от страховете и пороците на своите последователи. Достави им учението за индулгенциите. На всички, които биха участвали във войните на понтифекса за разширяване на неговата земна власт, за наказване на враговете му или зар изстребване на посмелите да отрекат духовното му върховенство, бе обещавано пълно опрощаване на минали, настоящи и бъдещи грехове и спасяване от следващите ги мъки. Хората бяха учени също, че като изплащат пари на църквата, могат да освободят от греха себе си, а също и душите на умрелите си приятели, задържани в мъчителните пламъци на чистилицето. Чрез такива средства Рим пълнеше своите каси, поддържаше разкоша, великолепието и порока на претендиращите, че са представители на Оня, Който нямаше къде глава да подслони (виж Приложението).

Библейската наредба за Господнята вечеря бе заменена с идолопоклонническата жертва на литургията. Папските свещеници

претендираха с невъзмутимо лицемерие, че превръщат простия хляб и вино в действително “тяло и кръв Христови” (Кардинал Вайсман. Реалното присъствие на тялото и кръвта на нашия Господ Исус Христос в блажената Евхаристия, доказано от Писанията. Лекция 8, отд. 3, параграф 26). С богохулствена надменност те открито си присвояваха творческата сила на Бога, Твореца на всички неща (виж Приложението). Под страх от смъртно наказание от християните се изискваше да изповядват вярата си в това ужасно, оскърбяващо Небето учение. Множествата, отказващи да се покорят, бяха предавани за изгаряне (виж Приложението).

В тринадесетото столетие бе въведено най-ужасното от всички папски мъчения - инквизицията. Князът на тъмнината работеше заедно с водителите на папската йерархия. Ангелите му владееха тайните мисли на безбожните хора, но сред тях невидимо присъстваше Божи ангел. Той записваше ужасния доклад на неправдивите им декрети и историята на дела, твърде ужасни за пред човешки очи. “Великият Вавилон” се “опиваше от кръвта на светиите”. Обезобразените тела на милиони мъченици викаха към Бога за отмъщение срещу тази отстъпническа сила.

Папството беше станало световен деспот. Крале и императори се прекланяха пред едиктите на римския понтифекс. Временната, както и вечната участ на хората изглеждаше, че са в негова власт. В продължение на стотици години ученията на римокатолическата църква са били всецяло и безусловно приемани, обредите ѝ - благоговейно изпълнявани, празниците ѝ - всеобщо съблюдавани. Нейното духовенство бе почитано и щедро подкрепяно. Никога по-късно римокатолическата църква не е достигала по-голяма почит, великолепие и власт.

Но “обедното величие на папството бе времето на среднощния мрак на света” (Дж. А. Уайли. История на протестантството. Кн. 1, гл. 4). Свещените писания бяха почти непознати не само на народа, но и на свещениците. Както фарисеите в древността, така и папските водители мразеха светлината, която би открила греховете им. Веднъж премахнат, Божият закон, образецът, им даваше възможност да упражняват властта си и да се отдават на пороци без ограничения. Измама, алчност и разврат се ширеха. Хората не трепваха пред каквото и да било престъпление, стига да можеха да спечелят богатство и обществено положение. Палатите на папите и прелатите ставаха сцени на най-низък разврат. Някои от управляващите понтифекси се бяха провинили в такива възмутителни престъпления, че светските управници се стремяха да ги лишат от църковен сан като крайно нечисти изроди, които не могат да бъдат повече търпени. В продължение на столетия Европа не постигна никакъв прогрес в областта на науката, изкуството или цивилизацията. Морална и духовна парализа бе сковала християнството. Състоянието на света под римската власт представляваше ужасно и поразително изпълнение на думите на пророк Осия: “Людете Ми загинаха от нямане знание. Понеже ти отхвърли знанието, то и аз отхвърлих тебе... понеже ти забрави закона на твоя Бог, то и аз ще забравя твоите чада.” “...няма вяроност, нито милост, нито знание за Бога по земята. Друго няма освен клетва, лъжа и убийство, кражба и прелюбодейство; разбиват къщи и кръв допира до кръв” (Осия 4:6, 1-2). Такива бяха резултатите от отстраняването на Божието слово.

В мрака, обгърнал земята през дългия период на папско владичество, светлината на истината не можа да бъде напълно изгасена. Във всеки век е имало свидетели за Бога - хора, съхранявали грижливо вярата в Христос като единствен посредник между Бога и човека, издигали истината като единствено правило на живота и освещавали истинската събота. Потомството никога няма да узнае колко много им дължи светът. Те са били изгаряни като еретици, подбудите им - поставяни под съмнение, характеристиките им - невярно представяни, писанията им - унищожавани или изопачавани. И въпреки това са устояли твърдо и от век на век са поддържали вярата си чиста като свято съкровище за бъдещите поколения. Историята на Божия народ през вековете на мрака, последвали с идването на римското владичество, е записана в Небето. В човешките доклади обаче тя заема твърде малко място. Освен обвиненията на враговете на Божиите чада, следите за тяхното съществуване са съвсем бледи. Политиката на Рим бе стремеж да се заличи всяко различие, противопоставящо се на папските доктрини или укази. Всичко еретично, било личности, било писания, биваше унищожавано. Само един-единствен израз на съмнение, едно-единствено колебание по отношение на авторитета на папските догми беше достатъчно, за да се отнеме животът на богати или бедни, висши или низши. Рим се стремеше да изтрие и всеки доклад за своята жестокост спрямо мислещите по-различно. Папски събори решаваха да се хвърлят в пламъците книжнината и писанията с такива свидетелства. Преди откриването на книгопечатането книгите бяха малко на брой и в неподходяща форма за съхраняване. Затова за римокатолиците не беше трудно да осъществят намерението си.

Никоя църква, намираща се в границите на римокатолическата власт, не бе оставена дълго да се радва на свободата на съвестта. Веднага щом придоби власт, папството протегна ръце, за да смаже всичко, отказващо да признае неговата власт; и една след друга църквите се подчиниха.

Във Великобритания примитивното християнство бе вкоренено от много рано. Евангелието, прието от британите в първите векове, бе още непокуварено от римското вероотстъпничество. Преследването от страна на езическите императори, стигнало чак до тези отдалечени брегове, бе единственият подарък, който първите църкви на Британия получиха от Рим. Много християни, избягали от преследването в Англия, намериха защита в Шотландия; оттам истината бе занесена в Ирландия и във всички тези страни тя бе приета с радост.

Когато саксите нахлуха в Британия, езичеството спечели властта. Завоевателите отказваха да бъдат поучавани от техните роби и християните бяха принудени да се оттеглят в планините и в безлюдните тресавища. И все пак скритата за известно време светлина, продължи да гори. В Шотландия, един век по-късно, тя изгря с блясък, достигнал далечни страни. От Ирландия произлязоха набожният Колумб и неговите съработници. Те събраха разпръснатите вярващи на усамотения остров Йона и направиха мястото център на своите мисионски трудове. Между евангелистите имаше и един пазител на съботата и по този начин истината проникна сред народа. На острова бе учредено училище, откъдето тръгнаха мисионери не само за Шотландия и Англия, а и за Германия, Швейцария и дори за Италия.

Но Рим бе впил очи в Британия и бе решил да я подчини на владичеството си. През шести век мисионерите му предприеха покръстване на езичниците сакси. Те бяха приети благосклонно от гордите варвари и накараха много хиляди да започнат да изповядват римокатолическата вяра. Когато делото се разви, папските водители и новообърнатите от тях във вярата се срещнаха с първите християни. Контрастът бе поразителен. Първите християни бяха семпли, смирени и характерът, учението и поведението им отговаряха на изискванията на Писанието, докато при другите личаха

суеверието, надменността и стремежът към разкош, присъщи на папството. Римският пратеник поиска християнските църкви да признаят върховенството на римския понтифекс. Бритите кротко отвърнаха, че желаят да обичат всички хора, че папата не е упълномощен да има върховенство в църквата и могат да му отдадат само онова подчинение, което се отдава на всеки Христов последовател. Бяха направени повторни опити да се осигури подчиняването им на Рим. Но скромните християни, учудени от гордостта на римските пратеници, твърдо отговаряха, че не познават друг господар освен Христос. Тогава истинският дух на папството се откри. Римският водач каза: “Ако не искате да приемете братя, които ви носят мир, ще приемете врагове, които ще ви донесат война. Ако не искате да се обедините с нас и да показвате на саксите пътя на живота, ще получите от тях удара на смъртта” (Мери Д’Обине. История на реформацията от VI-то столетие, кн.7, гл.2). Това не бяха празни заплахи. Войни, интриги и измами бяха употребени срещу свидетелите на библейската вяра, докато най-сетне църквите на Британия бяха унищожени или принудени да се подчинят на авторитета на папата. В страни извън юрисдикцията на Рим съществуваша в продължение на много столетия общества от християни, почти напълно запазени от папската поквара. Те бяха заобиколени от езичество и в течението на вековете бяха повлияни от неговите заблуди; но продължаваха да смятат Библията като единствено правило на вярата и да се придържат към много от нейните истини. Тези християни вярваха във вечната валидност на Божия закон и спазваха съботата от четвъртата заповед. Същата вяра и практика поддържаха и църкви в Централна Африка и всред арменците в Азия.

Сред първите, оказали съпротива на домогванията на папската власт бяха валденсите. Точно в страната, където папството бе разположило престола си, точно там фалшът и покварата срещнаха най-твърд отпор. Столетия наред църквите в Пиемонт пазеха независимостта си. Но най-сетне дойде време, когато Рим решително настоя да ги подчини. След несполучливи борби срещу тиранията на Рим водачите на църквите признаха неохотно върховенството на силата, пред която като че ли целият свят се прекланяше. Имаше обаче някои, които отказаха да се подчинят на властта на папа или прелат. Те бяха решили да останат верни на Бога и да запазят чистотата и простотата на вярата си. Настъпи разделение. Поддръжниците на древната вяра се оттеглиха. Някои напуснаха родните Алпи и издигнаха знамето на истината в чужди страни; други се уединиха в безлюдните долчинки и скалистите крепости на планините и там съхраняваха свободата си да се покланят на Бога.

Вярата, която християните валденси съблюдаваха и усвояваха в продължение на много векове, бе в забележителен контраст с фалшивите учения на Рим. Тя се основаваше на писаното Божие слово - истинското вярно ръководство на християнството. Но тези скромни селяни, отделени от света в затътените си убежища и свързани с ежедневната си работа сред стадата и лозята, не бяха стигнали сами до истината, противопоставяща се на догмите и ересите на отстъпилата църква. Вярата не бе новост за тях. Бяха наследили религиозни убеждения от бащите си. Те се бореха се за вярата на апостолската църква, “вярата, която еднаж завинаги бе предадена на светиите” (Юда 3). “Църквата в пустинята”, а не гордата йерархия на трона на великата световна столица бе истинската Христова църква, пазачът на съкровищата на истината, които Бог е поверил на своя народ да ги даде на света.

Една от главните причини, довели до отделянето на истинската църква от Рим, бе омразата му към библейската събота. Както бе предсказано от пророчеството, римската власт потъпка истината. В същото време, докато Божият закон бе погазван, човешките традиции и обичаи се възвеличаваха.

Църквите, управлявани от папството, бяха отрано принудени да почитат неделята като свят ден. В преобладаващите заблуди и суеверия много хора, дори и от верния Божи народ, така се бяха объркали, че пазейки истинската събота, се въздържаха от работа и в неделя. Но това не задоволи папските водители. Те изискваха не само освещаването на неделята, но и оскверняването на съботата; нападаха с най-остър език осмеляващите се да я почитат. Само този, който избягаше от силата на Рим, можеше спокойно да се покорява на Божия закон.

Валденсите бяха първи от народите на Европа, получили превод на Свещените писания на родния си език (виж Приложението). Стотици години преди Реформацията те притежаваха Библията в ръкопис на родния си език. Имаха неподправената истина и това ги правеше специален обект на омраза и преследване. Обявяваха римската църква за отстъпилия Вавилон, посочен в книгата "Откровение" и с риск на живота си се опълчваха срещу нейните поквари. Докато под натиска на продължителните преследвания някои направиха компромис с вярата си, отстъпвайки малко по малко от нейните характерни принципи, други здраво се придържаха към истината. През вековете на мрак и отстъпничество имаше валденци, които отричаха върховенството на Рим, отблъскваха поклонението пред образи, смятайки го за идолопоклонство, и пазеха истинската събота. И при най-свирепите бури на опозицията те поддържаха вярата си. Макар да бяха пронизвани със савойски копая и горени на римски кладя, стояха непоколебимо за Божието слово и за Неговата чест.

Валденсите намериха добро скривалище зад високите планински крепости - прибежища на преследваните и потисканите през вековете. Тук светлината на истината се поддържаше горяща в мрака на средните векове. Тук в продължение на хиляда години свидетели на истината крепяха древната вяра.

Бог бе пригответил за народа Си едно светилище на страшно величие, отговарящо на поверените му мощни истини. За верните изгнаници планините бяха символ на непоклатимата правда на Йехова. Тези вярващи посочваха на децата си издигнатите над тях в неизмеримо величие висини и им говореха за Този, в Когото няма и сянка от промяна, Чието Слово е трайно като вечните хълмове. Бог бе утвърдил планините и ги бе обградил със сила; никоя ръка, освен ръката на Безкрайната Сила, не би могла да ги помръдне от мястото им. По същия начин Той бе установил и Своя закон, основата на Неговото управление на Небето и на земята. Човешката ръка може да достигне хората и да унищожи живота им, но не може да изкорени планините от основите им и да ги хвърли в морето, както не може да промени и ни едно предписание от закона на Йехова, нито да заличи някое от обещанията Му за вършешите Неговата воля. Във верността си към закона на Господа Божиите служители трябва да бъдат непоклатими като скалите.

Планините, окръжаващи дълбоките долини, бяха постоянно свидетелство за творческата сила на Бога и уверение за Неговата закриляща грижа. Поклонниците се научиха да обичат мълчаливите символи на присъствието на Йехова. Не се отдаваха на негодувание поради трудността на своя жребий; никога не се чувстваха сами сред планинската самота. Благодаряха на Бога, че им е пригответил убежище от гнева и жестокостта на хората. Радваха се, че имат свободата да Му се покланят. Често пъти, когато бяха преследвани от неприятели, крепостта на хълмовете им осигуряваше надеждна защита. Нерядко от някоя висока скала пееха хвалебни песни на Бога и римските войници не можеха да смълчат благодарствените им химни.

Чиста, проста и усърдна беше набожността на тези Христови последователи. Принципите на истината им бяха по-скъпоценни от къщи и земи, приятели, роднини, дори от самия живот. Те сериозно се стремяха

да запечатат тези принципи в сърцата на младите. Още от най-ранно детство ги запознаваха с Писанията и ги учеха да пазят свято изискванията на Божия закон. Тогава преписите на Библията бяха рядкост, затова нейните скъпоценни думи се учеха наизуст. Много от последователите на Христос можеха да повторят дълги откъси както от Стария, така и от Новия завет. Мислите за Бога бяха свързвани както с величествените природни картини, така и със скромните благословения на ежедневието. Малките деца се научаваха да гледат с благодарност на Бога като Дарител на всяко благословение и утеха.

Родителите, каквито си бяха нежни и любвеобилни, обичаха децата си по твърде мъдър начин, за да ги свикват на себеугодничество. Пред тях стоеше живот на изпитания и пречки, а може би и мъченическа смърт. От най-ранно детство те бяха възпитавани да понасят трудността, да бъдат послушни и в същото време да мислят и да действат самостоятелно. Още от много малки бяха учени да бъдат отговорни, да бъдат предпазливи в приказките си и да разбират мъдростта на мълчанието.

Една неблагоприятна дума, стигнала до ушите на неприятелите им, можеше да застраши живота не само на говорещия, но и на всички негови братя; защото както вълци преследват жертвата си, така и враговете на истината преследваха осмелилите се да искат свобода на религиозната си вяра.

Валденсите бяха пожертвали своето светско благосъстояние заради истината и с упорито търпение се трудеха за хляба си. Всяко парче обработваема земя между планините се култивираше грижливо; долините и по-малко плодородните склонове бяха направени плодородни. Икономия и строго себепожертвование - това бе част от възпитанието на децата, получили го като единствено наследство. Те бяха учени, че Бог е отредил животът да бъде училище и дисциплина и че нуждите им могат да бъдат удовлетворени само чрез личен труд, чрез предвидливост, грижовност и вяра. Този процес бе труден и уморителен, но здравословен, точно това, от което човек се нуждае в своето паднало състояние - училище, предвидено от Бога за неговото обучение и развитие. Наред с приучването към труд и преодоляване на трудностите биваше развиван и умът. Децата бяха наставлявани, че силите им принадлежат на Бога и че всичко трябва да бъде усъвършенствано и развивано за служба на Него.

В своята чистота и простота църквите на валденсите приличаха на църквата от апостолско време. Те отхвърляха върховенството на папа и прелат и държаха Библията като единствен, върховен, непогрешим авторитет. Пастирите, противоположно на надменните римски свещеници, следваха примера на своя Учител, който не "дойде да Му послужат, но да служи". Те пасяха стадото на Бога, водейки го на зелени пасища и при живите източници на Неговото свято Слово. Далеч от паметниците на човешкия блясък и гордост хората се събираха да слушат думите на истината от Христовите служители не в огромни църкви или катедрали, а под сянката на планините, сред алпийските долини или по време на опасност - в някоя скалиста крепост. Пастирите не само проповядваха евангелието, но и посещаваха болните, обучаваха децата, увещаваха заблудилите се, изглаждаха спорове и въдворяваха съгласие и братска любов. Във време на мир те се издържаха от доброволните дарения на народа, но като Павел, майстора на шатри, всеки научаваше някой занаят или професия, чрез които при нужда можеше да осигури прехраната си.

Младешите приемаха съвети от пасторите. Пасторите обръщаха внимание на различните клонове от общата наука, но Библията бе главен предмет за изучаване. Евангелията на Матей и Йоан се учеха наизуст заедно с много от посланията. Младешите се занимаваха също така и с преписване на Писанията. Някои ръкописи съдържаха цялата Библия, други представляваха кратки извадки с прибавени пестеливи обяснения на текста. По този начин съкровищата на истината, тъй дълго укривани дотогава от онези, които се

стремяха да се възвеличат над Бога, биваха изваждани наяве. Чрез търпелив, неуморен труд, понякога в дълбоки, тъмни пещери под земята, на светлината на факли Свещените писания бяха преписвани стих по стих, глава по глава. Така делото напредваше, разкритата Божия воля светеше като чисто злато. А колко по-светла, по-ясна и по-мощна бе тя благодарение на понесени заради нея изпитания можеха да осъзнаят само участващите в делото. Ангели от небето обкръжаваха верните работници. Сатана бе внушил на папските свещеници и прелати да погребат Словото на истината под сметта на заблуда, ерес и предразсъдъци. Но по един чудесен начин то бе запазено непокуварено през всичките векове на мрак, без да носи печата на човека, а печата на Бога. Неуморими са хората в усилията си да замъглят ясното, просто значение на Писанията и да ги представят като противоречащи си. Но подобно на ковчега над бурната бездна, Божието слово устоява на стихиите, заплашващи да го унищожат. Както мината съдържа богатите жилки на златото и среброто скрити под повърхността, така че онези, които искат да намерят нейните съкровища, трябва да копаят, така и Свещените писания притежават съкровища от истина, откриващи се само на сериозния, скромния и моления се търсач. Бог предназначи Библията да бъде учебник за цялото човечество и в детство, и в младост, и в зряла възраст и да бъде изучавана през всички времена. Той даде Словото Си на хората като откровение за Себе Си. Всяка нова истина разкрива още веднъж характера на Нейния автор. Изучаването на Писанията е определеното от Бога средство да доведе хората по-близо и в по-ясна връзка с техния Създател и да им даде по-ясно познание за Неговата воля. Библията е средството за общуване между Бога и човека.

Макар че смятаха страха от Господа за начало на мъдростта, валденсите не бяха слепи и за важността от контакт със света, от познаване на хората и от активен живот, необходим за разширяване на ума и развитие на възприемчивостта му. От училищата в планините някои младежи биваха изпращани в учебни заведения в различни градове на Франция или Италия, където имаше много по-широко поле за познание, мислене и наблюдение, отколкото в родните им Алпи. Там те бяха изложени на изкушения, ставаха свидетели на пороци, срещаха се с хитрите оръдия на Сатана, който ги увещаваше да приемат най-тънки и изкусни заблуди и най-опасни измами. Но възпитанието от детинство ги бе подготвило да се справят с всичко това.

В училищата не трябваше да се доверяват на никого. Дрехите им бяха приготвени така, че да укриват най-голямото им съкровище - скъпите преписи на Писанията. Плод на многомесечен и годишен труд, те ги носеха със себе си и където бе възможно, без да възбуждат подозрение, оставяха предпазливо някоя част от тях на пътя на онези, чиито сърца им изглеждаха отворени за истината. На тези неща валденсите бяха обучавани още от майчиния скут. Разбираха делото, което трябваше да вършат, и го изпълняваха точно. В учебните заведения бяха привлечени хора, които се обръщаха към истинската вяра и често пъти се откриваше, че нейните принципи са проникнали в цялото училище; и все пак папските водители не можеха, дори и при най-грижливо изследване, да издирят източника на тъй наречената покваряваща ерес.

Христовият дух е мисионски. Първият подтик на обновеното сърце е да доведе и други при Спасителя. Такъв беше духът и на валденсите християни. Те чувстваха, че Господ изисква нещо повече от това да запазят само чистата истина в собствените църкви, че имат тържествената отговорност да осветят със светлината и онези, които са в тъмнина. Чрез мощната сила на Божието слово се стремяха да строят наложените от Рим вериги. Проповедниците валденси бяха обучавани в мисионерство - от всеки един, решил да встъпи в проповедничество, се изискваше най-напред

да натрупа духовен опит като евангелист. Той трябваше да служи три години в някое мисионско поле, преди да поеме грижата за определена църква в родината си. Тази служба, изискваща още от самото начало себеотрицание и жертви бе подходящо въведение и подготовка за пасторския живот в онези времена на изпитание на човешките души. Младецът, посветил се на такава свята служба, виждаше пред себе си не земно богатство и слава, а живот в труд и опасности, дори и мъченическа смърт. Мисионерите излизаха така, както Исус изпращаше Своите ученици - двама по двама. Всеки млад човек бе придружаван обикновено от един по-възрастен и по-опитен. Младият работеше под ръководството на отговорния за неговото обучение придружител и бе длъжен да спазва наставленията му. Съработниците не бяха винаги заедно, но често се срещаха за молитва и съвет, като по този начин взаимно укрепваха вярата си.

Да обявят целта на мисията - това би означавало да осигурят нейното поражение. Затова грижливо прикриваха истинския ѝ характер. Всеки проповедник владееше някакъв занаят или имаше професия и мисионерите вършеха делото си, прикрити под някое светско призвание. Обикновено избираха професията на търговец или амбулантен продавач. "Те носеха коприни, скъпоценности и други предмети, които по това време не се доставяха лесно освен от някои далечни пазари; така че като търговци бяха добре дошли там, където биха били отблъснати като мисионери" (Уайли. кн. 1, гл.7). През цялото време сърцата им се обръщаха към Бога за мъдрост - как да представят едно съкровище, по-скъпоценно от злато или диаманти. Скришно носеха със себе си копие от Библията - цялата или част и при удобен случай насочваха вниманието на клиентите си към нея. Много пъти така се събуждаше интерес за четене на Божието слово и отделни листове от преписа с радост се оставяха на пожелаващите да ги имат.

Работата на мисионерите започна в равнините и долините, в подножието на родните им планини, но се разшири далеч зад пределите на отечеството им. Боси и облечени в груби и изцапани от пътя дрехи, каквито бяха дрехите на техния Учител, те преминаваха през големи градове и проникваха в отдалечени страни. Навсякъде пръскаха скъпоценното семе. Църкви изникваха по пътя им и кръвта на мъчениците свидетелстваше за истината. Божият ден ще открие богата жетва на души, събрана от труда на тези верни мъже. Тайно и мълчаливо Божието слово си пробиваше път в християнския свят и срещаше радостен прием в домовете и в сърцата на много хора.

За валденсите Писанията не бяха просто доклад за Божието отношение и постъпки с хората в миналото и разкриване на отговорностите и задълженията на човека в настоящето, а откриване на опасностите и славата на бъдещето. Те вярваха, че краят не е далече. Когато изучаваха Библията с молитва и сълзи, се затрогваха все по-дълбоко от безценните ѝ мисли и разбираха дългът си да известят и на други спасителните истини. В свещените страници виждаха ясно разкрит плана на спасението и намираха утеха, надежда и мир във вярата в Исус. Щом светлината огрееше ума и зарадваше сърцето им, те закопняваха да пръскат лъчите ѝ към намиращите се в мрака на папската заблуда.

Валденсите виждаха, че много хора, ръководени от папа и свещеници, напразно се стараят да получат прошка, като измъчват телата за греха на душите си. Съветвани да разчитат на добрите си дела, за да получат спасение, те постоянно се вглеждаха в себе си, мислите им се свеждаха до собственото им грешно състояние, виждаха се изложени на Божия гняв, измъчваха душа и тяло, но пак не намираха облекчение. По този начин добросъвестните души биваха обвързвани към ученията на Рим. Хиляди напускаха приятели и роднини и преживяваха в манастирски килии. Чрез често повтаряни пости и жестоки бичувания, чрез среднощни бдения,

проснати с часове върху студените, влажни камъни на мрачните си обиталища, чрез дълги поклоннически пътувания, унизителни изповеди и страшни мъчения хиляди хора напразно се стремяха да успокоят съвестта си. Измъчвани от чувството за грях и преследвани от страха за Божия отмъстителен гняв, много хора продължаваха да страдат, докато изтощеното тяло не издържаше повече и потъваше в гроба без лъч светлина или надежда.

Валденсите копнееха да разчупят хляба на живота на тези страдащи души, да им открият вестите на мир в Божиите обещания и да им посочат Христос като тяхна единствена надежда за спасение. Учението, че добри дела могат да изкупят престъпването на Божия закон, те смятаха за фалшиво. Уповаването на човешка заслуга отклонява погледа от безкрайната Христова любов. Христос умря като жертва за човека, защото падналият човешки род не може да направи нищо, за да се похвали пред Бога. Заслугите на един разпънат и възкръснал Спасител са основата на християнската вяра. Зависимостта на душата от Христос е така реална и връзката ѝ с Него е толкова тясна, колкото и връзката на един член от тялото към цялото тяло или пък - на клонките към лозата.

Ученията на папи и свещеници бяха внушили на хората да възприемат Божия характер, а дори и характера на Христос като строг, мрачен и вдъхващ страх. Спасителят биваше представян до такава степен лишен от съчувствие към човека в неговото падение, че трябваше да се призовава застъпничеството на свещеници и светии. Хората с просветени от Божието слово умове копнееха да посочат на тези души Исус като техен състрадателен, обичащ ги Спасител, Който стои с протегнати ръце и ги кани да дойдат при Него с бремето си от греха, с грижите, с безпокойствата и умората си. Те жадуваха да разчистят пречките, натрупани от Сатана, та хората да не видят обещанията и да изповядат направо пред Бога греховете си, за да получат прощение и мир.

Валденският мисионер с пламенно желание разкриваше на любознателните умове скъпоценните истини на евангелието. Предпазливо изваждаше грижливо написаните части от Свещеното писание. Най-голямата му радост бе да дари надежда на искрената, съкрушена от греха душа, която виждаше в Бога само един отмъстител и чакаше изпълнението на присъдата. С треперещи устни и с пълни със сълзи очи, често пъти коленичил, той откриваше на братята си неocenимите обещания - единствената надежда за грешника. Така светлината на истината проникваше в много помрачени умове, разпръскваше от там тъмните облаци, докато Слънцето на правдата изгрееше в сърцето с изцелителни лъчи. Често се случваше някоя част от Писанието да бъде четена няколко пъти, защото слушателят желаше това, сякаш искаше да се увери, че е чул правилно. Особено силно предпочитаха да им се повтарят следните думи: "...кръвта на Сина Му Исуса Христа ни очисти от всеки грях" (1 Йоан 1:7). "И както Мойсей издигна змията в пустинята, така трябва да бъде издигнат Човешкият Син, та всеки, който вярва в Него, да не погине, но да има вечен живот" (Йоан 3:14-15).

Много хора виждаха, че са измамани от изискванията на Рим. Разбираха колко напразно е посредничеството на хора или ангели в полза на грешника. Когато истинската светлина озаряваше умовете им, те възкликваха с радост: "Христос е моят свещеник; Неговата кръв е моята жертва; Неговият олтар е мястото за моята изповед!" Оставяха се напълно на заслугите на Христос, повтаряйки думите: "А без вяра не е възможно да се угоди Богу..." (Евр. 11:6). "...няма под небето друго име, дадено между човеците, чрез което трябва да се спасим" (Деяния 4:12).

Уверението в любовта на един Спасител изглеждаше нещо твърде велико за разбиране от тези бедни, съкрушени, тласкани от бурята души. Затова и толкова голямо бе облекчението, което им донасяше то. Над тях се изливаше такъв поток от светлина, че се чувстваха сякаш пренесени на

небето. Ръцете им биваха доверчиво положени в ръцете на Христос; нозете им биваха закрепени върху скалата на вековете. Страхът от смъртта изчезваше. Сега пожелаваха затвора и кладата, ако с това биха могли да прославят името на своя Изкупител.

Така Божието слово бе изваждано и четено на тайни места понякога на една-единствена душа, а понякога пред малка групичка, жадуваща за светлина и истина. Често пъти цялата нощ бе прекарвана по този начин. Удивлението и възхищението на слушателите бе тъй голямо, че вестителят на милостта често пъти биваше принуждаван да чете безспир, докато умът схващаше спасителните вести. Често се изговаряха думи като тези: "Наистина ли Бог ще приеме моята жертва? Ще се усмихне ли над мене? Ще ми прости ли?" Тогава се прочиташе отговорът: "Дойдете при Мене всички, които се трудите и сте обременени, и аз ще ви успокоя" (Матей 11:28).

Вярата сграбчваше обещанието и се чуваше радостният отговор: "Няма повече да се правят дълги поклоннически пътувания; няма повече да се правят мъчителни пътешествия до свети ковчези и мощи. аз мога да дойда при Исус такъв, какъвто съм, грешен и невят, и Той няма да отблъсне молитвата ми на разкаяние. "Прощават ти се греховете." Моите, даже моите могат да бъдат простени!"

Вълна на свята радост нахлуваше в сърцето и името на Исус се величаше чрез хвала и благодарност. Тези щастливи души се завръщаха по домовете си, за да пръскат светлина, да повтарят, доколкото могат, и пред други новото си преживяване, че са намерили истинския и жив Път. Странна и тържествена сила се криеше в думите на Писанието. Тя говореше пряко на сърцата на всички, които копнееха за истината. Това бе Божият глас и Той убеждаваше слушателите.

Вестителят на истината продължаваше по пътя си. Но неговият скромнен вид, неговата искреност, сериозност и жар ставаха предмет на многократни разговори. В ред случаи слушателите му не го запитваха нито откъде идва, нито накъде отива. Отначало биваха така развълнувани и завладени от почуда, а след това и от благодарност и радост, че и през ум не им минаваше да го разпитват. Когато го канеха настоятелно да ги придружи до домовете им, той отговаряше, че трябва да потърси загубените овце от стадото. "Да не би пък той да е ангел от небето?" - се питаха те.

В повечето случаи слушателите никога повече не виждаха вестителя на истината. Той бе отишъл в други страни или животът му чезнеше в неизвестна тъмница, или, може би, костите му се белееха на мястото, където бе свидетелствал за истината. Но оставените думи не можеха да бъдат унищожени. Те вършеха делото си в човешките сърца. Благословените резултати ще бъдат открити напълно само в съда.

Мисионерите валденци нахлуваха в царството на Сатана и го завладяваха, а това възбуждаше бдителността на силите на мрака. Всяко усилие за напредъка на

истината бе зорко наблюдавано от Княза на злото и той всяваше стракове в сърцата на своите оръдия. В труда на тези скромни, пътуващи проповедници папските водачи виждаха потенциална опасност за своето дело. Ако се позволеше на светлината на истината да свети безпрепятствено, тя би помела падналите тежки облаци на заблудата, би насочила умовете на хората единствено към Бога и накрая би унищожила и върховенството на Рим.

Самото съществуване на този народ, който поддържаше вярата на древната църква, бе едно постоянно свидетелство за отстъпничеството на Рим и затова възбуждаше най-непримирима омраза и преследване. Отказът на валденсите да изоставят Писанията бе също обида, която Рим не можеше да търпи. И реши да ги заличи от земята. Към планинските домове започнаха най-ужасните походи срещу Божия народ. Инквизитори бяха пращани по следите им и сцената, представяща невинния Авел, падащ пред убиеца Каин, се повтаряше многократно.

Отново и отново бяха опустошавани плодородните им земи, а жилищата и църквите им - помитани, така че местата, където някога се намираха цветущите ниви и къщи на един невинен, трудолюбив народ, се превръщаха в пустош. Както хищният звяр се настървява и освирепява от вкуса на кръвта, така и яростта на папските привърженици се разпалваше с още по-голяма сила от страданията на жертвите си. Много от свидетелите на чистата вяра бяха преследвани из планините и гонени из долините, където се бяха скрили, оградени от мощни гори и скалисти върхове.

Срещу морала на тази осъдена на смърт класа на валденсите не се привеждаше никакво обвинение. Даже и неприятелите им заявяваха, че са миролюбив, тих и набожен народ. Голямата им вина беше, че не искаха да се покланят на Бога според волята на папата. За това престъпление върху им се стоварваха какви ли не унижения, оскръбления и мъчения, които хора или дяволи можеха да измислят.

По едно време, когато Рим реши да изкорени омразната секта, бе издаден декрет от папата (Инокентий VIII, 1487 г. сл. Хр.), осъждаща тези вярващи като еретици - така и ги предаваше на клане (виж Приложението). Те не бяха обвинявани в леност, нечестност или неморалност, но се обявяваше, че видът им на благочестие и святост съблазнявал "овцете на истинското стадо". Затова папата заповядал "тази омразна и отвратителна секта от злосторници", ако "откажат да се отрекат, да бъдат смазани като отровни змии" (Уайли, кн. 16, гл. 1). Дали надутият властелин очаква да се срещне отново с тези думи? Дали знае, че те са регистрирани в небесните книги, за да го посрещнат в съда? "Понеже сте направили това на един от тия най-скромни Мои братя - каза Исус, - на Мене сте го направили" (Матей 25:40).

Папският указ призоваваше всички членове на църквата да се присъединят към кръстоносния поход срещу еретиците. Като насърчение за участие в жестокото дело той "освобождаваше от всички небесни мъки и наказания изобщо и в частност; освобождаваше присъединилите се към кръстоносния поход от всички обещания, които са дали; признаваше за законно правото им на собственост върху всякакъв имот, който биха могли да придобият незаконно и обещаваше прощение на всичките им грехове, ако убият някой еретик. Отменяше всички договори, направени в полза на валденсите, заповядваше на домашните им да ги изоставят, забраняваше да им се оказва каквато и да е било помощ и даваше право на всички лица да заграбват имуществото им" (Уайли, кн. 16, гл. 1). Този документ разкриваше ясно чий властен дух се криеше зад кулисите. Чуваше се ревът на змея, а не гласът на Христос.

Папските водачи не искаха да съобразят характерите си с великия образец, представен от Божия закон, а си изградиха свой, който да им подхожда. И решиха да принудят всички да се съобразяват с него, защото

Рим желаше това. Разиграваха се най-ужасните трагедии. Покварени и богохулни свещеници и папи вършеха възложеното им от Сатана дело. В сърцата им нямаше милост. Същият дух, който разпъна Христос и посичаше апостолите, същият дух, който подбуждаше жадния за кръв Нерон срещу верните християни, действаше, за да очисти земята от възлюбените на Бога.

Гоненията, упражнявани срещу тези богобоязливи хора в продължение на много столетия и понасяни с търпение и издръжливост, прославиха техния Изкупител. Въпреки Кръстоносните походи и безчовечната касапница, на която бяха подложени, те продължиха да изпращат своите мисионери, които да пръскат скъпоценната истина. Бяха преследвани до смърт, но кръвта им напояваше посятото семе и то не закъсня да даде плод. Така валденсите свидетелстваха за Бога векове преди раждането на Лутер. Пръснати из различни страни, те сеяха семената на Реформацията, която започна по времето на Уиклиф, разрасна се надлъж и шир в дните на Лутер и трябва да бъде продължена в края на времето от готовите да претърпят всичко "за Божието слово и свидетелството за Исуса Христа" (Откр. 1:9).

5

Светлината нахлува в Англия

Преди Реформацията се намираха много малко екземпляри от Библията, но Бог не допусна Неговото Слово да бъде напълно загубено. Истините Му не трябваше да останат скрити завинаги. Той можеше така лесно да освободи думите на живота от оковите, както можа да отвори тъмничните врати и да отключи железните порти, за да пусне на свобода служителите Си. В различните страни на Европа различни хора бяха подбудени от Божия Дух да търсят истината като скрито съкровище и да я изследват. Доведени от Провидението до Священото писание, те изучаваха светите страници с усилен интерес. Бяха готови да приемат на всяка цена светлината. Макар да не им бяха ясни всички неща, все пак можах да доловят много отдавна погребаните истини. Те излязоха като изпратени от небето вестители, строшавайки веригите на заблуда и суеверие и призовавайки тъй дълго поробените да станат и да отстояват свободата си.

Освен при валденсите Божието слово бе заключено в продължение на векове и в езици, познати само на учените. Но бе настъпило времето Писанията да бъдат преведени и дадени на родния език на народите от различните земи. Светът бе преминал среднощния мрак. Часовете на нощта отминаваха бавно и в много страни се появяваха знаците на настъпващата зора.

"Утринната звезда на Реформацията" изгря в Англия през XIV век. Джон Уиклиф бе вестителят на реформа не само за Англия, но и за цялото християнство. Големият протест срещу Рим, който бе допуснато той да осъществи, никога повече нямаше да бъде смълчан. Протестът сложи началото на борбата, чийто резултат щеше да бъде освобождаването на личности, на църкви и на народи.

Уиклиф бе получил всестранно образование; за него страхът от Господа бе началото на мъдростта. В колежа се отличаваше с пламенна набожност, както и със забележителните си таланти и голяма начетеност. Настървено се стремеше да се запознае с всеки клон на знанието. Бе обучен в схоластична философия, в каноните на църквата и в гражданския закон - най-вече на родната си страна. Стойността на ранните му познания се открива в по-сетнешните негови трудове. Основното познаване на тогавашната теоретична философия му позволи да разкрие грешките ѝ; а чрез изучаването на държавния и църковния закон можа да вземе участие в голямата борба за гражданска и религиозна свобода. Умееше да си служи с

извлечените от Словото Божие оръжия, но от училището бе придобил и интелектуална дисциплина, така че разбираше добре тактиката на схоластиците. Мощта на гения, широтата и пълнотата на познанията му предизвикваха почитта както на приятели, така и на врагове. Привържениците му отбелязваха със задоволство, че героят им е на първо място сред умовете, ръководещи нацията, а враговете не можеха да не се отнесат с презрение към делото на Реформацията, изобличавайки в невежество или слабост нейния поддръжник.

Още докато беше в колежа, Уиклиф се бе отдал на изучаване на Писанията. В онези ранни времена, когато Библията съществуваше на древни езици, само учените можеха да намерят пътя до източника на истината, оставящ затворен за необразованите класи. Така условията за бъдещото реформаторско дело на Уиклиф бяха вече подготвени. Учени мъже бяха изучавали Словото на Бога и там бяха намерили открита великата истина за Неговата благодат. В ученията си те бяха разпространявали познанието за нея и бяха довели други да се обърнат към живите слова.

Когато насочи вниманието си към Писанията, Уиклиф започна да ги изучава със същата задълбоченост, с която овладяваше училищните знания. Досега той чувстваше голяма празнота, неудовлетворена нито от схоластичните науки, нито от учението на църквата. В Словото Божие намери онова, което по-рано напразно бе търсил напразно. В него видя разкрит плана на спасението и Христос издигнат като единствен застъпник на човека. Отдаде се в служба на Христос и реши да разгласи откритите истини.

Както беше и с по-късните реформатори, при започване на делото си Уиклиф не предвиждаше къде ще го заведе то. Не се противопостави съзнателно на Рим. Но предаността му към истината не можеше да не го доведе до конфликт със заблудата. Колкото по-ясно различаваше измамите на папството, толкова по-сериозно представяше учението на Библията. Видя, че Рим бе изоставил Божието слово заради човешки предания. Изобличаваше безстрашно свещениците, задето са заточили Писанията, искаше Библията да бъде отново дадена на народа и авторитетът ѝ - отново възстановен в църквата. Бе способен и усърден учител, красноречив проповедник. Всекидневният му живот бе доказателство за проповядваните от него истини. Основното му познаване на Писанията, силата на разсъжденията, чистотата на живота и непоколебимият му кураж и почтеност спечелиха всеобщото уважение и доверие. Много хора от народа, като виждаха преобладаващото нечестие в римската църква, бяха неудовлетворени от досегашната си вяра и сега с нескривана радост приемаха откритите от Уиклиф истини. Но папските водители трепереха от гняв, когато наблюдаваха, че този реформатор печели по-голямо влияние, отколкото те.

Уиклиф искусно откриваше заблудите и се опълчваше безстрашно срещу много от злоупотребите, наложени чрез авторитета на Рим. Като частен свещеник на краля се опълчи смело срещу плащането на данъка, който папата налагаше на английския монарх, и показа, че папското присвояване на авторитет над светските владетели е противно както на разума, така и на откровението. Изискванията на папата бяха възбудили силно възмущение и ученията на Уиклиф упражниха известно влияние върху ръководните умове на нацията. Крал и благородници се обединиха в отричане на светското върховенство на папата и отказаха плащането на данъка. Така бе нанесен силен удар на папското владичество в Англия.

Другото зло, срещу което реформаторът поведе дълга и решителна борба, бе установяването на ордена на просещите калугери. Те се намножиха в Англия, хвърляйки петно върху величието и благополучието на нацията. Индустрия, образование, морал - всичко бе потиснато от убийственото им влияние. Монашеският живот на леност и просия бе не само тежко бреме за материалното положение на народа, но и предизвикваше презрение към

полезния труд. Младешта се деморализираше и покваряваше. Чрез влиянието на калугерите мнозина бяха подбудени да отидат в манастири и да се посветят на монашески живот, което не само че ставаше без съгласието на родителите им, но дори, без знанието им и въпреки техните нареждания. Един от ранните отци на римската църква, поставяйки изискванията на монашеството над синовната любов и покорност, бе заявил: “Даже баща ти да лежи пред тебе на вратата плачещ и ридает, даже майка ти да ти показва тялото, което те е носило и гърдите, които са те кърмили, постарай се да ги стъпчеш в нозете си и върви право напред към Христос.” Чрез тази “чудовищна безчовечност”, както я назова по-късно Лутер, “напомняйки повече за вълка и за тирана, отколкото за християнина и човека”, сърцата на децата се ожесточаваха срещу родителите им (Барнас Сийрс. Животът на Лутер, с. 70, 69). Така папските водители, подобно на фарисеите в миналото, обезсилваха Божията заповед заради своите традиции. Така домове опустяваха и родители биваха лишавани от синовете и дъщерите си.

Дори студентите в университетите биваха подмамвани от фалшивите увещания на калугерите да постъпват в монашеските ордени. Мнозина, видели, че са изгубили щастието си и са причинили скръб на родителите си, по-късно се каеха, но веднъж хванати в мрежата, не можеха да си възвърнат свободата. Много родители, уплашени от влиянието на калугерите, отказваха да пращат синовете си в университетите. Броят на студентите, които посещаваха големите центрове на науката, намаля значително. Училищата западаха и невежеството преобладаваше.

Папата беше дал на калугерите право да изслушват изповеди и да даряват прощение. Това стана източник на голямо зло. В стремежа си да увеличат печалбите, просещите калугери прощаваха тъй лесно, че при тях се стичаха всякакви престъпници. Така най-ужасните пороци бързо се увеличиха. Болните и бедните биваха оставяни да страдат, а даренията, с които можеха да се облекчат нуждите им, отиваха в ръцете на калугерите. Те изискваха милостинята от народа със заплахи, а отказалите да дарят ордените им обявяваха за безбожници. Въпреки привидната бедност, калугерското богатство се увеличаваше непрекъснато. Великолепните им сгради и богати трапези правеха нарастващия недоимък на народа по-очевиден. Прекарваха времето си в разкош и удоволствия, а вместо тях невежи мъже обикаляха и залъгваха хората с удивителни разкази, легенди и шеги и още по-здраво ги хващаха в монашеската примка. И така калугерите продължаваха да упражняват влияние върху суеверните тълпи. Караха ги да вярват, че религиозните им задължения се изчерпват с необходимостта да признават върховенството на папата, да почитат светиите и да даряват калугерите и че това е достатъчно да им осигури място в Небето.

Напразно учени и набожни мъже се мъчеха да реформират тези монашески ордени. Само Уиклиф, благодарение на по-острата си пронизателност, удари корена на злото, като заяви, че самата система е фалшива и трябва да бъде премахната. Повдигаха се спорове и дискусии. Мнозина, виждайки калугерите да обхождат страната и да продават папските индулгенции, започваха да се съмняват във възможността грехът да се откупва с пари и се питаха дали не трябва да търсят опрощение от Бога вместо от римския понтифекс (виж Приложението). Доста хора бяха силно обезпокоени от грабителския дух на калугерите, чиято алчност никога не можеше да бъде задоволена. “Монасите и свещениците на Рим - казваха те - ни изпождат като язва. Бог трябва да ни избави или народът ще загине” (Д’Обине, кн. 17, гл. 7). За да прикрият алчността си, просещите калугери обявяваха, че следват примера на Спасителя, Който заедно с учениците Си бил поддържан от милостините на народа. Това твърдение се оказа в тяхна вреда, защото подбуди мнозина да изследват Библията и сами да научат

истината - нещо, което Рим никак не желаше. Умовете на хората бяха насочени към източника на истината, който Рим искаше да скрие.

Уиклиф започна да пише и да печата брошури срещу калугерите не толкова от желание да се препира с тях, колкото да обърне вниманието на хората към ученията на Библията и към нейния Автор. Той обяви, че папата не притежава по-голяма власт да прощава и отлъчва, отколкото обикновените свещеници, и че в действителност никой човек на може да бъде отлъчен, докато не е получил Божието осъждане. Уиклиф по никакъв друг по-успешен начин не би могъл да събори величествената, съградена от папата, структура на духовно и светско владичество, в която бяха пленени душите и телата на милиони.

Уиклиф отново бе призван да защитава правата на английската корона от домогванията на Рим. Като кралски посланик той прекара две години в Холандия в преговори с папските пратеници. Там се сближи със свещеници от Франция, Италия и Испания и има случай да види и да научи много неща зад кулисите, които в родината му биха останали скрити за него и които дадоха насока на по-късните му трудове. В представителите на папския двор видя истинския характер и намерения на свещеничеството. Върна се в Англия, за да повтори предишните си учения по-открито и с по-голяма ревност, заявявайки, че алчността, гордостта и измамата са боговете на Рим.

В един от трактатите си, където говореше за папата и неговите събирачи на пари, каза: "Те измъкват от страната ни онова, което би послужило за препитанието на бедните, и всяка година ограбват царската хазна с много хиляди марки за тайнства и духовни неща; това е проклетата ерес на симонията*, която кара цялото християнство да я одобрява и да я поддържа. И наистина, ако нашето царство би имало огромна планина злато, от която не би вземал никой друг освен бирниците на този горд светски свещеник, с течение на времето планината би изчезнала, защото той измъква всичките пари на страната и в замяна на това не ни оставя нищо освен Божието проклятие "за същата тази симония" (Джон Луис. Историята на живота и страданията на Джон Уиклиф, с. 37).

Наскоро след завръщането си в Англия Уиклиф бе назначен от краля за ректор в Лутъруърт. Това бе доказателство, че монархът не е бил ни най-малко недоволен от ясната му реч. Влиянието на Уиклиф се чувстваше както в определянето на действията на царския двор, така и във формирането на националната вяра.

Папските мълнии скоро се разразиха над него. Три були бяха изпратени в Англия - едната до университета, другата до царя и третата до прелатите. Всички те заповядваха да се вземат незабавни и решителни мерки, за да се смълчи еретическият учител (Аугустус Неандер. Обща история на християнската религия и църква. Период 6, отд. 2, ч. 1, параграф 1 (виж Приложението). Но още преди да пристигнат булите, усърдните епископи вече бяха призовали Уиклиф на съд. Двама от най-влиятелните принцове на кралството го придружиха до съдилището. Народът, обкръжаващ зданието и навлизащ вътре, така изплаши съдиите, че процесът бе отложен за известно време, а Уиклиф получи разрешение да си отиде с мир. Малко по-късно Едуард III, на когото прелатите се опитаха да въздействат с побелелите си коси да застане срещу реформатора, умря и по-предишният покровител на Уиклиф стана регент на кралството.

Обаче пристигането на папските були повеляваше безусловно на цяла Англия да арестува и да хвърли еретика в затвора. Тези мерки сочеха право към кладата. Сигурно беше, че Уиклиф скоро ще стане жертва на римското отмъщение. Но Онзи, Който бе заявил на един Свой служител още в древността: "Не бой се..., Аз Съм твой щит" (Бит. 15:1), отново простря ръката Си, за да покровителства Своя слуга. Смърт дойде не за реформатора, а за понтифекса, издал декрета за погубването му. Григорий

XI умря и духовниците, които се бяха събрали за осъждането на Уиклиф, се разпръснаха.

Божественото провидение продължаваше да ръководи, за да осигури възможност за растежа на Реформацията. Смъртта на Григорий бе последвана от избор на двама съперничаещи си папи. Двете борещи се сили претендираха - всяка за себе си - че са безгрешни и изискваха покорност (виж Приложението). Всяка призоваваше вярващите да ѝ помагат в борбата срещу другата, като подкрепяше изискванията си с най-ужасни анатемни към противниците си и с обещания за небесна награда на помощниците си. Тази случка отслаби извънредно много мощта на папството. Съперническите фракции вършеха всичко, каквото можеха, за да се нападнат взаимно, и за известно време Уиклиф бе оставен намира. Анатемни и обвинения хвърчаха от папа към папа и порои кръв се лееха в подкрепа на техните противоречиви претенции. Престъпления и скандали наводниха църквата. Междувременно реформаторът от Лутъруърт работеше прилежно в тихото уединение на своята енория, отклонявайки погледите на хората от карашите се папи към Исус, Княза на мира.

* Симония - търгуване със светите неща, с църковните длъжности.

Предизвиканият от него разкол с всичката борба и поквара подготви пътя за Реформацията, като даде възможност на народа да види в действителност папството. В един публикуван трактат, озаглавен "Разколът на папите", Уиклиф призоваваше народа да се размисли дали тези двама папи не говорят истината, като се обвиняват един друг за анархисти. "Бог - казваше той - не би търпял повече демонът да царува само в един такъв свещеник, но... направи разделение между двамата, така че в Христовото име хората да могат по-лесно да победят и двамата" (Воган. Животът и мненията на Джон де Уиклиф, т. 2, с. 1831).

Уиклиф, подобно на своя Учител, проповядваше евангелието на бедните. Недоволен от разпространяването на светлината само в скромните домове от енорията му, реши, че тя трябва да се разнесе навсякъде из Англия. За тази цел организира една група проповедници, скромни, посветени на Бога мъже, които обичаха истината и нищо друго не желаеха толкова много, както да я разпространяват. Те ходеха навсякъде, проповядваха по пазарите, из улиците на големите градове и по селските пътечки. Търсеха стари, болни, бедни и им разкриваха радостната вест за Божията благодат. Като професор по теология в Оксфорд, Уиклиф проповядваше Божието слово в университетските зали. Той представяше истината на студентите, посещаващи лекциите му така вярно, че скоро си спечели титлата "евангелски доктор". Но най-великото дело в живота му бе превеждането на Библията на английски език. В труда си "За истинността и значението на Свещените писания" изрази намерението си да преведе Библията, така че всеки човек в Англия да може да чете на родния си език за удивителните Божии дела.

Но внезапно трудовете му бяха спрени, въпреки че нямаше още 60 години. Непрекъснатата работа, учене и атаките на неприятелите бяха отслабили силите му и го бяха състарили преждевременно. Разболя се от опасна болест. Вестта за нея зарадва много монасите. Помислиха си, че сега той ще се разкае горко за злото, което е причинил на църквата, и побързаха да отидат в стаята му, за да чуят неговата изповед. Представители на четирите религиозни ордена, заедно с четирима светски чиновници се събраха край явно умираещия мъж. "Смъртта се чете на лицето ти - казаха те, - покай се за грешките си в наше присъствие за всичко, което си казал против нас." Реформаторът слушаше мълчаливо. После помоли слугата си да го приповдигне и впи твърд поглед в чакащите го да се отрече. С

решителния си силен глас, карал ги често пъти да треперят, каза: “Аз няма да умра, но ще живея и отново ще изобличавам злите дела на монасите!” (Д’Обине, кн. 17, гл. 7). Изумени и сконфузени, те побързаха да напуснат стаята.

Думите на Уиклиф се изпълниха. Той остана жив, за да връчи на съгражданите си най-мощното от всички оръжия срещу Рим - Библията, определеното от Небето средство за освобождение, просветление и евангелизиране на народа. За да се извърши това дело, трябваше да се преодолеят големи препятствия. Уиклиф беше много изнемощял. Знаеше, че му остават само няколко години на труд. Виждаше опозицията, която трябваше да срещне, но окуражен от обещанията на Божието слово, вървеше напред безстрашно. В пълния разцвет на умствените си сили, богат с опит, той бе запазен и пригответен от Божието провидение специално за това негово най-велико дело. Докато цялото християнство се вълнуваше, в епархията си в Лутърбурт, реформаторът, без да обръща внимание на вилнеещата вън буря, се отдаде на избраното дело.

Най-сетне работата бе привършена - първият английски превод на Библията бе готов. Божието слово бе отворено за Англия. Реформаторът вече не се страхуваше нито от затвор, нито от клада. Той бе дал на английския народ светлина, която никога нямаше да угасне. С превода на Библията направи за освобождението и въздигането на страната и за сънародниците си повече, отколкото е постигано някога с най-блестящите победи на бойното поле.

Понеже книгопечатното изкуство бе още неизвестно, копията на Библията можеха да се размножават само чрез бавен и уморителен труд. Но интересът на хората към тази книга бе толкова голям, че мнозина с готовност се захващаха с преписването ѝ. И въпреки това преписите трудно можеха да задоволят търсенето. Някои от най-богатите купувачи желяеха да притежават цялата Библия. Други купуваха само части. В много случаи няколко семейства се обединяваха, за да се снабдят с едно копие. Така Библията на Уиклиф скоро си проби път в домовете на народа.

Апелът към разума събуди хората от пасивната им подчиненост на папските догми. Уиклиф проповядваше отличителните учения на протестантизма - спасението чрез вяра в Христос и непогрешимостта единствено на Писанието. Проповедниците, които той бе изпратил, разпространяваха Свещеното слово заедно с писанията на реформатора, и то с такъв успех, че новата вяра бе приета почти от половината английски народ.

Появяването на Библията смути църковните власти. Сега те трябваше да посрещнат един противник, много по-мощен от Уиклиф, срещу когото оръдията им не можеха да устоят. По това време в Англия нямаше закон, забраняващ Библията, понеже никога дотогава не я е имало на езика на народа. Такива закони бяха въведени по-късно и се прилагаха най-строго. Междувременно, въпреки усилията на свещениците, за известно време имаше благоприятна възможност за разпространяване на Божието слово.

Папските водители отново скроиха заговор да смълчат гласа на реформатора. Уиклиф три пъти бе призован на съд пред три различни трибунала, но напразно. Първо един синод от епископи обяви писанията му за еретични и, спечелвайки на страната си младия цар Ричард II, можа да издайства царски указ, съгласно който всички, поддържащи забранените учения, да бъдат хвърляни в затвора.

Уиклиф обжалва решението на синода пред парламента. Безстрашно представи йерархията пред националния съвет и поиска реформа на големите злоупотреби, одобрявани от църквата. С убедителна мощ описа узурпацията и развалата на папския престол. Враговете му се объркаха и смаяха. Приятелите и поддръжниците му бяха принудени да отстъпят. Всички бяха сигурни, че и самият реформатор - вече в напреднала възраст, ще се преклони пред съюзените авторитети на царската корона и митрата. Но

вместо това, привържениците на папството се видяха победени. Парламентът, възбуден от мощните вълнуващи доводи на Уиклиф, оттегли едикта за неговото преследване и по този начин реформаторът бе отново на свобода.

Но бе призван за трети път пред съда, сега вече пред най-висшия духовен трибунал в кралството. Тук не би се оказала никаква милост към еретичеството. Най-сетне изглеждаше, че Рим ще победи и че делото на реформатора ще бъде спряно. Така мислеха папистите. Ако само биха могли да изпълнят намерението си, Уиклиф щеше да бъде принуден или да се отрече от ученията си, или да напусне съда само, за да бъде хвърлен в пламъците.

Той обаче не се отрече, не искаше да лицемерничи. Безстрашно защити ученията си и отхвърли обвиненията на хулителите. Пренебрегвайки себе си, положението и обстоятелствата, в които се намираше, призова слушателите си пред Божествения съд и претегли хитруванията и измамите им на тегликата на вечната истина. Силата на Светия Дух се чувстваше в съдебната зала. Божествено обаяние завладя слушателите. Те изглеждаха безсилни да напуснат местата си. Думите на реформатора пронизваха сърцата им като стрели от Божия лък. Обвиненията срещу него в еретичество се върнаха с убедителна мощ върху самите тях. “Защо - питаше той - се осмеляват да разпространяват заблудите си? Заради печалба, за да търгуват с Божията благодат.”

“С кого мислите, че се борите? - запита накрая. - С един старец ли, единият крак на когото е вече в гроба? Не! С Истината, Истината, която е по-силна от вас и ще ви победи!” (Уайли, кн. 2, гл. 13). С тези думи се оттегли от събранието и никой от противниците му не се опита да го задържи.

Делото на Уиклиф бе почти привършено; знамето на истината, което дълго държа, скоро трябваше да падне от ръката му. Но той за пореден път свидетелства за евангелието. Истината трябваше да бъде проповядвана в самата крепост на царството на заблудата. Реформаторът бе призван на съд пред папския трибунал в Рим, който толкова често бе проливал кръвта на светиите. Уиклиф не бе спял за застрашаващата го опасност и щеше да се покори на призовката, ако паралитичен удар не направи невъзможно пътуването му. Но макар че гласът му не се чу в Рим, той можеше да говори чрез писмо и бе готов да го стори. От своята енорийска къща писа на папата, макар и с почителен тон и в християнски дух - изпрати остър упрек относно разкоша и гордостта на престола му.

“Наистина аз се радвам - се казваше там - да открия и обявя на всеки човек, а особено на римския епископ, вярата, която имам, която, съм убеден, че е здрава и истинна, и която той ще потвърди или пък, ако е погрешна, ще поправи.”

“Първо, аз предполагам, че евангелието на Христос е цялото тяло на Божия закон... Аз смятам и поддържам, че римският епископ, доколкото е Христов заместник на земята, е обвързан повече от всички други хора от закона на евангелието. Защото величието сред Христовите ученици не се състои в светско достойнство и почести, а в близкото и точното следване на Христовия живот и Неговите дела... През време на странстването Си тук Христос бе крайно беден, отхвърлящ и отблъскващ всяко светско господство и почести...”

“Никой верен човек не трябва да следва нито папата, нито който и да било светец, освен в такива точки, в които те следват Господа Исуса Христа. Понеже Петър и Заведеевите синове сгрешиха като пожелаха светска почест противно на следването на Христовите стъпки, затова ние не трябва да ги следваме в тези им грешки.”

“Папата трябва да остави на светските власти всяко земно владичество и управление и активно да поощрява и увещава към това целия си клир,

защото така направи Христос особено чрез своите апостоли. Ако се заблуждаваме в някои от тези точки, аз покорно бих приел поправка, дори и смърт, щом е нужно. И ако можех да постъпвам според собствената си воля и желание, сигурно бих се представил лично пред епископа в Рим. Но Господ ме е посетил по друг начин и ме е научил да се покорявам повече на Него, отколкото на хора.”

В заключение се казваше: “Нека се молим на Бога така да повлияе нашия папа Урбан VI, че той и духовенството му да следват Господа Исуса Христа в живот и нрави и те да могат с успех да учат народа, та всички заедно да ги следват вярно в същото.”

Така Уиклиф представи на папата и на неговите кардинали кротостта и смириенето на Христос, показвайки не само на тях, но и на цялото християнство контраста между папското духовенство и Учителя, чиито представители изповядваха, че са.

Реформаторът беше сигурен, че ще заплати с живота си за своята вяност. Кралят, папата и епископите се бяха съюзили, за да го унищожат, и изглеждаше сигурно, че ще умре на кладата най-много след няколко месеца. Но куражът му бе непоколебим. “Няма нужда човек да отива много далеч, за да търси короната на мъченик - споделяше той. - Проповядвай Христовото евангелие на надменни прелати и мъченичеството не ще ти избегне. Какво! Да живея и да мълча?... Никога! Нека ударът дойде, аз очаквам неговия замах” (Д’Обине, кн. 17, гл. 8).

Но Бог бе поверил на Уиклиф Своето дело. Мъжът, защитава смело истината през целия си живот и в ежедневна опасност за живота си, не трябваше да стане жертва на омразата на своите врагове. Уиклиф никога не се е мъчил да се защитава, Господ беше неговият щит. И сега, когато враговете му се чувстваха сигурни в жертвата си, Божията ръка го отстрани, преди те да го достигнат. Когато се готвеше да раздаде Господният вечеря на църквата си в Лутъруърт, падна, поразен от парализиращ удар и след кратко време умря.

Бог бе определил делото на Уиклиф. Бе вложил словото на истината в устата му и го бе обградил със стража, за да може то да стигне до народа. Животът му бе закрилян и трудовете му продължавани, докато бе положена основата за великото дело на Реформацията.

Уиклиф се появи от мрака на средните векове. Преди него не е имало друг, от чиято работа би могъл да оформи реформаторската си система. Издигнат като Йоан Кръстител да извърши специална мисия, той бе вестител на една нова ера. В системата на истината, която представляше, имаше хармония и пълнота, ненадминати от следващите го реформатори, а някои от явилите се стотици години по-късно дори и не можеха да стигнат до тях. Така широко и дълбоко бе положена основата, така твърдо и сигурно бе скелето, че нямаше нужда идващите след него да го съграждат отново.

Великото дело, започнато от Уиклиф, което трябваше да освободи съвестта и разума, да освободи тъй дълго впрегнатите в триумфалната кола на Рим народи, водеше началото си от Библията. В нея бе източникът на този поток от благословения, който, както водата на живота, е напоявал вековете от XIV-ото столетие насам. Реформаторът прие Свещеното писание с безусловна вяра, като боговдъхновено откровение на Божията воля, като достатъчно мерило за вяра и живот. Бе възпитан да почита църквата в Рим като Божествен, непогрешим авторитет и да приема съществуващите от хилядолетия учения и обичаи с неоспоримо благоговение. Но отхвърли всичко това, за да слуша Божието свято слово. То бе авторитетът, който Уиклиф настояваше да бъде признат от хората. Затова обяви, че не говорещата чрез папата църква, а говорещият чрез Свещеното писание Божи глас е единственият истински авторитет. И учеше не само, че Библията е съвършено откровение на Божията воля, но че и Светият Дух е нейният

единствен тълкувател и че всеки човек трябва сам да научи своите задължения чрез изучаване на нейните учения. Така отклоняваше умовете на хората от папата и римската църква и ги насочваше към Божието слово. Уиклиф бе един от най-великите реформатори. Малцина след него са го достигнали по широта на интелекта, яснота на мисълта, непоколебимост в поддържане на истината и смелост да я защитава. Чистота в живота, неуморимо прилежание в изучаване и в труд, неподкупна честност и христоподобна любов и вяност в службата му характеризираха първия от реформаторите, и то въпреки духовната тъмнина и нравствената поквара на века, в който той се появи.

Характерът на Уиклиф е свидетелство за възпитателната, преобразяваща сила на Священото писание. Именно Библията го направи такъв, какъвто бе. Стремещт да се схванат великите истини на откровението осигурява свежест и сила на всички способности. Той развива ума, изостря проникателността и дава зрелост на разсъдъка. Изучаването на Библията облагородява всяка мисъл, чувство и всеки стремеж, както никоя друга наука. Дава твърдост на намеренията, търпение, кураж и духовна сила. Облагородява характера и осветява душата. Едно сериозно, благоговейно изучаване на Писанията, свързващо ума на ученика непосредствено с Безкрайния Ум, би дало на света мъже с по-силен и действителен интелект и с по-благородни принципи от онези, които е дала човешката философия. "Изясняването на Твоето Слово - казва псалмистът - просвещава, вразумява простите" (Пс. 119:130).

Ученията, които Уиклиф внушаваше, продължаваха да се разпространяват. Последователите му, познати под името Уиклиф или Лоларди, пребродиха не само Англия, но се разпръснаха и в други страни, разнасяйки познанието за евангелието. Сега, след смъртта на водителя си, проповедниците работеха с още по-голяма ревност отпреди и множества се стичаха да ги слушат. Между духовно променилите се имаше доста благородници, сред тях бе даже съпругата на краля. На много места се откриваше явна реформа в народните обичаи, а идолопоклонническите символи на романизма бяха премахвани от църквите. Скоро обаче безмилостната буря на гонението се разрази над осмелилите се да приемат Библията за свой водач. Английските монарси, жадни да засилят властта си, осигурявайки си подкрепата на Рим, не се поколебаха да пожертват реформаторите. За пръв път в английската история бе издигната клада за учениците на евангелието. Мъченик след мъченик загиваха. Защитниците на истината, осъждани на смърт и измъчвани, можеха да издигат гласовете си само към ухото на Господ Саваот. Преследвани като врагове на църквата и предатели на царството, те продължаваха да проповядват тайно, намирайки подслон, доколкото им бе възможно, в скромните домове на бедните, а често пъти и в дупки и пещери.

Въпреки яростта на гнета, със столетията продължаваше да се издига един тих, благочестив, сериозен, търпелив протест срещу преобладаващата развала в религията. Християните от онази ранна епоха познаваха истината само частично, но се бяха научили да обичат Божието слово и да му се покоряват, като страдаха търпеливо за него. За Христовото дело мнозина жертваха земните си притежания както правеха учениците в апостолските дни. Онези, които не бяха прокудени от домовете си, радостно даваха подслон на своите братя и изгнаници, а когато и те самите биваха прогонвани, пак с радост приемаха участта си. Наистина хиляди, уплашени от яростта на своите преследвачи, купуваха свободата, като жертваха вярата си и, облечени в дрехи на каещи се, обявяваха публично, че се отричат, и напускаха затворите. Но не бе малък броят и на свидетелстващите безстрашно за истината в тъмничните килии, в "лолардските кули" и в мъчения и пламъци, радвайки се, че са били заварени достойни да вземат "участие в Неговите страдания". А между тях

имаше хора както от знатно потекло, така и съвсем скромни и от нисък произход.

Папистите не успяха да осъществят волята си с Уиклиф през живота му и омразата им остана незадоволена, докато тялото му почиваше спокойно в гроба. Съгласно декрета на Констанския събор след повече от 40 години от смъртта му костите му бяха изровени, изгорени и прахът хвърлен в близкия поток. "Този поток - казва един стар писател - отнесе праха му в Авон, Авон - в Северн, Северн - в морските теснини, а те - във Великия океан. И така прахът на Уиклиф стана емблемата на учението му, което се разпространява сега по целия свят" (Т. Фулър. Църковна история на Британия, кн. 4, отд. 2, параграф 54). Неговите врагове малко разбираха значението на злокобното си дело.

Именно чрез писанията на Уиклиф Ян Хус от Бохемия можа да отрече много от грешките на романизма и да встъпи в делото на Реформацията. Така бе посято семето на истината в тези две толкова отдалечени една от друга страни. От Бохемия делото се разпространи по-нататък. Умовете на хората бяха насочвани към дълго забравеното Божие слово. Една Божествена ръка проправяше пътя за Великата реформация.

6

Двамата герои

Евангелието бе занесено в Бохемия още в началото на IX век. Библията бе преведена и публичните богослужения се водеха на езика на народа. Но когато мощта на папата нарасна, Божието слово биваше замъглявано все повече и повече. Григорий VII, присвоил си правото да смирява гордостта на царе, бе не по-малко склонен и към поробване на народи. Според издадена от него була бе забранено публичното богослужение да се води на чешки език. Папата заяви, че "на Всемогъщия е угодно богослужението да се провежда на непознат език и че много злини и ереси са възниквали от несъблюдаването на това правило" (Уайли, кн. 3, гл. 1). Така Рим заповяда светлината на Божието слово да бъде загасена и народът да бъде затворен в мрак. Но Небето бе предвидило други средства, за да се запази църквата. Много от валденсите и албигойците, прогонени от домовете си във Франция и Италия поради преследването, дойдоха в Бохемия. Не смееха да проповядват открито, но старателно работеха тайно. Така истинската вяра биваше запазвана от столетие на столетие.

Преди времето на Хус в Бохемия се бяха издигали хора, осъждащи открито покварата на църквата и пороците на народа. Техните трудове бяха пробудили всеобщия интерес. Но се събудиха и страховете на свещеническата йерархия и учениците на евангелието бяха подложени на гонение. Принудени да извършват богослуженията си в лесовете и планините трудно успяваха да се скрият от преследващите ги войници и мнозина биваха осъждани на смърт. След време бе издаден указ, според който да бъдат изгаряни всички, отклонили се от римското богослужение. Но християните жертваха живота си и поглеждаха нагоре към триумфа на делото си. Един от тези, които учеха, че "спасението може да се намери само чрез вяра в разпънатия Спасител", каза, умирайки: "Яростта на враговете на истината сега тържествува над нас. Но това няма да бъде завинаги; от обикновения народ ще се издигне човек без меч и без власт, срещу когото те няма да могат да устоят" (пак там, кн. 3, гл. 1). Времето за появяването на Лутер бе още доста далеч, но вече израстваше човек, чийто глас срещу Рим щеше да разтърси народите.

Ян Хус имаше скромен произход. Беше малък, когато баща му умря, и оста-

на сирак. Набожната му майка, смятаща възпитанието в Бога и страха от Него за най-ценното от всичко, се стремеше да осигури точно такова наследство за своя син. Хус учеше в провинциалното училище, а след това отиде в университета в Прага, където получи стипендия по бедност. До Прага пътува с майка си. Вдовица и бедна, тя не можеше да даде на сина си светско богатство, но когато приближиха големия град, коленичи до младия сирак и изпроси за него благословение от небесния Баща. Едва ли съзнаваше тя как можеше да се изпълни молитвата ѝ.

В университета Хус бързо се отличи с неуморима прилежност и бърз напредък. А с безукорния си живот и благородство спечели всеобщото уважение. Бе искрен привърженик на римската църква и сериозно търсеше да получи духовните благословения, които тя претендираше, че дава. На един църковен празник отиде на изповед, плати с последните си и без това малко пари и се присъедини към шествието, за да участва в обещаното опрощение. След като завърши университетското си образование, стана свещеник, бързо получи известност и бе призован в кралския двор. Бе назначен за професор, а по-късно и за ректор на университета, чийто възпитаник беше. Само за няколко години скромният, образовал се по милост учен, стана гордостта на своята страна, а името му - познато по цяла Европа.

Но в друга област започна Хус делото на реформата. Няколко години след приемане на свещенически сан бе назначен за проповедник в църква на Витлеем. Основателят на този параклис бе настоявал като нещо много важно Писанията да се проповядват на народен език. Въпреки че Рим се противопоставяше на тази практика, в Бохемия тя не бе напълно изоставена. Но съществуваше голямо невежество по отношение на Библията и сред хората от всички прослойки на обществото се ширеха най-долни пороци. С помощта на Божието слово Хус порицаваше безстрашно злините, за да укрепи принципите на истината и чистотата, на които то учеше.

Един гражданин на Прага, Йероним, който по-късно се свърза много тясно с Хус, бе донесъл при завръщането си от Англия трудовете на Уиклиф. Кралицата на Англия, станала последователка на ученията на Уиклиф, бе бохемска принцеса и чрез нейното влияние, писанията на реформатора се разпространиха широко и в родната ѝ страна. Хус прочете тези трудове с интерес. Повярва, че авторът е истински християнин и бе склонен да гледа с благоволение на защищаваните от него реформи. Без да знае, вече бе навлязъл в един път, който щеше да го изведе далеч от Рим.

Приблизително по това време от Англия пристигнаха в Прага двама учени, чужденци, приели светлината и дошли да я разпръснат в далечната страна. Започнаха с открита атака срещу папското върховенство и скоро властите ги накараха да млъкнат. Но те не възнамеряваха да изоставят целите си и прибегнаха до други средства. Бяха не само проповедници, но и добри художници и решиха да приложат таланта си. На достъпно за широка публика място нарисуваха две картини. Едната представляваше влизането на Христос в Ерусалим "кротък и възседнал на осел" (Матей 21:5), а след Него вървяха учениците Му в износени от пътя дрехи и боси. На другата картина бе изобразено папско шествие - папата, облечен в богатите си дрехи и трикратната корона, възседнал великолепно украсен кон, предшестван от тръбачи и последван от кардинали и прелати, облечени в ослепителни одежди.

Тази проповед привлече вниманието на всички класи в обществото. Хората на тълпи се събираха да гледат рисунките. Всеки разбираше поуката, а мнозина бяха дълбоко поразени от контраста между смирението и скромността на Учителя Христос и гордостта и арогантността на папата, изповядващ се за Негов слуга. В Прага настана голямо вълнение и след известно време чужденците решиха, че е по-благоразумно да заминат. Но

даденият урок не бе забравен. Картините направиха силно впечатление на Хус и го подбудиха да изучава по-грижливо Библията и ученията на Уиклиф. Макар че все още не бе готов да приеме всички защищавани от него реформи, видя по-ясно истинския характер на папството и с по-голяма жар порицаваше гордостта, амбицията и покварата на духовната йерархия.

От Бохемия светлината се разпространи в Германия, защото вълненията в Пражкия университет принудиха хиляди германски студенти да го напуснат. Много от тях бяха приели от Хус първите си познания върху Библията и при завръщането си разпространиха евангелието в своето отечество.

В Рим достигнаха известия за делото в Прага и скоро Хус бе призован да се яви пред папата. Да послуша - това би означавало да се изложи на сигурна смърт. Кралят и кралицата на Бохемия, университетът, благородниците и правителствените чиновници се обединиха в общ апел към понтифекса да бъде разрешено на Хус да остане в Прага и да отговори на Рим чрез пратеник. Вместо да приеме молбата папата сам се зае с разследването и осъждането му и след това обяви града Прага за анатемосан.

По онова време подобна присъда създаваше всеобщ страх и смут. Придружаващите я церемонии бяха организирани така, че да всяват сред народа поразяващ ужас. А народът гледеше на папата като на представител на самия Бог, който държи ключовете на Небето и ада и притежава властта да раздава както земни, така и духовни присъди. Смяташе се, че портите за Небето са затворени за анатемосаната страна, че докато папата не благоволи да оттегли забраната, мъртвите са изключени от обиталищата на блаженството. В знак на това ужасно бедствие всички религиозни служби бяха прекратени. Църквите бяха затворени. Сватбите ставаха в църковния двор. Бе забранено мъртвите да бъдат погребвани в свята земя и погребенията се извършваха без религиозни церемонии в ровове по полетата. Така чрез смазващи въображението мерки Рим се опитваше да владее съвестта на хората.

Град Прага бе изпълнен с вълнение и смут. Голяма част от хората обвиняваха Хус за нещастията им и изискваха той да бъде предаден на отмъщението на Рим. За да успокои бурята, реформаторът се оттегли за известно време в родното си село. На приятелите си в Прага той писа: "Ако съм се оттеглил от вас, знайте, че е, за да следвам заповедта и примера на Исус Христос - да не давам случай на злите да си навличат вечно осъждане и да не ставам причина за скръб и преследване на добрите. Оттеглих се и за да не амбицирам безбожните свещеници да забранят за дълго проповядването на Божието слово сред вас; но не допускам вие да се отречете от Божествената истина, за която аз с Божията подкрепа съм готов да умра" (Бонекоуз. Реформатори преди Реформацията, т. 1, с. 87). Хус не спря да работи, а пътуваше из околните страни, проповядвайки на жадните тълпи. Така предприетите от папата мерки да потуши евангелието станаха причина то да бъде по-широко разпространено. "Защото не може да вършим нищо против истината, но за истината можем" (2 Кор. 13:8).

"На този етап от своята кариера умът на Хус изглежда е бил сцена на мъчителна душевна борба. Макар че църквата искаше да го срази със своите мънии, той не отрече авторитета ѝ. За него католическата църква все още беше невестата на Христос и папата - представител и заместник на Бога. Хус се бореше срещу злоупотребата с властта, а не срещу принципа. Това предизвикваше ужасна битка между убежденията и изискванията на съвестта му. Ако този авторитет бе справедлив и непогрешим, както вярваше, как е възможно тогава да се чувства принуден да не му се покори? Да се покори, това би било грях, но защо послушанието към една непогрешима църква да води до такъв край? Ето

проблемът, който не можеше да разреши, ето съмнението, което го тормозеше постоянно. Осени го мисълта, че разрешение би могъл да извлече от подобен случай, съществувал някога в дните на Спасителя, когато свещениците на църквата се бяха впуснали в нечестие и използваша законния си авторитет за незаконни цели. Това го накара за свое ръководство да приеме и да проповядва и на другите да приемат принципа, че съвестта трябва да се ръководи само от усвоените с разума наредби на Писанието. С други думи, че Бог, говорещ чрез Библията, а не църквата, говореща чрез свещеничеството, е непогрешимият водач” (Уайли, кн. 3, гл. 2).

Когато след известно време възбуждението в Прага утихна, Хус се завърна в своята църквичка на Витлеем, за да продължи с още по-голямо усърдие и решителност проповядването на Божието слово. Враговете му бяха активни и мощни, но кралицата и много от благородниците бяха негови приятели, също и народът в по-голямата си част бе на негова страна. Като сравняваша чистите му и облагородяващи учения и свят живот с унижителните догми, проповядвани от римокатолическите свещеници, с алчността и безпътството им, много хора смятаха за чест да бъдат на негова страна.

До този момент Хус сам поддържаше своите трудове; но сега Йероним, приел в Англия ученията на Уиклиф, се присъедини към делото на реформата. Отсега нататък двамата, свързани в живот и в смърт, не трябваше да се разделят. В много голяма степен Йероним беше блестящ гений, красноречив и с широка ерудиция - дарби, които печелят общественото благоволение. Но по отношение на качествата, съставляващи истинската сила на характера, Хус бе по-великият. Неговата спокойна разсъдливост обуздаваше импулсивния дух на Йероним, който с истинско смирение съзнаваше достойнството на Хус и се подчиняваше на съветите му. Общата работа на двамата допринасяше реформата да се разпространява още по-бързо.

Бог позволи голяма светлина да озари умовете на двамата избрани мъже и да им разкрие много от заблудите на Рим; но те не получиха цялата светлина, която трябваше да бъде дадена на света. Чрез тези Свои служители Бог извеждаше народа си от мрака на романизма. Но те щяха да срещат още много и големи пречки, затова ги водеше внимателно, стъпка по стъпка според възможностите им. Хус и Йероним не бяха подготвени да получат изведнъж цялата светлина. Както пълната слава на обедното слънце би ослепила дълго пребивавалите в мрак, така и светлината, ако им бе представена изцяло, би ги накарала да я отхвърлят. Затова Бог им я разкриваше малко по малко, в мярката, в която би могла да бъде приета от народа. В следващите столетия трябваше да последват други верни работници, които да заведат народа още по-нататък в пътя на реформата. Разколът в църквата продължаваше. Сега трима папи се бореха за върховенство и борбите им пораждаха в християнския свят престъпление и смут. Неудовлетворени от хвърчащите една срещу друга анатемите, те прибегнаха до светски оръжия. Всеки от тях се стремеше да си осигури армия и да наеме войници. Разбира се, нужни бяха пари и за тази цел в продажба бяха пуснати даровете, длъжностите и благословенията на църквата (виж Приложението). А и свещениците, подражавайки на своите водачи, възстановиха симонията и започнаха война, за да смирят съперниците и да засилят властта си. С нарастваща всеки изминат ден дързост Хус изобличаваше гръмки пороците и злоупотребите, толерирани в името на религията, а народът открито обвиняваше римските водители като причинители на залялата християнския свят окаяност.

Прага сякаш отново бе на ръба на кървав конфликт. Както и в предишните векове, Божият служител бе обвинен за смутител “на Израила” (3 Царе

18:17). Градът пак бе отлъчен от църквата и Хус отново се оттегли в своето родно село. Така вярното свидетелстване от любимата му църква на Витлеем се прекрати. Преди да отдаде живота си като вестител на истината, той трябваше да говори от една по-голяма катедра, в много по-голям мащаб - на целия християнски свят.

За да се излекуват злините, смутили Европа, по желанието на император Сигизмунд в Констанс бе свикан общ събор чрез Йоан XXIII, един от тримата папи-съперници. Свикването на такова сбирание съвсем не бе приятно за папа Йоан, чийто характер и политика не подлежаха на каквото и да било разследване, даже и от прелати, толкова морално разпуснати - такива бяха тогавашните духовници. Но той не посмя да се противопостави на волята на Сигизмунд (виж Приложението).

Главните цели на събора бяха да се излекува разколът в църквата и да се изкоренят ересите. Затова бяха призвани да се явят пред него двамата папи противници, както и главният разпространител на новите идеи Ян Хус. Папите по съображения за безопасността не посетиха събора, а изпратиха свои представители. Въпреки че сам го свикваше, папа Йоан дойде с много опасения. Подозираше, че тайното намерение на императора е да го сваля от престола и се страхуваше, че ще бъде принуден да отговаря за пороците, с които бе опозорил папската корона, както и за престъпленията, които бе извършил, докато я получи. И все пак влезе в Констанс с голяма помпозност, придружен от духовници от най-висш ранг и последван от цяло шествие от придворни. Духовенството и големците на града, заедно с огромна тълпа граждани излязоха да го посрещнат. Над главата си имаше златен балдахин, придържан от четирима видни магистрати. Пред него носеха нафора, а богатите одежди на кардиналите и благородниците още повече увеличаваха блясъка.

В същото време към Констанс приближаваше друг пътник. Хус съзнаваше очакващите го опасности. Бе се сбогувал с приятелите си, сякаш никога повече нямаше да ги срещне, и тръгна с чувството, че отива на клада. Макар да бе получил охраняваща грамота от краля на Бохемия и по време на пътуването си още една грамота от император Сигизмунд, той се разпореди за всичко в случай на смърт.

В писмото му до един от приятелите в Прага пише: “Мои братя..., аз тръгвам с охрана от краля, за да посрещна моите многобройни и смъртни врагове... Уповавам се напълно на всемогъщия Бог, на моя Спасител. Вярвам, че Той ще чуе вашите горещи молитви да изпълни устата ми с благоразумие и мъдрост, за да успея да им се съпротивя; че Той ще ме дари със Своя Свят Дух, за да ме укрепя в истината Си, та да мога да посрещна с кураж изкушения, затвор и ако е необходимо жестока смърт. Исус Христос пострада за Своите възлюбени. Трябва ли тогава да се учудваме, че ни е оставил Своя пример и ние самите да понасяме с търпение всички неща за собственото си спасение? Той е Бог, а ние сме Негови създания; Той е Господ, а ние сме Негови слуги; Той е Учителят на света, а ние сме нищожни смъртни. И все пак Той пострада! Защо тогава да не пострадаме и ние особено, когато страданието е за наше очистване? Затова, възлюбени, ако моята смърт трябва да послужи за Негова прослава, молете се тя да дойде по-бързо и Бог да ми даде сили да издържа с твърдост всички бедствия. Но ако е по-добре да се завърна между вас, нека се молим на Бога да се завърна без петно, т.е. да не потъпча нито една от най-малките истини на Евангелието, за да оставя на моите братя превъзходен пример за следване. Затова може и да не видите никога вече лицето ми в Прага. Но ако волята на Всемогъщия позволи да се върна при вас, нека да напредваме със сърца още по-затвърдени в познанието и в любовта на Неговия закон” (Бонехоузе, т. 1, с. 147, 148).

В друго писмо до свещеник, станал ученик на Евангелието, Хус говори с дълбоко смирение за собствените си слабости, обвинявайки се, че “със

задоволство” е носил “богати дрехи” и е “прахосвал часове в незначителни занимания”. След това прибавя следните покъртителни увещания: “Дано Божията слава и спасението на души, а не притежанието на блага и имоти изпълнят ума ти. Внимавай да не украсяваш къщата си повече, отколкото душата си; а над всичко друго отдай всичките си старания за духовната постройка. Бъди благочестив и смирен с бедните и не прахосвай средствата си за приключения. Ако не подобриш живота си и не се въздържаши от излишества, страхувам се, че ще бъдеш тежко наказан, както съм аз самият... Ти знаеш моето учение, защото си приел наставленията ми още от детинство, затова е безполезно да ти пиша повече. Но те заклевам в милостта на нашия Господ да не ми подражаваш в никоя от тези суети, в които си ме виждал да падам.” На плика на писмото е добавил: “Заклевам те, приятелю мой, да не счупваш този печат, докато не си напълно сигурен, че съм мъртъв” (пак там, т. 1, с. 148, 149).

По време на пътуването си Хус виждаше навсякъде доказателства за разпространението на своите учения и благосклонността, с която бе посрещано делото му. Народът се тълпеше пред него, а в някои градове магистратите го придружаваха по улиците.

В Констанс на Хус бе дадена пълна свобода. Към императорската грамота за безопасност бе прибавено и лично уверение за закрила от папата. Но тези тържествени и постоянно повтаряни декларации бяха нарушени след много кратко време. Реформаторът бе арестуван по заповед на папата и кардиналите и хвърлен в отвратителна тъмница. По-късно бе преместен като затворник в непристъпен замък на Рейн. Всъщност папата не можа много да се възползва от тази своя вероломност, защото скоро след това и той бе хвърлен в същия затвор (пак там, т. 1, с. 247). На събора бе осъден за най-долни престъпления, включително и убийство, симония, прелюбодейство и “грехове, неподходящи дори да бъдат споменати”. Така заяви съборът накрая и папата бе лишен от короната и затворен. И двамата враждуващи папи бяха свалени и на тяхно място бе избран нов понтифекс.

Въпреки че папата бе провинен в много по-големи престъпления, отколкото Хус бе обвинявал някога свещениците и заради които искаше реформация, същият събор, свалил понтифекса, издаде присъдата за унищожаването на реформатора. Хвърлянето на Хус в затвора възбуди голямо негодувание в Бохемия. Влиятелни благородници отправиха към съвета сериозни протести срещу грубото нарушаване на закона. Императорът, който не бе склонен да допусне престъпването на издадената грамота за охрана, се противопостави на действията срещу Хус. Но враговете на реформатора бяха злобни и решителни. Те използваха императорските предразсъдъци, страховете и ревността му към църквата. Приведоха обширни аргументи, за да докажат, че “не трябва да се спазва обещание спрямо еретици, нито спрямо личности, заподозрени в еретизъм, макар да са снабдени с охрана на императори или крале” (Жак Ланфан. История на Констанския събор, т. 1, с. 516). Така те надделяха.

Изнемощял от болест и от престоя в затвора - защото влажният и мръсен въздух там го разболя от треска, която за малко не отне живота му - Хус накрая бе изправен пред събора. Окован в тежките вериги, той стоеше в присъствието на императора, заклеп му се в честта и в добрата си вяра, че ще го покровителства. През време на дългото разследване реформаторът твърдо поддържаше истината и в присъствието на събраните големци на църквата и държавата изрече тържествен и истински протест срещу покварите на свещеническата йерархия. Когато поискаха да се откаже от ученията си или да понесе смърт, прие участието на мъченик.

Божията благодат явно го подкрепяше. Небесен мир изпълваше душата му през последвалите седмици на страдание преди окончателната присъда.

“Пиша това писмо - обръщаше се към свой приятел - в затвора с оковани ръце, очаквайки утрешната си смъртна присъда... Когато с помощта на Исус Христос се срещнем отново на онова прекрасно място в бъдещия живот, ти ще научиш колко милостив е бил Бог към мен и колко много ме е подкрепял в моите изкушения и изпитания” (Боне Шозе, т. 2, с. 67).

В мрака на затвора Хус предвидя триумфа на истинската вяра. В сънищата си, завръщайки се в църквичката в Прага, където бе проповядвал евангелието, той видял папата и неговите епископи да изтриват образите на Исус Христос, които бе нарисувал на стените. “Този сън го наскърбил; но на следващия ден съзрял много художници, заети с възстановяването им в по-голям мащаб, много по-многобройни и в много по-светли тонове. Веднага, щом свършили задачата си, художниците, които били заобиколени от огромна тълпа, възкликнали: “Нека сега дойдат папи и епископи; те никога повече няма да ги изтрият!” Разказвайки съня си, реформаторът казал: “Поддържам със сигурност, че образът на Христос няма да бъде изтрит никога. Те искаха да Го унищожат, но Той ще бъде изобразен наново във всички сърца чрез проповедници, много по-добри от мене самия” (Д’Обинье, кн. 1, гл. 6).

За последен път Хус бе изправен пред събора. На многобройното и блестящо събрание императорът, принцовете на империята, царските пратеници, кардиналите, епископите и свещениците и огромно множество хора бяха дошли да видят събитието на деня. Свидетелите на тази велика жертва се бяха събрали от всички части на християнския свят в дългата борба за извоюване на свободата на съвестта.

След като още веднъж бе призван да определи своето последно решение, Хус заяви, че отказва да се отрече от учението си и, поглеждайки проницателно към монарха, нарушил така позорно своето обещание, изрече: “Аз реших да дойда на този събор по собствената си свободна воля под общественото покровителство и честната дума на тук присъстващия император” (Боне Хозе, т. 2, с. 84). Тъмна червенина заля лицето на Сигизмунд, когато очите на цялото събрание се обърнаха към него.

След като присъдата бе произнесена, започна церемонията по лишаване от духовен сан. Епископите облякоха своя затворник в свещеническото облекло. И той каза: “Нашият Господ Исус Христос бе облечен с бяла дреха чрез унижението, когато Ирод го води пред Пилат” (пак там, т. 2, с. 86). Отново поканен да се откаже, Хус отговори: “С какво лице бих погледнал тогава Небето? Как бих погледнал онези множества хора, на които съм проповядвал чистото Евангелие? Не, аз ценя тяхното спасение повече, отколкото това бедно тяло, обречено сега на смърт.” Дрехите му бяха събличани една след друга, като в края на участието си в церемонията всеки епископ произнасяше проклятие. Най-последно сложиха на главата му пирамидообразна книжна митра, на която бяха нарисувани ужасни фигури на демони. На видно място отпред бе изписано “архиеретик”. “С най-голяма радост - каза Хус - ще нося тази корона на позор заради Тебе, о, Исусе, Който заради мене Си носил корона от тръни.”

Когато церемонията приключи, “прелатите казаха: “Сега предаваме душата ти на дявола.” “А аз - каза Ян Хус, вдигайки очите си към небето - предавам духа си в Твоите ръце, о, Господи Исусе, защото си ме изкупил” (Уайли, кн. 3, гл. 7).

Ян Хус бе предаден на светските власти и отведен на мястото на екзекуцията. Следваше го огромна процесия от стотици въоръжени мъже, свещеници и епископи в най-скъпи одежди, както и жители на Констанс. Когато бе завързан за кладата и всичко бе готово за подпалването на огъня, мъченикът още веднъж бе подканен да се спаси, като се отрече от заблудите си. “От какви заблуди - попита Хус - трябва да се отричам? Не се чувствам виновен в нищо. Призовавам Бога за свидетел, че всичко,

каквото съм писал и проповядвал, е било с цел да се освобождават души от греха и гибелта. Затова и с крайна радост ще потвърдя с кръвта си истината, която съм писал и проповядвал” (пак там, кн. 3, гл. 7). Когато пламъците лумнаха около него и започнаха да го обгръщат, той запя: “Исусе, Ти, сине Давидов, имай милост към мен” и продължи да пее, докато гласът му стихна завинаги.

Дори и неприятелите му бяха поразени от героичното държане. Един ревностен папист, описвайки мъченическата смърт на Хус и на Йероним, умрял картина - Хус на кладата

“Ще ви отлъчат от синагогите; даже настава час, когато всеки, който ви убие, ще мисли, че принася служба на Бога.” Йоан 16.2 малко по-късно, каза: “И двамата се държаха твърдо, когато наближи последният им час. Приготвиха се за огъня, като че ли отиват на сватбено тържество. Не издадоха вик на болка. Когато пламъците се издигаха, пееха химни и силата на огъня едва можа да спре тяхната песен” (пак там, кн. 3, гл. 7).

Когато тялото на Хус бе унищожено напълно, събраха пепелта заедно с пръстта под нея и я хвърлиха в Рейн, и така тя бе занесена далеч в океана. Напразно преследвачите му си въобразяваха, че са изкоренили проповядваните от него истини. Не можеха и да си представят, че отнесената в морето пепел щеше да стане семе, пръснато по всички страни на земята; че то щеше да принесе своя обилен плод от свидетелстването на истината и в страни, където още изобщо не е познато. Ехото на гласа, звучал в залата на Констанския събор, щеше да отекне в идните векове. Хус не съществуваше вече, но истините, за които той умря, нямаше да загинат никога. Примерът му на вяра и твърдост щеше да вдъхва кураж на множества хора да отстояват истината в миговете на мъчението и смъртта. Екзекуцията му откри на целия свят вероломната жестокост на Рим. Враговете на истината, независимо дали искаха, или не, всъщност спомогнаха за напредъка на делото, което напразно се опитваха да унищожат.

Но в Констанс трябваше да бъде издигната още една клада. Кръвта на още един човек трябваше да свидетелства за истината. Йероним, който се сбогува с Хус, когато той тръгна за събора, го бе увещавал и му бе вдъхвал кураж и твърдост, заявявайки, че ако изпадне в някаква опасност, сам ще му се притече на помощ. Като чу, че реформаторът е в затвора, верният ученик се приготви незабавно да изпълни обещанието си. Без охрана, придружен от един другар, потегли за Констанс. Там се убеди, че само се е изложил на опасност, без да има възможност да направи каквото и да било за освобождаването на Хус. Побягна от града, но по пътя за вкъщи бе арестуван, окован във вериги и варден от група войници. При първото явяване пред събора опитите му да отговори на повдигнатите обвинения бяха посрещнати с виковете: “В пламъците! В пламъците!” (Боне Шозе, т. 1, с. 34). Бе хвърлен в затвора, окован във вериги в положение, причиняващо му големи болки, и хранен само с хляб и вода. От жестокостите, на които бе подложен в продължение на няколко месеца Йероним се разболя от застрашаваща живота му болест. Опасявайки се, че може да им се изплъзне, неприятелите му смекчиха малко строгостта, макар че остана в затвора още цяла година.

Смъртта на Хус не донесе очакваните от папистите резултати. Нарушеното обещание за неговата безопасност бе възбудило буря от възмущение и затова съборът реши за по-сигурно вместо да изгори Йероним, да го насили, ако е възможно, да се отрече. Доведен бе пред събранието и му бе предложено да си избере една от двете възможности - да се отрече, или да умре на кладата. В началото на неговото затворничество смъртта щеше да бъде милост в сравнение с ужасните страдания, на които бе подложен. Но сега, изтощен от болест, от жестокостите в затвора и

мъките от безпокойство, страх и неизвестност, далече от приятелите си и обезсърчен от смъртта на Хус, той се поддаде и се съгласи да се подчини на събора. Обеща, че ще се придържа към католическата вяра и прие съборното решение, осъждащо ученията на Уиклиф и Хус с изключение на "светите истини", които бяха проповядвали (пак там, т. 2, с. 141).

С тази уговорка Йероним се опита да заглуши гласа на съвестта и да избегне участието си. Но в усамотението на затвора осъзна какво бе направил. Куражът и верността на Хус изпъкнаха в контраст с неговото отричане от истината. Спомняше си за Божествения Учител, на Когото бе обещал да служи и Който заради него бе претърпял смърт на кръста. Преди да се отрече, в страданията си, Йероним бе намирал утеха в уверението за Божието благоволение; но сега угризения и съмнения измъчваха душата му. Знаеше, че преди да се помири с Рим, ще трябва да направи и други отстъпки. Пътят, по който бе тръгнал, можеше да свърши само при пълно отстъпничество. И реши да не се отрича от своя Господ само, за да избегне един кратък период на страдание.

Скоро отново бе изправен пред събора. Подчинението му не бе задоволило неговите съдии. Тяхната жажда за кръв, възбудена от кръвта на Хус, търсеше нови жертви. Йероним би могъл да запази живота си само, ако се отречеше безусловно от истината. Но той бе решил да изповяда вярата си и да последва в пламъците своя брат мъченик.

Оттегли предишното си отричане и като всеки осъден на смърт, тържествено поиска позволение да се защити. Страхувайки се от влиянието на думите му, прелатите настояха само да потвърди или да отрече истинността на повдигнатите срещу него обвинения. Йероним протестира срещу такава жестокост и несправедливост: "Вие ме държахте затворен триста и четиридесет дена в ужасен затвор - каза той - сред нечистотия, смрад, зловоние и пълно лишение от всичко и сега ме извеждате пред очите на моите смъртни врагове и отказвате да ме изслушате..., ако сте наистина мъдри хора и светлина на света, внимавайте, да не съгрешите срещу справедливостта. Колкото до мене, аз съм само един слаб смъртен; моят живот не е от голямо значение; и когато ви съветвам да не произнасяте несправедлива присъда, говоря не толкова за себе си, колкото за вас" (пак там, т. 2, с. 146, 147).

Накрая молбата му бе приета. В присъствието на съдиите си Йероним коленичи и се помоли Божественият Дух да контролира мислите и думите му, за да не каже нищо против истината или недостойно за своя учител. В този ден над него се изпълни Божието обещание към първите ученици: "Да! И пред управители и царе ще ви извеждат поради Мене... А когато ви предадат, не се безпокойте как или какво да говорите, защото в същия час ще ви се даде какво да говорите. Защото не сте вие, които говорите, но Духът на Отца ви, Който говори чрез вас" (Матей 10:18-20).

Думите на Йероним възбудиха възхищение и уважение дори у враговете му. Цяла година бе затворен в един зандан, без възможност да чете или дори да вижда, в непоносими физически страдания и душевно терзание. Но аргументите си представи с такава яснота и сила, като че бе необезпокояван във възможността да изучава. Посочи на слушателите си дългата редица свети мъже, осъдени несправедливо. В почти всяко поколение е имало личности, които са се стремели да въздигат народа на своето време, но са били укорявани и отхвърляни, а впоследствие се е казвало, че са достойни за почит. Самият Христос бе осъден като злодей от един несправедлив съд.

При отричането си Йероним бе потвърдил справедливостта на присъдата на Хус. Сега обяви разкаянието си и засвидетелства невинността и светостта на мъченика: "Аз го познавам от детинство - каза той. - Бе превъзходен човек, справедлив и свят; бе осъден въпреки своята невинност... аз, аз също съм готов да умра, няма да се отдръпна пред мъченията, приготвени

ми от моите неприятели и лъжливи свидетели, които един ден ще дават сметка за клеветите си пред великия Бог, Когото нищо не може да измами” (Боне Шозе, т. 2, с. 151).

Обвинявайки се, че се е отрекъл от истината, Йероним продължи: “От всички грехове, които съм извършил още от младостта си, никой не тежи така на съвестта ми и не ми причинява такива мъчителни угризения, както този, който извърших на това фатално място, одобрявайки нечестивата присъда срещу Уиклиф и срещу светия ученик Ян Хус, моя учител и приятел. Да! От сърце изповядвам това и заявявам с ужас, че позорно треперех, когато под заплахата на смъртта осъдих техните учения. Затова умолявам... всемогъщият Бог да ме удостои с прошка за моите грехове и за този специално, най-отвратителния от всички.” Посочвайки съдиите си, каза твърдо: “Вие осъдихте Уиклиф и Ян Хус не задето разклатиха учението на църквата, а просто защото порицаваха скандалните и срамни неща, вършени от духовенството - неговия разкош, помпозност, гордост и всички пороци на прелатите и свещениците. Заявявам също, че като тези учители поддържам нещата, които те твърдяха и които са неопровержими.” Думите му бяха прекъснати. Треперещи от ярост, прелатите извикаха: “Какво друго доказателство е нужно? Виждаме със собствените си очи най-упорития от еретиците.”

Непокатим пред тази буря, Йероним възкликна: “Какво! Мислите, че се боя да умра ли? Вие ме държахте цяла година в ужасен зандан, по-страшен от самата смърт. Третирахте ме по-жестоко, отколкото би ме третирали някой турчин, евреин или варварин, и плътта ми буквално изгни на костите ми приживе. И все пак аз не се оплаквам, защото оплакването не подобава на мъж със сърце и дух, но мога само да изразя учудването си от такова голямо варварство спрямо един християнин” (пак там, т. 2, с. 151-153).

Отново избухна бурята от гняв и Йероним бързо бе отведен в затвора. В събранието обаче имаше някои личности, на които думите му направиха дълбоко впечатление и те пожелаха да спасят живота му. Посетен бе от сановници на църквата и убеждаван да се подчини на събора. Като награда, ако се отрече от опозицията си срещу Рим, му бяха представени най-блестящи перспективи. Но и той като своя Учител, когато му бе предложена славата на този свят, остана твърд.

“Докажете ми от Священото писание, че съм в заблуда - казваше той - и ще се отрека.”

“Священото писание! - възкликна един от неговите изкусители. - Всяко нещо ли тогава трябва да бъде съдено съгласно него? Кой може да го разбере, ако църквата не го разтълкува?”

“Преданията на човечи по-достойни ли са за вярване от евангелието на нашия Спасител - отвърна Йероним. - Павел не увещаваше тези, на които пишеше, да слушат човешки традиции, а казваше: “Изследвайте Писанията.”

“Еретик - беше отговорът. - Разкайвам се, задето те умолявах тъй дълго. Виждам, че си завладян от дявола” (Уайли, кн. 3, гл. 10).

Не след дълго смъртната му присъда бе произнесена. Бе отведен на същото място, където Хус бе отдал живота си. Йероним вървеше по пътя и пееше, а лицето му сияеше от радост и мир. Погледът му бе отправен към Христос и за него смъртта бе лишена от ужаса си. Когато палачът, готов да запали кладата, пристъпи зад него, мъченикът възкликна: “Ела по-смело напред, запали огъня пред лицето ми. Ако се страхувах, нямаше да бъда тук.”

Последните му думи, изречени, когато пламъците вече го обгръщаха, бяха една молитва: “Господи, всемогъщи Отче - извика той, - бъди милостив към мене и ми прости греховете, защото Ти знаеш, че аз винаги обичах истината” (Боне Хоже, т. 2, с. 168). Гласът му престана да се чува, но устните му продължаваха да се движат в молитва. Когато огънят довърши

делото си, пепелта на мъченика бе събрана заедно с пръстта под нея и като тази на Хус бе хвърлена в Рейн.

Така загинаха Божиите верни факлоносци. Но светлината на истините, които те известиха - светлината на героичния им пример - не можеше да изчезне. По-лесно би могло да се затъмни слънцето в неговия ход, отколкото да се попречи на зората точно тогава изгряваща над света.

Екзекуцията на Хус бе запалила огъня на възмущението и ужаса в цяла Бохемия. Нацията чувстваше, че реформаторът бе станал жертва на злобата на свещениците и на коварството на императора. Хус бе обявен за верен учител на истината, а съборът, който постанови смъртта му, бе обвинен в убийство. Сега ученията на Ян Хус привличаха вниманието много повече, отколкото когато и да било преди. Папските едикти бяха осъдили писанията на Уиклиф на изгаряне. Но някои от тях, спасени от огъня, сега бяха извадени от скривалищата им и изучавани във връзка с Библията или с онези части от нея, с които народът можеше да се сдобие. И така мнозина бяха доведени до приемане на реформираната вяра.

Убийците на Хус не бяха доволни от триумфа на делото му. Папата и императорът обединиха силите си, за да смажат движението, и армиите на Сигизмунд бяха хвърлени срещу Бохемия.

Но се надигна един освободител - Жишка. Скоро след обявяването на войната той ослепя напълно, но въпреки това бе сред най-способните генерали на своето време. И стана водач на бохемците. Доверявайки се на Божията помощ и на справедливата си кауза, този народ можеше да противостои на най-мощните армии, които биха се хвърлили срещу него. Много пъти императорът, събирайки нови войски, нахлуваше в Бохемия, но само за да бъде изгонен позорно. Хусистите се бяха издигнали над страха от смъртта и нищо не би могло да ги спре. Няколко години след обявяването на войната храбрият Жишка умря, но мястото му бе заето от Прокопий, също толкова храбър и способен генерал, а в някои отношения дори и по-способен като водач.

Узнали, че слепият вожд е вече мъртъв, неприятелите на бохемците решиха, че сега е удобният случай да спечелят отново онова, което бяха загубили. Папата обяви кръстоносен поход срещу хусистите и срещу Бохемия отново бе хвърлена огромна военна сила, но и тя претърпя поредното ужасно поражение. Обявен бе още един кръстоносен поход. Във всички папски страни на Европа се събираха мъже, пари и муниции. Сума народ се нареждаше под папските знамена с увереността, че най-сетне ще настъпи краят на хусистките еретици. Убедена в победата, огромна армия нахлу в Бохемия. Народът се обедини, за да я отблъсне. Двете армии се приближаваха една към друга, докато най-после само една река ги разделяше. "Кръстоносците твърде много превъзхождаха по сила, но вместо да се хвърлят през потока и да обкръжат и нападнат хусистите, с които бяха дошли да се бият от толкова далече, само стояха, взирайки се с мълчание в отсрещните войни" (Уайли, кн. 3, гл. 17). Тогава изведнъж тайнствен ужас обхвана множеството. Без да бъде нанесен и един-единствен удар, мощната войска бе разбита и разпръсната, като че пропъдена от невидима сила. Хусистката армия, която преследваше бегълците, изкла много от тях и в ръцете на победителите падна огромна плячка, така че войната вместо да ги направи по-бедни всъщност ги обогати.

Няколко години по-късно при друг папа бе организиран още един кръстоносен поход. Както и преди бяха събрани хора и средства от всички страни на Европа. Големи привилегии се даваха на тези, които щяха да участват в това опасно преследване. На всеки кръстоносец се осигуряваше пълно опрощение и за най-долните и отвратителни престъпления. На всички, в случай че загинеха във войната, бе обещана богата награда на Небето, останалите живи щяха да пожънат почест и богатства на бойното

поле. Отново бе събрана огромна армия и като пресече границата, тя нахлу в Бохемия. Хусистките сили се оттеглиха пред нея, като по този начин увлякоха нашествениците далече във вътрешността на страната, навеждайки ги на мисълта, че победата е вече спечелена. Накрая армията на Прокопий спря и, обръщайки се към неприятеля, се хвърли в битка. Открили късно грешката си, кръстоносците лежах в лагера, очаквайки атаката. Когато шумът от приближаващата се армия се чу, още преди хусистите да се бяха показали, сред кръстоносците отново настана страшна паника. Принцове, генерали и обикновени войници, хвърляха оръжието и се разбягваха по всички посоки. Напразно папският нунций, ръководещ нахлуването, се опитваше да събере ужасените и дезорганизираните войски. Въпреки крайните му усилия сам бе повлечен от вълната на бегълците. Поражението бе пълно и отново солидна плячка падна в ръцете на победителите.

Така многобройната армия, изпратена от най-мощните народи на Европа, огромен брой храбри, воинствени мъже, обучени и добре въоръжени за битка, за втори път избягаха без каквото и да било удар пред защитниците на един малък и слаб народ. Проявата на Божествената сила бе явна. Нашествениците биваха поразявани от свръхестествен ужас. Този, Който помете множествата на фараона при Червено море, Който обърна в бяг армиите на мадиамците пред Гедеон и неговите 300 души, Който в една нощ порази силите на гордия асириец, отново бе прострял ръката Си, за да унищожи силата на потисника. “Там ги нападна голям страх, гдето нямаше страх; защото Бог разпръсна костите на опълчващите се против тебе; посрамил си ги, защото Бог ги отхвърли” (Пс. 53:5).

След като изгубиха надежда, че ще победят със сила, папските водачи прибегнаха до последното средство - дипломатията. Направиха компромис, който макар привидно да даваше на бохемците свобода на съвестта, всъщност ги предаваше в ръцете на римската мощ. Хусистите предложиха четири условия за мир с Рим: свободно проповядване на Библията; право на цялата църква да участва в ритуала на хляба и виното при причастието; използване на матерен език при богослужението; изключване на духовенството от всякакви светски служби и власт; в случай на престъпление еднаква съдебна отговорност пред гражданските съдилища както за клир, така и за мирянин. Накрая папските власти “се съгласиха да бъдат приети четирите точки на хусистите, но правото да бъдат обяснявани, т.е. решаването на точното им значение, да принадлежи на съвета, с други думи на папата и императора” (Уайли, кн. 3, гл. 18). На тази база бе сключен договор и така Рим с лицемерие и измама спечели онова, което не успя да спечели с битка. Защото, запазвайки си правото да дава свое тълкувание на условията на хусистите, както и на Библията, той можеше да извърта тяхното значение според собствените си цели.

Голяма част от народа в Бохемия, виждайки че свободата му е предадена, не можеше да се съгласи с подписването на такъв договор. Възникнаха разделения, спорове, раздори, които доведоха до борби, конфликти и кръвопролития сред тях самите. В тези борби падна и благородният Прокопий, а с него бе отнета и свободата на Бохемия.

Сега Сигизмунд, предателят на Хус и Йероним, стана крал на Бохемия и въпреки клетвата си да защитава правата на бохемците продължи да възстановява папството. Но малко спечели той от услужливостта си към Рим. В продължение на двадесет години животът му бе изпълнен с трудности и опасности. Армиите му бяха съсипани и финансите изчерпани от дълга и безплодна борба. След едногодишно царуване умря, като остави кралството си на ръба на гражданската война и завеща на потомството едно опозорено име.

Смутовете, борбите и кръвопролитията продължиха. В Бохемия отново нахлуха чужди армии и вътрешните разделения и размириците продължаваха

да раздират нацията. Верните на евангелието бяха подложени на кърваво преследване.

След като някогашните им братя сключиха съюз с Рим и приеха заблудите му, останалите верни на древната вяра образуваха отделна църква и я назоваха "Обединени братя". Тази постъпка им навлече проклятието на всички класи. Но останаха непоколебими. Принудени бяха да подирят убежище из гори и пещери, но все пак се събираха, за да четат Божието слово и де се покланят на Бога.

Чрез пратеници, тайно изпращани в различни страни, те научаваха, че тук и там има "единични вярващи в истината - няколко в този град, няколко в друг - обект на преследване, както и те самите; че там сред планините в Алпите имало древна църква, основана на Писанието и протестираща срещу идолопоклонническите поквари на Рим" (Уайли, кн. 3, гл. 19). Тази вест бе приета с голяма радост и се завърза кореспонденция с валденските християни.

Верни на Евангелието, бохемците очакваха утрото през цялата дълга нощ на тяхното преследване. И в най-тъмния час продължаваха да гледат напред към хоризонта като хора, които очакват първите слънчеви лъчи. "Техният жребий се е паднал в лоши дни, но... те си спомняха думите на Хус, повторени после и от Йероним, че трябва да мине едно столетие, преди денят да се зазори. За хусистите тези думи бяха онова, което бяха думите на Йосиф за дванадесетте племена в дома на робството: "Аз умирам; а Бог непременно ще ви посети и ще ви изведе" (пак там, кн. 3, гл. 19). "Заклучителният период на XV в. свидетелства за забавен, но сигурен напредък на църквите на Братята. Макар че бяха далеч от радостта да бъдат несмушавани и свободни, все пак се наслаждаваха на относително спокойствие. В началото на XVI век църквите им наброяваха 200 в Бохемия и Моравия" (Езра Хол Джилет. Животът и времето на Ян Хус, т. 2, с. 570). "Толкова голям бе остатъкът, на който, избягвайки опустошителната ярост на огъня и меча, му бе позволено да види зазоряването на деня, назован от Хус" (Уайли, кн. 3, гл. 19).

Деветдесет и девет пъти не

Сред най-видните от призованите да изведат църквата от мрака на папството в светлината на една по-чиста вяра е Мартин Лутер. Ревностен, пламенен и посветен, непознаващ страх, освен страха от Бога, и непризнаващ нищо друго за основа на религиозна вяра, освен Свещеното писание, Лутер бе човекът на своето време. Чрез него Бог извърши велико дело за реформирането на църквата и просветлението на света.

И Лутер, както първите вестители на евангелието, произхождаше от редиците на бедните хора. Ранните си години прекара в скромния дом на германски селянин. С тежък миньорски труд баща му изкарваше средствата за неговото образование. Лутер желаеше да стане адвокат, но Бог възнамеряваше да го направи строител на великия храм, който се изграждаше толкова бавно, в продължение на векове. Трудности, лишения и строга дисциплина - това бе училището, в което Безкрайната Мъдрост приготви Лутер за важната мисия на неговия живот.

Баща му бе човек с остър и активен ум, със силен характер, честен, решителен и праволинеен. Той бе верен на дълга и убежденията си независимо от последиците. С чистия си и здрав разум гледаше на монашеската система с недоверие. Остана много огорчен, когато Лутер без съгласието му отиде в манастир; и минаха цели две години, преди да се помири със сина си, а даже и след това мнението му си остана същото.

Родителите на Лутер полагаха големи грижи за възпитанието и образованието на децата си. Стремяха се да ги наставляват в познанието за Бога и в практикуването на християнските добродетели. Бащината молитва - детето му винаги да помни името на Господа, а един ден да помогне и за напредъка на Неговото дело - често стигаше до ухото на сина. Родителите с голямо желание се възползваха от всяка възможност за морална или интелектуална култура, на която техният живот на труд им позволяваше да се радват. Сериозни и постоянни бяха усилията им да подготвят децата си за благочестив и полезен живот. Проявяваха твърдост и сила, а понякога и доста голяма строгост; но макар да съзнаваше, че в някои отношения грешат, реформаторът намираше в дисциплината, която прилагаха повече неща за одобрение, отколкото за осъждане.

В училището, където бе изпратен още в ранна възраст, с Лутер се държаха грубо и дори жестоко. Толкова бедни бяха родителите му, че за да ходи на училище в другия град понякога трябваше да си изкарва прехраната чрез пеене от врата на врата, а често пъти оставаше и гладен. Ширещите се тогава мрачни, суеверни представи за религията го изпълваха със страх. Вечер лежеше с натежало от мъка сърце, с трепетни мисли, отправени в тъмното бъдеще, и с ужасната представа за Бога като строг, неумолим съдия и жесток тиранин, а не като мил Небесен баща.

Но въпреки многото и големи разочарования, се стремеше решително към един висок образец на морално и интелектуално съвършенство, който привличаше душата му. Жадуваше за знание и сериозният и практичен ум го караше да желае повече важното и полезното, отколкото показното и повърхностното.

Положението му, когато петнадесетгодишен постъпи в университета в Ерфурт, бе много по-благоприятно и перспективите много по-блестящи, отколкото в по-ранните му години. Чрез пестеливост и труд родителите бяха спечелили известни средства и сега можеха да му окажат необходимата подкрепа. А близостта на умни, разсъдливи приятели бе смекчила донякъде мрачното влияние на по-раншното му възпитание. Отдаде се на изучаването на най-добрите автори, трупайки прилежно техните най-

важни мисли и възприемайки мъдростта на мъдрите. Дори и при жестоката дисциплина на предишните си наставници бе доказал, че ще се отличи, а сега при благоприятните влияния умът му се развиваше бързо. Силната памет, живото въображение, здравият разсъдък и неуморимата прилежност го изведоха бързо пред другарите му. Дисциплината направи ума му зрял и събуди духовната активност и проникателност, подготвящи го за бъдещите житейски борби.

Страхът от Господа в сърцето правеше Лутер твърд във възгледите и го водеше към дълбоко смирение пред Него. Той изпитваше постоянно чувство на зависимост от Божествената помощ и не пропускаше да започне всеки ден с молитва, като сърцето му биеше в постоянно умоляване за ръководство и подкрепа. “Да се молиш правилно - често казваше той, - е по-добре от половин учене” (До Д’Обине, кн. 2, гл. 2).

Един ден, преглеждайки книгите в университетската библиотека, откри една латинска Библия. Такава книга никога не бе виждал. Не знаеше дори за нейното съществуване. На публични богослужения бе чувал да се четат пред народа части от евангелията и посланията и си мислеше, че те са пълната Библия. Сега за първи път виждаше цялото Божие слово. Със смесено чувство на страхопочитание и удивление прелистваше светите страници; с ускорен пулс и с разтуптяно сърце четеше словата на живота, спирайки на места, за да възкликне: “О, да ми дадеше Бог да имам една такава книга!” (пак там, кн. 2, гл. 2). Небесни ангели стояха край него и лъчи от светлина от Божия престол разкриваха пред разума му съкровищата на истината. Винаги се бе страхувал да не наскърби Бога, но сега, както никога преди това, го завладя дълбокото убеждение за греховност.

Сериозното желание да се освободи от греха и да намери мир с Бога го накара да влезе в манастир и да се посвети на монашески живот. Тук от него се изискваше да извършва най-долна и тежка работа и да проси от къща на къща. Във възраст, когато човек се нуждае най-много от уважение и оценяване, тези долни служби дълбоко унизяваха достойнството му. Но понасяше всичко търпеливо, вярвайки, че е необходимо поради греховете му.

Всеки момент, когато биваше откъснат от ежедневните задължения, използваше за учене. Лишаваше се от сън и дори от времето за оскъдното ядене. Най-голямата наслада получаваше от изучаването на Божието слово. Намерил бе една Библия, прикована с вериги към манастирската стена и често четеше от нея. Тъй като убеждението му за греха ставаше все по-дълбоко, стремеше се да придобие прошка и мир чрез делата си. Водеше много суров живот. Чрез постене, бдения и бичуване се опитваше да покори злите черти на естеството си, непобедени от монашеския живот. Не се плашеше от каквато и да е жертва, само и само да спечели чисто, одобрено от Бога сърце. “Аз бях наистина благочестив монах - казваше той по-късно - и спазвах правилата на своя орден много по-стриктно, отколкото мога да изразя. Ако би могло някога някой монах да спечели Небето чрез своите монашески дела, аз сигурно щях да имам това право... Ако бях продължил малко по-дълго, бих се малтретирал дори до смърт” (пак там, кн. 2, гл. 13). Като последица от болезнената дисциплина загуби сили и започна да страда от припадъци и никога вече не се възстанови напълно. Но въпреки всички усилия обременената му душа не намери покой. Накрая стигна до ръба на отчаянието.

Когато му се струваше, че всичко е загубено, Бог му издигна приятел и помощник. Набожният Щаупиц му откри Словото Божие и го посъветва да не се отнася така на себе си, да спре да размишлява за безкрайното наказание като последица от нарушаването на Божия закон, а да погледне към Исус, неговия всепрощаващ Спасител. “Вместо да се измъчваш за греховете си, предай се в ръцете на Изкупителя. Довери му се, уповавай

се на правдата на Неговия живот, на изкуплението, издействано чрез смъртта Му... Слушай Божия Син. Той стана човек, за да те увери в Божественото благоволение. Обикни Него - който пръв те обикна!" (пак там, кн. 2, гл. 4). Така говореше този вестител на милосърдието. Думите му направиха дълбоко впечатление на Лутер. След продължителни борби с дълго подхранваните заблуди той можа да схване истината и мир завладя смутената му душа.

Бе ръкоположен за свещеник и призван да напусне манастира, за да стане професор в университета във Витенберг. Тук се залови да изучава Писанието на оригиналните езици. Започна да изнася лекции върху Библията. Книгата "Псалми", евангелията и посланията бяха разкривани и разбиранни от тълпите възхитени слушатели. Щаупиц, неговият приятел и игумен, го накара да застане на амвона и да проповядва Божието слово. Лутер се колебаеше, чувствайки се недостоеен да говори на народа вместо Христос. И само след дълга борба отстъпи. Вече беше силен в познанието на Писанията и Божията благодат бе над него. Красноречието му пленяваше слушателите, яснотата и силата, с която представяше истината, убеждаваха, а пламенността му докосваше сърцата.

Все още верен син на папската църква Лутер съвсем не мислеше, че би могъл да не ѝ принадлежи. По Божие провидение посети Рим. Обикаляше, пътуваше пеш, като отсядаше в крайпътните манастири. В един манастир в Италия се почуди от богатството, великолепието и лукса. Удостоени с княжески приходи, монасите живееха във великолепни апартаменти, обличаха се в най-разкошни и скъпи дрехи и пируваха на богата трапеза. С лоши предчувствия той сравни тази сцена със собствения си себепожертвувателен и труден живот. Започваше да се смуцава и обърква.

Най-сетне видя в далечината седмохълмния град. Дълбоко развълнуван, се хвърли на земята с възклицанието: "Свети Риме, поздравявам те!" (пак там, кн. 2, гл. 6). Влезе в града, посети църквите, слуша чудесните истории, повтаряни от свещеници и монаси, и извърши всички изисквани церемонии. Навсякъде наблюдаваше сцени, изпълващи го с почуда и ужас. Видя, че сред всички класи на духовенството царува нечестие. Чу неприлични шеги от прелати и се потресе от ужасното им падение, проявявано дори по време на литургия. В общуването с монасите и гражданите се натъкваше на разпуснатост и поквара. Където и да се обърнеше, намираше вместо святост, низост и безчестие. "Никой не може да си представи - писа той - какви грехове и позорни дела се вършат в Рим; те трябва да се видят и чуят, за да се повярва. Затова има такава поговорка: "Ако има пъкъл, Рим е изграден върху него - той е бездна, откъдето произтичат всички видове грехове" (пак там, кн. 2, гл. 6).

Неотдавна чрез декрет папата бе обещал индулгенция на всички, които се изкачат на колене до "Пилатовата стълба". Казваха, че по нея слязъл нашият Спасител, след като напуснал римската съдебна зала и тя по чудотворен начин била пренесена от Ерусалим в Рим. Един ден Лутер благоговейно се изкачвал по стъпалата, когато глас, подобен на гръм, сякаш му казал: "Праведният чрез вяра ще живее" (Римл. 1:17). Скочил на крака и със срам и ужас побягнал от мястото. Тези думи никога не загубили мощта си върху душата му. Оттогава нататък виждаше по-ясно, откогато и да било преди това, неуспеха от уповаването на човешки дела за постигане на спасение и необходимостта от постоянна вяра в заслугите на Христос. Очите му се отвориха, за да не се затворят никога вече пред измамите на папството. От този момент нататък разривът му с Рим ставаше все по-дълбока, докато накрая скъса всякаква връзка с папската църква.

След като се завърна от Рим, Лутер получи от университета във Витенберг титлата доктор по богословие. Сега вече, както никога преди това, бе свободен да се посвети на Писанията, които обичаше. Направи тържествен обет: през всичките дни на живота си да изучава внимателно и да

проповядва вярно Божието слово, а не мненията и ученията на папите. Вече не бе само монах или професор, а упълномощен вестител на Библията. Бе призван да храни като пастир Божието стадо, което гладуваше и жадуваше за истината. Заяви твърдо, че християните не трябва да приемат никакви други учения, освен основаващите се на авторитета на Свещените писания. Думите му сразяваха самата основа на папското върховенство и съдържаха главния принцип на Реформацията.

Лутер видя опасностите от издигането на човешки теории вместо Божието слово. Безстрашно нападна спекулативното неверие на учените и се противопоставяше на философията и теологията, така дълго влияли на народа. Обявяваше такива науки не само за безполезни, но и за гибелни и се стремеше да отклони умовете на слушателите си от изкривените от философите и теолозите вечни истини, изложени от пророците и апостолите. Скъпоценна бе вестта, която носеше той на жадните тълпи, стекли се да чуят думите му. Такива учения не бяха стигали до ушите им никога преди това. Радостната новина за любовта на Спасителя, уверението за прощение и мир чрез неговата изкупителна кръв радваше сърцата им и им вдъхваше безсмъртна надежда. Във Витенберг бе запалена светлина, чиито лъчи щяха да стигнат и до най-отдалечените кътчета на земята и чийто блясък трябваше да се засилва все повече до края на вековете.

Но светлина и мрак не могат да бъдат в хармония. Между истината и заблудата съществува никога нестихващо противоречие. Да се поддържа и защитава едната, означава да се напада и отхвърля другата. Сам нашият Спасител заяви: “Не дойдох да поставя мир, а нож” (Матей 10:34). Няколко години след началото на Реформацията Лутер каза: “Бог не ме води, Той ме тика напред, увлича ме и ме дърпа напред. Аз не съм господар на себе си. Желая да живея тихо и спокойно, но съм хвърлен посред смутове и революции” (Д’Обине, кн. 5, гл. 2). Сега вече навлизаше в началото на борбата.

Римската църква бе направила търговия с Божията благодат. Масите на “среброменителите” (Матей 21:12) бяха поставени до олтарите ѝ и въздухът ехтеше от виковете на купувачи и продавачи. Под предлог, че се събират средства за изграждане на църквата “Св. Петър”, в Рим публично се продаваха индулгенции за опрощаване на грехове чрез авторитета на папата. С цената на престъпление трябваше да бъде изграден храм за поклонение на Бога - крайгълният камък, основан на полученото от нечестията! Но точно средствата, възприети да увеличат силата и властта на Рим, предизвикаха смъртния удар, нанесен на неговата мощ и величие. Точно те издигнаха най-решителните и действени врагове на папството и доведоха до борбата, раздрусала папския трон и разклатила трикратната корона върху главата на понтифекса.

Чиновникът на име Тецел, назначен да ръководи продажбата на индулгенциите в Германия, бе осъждан за най-долни престъпления срещу обществото и срещу Божия закон; но след като бе избягнал полагащото му се наказание, бе назначен да съдейства за провеждане на користните и безскрупулни проекти на папата. С голяма наглост той повтаряше най-евтини лъжи и разказваше чудновати приказки с цел да измами невежите, лековерните и суеверните. Ако те притежаваха Божието слово, нямаше да се поддадат. Но то им бе отнето, точно за да бъдат държани под контрола на папството, точно за да се увеличават мощта и богатството на неговите амбициозни водачи. (Джон К. Л. Джизлър. Кратко изложение на църковната история. Период 4, отдел 1, параграф 5.)

Когато Тецел влезаше в някой град, пред него вървеше пратеник, обявявайки: “Благодатта на Бога и Светия Отец е пред вашите порти” (Д’Обине, кн. 3, гл. 1). И народът посрещаше много радушно богохулния измамник, като че сам Бог слизаше от небето. Безсрамната търговия се извършваше в църквата. От амвона Тецел възхваляваше индулгенциите като

най-скъп дар от Бога. Заявяваше, че по силата на тези удостоверения за прощение всички грехове, които купувачът желае да извърши след това, ще му бъдат простени и че дори “не е нужно и покаяние” (пак там, кн. 3, гл. 1). Нещо повече, той уверяваше слушателите си, че индулгенциите имали силата да спасяват не само живите, но и умрелите; че в момента, когато парите иззвънтят на дъното на неговото ковчеже, душата, за която се плащало, избягва от чистилицето и се отправя към небето (К. Р. Хагенбах. История на Реформацията, т. 1, с. 96). Когато магьосникът Симеон предложи да купи от апостолите силата да върши чудеса, Петър му отговори: “Парите ти с тебе заедно да погинат, защото си помислил да придобиеш Божия дар с пари” (Деян. 8:20). Но предложението на Тецел се приемаше жадно от хиляди. Злато и сребро течаха в съкровищницата му. Спасение, което би могло да се купи с пари, се придобиваше много полесно, от спасение, за което се изискваше покаяние, вяра и прилежни усилия за съпротивяване и побеждаване на греха (виж Приложението).

На учението за индулгенциите се противопоставиха решително учени и набожни мъже в римската църква. Имаше много хора, които не вярваха в тези претенции, тъй противни както на разума, така и на откровението. Никой прелат не смееше да издигне глас срещу нечестната търговия; но хората започваха да се тревожат и замислят и мнозина питаха жадно дали Бог чрез някой инструмент няма да очисти църквата Си.

Лутер, макар все още да беше най-праволинеен папски привърженик, остана поразен от богохулната арогантност на търговците на индулгенции. Много хора от собствената му църква си бяха купили удостоверенията за прощение и скоро започнаха да идват при своя пастор, изповядвайки разните си грехове и очаквайки прощение не защото се разкайваха и желяеха да се поправят, а въз основа на индулгенциите. Лутер им отказа опрощение и ги предупреди, че ако не се покаят и не поправят живота си, ще загинат в греховете си. С голямо недоумение те отидоха при Тецел с оплакването, че изповедникът им отказва да признае удостоверенията; а някои се осмелиха да си поискат парите обратно. Калугерът побесня. Той изрече най-ужасни проклетия. Заповяда да се запалят огньове на обществените площади и заяви, че е “получил заповед от папата да изгори всички еретици, осмелили се да се противопоставят на неговите тъй святи индулгенции” (Д’Обине, кн. 7, гл. 4).

Сега Лутер смело навлезе в своето дело като борец за истината. Гласът му звучеше от амвона сериозно, с тържествено предупреждение. Излагаше пред народа отвратителния характер на греха и учеше, че е невъзможно човек чрез собствени дела да намали вината или да избегне наказанието си. Нищо друго освен покаяние и вяра в Христос не може да спаси грешника. Неговата благодат не може да бъде купена; тя е свободен дар. Съветваше хората не да купуват индулгенции, а да погледнат с вяра към един разпнат Изкупител. Разказваше им собствената си мъчителна опитност в напразното търсене на спасение чрез смирение и покаяние и уверяваше слушателите си, че е намерил мир и радост само, когато е отклонил поглед от себе си и е повярвал, че единствено в Христос може да намери радост и мир.

След като Тецел продължи търговията и безбожните си претенции, Лутер се реши на един много по-действен протест срещу крещящите злоупотреби. Скоро му се представи случай. Дворцовата църква във Витенберг притежаваше много свети мощи, излагани пред народа в определени свети дни, и на всички, които тогава идваха в църквата и се изповядваха, се даряваше пълно прощение. В тези определени дни народът се стичаше на големи тълпи. Наближаваше един от най-важните празници - празникът “вси светии”. Предишният ден Лутер, присъединявайки се към тълпите, които вече си проправяха път към църквата, залепи на вратата й лист, съдържащ 95 възражения срещу учението за индулгенциите. Той заяви, че е готов на

следващия ден в университета да защити тезисите, противопоставяйки се на всички, уверени в способността си да ги атакуват.

Изложенията му привлякоха всеобщото внимание - четяха се и се препрочитаха, повтаряха се навсякъде. Настана голямо възбуждение както в Университета, така и в целия град. Тезисите показваха ясно, че властта да се дарява опрощение на греха и освобождение от наказанието никога не е била поверявана на папата, както и на който и да било друг човек. Цялата тази система бе един фарс - средство да се измъкнат пари, злоупотребявайки със суеверието на народа - сатанинско изобретение за погубване на душите на всички, доверили се на лъжливите претенции на дявола. Бе показано ясно, че евангелието на Христос е най-ценното съкровище на църквата и че разкритата в него Божия благодат е готова да дарява щедро всички, търсеци я с покаяние и вяра.

Лутеровите тезиси предизвикаха дискусия, но никой не смееше да приеме предизвикателството. Само за няколко дни те се разпространиха из цяла Германия, а за няколко седмици - по целия християнски свят. Много благочестиви католици, които наблюдаваха и оплакваха ужасното, ширещо се в църквата нечестие, но които не знаеха как да спрат развитието му, ги прочетоха с голямо задоволство, признавайки, че в тях е Божият глас. Чувстваха, че Господ е протегнал милостиво ръката Си, за да спре бързо разпространяващата се вълна на корупция, излизаща от римския престол. Принцове и магистрати се радваха тайно, че арогантната власт, отричаща всякакво право на оспорване на нейните решения, трябва да се обуздае.

Но обичащите греха и суеверията множества бяха покрусени, когато измамните, успокоявали страховете им, бяха пометени. Коварни и ловки духовници, чието дело на одобряване на престъпленията бе прекъснато и които виждаха печалбите си застрашени, се разяриха и обединиха, за да запазят домогванията си. Реформаторът трябваше да се сблъска с горчиви и жестоки хулители. Някои го обвиняваха, че е действал прибързано и с моментен импулс. Други го обвиняваха в самонадеяност, заявявайки, че е бил ръководен не от Бога, а от гордост и дързост. "Кой не знае - отговаряше той, - че човек рядко представя някоя нова идея, без да покаже гордост и без обвинението, че създава спорове?... Защо Христос и всички мъченици бяха умъртвени? Защото изглеждаше, че са горди и се отнасят с презрение към мъдростта на своето време и защото изглеждаше, че прокарват новости, без преди това да са се допитали смирено за съвет до оракулите на старите мнения."

И отново заявяваше: "Всичко, каквото правя, ще бъде сторено не чрез мъдростта на човеци, но чрез Божия съвет. Ако делото е Божие, кой ще го спре? Ако не е, кой може да го проведе? Не моята воля, не тяхната, не нашата, но Твоята воля, о, свети Отче, Който си на небето" (пак там, кн. 3, гл. 6).

Макар да бе движен от Светия Дух, за да започне делото си, Лутер не можеше да го продължава по-нататък без тежки конфликти. Укорите на неговите неприятели, кривото представяне на целите и намеренията му и несправедливите им и злобни упреци по адрес на характера и подбудите му го заляха като потоп; и не останаха без последици. Реформаторът чувстваше увереност, че водачите на народа както в църквата, така и в училищата щяха с радост да се присъединят към усилията му за реформа. Насърчителните думи на високопоставените личности го бяха изпълнили с радост и надежда. Предчувстваше, че един по-светъл ден зазорява над църквата. Но въодушевлението се смени с укор и осъждане. Много издигнати църковни и държавни сановници бяха убедени в истинността на тезисите му, но скоро видяха, че приемането им ще повлече след себе си големи промени. Да се просвети и реформира народът - това буквално би подкопало авторитета на Рим, би спряло хилядите потоци, които се вливаха в неговата съкровищница и по този начин би прекратило до голяма

степен екстравагантността и лукса в живота на папските водачи. И още, научеха ли се хората да мислят и действат като отговорни същества, очаквайки спасение единствено от Христос, това би прекатурило трона на понтифекса и в края на краищата би унищожило и самия авторитет на църковните водачи. Ето защо те се противопоставиха на човека, когото Бог бе изпратил да ги просветли, отрекоха предложеното им познание и се наредиха сред противниците на Христос и истината.

Лутер потръпваше, като се вглеждаше в себе си - човек противопоставен на най-мощните сили на земята. Понякога се съмняваше дали, изправяйки се срещу авторитета на църквата, наистина е бил воден от Бога. "Кой бях аз - пише той, - та да се противопоставя на величието на папата, пред когото... царете на земята и целият свят трепереха?... Никои не знае колко е страдало моето сърце през тези две първи години и в какво униение, мога да кажа, в какво отчаяние потъвах" (пак там, кн. 3, гл. 6). Но не бе оставян да се обезкуражи напълно. Когато липсваше човешка подкрепа, поглеждаше единствено към Бога и се учеше да се обляга в съвършена безопасност на Онази всемощна Ръка.

На един приятел на Реформацията Лутер писа: "Не можем да придобием разбиране на Писанието нито чрез изучаване, нито чрез разум. Твой пръв дълг е да започнеш с молитва. Умолявай Господа в голямата си милост да ти даде истинско разбиране на Неговото Слово. Няма друг тълкувател на Божието слово, освен Автора на Словото, изрекъл сам: "Всички ще бъдат научени от Бога." Не се надявай на нищо от твоите собствени трудове, от твоето собствено разбиране: доверявай се единствено на Бога и на влиянието на Неговия Дух. Повярвай на думите на човек, който е преживял това" (пак там, кн. 3, гл. 7). Ето един урок, жизнено важен за тези, които чувстват, че Бог ги е призовал да представят на другите тържествените истини за сегашното време. Те ще възбудят враждата на Сатана и на хората, обичащи измислените от него басни. В борбата със стихийните на злото е нужно нещо повече от сила на интелекта и човешка мъдрост.

Когато враговете се позоваваха на обичаите и традициите или на твърденията и авторитета на папата, Лутер ги посрещаше единствено и само с Библията. В нея имаше аргументи, на които те не можеха да отговорят. Затова и робите на формализма и суеверието изискваха неговата кръв, както евреите изискаха кръвта на Христос. "Той е еретик - викаха римските зилоти. - Най-голямото предателство срещу църквата е да се позволи на такъв ужасен еретик да живее и един час. Веднага да се издигне клада за него!" (пак там, кн. 3, гл. 9). Но Лутер не стана плячка на яростта им. Бог беше предвидил да си послужи с него и небесни ангели бяха изпратени, за да го закрилят. Много хора обаче, приели от реформатора скъпоценната светлина, станаха прицел на сатанинския гняв и заради истината безстрашно понасяха мъчения и смърт.

Ученията на Лутер привлякоха вниманието на сериозните умове в цяла Германия. Проповедите и писанията му пръскаха лъчи светлина, които пробуждаха и осветяваха хиляди. Жива вяра заемаше мястото на мъртвия формализъм, в който църквата бе държана толкова дълго време. Народът ежедневно губеше доверие в предразсъдъците и суеверието на Рим. Барьерите им се премахваха. Божието слово, с което реформаторът сравняваше всяко учение и всяка претенция, бе като двуостър меч, който реже и си проправя път към сърцата на хората. Навсякъде се пробуждаше желание за духовно израстване. Навсякъде съществуваха непознати от векове глад и жажда за правда. Погледите на хората, тъй дълго отправяни към човешки обреди и земни ходатаи, сега се обръщаха с покаяние и с вяра към Христос, и то Христос разпнат.

Всеобщ интерес възбуди още повече страха на папските власти. Лутер получи призовка да се яви в Рим, за да отговаря на обвинението в

еретичество. Заповедта изпълни с ужас приятелите му. Те знаеха много добре заплашващата го опасност в онзи покварен град, вече опит от кръвта на Исусовите мъченици. Протестираха срещу отиването му в Рим и искаха да бъде разследван и съден в Германия.

Накрая предложението им бе прието и бе назначен папският легат, който трябваше да ръководи процеса. В дадените му от понтифекса инструкции се заявяваше, че Лутер вече е обявен за еретик. Затова легатът бе натоварен “да го преследва и арестува незабавно”. Ако реформаторът остане твърд и легатът не успее да го хване, бе овластен “да го преследва във всяка част на Германия; да гони, заточава, прокълва и отлъчи всички, придържащи се към неговите учения” (пак там, кн. 4, гл. 2). По-нататък, за да се изкорени напълно пагубната ерес, папата заповядваше на своя пълномощник да се отлъчат всички, които пренебрегват залавянето на Лутер и неговите привърженици и предаването им на римските мъстители, независимо какъв църковен или държавен сан, или пост заемат, с изключение на императора. Тук се откриваше истинският дух на папството. В целия документ не можеше да се види нито следа от какъвто и да било християнски принцип или дори най-обикновена справедливост. Реформаторът се намираше далеч от Рим. Нямаше възможност да обясни или да защити позицията си. Но въпреки това най-безцеремонно бе обявен за еретик още преди да бъде разгледан неговият случай. Същия ден бе предупреден, обвинен, разследван и осъден. И всичко това - от самозвания свят отец, единствения върховен и непогрешим авторитет на църква и държава!

Точно когато Лутер се нуждаеше толкова много от съчувствието и съвета на верен приятел, Божието провидение изпрати във Витенберг Меланхтон. Той беше млад, скромнен и свенлив в обноски, а здравият му разум, обширните познания и привличащото сърцата красноречие се съчетаваха с чистота и честност на нрава му, печелейки всеобщо възхищение и почит. Бляскавите му дарби не бяха по-забележителни от благородството на характера му. Скоро стана сериозен ученик на евангелието и най-верен приятел и ценен поддръжник на реформатора. Неговото благородство, предпазливост и точност допълваха Лутеровия кураж и енергия. Общата им работа даде нова сила на Реформацията.

Аугсбург бе определен за място на процеса и реформаторът тръгна нататък пеш. Животът му бе сериозно застрашен. Открито го заплашваха, че по пътя ще бъде хванат и убит. Затова приятелите му го молеха да не рискува. Настояваха да напусне Витенберг за известно време и да потърси убежище при тези, които биха го закриляли с радост. Но той не пожела да се отдалечи от поверения му от Бога пост. Трябваше да продължава вярно да поддържа истината въпреки разразилата се над него буря. Казваше: “Аз съм като Еремия, човек на борби и спорове, но колкото повече те ме заплашват, толкова повече се умножава моята радост... те вече унищожиха честта и репутацията ми. Едно-единствено нещо ми остава: окаяното ми тяло - нека го вземат; така ще съкратят малко живота ми. Но що се отнася до душата, нея не могат да отнемат. Желаящият да възвестява на света словото на Христос трябва да очаква смъртта си всеки момент” (пак там, кн. 4, гл. 4).

Новината за пристигането на Лутер в Аугсбург задоволи папския нунций. Еретикът, причинил такова голямо смущение, привлякъл вниманието на целия свят, сега като че бе вече във властта на Рим и папският нунций реши, че не бива да допусне той да му се изплъзне. Реформаторът бе пропуснал да се снабди с охранителна грамота. Приятелите му го съветваха да не се явява пред пратеника на папата без нея и сами се заеха да му я издействат от императора. Нунцията възнамеряваше да насили Лутер да се отрече, ако е възможно, или ако това не му се отдаде, да го отведе в Рим, за да сподели там частта на Хус и Йероним. Затова чрез

служителите си се стремеше да го накара да се яви без охранителната грамота, доверявайки се на милостта му. Реформаторът категорично отказа. Докато не получи документ, в който му се даваше обещание за императорска закрила, не се яви пред папския посланик.

Папистите бяха решили да провеждат следната политика - да се опитат да спечелят Лутер с външно благородство и любезност. В интервюто си с него легатът бе твърде дружелюбен, но изискваше реформаторът да се подчини безпрекословно на авторитета на църквата и да се съгласи с всяка точка без аргументи или въпроси. Но не бе оценил правилно характера на човека, с когото си имаше работа. В отговор Лутер изрази уважението си към църквата, копнежа си за истината, готовността да отговаря на всички възражения срещу наученото и да предложи ученията си на решението на някои водещи университети. Но в същото време протестираше срещу поведението на кардинала, срещу изискването му да се откаже от заблудата си без да я е доказал.

Единственият отговор беше: “Отречи се! Отречи се!” Реформаторът посочваше, че позицията му се подкрепя от Писанието и заяви твърдо, че не може да се отрече от истината. Пратеникът, неспособен да отговори на аргументите, не му даваше възможност да се защити - засипвайки го с буря от упреци, подигравки и ласкателства, примесени с цитати от преданието и изказванията на отците. Разбрал, че ако продължава така, конференцията ще бъде напълно безполезна, Лутер най-сетне получи неохотно разрешение да представи отговора си писмено.

“С това - пише той на един приятел, - потиснатият цели две неща: първо, написаното може да бъде подложено на преценката на други; и второ, човек има по-добра възможност да действа върху страха, ако не може да въздейства върху съвестта на един аругантен празнословец, деспот, който иначе би надделял със заповедническия си език” (Мартин. Животът и времето на Лутер, с. 271-272).

При следващата среща реформаторът представи ясно, сбито и изразително изложение на възгледите си, напълно подкрепени с много цитати от Писанието. След като го прочете гласно, връчи го на кардинала. А той го захвърли презрително настрана, обявявайки го за куп празни приказки и неотнасящи се до въпроса цитати. Предизвикан докрай, Лутер посрещна надутия прелат на своя територия - преданията и ученията на църквата - и напълно обори твърденията му.

Разбрал, че основанията са неопровержими, нунцият загуби всякакво себеобладание и извика яростно: “Отречи се! Или ще те изпратя в Рим, за да се явиш там пред съдиите, на които е възложено да се запознаят с твоето дело. Ще отлъча както теб, така и твоите привърженици, и всички, които биха ви подкрепили някога морално, и ще ги изхвърля от църквата.” И накрая заяви с надменен и яростен глас: “Отречи се, или не се явявай повече пред очите ми” (Д’Обине. Лондонско издание, кн. 4, гл. 8).

Реформаторът се оттегли бързо със своите приятели, като по този начин показва ясно, че от него не може да се очаква каквото и да било отричане. Точно това кардиналът не очакваше. Бе се ласкал от мисълта, че чрез насилие и жестокост би могъл да го стресне и да го накара да се подчини. Сега, останал сам със своите поддръжници, извънмерно разгневен от неочаквания неуспех на плановете си, минаваше с поглед от човек на човек.

В този случай усилията на Лутер не останаха без добри резултати. Присъстващите на това голямо събрание имаха възможност да сравнят двамата мъже и сами да преценят духа им, както и силата, и истинността на становищата им. Какъв забележителен контраст! Реформаторът - обикновен, скромнен, твърд, стоеше изправен в сила Божия, с истината на своя страна; а папският представител - самомнителен, аругантен, надут и неразбран без един-единствен аргумент от Писанието, но необуздано

крещящ: “Отречи се, или ще бъдеш изпратен в Рим за наказание”. Въпреки охранителната грамота, папистите крояха планове да го хванат и да го хвърлят в затвора. Приятелите му настояха, тъй като бе безполезно да остава там, да се завърне незабавно във Витенберг, като обаче най-предпазливо скрие намеренията си. Затова преди да се зазори, Лутер напусна Аугсбург на кон, придружен само от един водач, даден му от магистрата. Изпълнен с лоши предчувствия, тайно си проправяше път през тъмните и глухи улици на града. Будни и жестоки врагове планираха унищожаването му. Щеше ли да избегне примките им? Това бяха моменти на голямо безпокойство и сериозна молитва. Стигна до една малка порта в стените на града. Тя бе отворена за него и с водача си премина безпрепятствено. Излезли веднъж на безопасно място, бегълците ускориха хода си и преди легатът да научи, Лутер вече се намираше извън властта на преследвачите. Сатана и неговите пратеници бяха победени. Човекът, за когото мислеха, че е в ръцете им, си бе отишъл, избягал като птичка от примката на ловеца.

Бягството му изненада и разгневи легата. Той се надяваше на големи почести за мъдростта и твърдостта си при положение, че се справи с този смутител на църквата; но надеждата му изчезна. В едно писмо до Фредерик, курфюрст на Саксония, даде израз на гнева си. Жестоко обвиняваше реформатора и настояваше Фредерик да го изпрати в Рим или да го изгони от Саксония.

В своя защита Лутер настояваше легатът или папата да му покажат заблудите с текстове от Писанието и обещаваше най-тържествено да се отрече от ученията си, ако противниците му му докажат, че те противоречат на Божието слово. Изразяваше и благодарността си към Бога, че е бил сметнат за достоен да пострада за тъй святото дело.

Дотогава курфюрстът познаваше твърде малко ученията на реформатора, но откровенията, силни и ясни думи на Лутер му направиха дълбоко впечатление и реши да бъде негов покровител, докато не бъде доказано заблудението му. В отговор на искането на легата написа: “Тъй като доктор Мартин се яви пред вас в Аугсбург, вие би трябвало да се задоволите с това. Не очаквахме, че ще го принуждавате да се отрече, без да сте го убедили в заблудението му. Никой от учените мъже в нашето княжество не е информирал, че учението на Мартин е безбожно, антихристиянско или еретично.” Така принцът отказа да изпрати Лутер в Рим или да го прогони от страната си (Д’Обине, кн. 4, гл. 10).

Курфюрстът наблюдаваше в обществото едно всеобщо сриване на моралните устои. Необходима бе голяма реформа. Сложните и скъпо струващи наредби за обуздаване и наказване на престъпленията биха били излишни, ако хората признаеха и се покоряваха на изискванията на Бога и на повелята на една посветена съвест. Той виждаше, че Лутер работи за постигането на тази цел и тайно се радваше, че в църквата се чувства по-добро влияние.

Виждаше също така, че като професор в университета той имаше извънредно голям успех. Изминала бе само една година, откакто бе залепил тезисите на дворцовата църква, и вече се забелязваше чувствително намаление на броя на богомолците, които посещаваха църквата на празника “Вси светии”. На Рим бяха отнети богомолците и дарбите, но мястото им бе заето от друга група хора, прииждащи сега във Витенберг - не поклонници на мощи, а студенти, изпълващи аудиториите. Трудовете на Лутер бяха запалили навсякъде нов интерес към Свещените писания и в университета се стичаха студенти не само от всички части на Германия, но и от други страни. Младечи, виждайки Витенберг за първи път, “издигаха ръце към Небесата и хвалеха Бога, задето е направил светлината на истината да изгрее от този град, както от Сион в древността, и оттук да се разпространи и до най-отдалечените страни” (пак там, кн. 4, гл. 10).

До този момент Лутер бе само отчасти убеден в заблудите на римската църква. Но когато сравни Святото слово с папските декрети и постановления, бе поразен. “Аз чета - писа той - декретите на понтифекса и... не зная дали папата е самият антихрист или негов апостол, толкова много е разпъван и криво представян в тях Христос” (пак там, кн. 5, гл. 1). Но по това време все още бе привърженик на римската църква и дори и мисъл не му минаваше, че ще се отдели някога от нея.

Писанията и ученията на реформатора се разпространиха сред всички християнски народи. Делото проникна в Швейцария и в Холандия. Копия от писанията му преминаха във Франция и Испания. В Англия се приеха като слово на живота. Истината проникна също в Белгия и Италия. Хиляди се пробуждаха от мъртвешкия унес, за да вкусят радостта и надеждата на един живот на вяра.

От атаките на реформатора Рим се дразнеше и губеше търпение все повече и повече. Бе заявено от някои негови фанатизирани противници, даже от доктори в католически университети, че този, който убие разбунтувалия се монах, ще остане без грях. Един ден някакъв чужденец със скрит под дрехата си пистолет се приближил до него и го запитал защо ходи така самичък. “Аз съм в Божиите ръце - отговорил Лутер, - Той е моя сила и мой щит. Какво може да ми стори човек?” (пак там, кн. 6, гл. 2). Като чул тези думи, чужденецът пребледнял и избягал, сякаш от присъствието на небесни ангели.

Рим бе твърдо решил да унищожи Лутер; но Бог бе негова защита. Ученията му бяха чути навсякъде - “в колиби и законодателни събрания..., в замъци на благородници, в университети и в царски палати; и от всички страни се надигаха благородници да поддържат неговите усилия” (пак там, кн.6, гл.2)

По това време, четейки произведенията на Хус, Лутер откри, че великата истина за оправдание чрез вяра, която самият той се стремеше да издигне и проповядва, е била поддържана от бохемския реформатор. “Всички ние - казваше Лутер, - Павел, Августин и аз, сме били хусисти, без да знаем!” “Бог сигурно ще съди този свят - продължаваше той, - задето истината му е била проповядвана преди един век и изгорена!” (Уайли, кн. 6, гл. 1).

В един призив към императора и благородниците на Германия в полза на Реформацията Лутер писа за папата: “Ужасно нещо е да виждаш човека, наричащ се Христов заместник, да показва великолепие, не проявявано от никой император. Прилича ли това на бедния Исус или на скромния Петър? Той е - казват те - господарят на света! Но Христос, Чийто заместник той се хвали че е, е казал: “Царството Ми не е от този свят.” Може ли властта на един заместник да се простира над тази на неговия господар?” (Д’Обине, кн. 6, гл. 3).

На университетите той писа така: “Много се страхувам, че университетите ще се окажат широка врата за пъкъла, ако не обясняват старателно Свещеното писание и не го всаждат в сърцата на младежите. Не съветвам никого да изпраща детето си там, където не владее Писанието. Всяка институция, в която хората не са заети непрекъснато с Божието слово, непременно ще се поквари” (пак там, кн. 6, гл. 3).

Този апел се разпространи със светкавична бързина навсякъде по Германия и оказа мощно влияние върху народа. Цялата нация се раздвижи и големи множества бяха подбудени да се съберат под знамето на Реформацията. Противниците на Лутер, изгаряйки от желание за отмъщение, накараха папата да вземе решителни мерки срещу него. С декрет бе заповядано ученията му да бъдат изгорени незабавно. Шестдесет дена бяха дадени на реформатора и привържениците му да се откажат, след което всички щяха да бъдат отлъчени.

Това бе време на страшна криза за Реформацията. Столетия наред

присъдите на Рим за отлъчване от църквата поразяваха от ужас и най-мощните монарси. Потопяваха велики империи в нещастия и изолация. Всички гледаха на осъжданите със страх и ужас; те биваха изолирани от общуване със своите съчовещи и третирани като хора извън закона. Целта беше да бъдат преследвани, докато бъдат изтребени. Лутер не бе спял за бурята, която се разразяваше над него, но стоеше твърдо, вярвайки, че Христос ще му бъде помощник и защитник. С вяра и кураж на мъченик той писа: “Какво ще се случи не зная, нито пък искам да зная... нека ударът падне където ще, аз не се страхувам. Нито едно листо не пада без волята на нашия Баща. Колко повече ще се грижи Той за нас! Лесно нещо е да умреш за Словото, тъй като самото Слово, Което стана плът, самото То умря за нас. Ако ние умрем с Него, то и ще живеем с Него; и преминавайки през онова, през което Той е преминал преди нас, ние ще бъдем там, където е Той, ще живеем с Него навеки (пак там, трето Лондонско издание, Уолтър, 1840 г., кн. 6, гл. 9).

Когато папската була стигна до Лутер, той каза: “Аз я презирам и я отхвърлям като безбожна и лъжлива... Тя осъжда самия Христос... радвам се, че трябва да понеса такива злини за доброто на делото. Вече чувствам по-голяма свобода в сърцето си; защото най-сетне зная, че папата е антихрист и че неговият трон е тронът на самия Сатана” (Д’Обине, кн. 6, гл. 9).

Но въпреки това римската присъда не се оказа без ефект. Затворът, мъченията и мечът бяха мощни оръжия, налагащи покорство. Слабите и суеверните трепереха пред папския декрет; и въпреки всеобщото съчувствие към Лутер мнозина сметнаха, че животът им е твърде скъп, за да го рискуват за делото на Реформацията. По всичко изглеждаше, че дейността на реформатора отива към своя край.

Но той все още оставаше безстрашен. Рим го бе анатемосал и светът продължаваше да наблюдава, без да се съмнява ни най-малко, че той или ще загине или ще бъде принуден да се подчини. Но със страшна мощ Лутер върна осъдителната присъда и публично обяви решението си да скъса с Рим завинаги. В присъствието на много студенти, доктори и граждани от всякакво положение реформаторът изгори папската була с каноничните закони, постановленията и някои писания, които подкрепяха мощта на папата. “Моите врагове бяха в състояние чрез изгаряне на книгите ми - каза той - да навредят на делото на истината в умовете на обикновените хора и да погубят душите им. Поради тази причина на свой ред изгарям техните книги. Започна сериозна борба. Досега само си играех с папата. Предприех това дело в името Божие; то ще приключи и без мене чрез Неговата мощ” (пак там, кн. 6, гл. 10).

На упреците на враговете си, които се подиграваха, че е безсилно делото му, Лутер отговори: “Кой знае дали Бог не ме е избрал и призовал. Дали те не трябва да се страхуват, че като презират мене, презират всъщност самия Бог? Мойсей бе сам при излизането от Египет; Илия бе сам при царуването на цар Ахав; Исая бе сам в Ерусалим; Езекиил бе сам във Вавилон... Бог никога не е избирал за пророк някой първосвещеник или която и да било друга велика личност. Обикновено Той е избирал прости и презрени хора, веднъж даже - говедаря Амос. Във всеки век светиите е трябвало да изобличават великите, царете, князете, свещениците и мъдреците с риск за живота си... аз не казвам, че съм пророк; но казвам, че те трябва да се страхуват точно защото съм сам, а те са много. Сигурен съм, че Божието слово е с мене и че не е с тях” (пак там, кн. 6, гл. 10).

Все пак, на това окончателно отделяне от църквата Лутер се реши не без мъчителна борба със себе си. Горещо долу тогава той писа: “Всеки ден чувствам все повече и повече колко е трудно да изоставиш скрупулите, подхранвани от детинство. О, колко болка изтърпях, макар че имах

Писанието в страната си, да оправдая пред себе си, че трябва да дръзна да застана самичък срещу папата и да го обявя за антихрист! Какви ли скърби не изпита сърцето ми! Колко пъти само съм си задавал с горест въпроса, тъй често чуван от устата на папистите: “Само ти ли си мъдър? Може ли всеки друг да греша? Ами, ако в края на краищата точно ти греша и въвлечаш толкова много души в заблуда, които ще бъдат погубени за вечността?” Ето така се борех със себе си и със Сатана, докато Христос чрез Своето непогрешимо Слово не укрепи сърцето ми срещу съмненията” (Мартин, с. 372, 373).

Папата бе заплашил Лутер с отлъчване от църквата, ако не се отрече, и сега изпълни заплахата си. Нова була обявя окончателното му отлъчване, прогласявайки го за проклет от Небето. Същата присъда очакваше тук и всички, които сяха да приемат неговите учения. Великата борба бе вече решително започнала.

Съпротива - това е жребият на онези, които Бог използва, за да представят истини, специално приложими за тяхното време. В дните на Лутер имаше една настояща истина - истина със специално значение за онова време; настояща истина, отнасяща се за църквата има и днес. На Този, Който прави всичко според съвета на собствената Си воля, е било угодно да постави хора при различни обстоятелства и да им възложи задължения, специални за времето, в което живеят, и за условията, в които се намират. Ако оценят дадената им светлина, истината ще се разкрие повече. Но и днес тя не е много по-желана от болшинството хора - подобни на папистите, противопоставили се на Лутер. И днес, както бе и в миналите векове, съществува същото предразположение да се приемат теории и традиции на човечи, вместо Божието слово. Онези, които представят истината за сегашното време, не трябва да очакват, че ще бъдат приети с по-голямо благоволение от по-ранните реформатори. Великата борба между истината и заблудата, между Христос и Сатана ще расте по сила и размери до края на световната история.

Исус каза на учениците Си: “Ако бяхте от света, светът щеше да любя свое-то, а понеже не сте от света, но аз ви избрах от света, затова светът ви мрази. Помнете думата, която ви казах: слугата не е по-горен от господаря си. Ако Мене гониха, и вас ще гонят. Ако са опазили Моето учение, и вашето ще пазят” (Йоан 15:19-20). А от друга страна нашият Господ заяви ясно: “Горко на вас, когато всички човечи ви захвалят, защото бащите им така правеха на лъжепророците” (Лука 6:26). И днес духът на света не е в по-голяма хармония с Духа на Христос, както бе в предишните времена, и онези, които проповядват чистото Божие слово, няма да бъдат приемани с по-голямо благоволение, отколкото тогава. Формите на опозиция и съпротива срещу истината може да се променят, враждата може да бъде по-прикрита, по-хитра и фина, но същият антагонизъм все още съществува и ще се проявява до края на времето.

против Реформацията. От друга страна, курфюрстът на Саксония, на когото Карл до голяма степен дължеше короната си, го умоляваше да не предприема стъпки срещу Лутер, докато не го изслуша. Така императорът бе поставен в много неловко и объркващо положение. Папските привърженици нямаше да се задоволят с нищо друго освен с императорски указ, осъждащ Лутер на смърт. Курфюрстът бе заявил твърдо, че “нито неговото императорско величество, нито която и да било друга личност са доказали, че писанията на Лутер трябва да бъдат отхвърлени”. Затова той изиска “д-р Лутер да бъде снабден с охранителна грамота, за да може да се яви пред трибунал от учени, набожни и безпристрастни съдии” (Д’Обине, кн. 6, гл. 11).

Веднага след възкачването на Карл вниманието на всички партии бе обърнато към Събранието на Германските държави, свикано във Вормс. В това Народно събрание предстоеше да се разгледат важни политически въпроси и интереси. За първи път германските принцове щяха да се срещнат със своя млад монарх на съвещателно събрание. От всички краища на отечеството бяха надошли църковни сановници и държавници. Светски лордове от висш произход, мощни и ревниви за своите наследствени права; духовни князе, горди от съзнанието за превъзходството си по ранг и власт; придворни рицари с въоръжените си свити; посланици от чужди и далечни страни - всички се събраха във Вормс. Но темата, която възбуждаше най-голям интерес в това огромно събрание, бе делото на саксонския реформатор.

Предварително Карл бе поръчал курфюрстът да доведе Лутер в Парламента, осигурявайки му закрила и обещавайки свободно разискване с компетентни личности по въпросите на диспута. Лутер очакваше с нетърпение да се яви пред императора. Здравето му по това време се беше влошило много, но той писа на курфюрста: “Ако не мога да отида във Вормс в добро здраве, ще бъда отнесен там така, както съм болен. Защото, щом ме вика императорът, не мога да се съмнявам, че това е зов от самия Бог. Ако те желаят да употребят насилие спрямо мене, и това е много вероятно (защото не ме викат да се явя пред тях, за да наставлям), аз оставям този въпрос в ръцете на Господа. Този, Който запази тримата младежи в огнената пещ, все още живее и царува. Ако Той не желае да ме спаси, то моят живот има малко значение. Нека само се стремим да не оставим евангелието да бъде изложено на гаврата на нечестивите и нека по-добре да пролеем кръвта си за него, отколкото да допуснем те да възтържествуват. Не е моя работа да решавам дали животът или смъртта ми ще допринесе повече за спасението на всички... вие може да очаквате всичко от мен... освен бягство и отричане. Да бягам не мога, а още по-малко - да се отрека” (пак там, кн. 7, гл. 1).

Във Вормс разпространението на новината, че Лутер ще се яви пред Народното събрание, предизвика голямо възбуждение. Алеандър, папският легат, комуто случаят бе специално поверен, се смути и разяри. Той виждаше, че резултатът ще бъде гибелен за папското дело. Да урежда разследване на случай, по който папата бе произнесъл вече осъдителна присъда, това би означавало неуважение към авторитета на върховния понтифекс. Освен това се опасяваше, че красноречивите и солидни аргументи на този човек биха могли да отклонят много принцове от каузата на папата. Затова папският легат най-настойтелно увещаваше Карл да не допуска явяването на Лутер във Вормс. По това време бе публикувана булата, обявяваща отлъчването на реформатора. Този факт заедно с увещанията на легата принудиха императора да отстъпи. Той писа на курфюрста, че ако Лутер няма да се отрече, да си остане във Витенберг.

Недоволен от победата на Лутер, Алеандър използваше всичката си власт и хитрост, за да постигне осъждането му. С постоянство, достойно за по-

добро дело, той привличаше вниманието на принцовете, прелатите и другите членове на събранието към този въпрос, обвинявайки реформатора в “измяна, бунт, неблагочестие и богохулство”. Но разпалеността и пристрастието на легата разкриваха твърде ясно ръководещия го дух. “Той е движен повече от омраза и отмъщение - бе всеобщата преценка, - отколкото от ревност и благочестие” (пак там, кн. 7, гл. 1). По-голяма част от Народното събрание бе склонно да гледа на Лутеровото дело с благоволение.

С удвоено усърдие Алеандър настояваше пред императора, че е задължен да изпълнява папските едикти. Но според законите на Германия това не можеше да стане без одобрението на принцовете. Победен най-сетне от настойчивостта на папския пратеник, Карл го помоли да представи случая си пред Народното събрание. “Това бе един тържествен ден за папския нунций. Събранието бе велико, делото - още по-велико. Алеандър трябваше да пледира за Рим..., майката и господарката на всички църкви.” Пред събраните князе от цялото християнство трябваше да защити княжеското достойнство на Петър. “Той имаше ораторска дарба и в този случай се оказа на висота. Провидението бе отредило Рим, преди да бъде осъден, да се яви чрез най-способния от своите оратори и да се защити в присъствието на най-великия от трибуналите” (Уайли, кн. 6, гл. 4). Тези, които симпатизираха на реформатора, имаха известни опасения спрямо ефекта от речта на Алеандър. Курфюрстът на Саксония не присъстваше, но по негови указания някои от съветниците му бяха там, за да си запишат речта на нунция.

С цялата мощ на своята ученост и красноречие Алеандър се зае да унищожи истината. Обвинение след обвинение сипеше той срещу Лутер като враг на църквата и държавата, на живите и мъртвите, на духовенството и миряните, на съборите и на отделните християни. “В Лутеровите писания има толкова много заблуда - заяви той, - че е достатъчна за изгарянето на 100 000 еретици.”

В заключение Алеандър се помъчи да хвърли упрек върху привържениците на реформираната вяра: “Какви са всички тези лутерани? Шепя нагли учители, покварени свещеници, безпътни монаси, невежи адвокати и деградирани благородници заедно с простия народ, когото те са заблудили и извратили. Колко много ги превъзхожда католическата партия и по численост, и по благородство, и по сила! Един единодушен декрет, издаден от това знаменито Събрание, ще просветли простите, ще предупреди безразсъдните, ще убеди колебливите и ще даде сила на слабите” (Д’Обине, кн. 7, гл. 3).

С такива оръжия са били атакувани защитниците на истината през всички векове. Същите аргументи все още се привеждат срещу осмелилите се да противопоставят на установените заблуди ясните и пряки учения на Божието слово. “Кои са тези проповедници на нови учения? - възкликват онези, които са за популярната религия. - Те са необразовани, малко на брой и от нисшата класа. А претендират, че имат истината и че са избраният Божи народ. Те са невежи и заблудени. Колко много ги превъзхожда по брой и влияние нашата църква! Колко велики и учени мъже има между нас! Колко по-голяма власт има на наша страна!” Това са аргументите, които упражняват силно влияние върху света. Но и днес те не са по-убедителни, отколкото в дните на реформатора.

Реформацията не свършва с Лутер, както мнозина предполагат. Тя трябва да продължи до края на световната история. Великото негово дело се заключаваше в това, да отрази върху другите светлината, която Бог бе разрешил да огрее над него; но реформаторът не получи пълната светлина, която трябваше да бъде дадена на света. Оттогава до днес постоянно се излива нова светлина върху Писанията и постоянно се разкриват нови истини.

Речта на папския пратеник направи дълбоко впечатление на Събранието. Лутер не присъстваше и не можа с ясните и убедителни истини на Божието слово да победи папския борец. Никой не се опита да защити реформатора. Проявено бе общо предразположение не само да бъде осъден, но и ученията, които проповядваше, да бъдат изкоренени, ако е възможно, като ерес. На Рим бе даден най-благоприятният случай да защити делото си. Всичко, което той можеше да каже в своя защита, бе казано. Но тази явна победа бе сигналът за неговото поражение. Отсега нататък контрастът между истината и заблудата щеше да става все по-ярък, докато се превърне в открита борба. След този ден Рим никога вече нямаше да стои тъй сигурно, както досега.

Повечето от членовете на Парламента не биха се поколебали да предадат Лутер на отъщението на Рим, въпреки че много от тях виждаха и не одобряваха съществуващата поквара в църквата и желаеха злоупотребите, изтърпявани от германския народ в резултат на покварата и алчността на църковната йерархия, да бъдат отстранени. Легатът бе представил папското управление в най-благоприятната светлина. Сега Господ подбуди един от членовете на Народното събрание да направи вярно описание на последиците от папската тирания. С благородна твърдост херцогът Георг Саксонски се изправи пред княжеското събрание и с ужасяваща точност описа измамите, злоупотребите, пороците на папството и гибелните последици от тях. В заключение каза: “Това са някои от закононарушенията, които крещат срещу Рим. Отхвърлили всякакъв срам, тяхната единствена цел е... пари, пари, пари..., така че проповедниците, които трябва да поучават в истината, всъщност не говорят нищо друго освен лъжи и не само се толерират, но се и възнаграждават, защото колкото по-големи са лъжите им, толкова по-голяма е печалбата им. Именно от този гнусен извор изтичат такива замърсени води. Безпътицата простира ръка към алчността... уви, тъкмо скандалът, причинен от духовенството хвърля толкова много души във вечното осъждане. Трябва да се извърши цялостна реформа” (пак там, кн. 7, гл. 4).

По-умело и по-силно порицание на папските злоупотреби едва ли би могъл да направи и самият Лутер; а фактът, че говорителят бе решителен враг на реформатора, придаде още по-голямо въздействие на думите му.

Ако очите на събранието биха могли да се отворят, те биха видели сред тях Божии ангели, пръскащи лъчи светлина в тъмнината на заблудата и отварящи умовете и сърцата за приемане на истината. Точно силата и мъдростта на Бога на истината повлияха дори на противниците на Реформацията и по този начин подготвиха пътя за предстоящото велико дело. Мартин Лутер не присъстваше, но гласът на Един, по-велик от него, бе чул в събранието.

Народното събрание веднага назначи комитет, който да подготви списък на папските насилия, тегнещи така силно над германския народ. Списъкът съдържаеше сто и една подробности и бе представен на императора с молба да вземе неотложни мерки за премахване на закононарушенията.

“Каква загуба на християнски души - казваха молителите, - какви грабежи, какви изнудвания, причинени от скандалното обкръжение на духовния глава на християнството! Наш дълг е да предотвратим пропадането и безчестието на народа. Поради тази причина най-смирено, но настоятелно ви умоляваме да подготвите всеобща реформация и да предприемете нейното извършване” (пак там, кн. 7, гл. 4).

Сега съветът поиска реформаторът да се яви. Накрая, въпреки молбите, протестите и заплахите на Алеандър, императорът се съгласи и Лутер бе призован пред Народното събрание. Заедно с призовката бе издадена и охранителна грамота, осигуряваща завръщането му на безопасно място. Призовката бе занесена във Витенберг чрез пратеник, на когото бе

възложено да придружи реформатора до Вормс.

Приятелите на Лутер бяха ужасени и натъжени. Познавайки предразсъдъците и враждата към него, те се страхуваха, че даже и охранителната грамота няма да бъде зачетена, и го умоляваха да не излага живота си на опасност. Той отговори: “Папистите не желаят моето отиване във Вормс, а моето осъждане и смърт. Нищо. Молете се не за мен, но за Божието слово. Христос ще ми даде Неговия Дух, за да побежда тези служители на заблудата. Аз ги презирах през живота си; ще тържествувам над тях чрез смъртта си. Те са се заели във Вормс да ме принудят да се отрека; и ето какво ще бъде моето отричане: преди казвах, че папата е заместник на Христос; сега твърдя, че той е противник на Господа и апостол на дявола (пак там, кн. 7, гл. 6).

Лутер не трябваше да предприеме опасното пътуване сам. Освен императорския пратеник трима от най-добрите му приятели решиха да го придружат. Меланхтон сериозно искаше да се присъедини към тях. Сърцето му бе свързано със сърцето на Лутер и копнееше да го последва, ако е нужно, и в затвора или на смърт. Но молбите му не бяха приети. Ако Лутер загинеше, делото на Реформацията трябваше да се продължи от неговия по-млад съработник. Когато се разделяше с Меланхтон, реформаторът каза: “Ако не се върна и неприятелите ми ме умъртвят, продължавай да поучаваш и стой твърдо в истината. Работи вместо мен... Ако ти живееш, моята смърт ще има малко значение” (пак там, кн. 7, гл. 7). Студентите и гражданите, които се бяха събрали, за да присъстват на изпращането на Лутер, бяха дълбоко трогнати. Огромна група хора, чиито сърца бяха докоснати от евангелието, плачеха и се сбогуваха с него. Реформаторът и другарите му тръгнаха от Витенберг.

По време на пътуването те наблюдаваха, че хората са потиснати и изпълнени с мрачни предчувствия. В някои градове не му оказваха никакви почести. Когато спряха да пренощуват, един приятелски настроен свещеник изрази страховете си, като показа на Лутер портрета на Савонарола, италианския реформатор, претърпял мъченическа смърт. На следващия ден научиха, че във Вормс са били осъдени писанията на Лутер. Императорски пратеници известяваха декрета на императора и призоваваха народа да предаде на магистратите забранените книги. Пратеникът, изплашен за безопасността на Лутер в Народното събрание и смятайки, че той вече се е разколебал в решението си да се яви там, го запита дали все още желае да продължи пътя си. Реформаторът отговори: “Макар да съм забранен във всеки град, ще отида” (пак там, кн. 7, гл. 7).

В Ерфурт той бе приет с почести. Премина по улиците, които често бе кръстосвал с просешката си торба, заобиколен от тълпи почитатели. Отби се в монашеската си килия и си спомни борбите, през които бе минал и чрез които светлината, изпълваща сега цяла Германия, бе пръсната в душата му. Поканен бе да проповядва. Това му бе забранено, но пратеникът даде разрешение и монахът, който някога вършеше най-черната работа в манастира, сега се качи на амвона.

Пред препълнената с народ зала той говори върху думите на Христос: “Мир ви давам”. “Философи, доктори и писатели - каза - са се старали да научат хората на пътя, по който да придобият вечен живот, и не са успели. Сега аз желая да ви го кажа: “...Бог е възкресил един Човек от мъртвите, Господ Исус Христос, за да унищожи смъртта, да изкорени греха и да затвори портите на пъкъла. Ето делото на спасението... Христос е победител! Това е радостната вест; и ние сме спасени чрез Неговото дело, а не чрез собствените си дела... нашият Господ Исус Христос изрече: “Мир ви давам, вижте Ми ръцете”, с което искаше да каже: “Виж, о, човече! Аз, само Аз Съм, Който отнех твоя грях и те изкупих; и сега имай мир - казва Господ.”

Той продължи, посочвайки, че истинската вяра ще бъде разкрита чрез свят

живот. “Понеже Бог ни е спасил, нека така да нареждаме делата си, че те да бъдат приети от Него. Богат ли си? Нека богатата ти обслужват нуждите на бедните. Беден ли си? Нека службата ти бъде приета от богатите. Ако трудът ти е полезен само за теб, службата, която претендираш, че отдаваш на Бога, е само една лъжа” (пак там, кн. 7, гл. 7).

Хората слушаха като омагьосани. Хлябът на живота се разчупваше пред тези гладувачи души. Пред тях Христос бе възвишаван над папи, легати, императори и крале. Лутер не спомена нищо за своето опасно положение. Не искаше да привлича вниманието към себе си с мисли или съчувствия. Съзерцавайки Христос, бе забравил себе си. Бе се скрил зад Човека от Голгота със стремежа да представи единствено Исус като Изкупител на грешника.

Продължавайки пътуването си, реформаторът възбуждаше навсякъде най-голям интерес. Големи групи любопитни хора се тълпяха край него и приятелски гласове го предупреждаваха за намеренията на романистите. “Те ще Ви изгорят - казваха някои - и ще превърнат тялото Ви в пепел, както направиха с Ян Хус.” Лутер отговаряше: “Даже и да бяха запалили огън по целия път от Вормс до Витенберг, чиито пламъци да стигат до небето, аз пак щях да вървя по него в името на Господа; ще се явя пред тях, ще вляза между челюстите на това чудовище и ще му строша зъбите, изповядвайки Господа Исуса Христа” (пак там, кн. 7, гл. 7).

Новината за приближаването на Лутер към Вормс предизвика голямо вълнение. Приятелите му трепереваха за неговата безопасност; враговете му се страхуваха за успеха на делото си. Бяха положени старателни усилия да бъде разубеден да не влиза в града. Папистите подбудиха хора да го увещаят да се оттегли в замъка на негов приятел благородник, където му бе обещано, че всички трудности ще бъдат разрешени благоприятно. Доброжелателите на Лутер се стремяха да възбудят страховете му като описваха заплашващите го опасности. Но всичките им усилия пропаднаха. Все още непоколебим, той заяви: “Дори във Вормс да има толкова дяволи, колкото са керемидите на къщите покриви, аз пак ще вляза там” (пак там, кн. 7, гл. 7).

Огромна тълпа се събра при портите на града, за да го посрещне. Такова голямо множество не се бе събирало да поздрави и самия император. Възбудата бе извънредно силна. Сред тълпата пронизителен и жалостен глас пееше погребална песен, за да предупреди Лутер за очакващата го участ. “Бог ще бъде моя защита” - каза той, слизайки от колата.

Папистите не вярваха, че Лутер наистина ще дръзне да се появи във Вормс и неговото пристигане ги изпълни с ужас. Императорът незабавно свика своите съветници, за да решат какво да предприемат. Един от епископите, заклет папист, заяви: “Дълго време сме се съветвали по въпроса. Нека ваше императорско величество се отърве от този човек незабавно. Сигизмунд не изгори ли Ян Хус? Ние не сме длъжни нито да даваме, нито да съблюдаваме каквато и да било гаранция за безопасността на един еретик.” “Не - каза императорът, - трябва да спазим нашето обещание” (пак там, кн. 7, гл. 8).

Затова бе решено реформаторът да бъде изслушан. Целият град силно желяеше да види този забележителен мъж и скоро жилището му се изпълни с голяма тълпа посетители. Лутер едва се бе съвзел от неотдавнашната си болест; бе уморен от пътуването, продължило цели две седмици; трябваше да се приготви да посрещне важните събития на утрешния ден и се нуждаеше от почивка и спокойствие. Но желанието на хората да го видят бе толкова голямо, че можа да почине само няколко часа, защото благородници, рицари, свещеници и граждани се трупаха жадно около него. Сред тях бяха и много от благородниците, които смело настояваха пред императора за реформа срещу свещеническите поквари и които, както казва Лутер: “Бяха всички освободени чрез моето евангелие” (Мартин, с. 393). Както приятели, така и врагове идваха да видят

безстрашния монах, а той ги посрещаше с непоколебимо спокойствие, отговаряйки на всички с достойнство и мъдрост. Държанието му бе твърдо и храбро. Бледото му слабо лице, изписало белезите на тежък труд и болест, имаше любезен и даже радостен израз. Тържествеността и дълбоката сериозност на думите му придаваха сила, на която не можеха напълно да противостоят дори враговете. Както приятели, така и врагове бяха изпълнени с почуда. Някои бяха убедени, че го придружава Божествено влияние; други заявяваха, както фарисеите за Христос: “Бяс има.”

На следващия ден Лутер бе призван да се яви пред Народното събрание. Бе назначен императорски офицер, който да го доведе в приемната зала, но въпреки това трудно стигна до мястото. Всяка улица бе претъпкана с хора, жадни да видят монаха, дръзнал да се противопостави на папския авторитет.

Точно когато се готвеше да влезе при съдиите си, един стар генерал, герой от много битки, му каза любезно: “Бедни монаше, бедни монаше! Сега отиваш да дадеш отпор, много по-благороден от този, който аз или моите офицери някога сме давали и в най-кръвопролитната от нашите битки. Но ако твоето дело е справедливо и си сигурен в него, върви напред с Божието име и не се страхувай от нищо. Бог няма да те изостави” (Д’Обине, кн. 7, гл. 8).

Най-сетне Лутер застана пред съвета. Императорът седеше на трона, заобиколен от най-знаменитите личности на империята. Никога човек не се е явявал в присъствието на по-внушително събрание от онова, пред което Мартин Лутер трябваше да отговаря за своята вяра. “Това явяване бе само по себе си забележителна победа над папството. Папата бе вече осъдил този човек, а сега той стоеше пред съда, който фактически го поставяше над папата. Папата бе издал забрана срещу него и го бе отлъчил от всякакво човешко общество. А в същото време бе повикан почитателно и приет от най-великото събрание на света. Папата го бе осъдил на вечно мълчание, а сега щеше да говори пред хиляди внимателни слушатели, събрани от най-далечни краища на християнския свят. Така чрез Лутер бе извършена огромна революция. Рим вече слизаше от трона си и причината за унижението бе гласът на един монах” (пак там, кн. 7, гл. 8).

Сред това мощно и благородническо събрание скромният по рождение реформатор изглеждаше смирен и изпълнен с благоговение. Няколко принцове, забелязвайки неговото вълнение, се приближиха и един от тях му прошепна: “Не се страхувайте от тези, които убиват тялото, но не могат да убият душата.” Друг каза: “Когато бъдете изведени пред управници и царе заради Мен, ще ви бъде дадено от Духа на Моя Отец какво да кажете.” Така думите на Христос бяха използвани от великите мъже на този свят, за да укрепят Неговия служител в часа на изпитанието. Посочиха на Лутер да застане точно пред трона на императора. Дълбока тишина изпълни претъпканото събрание. Тогава един императорски офицер стана и, посочвайки колекция от съчинения на Лутер, поиска реформаторът да отговори на два въпроса: дали ги признава за свои и дали е склонен да се отрече от мненията, изложени в тях. След като бяха прочетени заглавията на книгите, Лутер призна, че що се отнася до първия въпрос - да, негови са. “Колкото до втория - каза той, - тъй като виждам, че това е въпрос, който засяга вярата и спасението на душите, засяга и Божието слово, което е най-великото и най-ценното съкровище както на Небето, така и на земята, бих постъпил неразумно, ако отговоря без да размисля. Бих могъл да потвърдя по-малко, отколкото обстоятелствата изискват, или повече, отколкото истината изисква. И така да съгреша срещу думите на Христос: “Но всеки, който се отрече от Мене пред хората, ще се отрече и аз от него пред Отца Си, Който е на небесата” (Матей 10:33). Поради тази причина аз умолявам с цялото си смирение

ваше императорско величество да ми даде време да отговоря, без да съгреша спрямо Божието слово” (Д’Обине, кн. 7, гл. 8).

Лутер постъпи разумно, като отправи тази молба. Неговото поведение убеди събранието, че той не действа нито от чувства, нито от моментен импулс. Такова спокойствие и самообладание, неочаквани за човек, показал се смел и безкомпромисен, увеличиха неговата сила и му дадоха възможност да отговори по-късно с благоразумие, решителност, мъдрост и достойнство, които изненадаха и разочароваха противниците му и изобличиха тяхната дързост и гордост.

На другия ден трябваше да се яви, за да даде окончателен отговор. За момент сърцето му се сви като си помисли за силите, обединили се срещу истината. Вярата му се разклати, обхвана го страх и трепет, ужаси се. Опасностите се увеличаваха. Изглеждаше, че враговете му ще възтържествуват и силите на мрака ще победят. Облаци се събираха около него и като че го отделяха от Бога. Копнееше за уверението, че Господ на силите ще бъде с него. В душевна агония падна по лице на земята и изля следните отривисти, сърцераздирателни вопли, които никой не можеше да разбере напълно, освен Бог.

“О, всемогъщи и вечни Боже - молеше се той, - колко ужасен е този свят! Ето, той е отворил устата си, за да ме погълне, а аз имам толкова малко доверие в Теб... Ако се облягам единствено на силата на този свят, всичко е изгубено... Последният ми час е дошъл, присъдата ми е произнесена... О, Боже! Помогни ми срещу мъдростта на света. Стори това..., Ти единствен..., защото това не е мое дело, но Твое. Аз нямам никаква работа тук, нямам за какво да се боря с тези велики хора на този свят..., но делото е Твое... и е справедливо дело. О, Господи, помогни ми! Верни и непроменими Боже, на никой човек не мога да се уповавам... Всичко от човека е несигурно; всичко, произлизащо от човек пропада... Ти си ме избрал за това дело... застани на моя страна заради Твоя възлюбен Исус Христос, Който е моя защита, мой щит и моя крепост” (пак там, кн. 6, гл. 8).

Всеъмъдрото Провидение бе допуснало Лутер да осъзнае опасността, в която се намира, за да не разчита на собствената си сила и да не се втурне самонадеяно към опасността. Но това, което го сломяваше и изпълваше с ужас, не бе страхът от страдания, ужасът от мъчения или заплашваща го смърт. Бе стигнал до криза и се чувстваше неспособен да я посрещне. Страхуваше се, да не би делото на истината да претърпи поражения поради слабостта му. Не за собствената си безопасност, а за възтържествуването на евангелието се бореше той с помощта на Бога. Болката и борбата в душата му бяха подобни на тези на Израил в нощта край самотния поток. И той победи като Израил. В крайната си безпомощност вярата му се хвана здраво за Христос - мощния Избавител. Бе подкрепен с уверението, че няма да бъде сам пред събранието. Мирът отново изпълни душата му и той се радваше, че му бе позволено да възвеличи Божието слово пред управниците на народите.

С ум, насочен и уповаващ се изцяло на Бога, Лутер се приготи за предстоящата борба. Размисли върху плана за своя отговор, провери няколко текста от собствените си писания и в подкрепа на твърденията си извлече от Свещеното писание подходящи доказателства. След това постави лявата си ръка върху отворената пред него Свята книга, вдигна дясната към Небето и се закле “да остане верен на евангелието и да изповяда свободно вярата си дори, ако трябва да запечата своето свидетелство с кръвта си” (пак там, кн. 7, гл. 8).

Когато отново бе доведен пред Събранието, лицето му не издаваше нито следа от страх или смущение. Спокоен, изпълнен с мир и в същото време величаво храбър и благороден, той застана сред големците на света като Божи свидетел. Сега императорският чиновник поиска решението му - дали

желае да се отрече от ученията си. Лутер отговори кротко и смирено, без пламенност или възбуда. Държеше се учтиво и скромно; и все пак показа доверие и радост, които изненадаха Събранието.

“Ваше императорско величество, знаменити князе, уважаеми владетели - каза Лутер, - явявам се днес пред вас в съгласие с дадената ми вчера заповед и чрез Божията милост умолявам Ваше величество и Ваше августейшо височество да изслушате благосклонно защитата на едно дело, което съм сигурен, че е справедливо и вярно. Ако поради невежество наруша дворцовите обичаи и благоприличия, моля да ме извините, защото не съм отрасъл в кралски палати, а в уединението на един манастир” (пак там, кн. 7, гл. 8).

След това, преминавайки към въпроса, заяви, че не всички от публичните му трудове имат един и същ характер. В тях разглежда вярата и добрите дела и даже враговете му са заявявали, че са не само безвредни, но и полезни. Да се отрече от тях, би значело да осъди истини, признавани от всички партии. Втората група трудове представляват книги, откриващи покварите и злоупотребите на папството. Да се отрече от тях, би означавало да засили тиранията на Рим и да отвори широко врата за много и големи нечестия. В третата група книги е засягал отделни личности, защитници на съществуващи злини. По отношение на тях той заяви открито, че е бил много по-груб, отколкото е подобавало. Не претендира, че е безгрешен; но даже и тези книги не може да анулира, защото такова поведение би дало повод на враговете на истината да смазват Божия народ с още по-голяма жестокост.

“И все пак аз съм само човек, а не Бог - продължи той, - затова ще се защита, както направи Христос: ако съм говорил зло, докажете злото... Чрез Божията милост ви умолявам, Ваше императорско величество, вас, твърде знатни князе, и всички хора от всякакво съсловие, докажете от писанията на пророците и апостолите, че съм се заблудил. Веднага щом се убедя в това, аз ще се отрека от всяка заблуда и ще бъда първият, който ще вземе книгите си и ще ги хвърли в огъня.

Това, което казах току-що, надявам се, показва ясно, че внимателно съм преценил и обсъдил опасностите, на които се излагам. Но съвсем не се смуцавам и плаша, а се радвам да видя, че евангелието и сега, както и в предишните времена, е причина за безпокойство и несъгласие. Такъв е неговият характер, такава е участта на Божието слово. Исус каза: “Не дойдох да донеса мир, но нож.” Бог е чудесен и страшен в Своите съвети; внимавайте да не би, предполагайки, че потушавате несъгласия, да преследвате всъщност святото Божие слово и да си навлечете ужасен поток от непреодолими опасности, нещастия, бедствия и вечна гибел... Бих могъл да цитирам много примери от Божието слово. Бих могъл да говоря за фараоните, за царете на Вавилон и за тези в Израил, които никога не са действали по-успешно за собственото си унищожение, както, когато са се стремели чрез съвети в присъствието на най-мъдрите хора да засилят своето владичество. “Бог премахва планини, а те не знаят” (пак там, кн. 7, гл. 8).

Лутер говореше на немски; после бе помолен да повтори същите думи на латински. Съгласи се, макар и изтощен от усилието, което бе положил, и отново произнесе речта си със същата яснота и енергия. Божието провидение го ръководеше. Много от принцовете бяха така заслепени от заблуда и предразсъдъци, че не можах да видят силата на Лутеровото доказателство, но повторението им даде възможност да разберат ясно представените доводи.

Онези, които твърдоглаво си затваряха очите за светлината и отказваха да се убедят в истината, се разяриха от силните думи на реформатора. Когато той приключи изказването си, говорителят на Народното събрание каза гневно: “Вие не отговорихте на въпроса, който ви бе зададен... От

вас се иска да дадете ясен и точен отговор... Искате ли, или не искате да се отречете?"

Реформаторът отговори: "Тъй като Ваше величество и Ваше могъщество изискват от мен ясен, прост и точен отговор, аз ще ви го дам и той е: не мога да подчиня вярата си нито на папата, нито на събори, защото е ясно като бял ден, че те често са се заблуждавали и са си противоречали. Затова, ако не бъда убеден от свидетелството на Писанието или чрез ясно доказателство, ако не бъда убеден чрез текстовете, които цитирах, и ако те не поставят моята съвест в съгласие с Божието слово, аз не мога и не желая да се откажа, защото не е безопасно за един християнин да говори против своята съвест. Ето това е и не мога другояче; Бог да ми помогне. Амин" (пак там, кн. 7, гл. 8).

Така стоеше този праведник на сигурната основа на Божието слово. Небесна светлина осветяваше лицето му. Всички видяха величието и чистотата на характера му, мирът и сърдечната му радост, когато свидетелстваше срещу силата на заблудата и показваше превъзходството на вярата, победила света.

Цялото събрание онемя за известно време от удивление. При първия си отговор Лутер бе говорил с тих глас и се държеше почитателно, почти покорно. Папистите бяха изтълкували това като знак, че куражът му е започнал да отслабва. Сметнаха молбата му за отлагане само като прелюдия към отричането. Самият Карл, забелязвайки изтощеното тяло на монаха, неговото бедно облекло, простотата на думите, с които бе произнесъл речта си, и простотата на словото му, бе заявил полупрезрително: "Този монах никога не ще може да ме направи еретик." Куражът и твърдостта му сега, както и мощта и яснотата на неговите разсъждения, изненадаха всички партии. Императорът, изпълнен с възхищение, възкликна: "Този монах говори с неустрашимо сърце и непоколебим кураж." Много от германските принцове гледаха с гордост и радост на представителя на нацията им.

Привържениците на Рим бяха победени; делото им се откри в най-неблагоприятна светлина. Те се стремяха да задържат властта си не чрез позоваване на Писанието, а чрез прибегване до заплахи - непогрешимите аргументи на Рим. Говорителят на Събранието каза: "Ако не се отречеш, императорът и държавите на империята ще се посъветват какво да предприемат срещу един непоправим еретик."

При тези думи приятелите на Лутер, които с голяма радост слушаха благородната му защита, потръпнаха; но докторът отговори спокойно: "Бог да ми бъде помощник, защото аз не мога да се отрека от нищо" (пак там, кн. 7, гл. 8).

Заръчаха му да напусне Народното събрание, докато принцовете се съвещават. Чувстваше се, че е настъпила голяма криза. Решителният отказ на Лутер да се подчини би могъл да повлияе на църковната история за векове напред. Решено бе да му се даде още една възможност да се отрече. За последен път бе въведен в Събранието. Отново му бе зададен въпросът, дали желае да се откаже от ученията си. "Не мога да дам друг отговор - каза той, - освен онзи, който вече дадох." Ясно бе, че нито чрез обещания, нито чрез заплахи не би могъл да бъде накаран да отстъпи пред заповедта на Рим.

Папските водачи се разяриха, че тяхната сила, предизвиквала страха на крале и благородници, бе презряна по такъв начин от един скромен монах. Копнееха да го принудят да изпита гнева им, като подложат живота му на смъртни изтезания. Но, разбирайки опасността, Лутер бе говорил пред всички с християнско достойнство и спокойствие. В думите му нямаше гордост, страх или изопачаване. Забрави себе си и великите мъже край него и чувстваше единствено, че се намира в присъствието на Един безкрайно по-висш от папи, прелати, крале и императори. Христос бе

говорил чрез свидетелстването на Лутер със сила и величие, което за известно време изпълни със страхопочитание и почуда както приятели, така и врагове. Божият Дух присъстваше на събора и затрогваше сърцата на управителите на империята. Някои от принцовете смело признаха справедливостта на Лутеровото дело. Много от тях бяха убедени в истината, но за други това впечатление не продължи дълго. Имаше и трета група хора, които в момента не изразиха открито своите убеждения, но по-късно, след като изследваха Писанията, станаха безстрашни поддръжници на Реформацията.

Курфюрстът Фридрих наблюдаваше с голяма загриженост явяването на Лутер пред Събранието и изслуша речта му с особено внимание. С радост и гордост наблюдаваше куража на доктора, твърдостта и самообладанието му и реши да застане още по-твърдо в негова защита. Сравняваше спорещите противоположни партии и разбра, че мъдростта на папи, крале и прелати е сведена до нула пред силата на истината. Папството бе претърпяло поражение, което щеше да се чувства от всички нации и през всички векове.

Когато осъзна въздействието на Лутеровата реч, папският пратеник се изплаши за сигурността на римската мощ както никога преди това и реши да употреби всички възможни средства, които имаше на разположение, за да издейства погубването на реформатора. С цялото си красноречие и дипломатично изкуство, отличаващи го твърде ярко, представи на младия император лудостта и опасността да пожертва приятелството и подкрепата на мощния римски престол заради делото на един незначителен монах.

Думите му не останаха без резултат. На следващия ден след отговора на Лутер Карл нареди да бъде обявено на Събранието решението му, че ще продължи да провежда политиката на своите предшественици - да развива и покровителства католическата религия. Тъй като Лутер отказал да се отрече от заблудите, трябва да се приложат най-енергични мерки срещу него и ересите му. "Един-едничък монах, подведен от собствената си глупост, се е надигнал срещу вярата на християнския свят. За да спра това нечестие, аз ще пожертвам царствата си, съкровищата си, приятелите си, тялото си, кръвта си, душата си и живота си. Ще пусна почитаемия Лутер да си отиде, като му забраня да причинява и най-малкото безредие сред народа; след това ще прибегна до преследване срещу него и неговите привърженици като заразителни еретици чрез отлъчване, забрана и чрез всякакви средства, предназначени да ги унищожат. Призовавам членовете на събора да се държат като верни християни" (пак там, кн. 7, гл. 9). Въпреки това императорът заяви, че безопасността на Лутер трябва да се спазва и че преди да се предприеме съдебно преследване срещу него, трябва да му се позволи да се завърне невредим в дома си.

Сега членовете на Събранието предложиха две противоречиви мнения. Пратениците и представителите на папата отново поискаха да се пренебрегне охраната на реформатора. "Рейн - казаха те - трябва да приеме и неговата пепел, както преди столетие прие тази на Ян Хус" (пак там, кн. 9, гл. 9). Но германските принцове, макар че сред тях имаше паписти и заклетни врагове на Лутер, протестираха срещу такова нарушение на публично дадената дума, окачествявайки го като позор за нацията. Те посочиха бедствията, които последваха смъртта на Хус, и заявиха, че не смеят да навлекат на Германия и на главата на своя млад император повторение на подобни ужасни злини.

В отговор на подлото предложение сам Карл каза: "Дори да изчезнат от света, честта и вярата трябва да намерят убежище в сърцата на князете" (пак там, кн. 7, гл. 9). Най-заклетите врагове на Лутер продължиха да увещават Карл да постъпи с реформатора така, както Сигизмунд бе постъпил с Хус - да го остави на милостта на църквата. Но спомняйки си сцената, когато Хус пред цялото събрание бе посочил на императора

веригите си и му бе напомнил за неговата честна дума, Карл V заяви: “Не бих желал да се червя като Сигизмунд” (Ланфан. История на Констанския събор, т. 1, с. 422).

И все пак Карл съзнателно бе отхвърлил истините, представени от Лутер. “Аз съм твърдо решен да следвам примера на моите предшественици” - каза монархът (Д’Обине, кн. 7, гл. 9). Бе решил да не направи нито стъпка извън пътя дори на общоприетия обичай, за да тръгне по пътя на истината и правдата. Понеже бащите и дедите му бяха постъпвали така, и той желаше да поддържа папството с всичката му жестокост и поквара. Ето как Карл взе своето решение - като отказа да приеме каквато и да било светлина в повече от приетата от предците и да поеме каквото и да било задължение, което те не бяха поели.

И днес има много хора, привързани по същия начин към обичаите и традициите на своите бащи. Когато Господ им изпрати допълнителна светлина, те отказват да я приемат, понеже тя не е била дадена на бащите им и не е била приета от тях. Но ние не сме поставени там, където са били поставени нашите предци, затова и нашите задължения и отговорности не са същите като техните. Няма да бъдем одобрени от Бога, след като гледаме примера на бащите си и по него определяме нашия дълг днес, а не изследваме истината за себе си. Отговорността ни е по-голяма от отговорността на предшествениците. Отговорни сме за светлината, която те са получили и която ни е връчена като наследство, но сме отговорни също и за допълнителната светлина, която сега ни осветява от Божието слово.

Христос каза на невярващите евреи: “Ако не бях дошъл и не бях им говорил, грях не биха имали; сега обаче нямат извинение за греха си” (Йоан 15:22). Същата Божествена сила бе говорила на императора и принцовете на Германия и чрез Лутер. Когато проблесна светлината от Божието слово, Духът на Бога за последен път умоляваше мнозинството в събранието. Както Пилат столетия преди това позволи на гордост и желание за популярност да затворят сърцето му за Изкупителя на света; както треперещият Феликс заповяда на вестителя на истината: “Засега си иди и когато намеря време, ще те повикам”; както гордият Агрипа бе изповядал: “Без малко ме убеждаваш да стана християнин!” (Деян. 24:25, 26:28), но все пак се отвърнаха от Небесната вест, така и Карл V, поддавайки се на изискванията на светска гордост и политика, реши да отхвърли светлината на истината.

Слухове за кроежи срещу Лутер се носеха надлъж и шир, причинявайки голяма възбуда из целия град. Реформаторът си бе спечелил много приятели, които, като познаваха вероломната жестокост на Рим към всички, дръзнали да изобличават покварите му, решиха, че той не бива да бъде пожертван. Стотици благородници се заклеха пред себе си да го защитават. Не малко хора открито порицаваха решението на краля като продиктувано от подчиненост на контролиращата власт на Рим. По вратите на къщите, както и на публични места, бяха разлепени афиши, някои от които осъждаха Лутер, а други го защитаваха. На един от тях просто бяха изписани забележителните думи на мъдреца: “Горко ти, земьо, когато царят ти е дете...” (Екл. 10:16). Всеобщият ентузиазъм в полза на Лутер в цяла Германия убеди както императора, така и Народното събрание, че всяка проявена към него несправедливост ще застраши мира на империята и дори стабилността на трона.

Фридрих Саксонски поддържаше мъдра сдържаност, внимателно прикривайки истинските си чувства към реформатора. Но в същото време го наблюдаваше с неуморима бдителност, следеше всяко негово движение, както и всяко движение на враговете му. Имаше и много, които не се опитваха да скрият симпатиите си към Лутер. Посещаваха го принцове, графове, барони и други видни личности - както светски, така и духовни лица. “Малката

стаичка на доктора - писа Спалатин - не можеше да побере всички посетители, желаещи да му се представят” (Мартин, т. 1, с. 454). Даже и тези, които не бяха повярвали на неговите учения, не можеха да не се възхитят на благородната правдивост, подтикваща го по-скоро храбро да посрещне смъртта, отколкото да насили съвестта си.

Бяха полагани и сериозни усилия Лутер да се съгласи на компромис с Рим. Благородници и принцове му заявяваха, че ако продължава упорито да поддържа своето мнение вместо мнението на църквата и на съборите, скоро ще бъде изгонен от империята и лишен от всякаква защита. На този повик Лутер отговори така: “Евангелието на Христос не може да бъде проповядвано без скърби... защо тогава страхът или опасенията да ме отделят от Господа или от Божественото слово, което единствено е истинно? Не, не, по-скоро бих дал тялото си, кръвта си и живота си” (Д’Обине, кн. 7, гл. 10).

Отново го увещаваха да се подчини на преценката на императора относно книгите си и след това да не се страхува от нищо. “Съгласен съм с цялото си сърце - казваше в отговор - императорът, принцовете и дори най-нищожният християнин да изследват и преценяват моите трудове, но при едно условие - да имат за мярка Божието слово. Хората не могат да направят нищо, освен да му се подчиняват. Не ме карайте да накърнявам съвестта си, свързана и подчинена на Свещените писания” (пак там, кн. 7, гл. 10).

На друг опит да го склонят отговори: “Съгласен съм да се откажа от охраната си. Предавам моята личност и моя живот в ръцете на императора, но Словото на Бога - никога!” (пак там, кн. 7, гл. 10). Заявяваше, че с готовност ще се подчини на решението на един общ събор, но при единственото условие - съборът да решава според Писанието. “Онова, което засяга Божието слово и вярата - добави той, - всеки християнин може да преценява толкова добре, колкото и папата, макар папата да е подкрепян от милиони събори” (Мартин, т. 1, с. 410). Накрая както приятели, така и врагове се убедиха, че всяко по-нататъшно усилие за помирение е безполезно.

Ако реформаторът бе отстъпил в една-единствена точка, Сатана и неговите множества щяха да спечелят победата. Но непоколебимата твърдост на Лутер бе средството църквата да се освободи и да започне нова и по-добра епоха. Влиянието на този единствен човек, дръзнал да мисли и действа самостоятелно по религиозните въпроси, трябваше да повлияе на църквата и на света не само по негово време, но и при бъдещите поколения. Твърдостта и верността му щяха да подкрепят в края на вековете всички, които ще минат през подобно преживяване. Могъществото и величието на Бога бяха издигнати над човешките събори и над огромната мощ на Сатана.

Скоро на Лутер бе заповядано чрез авторитета на императора да се завърне в дома си. Той знаеше, че това известие скоро ще бъде последвано от присъда. Застрашителни облаци надвисваха над пътя му, но когато напускате Вормс, сърцето му бе изпълнено с радост и хваление. “Самият дявол - казваше той - пазеше папската цитадела; но Христос направи широк пробив в нея и Сатана бе принуден да признае, че Господ е по-мощен от него” (Д’Обине, кн. 7, гл. 11).

След като си замина, все още желаейки твърдостта му да не бъде погрешно сметната за бунт, Лутер писа на императора: “Бог, Който изследва сърцата, ми е свидетел, че съм готов с цялата си сериозност да се подчиня на Ваше величество, било в почит, било в позор, в живот или в смърт, във всичко без изключение, освен в Словото Божие, чрез което човек живее. Във всички дела на този живот моята вяност ще бъде непоколебима, защото тук загуба или печалба са без значение за спасението. Но когато се засягат вечни интереси, Бог не желае човекът

да се подчинява на човека. Защото такова подчинение по отношение на духовните въпроси е всъщност истинско поклонение, а то трябва да се отдава единствено на Твореца” (пак там, кн. 7, гл. 11).

По време на пътуването си обратно от Вормс Лутер бе приет още по-бляскаво, отколкото на отиване. Високопоставени духовни лица приветстваха отлъчения монах и граждански владетели почетоха човека, осъден от императора. Накараха го да проповядва и той застана на амвона въпреки императорската забрана. “Аз никога не съм обещавал да вържа Божието слово - казваше той, - нито пък някога ще сторя това” (Мартин, т. 1, с. 420). Не мина много време откакто напусна Вормс, и папските привърженици надделяха, убеждавайки императора да издаде едикт срещу него. В този указ Лутер бе обявен за “самия Сатана в образа на човек и облечен в монашеско расо” (Д’Обине, кн. 7, гл. 11). Заповядано бе веднага, щом изтече срокът на охраната му, да бъдат взети мерки за спиране на реформаторското дело. На хората бе забранено да го подслоняват, да му дават храна или питие, както и да го подкрепят с думи или с действия публично или поединично. Трябваше да бъде уловен, където и да се намира, и предаден на властите. Неговите привърженици също трябваше да бъдат хвърлени в затвора, а имуществото им - конфискувано. Книгите му трябваше да бъдат унищожени и накрая, всички, осмелили се да действат против указа, да бъдат включени в неговата присъда. Курфюрстът на Саксония и най-приятелски настроените към Лутер принцове напуснаха Вормс веднага след заминаването му и императорският картина - Мартин Лутер бил рисуван в 1529 г. гт Лукас Гранах, един от водещите художници на Реформацията. Тъй като Гранах бил както талантлив реалист, така и добър приятел на Лутер, портретите му вероятно са най-близо до истината указ бе одобрен от Народното събрание. Сега римокатолиците ликуваха. Те смятаха, че съдбата на реформатора е решена. Но в този час на опасност Бог бе предвидял път за спасение на Своя служител. Едно бдително око бе следяло всяко движение на Лутер и едно вярно и благородно сърце бе решило да го избави. Ясно бе, че Рим нямаше да се задоволи с нищо друго освен със смъртта на реформатора; той можеше да бъде спасен от челюстите на лъва само като се скрие. Бог даде мъдрост на Фридрих Саксонски да измисли план за запазването му. Със съдействието на верни приятели курфюрстът осъществи намерението си и Лутер бе укрит на сигурно място както от приятели, така и от врагове. На път за вкъщи той бе грабнат от своите придружители и отведен бързо през гората към замъка на Вартбург - усамотена планинска крепост. Отвлечането, както и укриването му бяха обградени с такава тайнственост, че дълго време дори самият Фридрих не узна мястото, където се намирал. Това неведение не бе без определена цел. Докато курфюрстът не знаеше нищо за скривалището на Лутер, не можеше и да открие нещо за него. Той бе доволен само да знае, че реформаторът е в безопасност. Това му стигаше.

Пролетта, лятото и есента преминаха и дойде зимата, а Лутер продължаваше да бъде затворник. Алеандър и привържениците му ликуваха, тъй като светлината на евангелието привидно угасваше. Но всъщност реформаторът пълнеше лампата си от склада на истината; и светлината трябваше да изгрее с още по-голям и светъл блясък.

В приятелската безопасност на Вартбург Лутер за известно време се чувстваше щастлив, избавен от огъня и смутовете на битката. Но не можа за дълго да намери удовлетворение и спокойствие в почивката. Свикнал на активен и с жестоки конфликти живот, не понасяше продължително бездействие. В тези самотни дни пред очите му изпъкваше състоянието на църквата и той викаше отчаяно: “Уви, няма никой в тези последни дни на Божия гняв, който да застане като стена пред Господа и да спаси Израил!” (пак там, кн. 9, гл. 2). И мислите му отново се върнаха към

самия него, опасявайки се да не би да бъде обвинен в страхливост поради оттеглянето си от борбата. Тогава се укори за бездействието и самодоволството си. А в същото време всекидневно вършеше много повече, отколкото изглеждаше възможно за един човек. Перото му нито ден не остана бездейно. Неприятелите му се ласкаеха, че са го смълчали, но в същото време оставаха учудени и смутени от реалното доказателство за неговата активност. Из цяла Германия се разпространяваха голям брой трактати, излезли изпод перото му. За сънародниците си Лутер извърши и най-ценната служба, като преведе Новия завет на немски. От своя скалист Патмос в продължение на почти цяла година проповядваше евангелието и укоряваше греховете и заблудите на своето време.

Но Бог бе оттеглил своя служител от сцената на обществения живот не просто за да го запази от гнева на враговете му или да му осигури спокойно време за неговите важни трудове. С това оттегляне трябваше да се постигнат много по-ценни резултати. В самотата и неизвестността на планинското си убежище Лутер бе отделен от всякаква земна поддръжка и лишен от човешка похвала. По този начин бе спасен от гордостта и самоувереността, които успехът тъй често предизвиква. Чрез страдание и смирение той бе подготвен да върви отново безопасно към шеметните висини, към които бе така неочаквано въздигнат.

Когато хората се радват на свободата, която истината им носи, те са склонни да превъзнасят тези, които Бог е употребил да строшат веригите на заблудата и предразсъдъка. Сатана се опитва да отклони мислите и чувствата на хората от Бога и да ги насочи към човешките инструменти. Кара ги да почитат простото средство, а да пренебрегват Ръката, направляваща всички събития на провидението. Твърде често религиозни водачи, възхвалявани и почитани по този начин, губят важността на своята зависимост от Бога и биват подведени да се доверяват на себе си. Като резултат от това те започват да се стремят да контролират ума и съвестта на хората, склонни да се ръководят от тях вместо от Божието слово. Делото на реформата често пъти се е забавяло поради духа, на който са се отдавали поддръжниците му. Бог искаше да запази Реформацията от тази опасност. Той желаше тя да получи не човешки, а Божи отпечатък. Очите на хората бяха обърнати към Лутер като тълкувател на истината. Затова той бе отстранен, за да се насочат всички към вечния Автор на истината.

9

Истината - запалена в Швейцария

В избора на средствата за реформирането се вижда същият Божествен план, както и при основаването на църквата. Небесният учител не се спря на великите мъже на земята, титулуваните и богатите, свикнали да получават похвали и почит като народни водачи. Те бяха толкова горди и уверени в самохвалното си превъзходство, че не биха могли да бъдат повлияни да съчувстват на своите съчовеци и да станат съработници на скромния Назарянин. Към неучените, трудещи се рибари от Галилея бе отправен призивът: “Дойдете след Мене и аз ще ви направя ловци на човеци” (Матей 4:19). Тези ученици бяха скромни и склонни да бъдат поучавани. Колкото по-малко бяха повлияни от фалшивите учения на своето време, толкова по-успешно Христос можеше да ги наставлява и обучава за своята служба. Така бе и в дните на Великата реформация. Водещите реформатори бяха

хора със скромен живот, в своето време най-освободени от гордостта на високия ранг и от влиянието на фанатизма и попщината. Божият план бе да използва скромни инструменти, за да постигне големи резултати. Тогава славата няма да се отдава на хора, а на Този, Който действа чрез тях, та да желаят и да вършат както Му е угодно.

Няколко седмици след раждането на Лутер в хижата на миньор от Саксония, в овчарска колиба сред Алпите се роди Улрих Цвингли. Обкръжаващата обстановка в детството на Цвингли и ранното му възпитание го подготвиха за бъдещата мисия. Отгледан сред природни картини, изразяващи величие, красота и поразяващо великолепие, душата му отрано се възхищаваше на славата, нощта и върховенството на Бога. Историята за героичните подвизи, извършени из родните планини, възпламеняваше младежкия му ентузиазъм. От набожната си баба слушаше скъпоценни библейски разкази, които тя бе подбрала от църковните легенди и предания. С голям интерес научаваше той за великите дела на патриарсите и пророците, за овчарите, които пазеха стадата си по хълмовете на Палестина, където ангели разговаряха с тях, за Бебето във Витлеем и за Човека от Голгота.

Бащата на Цвингли, както Йоханес Лутер желаше синът му да получи добро образование и момчето рано напусна родната долина. Умът му се развиваше бързо и скоро възникна въпросът за намиране на добри учители, които да го подготвят. На тринадесетгодишна възраст отиде в Берн, където по това време се намираше най-изтъкнатото училище в Швейцария. Тук обаче се появи опасност, заплашваща да осуети надеждите за неговия многообещаващ живот. Калугерите направиха решителни усилия да го подмамят да влезе в манастир. Доминиканските и францисканските монаси си съперничеха в постигане на народното благоволение. Стараеха се да си го осигурят чрез великолепна външна украса на църквите, помпозност в церемониите и примамки с прочути мощи и чудотворни икони.

Доминиканците в Берн видяха, че ако спечелеха този талантлив млад учен, биха си осигурили както печалби, така и почести. Ранната му младост, дарбите му на оратор и писател, както и гениалният му усет към музика и поезия, биха били по-ефикасни за привличането на народа към техните богослужения и за увеличаването на приходите на ордена им, отколкото целия им блясък и помпозност. Те се стремяха да привлекат Цвингли в своя орден чрез измама и ласкателство. Лутер се бе погребал в монашеската килия още като студент и щеше да бъде загубен за света, ако Божието провидение не бе го освободило. Цвингли бе предпазен от тази опасност. Благодарение на Провидението неговият баща научи за кроежите на калугерите. Той не мислеше да позволи на детето си да последва празния и безполезен живот на монасите. Видя, че рискува синът му да остане безполезен за цял живот, и му нареди да се върне незабавно къщи. Младежът се отзова на заповедта, но не се задържа задълго в родната долина и скоро поднови следването си, като за известно време бе изпратен в Базел. Именно там Цвингли чу за първи път евангелието за свободната Божия благодат. Витенбах, учител по древни езици, изучавайки гръцки и еврейски, бил доведен до Свещените писания. Така лъчи от Божествена светлина бяха огрели умовете на студентите, които обучаваше. Той заявяваше, че има една истина много по-древна и с безкрайно по-голяма стойност, отколкото теориите на учени и философи, древната истина, че смъртта на Христос е единственият откуп за грешника. За Цвингли тези думи бяха първите зари, предвестяващи утрото.

Скоро бе извикан от Базел да встъпи в своето житейско призвание. Първото му работно поле бе една енория в Алпите, много близо до родната му долина. Ръкоположен за свещеник, той "се отдаде с цялата си душа на изследване на Божествената истина, защото добре съзнаваше - казва един негов другар реформатор - колко много трябва да знае този, на когото е поверено Христовото стадо" (Уайли, кн. 8, гл. 5). Колкото повече

изследваше Писанията, толкова по-ясно изпъкваше пред него противоречието между истините в тях и лъжеученията на Рим. С цялото си същество се предаде на Библията и я възприе като Божие слово, като единствено, достатъчно и непогрешимо правило. Разбра, че тя сама тълкува себе си. Не се осмеляваше да обяснява Писанието, за да поддържа някаква предварително изградена теория или учение, но смяташе за свой дълг да научи какво е прякото и явно учение на Божието слово. Стараеше се да използва всяко средство, за да стигне до пълното и правилно разбиране на значението му и призоваваше помощта на Светия Дух, Който, както заявяваше той, ще открие това на всички, ако Го търсят искрено и с молитва.

“Писанията - казваше Цвингли - идват от Бога, а не от човека. И Бог, Който осветлява човека, ще ти даде да разбереш, че Словото идва от Бога. Божието слово... не може да изневери; то е ясно, то обяснява себе си, то само се разкрива, просветлява душата със спасение и благодат, утешава я в Бога, смирява я, така че тя да загуби себе си и даже да се откаже от себе си и да прегърне Бога.” Цвингли бе опитал истинността на тези думи. Ето какво писа за своя опит от това време: “Когато... започнах да се отдавам напълно на Свещените писания, философията и теологията винаги предизвикваха у мен недоумение и противоречиви мисли. Накрая взех следното решение: “Ти трябва да оставиш всички тези лъжи и да се стремиш да научиш онова, което Бог иска да каже направо от Своето просто Слово. Тогава започнах да моля Бога за Неговата светлина и Писанията започнаха да стават много по-лесни за мен” (пак там, кн. 8, гл. 6).

Учението, което Цвингли проповядваше, не бе получено от Лутер. То бе учението на Христос. “Ако Лутер проповядва Христос - казваше швейцарският реформатор, - тогава той върши това, което и аз върша. Тези, които той е довел при Христа, са много по-многобройни от онези, които аз съм довел. Но това няма значение. Аз не желая да нося никое друго име, освен това на Христос, Чийто войник съм и Той единствен е мой Началник. Не съм писал нито една буква на Лутер, нито пък Лутер на мен. И защо?... За да бъде показано колко много Духът на Бога е в съгласие със Себе Си, тъй като ние и двамата, без да сме се срещали, проповядваме толкова еднакво учението на Исус” (Д’Обине, кн. 8, гл. 9). В 1516 г. Цвингли бе поканен да стане проповедник в манастира в Айсиделн. Тук той трябваше да види отблизо покварите на Рим и като реформатор да внуши влияние, което щеше да се почувства далеч от неговите родни Алпи. Сред главните примамки за посетителите в Айсиделн беше и един образ на Дева Мария, за който се казваше, че притежавал силата да върши чудеса. Над портите на манастира имаше надпис: “Тук може да се получи пълно опрощение на греховете” (пак там, кн. 8, гл. 5). При олтара на Дева Мария се стичаха богомолци през всички сезони, но по време на освещаването на големия годишен празник идваха множества от всички краища на Швейцария, а дори и от Франция и Германия. Цвингли, страшно огорчен от гледката, използва случая, за да проповядва на тези роби на суеверието свобода чрез евангелието.

“Не си въобразявайте - казваше той, - че Бог е повече в този храм, отколкото в която и да било част на творението. Каквато и да е страната, в която живеете, Бог е около вас и ви чува... Могат ли безполезни дела, дълги поклоннически пътувания, жертвоприношения, икони, призоваване на Дева Мария или на светии да ви осигурят Божията благодат?... Каква полза има многословието, с което изпълваме нашите молитви? Каква сила има лъскавото расо, гладко остриганата глава, дългата развяваща се мантия и обшитите със злато чехли?... Бог гледа в сърцето, а нашите сърца са далеч от Него.” “Христос - повтаряше той, - Който веднъж бе принесен жертва на кръста, е приношението и жертвата,

достатъчна за греховете на вярващите през цялата вечност” (пак там, кн. 8, гл. 5).

За много слушатели тези думи бяха неприятни. Тежко разочарование бе за тях да узнаят, че уморителното им пътуване е било напразно. Не можеха да разберат предложеното им даром прощение чрез Христос. Бяха доволни от стария път към Небето, маркиран от Рим. Отдръпваха се пред объркващата ги възможност да търсят нещо по-добро. За тях бе по-лесно да поверят спасението си на свещениците и на папата, отколкото да се стремят към чистота на сърцето.

Но други приемаха с радост благата вест за изкупление чрез Христос. Предписаните от Рим обреди не бяха успели да им донесат душевен мир и те с вяра приемаха кръвта на Спасителя като умилоствение. Връщаха се по домовете си, за да разкрият и на други скъпата светлина, която бяха получили. Така истината се разнасяше от селце в селце, от град в град и броят на поклонниците-богомолци при олтара на Дева Мария намаля значително. Намаляха и доброволните пожертвувания, а оттам и заплатата на Цвингли, отделяна от тях. Но това само го радваше, защото видя, че силата на фанатизма и суеверието се пречупваха.

Църковните власти не бяха слепи за делото му. Но за момента се въздържаха да се намесят. Все още се надяваха да го спечелят чрез ласкателства; а междувременно истината завладяваше сърцата на народа.

Работата на Цвингли в Айсиделн го подготви за едно по-обширно поле, в което той скоро трябваше да навлезе. След три години бе призван да заеме службата на проповедник в катедралата на Цюрих. По онова време Цюрих бе най-важният град в швейцарската конфедерация и внушаваното оттам влияние се чувстваше навсякъде. Духовните лица обаче, по чиято покана той дойде в Цюрих, желяеха да предотвратят всякакви нововъведения и му дадоха точни инструкции за задълженията.

“Трябва да полагате всички усилия - казаха те, - за да събирате приходи за управителното тяло на катедралата, без да пропускате и най-малкия. Трябва да увещавате верните както от амвона, така и в изповедалнята да плащат всички десята и приноси и да показват чрез доброволни пожертвувания привързаността си към църквата. Старателно ще се грижите за увеличаване на приходите от болни, от литургии и изобщо от всяка църковна наредба.” “Що се отнася до раздаването на причастието и тайнствата, проповядването и грижата за стадото - добавиха неговите наставници, - те също спадат към задълженията на капелана. Но за тях може да си вземете помощник - особено за проповядването. Няма да причастявате никой освен знатни личности, и то само когато ви повикат; забранено ви е да вършите това, без да разграничавате личностите” (пак там, кн. 8, гл. 6).

Цвингли изслуша тези препоръки мълчаливо и в отговор, след като изрази благодарността си за почитта да бъде призван за този важен пост, обясни поведението, което възнамеряваше да има. “Животът на Христос дълго време е бил скриван от народа. Ще проповядвам върху цялото евангелие от Свети Матей..., като черпя единствено от изворите на Писанието; като изпитвам неговите дълбини; като сравнявам един текст с друг и като търся разбиране чрез постоянна и сериозна молитва. На Божията слава, на прославата на Неговия единороден Син, на истинското спасение на души и на тяхното назидание в истинската вяра ще посветя службата си” (пак там, кн. 8, гл. 6). Макар някои от духовниците да не одобриха този план и да се опитаха да го разубедят, Цвингли остана непоколебим. Заяви, че няма да въвежда никакъв нов метод, а ще използва стария, употребяван от църквата в по-предишни и по-чисти времена.

Вече бе събуден интерес към истините, които той поучаваше, и народът се стичаше на големи групи да слуша неговата проповед. Много хора, които отдавна бяха спрели да посещават службите, сега станаха редовни

слушатели. Своето проповедничество започна, отваряйки евангелията, четейки и обяснявайки на дошлите боговдъхновения разказ за живота, ученията и смъртта на Христос. И тук, както и в Айсиделн, той представяше Божието слово като единствения непогрешим авторитет, а смъртта на Христос - като единствената, пълна и достатъчна жертва. "При Христос - казваше - искам да ви заведа, при Христос, истинския източник на спасение" (пак там, кн. 8, гл. 6). Около проповедника се тълпяха хора от всички класи - от държавници и учени до занаятчии и селяни. С дълбок интерес слушаха словата му. Цвингли не само възвестяваше предложението за едно безплатно спасение, но смело порицаваше злините и покварите на своето време. На връщане от катедралата много хора хвалеха Бога: "Този човек - казваха те - е проповедник на истината. Той ще бъде нашият Мойсей, който ще ни изведе от египетската тъмнина" (пак там, кн. 8, гл. 6).

Отначало трудовете му бяха приемани с голям ентузиазъм, но след известно време се появи съпротива. Монасите започнаха да пречат на работата и да осъждат ученията му. Мнозина го нападаха с присмех и подигравки; други прибягваха до дързост и закани. Но Цвингли понасяше всичко с търпение, като казваше: "Ако желаем да спечелим нечестивите за Исуса Христа, трябва да си затваряме очите за много неща" (пак там, кн. 8, гл. 6).

По това време се появи друг сподвижник, използван за напредъка на делото на реформата. Приятел на Цвингли от реформираната база изпрати някой си Луциан с трудове на Лутер. Приятелят предполагаше, че продажбата на книгите би могла да се окаже мощно средство за разпръскване на светлината. "Разберете - писа той на Цвингли - дали този човек притежава достатъчно благоразумие и умение, и ако е така, нека от селище на селище, от град на град, от селце на селце и даже от къща на къща разнася между швейцарците трудовете на Лутер и особено неговото изложение на Господнята молитва, написано за миряни. Колкото по-известни са те, толкова повече купувачи ще се явят" (пак там, кн. 8, гл. 6). Така светлината си пробиваше път.

Винаги когато Бог се готви да строши оковите на неверието и предразсъдъка, Сатана започва да действа с по-голяма сила, за да обгърне хората в мрак и да ги обвърже още по-здраво в робство. Когато в различни страни се надигнаха мъже, представящи на народа прощението и оправданието чрез кръвта на Христос, Рим продължи с подновена енергия да отваря своя пазар по цялото християнство, предлагайки опрощение срещу пари.

Всеки грях имаше цена и на хората се даваше пълна свобода да извършват престъпления, стига църковното съкровище да остане пълно. Така двете движения напредваха успоредно: едното, предлагащо опрощение на греха срещу пари, и другото - опрощение чрез Христос, като Рим разрешаваше греха и правеше от него източник на приходи, а реформаторите осъждаха греха и посочваха Христос като умилостивител и избавител.

В Германия продажбата на индулгенции бе поверена на доминиканските монаси и бе ръководена от безсрамния Тецел. В Швейцария търговията бе предоставена в ръцете на францисканците под надзора на италианския монах Самсон. Той бе вече направил добра услуга на църквата с осигурените от Германия и Швейцария огромни суми, с които пълнеше папската съкровищница. Сега пътуваше из Швейцария, като привличаше големи тълпи, ограбваше от бедните селяни оскъдните им доходи и изискваше от заможните класи богати дарове. Но влиянието на реформата вече се чувстваше в намаляването на тази търговия, макар че не можеше съвсем да я спре. Цвингли бе още в Айсиделн, когато Самсон, наскоро след влизането си в Швейцария, пристигна със стоката си в съседен град. Преценявайки правилно мисията му, реформаторът незабавно започна да му

се противопоставя. Двата не се срещнаха, но Цвингли така успешно изобличи претенциите на калугера, че го принуди да напусне и да се насочи към други части на страната.

В Цюрих Цвингли проповядваше горещо против търговците на прощение и, когато Самсон стигнеше до определено място, пратеник на общинското управление го посрещаше с известието да продължава по пътя си. Накрая си осигури влизане с хитрост, но бе отпратен без да продаде и едно-единствено опрощение. Скоро след това напусна Швейцария.

Голям тласък на реформата бе даден с появата на чумата или Черната смърт, която връхлетя Швейцария през 1519 г. Когато хората бяха изправени с лице пред гибелта, мнозина почувстваха колко празни и безполезни са прощенията, купени напоследък. И те закопняха за една по-сигурна основа на вярата си. Цвингли се разболя в Цюрих. Толкова бе зле, че всяка надежда за неговото възстановяване бе изчезнала и надлъж и шир се разнесе слухът, че е умрял. В този час, изпитващ неговата надежда и кураж, той остана непоклатим. Гледаше с вяра на кръста на Голгота, уповавайки се на това достатъчно умилоствение за грях. Когато се възвърна от портите на смъртта, започна да проповядва евангелието с още по-голяма жар, отколкото преди, и думите му повлияха с необикновена сила. Народът посрещна с радост своя завърнал се от прага на гроба любим пастор. Самите посрещачи бяха дошли от посещения на болни и умиращи и чувстваха както никога по-рано колко ценно е евангелието.

Цвингли бе стигнал до едно по-ясно разбиране на истината и сам бе преживял по-пълно нейната обновяваща сила. Грехопадението на човека и изкупителният план - това бяха темите, които го занимаваха. “В Адам ние всички сме мъртви, потънали в поквара и осъждане” (Уайли, кн. 8, гл. 9). “Христос... е изкупил за нас едно безкрайно спасение... Неговото страдание е... една вечна жертва, вечно способна да лекува; тя задоволява завинаги Божествената справедливост за всички, разчитащи на нея с твърда и непоклатима вяра.” И все пак той учеше ясно, че Христовата благодат не освобождава хората да продължават да грешат. “Там, където има вяра в Бога, там е Бог; а където Бог пребъдва, там съществува усърдие, там има копнеж и порив към добри дела” (Д’Обине, кн. 8, гл. 9).

Толкова голям бе интересът към проповядването на Цвингли, че идващите тълпи да го слушат изпълваха катедралата до краен предел. Малко по малко, според възможността на хората да възприемат, той им откриваше истината. Внимаваха много да не представи още от самото начало онези въпроси от нея, които биха ги стреснали и биха възбудили предразсъдъци. Целта му бе да печели сърцата им за Христовите учения, да ги смекчи чрез Неговата любов и да им представи Неговия пример; а когато приемат принципите на евангелието, предразсъдъците и суеверните им вярвания и обичаи неминуемо ще бъдат съборени.

Реформацията в Цюрих напредваше стъпка по стъпка. Силно обезпокоени, неприятелите ѝ се вдигнаха на решителна съпротива. Една година преди това монахът от Витенберг бе изрекъл своето “не” на папата във Вормс и сега по всичко изглеждаше, че подобна съпротива ще има срещу папските претенции и в Цюрих. Броят на атаките срещу Цвингли растеше. От време на време в папските кантони бяха изгаряни ученици на евангелието, но това не бе достатъчно; учителят на ереста трябваше да бъде смълчан. За тази цел епископът на Констанс изпрати трима пълномощници в съвета на Цюрих, обвинявайки Цвингли, че учи народа да пристъпва църковните закони и по този начин поставя в опасност мира и добрия ред на обществото. Ако се пренебрегне авторитетът на църквата - настояваше той, - ще последва всемирна анархия. Цвингли отговори, че от четири години проповядва евангелието в Цюрих, “който е най-спокойният и мирен град в цялата конфедерация”. “Тогави - казваше - не е ли християнството

най-добрата защита за всеобщата сигурност” (Уайли, кн. 8, гл. 11). Пълномощниците увещаха съветниците да останат в църквата, “вън от която - заявиха те - няма никакво спасение”. Цвингли отговори: “Нека това обвинение не ви смущава. Основата на църквата е същата скала, същият Христос, който даде на Петър името Си, защото Го изповяда. Във всеки народ този, който вярва с цялото си сърце в Господа Исуса, е приет от Бога. Ето тук наистина е църквата, вън от която никой не може да бъде спасен” (Д’Обине. Лондонско издание, кн. 8, гл. 11). Като резултат от тази конференция, един от тримата пратеници на епископа прие реформираната вяра.

Съветът отказа да предприеме действия срещу Цвингли и Рим се приготви за ново нападение. Когато бе известен за заговорите на враговете си, реформаторът възкликна: “Нека дойдат. Аз се страхувам от тях толкова, колкото надвисналата скала се страхува от вълните, които гърмят в подножието ѝ” (Уайли, кн. 8, гл. 11). Усилията на духовниците само поощряваха делото, което те се стремяха да унищожат. И истината продължаваше да се разпространява. Привържениците ѝ в Германия, обезсърчени от изчезването на Лутер, се окуражиха отново, като видяха развитието на евангелието в Швейцария.

Когато Реформацията се затвърди в Цюрих, плодовете ѝ се видяха още по-ясно: порокут намаляваше, а редът и хармонията се увеличиха. “Съвършен мир обитава в нашия град - писа Цвингли, - никакви разпри, никакви лицемерия, никаква завист, никаква борба. Откъде може да дойде такова единство, ако не от Господа и нашето учение, което ни изпълни с плодовете на мир и благочестие?” (пак там, кн. 8, гл. 15).

Спечелените от Реформацията победи раздвижиха още повече привържениците на Рим да положат всякакви усилия за нейното унищожаване. Виждайки колко малко бе постигнато с преследването и потискането на Лутеровото дело в Германия, те намислиха да посрещнат реформата със собственото ѝ оръжие. Решиха да проведат диспут с Цвингли и, за да са сигурни в победата си, уредиха да си запазят правото да избират въпросите на дискусиата и не само това, а и мястото на борбата, както и съдиите, които трябваше да решават кой е победителят в спора. И ако веднъж успееш да поставят Цвингли под властта си, щяха да се погрижат да не им се изплъзне повече. Смятаха, че смълчат ли веднъж водача, движението бързо ще бъде смазано. Истинската им цел обаче бе внимателно прикривана. Полемиката трябваше да се състои в Баден. Но Цвингли не отиде. Цюрихският съвет, подозирайки замислите на папистите и предупреден за тях от издигнатите клади за изповядващите евангелието в папските кантони, забрани на своя пастор да се излага на тази опасност. В Цюрих той бе готов да се срещне с всички защитници на Рим, но да отиде в Баден, където току-що бе пролята кръвта на мъченици за истината, означаваше да се подложи на сигурна смърт. Йоколампадиус и Халлер бяха избрани да представят реформаторите, а прочутият доктор Ек, подкрепян от цяла група учени, доктори и прелати, беше поддръжникът на Рим.

Макар че Цвингли не присъстваше на конференцията, неговото влияние се чувстваше. Всички секретари бяха избрани от средата на папските привърженици, а на останалите бе забранено да си водят бележки под заплахата от смъртно наказание. Въпреки това Цвингли всеки ден получаваше верен доклад за всичко казано в Баден. Един студент, присъстващ на диспута, всяка вечер правеше точно сведение за представените в съответния ден аргументи. Други двама студенти се бяха заели всеки ден да препращат документите с ежедневните писма на Йоколампадиус до Цвингли в Цюрих. Реформаторът отговаряше, давайки съвети и наставления. Той пишеше писмата си през нощта, а на сутринта студентите се връщаха с тях в Баден. За да избегнат съмнението на стражата при градските порти, пратениците носеха на главите си кошници

с домашни птици и можеха да преминават безпрепятствено. Така Цвингли продължаваше борбата с коварните си противници. “Работеше повече - казваше Микониус - чрез размишления, безсънни нощи и съвети, които изпращаше в Баден, отколкото, ако бе присъствал лично пред своите врагове” (Д’Обине, кн. 11, гл. 13).

Романистите, въодушевени от очаквания триумф, бяха дошли в Баден с най-богатите си одежди и окичени със скъпоценности. Живееха и се хранеха разкошно, масите им бяха отрупани с най-скъпи деликатеси и с най-избрани вина. Бремето на свещеническите им задължения бе облекчавано от веселби и пиршества. Реформаторите се появиха в забележителен контраст и на тях народът гледаше едва ли не като на група просяци, чиято оскъдна храна ги задържаше твърде кратко на масата. Хазайнът на Йоколампадиус, който имаше възможност да го наблюдава в стаята му, го намираше винаги зает с изучаване или молитва и силно озадачен докладваше, че във всеки случай еретикът е поне “твърде набожен”.

На конференцията “Ек надутото се качи на великолепно украсен амвон, докато скромният Йоколампадиус, облечен съвсем просто, бе накаран да заеме място срещу опонента си на грубо изработен стол (пак там, кн. 11, гл. 13). Гръмливият глас на Ек и безграничната му самоувереност не го напускаха никога. Ревността му бе разпалена от надеждата за злато, както и за слава; защото защитникът на вярата трябваше да бъде възнаграден с доста щедра сума. Когато му липсваха по-добри аргументи, прибегваше към обиди, дори и към ругатни.

Йоколампадиус, скромен и неуверен в себе си, не искаше да участва в двубоя, но след сериозни колебания се реши. Започна с тържествената декларация: “Аз не признавам никакво друго мерило за преценка освен Божието слово” (пак там, кн. 11, гл. 13). Макар държанието му да бе любезно и почтително, оказа се много способен и смел. Докато романистите според традицията се позоваваха на авторитета на църковните обичаи, реформаторът се придържаше твърдо към Свещените писания. “Обичаят - казваше той - няма голяма сила в нашата Швейцария, освен ако не е в съгласие с конституцията; а пък по въпросите на вярата Библията е нашата конституция” (пак там, кн. 11, гл. 13).

Контрастът между двамата противници в диспута не остана без последствие. Спокойните, ясни разсъждения на реформатора, представени така вежливо и скромно, печелеха умовете, които се отдръпваха с отвращение от надутите и тщеславни домогвания на д-р Ек.

Диспутът продължи осемнадесет дни. В края му папистите с голяма увереност претендираха, че са удържали победа. Тъй като повечето от делегатите бяха на страната на Рим, съборът обяви реформаторите за победени и заедно с Цвингли, техния водач - отлъчени от църквата. Но плодовете на конференцията разкриха на чия страна е предимството. Резултатът от спора бе силен тласък в развитието на протестантското дело и не след дълго важните градове Берн и Базел се обявиха за Реформацията.

По-нататъшното развитие на реформацията в Германия

Тайнственото изчезване на Лутер предизвика учудването и ужаса на цяла Германия. Навсякъде питаха за него. Разпространяваха се най-странни

слухове и много хора вярваха, че е убит. Скърбяха не само явните му приятели, но и хилядите, които не бяха застанали открито на страната на Реформацията. Мнозина се обвързваха с тържествена клетва да отмъстят за неговата смърт.

Папските водачи с ужас установиха до каква степен бе нараснала омразата към тях. Отначало ликуваха заради предполагаемата смърт на Лутер, но скоро пожелаха да се скрият от народния гняв. Докато той бе сред тях, враговете му не се бяха смушавали и от най-смелите му дела, както се смушаваша, когато бе изчезнал. Тези, които яростно се стремяха да унижат дръзкия реформатор, сега, когато той бе станал безпомощен пленник, бяха обхванати от страх. "Единственото средство, което ни остава да се спасим - казваше един, - е да запалим факли и да търсим Лутер по целия свят, за да го върнем на народа, който го иска" (Д'Обине, кн. 9, гл. 1). Едиктът на императора изглеждаше съвсем безсилен. Папските представители негодуваха, като виждаха, че той привлича вниманието много по-малко, отколкото участието на Лутер.

Новината, че е в безопасност, макар и затворник, успокои народа и в същото време възбуди още повече ентузиазма в негова полза. Книгите му се четяха още по-жадно, отколкото преди. Все по-голям брой хора се присъединяваха към делото на героичния мъж, който при такива страшни обстоятелства и с такъв риск бе защитил Божието слово. Реформацията се засилваше непрекъснато. Семето, пръснато от Лутер, никнеше навсякъде. Отсъствието му извърши работа, която неговото присъствие не би могло никога да свърши. Сега, когато великият водач бе отнет, други работници почувстваха по-голяма отговорност. С нова вяра и сериозност те положиха всички усилия да вървят напред и да работят до предела на силите си, за да не бъде спъвано така благородно започнатото дело.

Но и Сатана не бездействаше. Той се опита да направи онова, което предприема при всяко реформаторско движение - да измами и унищожи хората, като вместо истинското дело ги подмами с нещо фалшиво. Както в християнската църква през I в. имаше фалшиви христосовци, така и в XVI в. Сатана издигна фалшиви пророци.

Няколко души, повлияни силно от вълненията в религиозния свят, си въобразиха, че са получили специални откровения от Небето и започнаха да твърдят, че по Божествен начин им е поверено да продължат делото до приключване на Реформацията, която, както заявиха те, била току-що започната от Лутер. Всъщност те рушаха самото дело, което реформаторът бе съградил. Отхвърлиха великия принцип - основата на Реформацията, че Божието слово е единствено и достатъчно правило за вяра и живот; и непогрешимия си водач заменяха с непостоянното несигурно мерило на собствените си чувства и впечатления. Чрез този акт на отстраняване на великия откривател на заблудата и лъжата се отваряше път на Сатана да управлява умовете, както си иска.

Един от тези фалшиви пророци претендираше, че е получил наставления от ангел Гавриил. Студент, присъединил се към него, заряза занятията си, заявявайки, че е надарен от самия Бог с мъдрост да тълкува Неговото Слово. Други, по природа склонни към фанатизъм, се причислиха към тях. Действията на тези ентузиазирани хора причиниха не малко вълнение. Проповядването на Лутер навсякъде бе пробудило у народа чувство за необходимостта от реформа и сега някои наистина честни хора бяха подведени от твърденията на новите пророци.

Водачите на движението се отправиха за Витенберг и представиха своите претенции пред Меланхтон и неговите съработници. Те казаха: "Ние сме изпратени от Бога, за да учим народа. Имаме съкровени разговори с Господа; знаем какво ще се случи; с една дума, ние сме апостоли и пророци и затова се обръщаме към д-р Лутер" (пак там, кн. 9, гл. 7).

Реформаторите бяха учудени и объркани. Това бяха нови неща, с които

никога преди това не се бяха срещали и не знаеха какво да предприемат. Меланхтон отбеляза: “Наистина в тези хора има необикновен дух, но какъв?... От една страна, нека внимаваме да не угасваме Божия Дух, но от друга, да не бъдем отклонени от духа на Сатана” (пак там, кн. 9, гл. 7).

Плодовете на новото учение станаха явни много скоро. Народът бе прилъган да занемари Библията и да я отхвърли изцяло. В училищата настана пълен безпорядък. Студентите, пренебрегвайки всякакви ограничения, изоставяха занятията си и напускаха университета. Хората, които се смятаха компетентни да съживят и ръководят делото на Реформацията, успяха само да го доведат до ръба на гибелта. Сега романистите си възвърнаха увереността и възкликнаха тържествено: “Още една последна битка и всичко ще бъде спечелено” (пак там, кн. 9, гл. 7). Когато Лутер във Вартбург чу за случилото се, каза с дълбока загриженост: “Винаги съм очаквал, че Сатана ще ни изпрати тази язва” (пак там, кн. 9, гл. 7). Той разбра истинския характер на самозваните пророци и видя опасността, заплашваща делото на истината. Опозицията на папата не му бе причинила такова голямо смущение и страдание, каквито сега преживяваше. От средата на изповядващите се за приятели на Реформацията се бяха издигнали най-лошите ѝ врагове. Самите истини, донесли такава голяма радост и утеха, сега се използваша за възбуждане на борби и смут в църквата.

За делото на Реформацията Лутер бе подтикнат от Божия Дух и бе заведен по-далеч, отколкото сам бе искал. Нямаше намерение да заема позицията, на която бе застанал, нито пък да прави някакви радикални промени. Бе само инструмент в ръцете на Безкрайната Сила. Все пак често трепереше за резултатите от делото си. Веднъж каза: “Ако знаех, че моето учение вреди на един човек, на един-единствен човек, колкото нищожен и незначителен да е той, което не може да бъде, защото това е самото евангелие, аз по-скоро бих пожелал да умра десет пъти, отколкото да се отрека от него” (пак там, кн. 9, гл. 7).

А сега Витенберг, самият център на Реформацията, попадеше бързо под властта на фанатизма и беззаконието. Това ужасно състояние не бе резултат от ученията на Лутер, но враговете му по цяла Германия хвърляха вината върху него. С горчивина в душата си реформаторът си задаваше въпроса: “Може ли в такъв случай това да бъде краят на великото дело на Реформацията?” (пак там, кн. 9, гл. 7). И отново, когато дискутиреше с Бога в молитва, мирът нахлуваше в сърцето му. “Делото не е мое, но Твое собствено - казваше той. - Ти не ще позволиш то да бъде покварено от предразсъдък или фанатизъм.” Но мисълта да остане по-дълго настрана от конфликта в такава криза ставаше непоносима. Реши да се завърне във Витенберг.

Предприе без отлагане опасното пътуване. Намираще се под проклятието на империята. Враговете му имаха право да го убият; на приятелите му бе забранено да му помагат или да го подспоняват. Императорското управление вземаше най-строги мерки срещу неговите привърженици. Но Лутер виждаше, че делото на евангелието е в опасност и в името на Господа тръгна безстрашно да се бори за истината.

В писмо до курфюрста, след като обяви намерението си да напусне Вартбург, Лутер каза: “Нека бъде известно на Ваше височество, че аз отивам във Витенберг под покровителство, много по-висше от това на принцове и курфюрсти. Не мисля да моля за подкрепа от страна на Ваше височество и е далеч от желанието ми да искам Вашата закрила, по-скоро бих искал аз да ви закрилям. Ако знаех, че Ваше височество може или желае да ме закриля, не бих отишъл изобщо във Витенберг. Няма меч, който може да помогне на това дело. Единствен Бог трябва да извърши всичко без помощта или съдействието на човек. Онзи, който има най-

голяма вяра, той е най-способен да закриля” (пак там, кн. 9, гл. 8). Във второ писмо, писано по пътя за Витенберг, Лутер добави: “Готов съм да понеса неодобрението на Ваше височество и гнева на целия свят. Не са ли жителите на Витенберг мои овце? Не ми ли ги е поверил Бог? И не трябва ли аз, ако е необходимо, да се изложа и на смърт за тях? Освен това, страхувам се да не избухне в Германия някоя ужасна междуособица, чрез която Бог да накаже нашата нация” (пак там, кн. 9, гл. 7).

Много внимателно и смирено, но в същото време решително и твърдо, започна своето дело. “Със словото Божие - казваше - трябва да съборим и унищожим изграденото с насилие. Аз няма да употребявам сила срещу суеверните и невярващите... Никой не трябва да бъде принуждаван. Свободата е самата есенция на вярата” (пак там, кн. 9, гл. 8).

Съвсем скоро из Витенберг се разчу, че реформаторът се е завърнал и ще проповядва. Народът се стече на тълпи от всички посоки и църквата се препълни. Лутер застана на амвона и с голяма мъдрост и благодост поучаваше, увещаваше и укоряваше. Засягайки поведението на някои, прибягнали до насилствени мерки, за да отменят литургията, той каза: “Литургията е лошо нещо; Бог е против нея; тя трябва да бъде премахната; и аз бих желал навсякъде по света да бъде заместена от светопричастната служба. Но нека никой не бъде изтръгнат от литургията насилствено. Трябва да оставим този въпрос в Божиите ръце. Трябва да действа Неговото Слово, а не ние. И защо така? - ще попитате вие. Защото аз не държа сърцата на хората в ръката си, както грънчарят държи глината. Ние имаме право да говорим, но нямаме право да действаме. Нека проповядваме; останалото принадлежи на Бога. Ако трябва да употребя сила, какво ще спечеля? Лицемерие, формалност, подражание, човешки наредби и превземки..., но тогава няма да има нито сърдечна искреност, нито вяра, нито любов. А там, където липсват те трите, липсва всичко. И аз не бих дал пет пари за такъв резултат... Единствено чрез Своето Слово Господ върши много повече, отколкото вие и аз, и целият свят можем да преобразим с обединени усилия. Бог завладява сърцето; а когато сърцето е превзето, всичко е спечелено...

Аз искам да проповядвам, да разисквам и да пиша, но не искам да принуждавам никого, защото вярата е доброволен акт. Вижте какво направих аз. Застанах срещу папата, индулгенциите и папистите, но без насилие или смут. Издигнах Божието слово, проповядвах и писах - това беше всичко, което направих. И ето, докато спях..., Словото, което бях проповядвал, разклати папството, и то така, както никой принц или император не би му навредил. И все пак аз не направих нищо; самото Слово извърши всичко. Ако бях пожелал да се приложи сила, може би цяла Германия сега щеше да бъде потопена в кръв. Но какъв щеше да бъде резултатът? Гибел и разорение както за тялото, така и за душата. Затова стоях тих и спокоен и оставих Словото само да обикаля света” (пак там, кн. 9, гл. 8).

Ден след ден в продължение на цяла седмица Лутер проповядваше на жадните тълпи. Божието слово уби обаянието на фанатизма и възбудата от него. Силата на евангелието отново възвърна заблудилия се народ в пътя на истината.

Реформаторът нямаше желание да влиза в борба с фанатиците, чието поведение бе причинило толкова много зло. Познаваше ги като хора с нездрав разсъдък и недисциплинирани страсти, хора, които, макар да претендираха, че са специално просветлени от небето, не биха понесли и най-малкото противоречие или даже най-любезния упрек или съвет. Приписвайки си върховен авторитет, те изискваха всеки, без какъвто и да било въпрос, да признае претенциите им. Но тъй като пожелаха среща с него, той се съгласи и така успешно изложи домогванията им, че самозванците веднага напуснаха Витенберг.

За известно време фанатизмът бе спрял. Но няколко години по-късно той избухна с още по-голяма сила и с още по-ужасни резултати. За водачите на това движение Лутер каза: “За тях Свещените писания са само мъртви букви и те всички започват да викат: “Духът! Духът!” Но бъдете сигурни, че аз нямам намерение да ги последвам там, където техният дух ги води; дано Бог в Своето милосърдие ме запази от църква, в която всички са само светии. Аз искам да живея със скромните, слабите, болните, които знаят и чувстват своите грехове и които въздишат и се обръщат постоянно към Бога от дълбините на сърцата си, за да получат Неговата утеха и подкрепа” (пак там, кн. 10, гл. 10).

Томас Мюнцер, най-активният от фанатиците, бе човек със забележителни дарования, които, правилно насочени, биха го направили способен да върши добро. Но той не бе научил основните принципи на истинската религия. “Бе обхванат от желание да реформира света, а забравяше, както правят всички ентузиаста, че реформацията трябва да започне от самия него” (пак там, кн. 10, гл. 10). Имаше амбицията да постигне положение и влияние и не желаше да бъде втори даже и след Лутер. Заявяваше, че реформаторите, замествайки авторитета на папата с този на Писанието, само установявали една по-различна форма на папство. Претендираще, че бил натоварен да въведе истинската реформа по Божествен начин. “Всеки, който притежава този дух - казваше Мюнцер, - притежава истинската вяра, макар никога през живота си да не е виждал Писанията” (пак там, кн. 10, гл. 10).

Тези учители-фанатици се оставяха да бъдат водени от впечатления, смятайки всяка мисъл и подтик за Божии глас. Впоследствие стигнаха до големи крайности. Някои от тях даже изгаряха Библиите си, възкликвайки: “Буквата убива, а духът оживотворява.” Учението на Мюнцер задоволяваше човешкото желание за чудеса, като в същото време ласкаеше гордостта на хората, поставяйки всъщност човешките идеи и мнения над Божието слово. Това учение се приемаше от хиляди. Скоро Мюнцер отхвърли всякакъв ред в публичното богослужение и заяви, че човек да се покорява на принцове, означава да се опитва да служи както на Бога, така и на Ваала.

Умовете на хората, започнали вече да се отърсват от игото на папството, ставаха неспособни да търпят и ограниченията на гражданската власт. Революционните учения на Мюнцер, представени като Божии, доведоха народа до състоянието да отхвърля всякакъв контрол и да отпуска юздите на предразсъдъците и страстите си. В резултат последваха най-ужасни сцени на размирици и борби и германските полета бяха потопени в кръв.

Като гледаше резултатите от фанатизма, приписван на реформацията, Лутер преживяваше душевна мъка, двойно по-голяма от някогашната в Ерфурт. Папските принцове заявиха - и много хора бяха склонни да им повярват - че бунтът е законна последица от ученията на Лутер. Макар че обвинението бе съвсем безпочвено, то причини огромни страдания на реформатора. Да се позори делото на истината, като се поставя на едно равнище с най-долния фанатизъм - това бе повече, отколкото можеше да понесе. От друга страна, водачите на революцията мразеха Лутер, защото той не само се противопоставяше на ученията им и отричаше претенциите им за боговдъхновеност, но ги бе обвинил в бунтовничество срещу гражданската власт. За отплата го обявиха за най-долен самозванец. Изглеждаше, че си бе навлякъл омразата както на князете, така и на народа.

Римокатолиците ликуваха, очаквайки да станат свидетели на бързото проваляне на Реформацията, и обвиняваха Лутер в заблуди, които той най-сериозно се бе старал да разбули. Групата на фанатиците, твърдейки лъжливо, че била третирана твърде несправедливо, успя да спечели симпатиите на една голяма маса хора и както често става с тези, които заемат погрешна страна, започнаха да ги смятат за мъченици. Така

противопоставилите се най-енергично на Реформацията бяха съжалявани и възхвалявани като жертви на жестокост и потисничество. Това дело бе сатанинско, подбуждано от същия бунтовен дух, проявен най-напред в Небето.

Сатана постоянно се стреми да измамва хората и да ги довежда дотам, че да наричат греха правда, а правдата грях. И колко успешно е било това негово дело! Колко често са били хвърляни упреци и злословия върху верните Божии служители само, защото са пожелали да застанат безстрашно в защита на истината! Хора, които са агентите на Сатана, са хвалени и ласкани и даже са смятани за мъченици, докато онези, които всъщност би трябвало да бъдат почитани и подкрепяни за своята вяроност към Бога, са отминавани с подозрение и недоверие.

Фалшивата святост и мнимото освещение все още продължават измамното си дело. Под различни форми те откриват същия дух, както в дните на Лутер, като отклоняват умовете от Писанието и карат хората да следват по-скоро собствените си чувства и впечатления, отколкото да се покоряват на Божия закон. Това е едно от най-успешните изобретения на Сатана, с което той хули чистотата и истината.

Лутер безстрашно защитаваше евангелието от идващите от всички страни удари. Божието слово се оказа мощно оръжие във всяка борба. С него той воюваше срещу присвоения от папата авторитет и рационалистичната философия на учените и пак чрез него остана твърд като скала срещу фанатизма, опитващ се да се обедини с Реформацията.

Всеки от тези противопоставящи се елементи отхвърляше по особен начин Свещените писания и издигаше човешката мъдрост като източник на религиозна истина и познание. Рационализмът прави разума свой идол и го издига като критерий за религия. Римската църква, претендираща, че върховният ѝ понтиф е получил властта и авторитета си по Божие вдъхновение, предавани през всичките дни от времето на апостолите до днес без прекъсване и без промени, дава широка възможност за всякакъв вид разточителство и поквара, скрити под светостта на апостолското поръчение. Източникът на боговдъхновението, за което претендираха Мюнцер и неговите сътрудници, нямаше по-висш произход от капризите на въображението и неговото влияние бе гибелно за всеки авторитет, бил той човешки или Божествен. Истинското християнство приема Божието слово като голяма съкровищница на боговдъхновената истина и като пробен камък за всяко боговдъхновение.

След завръщането си от Вартбург Лутер завърши превода на Новия завет и скоро евангелието бе дадено на германския народ на родния му език. Преводът бе приет с голяма радост от всички, обичащи истината, и отхвърлен презрително от предпочитащите човешките традиции и заповеди.

Свещениците бяха силно разтревожени от мисълта, че отсега нататък простият народ ще може да разисква с тях за предписанията на Божието слово и по този начин ще се открие невежеството им. Оръжията на плътските им разсъждения бяха безсилни срещу меча на Духа. Рим употреби целия си авторитет, за да попречи на разпространението на Писанията, но укази, анатели, мъчения се оказаха еднакво безрезултатни. Колкото повече Рим осъждаше и забраняваше Библията, толкова по-голям бе копнежът на народа да узнае какво учи тя. Всички, които можеха да четат, изучаваха жадно Божието слово. Носеха го със себе си, четяха го и го препрочитаха и не се задоволяваха, докато не научат големи части от него наизуст. Като видя с каква любов бе приет Новият завет, Лутер започна незабавно превода и на Стария завет и публикуваше веднага, щом привършеше някоя част.

Писанията му се посрещаха добре както в градовете, така и в селцата. "Това, което Лутер и неговите приятели съчиняваха, други го разпространяваха. Монаси, убедени в незаконността на монашеските

задължения и желаещи да заменят дългия живот на леност с деятелност, но твърде невежи, за да проповядват Божието слово, пътуваха из провинциите, като посещаваха селцата и колибите, където продаваха книгите на Лутер и на неговите приятели. Скоро Германия гъмжеше от тези храбри търговци” (пак там, кн. 9, гл. 11).

Писанията се изучаваха с дълбок интерес от богати и бедни, от учени и обикновени хора. Нощем селските учители ги четяха на малки групички, събрани край огнището. В резултат на всяко тяхно усилие много души се убеждаваха в истината, приемаха с радост Божието слово и на свой ред разказваха добрите новини и на други.

Така се потвърждаваха боговдъхновените думи: “Изясняването на Твоето Слово просвещава, вразумява простите” (Пс. 119:130). Изучаването на Писанието извършваше мощна промяна в умовете и сърцата на хората. Папското господство бе наложило на поданиците си желязно иго, което ги държеше в невежество и унижение. Поддържаше се педантично спазване на различни суеверни форми, но въпреки цялата служба сърцето и умът оставаха празни. Проповядването на Лутер, излагащо ясните истини на Божието слово, а след това и самото Слово, дадено в ръцете на обикновения народ, бе пробудило спящите им сили, като не само очистиеше и облагородяваше духовното естество, но и придаваше нова жизнена сила и енергия на ума.

Можеше да се видят хора от всякакъв ранг с Библии в ръце да защитават ученията на Реформацията. Папистите, оставили изучаването на Писанията на свещениците и монасите, сега ги призоваваха да излязат напред и да оборят новите учения. Но и свещениците, и калугерите, също тъй невежи както по отношение на Писанията, така и по отношение на Божията сила, биваха напълно побеждавани от онези, които те порицаваха като прости и еретици. “За нещастие - казва един католически писател - Лутер е убедил последователите си да не вярват на никакво друго слово освен на Свещеното писание” (Д’Обине, кн. 9, гл. 11). Цели тълпи се събираха да чуят истината, защитавана от слабо образовани хора, разискващи дори с учени и красноречиви теолози. Срамното невежество на тези велики мъже стана явно, когато аргументите им биваха оборвани чрез простите истини на Божието слово. Работници, войници, жени, а даже и деца бяха по-добре запознати с Библейските учения, отколкото свещениците и учените доктори. Контрастът между учениците на евангелието и поддръжниците на папските суеверия бе изявен с еднаква сила както сред учените, така и сред простия народ. “... срещу старите борци на йерархията, които бяха занемарили изучаването на езици и обучаването в литература..., стояха младежи с благороден ум, посветени на изследването на Писанието и запознати с шедьоврите на античността. Притежаващи активен ум, възвишена душа и неустрашимо сърце, те скоро постигнаха такова познание, че в продължение на дълъг период от време никой не можеше да се сравнява с тях... Така, когато младите защитници на Реформацията срещаха в някое събрание папските доктори, атакуваха ги с такава леснина и увереност, че онези невежи мъже се колебаеха, запъваха, смущаваха и получаваха заслужено презрение в очите на всички” (пак там, кн. 9, гл. 11).

Когато римското духовенство видя, че неговото паство намалява, повика на помощ магистратите и с всякакви възможни средства се опита да си върне обратно слушателите. Но народът бе намерил в новите учения удовлетворение на душевните си нужди и се отдръпна от онези, които тъй дълго го бяха хранили с безполезни остатъци от суеверни обреди и човешки традиции.

Когато преследването срещу учителите на истината бе запалено отново, те обърнаха внимание на Христовите думи: “А когато ви гонят от тоя град, бягайте в другия” (Матей 10:23). Светлината проникваше навсякъде.

Бегълците намираха някъде гостоприемна врата, отворена за тях, и докато пребиваваха там, проповядваха Христос в църквата или, ако тази привилегия им се отнемеше - в частни къщи или под открито небе. Всяко място, където можеше да се събере група слушатели, ставаше осветен храм. Истината, възвестявана с такава енергия и увереност, се разпространяваше с непреодолима сила.

Напразно както църковните, така и гражданските власти бяха призовавани да смажат ереста. Напразно прибегваха до затвор, мъчение, огън и меч. Хиляди вярващи запечатваха вярата си с кръв и все пак делото вървеше напред. Преследването спомагаше за разпространяването на истината, а последицата от фанатизма, който Сатана се опитваше да обедини с нея, правеше още по-ясен контраста между делото на Сатана и делото на Бога.

11

Протестът на принцовете

Едно от най-благородните свидетелства, дадени някога в полза на реформацията, бе в 1529 г. протестът на християнските принцове в Германия пред Народното събрание в Шпайер, Куражът, вярата и твърдостта на тези Божии мъже осигуриха свободата на съвестта за следващите векове. Техният прочут протест даде на раформираниите църкви името "протестантски"; неговите принципи съдържат "самата есенция на протестантството" (Д'Обине, кн.13, гл.6).

За Реформацията бе настъпило мрачно и застрашително време. Въпреки едикта от Вормс, обявил Лутер извън закона и забранил проповядването на неговите учения, религиозната търпимост в империята постепенно надделя. Божие провидение бе обуздавало силите, които се противопоставяха на истина-та. Карл V беше склонен да съкруши Реформацията, но колкото пъти да бе вдигал ръка за удар, толкова пъти обстоятелствата го принуждаваха да я прибере. Много пъти вече опасността от унищожаване на всички, осмелили се, да се противопоставят на Рим, изглеждаше неизбежна; но в критичния момент или турските армии се появяваха на източната граница, или френският крал, а дори и самият папа, ядосани от нарастващото величие на императора, му обявяваха война; и така борбите и международните усложнения дадоха време на Реформацията да се утвърди и разрастне.

Най-после обаче пропалски настроените крале успяха да насъскат своите феодали за обща съпротива срещу Реформацията. Събранието в Шпайер през 1526 г. беше дало на всяка държава пълна свобода по религиозните въпроси до свикването на общ съвет; но щом опасностите осигурили тази отстъпка, преминаха през 1529 г. императорът свика второ събрание в Шпайер с цел да изкорени ереста. На принцовете трябваше да се повлияе, ако е възможно, по приятелски да се противопоставят на Реформацията; но ако не се получеше, Карл бе готов да прибегне до меч.

Папистите ликуваха. Голяма група от тях се яви в Шпайер и изрази открито своята омраза към реформите и към всички, които им симпатизираха. Меланхтон каза: "Ние сме презрение и унижени за света; но Христос вижда на Своя беден народ и ще го запази" (пак там, кн.13, гл.5). На евангелските князе, които присъстваха на събранието, бе забранено да говорят за евангелието даже в домовете им. Но народът от Шпайер жадуваше за Словото Божие и, въпреки забраната, хиляди се стичаха на службите държани в църквата на саксонския курфюрст.

Това ускори кризата. Едно императорско съобщение извести на Народното събрание, че решението, което осигуряваше свободата на съвестта, е било причина за големи безредици и затова императорът изисква то да се

отмени. Този своеволен акт възбуди възмущение и безпокойство сред християните-евангелисти. Чу се глас: “Христос отново падна в ръцете на Каяфа и Пилат”. Романистите станаха по-нападателни. Някой от тях беше казал: “ Според Фабер турците са по-добри от лутераните, защото те спазват дните за пост, а лутераните ги престъпват. Ако трябва да избираме между Свещените Писания на Бога и старите заблуди на църквата, ние трябва да предпочетем първите”. А Меланхтон писа: “Всеки ден, пред пълно събрание, Фабер* пуска по една нова стрела срещу евангелистите” (пак там, кн.13, гл.5).

Религиозната търпимост беше законно установена и евангелистките държави бяха решени да се противопоставят на посегателството върху техните права. Лутер, все още под проклятието, наложено му от вормския едикт, не можеше да се яви в Шпайер; но неговото място бе заето от съработниците му и от князете, които Бог беше въздигнал да защищават делото Му в този случай на опасност. Благородният Фридрих Саксонски, предишният покровител на Лутер, бе починал; но херцог Йоан, негов брат и наследник, бе приел с ентузиазъм Реформацията и макар да бе миролюбив, прояви голяма енергия и кураж във всички неща, които се отнасяха до интересите на вярата.

Свещениците изискваха от държавите, приели Реформацията, да се подчинят на римските закони. Реформаторите, от друга страна, претендираха за свободата, която им беше дадена. Те не можеха да се съгласят държавите, приели с такава радост Словото Божие, да бъдат отново заробени.

Най-после бе предложен компромис - там, където Реформацията не беше установена, едиктът от Вормс трябваше да се прилага строго; а “в онези страни, където народът се е отклонил от него и където не би могло да има подчинение без опасност от въстание, поне да не се извършва никаква нова реформа, да не се

* Епископ на Виена по това време (б.пр.)

докосват спорни въпроси, да не се противопоставят на литургията, да не се позволява римокатолици да приемат лутеранството” (пак там, кн.13, гл.5). Тази мярка бе приета от Народното събрание за голямо удоволствие на папските свещеници и прелати.

Ако този едикт се поставеше в действие, “Реформацията нито можеше да се разшири там... където беше още непозната, нито да стъпи на здрави основи... там, където вече съществуваше” (пак там, кн.13, гл.5). Свободата на словото щеше да бъде забранена. Никакви разговори за него нямаше да бъдат позволени. От поддръжниците на Реформацията се изискваше да се подчинят веднага. Изглеждаше, че надеждата на света вече изгасва. “Възстановяването на римската иерархия... неминуемо би възвърнало старите злоупотреби; и много лесно биха могли да се намерят претексти за пълното унищожение на делото, вече тъй силно разклатено чрез фанатизъм и раздори” (пак там, кн.13, гл.5).

Когато евангелската партия се събра на съвет, членовете ѝ отправяха един друг крайно тревожни погледи. Те се питаха взаимно: “Какво да се направи?” Бяха поставени на карта изключително важни за света неща. “Трябваше ли водителите на Реформацията да се подчинят и да приемат едикта? Колко лесно биха могли да си повлияят и да направят невярната стъпка в този критичен момент! Колко много приемливи претексти и добри основания можеха да се намерят, за да се подчинят! На лутеранските князе се осигуряваше свободата да упражняват своята религия. Същото право беше признато и на всички техни поданици, които бяха приели реформата преди прилагането на тази мярка. Нямаше ли да бъде достатъчно това? Колко много опасности можеше да предотврати подчинението! А колко много случайности, какви ли рискове и конфликти можеха да произлязат, ако те се противопоставеха? Кой знае какво можеше да донесе бъдещето! Нека приемем мира; нека поемем маслиненото клонче, което Рим ни подава

и така да затворим раните на Германия!” С подобни аргументи реформаторите можеха да оправдаят приемането на едно поведение, което скоро щеше да доведе до сигурен провал на делото.

“Те за щастие разбраха принципа, на който се основаваше предложеното съглашение. Какъв беше той? Осигуряваше се правото на Рим да проявява насилие над съвестта и да забранява свободното изследване на истината. Но нима свободата на съвестта и религията не беше осигурена за тях и за техните протестантски поданици? - да, но като специално благоволение, споменато в съглашението, а не като естествено право право. Що се отнася до всички други, които не бяха включени в това споразумение - за тях важеше принципът на авторитета; съвестта оставаше вън от обсега на съда. Рим бе непогрешимият съдия и всеки трябваше да му се покорява. Да се приеме предложеното примирие означаваше буквално да се признае, че религиозната свобода трябва да се ограничи само в реформирана Саксония; за цялото останало християнство свободното изучаване и изповядване на реформираната вяра беше престъпление, което трябваше да се наказва със затвор и клади. Можеха ли те да се съгласят да бъде локализирана религиозната свобода, да бъде обявено, че Реформацията е спечелила последния си покаян, че е завладяла последната стъпка земя и че там, където Рим владее, в тази именно част, владичес-твото му ще остане вечно? Можеха ли реформаторите да се смятат за невинни за кръвта на онези хиляди и хиляди хора, които при прилагането на това споразумение трябваше да жертвуват живота си в папските земи? В този върховен час това щеше да бъде равносилно на предателство спрямо делото на евангелието и свободата на християнството” (Уайли, кн.9, гл.15). По-скоро “те биха пожертвували всичко, дори собствените си държави, короните си, и живота си” (Д’Обине, кн.13, гл.5).

“Нека отхвърлим този декрет, казаха принцовете. По въпросите на съвестта болшинството няма власт”. Депутатите заявиха: “Благодарение на декрета от 1526 г. ние се радваме на мира, който сега цари в империята; неговото отменяне ще изпълни Германия със смутове и раздори. Народното събрание не е компетентно да стори друго, освен да запази религиозната свобода до свикването на събор” (пак там, кн.13, гл.5). Закрилата на свободата на съвестта е дълг на държавата и е границата на нейния авторитет по религиозните въпроси. Всяко светско управление, което се опитва да регулира или да налага спазването на религиозни норми чрез гражданската власт, жертва принципа, за който така благородно се бореха християните-евангелисти.

Папистите решиха да заглушат онова, което наричаха “дръзко упорство”. Те се опитаха да предизвикат разцепление сред поддръжниците на Реформацията и да сплашат всички, които не се бяха обявили открито в нейна полза. Най-после представителите на свободните градове бяха призвани пред Народното събрание и от тях бе поискано да заявят, че ще отстъпят пред условията на предложението. Те помолиха да им бъде дадено време да помислят, но напразно. Подложени на това изпитание, почти половината от тях преминаха на страната на реформаторите. Тези, които по такъв начин отказаха да жертвуват свободата на съвестта си и правото на лично мнение, добре знаеха, че позицията им ги излага на бъдеща критика, осъждане и преследване. Един от делегатите каза: “Ние трябва или да се отречем от словото Божие, или да бъдем изгорени” (пак там, кн.13, гл.5).

Карл Фердинанд, който бе представител на императора в Народното събрание, прецени, че ако принцовете не бъдат накарани да приемат и подкрепят декрета, неминуемо ще настъпят сериозно разцепление и раздори, затова той се опита да го постигне чрез увещания, знаейки добре, че употереби ли върху тях насилие, само би ги направил по-решителни. Той “помоли князете да приемат декрета, уверявайки ги, че

императорът ще бъде извънредно доволен от тях”. Но тези храбри мъже познаваха една по-висша власт, която стои над земните управници и затова отговориха спокойно: “Ние ще се подчиним на императора във всичко, което би допринесло за поддържането на мира и за прослова на Бога” (пак там, кн.13, гл.5).

Накрая, в Народното събрание, кралят обяви на курфюрста и на неговите приятели, че указът “е вече оформен като императарски декрет” и че “не им остава нищо друго, освен да се подчинят на мнозинството”. Щом изрече това, той се оттегли от събранието, без да даде на реформаторите възможност за защита или отговор. “Напразно те изпратиха една депутация да го помоли да се върне”. На техния протест той отговорил кратко: “Въпросът вече е решен; за всички остава само подчинението” (пак там, кн.13, гл.5).

Императорската партия бе убедена, че християнските князе са решени да се придържат към Свещените писания, като по-висши от човешките учения и закони; а знаеше също така, че където този принцип се приеме, папството неминуемо ще бъде унищожено. Но, забелязвайки само “нещата, които се виждат”, както и хиляди преди тях го бяха правили, те се ласкаеха, че делото на императора и на папата бе силно, докато онова на реформаторите - слабо. Ако реформаторите бяха разчитали на човешка подкрепа, те наистина щяха да бъдат толкова слаби, колкото ги смятаха папистите. Но макар и малобройни и несъгласни с Рим, те все пак бяха силни. Не приеха “декрета на Народното събрание към Божието слово и отношението на императора Карл към Исус Христос, Царя на царете и Господа на господарите” (пак там, кн.13, гл.6).

След като Фердинанд отказа да уважи убежденията им, принцовете решиха, без да обръщат внимание на отсъствието му, да представят незабавно своя Протест пред Народното събрание. Затова за целта изготвиха тържествена декларация и я представиха пред Народното събрание:

“Чрез настоящата ние протестираме пред Бога, нашия единичък Създател, Пазител, Изкупител и Спасител, Който един ден ще бъде и наш Съдия, и заявяваме пред всички хора и всички създания, че нито одобряваме, нито поддържаме в нещо, било за себе си, било за нашия народ, предложения декрет по отношение на каквото и да е, което е противно на Бога и на свящото Му Слово, на живата ни съвест и спасението на душите ни”.

“Какво! Да потвърдим този едикт! Да признаем, че когато Всемогъщият Бог призовава един човек към познание за Него, този човек въпреки всичко да не може да приеме това познание!”... “Няма друго сигурно учение, освен съобразеното с Божието слово... Господ забранява проповядването на друго учение... Свещените писания трябва да бъдат изяснявани с други по-ясни текстове от самите тях;... Тази свята Книга е нужна за християнина във всичко, тя е лесна за разбиране и определена да разпръсква тъмнината. Ние сме решени, с Божията благодат да защитаваме само чистото проповядване на Неговото слово, както то се съдържа в библейските книги от Стария и Новия завет, без да прибавяме нещо, което е против него. Това Слово е единствената истина; то е сигурното правило на всяко учение и живот и никога не може да изневери или подведе. Онзи, който гради на неговата основа, ще устои срещу всичките сили на пъкъла, докато всичките човешки суети, които му се противопоставят, ще рухнат пред Божието лице”.

“Затова ние отхвърляме наложения ни ярем. В същото време ние очакваме, че Негово Императорско Величество ще се отнесе към нас както подобава на един християнски княз, който обича Бога повече от всичко; и заявяваме за себе си, че, сме готови да отдадем както на Него, така и на Вас, благородни лордове, цялата си обич и покорност, които са наш справедлив и законен дълг” (пак там, кн.12, гл.6).

Това изложение направи дълбоко впечатление на Народното събрание.

Смелостта на протестиращите учуди и разтревожи повечето присъстващи. Бъдещето им се видя и бурно, и несигурно. Раздорите, борбите и кръвопролитията изглеждаха неминуеми. Но реформаторите, сигурни в справедливостта на своето дело, уповаващи се на десницата на всемогъщия Бог, бяха “изпълнени с кураж и твърдост”.

Принципите, съдържащи се в този прочут Протест,... представляваха ядрото на протестантството. Чрез него принципите се противопоставят на две човешки злоупотреби по въпросите на вярата: първата е намесата на гражданската власт, а втората - своеволията на църквата. Вместо тях протестантството издига силата на съвестта над светската власт и авторитета на Божието слово над този на видимата църква. Преди всичко се отхвърля намесата на гражданската власт в духовните неща и се заявява както от пророците и апостолите: “Трябва да се подчиняваме на Бога, а не на човека. В присъствието на короната на Карл V се издигна короната на Исус Христос. И не само това; отиде се още по-далеч: установи се принципът, че всяко човешко учение трябва да бъде подчинено на Божиите слова” (Д’Обине, кн.13, гл.6). Протестиращите потвърдиха и своето право да изповядват свободно убежденията си относно истината. Те искаха не само да вярват и да бъдат послушни, но и да проповядват Божието слово, и отричаха правото на свещеници или съдии да им пречат в това. Протестът в Шпайер бе тържествено свидетелство срещу религиозната нетолерантност и категорично заявяване на правото на всички хора да служат на Бога според собствената си съвест.

Декларацията беше направена. Тя беше връзана в паметта на хиляди хора, и записана в Небесните книги, откъдето никакво човешко усилие не би могло да я заличи. Цяла евангелска Германия прие Протеста като израз на своята вяра. Хората виждаха в декларацията залог за нова и по-добра епоха. Един от князете каза на протестантите в Шпайер: “Дано Всемогъщият, Който ви е дал благодат да Го изповядате енергично, открито и безсрашно, да ви запази в тази християнска твърдост до деня на вечността!” (Д’Обине, кн.13, гл.6).

Ако след като беше постигнала известен успех Реформацията се съгласеше на отстъпки, с цел да си осигури благоволенieto на света, тя щеше да се окаже невярна на Бога и на самата себе си и по такъв начин щеше да си осигури собственото унищожение. Историята на тези благородни реформатори съдържа един урок за всички следващи векове. Тактиката на действие на Сатана срещу Бога и Неговото слово не се е променила; и днес, както и в XVI век, той все още не може да се помири Божието Слово да бъде водачът в живота. В наше време съществува силно отдалечаване от ученията и предписанията на Неговите принципи и е необходимо да се върнем към протестантския принцип - Библията и само Библията да бъде мерило за вяра и дълг! Сатана продължава да действа с всички средства, с които разполага, за да унищожи религиозната свобода. Тази Антихристиянската сила, отхвърлена от протестиращите в Шпайер, сега с подновена енергия се, стреми да възстанови отново загубеното си господство. И днес само придържането към Божието Слово - същото, както проявеното в оня критичен за Реформацията час - е единствената надежда за реформа.

За протестантите се явиха признаци на опасност; но имаше и други знаци, от които се виждаше, че Божествената ръка е протегната, за да покровителства верните. Точно тогава “Меланхтон преведе набързо своя приятел Симон Гринеус по улиците на Шпайер към Рейн, настоявайки да премине оттатък реката. Когато последният се учуди на припряността, Меланхтон му обясни: “Един непознат старац с достолепна външност, се яви пред мен и каза: “След една минута ще бъдат изпратени от Фердинанд съдебни служители, за да арестуват Симон Гринеус”.

През деня Гринеус се беше възмутил от една проповед на Фабер - виден

католически доктор, и го бе упрекнал, задето защитава “някои отвратителни заблуди”. “Фабер бе прикрил гнева си, но веднага след това бе тръгнал към краля, от когото получи заповед за задържане на досадния хайделбергски професор. Меланхтон не се съмняваше, че Бог бе спасил приятеля му като беше изпратил един от Своите свети ангели да го предупреди”.

“Застанал неподвижно на брега на Рейн, той изчака, докато водите на реката избавиха Гринеус от неговите преследвачи. “Най-сетне! - извика Меланхтон, когато го видя на другия бряг. - Най-сетне ти си изскубнат от жестоките челюсти на онези, които жадуват за невинна кръв!” Когато се върна у дома си, Меланхтон узна, че офицери са претърсвали къщата на Гринеус метър по метър” (пак там, кн.13, гл.6).

Реформацията трябваше да се представи пред големците на тази земя по един още по-внушителен начин. Крал Фердинанд бе отказал да изслуша князете-евангелисти; но те трябваше да получат възможност, да представят случая в присъствието на императора и пред събраните сановници на църква и държава. За да усмири несъгласията, които смуцаваха империята, Карл V свика една година след протеста в Шпайер Народно събрание в Аугсбург, като съобщи, че той възнамерява да го председателства лично. Бяха поканени и протестантските водители.

Големи опасности заплашваха Реформацията беше сериозно застрашена; но найните защитници продължаваха да оставят делото си в Божиите ръце и се заклеха да защищават твърдо Евангелието. Съветниците на саксонския курфюрст го съветваха да не отива там. “Императорът - казваха те - събира князете, за да те хване в примка. Не се ли рискува всичко, ако отидеш и се затвориш сред стените на един град с такъв мощен противник? Други обаче благородно предполагаха: “Нека само князете бъдат изпълнени с кураж - и Божието дело ще бъде спасено!” “Бог е верен, Той няма да ни напусне” - повтаряше Лутер. Придружен от свитата си, курфюрстът потегли за Аугсбург. Всички знаеха на каква опасност се излагеше този княз и мнозина тръгнаха със смутени сърца и мрачни предчувствия. Но Лутер, който ги придружи до Кобург, подкрепи вярата им с прочулата се песен: “Могъща крепост е Бог наш”, написана по време на пътуването. Безпокойството бе разпръснато и много омърлушени души - огряни от надежда при звука на тази безсмъртна песен.

Князете-реформатори бяха решили да представят в Народното събрание едно изложение на вярата си, подкрепено със систематизирани текстове от Свещеното Писание. Съставянето му бе възложено на Лутер, Меланхтон и техните сътрудници. Получилата се изповед бе приета от протестантите като документ, който отговаря на тяхната вяра, и те се събраха да сложат имената си. Това бе един тържествен и критичен момент. Реформаторите особено силно желаеха тяхното дело да няма политически отенък; те чувствуваха, че Реформацията не трябва да упражнява друго влияние, освен онова, което произлиза от Божието слово. Когато християнските князе пристъпваха, за да подпишат вероизложението, Меланхтон се намеси с думите: “Теолозите и проповедниците трябва да предложат тези неща; а авторитета на земните владетели нека запазим за други случаи”. “Да пази Бог - отвърна Йоан Саксонски - да не ме изключите! Аз съм решил да върша онова, което е право, без да се безпокоя за короната си. Желая да изповядам моя Бог. Княжеската корона и хермелинът не са ми толкова скъпи, колкото кръстът на Исус Христос! Аз ще оставя тук, на земята, тези отличия за моето величие, но кръстът на моя Господ ще ме придружава до звездите.” И изписа своето име. Друг от прицовете, като взе перото, каза: “Ако честта на Исус Христос, моя Господ, го изисква, аз съм готов... да напусна богатата и да отдам живота си. По-скоро ще се отрека от поданиците си и от княжествата си, по-скоро ще напусна земята на моите бащи и ще се скитам с тояга в ръка,

по-скоро ще изкарвам прехраната си, чистейки праха от обувките на чужденец - продължи той, - отколкото да приема друго учение, освен съдържащото се в това изповядване на вярата” (Д’Обине, кн.14, гл.6).

Дойде уреченото време да се явят пред императора. Карл V, седнал на трона си и заобиколен от князе и курфюрсти, даде думата на протестантските реформатори. Прочете се изповедта на вярата им. Във Великото събрание прозвуча ясно изложената евангелска истина, бяха посочени смело заблужденията на папската църква. С право този ден бе наречен “най-великият ден на Реформацията и един от най-славните дни в християнската и човешката история” (пак там, кн.14, гл.6).

Само няколко години бяха минали, откакто монахът от Витенберг бе изправен сам пред Народното събрание във Вормс. Сега на негово място стояха най-благородните и най-силните князе от империята. На Лутер бе забранено да се появява в Аусбург, но присъстваше там чрез словата и молитвите си. “Аз съм извънредно радостен, пишеше той, - че доживях часа, когато Христос е възвеличен публично чрез такива изтъкнати изповедници и на такова славно събрание” (пак там, кн.14, гл.6). Така се изпълни казаното в Писанията: “Аз ще говоря за Твоите свидетелства и пред царе и няма да се посрамя” (Пс.119:46).

По времето на апостол Павел Евангелието, заради което бе окован, беше занесено пред князе и благородници от императорския град. По същия начин и в този случай това, което императорът бе забанил да се проповядва от амвона, бе провъзгласено в двореца; смятаното от мнозина за негодно да бъде слушано дори от слугите, бе изслушано с удивление от господарите и лордовете на империята. Аудиторията бяха крале и велики мъже проповедниците - короновани князе, а проповедта беше царствената Божия истина. “От апостолския век насам - казва по онова време писателят Матезиус - не е имало по-велико дело или по-грандиозна изповед” (Д’Обине, кн.14, гл.7).

“Всичко, което лутераните казаха, е вярно, ние не можем да го отречем - заяви Аугсбургският епископ. - Можете ли с нездравни основания да опровергавате изложеното от курфюрста и неговите съюзници изповедание?” - питаше друг съвременник, д-р Ек. “С Писанията на апостолите и пророците - не - бе отговорът, - но с тези на отците и съборите - да!” “Разбирам - откликна запитващият, - лутераните според вес спазват Писанието, а ние сме извън него” (пак там, кн.14, гл.8).

Някои от германските принцове бяха спечелени за реформираната вяра. Даже сам императорът заяви, че протестантските тези са верни. Изложението бе преведено на много езици и разпространено из цяла Европа. Бе прието и от милиони от следващите поколения като израз на тяхната вяра.

Божиите верни служители не се трудеха сами. Дакото “началствата и управителите на тъмнината в този век и лукавите духове на поднебесната” се бяха съюзили срещу тях, Господ не изостави народа Си. Ако очите им можеха да се отворят, те щяха да видят много ясно доказателството за Божественото присъствие и помощта, каквито бяха дадени на един пророк от древността. Когато слугата на Елисей посочи на своя господар обграждащата ги неприятелска войска, отнемаща им всякаква възможност за избавление, пророкът се помоли: “Господи, отвори му очите, за да види!” (4Царе 6:17) И ето, цялата планина беше изпълнена “с огнени коне и колесници” - Небесна армия бе разположена там да покровителствува Божия мъж. Така и сега - ангели пазеха работниците в делото на Реформацията.

Един от принципите, поддържан най-ревностно от Лутер беше, че не трябва да се прибегва до светската власт за подкрепа на Реформацията, както и до оръжие за нейната защита. Той се радаваше, че евангелието се изповяда от принцовете на империята; но когато те възнамеряваха да основат съюз за защита, той им заяви, че “евангелското учение трябва да

се защитава само от БОГА... Колкото по-малко човек се меси в делото, толкова по-поразителна ще бъде Божията намеса в негова полза. Всички проектирани политически предпазителни мерки според него бяха само недостоен страх и погрешно недоверие” (Д’Обине, Лондонско издание, кн.10, гл.14).

Когато мощни врагове се съюзяха, за да унищожат реформираната вяра и когато хиляди саби можеха да се измъкват срещу нея, Лутер писа: “Сатана проявява своята ярост; безбожни понтифeksi се сговарят и ни заплашват с война. Насърчете народа да се бори храбро пред трона на Господа чрез вяра и молитва, така че нашите врагове, победени от Божия Дух, да бъдат принудени да приемат мир. Първата ни нужда, първата ни работа - това е молитвата; народът трябва да знае, че сега е изложен на острието на меча и гнева на Сатана, и затова нека се моли” (Д’Обине, кн.10, гл.14).

По-късно, обръщайки се отново към князете-реформатори, които имаха намерение да сключат нов съюз, Лутер каза, че едничкото оръжие, в тази борба трябва да бъде “мечът на Духа”. Той писа на саксонския курфюрст: “Ние не можем по съвест да одобрим подобен съюз. По-добре всички да загинем, отколкото да допуснем нашето евангелие да стане причина за проливането макар и на една капка кръв! Трябва да бъдем като агнета за клане. Кръстът на Христос трябва да се носи. Нека Ваше Височество не се страхува. Чрез молитвите си ще направим повече, отколкото враговете ни чрез самохвалствата си. Само не допускате ръцете ви да се опетнят с кръвта на вашите братя! Ако императорът изисква от нас да бъдем предадени на неговите съдилища, ние сме съгласни да се явим. Вие не можете да защитите нашата вяра: всеки трябва да вярва на свой риск и отговорност” (пак там, кн.14, гл.1).

Скоро от тайната молитва дойде силата, която разтърси света с Великата Реформация. Там служителите на Господа със свято спокойствие стъпиха на канарата от Божии обещания. Докато продължаваше борбата в Аугсбург, Лутер “не прекара нито един ден, без да посвети за молитва най-малко три от най-хубавите часове на деня”. Осамотен в стаята си, разкриваше душата си пред Бога чрез думи, пълни с благоговение, страх и надежда, така както човек говори на най-верния си приятел: “Аз зная, че Ти си наш Баща и наш Бог - казваше реформаторът - и, че Ти ще разпръснеш преследвачите на Твоите чеда. Цялото това дело е Твое и по Твоя повеля ние се захванахме с него. Затова защити ни, о, Отче!” (пак там, кн.14, гл.6)

Той писа на Меланхтон, който бе много обезпокоен: “Благодат и мир в Христа. - В Христа, казвам аз, а не в света. Амин! Мразя, ненавиждам тези прекалени грижи, които те изпълват. Ако делото е несправедливо да се откажем от него; но ако е право, защо да не вярваме в обещанието на Този, Който ни заръчва да спим без страх?... Христос не се отдръпва от делото на правдата и истината. Той живее. Той царува; какъв страх можем да имаме тогава?” (пак там, кн.14, гл.6)

Бог чу виковете за помощ на Своите служители. Даде на князете и на проповедниците благодат и кураж за да подкрепят истината пред управниците на тъмнината в този свят. “Ето, полагам в Сион крайъгълен камък, избран, скъпоценен; и който вярва в Него, не ще се посрами” (1Петр.2:6). Протестантските реформатори бяха градили върху Христос и вратите на ада не можаха да ги спрат.

Протестът в Шпайер и вероизложението в Аугсбург, отбелязали триумфа на Реформацията в Германия, бяха последвани от години на борби и мрак. Разклащано от резцепления сред поддръжниците си и нападнато от мощни врагове, протестантството като че бе обречено на гибел. Хиляди хора го свидетелстваха с кръвта си. Избухна гражданска война. Протестантското дело бе предадено от един от неговите най-горещи привърженици. Най-благородните от принцовете-реформатори попаднаха в ръцете на императора и ги влачеха като пленници от град в град. Но в момента на своя привиден триумф императорът бе победен. Той видя плячката да се изтръгва от властта му и бе принуден да разреши търпимост на ученията, чието унищожение бе станало цел на живота му. Бе рискувал царство, съкровища и себе си за премахването на ереста. Видя армиите си изтощени от борбата, средствата си изчерпани и много от кралствата си заплашени от въстания, докато вярата, която се стремеше да потъпче, се разпространяваше във всички страни. Карл V се бореше срещу всемогъща Сила. Бог бе казал: "Да бъде светлина!" Но императорът се опитваше да запази неразкъсан мрака. Плановите му пропадаха. Остаря преждевременно и, изтощен от дългата борба, абдикира от престола и потъна в един манастир, където след две години умря.

В Швейцария, както и в Германия, Реформацията преживя тъмни дни. Докато много кантони приеха реформираната вяра, други се придържаха със сляпо упорство към веруюто на Рим. Накрая преследването на желаещите да приемат реформираната вяра доведе до гражданска война. Цвингли и много от неговите съработници паднаха на кървавото поле в Капел. Наскоро умря и Йоголападиус, победен от ужасните бедствия. Рим ликуваше и изглеждаше, че на много места си възстановява всичко загубено. Но Този, Чийто планове са вечни, не бе изоставил Своето дело, нито народа Си. Ръката Му щеше да издейства избавление. В други страни беше издигнал работници, които да продължат реформата.

Във Франция зората на Реформацията беше започнала да изгрява, преди още да бе чуто името на Лутер. Един от първите, получил светлината, беше възрастният Льофевър - изключителен учен, професор в Парижкия университет, искрен и горещ привърженик на папата. При изследванията си върху древната литература вниманието му бе привлечено от Библията и той въведе нейното изучаване от студентите.

Льофевър беше ентузиазизиран обожател на светиите и беше започнал да пише история за тях и за мъките им според данните на църковните легенди. Тази задача изискваше много труд и беше вече значително напреднал, когато си помисли, че Библията може да му бъде полезен помощник и започна да я изучава. В нея наистина намери светиите, но не от рода на тези от римския календар. Поток светлина нахлу в ума му. С удивление и отвращение изостави работата, която сам си бе наложил и се посвети на изучаването на Божието слово. Скоро започна да проповядва откритите там скъпоценни истини.

В 1512 г., преди още Лутер или Цвингли да бяха започнали делото на реформата, Льофевър писа: "Само Бог е, Който ни дава чрез вяра онази праведност, която единствено по благодат оправдава за вечен живот" (Уайли. Кн.13, гл.1). Задълбочавайки се върху тайните на изкуплението, възкликва: "О, колко невъобразимо е величието на тази размяна - безгрешният е осъден, а виновният е освободен; благословеният носи проклятието, а проклетият е въведен в блаженството; животът умира, а смъртта получава живот; славата е обгърната с мрак, а този, който заслужава само срам, е облечен в слава" (Д'Обине. Лондонско издание. Кн.12, гл.2).

И като учеше, че славата на спасението принадлежи единствено на Бога, в

същото време заявяваше, че послушанието е човешки дълг. “Ако си член на Христовата църква - казваше той, - ти си част от Неговото тяло; а щом си от Христовото тяло, тогава си изпълнен с Божественото естество... О, ако хората биха могли да разберат само тази привилегия, колко чисто, целомъдрено и свято щяха да живеят и колко долна и презряна би била цялата външна слава на този свят в сравнение със славата вътре в тях, славата, която плътски очи не могат да видят” (пак там, кн.12, гл.2).

Сред студентите на Льофевър имаше някои, които жадно попиваха неговите думи и дълго, след като гласът на учителя им стихваше, продължаваха да живеят с възвестената истината. Такъв беше Гийом Фарел. Син на набожни родители и възпитан да приема с доверие ученията на църквата, той можеше като апостол Павел да заяви за себе си: “... според най-строгото учение на нашето вероизповедание живях като фарисей” (Деян.26:5). Предан римокатолик, гореше от желание да унищожи всички, осмелили се да се противопоставят на църквата. “Аз скърцах със зъби като разярен вълк - казваше по-късно за този период от своя живот - само като чуех някой да говори срещу папата” (Уайли. Кн.12, гл.2). Фарел безрезервно обожаваше светиите и заедно с Льофевър обикаляше парижките църкви, молейки се пред олтарите и обсипвайки с дарове светите мощи. Но спазването на обредите не можеше да донесе мир на душата му. Убеждението за грях го подтискаше и никакви дела на покаяние не можеха да го отстранят. Като глас от небето слушаше той думите на реформатора: “Спасението е по благодат”. “Невинният е осъден, а престъпникът е оправдан.” “Единствено и само Христовият кръст е, който отваря портите на Небето и затваря портите на ада” (пак там, кн.13, гл.2).

Фарел радостно прие истината. Чрез покаяние, подобно на Павловото, се обърна от робството на преданието към свободата на Божиите синове. “Вместо готовото на убийства сърце на търсещ плячката си и жадуващ за кръв вълк” той се върна, както казва сам, “мирно и кротко като невинно и тихо агне със сърце напълно отдалечено от папата и предадено на Исус Христос” (Д’Обине. Кн.12, гл.3).

Докато Льофевър продължаваше да разпространява светлината сред своите студенти, Фарел, също така ревностен за делото на Христос, както бе ревностен за делото на папата, излезе, за да възвестява истината публично. Наскоро към него се присъедини един църковен сановник - епископът на Мо. Други учители, които със своите способности и знания се нареждаха в първите редици на видните за онова време личности, се присъединяваха към провъзгласяването на евангелието и то печелеше горещи привърженици сред всички класи на обществото - от домовете на занаятчиите и селяните до кралския палат. Сестрата на царувания тогава монарх Франциск I - Маргарита Наварска, прие реформираната вяра. Самият крал, както и кралицата майка, за известно време изглеждаше, че се отнасят благосклонно към нея и реформаторите гледаха с големи надежди напред към времето, когато Франция щеше да бъде спечелена за евангелието.

Но надеждите им не се осъществиха. Изпитание и преследване очакваха учениците на Христос. Това обаче милостиво бе закрито от очите им. Настана време на мир, през което да могат да придобият сили, за да посрещнат бурята; и Реформацията напредваше много бързо. Епископът на Мо работеше с жар в собствената си епархия, за да наставлява както клира, така и народа. Невежите и неморални свещеници бяха отстранявани и, доколкото бе възможно - замествани с учени и благочестиви мъже. Епископът горещо желаше народът му сам да има достъп до Божието слово и това скоро бе изпълнено. Льофевър предприе превеждането на Новия завет и точно, когато германската Библия на Лутер излизаше от печатарската преса във Витенберг, френският Нов завет бе публикуван в Мо. Епископът не пестеше нито труд, нито пари, за да го разпространява

в своите енории и скоро селяните на Мо притежаваха Свещените писания. Както пътници, загиващи от жажда, посрещат с радост някой извор с бликаща животворна вода, така и тези души приемаха небесната вест. Работниците по полето, занаятчиите в работилниците освежаваха ежедневието си тежък труд с разговори върху скъпоценните истини на Библията. Вечер, вместо да тичат в кръчмите, се събираха в дома на някой от тях, за да четат Божието слово и да се съединят в молитва и хваление. Скоро по тези места настъпи чувствителна промяна. Макар хората там да принадлежаха към най-долната класа - необразованото и свикнало на тежък труд селячество - реформиращата и възвишаващата сила на Божествената благодат пролича в живота им. Скромни, любещи и свети, те стояха като живи свидетели на онова, което евангелието може да направи за всички, приемащи го искрено.

Запазената в Мо светлина пръскаше лъчите си надалеч. Броят на новоповярвалите нарастваше всеки ден. Известно време гневът на църковната йерархия се обуздаваше от краля, презиращ тесногърдия фанатизъм на монасите. Но папските водители най-сетне надделяха. Издигнаха се кладбища. Епископът на Мо, притиснат да избира между огъня и отричането, прие по-лесния път; но въпреки че водителят падна, стадото му остана твърдо. Мнозина и сред пламъците свидетелстваха за истината. И чрез своя кураж и постоянство, проявявани дори на кладата, тези скромни християни говореха на хиляди, никога не чули в дни на мир свидетелството им.

Не само кротките и бедните, намиращи се в страдание и изложени на укори, се осмеляваха да дават свидетелство за Христос. И в господарските зали на замъците и палатите имаше благородни души, за които истината беше по-ценна от богатство или ранг, или дори от живота. Кралските дрехи покриваха по-благородни, по-твърди по дух сърца, отколкото мантията и митрата на епископите. Луи Дьо Беркен бе от благороднически произход. Храбрият и изтънчен рицар с изискани маниери и безупречен морал също се бе отдал на учението. "Той беше - казва един писател - твърд последовател на папските наредби и още по-голям слушател на литургии и проповеди... и като корона на всички свои добродетели особено дълбоко презираше лутеранството." Но както и мнозина други, доведени от Провидението до Библията, бе изненадан, като намери там "не ученията на Рим, а ученията на Лутер" (Уайли. Кн.13, гл.9). От този момент нататък се посвети напълно на делото на евангелието.

"Най-ученият от благородниците на Франция", поради своя гений и красноречие, поради непоклатимия си кураж и героичен устрем, както и поради влиянието си в двореца, защото бе любимец на краля, бе смятан от мнозина за определения да бъде реформаторът на своето отечество. Теодор Без казваше: "Беркен щеше да бъде втори Лутер, ако бе намерил в лицето на Франциск I втори курфюрст". "Той е по-лош и от Лутер" - викаха папистите (пак там, кн.13, гл.9). И наистина за романистите във Франция той бе много по-опасен. Хвърлиха го в затвора като еретик, но бе освободен от краля. Борбата продължи с години. Франсоа се колебаеше между Рим и реформацията, като ту защитаваше, ту ограничаваше свирепата настървеност на монасите. Беркен бе затварян три пъти от папските власти и три пъти бе освобождаван от монарха, който, възхищавайки се от неговия гений и благороден характер, отказваше да го пожертва заради злобата на църковната йерархия.

Беркен бе предупреждаван много пъти за заплашващата го във Франция опасност и бе съветван да последва стъпките на прибягналите към доброволно изгнаничество. Страхливият и безпринципен Еразъм, с целия си блясък на учен, но без да притежава онова морално величие, което подчинява живота на честта и истината, писа на Беркен: "Искай да бъдеш

пратен посланик в някоя чужда страна; иди и пътувай из Германия. Ти познаваш Беда и такива като него - той е чудовище с хиляда глави, хвърлящ отрова на всички страни. Твоите неприятели се наричат Легион. Дори да бе делото ти по-добро от онова на Исус Христос, те няма да те оставят, докато не те унищожат по най-жесток начин. Не се уповавай твърде много на кралското покровителство. Във всеки случай не ме излагай пред богословския факултет” (пак там, кн.13, гл.9).

Но с увеличаването на опасностите, нарастваше и усърдието на Беркен. Вместо да възприеме политиката на Еразъм и неговия безпринципен съвет, той се реши на още по-смели стъпки. Не само застана в защита на истината, но и осъждаше заблудата. Обвиненията в еретичество, които романистите се стремяха да му припишат, хвърли върху самите тях. Най-активни и лоши противници му бяха учените доктори и монаси от Богословския факултет в големия Парижки университет - един от най-висшите църковни авторитети както в града, така и за цялата нация. От писанията на тези доктори Беркен извлече дванадесет твърдения, които публично обяви за “противни на Библията и следователно еретични”; и апелира към краля да бъде съдия в спора.

Монархът с желание се зае да противопостави мощта и съобразителността на изправените един срещу друг борци. Бе радостен, че му се отдава възможност да смири гордостта на надменните монаси и заповяда на романистите да защитават каузата си чрез Библията. Те чудесно знаеха, че това оръжие малко ще им помогне. По-добре си служеха със затварянето, изтезанието и кладата. Сега ролите бяха разменени и романистите се виждаха, като че надвиснали над пропастта, в която се бяха надявали да падне Беркен. Чудеха се ужасени как да излязат от положението.

“Точно по това време на ъгъла на една от улиците бе изобразена икона на Дева Мария.” В града настъпи голямо раздвижване. Тълпи народ се стичаха на мястото с израз на скръб и възмущение. Кралят също бе дълбоко покъртен. Случаят бе едно предимство, което монасите можеха да използват. И не го пропуснаха. “Това са плодовете от ученията на Беркен - викаха те. - Благодарение на лутеранското съзаклятие всичко ще се срути - религия, закон, самият трон” (пак там, кн.13, гл.9).

Беркен отново бе арестуван. Кралят се оттегли от Париж и така монасите бяха оставени да действат според волята си. Реформаторът бе разследван, съден и осъден на смърт и, за да не се намеси и сега Франсоа и да го спаси, присъдата бе изпълнена в деня на произнасянето ѝ. По обяд бе заведен на мястото на екзекуцията. Събра се огромна тълпа, за да наблюдава събитието. Мнозина забелязаха с удивление и с лоши предчувствия, че жертвата бе избрана измежду най-добрите и най-храбрите от благородните фамилии на Франция. Уплаха, негодувание, презрение и горчива омраза засенчваше лицата на развълнуваната тълпа. Само върху едно лице нямаше сянка. Мислите на мъченика бяха далеч от тази шумна сцена; той чувстваше присъствието на своя Господ.

Грозната двуколка, в която седеше, намръщените лица на неговите преследвачи, ужасната смърт, на която отиваше - на всичко това той не обръщаше внимание. Онзи, Който живее, а бе мъртъв, и Който ще живее вечно и има ключовете на смъртта и на ада, бе до него. Лицето на Беркен излъчваше небесна светлина и мир. Бе облякъл най-хубавите си дрехи - “дреха от кадифе, атлаз и дамска и панталони, обшита със злато” (Д’Обине. История на Реформацията в Европа по времето на Калвин. Кн.2, гл.16). Щеше да засвидетелства вярата си в присъствието на Царя на царете и пред цялата Вселена, и затова никакъв признак на скърбене не трябваше да засенчва радостта му.

Когато процесията се движеше бавно по изпълнените с народ улици, хората отбелязваха с учудване непомрачения мир, радостното тържество на

неговия поглед и поведение. “Той прилича - казваха - на човек, който седи в храма и размишлява за свети неща” (Уайли.Кн.13, гл.9).

На кладата Беркен се опита да отправи няколко думи към народа, но монасите, страхувайки се от въздействието им, започнаха да викат, а войниците да дрънкат с оръжията си и шумът заглуши гласа на мъченика. Така в 1529 г. Сорбоната, най-висшият литературен и духовен авторитет на образования Париж “даде на населението от 1793 г. гнусния пример как да се задушават на ешафода свещените думи на умиращите” (пак там, кн.13, гл.9).

Беркен бе умъртвен, а тялото му - хвърлено в пламъци. Новината за неговата смърт причини много скръб на приятелите на Реформацията по цяла Франция. Но жертвата му не бе дадена напразно. “И ние сме готови - казваха свидетелите на истината - да посрещнем с кураж смъртта, гледайки към бъдещия живот” (Д’Обине. История на Реформацията в Европа във времето на Калвин. Кн.2, гл.16).

По време на преследването в Мо учителите на реформираната вяра бяха лишени от правото да проповядват и се оттеглиха. След известно време Льофевър отиде в Германия. Фарел се завърна в родния си град в Източна Франция, за да разпространява светлината в мястото на своето детство. Там се бяха получили вече новините за събитията в Мо и проповядването с безстрашно настървение истина намери слушатели. Скоро властите се надигнаха срещу него и го принудиха да млъкне, интернирайки го от града. Макар че не можеше да работи повече публично, той обикаляше равнини и села, проповядваше по домовете и сред закътани полянки, като подслон му бяха и горите, и скалистите пещери - негови любими убежища в детството. Бог го подготвяше за по-големи изпитания. “Кръстът, преследването и зломислият на Сатана, за които ме бяха предупредили, не липсват - казваше той, - те са даже много по-жестоки, отколкото бих могъл да понеса. Но Бог е мой баща, Той ми е давал и винаги ще ми дава нужната сила” (Д’Обине. История на Реформацията през XVI в. Кн.12, гл.9).

Както в апостолските дни, преследването “спомогна повече за преуспяване на благовестието” (Филип.1:12). Прогонени от Париж и Мо, “тия, които се бяха разпръснали, обикаляха и разгласяваха благовестието” (Деян.8:4). И така светлината проникна в много отдалечени провинции на Франция.

Бог все още приготвяше и други работници за разширяване на Своето дело. В едно от училищата на Париж млад човек, разсъдлив и сериозен, вече даваше доказателства за мощен и проникателен ум. Бе не по-малко забележителен и със своя безупречен живот, както и с интелектуалната си активност и религиозна преданост. Неговият гений и прилежност го направиха скоро гордост на колежа и всички с доверие очакваха, че Жан Калвин ще стане един от най-способните и почитани защитници на църквата. Лъч Божествена светлина проникна даже и сред стените от схоластиката и суеверието, оградени Калвин. Той с ужас чу за новите учения, без да се съмнява ни най-малко, че еретиците заслужават огъня, в който биваха хвърляни. И все пак без негово желание бе изправен лице срещу лице с ереста и бе принуден да изпита силата и на папското богословие, и на протестантското учение.

В Париж живееше братовчед на Калвин, който се бе присъединил към реформаторите. Двамата често се срещаха и разискваха върху въпросите, смущаващи християнския свят. “Има само две религии на този свят - казваше протестантът Оливетан - едната група религии са измислените от хората и в тях всеки човек спасява сам себе си чрез церемонии и добри дела; другата религия е разкрита в Библията и тя учи човека да търси спасение единствено от свободната Божия благодат, която се дава даром”. “Не ми трябва нито едно от вашите нови учения - възкликваше Калвин, - допусках ли, че съм живял цял живот в заблуда?” (Уайли. Кн.13, гл.7).

Но в ума му избуяха мисли, които не можеше да прогони въпреки волята си. Останал сам, размишляваше върху думите на братовчед си. Бе обхванат от чувството за грях. Виждаше се сам в един свят със справедлив Съдия. Ходатайството на светиите, добрите дела, церемониите на църквата - всичко това бе безсилно да изкупи греха. Пред себе си не съзираше нищо освен мрака на вечното отчаяние. Напразно докторите в църквата се опитваха да облекчат страданието му. Напразно прибягваше до изповеди и самонаказания, но и те не можеха да примирят душата с Бога.

Веднъж, докато все още бе обладан от тези безплодни борби, случайно се отби на един от площадите и стана свидетел на публично изгаряне на еретик. Почуди се от израза на мир върху лицето на мъченика. Сред мъките на ужасната смърт и под ударите на още по-страшното осъждане на църквата той проявяваше вяра и кураж, които младият студент с горест и болка сравни със собственото си отчаяние и мрак, макар да живееше в най-строгото послушание към църквата. Знаеше, че еретиците основаваха вярата си на Библията. И реши да я изучава и да открие, ако може, тайната на радостта им.

В Библията намери Христос. "О, Татко - извика той, - Неговата жертва е уталожила Твоя гняв; Неговата кръв е измила моите нечистотии; Неговият кръст е понесъл моето проклятие; Неговата смърт ме е изкупила. Ние сме си измислили много безполезни глупости, но Ти Си поставил Твоето Слово пред мене като факел и си докоснал сърцето ми, за да се отвратя от всички други заслуги, освен тези на Исус" (Мартин. Т.ІІІ, гл.13).

Калвин бе подготвен за встъпване в свещеничество, когато бе още само на дванадесетгодишна възраст. Бе определен за свещеник в една малка църква и главата му бе подстригана от епископа, съгласно църковните канони. Не получи посвещение в сана, нито пък изпълняваше задълженията на свещеник, но стана член на свещенството с титла и заплата за длъжността си.

Сега, чувствайки, че вече никога не би могъл да стане свещеник, се зае за известно време да изучава право. Накрая изостави и него и реши да посвети живота си на евангелието. Но се колебаеше дали да стане публичен проповедник. По природа бе боязлив и съзнанието за голямата отговорност на тази длъжност му тежеше много, затова искаше да продължи още известно време с четенето. Сериозните молби на приятелите му все пак го накараха да се съгласи. "Чудно е - казваше той - едно същество от толкова нисък произход да бъде възвишено до такъв висок пост" (Уайли. Кн.13, гл.9).

Тихо навлезе Калвин в своята работа. Думите му бяха като росата, падаща, за да освежи земята. Бе напуснал Париж и сега се намираше в един провинциален град под закрилата на принцеса Маргарита, която обичаше евангелието и покровителстваше неговите ученици. Калвин все още беше младеж с благородно и скромно поведение. Започна работа по домовете на хората. Заобиколен от членовете на семейството, четеше Библията и разкриваше истините на спасението. Слушателите му занасяха благите вести и на други и скоро за учителят се заговори и извън града, търсеха го от близките градове и селца. Намираше прием както в замъци, така и в колиби и вървеше напред, полагайки основите на църкви, които трябваше да дадат безстрашно свидетелство за истината.

След няколко месеца Калвин бе отново в Париж. Там в кръга на учените и образованите мъже цареше необикновено оживление. Изучаването на древните езици бе помогнало на хората да достигнат до Библията и мнозина, чиито сърца бяха докоснати от истините ѝ, ги разискваха жадно и дори се бореха със защитниците на романизма. Макар и да беше способен поборник в областта на теологичните спорове, той имаше да изпълни една по-висша мисия от тази на шумните учени. Умовете на хората бяха развълнувани и сега бе времето да им се открие истината. Докато залите

на университетите ехтяха от врявата на богословските диспути, Калвин ходеше от къща в къща, като отваряше Библията пред хората и им говореше за Христос, и то разпнат.

Според Божието провидение Париж трябваше да получи още една покана за приемане на евангелието. Призивът на Льофевър и Фарел бе отблъснат, но вестта отново трябваше да бъде чута от всички слоеве на голямата столица. Кралят, повлиян от политически съображения, още не бе напълно на страната на Рим. Маргарита продължаваше да храни надежда, че протестантството във Франция ще победи. Тя реши, че реформираната вяра трябва да бъде проповядвана в Париж. По време на едно отсъствие на краля нареди на един протестантски проповедник да проповядва в църквите на града. Тъй като това бе забранено от папските сановници, принцесата отвори палата. Един апартамент бе приспособен за параклис и бе оповестено, че всеки ден в определен час ще се държи проповед. Бяха поканени да присъстват хора от всякакъв ранг и положение. Народът на тълпи се стичаше на тези служби. Не само параклисът, но и предверията и залите се изпълваха. Всеки ден се събираха хиляди - благородници, държавници, адвокати, търговци и занаятчии. Кралят вместо да забрани събранията, заповяда две от църквите в Париж да бъдат отворени. Никога преди това този град не е бил толкова раздвижен от Божието слово. Над хората сякаш витаеше духът на Небесния живот. Умереност, чистота, ред и грижовност заместиха пиянството, разпуснатостта, крамолите и безделието. Но църковната йерархия не остана пасивна. Кралят все още отказваше да се намеси и да спре проповядването и затова духовниците се обърнаха към населението. Никакви средства не бяха пощадени, за да се възбудят страхът, предрасъдъците и фанатизмът на невежите и суеверни тълпи. Покорявайки се сляпо на фалшивите си учители, Париж, както древния Ерусалим, не разпозна времето на посещенияето, нито нещата, определени да служат за неговия мир. В продължение на две години Божието слово се проповядваше в столицата; но макар да имаше много хора, които приеха евангелието, по-голямата част го отхвърляха. Франсис бе показал известна толерантност, просто за да постигне собствените си цели и папистите успяха отново да спечелят надмощие. Църквите пак бяха затворени и кладите - отново издигнати.

Калвин бе все още в Париж, където се подготвяше чрез изучаване, размисъл и молитва за бъдещите си трудове и същевременно продължаваше да разпространява светлината. Накрая обаче бе заподозрян. Властите решиха да го предадат на пламъците. Считайки се сигурен в своята усамотеност, изобщо не подозираше опасността, когато неочаквано приятели изтичаха в стаята му с новината, че са изпратени офицери да го арестуват и са на път за дома му. В този момент на външната врата се чу силно чукане. Нямахме нито секунда за губене. Някои от приятелите му задържаха офицерите, докато други помогнаха на реформатора да се спусне от един прозорец и да изчезне към покрайнините на града. Намери подслон в колибата на един работник, приятел на реформата, преоблече се с дрехи на домакина, нарами една мотика и тръгна на път. Пътувайки на юг, той отново намери убежище - във владенията на Маргарита (виж Д'Обине. История на Реформацията в Европа във времето на Калвин. Кн.2, гл.30).

Там остана няколко месеца в безопасност под закрилата на силни приятели, като продължаваше да изучава. Но сърцето му копнееше за евангелизирането на Франция. Затова не можеше да остане по-дълго така. Веднага щом бурята позатихна, потърси ново поле за труд в Поатие, където имаше университет и където новите възгледи вече бяха намерили благосклонен прием. Хора от всички класи слушаха с радост евангелието. Нямахме публично проповядване, но в дома на главния магистрат, в собственото му жилище, а понякога и в някоя обществена градина Калвин разкриваше пред желаещите да слушат думите за вечния живот. След

известно време, когато броят на слушателите нарасна, се реши за по-безопасно да се събират извън града. За място на събирането бе избрана една пещера в склона на дълбока и тясна клисура, където дървета и надвиснали скали правеха усамотението още по-пълно. На малки групички напускаха по различни пътища града и се отправяха натам. В това усамотено място Библията се четеше и обясняваше с висок глас. Тук за първи път протестантите във Франция отпразнуваха Господнята вечеря. От тази малка църква бяха изпратени много верни евангелисти.

Калвин се върна пак в Париж. Все още не можеше да се примири с мисълта, че трябва да изостави надеждата си - Франция като нация да приеме Реформацията. Но Париж бе затворил почти всички врати за неговите трудове. Да се проповядва евангелието, би означавало да се отиде направо на кладата и затова реши да се оттегли в Германия. Едва бе напуснал Франция, когато над протестантите се разрази страхотна буря, така че, ако бе останал, сигурно щеше да попадне сред общата гибел.

Френските реформатори, жадни да видят страната си наравно с Швейцария и Германия, решиха да нанесат на суеверията на Рим сериозен удар, който да раздрусва цялата нация. За тази цел разлепиха навсякъде из Франция афиши, осъждащи литургията. Но вместо да послужи за напредъка на реформата, това мощно, но зле преценено действие прекъсна живота не само на неговите автори, но и на приятелите на реформираната вяра в цялата страна. То даде на романистите желаното от дълго време - повод да поискат пълно унищожаване на еретиците като подбудители, опасни за стабилността на трона и за мира на нацията.

Чрез неизвестна ръка - дали нетактичен приятел, или коварен враг, това така и не можа да се разбере - един от тези афиши бе прикрепен на вратата на личната стая на краля. Монархът се ужаси. В афиша се бичуваха с безпощадна сила суеверия, приемани с благоговение в продължение на векове. И безпримерната дързост така директно да се изложи ясни и смуцаващи изрази възбуди гнева на краля. Той остана известно време изумен, треперещ и безмълвен. И яростта му намери израз в страшните думи: "Нека бъдат хванати всички, без изключение, заподозрени в лутеранство. Ще ги изстребя до един" (пак там, кн.4, гл.10). Жребият бе хвърлен. Кралят се бе определил напълно на страната на Рим.

Веднага бяха взети мерки за арестуването на всеки лутеранин в Париж. Един беден занаятчия, горещ привърженик на реформираната вяра, който обикновено свикваше вярващите на тайните събрания, бе хванат и под заплахата за незабавна смърт на кладата му бе заповядано да води папските пратеници до домовете на протестантите в града. Отначало той отхвърли с отвращение и ужас гнусното предложение, но после страхът от пламъците надделя и се съгласи да стане предател на братята си. Предшестван от нафората и заобиколен от процесия свещеници, тамяноносци, монаси и войници, Морин, кралският детектив, заедно с предателя бавно и мълчаливо преминаваха по улиците на града. Тази демонстрация бе явно в чест на "святото тайнство" - акт на умилостивяване за нанесеното от протестантите оскърбление на литургията. Но зад тържественото шествие се криеше ужасното намерение. Пристигайки пред къщата на някой лутеранин, предателят даваше знак, но без да изрече нито дума. Процесията спираше, влизаше в къщата, семейството биваше извлечено навън и оковавано във вериги, а страшната процесия продължаваше напред към нови жертви. "Не пощадиха нито една къща, голяма или малка, нито даже колегите на универси-тета в Париж... Морин накара целия град да потръпне... това бе царство на терора" (пак там, кн.4, гл.10).

Жертвите бяха избивани при жестоки мъчения. Бе издадена специална заповед огънат да се намалява, за да се продължи агонията им. Но те

умираха като герои. Твърдостта им бе непобедима, мирът им - непомрачен. Преследвачите, безсилни да разколебаят решителността им, се чувстваха победени. "Бяха издигнати ешафоди във всички квартали на Париж, а изгарянията се извършваха последователно ден след ден с цел чрез протакане на екзекуциите да се засили ужасът от ереста. В края на краищата, обаче предимството остана на страната на евангелието. Целият Париж можа да види какви са хората, създали новите възгледи. Никъде нямаше такъв амвон като кладите на мъчениците. Ведрата радост, осветяваща лицата на тези хора, когато отиваха... към мястото на екзекуцията, техният героизъм, когато бяха сред жестоките пламъци, кроткото им прощение към оскърбителите превръщаха в много случаи гнева в съжаление и омразата в любов и свидетелстваха с несъкрушимо красноречие в полза на евангелието" (Уайли. Кн.13, гл.20).

Свещениците искаха да поддържат народния гняв на висота и разпространяваха най-ужасни оскърбления срещу протестантите. Бяха обвинявани в заговор за избиване на католиците, за сваляне на правителството и за убийство на краля. Но за твърденията си не можеха да дадат каквито и да било доказателства. Въпреки това предсказанията за идващо зло трябваше да се изпълнят, но при съвсем различни обстоятелства и поради причини от съвсем друг характер. Жестокостите на католиците над невинните протестанти се натрупаха в един дълг за отплата и след векове докараха същата участ, бяха предсказали, че е неизбежна за краля, управлението и поданиците му; но тя бе предизвикана от неверниците и от самите паписти. Не установяването на протестантството, а потискането му докара на Франция три века по-късно ужасните бедствия.

Подозрение, недоверие и терор обхващаха всички класи на обществото. Всред общата тревога стана ясно колко дълбоки корени бе пуснало лутеранското учение в умовете на хора, високопоставени, възпитани, влиятелни и с изградени добродетели. Внезапно високо доверени и почетни постове се оказаха вакантни. Занаятчици, печатари, учени, професори в университетите, писатели, а даже и царедворци изчезнаха. Стотици избягаха от Париж, осъдили се доброволно на изгнаничество от родната земя, с което в много случаи даваха първия знак, че са благосклонни към реформираната вяра. Папистите се оглеждаха с почуда и изтръпваха при мисълта за неподозираните еретици, търпени сред тях. Яростта им се изля върху множество по-скромни жертви на тяхната власт. Затворите се препълниха и дори самият въздух сякаш потъмня от пушека на горящите кладни, запалени за изповядващите евангелието.

Франсоа I се беше прославил като водител на голямото движение за възраждане на почитта към учението, отличило началото на шестнадесетото столетие. Той обичаше да събира в двора учени мъже от всички страни. На любовта му към науката и на презрението му към невежеството и суеверието на калугерите се дължеше, поне отчасти, толерантността към Реформацията. Но, вдъхновен от усърдието да изкорени ереста, този покровител на науката издаде едикт, обявяващ печатането във Франция за забранено! Франсоа I е един от многото примери в историята, доказващи, че интелектуалната култура не е защита срещу религиозната нетърпимост и преследване.

Чрез тържествена и публична церемония Франция трябваше да се отдаде напълно на унищожаване на протестантството. Свещениците изискваха нанесеното на Небето оскърбление чрез осъждането на литургията да бъде изкупено с кръв и кралят, от името на народа, публично да одобри ужасното дело. (Един съвременник, Сименон Фонтен, доктор от Сорбоната, ни е оставил дълго описание за това време.)

За чудовищната церемония бе определен денят 21 януари 1535 г. Възбудени бяха суеверните страхове и фанатичната омраза на целия народ. Улиците

на Париж бяха препълнени с тълпи народ, стекли се от близо и далеч. Денят трябваше да започне с огромна и блестяща процесия. “На къщите, покрай които щеше да мине шествието, висяха траурни завеси, а тук-там се издигаха олтари.” Пред всяка врата беше запален факел в чест на “святото тайнство”. Преди разсъмване процесията се сформира пред двореца на краля. “Първо минаха знамената и кръстовете на няколкото енории, после се явиха гражданите, двама по двама, с факли в ръце.” Следваха четирите монашески ордена, всеки със специално облекло. После идваше огромна колекция от прочути мощи. Във великолепен и блестящ строй ги следваха на коне църковните князе с пурпурните си алени дрехи, разкошно украсени със скъпоценни камъни.

“Нафората се носеше от епископа на Париж под великолепен балдахин..., поддържан от четирима князе от благородно потекло... След причастието вървеше кралят... Франсоа I в оня ден беше без корона и без кралско облекло”. “Гологлав, със сведени към земята очи и с горяща факла в ръка кралят на Франция се яви “като каещ се” (пак там, кн.13, гл.21). При всеки олтар се покланяше смирено, но не поради пороците, оскверняващи душата му, не поради невинната кръв, опетняваща ръцете му, а поради смъртния грях на поданиците му, осмелили се да осъдят литургията. След него идваха кралицата и сановниците на държавата - също двама по двама и пак със запалени факли.

Като част от службата в този ден в голямата зала на епископския палат самият монарх държа реч пред висшите чиновници на кралството. С печално лице се яви той пред тях и с покъртително красноречие оплака “престъплението, богохулството, деня на скръб и позор”, сполетели нацията. И призова всеки верен поданик да подпомогне изкореняването на гибелната ерес, застрашаваща да погуби Франция. “Колкото е вярно, господа, че аз съм ваша кръв - каза той, - толкова е и вярно, че ако аз знаех, че някой от моите телесни членове е опетнен или заразен от тази отвратителна гнилото, бих ви го дал, за да го съсечете... И нещо повече - ако бих видял някое от собствените си деца, осквернено от нея, не бих го пощадил... Сам бих го предал и бих го пожертвал за Бога.” Сълзи задавяха думите му, цялото събрание плачеше и възкличаваше единодушно: “Ние ще живеем и ще умрем за католическата вяра!” (Д’Обине. История на Реформацията в Европа във времето на Калвин. Кн.4, гл.12).

Ужасна бе спусналата се тъмнина върху народа, отхвърлил светлината на истината. Благодатта, “която носи спасение”, се бе явила; но Франция, след като бе наблюдавала силата и светостта ѝ, след като хиляди бяха привлечени от красотата ѝ, след като градове и села бяха осветени от блясъка ѝ, се отдръпна от нея, като избра тъмнината.

Във Франция кампанията, подета от католиците срещу калвинистите (наречени хугеноти), достигна кулминационната си точка през 1752 г. в прочутото клане на протестантите от католиците през Вартоломеевата нощ (24 август, деня на св. Вартоломей). Един хугенотски художник - Франсоа Дюбоа, оцелял, за да нарисува картина върху събитието. Клането се разпространило и в провинцията и за шест седмици били убити повече от 10 000 хугеноти. Водачът на протестантите адмирал Колин бил обезглавен (в средата на картината) и главата му била изпратена в Рим. Там папа Григорий XIII я приел много радостно и изсякъл възпоменателен медал, честваш този последен католически триумф.

предлагаше. Бяха нарекли злото добро и доброто зло, докато станаха жертва на своята доброволна самоизмама. Сега, макар може би и да вярваха, че служат на Бога, като преследват неговия народ, все пак искреността им не можеше да ги обезвини. Доброволно бяха отблъснали светлината, която можеше да ги спаси от измама и от опетняване на душите им с проливането на невинна кръв.

Тържествена клетва за изкореняване на ереста бе положена в голямата

катедра̀ла “Нотр Дам”, където почти три столетия по-късно един народ, забравил живия Бог, качи на престо̀ла “Богинята на разума”. Отново бе образу̀вана процесия и представителите на Франция се приготвяха да започнат делото, за което се бяха клели. “На близки разстояния бяха издигнати еша̀фоди, където трябваше да бъдат изгорени живи някои протестантски християни. Бе наредено кладите да бъдат запалени в момента, когато кралят приближи и процесията спре, за да наблюдава екзекуцията” (Уайли. Кн.13, гл.21). Подробностите за мъките, претърпени от тези свидетели за Христос, са твърде ужасни за описване. У жертвите обаче нямаше никакво колебание. Когато ги принужда̀ваха да се отрекат, един от тях отговори: “Аз вярвам само на онова, което са проповядвали някога пророците и апостолите и в което са вярвали всички светии. Моята вяра се доверява на Бога, Който ще устои на всичките сили на пък̀ла” (Д’Обине. История на Реформацията в Европа във времето на Калвин. Кн.4, гл.12).

Процесията продължи, като спираше многократно и пред други места за мъчение. Когато стигна до началния си пункт - кралския дворец, тълпата се разотиде, а кралят и прелатите се оттеглиха много доволни от извършеното през деня, поздравявайки се за успеха в току-що започнатото дело с пожелание то да продължи до пълното унищожаване на ереста.

Евангелието на мир, което Франция бе отхвърлила, трябваше само да бъде напълно изкоренено и тогава щяха да се появят ужасните последици. На 21 януари 1793 г., двеста петдесет и осем години от деня, в който Франция бе започнала усърдно преследване на реформаторите, друга подобна процесия, но със съвсем различна цел, минаваше по улиците на Париж. “И сега пак кралят бе главната фигура; и сега пак имаше смут, вълнение и викове; и сега се чуваше вик за още жертви; и сега имаше черни еша̀фоди, и отново дневните сцени приключваха с ужасни екзекуции. Луи XVI, който се бореше да се освободи от ръцете на своите тъмничари и палачи, беше завлечен до дръвника и там насилствено държан, докато бравата падна, а отсечената му глава се търкулна на еша̀фода” (Уайли. Кн.13, гл.21). Но кралят не бе единствената жертва. Близо до същото това място две хиляди и осемстотин човешки същества загинаха от гилотината по време на кървавите дни на Терора във Франция.

Реформацията беше представила на света една отворена Библия, разпечатвайки предписанията на Божия закон и настоявайки пред съвестта на хората да се приемат нейните изисквания. Безкрайната Любов им беше открила наставленията и принципите на Небето. Бог бе казал: “Пазете и вършете ги, защото в това е мъдростта ви и благоразумието ви пред очите на племената, които, като чуят за всички тия повеления, ще рекат: Ето, мъдри и разумни люде са тия на тоя велик народ” (Второзак.4:6). Когато отблъсна небесния дар, Франция пося семената на анархия и гибел и в резултат от неизбежното действие на причина и следствие дойдоха Революцията и режимът на Терора.

Преди още да започне преследването, възбудено от афиша, дръзновеният и ревностен Фарел бе принуден да избяга от родната си страна. Потегли към за Швейцария и чрез трудовете си, с които подкрепи делото на Цвингли, спомогна за победата на Реформацията. Следващите си години трябваше да прекара тук, но продължаваше да упражнява решително влияние върху реформата във Франция. В началото на изгнаничеството си полагаше специални усилия за разпространяване на евангелието в родината. Дълго време проповядва сред своите сънародници близо до границата, където с неуморна бдителност следеше борбата и я подпомагаше, като даваше кураж и съвети. С помощта на други изгнаници преведе на френски език писанията на германските реформатори и заедно с френската Библия бяха отпечатани в големи количества. Чрез пътуващи търговци на книги трудовете се продаваха бързо из цяла Франция. На книжарите се доставяха

на много по-ниска цена и така печалбата им помагаше да продължат разпространяването.

Фарел започна делото си в Швейцария като скромен учител. Усамотен в една енория, се посвети на възпитание на деца. Освен обикновените клонове на учението внимателно въведе библейските истини, надявайки се чрез учениците да стигне до родителите. И наистина някои повярваха, но свещениците се намесиха, за да спрат делото, а суеверните селяни бяха подбудени да му се противопоставят. “Това не може да бъде евангелието на Христос - настояваха свещениците, - след като виждаме, че неговото проповядване не носи мир, а война” (Уайли. Кн.14, гл.3). Подобно на първите ученици, преследван в един град, Фарел се преместваше в друг. Движеше се от село в село, от град в град. Вървеше пеш, търпеше лишения, глад, студ, умора и навсякъде животът му бе в опасност. Проповядваше по пазарища, в църкви, понякога и от амвоните на катедралите. Случваше се и да намери празна църквата - без слушатели; от време на време проповедта му биваше прекъсвана от викове и подигравки; често биваше насилствено свалян от амвона. Много пъти тълпата го нападнаше и биеше почти до смърт. Но той вървеше напред. Макар и не винаги приет, с непоклатимо постоянство продължаваше борбата и виждаше как един след друг градове и селища, дотогава крепости на папството, отварят вратите си за евангелието. Малката енория, където бе работил в началото, скоро прие реформираната вяра. Градовете Морат и Нюшател също се отказаха от римокатолическите обичаи и обреди и премахнаха иконите от църквите си.

От дълго време Фарел желаше да развее протестантското знаме в Женева. Ако градът би могъл да се спечели за истината, би бил удобен център за Реформацията във Франция, в Швейцария и в Италия. С тази цел продължи работата си, докато бяха спечелени мнозина от околните градове и села. След това, придружен от един-единствен помощник, влезе в Женева. Но там можа да държи само две проповеди. Свещениците, след като не бяха успели да накарат гражданските власти да го осъдят, го призоваха пред църковен съвет, на който дойдоха със скрити под дрехите си оръжия, решени непременно да му отнемат живота. Вън от залата се бе събрала бясна тълпа, въоръжена с тояги и мечове, за да го съсече, в случай че успее да се изплъзне от съвета. Присъствието на властите и на едно отделение въоръжена сила обаче го спаси. Рано на следващата сутрин Фарел и придружаващият го бяха отведени на сигурно място отатък езерото. Така приключи първият му опит да евангелизира Женева.

За втория бе използван по-скромнен инструмент. Това бе младеж с толкова обикновена външност, че гледаха равнодушно на него, дори изповядващите се за приятели на реформата. Какво би могъл да направи един такъв незначителен човек, когато самият Фарел бе отхвърлен? Как би могъл той, толкова боязлив и без всякакъв опит да устои на бурята, пред която бе принуден да избяга най-силният и храбрият? “Не чрез сила, нито чрез мощ, но чрез Духа Ми, казва Господ на силите” (Захария 4:6). “Но Бог избира глупавите неща на света, за да посрами мъдрите; също избра Бог немощните неща на света, за да посрами силните...” Защото Божието глупаво е по-мъдро от хората и Божието немощно е по-силно от хората” (1Кор. 1:27,25).

Форман започна делото си като учител. Истините, на които учеше в училище, децата повтаряха в домовете. Скоро родителите започнаха да идват и да слушат обясненията на Библията, докато училищната стая се изпълни с внимателни слушатели. Нови завети и брошурки се разпространяваха свободно и стигнаха до мнозина, които не смееха да дойдат открито да слушат новите учения. След известно време младият работник бе принуден да избяга; но разнесените истини бяха пуснали корени в умовете на хората. Реформацията беше посята и продължи да

избуява и да се разширява. Проповедниците се върнаха и накрая чрез тяхната работа в Женева бе въведено протестантското богослужение.

Градът се беше вече обявил за Реформацията, когато Калвин, след многобройни странствания и промени, влезе през портите му. Връщайки се от едно последно посещение в родното си място, се отправи за Базел, но тъй като прекият път бе окупиран от войските на Карл V, бе принуден да заобиколи и така да пристигне до Женева.

В това посещение Фарел позна Божията ръка. Макар Женева да бе приела реформираната вяра, все пак там оставаше неизвършено още най-главното. Не като общества, а като отделни личности трябваше да се обърнат хората към Бога; делото на новородение трябваше да се извърши в сърцето и в съвестта и чрез силата на светия Дух, а не чрез декрети на събори. Жителите на Женева бяха отхвърлили авторитета на Рим, но не бяха достатъчно готови да се откажат от пороците, които бяха подхранвали под негово ръководство. Да се установят чистите принципи на евангелието и да се подготви народът за достойно изпълнение на службата, за която, като че ли Провидението го бе призовало, не беше лесна задача.

Фарел бе убеден, че в лицето на Калвин е намерил човекът, който можеше да му бъде сътрудник в делото. В името на Бога тържествено закле младия евангелист да остане и да работи тук. Калвин се отдръпна уплашен. Боязлив и миролюбив, той трепна пред мисълта за общуване със смелите, независимите и даже дръзките духове на женевските граждани. Крехкото му здраве и ученолюбието му го тласкаха към уединение. Вярвайки, че посредством перото си ще може най-добре да служи на Реформацията, жадуваше да намери някое тихо място за учене. И там чрез печатане мислеше да наставлява и съгражда църкви. Но тържественото увещание на Фарел му дойде като покана от Небето и не смееше да откаже. Струваше му се, както той казваше, "че Божията ръка бе простряна от Небето, че тя го хвана и го постави завинаги на мястото, което така нетърпеливо искаше да напусне" (Д'Обине. История на Реформацията в Европа във времето на Калвин. Кн.9, гл.17).

Протестантството по това време бе сериозно застрашено. Папските анатели гърмяха срещу Женева и силни народи я заплашваха с унищожение. Как можеше този малък град да отблъсне мощната църковна йерархия, тъй често принуждавала крале и императори да ѝ се подчиняват? Как можеше да устои той срещу армиите на великите световни завоеватели?

По целия християнски свят протестантството бе смутено от опасни врагове. Първите победи на Реформацията преминаха, Рим събираше нови сили, надявайки се да я унищожи напълно. Тогава бе създаден и орденът на йезуитите - най-жестокият, най-безскрупулният и най-мощният от всички папски борци. Откъснати от земни връзки и човешки интереси, мъртви към изискванията на естествените чувства, с напълно затъпени разсъдък и съвест, йезуитите не признаваха никаква друга власт, никаква друга връзка, освен на своя орден, и никакво друго задължение, освен да разширяват неговата мощ (виж Приложението). Евангелието на Христос бе дало възможност на привържениците си да посрещат опасности и да понасят страдания, без да трепнат пред студ, глад, труд и бедност, да издигат знамето на истината, въпреки изтезанията, затворите и кладите. В борбата си с тях йезуитите въодушевяваха последователите си с фанатизъм, който ги правеше способни да претърпяват същите опасности и да се противопоставят на мощта на истината с всички оръжия на измамата. За тях нямаше престъпление, което да не може да се извърши, или измама, толкова ниска, че да не може да се практикува, нито пък лицемерие, така трудно, че да не може да се усвои. Дали обет за постоянна бедност и унижения, обмислената им цел бе да си осигурят богатство и сила, да се посветят на унищожаването на протестантството и на възстановяването на папското върховенство.

Когато се представяха като членове на своя орден, носеха мантия на святост. Посещаваха затвори и болници, обслужваха болните и бедните, изповядвайки, че са се отрекли от света и че носят святото име на Исус, Който обикаляше, за да прави добро. Но под тази непорочна външност често пъти се криеха най-престъпни и ужасни намерения. Основен принцип на ордена бе: целта оправдава средствата. Естествено, че при такова правило лъжата, кражбата, клетвопрестъпването, предумишленото убийство бяха не само простени, но даже се препоръчваха, когато служеха на интересите на църквата. Под различни маски йезуитите си проправяха път до държавни длъжности, като успяваха да се изкачат до поста кралски съветници. Така направляваха политиката на народите. Ставаха слуги, за да действат като шпиони на господарите си. Изграждаха колежи за синовете на принцове и благородници и училища за обикновения народ и принуждаваха децата на протестантски родители да спазват папските нареждания. Целият външен блясък и показността на римското богослужение трябваше да бъдат така нагласени, че да смути умът, - да се омае и плени въображението. По този начин синовете предаваха свободата, за която бащите се бяха борили и проливали кръвта си. Йезуитите скоро се разпространиха из цяла Европа и там, където се установяваха, следваше съживяване на папството.

За да им се придаде по-голяма сила, издадена бе була, въвеждаща отново инквизицията (виж Приложението). Въпреки общото отвращение, с което се гледаше на нея даже в католическите страни, папските водители възстановиха ужасния съд. В тайните затвори на инквизицията бяха повторени чудовишни свирепости, които не могат да издържат дневна светлина, нито да се опишат. В много страни хиляди и хиляди хора, цветът на нациите, най-чистите и най-благородните, най-интелектуалните и най-образованите, най-благочестивите и преданите пастори, най-прилежните и патриотичните граждани, блестящи учени, даровити художници, способни занаятчии - всички те биваха убивани или принуждавани да бягат в други страни.

Такива бяха средствата, измислени от Рим, за да се потъпче Реформацията, да се отнеме Библията от хората и да се възстанови невежеството и суеверието на тъмните векове. Но благодарение на Божието благословение и на труда на благородните мъже, които Бог бе повдигнал, за да последват Лутер, протестантството не бе унищожено. Не на благоволенieto или на оръжието на принцовете трябваше да дължи силата си то. Най-малките страни, най-скромните и слаби народи станаха негови крепости. Именно такава бе малка Женева сред мощните врагове, които замисляха нейното унищожаване; такава бе Холандия, върху пясъчните брегове на Северното море, бореща се срещу тиранията на Испания - най-голямото и най-богато тогавашно кралство; такава беше пустата, неплодородна Швеция, спечелила победи за Реформацията.

В продължение на почти тридесет години Калвин се труди в Женева, първо, за да изгради църква, която да се придържа към чистата нравственост на Библията, а след това, и за напредъка на Реформацията из цяла Европа. Неговото дело на обществен водител не беше безпогрешно, нито ученията му бяха лишени от заблуждения. Но той бе инструмент за проповядване на особено важни за времето истини в защита на принципите на протестантството, срещу бързо възвръщащата се вълна на папството, а също и за насърчаване на светостта и чистотата в реформираните църкви на мястото на гордостта и покварата, подхранвани дотогава от папските учения.

От Женева излизаха книги и учители, за да разпространяват реформираните учения. Към нея гледаха за наставления, съвети и насърчения преследваните във всички други страни. Градът на Калвин стана убежище за гонените реформатори от цяла Западна Европа. Бегълци от ужасните

бури, продължили цели столетия, намираха прибежище отвътре портите на Женева. Изгладнели, наранени, лишени от дом и родина, те бяха приветствани горещо и за тях се грижеха нежно. Намирайки там дом, благославяха града, който ги бе приел, със своите интелигентност и благочестие. Мнозина, потърсили приют там, после се връщаха в страните си, за да се противопоставят на тиранията на Рим. Джон Нокс - храбрият шотландски реформатор, мнозина от английските пуритани, протестантите от Холандия и Испания и хугенотите от Франция, пренесоха от Женева факела на истината, за да озарят тъмнината на своите отечества.

13

Надеждата - пренесена в Холандия и Скандинавия

Още от най-ранни времена папската тирания бе предизвикала в Холандия решителен протест. Седемстотин години преди времето на Лутер двама епископи, които преди това бяха изпратени като посланици в Рим и бяха разбрали истинския характер "на светия престол", обвиниха безстрашно римския понтифекс по следния начин: Бог "е дал на Своята царица църквата една благородна и вечна зестра за нейното семейство заедно с всичко необходимо - дарение, което нито може да изчезне, нито да се поквари, и й дал още вечна корона и скипър... всички тези блага ти, крадецо, откъсна от нея и присвои. Ти постави себе си в Божия храм; вместо пастир стана вълк за овцете... Искаш да ни накараш да повярваме, че си върховен епископ, но се държиш по-скоро като тиранин..., докато трябва да бъдеш слуга на слугите, както сам се наричаш. Ти се стремиш да станеш господар на господарите..., презираш Божиите заповеди... Светият Дух е, който изгражда църквите, където и да се намират по земята... Градът на нашия Бог, чиито граждани сме ние, обхваща всички области на Небето и е по-голям от наречения от светите пророци Вавилон, който претендира, че има Божествен произход, възвишава се до небето и се хвали, че мъдростта му е безсмъртна; и накрая, макар и напълно без основание твърди, че никога не е сгрешавал нито пък някога може да сгреша" (Джерард Бранд. История на Реформацията във и около Скандинавските страни. Кн.1, с.6).

От век на век възникваха и други протести, като ехо повтарящи този. Ранните учители, които, познати под различни имена, кръстосваха малки и големи държави и като валденските мисионери разпространяваха навсякъде познанието за евангелието. Проникнаха и в Холандия. Техните учения бързо намираха почва. Библията им бе преведена в стихове на холандски език. Заявяваха, че "тя има голямо предимство; никакви шеги, никакви басни, никакви издребнявания, никакви измами - само словата на истината; действително тук и там има по някоя твърда кора, но под нея лесно може да се открие мекотата и сладостта на онова, което е добро и свято" (пак там, кн.1, с.14). Така пишеха приятелите на древната вяра в XII в.

Тогава започнаха римските преследвания. Но сред кладите и мъките вярващите продължаваха да се множат, заявявайки твърдо, че единственият непогрешим авторитет в религията е Библията и че "никой човек не трябва да бъде принуждаван да вярва, но трябва да бъде спечелван чрез проповядване" (Мартин. Т.2, с.87).

В Холандия ученията на Лутер намериха благоприятна почва. Израснаха сериозни и верни мъже, проповедници на евангелието. Мено Симонс бе роден в една от холандските провинции. Възпитан в римокатолическата религия и посветен в свещенически сан, той бе съвсем невеж по отношение на Библията и не искаше да я чете от страх да не би да бъде омаян от

някоя ерес. Когато започнаха да го измъчват съмнения относно учението, че хлябът и виното се превръщат в действителна плът, сметна това като изкушение от Сатана и с молитва и изповед се стремеше да се освободи, но напразно. С развлечения и разпуснат живот се опита да смълчи обвиняващия глас на съвестта, но не успя. След известно време започна да изучава Новия завет и така заедно с Лутеровите писания стигна до приемане на реформираната вяра. Скоро след това присъства в едно съседно село при обезглавяването на човек, осъден на смърт, задето се кръстил повторно. За това не можа да намери никакво доказателство в Писанията, но видя, че покаяние и вяра се изискват навсякъде като условие за приемане на кръщение.

Мено се оттегли от римокатолическата църква и посвети живота си на проповядване на истините, които бе открил. Както в Германия, така и в Холандия бяха възникнали група фанатици, защитаващи абсурдни, страшновати учения, като нарушаваха реда и приличието и прибегваха до насилие и жестокост. Мено видя ужасните резултати, до които бяха довели тези движения и сериозно се противопостави на ученията и дивашките намерения на фанатиците. Имаше обаче много хора, подведени от тях, но отричащи опасните им теории; а имаше и все още много потомци на древните християни - плод на учението на валденсите. Сред тези групи Мено работеше много упорито и успешно.

В продължение на двадесет и пет години той пътуваше със съпругата и децата си, понякога с големи трудности и лишения, а често пъти и с опасност за живота. Преброди Холандия и Северна Германия, като работеше главно сред по-бедните класи, но влиянието му бе голямо навсякъде. По природа красноречив, макар и с ограничено образование, той бе човек с непоклатима честност, скромен по дух и с благородни обноски, притежаваше искрена и сериозна набожност. Ученията, които проповядваше, прилагаше на практика в живота си и по този начин печелеше доверието на хората. Последователите му бяха разгонвани и потискани. Те страдаха най-много от това, че бяха смесвани с фанатиците на Мюнстер, но все пак много хора повярваха в резултат на усилията им.

Никъде другаде реформираните учения не бяха така всеобщо приемани, както в Холандия. Но и в малко страни привържениците им са претърпявали по-жестоки преследвания. В Германия Карл V бе забранил Реформацията и с удоволствие би хвърлил всички нейни поддръжници на клада, но князете стояха като бариера срещу неговата тирания. В Холандия властта му бе много по-голяма и едикти за преследване никнеха един след друг. Да се чете Библията, да се слуша или проповядва, или да се говори за нея - това влечеше подире си наказанието смърт чрез изгаряне на клада. Да се моли човек на Бога тайно, да се въздържа от поклоняне на образ или да изпее псалом - това също се наказваше със смърт. Даже тези, които се отричаха от своите "заблуди", бяха осъждани - мъжете да умрат от меч, а жените да бъдат изгорени. Хиляди хора загинаха при управлението на Каролингите и Филип II.

Веднъж пред инквизиторите бе доведено цяло семейство, обвинено, че не останало на литургията, а имало богослужение вкъщи. При разпита за тайните му обичаи най-малкият син отговори: "Ние коленичим и се молим Бог да просветли умовете ни и да прости греховете ни; молим се царуването на нашия монарх да бъде благополучно и животът му да бъде щастлив; молим се Бог да закриля нашите управници" (Уайли. Кн.18, гл.6). Някои от съдиите бяха дълбоко трогнати, но все пак бащата и един от синовете бяха изгорени на кладата.

Яростта на преследвачите можеше да се мери единствено с вярата на мъчениците. Не само мъже, но и изтънчени жени и млади девойки проявяваха безстрашие. "Съпруги заставаха близо до кладата на своите съпрузи и, докато пламъците ги обхващаха, им шепнеха думи на утеха или

им пееха окуражителни псалми.” “Млади момичета лягаха живи в гроба си, като че отиваха в стаята си за нощен сън, или се отправяха към ешафода и към огъня, облечени с най-хубавите си дрехи, все едно че отиват на сватбата си” (пак там, кн.18, гл.6).

Както в дните, когато езичеството се опитваше да унищожи евангелието, така и сега кръвта на християните ставаше семе (виж Тертулиан. Апология. Параграф 50). Преследването само увеличаваше броя на свидетелите за истината. Година след година монархът, засегнат и възбуден до лудост от непобедимата решителност на народа, продължаваше жестокото си дело, но напразно. Най-сетне революцията, ръководена от Вилхелм Орански, осигури на Холандия свобода в богослужението.

В планините на Пиемонт, в долините на Франция и по бреговете на Холандия напредъкът на евангелието бе отбелязан с кръвта на неговите ученици. В страните на Севера обаче то намери мирен достъп. Студенти от Витенберг, завърнали се по домовете си, занесоха реформираната вяра в Скандинавия. Публикуването на Лутеровите книги също допринесе за разпространяване на светлината. Тези обикновени, силни народи на Севера се отдръпнаха от покварата, помпозността и предразсъдъците на Рим, за да приветстват чистотата, простотата и даващите живот истини на Библията.

Таузен, “реформаторът на Дания”, бе син на селянин. Още от рано момчето проявяваше забележителен интелект. То жадуваше за образование, но му бе отказано, защото родителите му не можеха да го издържат, и влезе в манастир. Тук чистотата на неговия живот и прилежността му спечелиха благоволенieto на по-висшите монаси. Изпитът показа, че има талант, обещаващ в бъдеще да бъде много полезен за църквата. Решено бе да му се даде образование в някой от университетите на Германия или Холандия. На младия студент бе позволено сам да си избере училище при единственото условие да не бъде във Витенберг. Стипендиантът на църквата не трябваше да се излага на опасността от еретическата отрова. Така казваха отците. Таузен отиде в Кьолн, който и тогава, както и сега, бе една от крепостите на романизма. Там скоро се отврати от мистицизма на схоластиците. Горедолу тогава му попаднаха Лутерови книги. Прочете ги с почуда и наслада и силно пожела да се възползва от личното наставление на реформатора. Но за да стори това трябваше да рискува да оскърби своя игумен и да се лиши от подкрепата му. Бързо взе решение и се записа за студент във Витенбергския университет.

Като се завърна в Дания, Таузен се върна в своя манастир. Все още никой не го подозираше в лутеранство. Не разкри тайната си, но се постара, без да възбужда предразсъдъците на другарите си, да ги доведе до една по-чиста вяра и до един по-свят живот. Отваряше Библията, разясняваше нейното истинско значение и накрая проповядваше Христос като правда за грешника и негова единствена надежда за спасение. Голям бе гневът на игумена, възлагал на него като на доблестен защитник на Рим толкова големи надежди. Веднага го премести от своя манастир в друг в килия под строг надзор.

Не мина много време и за ужас на новите пазачи няколко от монасите обявиха, че са се обърнали към протестантството. През решетките на килията Таузен бе предал на другарите си познанието за истината. Ако тези датски отци умееха да си служат добре с начините, с които църквата се отнасяше към ереста, Таузен никога повече не би се чул. Но вместо да го закопаят жив в някоя подземна килия, те го изпъдиха от манастира. Сега бяха безсилни. Един кралски указ, издаден току-що, поставяше под закрила учителите на новото учение. Таузен започна да проповядва. Църквите се отвориха за него и хората се тълпяха да го слушат. И други проповядваха Божието слово. Новият завет, преведен на датски, беше широко разпространен. Усилията на папските привърженици да унищожат

делото само благоприятстваха за неговото разширяване и не след дълго Дания обяви, че приема реформираната вяра.

И в Швеция младежи, които бяха пили от извора на Витенберг, занесоха водата на живота на сънародниците си. Двама от водителите на шведската Реформация - Олаф и Лаврентий Петри - снове на един ковач от Оребро, бяха учили при Лутер и Меланхтон и горещо проповядваха узнатите истини. Както великият реформатор, Олаф събуждаше народа с пламенност и красноречие, докато Лаврентий бе учен, разсъдлив и спокоен. И двамата бяха искрено набожни, с високи богословски познания и непоколебими в разпространяването на истината. Съпротива от страна на папистите не липсваше. Католическите свещеници подбуждаха невежия и суеверен народ. Олаф Петри често пъти бе нападан от тълпата и на няколко пъти едва успя да спаси живота си. Реформаторите обаче имаха благоволенieto и покровителството на краля.

Под властта на римската църква народът бе потънал в бедност и смазан от потисничество. Хората бяха лишени от Писанието и тъй като изповядваха религия, състояща се само от външни форми и церемонии, без никаква светлина на ума, връщаха се към суеверните вярвания и езическите обичаи на своите предшественици-идолопоклонници. Нацията бе разделена на воюващи една срещу друга фракции, чиято постоянна борба увеличаваше непрекъснато общата мизерия. Тогава кралят реши да допусне Реформацията в държавата и в църквата и радушно посрещна двамата способни помощници в битката срещу Рим.

В присъствието на монарха и ръководителите на шведската държава Олаф Петри се изправи срещу римските борци и с голямо умение и способност защити ученията на реформираната вяра. Той заяви, че ученията на отците трябва да се приемат, само когато са в съгласие с Писанието; че най-важните учения на вярата са представени в Библията по ясен и прост начин, така че всички хора да могат да ги разберат. Христос казва: "Моето учение не е Мое, а на Онзи, Който Ме е пратил" (Йоан 7:16). А и Павел заяви, че ако той проповядва друго благовестие, а не онова, което бе получил, да бъде проклет (по Гал. 1:8). "Как тогава - питаше реформаторът - други дръзват да въвеждат догми по свое желание и да ги налагат като неща, необходими за спасение?" (Уайли. Кн.10, гл.4). Показа, че декретите на църквата нямат никакъв авторитет, когато противоречат на Божиите заповеди. И поддържаше великия протестантски принцип: "Библията и единствено Библията" е правилото за вяра и живот.

Този спор, макар че се водеше на сравнително неизвестна и невидима сцена, ни показва "от какви хора се състояха редиците на армията от реформатори. Не бяха нито невежи, неграмотни сектанти, нито шумни полемисти. Бяха хора, изучавали Божието слово и добре знаеха как да си служат с оръжията, с които ги снабдяваше съкровищницата на Библията. По еродияция бяха изпреварили доста своето време. Когато насочим вниманието си към такива блестящи центрове, като Витенберг и Цюрих, и към такива прочути имена, като тези на Лутер и Меланхтон, на Цвингли и Йоколампадиус, с право можем да кажем: това бяха водителите на движението и е естествено да очакваме да притежават голяма сила и обширни познания и умения; и техните подчинени са били като тях. Какво откриваме, когато се обърнем към тъмния театър на Швеция и към по-скромните имена на Олаф и Лаврентий Петри, от учителите към учениците?... Учени и теолози, хора, които са овладели напълно цялостната система на евангелската истина и печелят лесно победа над софизмите на учените и висшите сановници на Рим" (пак там, кн.10, гл.4).

В резултат от този диспут кралят на Швеция прие протестантската вяра и малко след това Народното събрание се обяви в полза на Реформацията. Новият завет бе вече преведен от Олаф Петри на шведски, а по желание на краля двамата братя предприеха превода на цялата Библия. Така за първи

път народът на Швеция прие Божието слово на своя роден език. Народното събрание заповяда по цялото кралство проповедници да обясняват писанията и децата в училище да бъдат обучавани в четене на Библията. Постоянно и сигурно мракът на невежеството и предразсъдъка се разпръскваше под благословената светлина на евангелието. Освободена от римското потисничество, нацията постигна такава мощ, както никога дотогава. Шведите станаха една от крепостите на протестантството. Век по-късно, по време на най-голямата опасност, тази малка и дотогава слаба нация - единствената в Европа, осмелила се да протегне ръка за помощ - се включи в ужасните борби на тридесетгодишната война за освобождаването на Германия. Цяла Северна Европа сякаш бе отново попаднала под тиранията на Рим и именно шведските армии помогнаха на Германия да отблъсне вълната на папския успех, да извоюва толерантност за протестантите - както лутерани, така и калвинисти, и да възвърне свободата на съвестта в страните, приели Реформацията.

14

Истината напредва по
Британските острови

Докато Лутер разкриваше потулената Библия пред германския народ, Тиндейл, подтикнат от Божия Дух, стори същото в Англия. Библията на Уиклиф бе преведена от латинския текст, съдържащ много грешки. Тя така и не се отпечата, а цената на ръкописните копия бе толкова висока, че само малцина богати хора или благородници можеха да си я набавят. Освен това, тъй като беше строго забранена от църквата, бе сравнително малко разпространена. През 1516 г., една година преди появяването на Лутеровите тезиси, Еразъм бе публикувал своите преводи на Новия завет на гръцки и латински езици. За пръв път сега Божието слово бе напечатано на оригиналния език. В този труд бяха коригирани доста от грешките на предишните преводи и смисълът бе предаден много по-ясно. Изданието даде възможност на много хора от образованите класи да опознаят по-добре, а на реформата - да получи нов тласък. Но простият народ все още бе до голяма степен лишен от Божието слово. Тиндейл трябваше да завърши делото на Уиклиф - да предаде Библията на съотечествениците си.

Бе получил евангелието от гръцкия Нов завет на Еразъм - прилежно го изучаваше и сериозно търсеше истината. Проповядваше безстрашно убежденията си, като настояваше всички учения да бъдат изпитвани чрез Писанието. На папистките твърдения, че църквата е дала Библията и само църквата може да я обяснява, Тиндейл отговаряше: "Знаете ли кой е научил орлите да намират плячката си? Е добре, Този същият Бог учи гладните Си чеда да намират своя Баща в Неговото Слово. Вие не само че не ни давате Писанието, но сте го и скривали от нас; вие изгаряте проповядващите го и ако можехте, бихте изгорили и самото Писание" (Д'Обине, кн.18, гл. 4).

Проповедите на Тиндейл възбудиха голям интерес; мнозина приеха истината. Но свещениците бяха нащрек и, веднага щом напуснеше полето на работа, чрез заплахи и измами се опитваха да унищожат делото му. И твърде често успяваха. "Какво да се прави? - възкликваше той. - Докато аз сея на едно място, неприятелят опустошава току-що посятото. Не мога да бъда навсякъде. О! Ако християните притежаваха Свещените писания на своите езици, биха могли сами да противостоят на софистите. Невъзможно

е без Библията миряните е да се убедят в истината” (пак там, кн.18, гл.4).

Нова цел занимаваше сега ума му. “Псалмите в храма на Йехова се пееха на езика на Израил - казваше той. Тогава не трябва ли и Евангелието за нас да бъде на английски? ... Трябва ли светлината за църквата по пладне да бъде по-малка, отколкото призори? ... Християните трябва да четат Новия завет на своя матерен език.” Църковните доктори и учители имаха разногласия. Хората можеха да стигнат до истината само чрез Библията. “Един поддържа това учение, друг - онова... Сега всеки от авторите противоречи на другия. Как тогава можем да разграничим кой, от тях е прав и кой греши?... Как?... Наистина само чрез Божието слово” (пак там, кн. 18, гл. 4).

Малко по-късно при диспут един учен, католически доктор, възкликна: По-добре да бъдем без Божиите закони, отколкото без папските.” Тиндейл отвърна: “Аз не признавам папата и всичките му закони; и ако Бог пощади живота ми, не след дълго ще направя така, че момчето, което кара плуга, да знае за Писанието повече, отколкото знаете вие” (Андерсън. Летописи на английската Библия. С. 19)

Така потвърди дълго подхранваното си намерение - да даде на народа Новия завет на родния му език. И незабавно се залови за работа. Преследван и после прогонен от дома си, отиде в Лондон и там известно време се труди необезпокояван. Но скоро жестокостта на папистите го принуди да избяга. Цяла Англия изглеждаше затворена за него и реши да потърси подслон в Германия. Тук започна отпечатването на Новия завет на английски. Два пъти дейността му бе възспирана. Но когато му забраняваха да печата в един град, отиваше в друг. Накрая се отправи за Вормс, където преди няколко години Лутер бе защитавал Евангелието пред Народното събрание. В този древен град имаше много приятели на Реформацията и там Тиндейл продължи работата си без по-нататъшни пречки. Скоро бяха отпечатани три хиляди екземпляра от Новия завет и същата година последва още едно издание.

Много сериозно и с голямо постоянство продължаваше своите дела. Въпреки че английските власти пазеха пристанищата си извънредно зорко, Словото на Бога се пренасяше тайно и по различни начини стигаше до Лондон, а оттам се разпространяваше из цялата страна. Папистите се опитваха да спрат истината, но напразно. Веднъж епископът от Дъръм купи от един книжар, приятел на Тиндейл, всичките Библии, които имаше на склад, с намерение да ги унищожи и така да попречи до голяма степен на делото му. Но стана точно обратното. С получените от него пари можа да се купи материал за ново и по-добро издание, което иначе не би могло да се издаде. Когато по-късно бе затворен и му предложиха да го освободят, при условие че разкрие имената на лицата, помогнали му да посрещне разноските по отпечатването на Библиите, Тиндейл отговори, че епископът на Дъръм бе дал повече, отколкото който и да било друг; защото с голямата сума от изкупените книги му бе създад възможност смело да предприеме издаването.

Тиндейл бе предаден в ръцете на враговете си и трябваше да прекара в затвора много месеци. Най-после засвидетелства вярата си чрез мъченическа смърт; но оръжията, които приготви, позволиха на други войници да воюват успешно през вековете, дори и до наше време.

Лейтимър поддържаше от амвона, че Библията трябва да се чете на езика на народа. “Авторът на Свещените писания - казваше той - е самият Бог” и те притежават мощта и вечността на своя Автор. “Няма цар, император, съдия или управител..., който да не е задължен да се покорява... на Неговото слово.” “Нека и ние не вървим по страничен път, нека Божието слово ни направлява; да не вървим по пътя на... нашите бащи, нито да гледаме какво са правила, а да гледаме какво би трябвало да правят” (Хю

Лейтимър. “Първата проповед, проповядвана пред крал Едуард VI”.) Барнес и Фрит, верните приятели на Тиндейл, се вдигнаха в защита на истината. Братя Риндли и Кренмър ги последваха. Водачите на английската Реформация бяха учени мъже и повечето от тях - високо уважавани от римската църква за пламенния им характер и набожност. Съпротивата им спрямо папството бе резултат от опознаването на грешките на “светия престол”; познаването на тайните на Вавилон придаваше още по-голяма сила на свидетелството им срещу него.

“Аз ще ви поставя сега един странен въпрос, казваше Лейтимър. Знаете ли кой е най-ревностният от всички епископи и прелати в цяла Англия?... Виждам, че слушате и очаквате аз да ви го кажа... Е, добре, ще ви кажа: Това е дяволът..., той никога не се отдалечава от своята епархия; в който и час да го потърсите си е винаги на място; винаги е на работа... Никога няма да го сварите да мързелува, гарантирам ви... Там, където пребивава дяволът: долу книгите, горе свещите; долу Библиите, горе молитвените броеници; във светлината от евангелието, да живее светлината от свещите. Да, дори да е сред пладне;... долу Христовият кръст, горе чистилището, където ограбват кесиите на богомолците;... долу грижите за обличане на голите, бедните и немощните, горе украсяването на икони, киченето на дърво и камъни; долу Божиите традиции и Неговото слово, горе човешките закони и традиции... О, защо нашите прелати не бяха тъй прилежни да сеят семето на доброто учение, както Сатана е усърден да сее къклица и плевели!” (пак там, “Проповедта на ралото”).

Великият принцип, подкрепян от реформаторите, същият, който поддържаха валденсите, Уиклиф, Ян Хус, Лутер, Цвингли и техните сподвижници, беше непогрешимият авторитет на Свещените писания като правило за вяра и живот. Те отричаха правото на папи, на събори, на отци и на крале да контролират съвестта по религиозните въпроси. Библията беше техният авторитет и чрез ученията ѝ изпитваха всички учения и всички изисквания. Вярата в Бога и в Неговото Слово поддържаха светите мъже, когато полагаха живота си на кладата. “Бъдете храбри - възкликва Лейтимър към споделящите с него мъченическата смърт и гласът му стихва сред пламъците, - чрез Божията благодат ще запалим в Англия светилник, който вярвам никога няма да бъде изгасен” (Делата на Хю Лейтимър. Т.1, с.111).

В Шотландия хвърлените от Коломбан и неговите съработници семена на истината никога не бяха напълно унищожени. Векове след като църквите в Англия се бяха подчинили на Рим, църквите в Шотландия продължаваха да запазват свободата си. В дванадесетото столетие обаче папизмът се установи и в тази страна, където упражни властта си повече от всякъде другаде. Никъде тъмнината не бе по-гъста. Все пак можаха да проникнат и лъчи от светлина, да пробият мрака и да предизвестят настъпването на зората. Лолардите, дошли от Англия с Библията и ученията на Уиклиф, допринесоха много за запазване на познанието в евангелието. И всяко столетие си имаше своите свидетели и мъченици.

Със започването на Великата реформация излязоха книгите на Лутер и английският Нов завет на Тиндейл. Незабелязани за духовната йерархия, обикалящи мълчаливо планини и долини, вестителите запалваха за нов живот факела на истината, който в Шотландия бе почти на изгасване, и унищожаваша делото, извършено от Рим в продължение на четири столетия потисничество.

Тогаваша кръвта на мъчениците даде нов тласък на движението. Папските водители, внезапно пробудени за опасността, застрашаваща делото им, изгориха на клада някои от най-благородните и почитани синове на Шотландия. Но с това само изградиха амвон, от който думите на умиращите свидетели се разнесоха из цялата страна, вдъхновяващи душите на народа

към едно непоколебимо решение за отхвърляне на римските вериги. Хемилтън и Уисхарт, благородници по рождение и характер заедно с голям брой по-скромни ученици завършиха живота си на клада. Но на мястото на Уисхарт дойде един мъж, когото пламъците не можаха да смълчат, мъж, който с Божията помощ трябваше да удари погребалния звън на папското владичество в Шотландия.

Джон Нокс отхвърли традициите и мистицизма на църквата, за да приеме истините на Божието слово. Ученията на Уисхарт потвърдиха решението му да напусне Рим и да се присъедини към преследваните реформатори.

Другарите му го увещаваха да заеме длъжността проповедник, но той отказваше заради голямата отговорност. След дни на уединение и болезнена борба се съгласи. Приел веднъж поста, той през целия си живот чак до смъртта вървя решително и твърдо напред. Този искрен реформатор не се страхуваше от нищо. Огньовете на мъченичеството, които виждаше да се разпалват край него, само засилваха предаността му. Въпреки застрашително висящата над главата му брадва на тирана стоеше неустрашимо и решително нанасяше удари наляво и надясно за унищожаване на идолопоклонничеството.

Когато бе изправен лице срещу лице с кралицата на Шотландия, в чието присъствие дръзнението на мнозина водители от Реформацията отслабваше, Джон Нокс даде непоколебимо свидетелство за истината. Не можеше да бъде спечелен чрез ласкателство, не трепваше и пред заплахите. Царицата го обвини в ерес. Учил бил народа да приема забранена от държавата религия, заяви тя, и по този начин нарушил Божията заповед, задължаваща поданиците да се покоряват на князете си. Нокс ѝ отговори твърдо:

“Както истинската религия не е получила нито първоначалната си власт, нито авторитета си от светски князе, а единствено от вечния Бог, така и поданиците не са задължени да съобразяват религията си с капризите на своите князе. Защото често се случва князете да са по-невежи в истинската религия от всички други... Ако цялото потомство на Авраам бе приело религията на фараона, чиито поданици са били, питам Ви, Ваше Величество, каква религия щеше да има в света? Или пък, ако всички хора в дните на апостолите биха били от религията на римските императори, каква религия щеше да има по лицето на земята?... И тъй, мадам, Вие можете да разберете, че макар на поданиците да е заповядано да се покоряват на своите князе, то те не са обвързани от религията им.”

Мария каза: “Вие разглеждате Библията по един начин, а те (римокатолическите учители) я разглеждат по друг; на кого трябва да вярвам и кой трябва да бъде съдията?”

“Ние трябва да вярваме на Бога, Който говори ясно в Своето Слово - отговори реформаторът - и извън това, което Словото учи, не трябва да се вярва нито на едните, нито на другите. Божието слово се изяснява само и, ако изглежда, че има нещо неясно на едно място, Светият Дух, Който никога не Си противоречи, обяснява същото много по-ясно на други места. Така че не може да остане никакво съмнение, освен за тези, които упорито остават в невежество” (Дейвид Лейнг. Събрани произведения на Джон Нокс. Т.2, с.281, 284).

Такива бяха истините, които безстрашният реформатор говореше на кралицата с опасност за живота си. Със същия непоколебим кураж той остана верен на своите цели, молец се и воюващ в битката на Господа, докато Шотландия се освободи от папството.

В Англия установяването на протестантството като национална религия намали до голяма степен, но не спря напълно преследването. Макар много от ученията на Рим да бяха отречени, все пак се запазваха доста от неговите форми. Върховенството на папството бе отхвърлено, но на мястото му като глава на църквата бе въздигнат монархът. Църковното

богослужение беше все още далеч от чистотата и простотата на евангелието. Големият принцип на религиозната свобода все още не намираще разбиране. Макар протестантските владетели да прибягваха рядко до ужасните жестокости на Рим срещу еретизма, все пак правото на всеки човек да служи на Бога според гласа на собствената си съвест не се признаваше. От всички се изискваше да приемат ученията и да спазват формите на богослужение, предписани от официалната църква. Мислещите другояче бяха гонени в по-голяма или в по-малка степен още стотици години.

В седемнадесетото столетие хиляди пастири бяха отстранени от служба. На хората бе забранено под заплахата от наказание, тежки глоби, затвор и изгнание да посещават каквито и да било други религиозни служби освен предписаните от църквата. Верните души, които не можеха да се събират и да се покланят на Бог, бяха принудени да правят това в тъмни улички, неизвестни тавански стаи, а в някои годишни времена - среднощ в горите. Пръснатите и преследвани Божии чеда се събираха в защитените недра на лесовете, представляващи храмове, изградени от самия Бог, където изливаха душите си в молитва и славословие. Но въпреки всички предпазни мерки доста от тях пострадаха за вярата си. Затворите бяха претърпкани. Семейства бяха разделени. Много бяха заточени в чужди страни. Но Бог беше със Своя народ и преследването не можа да надделее, да смълчи свидетелството им. Мнозина бяха прокудени в Америка и там положиха основите на гражданската и религиозната свобода, опората и славата на тази страна.

Както в апостолските дни, така и сега преследването послужи за напредъка на евангелието. Джон Бънян, хвърлен в един отвратителен зандан, натърпан с развратници и злодеи, дишаше в него същинска небесна атмосфера. Там той написа своята чудесна алегория за пътуването на поклонника от страната на гибелта до небесния град. И днес, след повече от двеста години, този глас от бедфордската тъмница не е престанал да вълнува сърцата на хората. "Пътешественикът" и "Изобилна милост за най-големия грешник" от Бънян са завели много нозе в пътя на живота.

Бекстър, Флейвъл, Алеин и други мъже с дарби, възпитание и дълбока християнска опитност, застанаха в смела защита на вярата, предадена веднъж на светиите. Извършената от тях работа, осъждана на смърт и обявявана от управниците на този свят извън законите, никога не може да загине. Флейвъловите "Източник на живот" и "Методи на милост" са научили хиляди как да поверят душите си на Христос. Бекстеровият "Реформиран пастор" се е оказал благословение за мнозина, желаещи съживяване на Божието дело, а неговата "Вечна почивка на светиите" е довела много души до "почивката, която остава за Божиите люде".

В дните на голям духовен мрак сто години по-късно, като носители на светлина се явиха Уайтфийлд и братя Уесли. Под властта на официалната църква английският народ беше изпаднал в религиозен упадък, мъчно различим от езичеството. Любим предмет за изучаване от духовенството бе природната религия и тя съставляваше по-голямата част от теологията му. По-висшите класи презираха набожността и се гордееха, че са се издигнали над онова, което те наричаха неин фанатизъм. По-долните класи пък бяха потънали в невежество и пороци, а църквата нямаше нито куража, нито вярата, необходими за поддържането на западащото дело на истината. Великото учение за оправдание чрез вяра, така ясно проповядвано от Лутер, бе почти изгубено от погледа и мястото му бе заето от римския принцип за спасение чрез упование в добри дела. Като членове на държавната църква Уайтфийлд и братята Уесли търсеха искрено Божията благодат и бяха учени, че тя се постига чрез добродетелен живот и спазване на религиозните наредби.

Веднъж, когато болният вече Чарлс Уесли беше почувствал, че смъртта

наближава, на въпрос на какво се основава надеждата му за вечен живот, бе отговорил: “Аз употребих най-добрите си сили, за да служа на Бога”. Понеже отговорът не бе задоволил напълно приятеля, който го бе питал, Уесли допълни: “Какво! Моите старания не са ли достатъчно основание за надежда? Ще ме лиши ли Той от заслугите ми? Аз нямам нищо друго, на което мога да се уповавам” (Уайтхед. Животът на преподобния Чарлс Уесли. С.102). Такава беше изпълнената църквата гъста тъмнина, скриваща изкуплението, ограбваща Христос от Неговата слава и отнемаща от умовете на хората единствената им надежда за спасение - кръвта на разпнатия Изкупител.

Уесли и неговите съработници бяха подпомогнати разберат, че седалището на истинската религия е в сърцето и че Божият закон се разпростира както над мислите, така и над думите и делата. Убедени в необходимостта от сърдечна святост и коректно поведение, те сериозно започнаха нов живот. Със старание и молитва се опитваха да победят злините в естественото сърце. Живееха живот на себеотрицание, благоденяния и смирение, спазвайки с голяма строгост и възискателност всяка мярка, която смятаха, че би могла да им помогне да постигнат най-много желаното - святостта, която би им осигурила Божието благоволение. Но не постигнаха целта, към която се стремяха. Напразни бяха старанията им да се освободят от осъждането на греха или да унищожат властта му. Имаха същите преживявания, каквито имаше и Лутер в своята килия в Ерфурт. Същият въпрос измъчваше и неговата душа: “Как човек ще се оправдае пред Бога?” (Йов 9:2).

Огньовете на Божествената истина, почти изгаснали по олтарите на протестантството, трябваше да бъдат запалени отново чрез древния факел, предаван през вековете от бохемските християни. След Реформацията римските орди потъпкаха протестантството в Бохемия. Всички, отказали да се отрекат от истината, бяха принудени да избягат. Някои от тях бяха намерили убежище в Саксония, където поддържаха древната вяра. Именно от потомците на тези християни дойде светлината при Уесли и неговите съработници.

След като бяха ръкоположени за проповедничество, Джон и Чарлс Уесли бяха изпратени на мисия в Америка. На борда на кораба имаше група моравци. Страшни бури ознаменуваха пътуването. Джон Уесли, изправен срещу лицето на смъртта, чувстваше, че няма мир с Бога. А германците - напротив, проявяваха спокойствие и упование, чужди за него.

“Дълго преди това, казва той, аз наблюдавах колко сериозно се държат. Те постоянно даваха доказателство за своето смирение. Вършеха такава черна работа за другите пътници, с каквато никой англичанин не би се захванал, и не искаха, нито биха приели каквото и да било заплащане. Казваха, че това било добре за гордите им сърца, а техният любещ Спасител бил извършил много повече за тях. И всеки ден им даваше случай да покажат смирението, каквото никакво оскърбление не би могло да разклати. Ако бѣдѣха блѣснати, ударени или съборени, ставаха и отминаваха; никакво оплакване не излизаше от устата им. Сега имаха случай да проверят дали са освободени от духа на страха, както и от духа на гордостта, гнева и отмъщението. Един ден, по средата на псалома, с който започна богослужението им, се разрази силна буря. Вълните се кръстосваха върху парахода, разкъсвайки на парчета главното платно, и се изливаха между палубите, сякаш погълвани в голяма бездна. Ужасен писък се изтръгна от гърдите на англичаните. Германците спокойно продължиха да си пеят. Аз попитах един от тях: “Не ви ли беше страх?” Той отговори: “Благодаря на Бога, не”. “Но не се ли уплашиха вашите жени и деца?” Той пак кротко отговори: “Не, нашите жени и деца не се страхуват от смъртта” (Уайтхед. Животът на преп. Джон Уесли. С.10).

След пристигането си в Савена Уесли прекара кратко време сред моравците

и бе дълбоко развълнуван от християнското им поведение. За една от техните религиозни служби, която бе в поразителен контраст с мъртвия формализъм на англиканската църква, той писа: “Голямата простота и тържественост на тази сцена ме накараха почти да забравя изминалите седемнадесет столетия и си представих, че се намирам на едно от онези събрания, където външният вид или рангът нямаха никакво значение, но където председателстваше Павел, майсторът на палатки, или Петър, рибарят; но с изявяването на Духа и със сила” (пак там, с.11, 12).

При завръщането си в Англия Уесли, благодарение на един моравски проповедник, стигна до едно по-ясно разбиране на Библейската вяра. Убеди се, че трябва да се отрече от всяко упование в собствените си дела за спасение и че трябва напълно да се опре на “Агнеца Божий, Който взема върху Си греховете на света”. При едно събрание на моравското общество в Лондон бе прочетено изложение от Лутер, описващо промяната, която Божият Дух извършва в сърцето на вярващия. Докато Уесли слушаше, вярата се запали в сърцето му. “Аз чувствах, че някак странно се стопли сърцето ми - казва той, - чувствах, че се доверих на Христос и на Христос само се уповавах за спасение; и ми бе дадено уверение, че Той е отнел греховете ми, даже моите, и ме е спасил от закона на греха и на смъртта” (пак там, с.52).

През дългите години на уморителна и неспокойна борба - години на строга самоотверженост, на упреци и смирение, Уесли не престана да се придържа здраво към своята единствена цел - да търси Бога. Сега Го бе открил и намери, че благодатта, която се бе мъчил да спечели чрез молитви и пост, чрез милостини и себеотрицание, бе всъщност дар “без пари и без заплащане”.

Веднъж утвърден чрез вярата Христова, гореше цял от желание да разпространи навсякъде познанието за славното евангелие, за безплатната Божия благодат. “Аз гледам на целия свят като на моя енория, казваше той, и в която и част на света да се намирам, смятам, че е мое право и мой належаш дълг да съобща на всички желаещи да слушат радостната вест за спасение” (пак там, с.74).

Продължаваше своя строг и самоотвержен живот, но сега вече не като основа, а като резултат на вярата; не като корен, а като плод на светостта. Божията благодат чрез Христос е основата на християнската надежда и се открива в послушание. Животът на Уесли бе посветен на проповядване на великите истини, които бе получил - оправданието чрез вяра в изкупителната кръв на Христос и обновителната сила на Светия Дух в сърцето, принасящи като плод живот в съгласие с примера на Христос.

Уайтфийлд и двамата братя Уесли бяха подготвени за делото си чрез трайно и силно лично убеждение за собственото си състояние на напълно изгубени. За да могат да изтърпят трудностите като добри Христови войници, те бяха изложени на огнения изпит на подигравки, присмех и преследване както в университета, така и в началото на проповедничеството им. Нечестивите им състуденти ги наричаха презрително заедно с още неколцина, които им симпатизираха, “методисти” - име, с което днес се почита една от най-големите църкви в Англия и Америка.

Като членове на англиканската църква бяха строго привързани към нейните форми за богослужение, но Господ им беше представил в Словото Си повисш идеал. Светият Дух ги принуждаваше да проповядват Христос, и то Христос разпнат. Силата на Всевишния придружаваше делата им. Хиляди се убеждаваха и истински се обръщаха към вярата. Нужно беше тези овце да бъдат закриляни от хищните вълци. Уесли не мислеше да основава нова деноминация, но ги организира като общество, познато под името Методистка общност.

Тайнствена и мъчителна бе съпротивата, която срещаша тези проповедници

от страна на установената от държавата църква. Но Бог в мъдростта Си беше ръководил събитията така, че реформата да започне вътре в самата църква. Ако бе дошла изцяло отвън, нямаше да проникне там, където беше особено нужна. Навсякъде, където се откриваше случай, истината намираще достъп до врати, които иначе биха останали затворени, тъй като проповедниците на възраждането бяха църковни мъже и работеха в пределите на църквата. Част от духовниците бяха пробудени от моралния унес и станаха ревностни проповедници в собствените си енории. Църкви, вкаменили се от формализъм, сега се оживиха.

Във времето на Уесли, както и във всички векове от църковната история, хора с различни дарби извършваха повереното им от Бога дело. Те не съгласуваха точка по точка учението, но бяха движени от Божия Дух и обединени от всепоглъщащата цел - да печелят души за Христос. По едно време различието между Уайтфийлд и двамата братя Уесли заплашваше да предизвика отчуждение. Но тъй като бяха научили в Христовото училище що е кротост, взаимното търпение и любовта ги помириха. Нямаха време за диспути, докато заблудата и нечестието изобилстваха навсякъде и грешниците погиваха.

Божии служители вървяха по неравен път. Влиятелни и учени мъже властваха насреща им. След известно време голяма част от духовенството прояви явната си омраза и вратите на църквите бяха затворени за чистата вяра и за хората, които я възвестяваха. Поведението на духовенството, което ги порицаваше от висотата на амвона, изправи срещу тях силите на тъмнината, на невежеството и нечестието. Много пъти Джон Уесли избягваше смъртта по чудо чрез Божията благодат. Когато гневът на тълпата се възбуждаше срещу него и не се виждаше никакъв път за избавление, ангел в човешки образ се явяваше, тълпата се отдръпваше и служителят на Христос избягваше опасността.

За избавлението си от една разгневена група при подобен случай Уесли разказваше: "Когато веднъж слизахме по един хлъзгав път за града, мнозина се стремяха да ме тласнат по надолнището на хълма, като смятаха, че падна ли на земята, едва ли ще стана повече. Но аз изобщо не се препънах, нито пък се подхлъзнах, докато се намерих извън ръцете им... Макар мнозина да се стараеха да ме хванат за яката или за дрехите, за да ме повалят, не успяха; само един успя да се добере до края на жилетката ми и той набързо остана в ръцете му, а другият с банкнота в джоба, бе откъснат наполовина... Един силен мъж точно зад мене се спусна на няколко пъти с голяма дъбова тояга; и ако само веднъж ме бе ударил в тила, това би му спестило всякакъв по-нататъшен труд. Всеки път обаче ударът биваше отблъскван настрана, без да зная как, защото не можех да се движа нито на ляво, нито на дясно... Друг от тълпата се спусна и вдигна ръка над мене да ме удари, но внезапно я отпусна и загледан в главата ми, каза: "Каква мека коса има той!"... Най-напред бяха засегнати сърцата на градските мъжаги, винаги начело на тълпата при извършването на нещо лошо - един от тях беше боксьор по занаят от градините за борба с мечки...

Как нежно и незабелязано ни подготвя Спасителят за изпълнението на Неговата воля! Преди две години парче тухла ме удари по рамото. След година камък ме удари между очите. Миналият месец получих един удар, а тази вечер - два, първият, преди да вляза в града, и втория, след като го напуснахме. Но и двата бяха като на шега, макар да бях ударен с всички сили в гърдите от мъжете, а после - през устата, и то с такава ярост, че веднага бликна кръв. От двата удара чувствах болка, равна на докосване със сламка" (пак там, т. III, с. 297, 298).

Методистите от онези ранни времена - както народ, така и проповедници - бяха изложени на присмех и преследване и от страна на църковните членове, и от явните безбожници, подразнени от разнасящите се клевети.

Те бяха изправяни пред съдилища - съдилища само по име, защото справедливостта в тях беше рядко явление по онова време. Често бяха малтретирани от преследвачите си, които на тъппи ходеха от къща в къща, унищожаваша мебели и имущества, плячкосваха каквото си изберат и брутално безчинстваха с мъже, жени и деца. Понякога чрез афиши се призоваваха всички желаещи да чупят прозорци и да разграбват къщи на методисти да се съберат в определено време и място. Извършваха се открити нарушения на човешки и Божествени закони без каквото и да било порицание. Системно се преследваха хора, обвинени единствено, че се опитват да отклонят нозете на грешниците от пътя на гибелта към пътя на светостта.

Ето как Джон Уесли се изразява относно обвиненията срещу него и другарите му: "Някои твърдят, че ученията на тези мъже са фалшиви, погрешни и неосмислени; че са нови и доскоро непознати; че са плод на подстрекателство, фанатизъм, папизъм. Цялото това твърдение бе сринато из основи с изчерпателното разясняване, че всеки клон от учението не е нищо друго, освен ясното учение на Писанието, обяснявано от нашата собствена църква. Следователно то не може да бъде нито фалшиво, нито погрешно, ако приемем, че Писанието е вярно". Други твърдят: "Тяхното учение е много строго; те правят пътя за Небето твърде тесен". Такова бе в действителност първоначалното възражение (за известно време почти единствено) и скрито в основата на хиляди други, явили се под различни форми. Но дали те наистина правят пътя за Небето по-тесен, отколкото го бяха направили нашият Спасител и Неговите ученици? Дали учението е по-строго от това на Библията? Да разгледаме само няколко ясни и точни библейски стиха: "Да възлюбиш Господа, твоя Бог, с цялото си сърце, с цялата си душа, с всичката си сила и с всичкия си ум"; "И казвам ви, че за всяка празна дума, която кажат човеците, ще отговарят в съдния ден"; "И тъй, ядете ли, пиете ли, нещо ли вършите, всичко вършете за Божията слава" (Лука 10:27; Матей 12:36; 1 Кор. 10:31).

"Ако тяхното учение е по-строго от това, те трябва да бъдат обвинявани; обаче вие знаете по съвест, че не е така. И кой може да бъде с една йота по-малко строг, без да поквари Словото Божие? Може ли разпоредникът на Божиите тайни да бъде преценен като верен, ако изменя някоя част от повереното му Свято съкровище? Не, не може да умали нищо, не може да смекчи нищо; принуден е да заяви на всички хора: "Аз не мога да снижа Писанието до вашия вкус. Вие трябва да се издигнете до него или да загинете завинаги". Това е истинското основание на другия популярен вик за "липсата на милост в тези хора". Но дали в действителност им липсва милост? В какво отношение? Дали не хранят гладния, или не обличат голия? "Не, не в това е същността: те са свършени в това отношение; но са немилостиви в разсъдението си! Мислят, че никой не може да се спаси, ако не върви по техния път" (пак там, т. III, с. 152, 153).

Духовното отклонение, което се бе явило в Англия преди Уесли, бе до голяма степен резултат от антиномианското учение (учението за анулирането на Божия закон). Мнозина твърдяха, че Христос е премахнал моралния закон и следователно християните вече не са задължени да го пазят; че вярващият е свободен от "робството на добрите дела". Други, макар и признавайки вечността на закона, заявяваха, че било ненужно проповедниците да увещават народа към спазване на изискванията му, понеже избраните от Бога за спасение "чрез непреодолимия подтик на Божествената благодат ще бъдат доведени до практикуване на благочестие и добродетел", докато осъдените на вечно отхвърляне "нямат сила да се покоряват на Божествения закон".

Други пък, поддържайки също, че "избраните не могат нито да отпаднат от благодатта, нито да изгубят Божественото благоволение", стигаха до още

по-отвратителното заключение, че “нечестивите дела, които извършват, не са в действителност греховни, нито трябва да се смятат за престъпление спрямо Божествения закон и следователно няма никаква причина да изповядват греховете си или пък да се освободят чрез покаяние” (Мак Кинток и Стронг. Енциклопедия, ст. “Антиномизъм”). Затова заявяваха, че даже и най-низкият грях, “смятан навсякъде за грубо нарушение на Божествения закон, не е грях пред Божието лице”, ако е извършен от някой от избраните, “понеже един от съществените и отличителни белези на избраните е, че те не могат да вършат нищо, неугодно на Бога или забранено от закона”.

Тези чудовищни учения са по същество същите като ученията на популярните по-късно възпитатели и теолози - че няма непроменен Божествен закон като образец за правото, напротив, образецът за морал се обуславя от самото общество и винаги подлежи на промяна. Всичките идеи са вдъхновени чрез същия властен дух, чрез този, който започна делото си даже сред безгрешните жители на небето - опита да премахне справедливите ограничения, изисквани от Божия закон.

Учението за Божествено отреденото, неотменимо предопределение на човека бе довело мнозина до действително отхвърляне на Божия закон. Уесли постоянно се противопоставяше на заблудите на онези, които поучаваха против закона, и сочеше, че учението, водещо до антиномианизъм, противоречи на Писанието. “Защото се яви Божията благодат, спасителна за всичките човеци.” “Това е добро и благоприятно пред Бога, нашия Спасител, Който иска да се спасят всичките човеци и да достигнат до познание на истината. Защото има само един Бог и един ходатай между Бога и човеците, човекът Христос Исус, Който... даде Себе Си откуп за всички” (Тит 2:11; 1 Тимотей 2:3-6). Божият Дух се дарява щедро, за да направи всеки човек способен да приеме средството за спасение. Така Христос, “истинската светлина..., осветява всеки човек...”, идващ на света (Йоан 1:9). Хората пропускат спасението поради собствения си съзнателен отказ от дара на живота.

Ето как Уесли отговаряше на онези, които твърдяха, че при смъртта на Христос Декалогът бил отменен заедно с церемониалния закон: “Исус не е отменил моралния закон, съдържащ се в десетте заповеди, проповядван и въздиган от пророците. Целта на Неговото идване не бе да отмени която и да било част от него. Законът никога не може да бъде разрушен - той “стои твърдо като верен свидетел в небето... Съществува от началото на света и бе “написан не на каменни плочи”, а в сърцата на човешките чеда, когато излязоха от ръцете на Създателя. И въпреки че написаните някога с Божия пръст букви да са сега доста обезличени чрез греха, все пак, докато имаме съзнание за добро и зло, не могат да се изличат напълно. Всяка част от закона остава задължителна за цялото човечество през всички векове, независимо от времето, от мястото, от каквито и да било други, подлежащи на промяна обстоятелства, а само от естеството на Бога и на човека и от непроменимото им съотношение.

“Не съм дошъл да разруша, но да изпълня”... Без съмнение, смисълът на тези Христови думи е следният: Аз съм дошъл да го утвърдя във всичката му пълнота въпреки човешките тълкувания. Аз съм дошъл да поставя в пълна светлина всичко тъмно и неясно в него. Дошъл съм да разясня истинския смисъл на всяка негова част и да покажа дължината, широчината и целия обхват на всяка съдържаща се в него заповед, а също така и височината, дълбочината и недосегаемата му чистота и духовност във всичките му разклонения” (Уесли. Проповед 25).

Уесли проповядваше, че съществува съвършена хармония между Божия закон и евангелието. “Между закона и евангелието следователно има най-тясна връзка, каквато изобщо можем да си представим. От една страна, законът постоянно приготвя пътя на евангелието и ни насочва към него, а от

друга страна, евангелието ни води към едно по-съвършено изпълнение на закона. Законът, например, изисква от нас да любим Бога, да любим ближния си, да бъдем кротки, смирени и свети. Ние чувстваме, че сме неспособни за тези неща, да, за човека “това е невъзможно”. Но Бог ни е обещал да ни даде любовта и да ни направи смирени, кротки, свети; ние сграбчваме това евангелие, тази блага вест; въздействано ни е според вярата ни; и “правдата на закона е изпълнена в нас” чрез вярата, която е в Исус Христос...

“Най-големи врагове на евангелието на Христос са тези - казваше Уесли, - които открито и явно осъждат закона и говорят лошо за него”, тези, които учат хората да го нарушават, да премахват, омаловажават, отхвърлят задължителността не само на една единствена, най-малката или най-голямата от заповедите, а всички вкупом... И най-чудното от всички обстоятелства, придружаващи тази силна измама е, че жертвите, които са й се отдали, вярват всъщност, че почитат Христос, като сричат Неговия закон и възвеличават Неговата служба, като унищожават учението Му! Те Го почитат също като Юда, който Му казваше: “Радвай се, Учителю”, целувайки Го. Затова Исус може справедливо да каже на всеки един от тях: “С целувка ли предаваш Човешкия Син?” Какво друго, ако не предателство с целувка е да говориш за Неговата кръв, а да отнемаш короната Му; да отменяш която и да е част от Неговото евангелие. Наистина, как би могъл да избегне това обвинение, проповядващият вяра така, че пряко или косвено да отклонява хората от послушание в каквото и да било отношение, проповядващ Христос така, че да анулира или омаловажава по някакъв начин дори и най-малката от Божиите заповеди” (пак там).

На настояващите, че “проповядването на евангелието отговаря на всички цели на закона”, Уесли отговаряше: “Ние напълно отричаме това. То не отговаря и на най-съществената цел на закона, а именно, да убеди човека в грях, да събуди все още спящите на ръба на пъкъл”. Апостол Павел заяви, че “чрез закона бива познанието на греха” и, докато човек не се убеди в греха, не ще чувства истински своята нужда от изкупителната кръв на Христос... “Здравите нямат нужда от лекар - както сам нашият Господ отбелязва, - но болните.” Абсурд е следователно да предлагаш лекар на здравите или поне на въобразяващите си, че са здрави. Най-напред трябва да ги убедите, че са болни, иначе няма да ви благодарят за труда. Също така е абсурдно да се представя Христос на тези, чиито сърца никога не са били съкрушени” (пак там, Проповед 32).

Така, проповядвайки евангелието на Божията благодат, Уесли, подобно на своя Учител, се стремеше да “прослави и възвеличи закона”. Той изпълни вярно даденото му от Бога дело. Славни бяха резултатите, които му бе позволено да види. В края на един дълъг живот от над осемдесет години (повече от петдесет години бяха прекарани в странстващо проповедничество) откритите му привърженици наброяваха повече от половин милион души. Но хората, изтръгнати чрез неговата работа от унищожението и грехопадението и въздигнати към по-висш и чист живот, както и доведените чрез неговото учение до един по-задълбочен и по-богат християнски опит, ще се узнаят, чак когато бъдат събрани в Божието царство. Животът му представлява за всеки християнин урок с безценна стойност. О, дано биха се отразили и в днешните църкви вярата и смиреннието, неуморимата ревност, самопожертвувателността и предаността на този Христов служител!

Библията и Френската революция

Реформацията в шестнадесети век, представяйки отворената Библия на хората, се стремеше да стигне до всички страни в Европа. Някои народи я посрещнаха с радост като небесен пратеник. За навлизането ѝ в други страни попречи до голяма степен папството и светлината от Библейското познание, с неговото възвишено влияние бе почти изключена. Но в една държава, макар че светлината намери достъп, “тъмнината не я схвана”. Накрая злото победи и небесната истина бе пропъдена. “И ето що е осъдението: светлината дойде на света и хората обикнаха тъмнината повече от светлината...” (Йоан 3:19). Нацията бе оставена да пожъне резултатите от поведението, което бе избрала. Обуздаващият Божи Дух бе оттеглен от народа, презрял дара на Неговата благодат. На злото бе позволено да узрее. И целият свят видя плодовете от съзнателното отхвърляне на светлината.

Войната срещу Библията във Франция, водена в продължение на толкова много столетия, достигна връхната си точка в сцените на Революцията. Ужасяващото насилие и бунтът бяха само законна последица от потискането на писанията от страна на Рим. Те са най-поразителният, наблюдаван някога от света пример на действието на папската политика, илюстрация на резултатите, до които водят ученията на римската църква през повече от хиляда години.

Потъпкването на Библията през периода на папското владичество бе предсказано от пророците; а писателят на Откровението посочва също и ужасните последици от владичеството на “човека на греха”, особено за Франция.

Господният ангел каза: “...ще тъпчат светия град четиридесет и два месеца. А на двамата Си свидетели ще дам да пророкуват хиляда и двеста и шестдесет дни, облечени във вретина... И когато свършат свидетелстването си, звярът, който възлиза от бездната, ще воюва против тях, ще ги победи и ще ги убие. И трупите им ще лежат по улиците на големия град, който духовно се нарича Содом и Египет, гдето и техният Господ биде разпнат...И земните жители ще се зарадват за тях, ще се развеселят и един на друг ще си пратят подаръци, защото тия два пророка са мъчили жителите на земята. А след трите и половина дни влезе в тях жизнено дишане от Бога и те се изправиха на нозете си; и голям страх обзе ония, които ги гледаха” (Откр. 11:2-11).

Споменатите тук периоди - “четиридесет и два месеца” и “хиляда двеста и шестдесет дни” - са един и същи период и представляват времето, през което църквата на Христос трябваше да търпи потисничеството на Рим. Хиляда двеста и шестдесетте години на папско господство започнаха с неговото установяване през 538 г. сл.Хр. и следователно трябваше да завършат в 1798 г. (Виж Приложението.) По това време френската армия влезе в Рим, плени папата и той умря в заточение. Макар че скоро след това бе избран нов папа, папската йерархия никога повече не бе в състояние да упражни притежаваната дотогава сила.

Църквата не бе преследвана през целия този период от 1260 години. В милостта Си към Своя народ Бог скъси времето на неговото огнено изпитание. Предсказвайки тази “голяма скръб”, която щеше да сполети църквата, Спасителят каза: “И ако да не се съкратяха онези дни, не би се избавила ни една твар; но заради избраните ония дни ще се съкратят” (Матей 24:22). Благодарение на Реформацията, преследването бе прекратено преди 1798 г.

По-нататък пророкът заявява за двамата свидетели: “Те са двете маслини и двата светилника, които стоят пред Господаря на земята”. “Твоето

Слово, казва псалмопевецът, е светилник на нозете ми и виделина на пътеката ми.” (Откр. 11:4; Пс. 119:105). Двамата свидетели представляват писанията на Стария и Новия завет. И двата завета са важно свидетелство за произхода и вечността на Божия закон. И двата завета свидетелстват за изкупителния план. Символите, жертвите и пророчествата на Стария завет посочват един идещ от бъдещето Спасител. Евангелията и посланията на Новия завет говорят за Спасител, Който вече е дошъл точно както е предсказан от символите и пророчеството.

“...ще... пророкуват хиляда и двеста и шестдесет дни, облечени във вретища*.” През по-голямата част от този период Божиите свидетели ще останат неизвестни. Папската власт се стремеше да скрие Словото на истината от очите на народа и да му представи фалшиви свидетели, които да противоречат на доказателствата на това Слово (виж Приложението). Когато Библията бе забранена от религиозната и светската власт, когато свидетелството ѝ бе изопачено и бяха положени всички усилия, каквито хора и демони биха могли да измислят, за да отклонят човешките умове от нея, когато тези, които се осмеляваха да проповядват светите ѝ истини бяха преследвани, предавани, погребвани в тъмничните килии, мъченически умъртвявани заради вярата им или пък принуждавани да бягат към недостъпни планински места, из пещери и подземия, тогава верните свидетели пророкуваха във вретище. Но въпреки това през целия този период от 1260 години не преустановиха свидетелството си. В най-тъмните времена имаше Божии мъже, които обичаха Словото и старателно пазеха честта му. През цялото това време на верните служители бе дадена мъдрост, сила и авторитет да прогласяват Неговата истина.

“И ако някой поиска да ги повреди, огън излиза от устата им, та изяжда неприятелите им; и ако поиска някой да ги повреди, така трябва той да бъде убит” (Откр. 11:5). Хората не могат да тъпчат безнаказано Божието слово. Значението на тази ужасна заплаха е изложено в последната глава на книгата “Откровение”: “Аз свидетелствам на всекиго, който слуша думите на пророчеството в тая книга: Ако някой притури на тях, Бог ще притури върху него язвите, написани в тая книга, и ако някой отнеме от думите на тая пророческа книга, Бог ще му отнеме дела от дървото на живота и от светия град, които са описани в тая книга” (Откр. 22:18, 19).

Такива са предупрежденията, дадени от Бога, за да предпази хората да не променят по някакъв начин откритото или заповяданото от Него. Тържествените

* Вретище - траурна дреха

предупреждения се отнасят за всички, които чрез влиянието си подвеждат хората да гледат леко на Божия закон. Те би трябвало да накарат заявяващите лекомислено, че нямало да има големи последици от това, дали се слуша Божият закон или не да се боят и да треперят. Всички, издигнали собствените си мнения над Божественото откровение, всички, поискали да променят ясното значение на Писанието за свое удобство или заради съобразяване със света, поемат ужасна отговорност. Писаното слово, Божият закон, ще измери характера на всеки човек и след непогрешимия изпит ще осъди всички недостойни.

“И когато свършат свидетелстването си...” Периодът, през който двамата свидетели трябваше да пророкуват, облечени във вретиче, приключи през 1798 г. Когато наближи краят на делото им в неизвестност, силата, представена като “звярът, който възлиза от бездната”, трябваше да им обяви война. В много от европейските народи силите, управлявали в продължение на столетия и църква, и държава, бяха контролирани от Сатана чрез папството. Но тук се открива ново изявяване на сатанинска сила.

Римската политика винаги се е стремяла под външното изповядване на почитание към Библията да я държи заключена на непознат език и скрита от народа. Под управлението на Рим свидетелите пророкуваха “облечени във вретича”. Но друга сила - звярът, който излиза от бездната - трябваше да се издигне, за да обяви открита война на Божието слово.

“Големият град”, на чиито улици лежах мъртвите тела на убитите свидетели, “духовно се нарича... Египет”. От всички нации, представени в библейската история, най-дръзко Египет отричаше съществуването на живия Бог и се съпротивляваше на Неговите заповеди. Няма монарх, който да е дръзвал както царят на Египет открито и арогантно да се разбунтува срещу авторитета на Небето. Когато му бе занесена чрез Мойсей вестта в името на Господа, фараонът гордо отговори: “Кой е Йехова, та да послушам гласа Му и да пусна Израиля? Не познавам Йехова и затова няма да пусна Израиля!” (Изход 5:2). Това е атеизмът; и нацията, представена чрез Египет, щеше да издигне глас на подобно отричане на живия Бог и щеше да прояви същия дух на неверие и предизвикателство. “Големият град” е сравнен “духовно” със Содом. Покварата на Содом в нарушаването на Божия закон се изявяваше най-вече в неморалност. Тя щеше да бъде преобладаващата черта на нацията, довеждаща до изпълнението на подробностите от пророчеството.

Според думите на пророка малко преди 1798 г. една сила със сатанински произход и характер щеше да се издигне, за да поведе война срещу Библията. И така в страната, където свидетелството на двамата Божии свидетели щеше да бъде смълчано, щеше да се прояви атеизмът на фараона и безнравствеността на Содом.

Това пророчество получи точно и поразително изпълнение в историята на Франция. По време на революцията от 1793 г. “светът за първи път чу как едно законодателно събрание от мъже, родени и възпитани в цивилизация и претендиращи да управляват една от най-изтънчените европейски нации, издигнаха гласа си, за да отрекат най-тържествената истина, приемана от душата на човек, и да отхвърлят единодушно вярата и поклонението на Божеството.” (Сър Уолтър Скот. “Животът на Наполеон”). “Франция е единствената нация в света, за която достоверният източник свидетелства, че е вдигнала ръка в открит бунт срещу Създателя на Вселената. Винаги е имало и продължава да има много богохулници, много неверници в Англия, Германия, Испания и другаде. Но в световната история Франция е единствената държава, обявила на свое законодателно събрание с декрет, че няма Бог. Населението на столицата й, както и твърде много хора от другаде - и мъже, и жени, са приели вестта възторжено, танцувайки и пеейки от радост.” (Сп.“Блекууд”, ноември 1870

г.). (Виж Приложението.)

Франция изяви също така и характерните черти, с които се отличаваше Содом. По време на Революцията се стигна до моралното падение и покварата, довели до разрушаването на градовете от долината. И историкът представя безбожието и безнравствеността във Франция свързани, както е дадено в пророчеството: “В ограничена връзка със законите срещу религията бе и законът, свеждащ брачната връзка - най-свещеното съединение на човешките същества и чиято трайност допринася най-много за заздравяване на обществото - до обикновен граждански договор с временен характер, който всеки две личности биха могли да сключат или да развалят, когато си пожелаят... Ако демоните се заемеха да изобретят начин за най-ефикасно унищожаване на всичко почтено, благодатно и трайно в домашния живот и в същото време да постигнат сигурността, че вредата, която са си поставили за цел да нанесат, ще се предава от поколение на поколение, едва ли биха измислили нещо по-действено от упадъка на брака ... Софи Арну, артистка, прочута с духовитите си изрази, описа християнския брак като “тайнство на блудството” (Скот, т. 1, гл. 17).

“Гдето и... Господ биде разпнат”. И тази подробност в пророчеството във Франция се изпълни. В никоя друга страна духът на вражда срещу Христос не е бил проявяван по такъв поразителен начин. В никоя друга страна истината не е срещала по-непримирима и жестока опозиция. В лицето на преследваните ученици, изповядващи евангелието, Франция разпъна Христос.

Столетие след столетие се бе проливала кръвта на светиите. Докато за “Божии заповеди и... свидетелството за Исуса” валденсите жертваха живота си по планините на Пиемонт, подобно свидетелство за истината се даваше и от техните братя албигойци във Франция. В дните на Реформацията нейните ученици биваха умъртвявани при най-жестоки мъчения. Цар и благородници, жени от благородно потекло и нежни момичета се забавляваха, наблюдавайки агонията на мъчениците за Исус. Храбрите хугеноти, борещи се за най-светите за човешкото сърце права, проливаха кръвта си по много скъпо извоювани полета. Протестантите биваха смятани за хора извън закона, бяха преследвани като диви зверове, за главите им се даваха награди.

“Църквата в пустинята” - това бяха малкото останали живи потомци на древните християни. Те все още живееха във Франция през осемнадесети век, криеха се из планините на юг и продължаваха да съхраняват вярата на бащите си. Когато се осмеляваха нощем да се събират по планинските склонове или в запустели места, биваха преследвани от жестоки хора и отвличани за доживотно робство в галериите. Най-чистите, най-благородните и фини и най-образованите французи бяха окувавани сред разбойници и убийци в страшни мъчения. (Виж Уайли, кн. 22, гл. 6.) Други имаха по-милостива участ, биваха застрелвани хладнокръвно и така, невъоръжени и безпомощни, падаха на колене в молитва. Стотици възрастни мъже, беззащитни жени и невинни дечица намираха смъртта си на местата за събиране. При преминаване на планините и горите, където бяха свикнали да се срещат, съвсем не беше изненадващо да се намерят “на всеки четири крачки мъртви тела, пронизани от меч, и трупове, висящи по дърветата”. Тяхната страна, опустошена от меча, бравата и кладата “бе превърната в обширна, печална пустиня”. Тези жестокости се вършеха... не в някой тъмен ъгъл, а в блестящия век на Луи XIV. Тогава се развиваше науката, процъфтяваше литературата, а дворцовите и столичните богослови бяха учени и красноречиви мъже, повлияни до голяма степен от даровете на смиреннието и благодатта” (пак там, кн. 22, гл. 7).

Но най-черното от черния списък на престъпленията, най-ужасяващото от всички демонски деяния на всички ужасни векове бе Вартоломеевата нощ.

Светът все още потреперва от ужас пред сцените на тази подла и жестока сеч. Кралят на Франция, подтикван от римските свещеници и прелати, даде съгласието си за това ужасно деяние. Голямата камбана на палата заби през нощта на умряло и това бе сигналът за клането. Хиляди протестанти, спокойно спящи в домовете си, разчитайки на кралската честна дума, бяха измъкнати без предупреждение и хладнокръвно избити.

Както Христос бе невидимият Водител на Своя народ от египетско робство, така и Сатана бе невидимият водител на своите поданици в това потресаващо дело за умножаване на мъчениците. Клането продължи в Париж седем дни, като първите три бе с невъобразима ярост. И не се ограничи само в града, а по изричната заповед на краля се разпространи из всички провинции и градове, където можеше да се намерят протестанти. Не се гледаше нито на възраст, нито на пол. Не бяха пощадени както невинните бебета, така и побелелите глави. Благородник и селянин, стар и млад, майка и дете - всички биваха съсичани наред. Два месеца продължи касапницата по цяла Франция. Седемдесет хиляди - цветът на нацията - загинаха.

“Когато вестта за клането достигна до Рим, ликуването сред духовенството бе безгранично. Кардиналт на Лотарингия награди вестителя с хиляда крони; оръдието на Свети Анджело даде радостен залп; а камбаните биеха от всеки църковен купол; огньовете превърнаха нощта в ден; а Григорий XIII, придружен от кардинали и други църковни сановници, направи дълга процесия до църквата Свети Луи, където кардиналт на Лотарингия изпя едно Te Deum... Изработен бе медал за възпоменание на клането, а във Ватикана все още могат да се видят три фрески от Вазарий, описващи атаката срещу адмирала, краля, който планира в съвета заговора за клането, и самото клане. Григорий изпрати на Карл Златната роза, а четири месеца след клането... слушаше със задоволство проповедта на един френски свещеник..., който говореше за “оня ден, изпълнен с такова щастие и радост, когато пресветият отец получил новината и тържествено отишъл да благодари на Бога и на Св. Луи” (Хенри Уайт. Клането на св. Вартоломей. Гл. 14, параграф 34).

Същият дух, който вдъхнови клането на Вартоломеевата нощ, ръководеше и сцените на революцията. Исус Христос бе обявен за натрапник, а общият вик на френските безбожници бе: “Унищожете мизерника!” (имаха предвид Христос). Дръзкото богохулство срещу Небето и отвратителното нечестие вървяха ръка за ръка. Най-подлите хора, най-безпътните чудовища на жестокостта и порока бяха най-много възвишавани и възхвалявани. Чрез всичко това на Сатана се отдаваше върховна почит; а Христос, с Неговите качества на истина, чистота и самоотвержена любов, биваше разпъван.

“Звярът, който възлиза от бездната, ще воюва против тях, ще ги победи и ще ги убие.” Атеистичната сила, управляваща във Франция по време на Революцията, и царящият терор подхванаха война срещу Библията, каквато светът никога не бе виждал. Божието слово бе забранено от Националното събрание. Библиите бяха събирани и публично изгаряни с всички възможни прояви на презрение. Божият закон бе потъпкан. Библейските нареждания бяха отменени. Седмичният почивен ден бе отхвърлен и на негово място всеки десети ден биваше посвещаван на гуляи и богохулство. Кръщението и причастието бяха забранени. На местата за погребение се слагаха ярки надписи, обявяващи смъртта за вечен сън.

Казваше се, че страхът от Бога не само не е начало на мъдростта, но е толкова далеч от нея, че всъщност е начало на глупостта. Бе забранена всякаква религиозна служба и поклонение, освен поклонението пред свободата и отечеството. “Законният епископ на Париж бе повикан за главната роля в най-безсрамния и скандален фарс, игран някога пред лицето на народното представителство... Той бе доведен в пълно служебно облекло, за да заяви пред конвента, че религията, на която е учен

толкова много години, е била във всяко отношение само попски хитрости без основа нито в историята, нито в свещената истина. Той отхвърли с тържествени и ясни думи съществуването на Божеството, на Чистото поклонение се бе обрекъл да служи, и се посвети на поклонение на свободата, равенството, добродетелта и нравствеността. След това сложи на масата епископската си украса и отличия и получи братска прегръдка от председателя на конвента. И други отстъпили от вярата свещеници последваха примера на този прелат” (Скот. Т. I, гл. 17).

“И земните жители ще се зарадват за тях, ще се развеселят и един другиму ще си пращат подаръци, защото тия два пророка са мъчили жителите на земята.” Безверна Франция бе смълчала укоряващия глас на Божиите двама свидетели. Словото на истината лежеше мъртво из улиците ѝ и тези, които бяха против изискванията и ограниченията на Божия закон, сега ликуваха. Хората открито въстанаха срещу Царя на Небето. Също както грешниците в древността викаха: “От где знае Бог? И: Има ли знание у Всевишния?” (Пс. 73:11).

С богохулна дързост, почти не за вярване, един от свещениците при новия режим каза: “Боже, ако Ти съществуваш, отмъсти за Твоето осквернено име. Аз Те предизвиквам! Ти оставаш мълчалив; не смееш да пуснеш Твоите мълнии. Кой след всичко това ще вярва в Твоето съществуване?” (Раклетел. История. Т. II, с. 309; в: Сър Арчибалд Алисън. История на Европа. Т. I, гл. 10). Какво точно ехо на фараоновия въпрос е това: “Кой е Йехова, та да послушам гласа Му?” “Не познавам Йехова!”

“Безумният рече в сърцето си: Няма Бог!” (Пс. 14:1). А за изопачаващите истината Господ заяви: “...Безумието им ще стане известно на всичките...” (2 Тимотей 3:9). Скоро след като отрече поклонението на живия Бог, “Всевишния и превъзнесения, Който обитава вечността”, Франция изпадна в най-низко езичество - въведе поклонение на Богинята на разума в лицето на една безпътна жена. Историкът казва: “Една от церемониите на това безумно време е ненадмината по своята абсурдност, съчетана с безбожие. Вратите на Конвента се отвориха за група музиканти, които предшестваха общинското тяло. То влезе с тържествена процесия, пеейки химн в чест на свободата. Придружаваше го забулена жена - обект на бъдещото поклонение, която те нарекоха Богиня на разума. Вътре жената бе разбулена най-тържествено и поставена отдясно на президента. Всички познаха една балерина от операта... На нея, като на най-подходящ представител на онзи разум, на който се покланяха, националният Конвент на Франция отдаде публично поклонение.

Безбожното и смешно фокусничество стана мода. Издигането на Богинята на разума бе подновявано и му се подражаваше от всички и навсякъде, където жителите желяеха да се покажат достойни за висотата на Революцията” (Скот. Т. I, гл. 17).

Ораторът, представил поклонението на разума, каза: “Законодатели! Фанатизмът е отстъпил на разума. Мътните му очи не можаха да понесат блясъка на светлината. Днес толкова много хора се събраха под тези готически сводове, в които за първи път отекна ехото на истината. Там французите отпразнуваха единственото истинско богослужение - на Свободата, на Разума. Там създадохме нови желания за успеха на републиканските оръжия. Там изоставихме бездушните идоли заради разума, за този одушевен образ, шедьовърът на природата” (М. А. Тиер. История на Френската революция. Т. 2, с. 370, 371).

Когато богинята бе въведена в Конвента, президентът пое ръката ѝ и, обръщайки се към събранието, каза: “Смъртни, спрете да треперите пред безпомощните мълнии на един Бог, Когото страховете ви са създали. Отсега нататък не признавайте друго божество освен Разума. Предлагам ви неговия най-чист и най-благороден образ; ако трябва да имате идоли, жертвайте само на такива като този... Падни пред августейшия сенат, о,

покривало на Разума!

Богинята, след като бе прегърната от президента, бе качена на великолепна кола и сред огромна тълпа бе отведена в катедралата Нотр Дам, за да заеме мястото на Божеството. След това бе издигната на главния олтар и прие поклонението на присъстващите.” (Алисън. Т. 1, гл. 10.)

Наскоро след това последва публично изгаряне на Библията. Веднъж “Народното дружество на музея” влезе в залата на общинския съвет, викайки: “Vive la Raison!” и носейки на върха на един прът полуизгорелите останки на няколко книги - между тях молитвеници, литургични книги, както и Стария и Новия завет, които, по думите на президента, “изкупиха в големия огън всички глупости, извършени от човешката раса”. (Парижко списание. 1793 г., N 318; цитирано в: Буше-Ру - Сборник по парламентарна история. Т. 30, с. 200, 201.)

Именно папството започна делото, което атеизмът довършваше. Римската политика бе подготвила социалните, политическите и религиозните условия, тласкащи Франция към гибел. В описанията на ужасите на революцията един писател казва: “За тези ексцесии са отговорни тронът и църквата”. (Виж приложението.) Ако трябва да се отсъди съвсем точно, те трябва да бъдат приписани на църквата. Папството бе отровило умовете на кралете срещу Реформацията, за да я смятат за противник на короната и елемент за раздори, фатален за мира и целостта на нацията. Чрез това средство злият гений на Рим вдъхваше най-отвратителната жестокост и най-тежкото потисничество, които можеха да произлязат от царската власт.

Духът на свободата съпровождаше Библията. Навсякъде, където се приемаше евангелието, умовете на хората се пробуждаха. Те започваха да отхвърлят оковите, държали ги в робството на невежеството, порока и суеверието. Започваха

* Да живее разумът!

да мислят и да действат като разумни хора. Монарсите виждаха това и трепереваха за тиранията си.

Рим не се забави да разпали страховете им. През 1525 г. папата каза на френския регент: “Тази мания (протестантството) не само че ще обърка и унищожи религията, но и всички князе, благородници, закони, ред и класи” (Г. дьо Фелис. История на протестантите във Франция. Кн. 1, гл. 2, параграф 8). Няколко години по-късно един папски нунций предупреди краля: “Сир, не се мамете. Протестантите ще прекатурят както религиозния, така и всякакъв граждански ред... Тронът е също толкова в опасност, както и олтарът... Въвеждането на нова религия трябва неминуемо да доведе и до ново управление” (Д`Обине. История на Реформацията по времето на Калвин. Кн. 2, гл. 36). И теолозите предизвикваха предрасъдъците на хората, като заявяваха, че протестантското учение “подмамва хората към новости и глупости; ограбва краля от верноподаническите чувства на неговите поданици и опустошава както църквата, така и държавата”. Ето как Рим успя да настрои Франция срещу Реформацията. “Именно за да се подкрепи тронът, да се запазят благородниците и да се защитят законите, мечът на преследването бе издигнат най-напред във Франция” (Уайли. Кн. 13, гл. 4).

Едва ли управниците на страната предвиждаха последиците от тази гибелна политика. Ученията на Библията биха поселили в умовете и в сърцата на хората тъкмо тези принципи на справедливост, въздържание, истина, равенство и доброжелателство, които представляват самия крайъгълен камък на благополучието на всяка нация. “Правдата възвишава народ...” “...защото престолът се утвърждава с правда.” (Пр. 14:34; 16:12).

“Правдата ще издейства мир и сетнината на правдата ще бъде покой и увереност до века” (Исая 32:17). Покорният на Божия закон ще зачита най-вярно законите на своята страна и ще им се покорява. Който се бои от Бога, ще почита и царя в неговото упражняване на справедливост и законна власт. Но нещастна Франция забрани Библията и анатемоса учениците ѝ. Столетие след столетие хора на принципа и честността, хора с голяма интелектуална проникателност и морална сила, имали куража да изповядат публично убежденията и вярата си и да страдат за истината - в продължение на векове те работеха като роби в галериите, умираха на кладите или гниеа в килиите на занданите. Хиляди и хиляди намираха спасение в бягството; и това продължи двеста и петдесет години след началото на Реформацията.

През този дълъг период, едва ли е имало поколение французи да не е било свидетел на това, как учениците на евангелието бягат пред безумната ярост на преследвача и отнасят със себе си способностите, изкуствата, трудолюбието, реда, с които обикновено превъзхождаха другите, и обогатиха далите им убежище страни. И колкото повече даваха на другите държави тези ценности, толкова повече лишаваха от тях собствената си страна. Ако по това време всички изгонени от Франция се бяха задържали в нея; ако през тези триста години трудолюбието на прокудените бе прилагано на местна почва; ако през тези триста години тяхното умение се използваше за развитието на индустрията; ако творческият им гений и аналитичната им мощ биха обогатявали литературата и развивали науката; ако мъдростта им бе ръководила нейните съвети; ако храбростта им бе извоювала нейните победи; ако справедливостта им бе създавала законите ѝ и религията на Библията бе укрепвала интелекта и управлявала съвестта на нейния народ - каква би била славата на Франция днес! Каква велика, цветуща и щастлива страна, образец на народите, би била тя!

Но един сляп и неумолим фанатизъм прогони от нейната земя всеки учител на добродетел, всеки борец за ред, всеки честен защитник на трона. На хората, които щяха да направят своята страна “прочута и славна” на земята, бе казано: “Изберете едно от двете - клада или заточение”. Накрая гибелта на страната бе пълна: не остана никаква съвест, за да бъде забранявана; никаква религия, за да бъде завлечена на кладата; никакъв патриотизъм, за да бъде прокуден на заточение” (Уайли. Кн. 13, гл. 20). И Революцията с всичките ѝ страхотии бе ужасният резултат от това.

“С бягството на хугенотите във Франция настана всеобщ упадък. Процъфтяващи индустриални градове западнаха; плодородни райони се превърнаха в местни пустини; интелектуална тъпота и морално падение следваха един период на нежелан прогрес. Париж стана огромен бедняшки приют. Смята се, че в началото на революцията броят на бедняците, очакващ помощта на кралската щедрост, е бил двеста хиляди. Сред тази деградираща нация процъфтяваха единствено йезуитите и чрез ужасна тирания управляваха църкви и училища, затвори и галерии.”

Евангелието щеше да разреши на Франция онези политически и социални проблеми, които объркаха умението на нейните законодатели, духовенството, и кралят ѝ и накрая тласнаха страната към анархия и гибел. Но под господството на Рим хората бяха загубили благословените уроци на Спасителя за себепожертвувателната и самоотвержена любов. Бяха отклонявани от практикуването на себеотрицание за доброто на другите. Богатите не чувстваха никаква вина, че потискат бедните, а бедните - никаква помощ в своето робство и упадък. Себелюбието на богатите и силните растеше все по-явно и потискаше все повече. В продължение на векове алчността и разпуснатостта на благородниците водеше до жестоко ограбване на селяните. Богатите онеправдаваха бедните, бедните мразеха богатите.

В много провинции благородниците владееха имененията, а трудещите се класи бяха само наематели. Те зависеха от милостта на земевладелците и бяха принуждавани да се подчиняват на безбожните им изисквания. Бремето по издръжката на църквата и държавата падаше върху средната и низшата класа, облагана от гражданските власти и духовенството с тежки данъци. “Удоволствието на благородниците се смяташе за върховен закон; фермерите и селяните можеха да умират от глад - угнетителите им не искаха и да знаят за това... Народът бе принуждаван да се съобразява изключително с интересите на земевладелеца. Животът на земеделските работници бе живот на непрестанен труд и необлекчавана от нищо мизерия; към оплакванията им, ако те изобщо смееха да се оплакват, се отнасяха с дръзко презрение. В тази система на всеобща поквара съдилищата винаги даваха право на благородника; съдиите биваха публично подкупвани; а и най-малките капризи на аристократите имаха силата на закон. От данъците, които светските големци, от една страна, и духовенството, от друга, изтръгваха от простия народ, едва половината стигаха до кралската или епископската съкровищница; останалото се разпиляваше за разюздано самоугодничество. А ограбващите по този начин съподаниците си, биваха освобождавани от данъци и съгласно закона или обичая имаха достъп до всички държавни служби. Членовете на привилегированите класи наброяваха сто и петдесет хиляди души и, за да бъдат задоволявани, милиони биваха осъждани на безнадежден и унизителен живот.”

Кралският двор се бе отдал на лукс и разюздан живот. Доверието на народа към управниците беше нищожно. Съществуваше подозрението, че мерките на правителството са коварни и егоистични. Повече от половин столетие преди Революцията тронът се заемаше от Луи XV, който даже и в онези зли времена се славеше като ленив, лекомислен и чувствен монарх. При тази покварена и жестока аристокрация, обедняла и невежа нисша класа, финансово затруднена държава и изчерпал търпението си народ, не бе нужно човек да има пророческо око, за да предвиди надвисналия ужасен взрив. На предупрежденията на съветниците си кралят обикновено отговаряше: “Опитайте да направите така, че всичко това да продължи, докато съм жив; след смъртта ни да става каквото ще.” Напразно се настояваше за необходимостта от реформа. Той виждаше злините, но нямаше нито куража, нито силата да ги преодолее. Участиа, очакваща Франция, бе твърде точно изказана в неговия безчувствен и егоистичен отговор - “След мен - потоп!”

Рим използва егоизма на кралете и управляващите класи и им помогна да държат народа в робство. Той знаеше добре, че по този начин държавата ще бъде отслабена и предполагаше, че ще може да задържи в робство както управници, така и народ. С предвидливата си политика бе разбрал, че за да може да пороби успешно хората, трябва да окове душите им; че най-сигурният начин да им попречи да се освободят от робството си е да им се отнеме свободата. Хиляди пъти по-ужасен от физическите страдания, възникнали като резултат от тази политика, бе моралният упадък. Лишен от Библията и оставен на фанатизма и егоизма, народът бе обгърнат от мрака на невежество и предразсъдъци, бе потънал в пороци, неспособен да се управлява сам.

Но от всичко това произлезе нещо коренно различно от намеренията на Рим. Вместо да държи масите в сляпо подчинение на своите догми, той ги направи неверници и революционери. Романизмът бе презиран като попки хитрости. Духовенството бе смятано за отговорно за потисничеството. Единственият бог, когото познаваха, бе богът на Рим; единствената им религия - неговите учения. Алчността и жестокостта му смятаха за законни плодове на Библията и не желаеха да имат нищо общо с нея.

Рим бе представил изкривено характера на Бога и бе изопачил Неговите изисквания. Сега хората отхвърляха както Библията, така и Автора ѝ. Рим

бе изисквал сляпа вяра в догмите, претендирайки, че те са одобрени от Писанията. Като реакция Волтер и неговите сподвижници отхвърлиха изцяло Божието слово и разпръскваха навсякъде отровата на неверието. Рим бе притискал народа под желязната си пета и сега масите, унижени и докарани до оскотяване, отхвърлиха всякакво ограничение. Разярени от блестящата измама, на която толкова дълго време са отдавали почит, заедно с нея не приеха и истината. И бъркайки слободията със свободата, робите на порока ликуваха във въображаема свобода.

В началото на Революцията, със съгласието на краля, на народа се даваше представителство, надвишаващо това на благородниците и духовенството, взети заедно. Така властта премина в негови ръце; но той не бе подготвен да я употреби мъдро и умерено. Жадни да поправят неправдите, от които сами бяха страдали, народните маси решиха да предприемат преобразяване на обществото. Поруганото простолудие, чиито умове бяха изпълнени с горчиви и дълго време събирани спомени за зло, реши да промени коренно мизерията и да си отмъсти на онези, които смяташе за автори на страданията си. Измъчените приложиха урока, научен от тиранията и станаха потисници на потискалите ги.

Нещастна Франция устрои кървава жетва на смето, което сама бе посяла. Ужасни бяха резултатите от подчиняването ѝ на могъществото на Рим. Там, където в началото на Реформацията тя под влиянието на романизма издигна първата клада, на същото място Революцията издигна първата гилотина. На мястото, където през шестнадесети век бяха изгорени първите вярващи протестанти, в осемнадесети век бяха гилотинирани първите жертви. С отхвърлянето на евангелието, което щеше да ѝ донесе изцеление, Франция бе отворила широко вратите за неверието и гибелта. Когато ограниченията на Божия закон бяха пренебрегнати, се разбра, че държавните закони са неспособни да спрат мощните вълни на човешките страсти. И нацията тръгна неудържимо към бунт и анархия. Войната срещу Библията откри ера, позната в историята като Терора. Мирът и щастието бяха прокудени от домовете и от сърцата на хората. Никой не можеше да бъде сигурен. Тържествуваният днес, биваше заподозрян и осъден утре. Свободно се ширеха насилие и разврат.

Кралят, духовенството и благородниците бяха подложени на жестокостите на един възбуден и полудял народ. Екзекуцията на краля само разпали жаждата за отмъщение и издалите заповедта за неговата смърт, скоро го последваха на ешафода. Определено бе всеобщо клане на всички заподозрени във враждебност спрямо Революцията. Затворите бяха претърпени, като по едно време бяха побрали повече от двеста хиляди пленници. Градовете на кралството бяха свидетели на ужасни сцени. Една революционна партия се обявяваше против друга и Франция се бе превърнала в обширно бойно поле, където борещите се маси биваха помитани от яростта на страстите си. "В Париж метежите следваха един след друг и гражданите бяха разделени на различни фракции, които, изглежда, нямаха никаква друга цел освен взаимното си изстребление." И като добавка към общото бедствие нацията се включи в продължителна и опустошителна война с великите сили на Европа. "Страната бе почти банкрутирала, армията силно негодуваше за неизплатени заплати, парижаните гладуваха до смърт, провинциите бяха опустошавани от разбойници, цивилизацията почти изгасваше в анархия и разпуснатост."

Народът бе научил твърде добре уроците по жестокост и мъчения, предадени му така старателно от Рим. Дошъл бе най-сетне денят на отплата. Сега вече не учениците на Исус бяха хвърляни в занданите и влачени по кладите. Те отдавна бяха загинали или се намираха в изгнание. Безпощадният Рим сега сам изпитваше смъртоносната сила на тези, които бе обучил да се наслаждават на кръвопролитни дела. "Примерът на преследването, който духовенството на Франция бе давало в

продължение на толкова векове, сега му се върна със забележителна сила. Ешафодите почервеняха от кръвта на свещеници. Галерите и затворите, претъпкани някога с хугеноти, сега бяха наблъскани с техните гонители. Оковано на пейките и движещо мъчително веслата, римското католическо свещеничество преживяваше на свой ред всички онези страдания, които неговата църква така щедро бе налагала на благородните еретици. (Виж Приложението.)

После дойдоха дните, когато най-варварският от всички кодекси се прилага-ше от най-варварското от всички съдилища; когато човек не можеше да поздрави съседа си или да се помоли..., без с това да извърши углавно престъпление, изискващо живота му; когато шпионите дебнеха на всеки ъгъл; когато гилотината работеше усилено всяка сутрин; когато затворите бяха препълнени до краен предел, както кораб с роби; когато каналите отнасяха пяната на кръвта в Сена... Докато по улиците на Париж претъпканите с жертви коли ги отнасяха ежедневно до мястото на екзекуцията, проконсулите, изпратени в департаментите от Конвента, пируваха с нечувана жестокост, непозната дори в столицата. Ножът на смъртоносната машина се вдигаше и падаше твърде бързо, за да смогне с клането. Дълги редици пленници бяха поваляни с картеч. Дупки бяха пробивани на дъното на лодките, пълни с жертви на якобинците. Лион бе превърнат в пустиня. В Арас на затворниците бе отказвана даже милостта за бърза смърт. По цялото протежение на Лоара, от Сомюр до морето, големи ята врани и лешояди пируваха над голите трупове, преплетени в най-отвратителни пози. Нямахше милост нито към пол, нито към възраст. Броят на младите седемнадесетгодишни момчета и момичета, убити от това жестоко управление, се изчисляваше на стотици. Бебета, изтръгнати от майчината гръд, бяха подхвърляни от копие на копие из якобинските редици.” (Виж Приложението.) За краткото време от десет години загинаха милиони човешки същества.

Всичко бе както Сатана искаше. Той бе работил през вековете, за да постигне точно това. Неговата политика е измама от началото до края, а твърдото му намерение е да нанася зло и мъка на хората, да обезобразява и осквернява Божието дело, да осуетява Божествената цел на благоволение и любов и по този начин да причинява скръб на Небето. След това, чрез своето измамно изкуство той заслепява умовете на хората и ги подвежда да хвърлят вината за неговото дело върху Бога, като че всичкото нещастие е резултат от плана на Твореца. Така, когато онези, които чрез своята жестока мощ е довел до деградация и окаяност, придобият свободата си, сам ги подтиква да стигнат до крайности и жестокости. А после картината на необуздан произвол се посочва от тираните и потисниците като резултат от свободата.

Открие ли се заблудата под една одежда, Сатана я маскира в друга и множествата я приемат жадно, както първата. Когато хората откриха, че романизмът е измама и Сатана не можеше вече чрез него да ги води до престъпване на Божия закон, започна да им внушава, че всяка религия е измама и Библията - басня. А отхвърляйки Божествените повели, хората се отдаваха на необуздано нечестие.

Фаталната заблуда, донесла такава нещастие на Франция, бе незачитането на великата истина, че свободата е залегнала в предписанията на Божия закон. “Дано би послушал ти заповедите Ми! Тогава мирът ти щеше да бъде като река и правдата ти като морските вълни.” “Мир няма за нечестивите.” “Но всеки, който Ме слуша, ще живее в безопасност и ще бъде спокоен, без да се бои от зло” (Исаия 48:18, 22; Пр. 1:33)

Атеисти, неверници и вероотстъпници се противопоставят и отричат Божия закон; но резултатите от тяхното влияние доказват, че благополучието на човека е свързано с послушанието му на Божествените предписания. Нежелаещите да прочетат този урок от Божията книга, трябва да го научат

от историята на народите.

Когато Сатана работеше чрез римската църква, за да отклонява хората от покорност, действието му бе така маскирано, че последвалите деградация и нещастия не изглеждаха като плод на престъпление. А и неговата мощ бе до голяма степен обезсилена от действието на Божия Дух, затова намеренията му не успяха да постигнат пълния си ефект. Хората не проследиха последиците и не откриха източника на своите нещастия. Но в Революцията Божият закон бе открито отхвърлен от Националното събрание. И по времето на Терора действието - причина и следствие, можеше да се види от всички.

Когато Франция публично отхвърли Бога и забрани Библията, безчестните хора и духовете на мрака ликуваха, че са постигнали тъй дълго желаната цел - царство, свободно от ограниченията на Божия закон. "Понеже присъдата против нечестиво дело не се изпълнява скоро, затова сърцето на човешките чада е всецяло предадено да струва зло" (Екл. 8:11). Но престъпването на един справедлив и праведен закон неизбежно има за резултат нещастие и гибел. Макар и да не се наказва веднага, нечестие на хората неизбежно издейства съдбата им. Вековете на вероотстъпничество и престъпление бяха "натрупали гняв" за деня на съда; а когато границата на нечестие бе преминала, презиращите Бога научиха - но твърде късно, че е страшно да изчерпиш Божието търпение. Обуздаващият юдите на жестоката сатанинска сила Божи Дух бе в голяма степен оттеглен и на този, единствената наслада на когото е нещастие на хората, бе позволено да изпълнява волята си. Избралите бунта бяха оставени да пожънат плодовете на своя избор, а страната се изпълни с престъпления, твърде ужасни, за да се опишат с перо.

От опустели провинции и разорени градове се чуваше ужасен вик, вик на най-горчива мъка. Франция бе разтърсена като от земетресение. Религия, закон, обществен ред, семейство, държава и църква - всичко беше сразено от безбожната ръка, вдигнала се срещу Божия закон. Вярно казваше мъдрецът: "...нечестивият ще падне чрез своето нечестие" (Пр. 11:5). "Ако и грешникът да струва зло сто пъти и да дългоденства, пак аз това зная, че ще бъде добре на ония, които се боят от Бога, които се боят пред Него. А на нечестивия не ще бъде добре..." (Екл. 8:12, 13). "Понеже намразиха знанието и не разбраха страха от Господа." "Затова ще ядат от плодовете на своя си път и ще се наситят от своите си измислици" (Пр. 1:29, 31).

Божиите верни свидетели, убити от богохулната сила, която "възлиза от бездната", нямаше да мълчат за дълго. "А след трите и половина дни влезе в тях жизнено дишане от Бога и те се изправиха на нозете си; и голям страх обзе ония, които ги гледаха" (Откр. 11:11). През 1793 г. декретът, който забраняваше Библията, бе гласуван от френското Народно събрание. Три години и половина по-късно същото това законодателно тяло гласува една резолюция, отменяща този декрет и осигуряваща търпимост на Писанията. Светът стоеше вцепенен пред огромната вина, последвала след отхвърлянето на Свещените слова, и хората съзнаваха необходимостта от вяра в Бога и в Неговото Слово като основа на добродетелта и морала. Господ казва: "Кого си обидил и похулил ти? И против Кого си говорил с висок глас и си надигнал нагоре очите си? Против светия Израилев" (Исая 37:23). "Затова ето, ще ги направя този път да познаят, ще ги направя да познаят ръката Ми и силата Ми; и те ще познаят, че името Ми е Йехова" (Еремия 16:21).

За двамата свидетели пророкът заявява по-нататък: "А те чува силен глас от Небето, който им казваше: Възлезте тука. И възлязоха на Небето в облак; и неприятелите им ги видяха" (Откр. 11:12). От времето, когато Франция обяви война на двамата Божии свидетели, те за пръв път бяха на такава почит. През 1804 г. бяха организирани Британското и

Чуждестранното библейски дружества с безброй разклонения по цяла Европа. През 1816 г. бе основано Американското

картина

Еlegantна страница от Гутенберговата Библия, издадена около 1455 г., съчетаваща изкуството на печатаря с декорациите на художника. Имало и по-прости екземпляри, които се продавали веднага, щом излезели от пресата. Германската Лутерова Библия претърпяла 430 издания още докато той бил жив. Неговите трактати се продавали по няколко стотинки копието.

библейско дружество. Когато бе образувано Британското дружество, Библията бе вече печатана и разпространявана на петдесет езика. Оттогава насам тя се превежда на стотици езици и диалекти. (Виж Приложението.)

През петдесетте години преди 1792 г. бе обръщано малко внимание на работата на чуждестранните мисии. Не се основаха нови общества и имаше много малко църкви, полагащи някакви усилия да разпространяват християнството в езическите страни. Но към края на осемнадесети век настъпи голяма промяна. Хората бяха недоволни от резултатите на рационализма и осъзнаха необходимостта от Божествено откровение и практическа религия. Посветеният на Бога Кари, станал в 1793 г. първия английски мисионер в Индия, запали наново пламъка на мисионерските опити в Англия. В Америка, двадесет години по-късно, в резултат на ревностните усилия на едно студентско дружество, в което бе и Адонирам Джадсън, бе образувано Американското тяло на чуждите мисии. Под негово покровителство Джадсън отиде като мисионер от Съединените щати в Бирма. Оттогава нататък чуждите мисии отбелязваха небивал растеж. (Виж Приложението.)

Подобренията в книгопечатането дадоха силен тласък на работата по разпространяването на Библията, увеличените възможности и улеснения за общуване между отделните страни, срутването на древните бариери от предразсъдъци и национална недостъпност, както и отнемането на светската власт на римския понтифекс - всичко това отвори пътя за свободното навлизане на Божието слово. Години наред Библията се продаваше безпрепятствено по улиците на Рим и днес вече я има във всяка част на земното кълбо.

Някога неверникът Волтер бе казал самохвално: "Омръзнало ми е да слушам хората да повтарят, че дванадесет мъже са основали християнската религия. Аз ще докажа, че един човек е достатъчен да я събори." Един век бе минал от неговата смърт. Милиони се бяха присъединявали към него в борбата срещу Библията. Но тя не само че не бе унищожена, а напротив, там, където по времето на Волтер имаше сто екземпляра от Божията книга, сега има хиляда. Или, ако се изразим с думите на един от първите реформатори - "Библията е наковалня, която е била използвана от много чукове". Господ казва: "Ни едно оръжие, скроено против тебе, не ще успее. И ще победиш всеки език, който би се повдигнал против тебе в съд" (Исаия 54:17).

"...словото на нашия Бог ще остане до века." "Всичките Му заповеди са непоколебими; утвърдени са до вечни векове, като са направени във вярност и правота" (Исаия 40:8; Пс. 111:7, 8). Всичко, изградено на човешки авторитет, ще се разруши; но основаното на скалата на Божието непроменимо слово, ще остане до века.

Бреговете на свободата

Английските реформатори, макар че отхвърляха учението на романизма, бяха задържали много от формите на неговото богослужение. Авторитетът и вярата на Рим бяха отречени, но не малко от обичаите и церемониите му бяха вмъкнати в богослужението на англиканската църква. Твърдеше се, че те не били въпрос на съвестта, че макар и да не са заповядани в Писанието и следователно не са съществени, все пак, понеже не са забранени, по естество не са и опасни. Да се следват, спомагало за намаляване на пропастта, отделяща реформираните църкви от Рим. И твърдеше се още, че били улеснили приемането на протестантската вяра от романистите.

За консерваторите и склонните на компромис тези аргументи изглеждаха логични. Но имаше и друга група хора, които не разсъждаваха така. Фактът, че обичаите “искаха да сложат мост над пропастта между Рим и Реформацията”, (Мартин. Т. V, с. 22) бе за тях решителен аргумент да не ги приемат. Схващаха ги като знаци на робството, от което бяха избавени и към което нямаха никакво намерение да се връщат. Разсъждаваха, че в Словото Си Бог е установил правилата за богослужение и че хората не могат произволно да прибавят или да премахват нещо от тях. Самото начало на големия упадък се състоеше в стремежа да се допълни Божият авторитет с този на църквата. Рим започна с налагането на онова, което Бог не бе забранил, и завърши със забраняване на онова, което Бог изрично бе изисквал.

Много хора сериозно желаеха да се върнат към чистотата и простотата на първата църква. В голяма част от установените в англиканската църква обичаи те виждаха паметници на идолопоклонничество и не можеха с чиста съвест да участват в богослужението. А църквата от своя страна, поддържана от гражданската власт, не позволяваше никакво отклонение от формите си. Посещението на службите ѝ се изискваше чрез закон и всякакви неофициални събирания за богослужение бяха забранявани под страх от наказание със затвор, изгнание и смърт.

В началото на седемнадесетото столетие монархът, току-що възкачен на английския престол, заяви решението си да принуди пуританите “да се съобразяват с другите, или... да ги изгони от страната, или нещо още по-лошо” (Джордж Банкрофт. История на САЩ. Ч. 1, гл. 12, параграф 6).

Преследвани, малтретирани и затваряни, те не виждаха в бъдещето обещание за по-добри дни и мнозина от тях отстъпиха пред убеждението, че за желаещите да служат на Бога съобразно съвестта си “Англия престава завинаги да е обитаемо място” (Дж.Г.Палфри. История на Нова Англия. Гл. 3, параграф 43). Накрая някои се решиха да потърсят убежище в Холандия. Бяха изправени пред трудности, загуби, затвор. Намеренията им бяха изкривявани и тълкувани погрешно, а самите те - предавани в ръцете на неприятели. Но постоянството им в края на краищата се увенча с успех. Гостолюбивите брегове на Холандската република им станаха прибежище.

В бягството си бяха изоставили къщи, имоти и средства за съществуване. Бяха чужденци в друга страна, сред хора с друг език и обичаи. Бяха принудени да търсят нови и непознати професии, за да си изкарват хляба. Мъже на средна възраст, прекарвали целия си живот в обработване на земята, сега трябваше да учат занаяти. Но приеха това положение безропотно. Макар често притискани от бедност, благодаряха на Бога за благословенията, които все още им се даваха, и намираха радост в спокойното духовно общуване. “Те знаеха, че са странници и не държаха много на другите неща; издигайки очите си към небето, най-скъпото им отечество, се успокояваха” (Банкрофт. История на САЩ. Ч. 1, гл. 12,

параграф 15).

Сред изгнаничество и трудности, любов и вяра ставаха по-силни. Уповаваха се на Божиите обещания и Бог не ги остави в нуждата. Ангелите Му бяха на тяхна страна, за да ги окуражават и подкрепят. И когато Божията ръка им посочи през морето друга страна, където биха могли да си основат държава и да оставят на децата си скъпото наследство на религиозна свобода, без да трепнат се впуснаха напред по пътя, показан от Провидението.

Бог бе допуснал изпитания на Своите чеда, за да ги приготви за изпълнението на милостивия Си за тях план. Църквата беше смирена и унижена, за да бъде след това възвишена. Бог възнамеряваше да открие силата Си в нейна полза и да даде пред света още едно доказателство, че няма да остави доверяващите се Нему. Бе направлявал събитията така, че гневът на Сатана и съзаклятията на зли човеци да се обърнат за Негова прослава и да изведат народа Му на сигурно място. Преследването и изгнаничеството подготвяха пътя към свободата.

Когато за първи път се видяха принудени да напуснат англиканската църква, пуританите склучиха помежду си тържественото обещание като Божи свободен народ "да вървят заедно във всички Негови пътища, които им бяха познати или биха им се открили в бъдеще" (Дж. Браун. Отците поклонници. С. 74). Такъв беше истинският дух на реформа, живият принцип на протестантството. С такива намерения странниците напуснаха Холандия, за да намерят убежище в Новия Свят. Джон Робинсън, техният пастор, задържан по Божие провидение да не ги придружи, в прощалната си реч към изгнаниците каза:

"Братя, ние скоро ще се разделим и Господ знае дали ще бъде жив да видя някога лицата ви. Но независимо дали Той е определил това, или не, аз ви заклевам пред Него и пред Неговите блажени ангели да не ме следвате по-далеч, отколкото аз съм следвал Христос. Ако Бог ви открие нещо чрез някой друг Свой инструмент, бъдете готови да го приемете тъй, както бяхте готови да приемете всяка истина от моето проповядване; защото аз съм твърдо уверен, че Господ има да изяви повече истина и светлина от Своето свято слово" (Мартин. Т. V, с. 70).

"От моя страна, аз не мога достатъчно да оплача състоянието на реформираниите църкви, които са стигнали до известно стъпало в религията и не искат да отидат по-нататък от инструментите, довели ги до Реформацията. Лутераните не могат да бъдат извлечени по-далеч от това, което видя Лутер; ...а калвинистите, както виждате, са заседнали там, където ги бе оставил този велик Божи мъж, който, обаче, не виждаше тогава всички неща. Това е нещастие, което трябва много да бъде оплаквано. Защото, макар в своето време да бяха горящи и светещи лампи, тези мъже все пак не познаваха пълния Божи съвет, но ако живееха днес, биха приели възторжено новата светлина, както получената най-напред" (Нийл. История на пуританите. Т. 1, с. 269).

"Помнете вашия църковен завет, с който обещахте да ходите във всичките посочени ви Господни пътища или които ще ви бъдат посочени. Помнете вашето обещание и завет с Бога и един с друг, че ще приемете всяка светлина и истина, която ви бъде открита от Неговото писано слово. Но в същото време внимавайте, моля ви, в онова, което приемате като истина. Преди това я сравнявайте и преценявайте с други текстове, защото не е възможно християнският свят да излезе изведнъж от такава гъста нехристиянска тъмнина или пък да се яви изведнъж пълното съвършенство на знанието" (Мартин. Т. V, с. 70, 71).

Точно желанието за свобода на съвестта въодушевяваше странниците да посрещнат смело опасностите на дългото пътуване през морето, да понесат трудностите и рисковете на пустинята и с Божието благословение да положат на американските брегове началото на една могъща нация. Но

макар че бяха честни и богобоязливи, все още не схващаха великия принцип на религиозната свобода. Не бяха склонни да я преотстъпят на други - за извоюването ѝ бяха пожертвали толкова много. "Твърде малко хора, даже от първите мислители и моралисти на седемнадесетото столетие, имаха правилно разбиране за този велик принцип, продукт на Новия завет, според който Бог се признава за единствения съдия на човешката вяра" (Мартин. Т. V, с. 207). Учението, че Бог е поверил на църквата право да контролира съвестта и да определя и наказва всяка ерес, е едно от най-дълбоко вкоренените папски заблуди. Когато отхвърлиха вярата на Рим, реформаторите не бяха съвсем освободени от неговия дух на нетолерантност. Дълбоката тъмнина, с която папството беше обвило света през време на многовековното си господство, не беше още напълно разпръсната. Бей, един от водещите проповедници в колонията Масачузетс, казваше: "Точно толерантността направи света противохристиянски и църквата никога не си е причинявала вреда, когато е наказвала еретиците" (пак там, с. 335). От колонистите бе приет закон, че само църковни членове могат да имат глас в гражданското управление. Образувана бе един вид държавна църква, като от всички се изискваше да помагат за издръжката на духовенството, а съдиите бяха овластени да потискат ересите. Така гражданската власт беше в ръцете на църквата. И не след дълго тези мерки доведоха до неизбежния резултат - преследване.

Единадесет години след основаването на първата колония Роджър Уилямс пристигна в Новия свят. И той, както първите отци поклонници, бе дошъл, заради религиозна свобода. За разлика от тях обаче видя онова, което те май не бяха забелязали - че свободата е неотменимо право на всички, каквато и да е вярата им. Той беше сериозен търсач на истината. И както Робинсън смяташе, че е невъзможно всичката светлина от Божието слово да е вече получена. Уилямс "беше първата личност в съвременното християнство, която настояваше да се учреди гражданско управление, основано на принципа за религиозна свобода и равенство на мненията пред закона" (Банкрофт. Ч. I, гл. 15, параграф 16). Обяви, че задължението на съдията е да наказва престъпленията, но не и да господства над съвестта. "Обществото или съдиите могат да решат, казваше той, какви са задълженията на човек към човека; но когато се опитат да предписват задължения на човека към Бога, излизат извън рамките на своята власт и тогава не можем да им се доверяваме напълно. Защото е ясно, че ако съдията има властта, може да издаде закон, с който да налага едни мнения и вярвания днес, други - утре, както са правили различни крале и кралици на Англия и различни папи и събори на Римската църква; така че вярванията се превръщат в истинска бъркотия" (Мартин. Т. V, с. 340).

Посещенията на религиозните служби, установени от църквата, ставаха задължителни поради страха от глоба или затвор. "Уилямс порица този закон. Най-лошият член от английския кодекс бе налагащият посещението на енорийската църква. Според него да се принуждава някой да се присъедини към хора от различно изповедание бе открито нарушение на естествените права. Струваше му се лицемерие да се влачат на публично богослужение нерелигиозните и нежелаещите..." "Никой не трябва да се чувства задължен да се покланя или - добавяше той - да подкрепя богослужението със средства против желанието си." "Какво? - викаха неговите противници, изумени от мнението му - Исус не казва ли, че работникът е достоен за заплатата си?" "Да, отговаряше им, но по отношение на онзи, който го наема" (Банкрофт. Ч. 1, гл. 15, с. 2).

Роджър Уилямс бе почитан и обичан като верен проповедник, като мъж с редки дарби, с непреклонна честност и истинска благост. Той категорично отричаше правото на гражданската власт да владее над църквата и настояваше за религиозна свобода, а това противоречеше на интересите на

управниците. Твърдеше се, че ако се приложи новото учение “биха се прекатурили основата на състоянието и управлението на страната” (пак там, ч. I, гл. 15, параграф 10). Проповедникът бе осъден на заточение - да напусне колониите на областта. За да избегне ареста, се принуди да избяга посред зима, в студ и бури, и да търси убежище в девствената гора.

“В продължение на четиринадесет седмици, казваше той, в най-лютото годишно време, аз болезнено се лутах насам-натам, без да знам какво е хляб или легло”. “Но враните в пустинята ме хранеха и някое дърво с хрулуца често ми служеше за подслон” (Мартин. Т. V, с. 349, 350). Така осъществи трудното си бягство през снегове и непроходими гори. Най-сетне намери подслон при едно индийско племе, спечелил доверието и любовта му, докато се стареше да ги посвети в евангелските истини.

След като бе скитал месеци наред от място на място, стигна до бреговете на залива Нарагансет-Бей, където положи основите на първата в днешно време държава, признаваща безусловно правото на религиозна свобода. Основният принцип на неговата колония бе формулиран така: “Всеки ще има свобода да служи на Бога според светлината на собствената си съвест” (пак там, т. V, с. 357). Малката държава - остров Роуе, стана прибежище на потиснатите и растеше и процъфтяваше, докато основните ѝ принципи - гражданска и религиозна свобода, станаха крайъгълните камъни на Американската република.

В онзи важен, стар документ, който нашите праотци бяха изложили като свой Законопроект за правата - Декларацията за независимостта, се заявяваше: “Ние поддържаме следните истини като съвсем естествени: всички хора са сътворени равни; те са надарени от своя Създател с определени неотменими права; сред тях са: правото на живот, правото на свобода и правото на стремеж за щастие”. И конституцията гарантира с най-ясни изрази ненасилието над съвестта: “Никакъв религиозен белег не трябва да се изисква като предварително условие за заемане на обществена служба в Съединените щати”. “Конгресът не трябва да издава никакъв закон относно почитането или установяването на държавна религия или пък да забранява свободното изповядване на някоя религия”.

“Съставителите на конституцията признаха великия принцип, че отношенията на човека спрямо Бога стоят над човешкото законодателство и неговите права на съвестта са неотменими. Не беше нужно много мъдруване, за да се докаже тази истина; ние я съзнаваме със сърцата си. Това е съзнанието, което въпреки човешките закони бе подкрепяло толкова много мъченици в пламъците. Те чувстваха, че задълженията им към Бога стоят по-горе от човешките постановления и че човек не може да упражнява никаква власт над тяхната съвест. Това е вроден принцип, който нищо не може да изкорени” (Конгресни документи. САЩ, серия N 200, документ N 271).

Когато из европейските държави се разпространиха новините, че съществува страна, където всеки може да се наслаждава на плодовете на съществува си труд и да живее според съвестта си, хиляди хора се насочиха към бреговете на Новия свят. Колониите се умножаваха бързо. “Чрез специален закон Масачузетс предложи радушен прием и обществени разходи в помощ на християни от всякаква националност, които биха могли да избягат отвъд Атлантическия океан, за “да се спасят от война, глад или от потисничество от страна на техните преследвачи”. Така, чрез закон бежанците и угнетените станаха гости на тази общност (Мартин. Т. V, с. 417). За двадесет години от първото пристигане на преселниците в Плимут двадесет хиляди колонисти-странници се установиха в Нова Англия. За да постигнат идеала, към който се стремяха, “те се задоволяваха да припечелват колкото за едно оскъдно съществуване. Бяха пестеливи и искаха само минимално възнаграждение от земята за своя труд. Не се

оставяха да ги впримчи измамното сияние на златни видения... Бяха доволни от бавния, но постоянен напредък на обществената им политика. Понасяха търпеливо лишенията на пустото необятно пространство и поливаха със сълзи и с пот от челото дървото на свободата, което пущаше дълбоки корени в страната”.

Библията се поддържаше като основа на вярата, източник на мъдростта и велика карта на свободата. Принципите ѝ се изучаваха старателно в семейството, в училището и в църквата, а плодовете ѝ се проявяваха в пестеливост, здрав разум, чистота и трезвеност. Човек би могъл да прекара с години в колонии на пуританите, “без да срещне нито един пияница, да чуе някоя клетва или да срещне някой просяк” (Банкрофт. Т. I, гл. 19, параграф 25). Това показваше, че Библейските принципи осигуряват национално величие. Слабите и изолирани колонии прераснаха в конфедерация от мощни държави и светът отбеляза с учудване мира и благополучието на “църква без папа и държава без крал”.

Но вече съвсем различни бяха подбудите на постоянно прииждащите големи преселнически групи към бреговете на Америка. Макар че вярата и чистотата продължаваха да се отразяват благотворно, все пак влиянието на “отците-поклонници” започваше да отслабва пропорционално на нарастването на броя на търсещите само материални блага.

Правилото, прието от първите колонисти - само членове на църквата да имат право да гласуват или да заемат длъжност в гражданското управление, доведе до катастрофални резултати. Тази мярка, приета като средство за запазване на чистотата на държавата, причини покварата на църквата. Тъй като изповядването на религия бе първото условие за право на гласуване и получаване на длъжност, мнозина, подбудени изключително от светски цели, се присъединиха към църквата, без да са променили сърцата си. По такъв начин църквите се напълниха в голяма степен с непокаяни хора; и даже между проповедническото тяло имаше такива, които не само поддържаха фалшиви учения, но бяха и невежи по отношение на обновяващата сила на Светия Дух. Така за пореден път бяха изявени лошите резултати, които тъй често се наблюдават в църковната история от дните на Константин до наше време - а именно опитът църквата да се издигне с помощта на държавата и да се прибегне до светската власт за подкрепа на евангелието на Онзи, Който бе казал: “Моето царство не е от този свят” (Йоан 18:36). Съединяването на църквата с държавата, колкото и незначително да е, макар да изглежда, че приближава света до църквата, в действителност приближава църквата до света.

Великият принцип, тъй благородно подкрепян от Робинсън и Роджър Уилямс, че истината се развива и християните трябва да бъдат готови да приемат всеки лъч светлина, който може да просветне от Божието слово, се изгуби от погледа на потомците им. Протестантските църкви в Америка, както и тези в Европа, твърде облагодетелствани от благословенията след Реформацията, не успяха да напреднат в пътя на реформата. Макар да се издигаха от време на време неколцина верни мъже, за да проповядват нови истини и да разкриват дълго съхранявани заблуди, повечето, както евреите в дните на Христос или папистите по времето на Лутер, се задоволяваха да се уповават на бащите си и да живеят така, както те бяха живели. Затова религията се изроди отново във формализъм. Заблуди и суеверия, които биха могли да бъдат отхвърлени, ако църквата продължаваше да върви в светлината на Божието слово, сега се установяваха и укрепваха. Така духът, вдъхновен от Реформацията, замираще постепенно, докато в протестантските църкви наново се появи нуждата от промяна, както и в римската църква по времето на Лутер. Съществуваше същият светски дух и същият духовен унес, същото прекланяне пред човешки мнения и заместване на ученията на Божието слово с човешки теории.

Широкото разпространяване на Библията в началото на деветнадесетото столетие и силната светлина, разпръсната от нея по света, не бе последвано от съответен напредък в познанието на откритата истина или в религиозния живот. Сатана не можеше, както и в предишните векове, да държи Божието слово далеч от народа. То беше достъпно за всички, но за да постигне все пак целта си, подведе мнозинството да не го цени достатъчно. Хората занемаряваха изследването на Писанията и по този начин продължаваха да приемат фалшиви тълкувания и да подкрепят учения, неосноваващи се на Библията.

Сатана виждаше неуспеха на усилията си да смаже истината чрез преследване и прибягна отново до плана на компромисите, причинил голямото вероотстъпничество и образуването на римската църква. Сега той побуди християните да се сдружат вече не с езичници, а с онези, които поради силната си привързаност към нещата от този свят се бяха оказали истински идолопоклонници, каквито бяха и почитателите на гравирани образи. И резултатите от подобен съюз не бяха по-малко опасни, отколкото в предишните векове. Гордост и екстравагантност се поддържаха под маската на религия и църквите се поквариха. Сатана продължаваше да изопачава ученията на Библията и традиции, които щяха да погубят милиони души, пуснаха дълбоки корени в сърцата. Църквата вместо да поддържа примитивната вяра, “вярата, която веднъж завинаги бе предадена на светиите” (Юда 3), поддържаше и защитаваше традициите. По такъв начин бяха принизени принципите, които на реформаторите струваха толкова труд и страдания.

17

Обещания за Христовото идване

Една от най-тържествените и в същото време от най-славните истини, разкрити в Библията, е истината за второто идване на Христос. С него Той ще завърши великото дело на изкуплението. На Божия народ, странник и пришълец на тази земя, оставен тъй дълго в “дола на смъртната сянка”, е дадена скъпа, вдъхваща радост надежда, че Онзи, Който е “възкресението и животът”, ще се завърне, за да заведе у дома Своите изгнаници. Учението за второто пришествие е основният тон в Свещеното писание. Още от времето, когато първата човешка двойка напусна с тъжни стъпки Едем, децата на вярата чакат идването на Обещания, за да съкруши силата на погубителя и да ги върне отново в изгубения Рай. Свети мъже още от древността са очаквали идването на Месия в слава като осъществяване на надеждата им. Още на Енох, седмият потомък от живелите в Едем, който в продължение на три столетия “ходеше по Бога”, му бе позволено, докато беше тук на земята, да види отдалеч идването на Избавителя: “Ето - заяви той, - Господ иде с десетки хиляди Свои свети, да извърши съдба над всички...” (Юда 14, 15). Патриархът Яков в нощта на своето страдание възкликна с непоколебимо доверие: “Защото зная, че е жив Изкупителят ми и в последно време ще въстане на земята... с плътта си ще видя Бога, Когото сам аз ще видя и ще гледат очите ми, а не друг...” (Йов 19:25-27 - ЦП).

Идването на Христос, за да установи царството на правдата, е вдъхновявало свещените писатели за написването на най-възвишени и прочувствени мисли. Поетите и пророците на Библията са му посвещавали думи, пламтящи от небесен огън. Псалмистът възпя силата и величието на Израилевия цар: “От Сион, съвършенството на красотата, Бог е възсиял.

Нашият Бог ще дойде и няма да мълчи... Ще призове небесата отгоре и земята, за да съди людетe Си...” (Пс. 50:2-4). “Нека се веселят небесата и нека се радва земята... Пред Господа, защото Той иде. Защото иде да съди земята; ще съди света с правда и племената във верността Си” (Пс. 96:11-13).

Пророк Исая казва: “...Събудете се и запейте радостно вие, които обитавате в пръстта, защото росата ти е като росата на тревите и земята ще предаде мъртвите”. “Твоите умрели ще оживеят; моите мъртви тела ще възкръснат.” “Ще погълне смъртта завинаги; и Господ Бог ще обърше сълзите от всичките лица и ще отнеме укора на людетe Си от цялата земя; защото Господ е изговорил това. И в она ден ще рекат: Ето, Той е наш Бог; чакахме Го и Той ще ни спаси; Той е Господ; чакахме Го. Ще се възрадваме и развеселим в спасението Му” (Исая 26:19, 25:8, 9).

И Авакум, обхванат от свято видение, видя Неговото явяване: “Бог дойде от Теман и Светият от хълма Фаран. Славата Му покри небето и земята бе пълна с хваление към Него”. “Той застана и разклати земята; погледна и направи народите да треперят; и вечните планини се разпаднаха, безконечните гори се наведоха”. “...та Си възседнал на конете Си и на колесниците Си да избавяш?” “Видяха те планините и се убояха... бездната издаде гласа си, дигна ръцете си на високо. Слънцето и луната застанаха в жилището си при виделината на Твоите летящи стрели, при сиянието на блестящото Ти копие.” “Излязъл Си за избавление на людетe Си, за избавление чрез Помазаника Си” (Авакум 3:3,4,6,8,10,11,13).

Когато щеше да се раздели с учениците Си, Спасителят ги утеши в скръбта им с уверението, че пак ще дойде: “Да се не смуцава сърцето ви... В дома на Отца Ми има много обиталища... отивам да ви приготвя място. И като отида и ви приготвя място, пак ще дойда и ще ви взема при Себе Си...” (Йоан 14:1-3). “А когато дойде Човешкият Син в славата Си и всичките свети ангели с Него, тогава ще седне на славния си престол. И ще се съберат пред Него всички народи” (Матей 25:31, 32).

Ангелите, останали на Елеонския хълм след възнесението на Христос, повториха на учениците обещанието за Неговото завръщане: “Тоя Исус, Който се възнесе от вас на небето, така ще дойде, както Го видяхте да отива на небето” (Деяния 1:11). А апостол Павел, говорейки по Божие вдъхновение, свидетелства: “...Сам Господ ще слезе от небето с повелителен вик, при глас на архангел и при Божия тръба” (1 Сол. 4:16). Пророкът от Патмос казва: “Ето, иде с облаците и ще Го види всяко око” (Откр. 1:7).

Около Неговото триумфално идване се съсредоточават всички славни неща, “когато ще се възстанови всичко, за което е говорил Бог от века чрез устата на святите Си пророци” (Деяния 3:21). Тогава тъй дълго продължилото господство над злото ще бъде съкрушено; “световното царство” стана “царство на нашия Господ и на Неговия Христос; и Той ще царува до вечни векове” (Откр. 11:15). “И славата Господня ще се яви и всяка твар купно ще я види.” “...Господ Йехова ще направи правдата и хвалата да поникнат пред всичките народи.” Той ще бъде “славен венец и красива корона за останалите от людетe Си” (Исая 40:5, 61:11, 28:5).

Тогава именно ще се възстанови онова мирно и дългожелано царство на Месия под цялото небе. “...Господ ще утеши Сиона, той ще утеши всичките му запустели места и ще направи пустотата му като Едем и запустялостта му като Господнята градина.” “Ще се даде на нея славата на Ливан, превъзходството на Кармил и Сарон.” “Няма вече да се наричаш оставен, нито ще се нарича вече земята ти пуста; но ще се наричаш благоволение Мое е в Него и земята ти - венчана... И както младоженецът се радва на невестата, така и твоят Бог ще се зарадва на тебе” (Исая 51:3, 35:2, 62:4, 5).

През всички времена идването на Господа е било надеждата на Неговите

истински последователи. Даденото на Елеонския хълм прощално обещание на Спасителя, че ще дойде отново, осветли бъдещето за Неговите ученици. Сърцата им се изпълниха с радост и надежда, които скърбите не можеха да задушат, нито изпитанията да помрачат. Сред страдания и гонения “явлението на нашия велик Бог и Спасител Исус Христос” си е оставало “блажената надежда” на църквата. Когато солунските християни скърбяха при погребението на свои мили същества, за които се бяха надявали, че ще видят идването на Господа, Павел, техният учител, ги утеши, посочвайки им възкресението при завръщането на Спасителя. Тогава умрелите с вяра в Христос ще възкръснат и заедно с живите ще бъдат грабнати, за да посрещнат Господа във въздуха. “И така, каза той, ще бъдем всякога с Господа” (1 Сол. 4:16-18).

На скалистия остров Патмос любимият ученик (на Исус) чу обещанието: “Наистина, ида скоро”, а неговият копнеещ отговор изразява молитвата на църквата през времето на цялото ѝ странстване: “Амин! Дойди, Господи Исусе!” (Откр. 22:20).

От тъмници, клади, ешафоди, където светиите и мъчениците бяха свидетелствали за истината, идва до нас през вековете викът на тяхната вяра и надежда. “Уверени в Неговото лично възкресение, а следователно и в своето собствено при Неговото идване - казва един от тези християни - те презираха смъртта и се издигаха над нея” (Тейлър. Царуването на Христос на земята или гласът на църквата през всички векове, с. 132-134). Бяха готови да слязат в гроба, за да могат да “възкръснат свободни”. Очакваха “идването на Господа в облаците, в славата на Неговия Отец, когато ще настъпи времето на царството за праведните”. Валденсите съхраняваха същата вяра (пак там, с. 129-132). Виклиф очакваше явяването на Изкупителя като надежда на църквата (пак там, с. 132-134).

Лутер заявяваше: “Аз съм убеден, че няма да изтекат и три века, и ще дойде денят на съда. Бог не ще търпи, Той не може да търпи повече този нечестив свят.” “Наближава великият ден, в който царството на омразата ще се свърши” (пак там, с. 158, 134).

“Този остарял свят не е далеч от края си”, казваше Меланхтон. Калвин заръчва на християните “да не се колебаят, а горещо да желаят деня на Христовото идване, който е най-щастливото от всички събития.” И прибавя, че “цялото семейство на верните ще насочва постоянно очите си към този ден”. “Ние трябва да гладуваме за Христос, трябва да Го търсим, да мислим за Него - казва той, - докато настъпи зората на онзи велик ден, когато нашият Господ ще открие напълно славата на Своето царство” (пак там, с. 158, 134).

“Не занесе ли Господ Исус нашата плът горе в небето? - казва Нокс, шотландският реформатор, - И не ще ли се върне пак? Знаем, че ще дойде втори път и то много скоро”. Ридли и Лейтимър, които отдадоха живота си за истината, с вяра гледаха на идването на Господа. Ридли пише: “Светът без съмнение - това аз наистина вярвам и затова го казвам - отива към края си. Нека заедно с Йоан, Божия служител, извикаме в сърцата си към Спасителя Христос: Ела скоро, Господи Исусе!” (пак там, с. 151, 145).

“Мисълта за идването на Господа ми е извънредно скъпа и радостна” - казваше Бакстър (Рихард Бакстър. Трудове, т. 17, с. 555). “Да се обича Неговото явление и да се очаква блажената надежда - това е делото на вярата и отличителният белег на Неговите светици”. “Щом смъртта е последният враг, който трябва да бъде унищожен при възкресението, тогава можем да разберем колко сериозно вярващите трябва да копнеят и да се молят за Христовото пришествие, когато Той ще спечели пълната и окончателна победа” (там, с. 500). “Това е денят, за който всички вярващи трябва да копнеят, да се надяват и да очакват като осъществяване на цялото дело на тяхното изкупление и като изпълнение на

всички желания и стремежи на техните души.” “Ускори, о, Господи, този благословен ден!” (пак там, с. 182, 183). Такава беше надеждата на апостолската църква, на “църквата в пустинята” и на реформаторите.

Пророчеството предсказва не само начина и целта на Христовото идване, но и знаците, по които хората могат да разберат неговото приближаване. Исус каза: “И ще станат знамения в слънцето, в луната и в звездите...” (Лука 21:25). “...слънцето ще потъмнее, луната няма да даде светлината си, звездите ще падат от небето и силите, които са на небето ще се разклатят. Тогава ще видят Човешкия Син идещ на облаци с голяма сила и слава” (Марко 13:24-26). Йоан описва в Откровението първия от знаците на второто идване и казва: “...стана голям трус; слънцето почерня като козиняво вретиче и цялата луна стана като кръв” (Откр. 6:12).

Тези знамения бяха видени преди началото на деветнадесетото столетие. В изпълнение на това пророчество през 1755 г. сл. Хр. стана най-ужасното земетресение, съобщено някога. Макар да е известно като Лисабонско, всъщност обхвана по-голямата част от Европа, Африка и Америка. Бе почувствано в Гренландия, в Западна Индия, на островите Майдера, в Норвегия и в Швеция, във Великобритания и в Ирландия. Разпростря се на не по-малко от четири милиона квадратни английски мили (10,360,000 кв. км). В Африка ударът бе почти толкова силен, колкото и в Европа. Град Алжир бе в по-голямата си част разрушен, а едно село близо до Мароко с осем или десет хиляди жители бе изчезнало. Огромна морска вълна помете бреговете на Испания и Африка, поглъщайки градове и причинявайки големи разрушения.

В Испания и Португалия ударът се разви в най-висока степен. Твърди се, че в Кадикс нахлуващата вълна е била висока 60 стъпки (18 метра). Планини, “сред които най-високите в Португалия, бяха така силно разтърсени, като че ли от самите им основи, а върховете на някои се отвориха, разпукаха се и се разкъсаха по чуден начин, като огромни маси от тях бяха хвърлени в съседните долини. Разказва се, че от тези планини изскочили огромни пламъци”. (Лиел, Принципи на геологията, с. 495).

В Лисабон “под земята се чу гръм и веднага след това силен удар съсипа по-голямата част от града. За около шест минути загинаха шестдесет хиляди души. Морето най-напред се оттегли, като остави сух пясъчния нанос при устието на реката; след това се втурна навътре в сушата, издигайки се до петдесет стъпки, а даже и повече, над обикновеното си ниво”. “Между другите необикновени събития, за които се съобщава, че са се случили в Лисабон през време на катастрофата, беше и потъването на един нов кей, построен изцяло от мрамор, за чийто строеж били направени огромни разходи. Много народ се бе събрал на кея като сигурно място извън обсега на падащите развалини; но внезапно той пропадна с всички хора на него и нито един мъртъв труп не изплува на повърхността” (пак там, с. 495).

“Ударът” на земетресението “веднага бе последван от разрушаването на всички църкви и манастири, на почти всички големи обществени здания и на повече от една четвърт от къщите. Около два часа след него в различните квартали избухнаха пожари и почти три дни бушуваха с голяма сила, така че градът бе опустошен напълно. Земетресението стана в празничен ден, когато църквите и манастирите бяха пълни с народ и много малко хора се спасиха.” (енциклопедия Американа, ст. Лисабон, изд. 1831 г.). “Ужасът на народа бе неописуем. Никой не плачеше; нещастие парализираше сълзите. Смаяни от ужас и почуда, всички сновяха насам-натам, като удряха лицата и гърдите си, викайки: “Мизерикордия! Дойде краят на света!” Майки, забравили децата си, тичаха, натоварени с изображения на разпятието. За нещастие мнозина потърсиха закрила в църквите; напразно обаче се издигаше причастието; напразно бедните

същества прегръщаха олтарите; икони, свещеници и народ бяха погребани в общите развалини”. Изчислено било, че в онзи фатален ден са загинали над деветдесет хиляди души.

Двадесет и пет години по-късно се яви следващото споменато в пророчеството знамение - затъмнението на слънцето и на луната. Но най-удивителен бе фактът, че времето на неговото изпълнение бе посочено точно. В разговора Си с учениците на Елеонския хълм, след описанието на дългия период на изпитание за църквата - хиляда двеста и шестдесет години на папско преследване, за скръбта на които бе обещал, че ще се съкрати - Исус спомена и известни събития, предшествващи Неговото идване, и определи времето на първите от тях: “Но през ония дни, подир оная скръб, слънцето ще потъмнее, луната няма да даде светлината си...” (Марко 13:24). Хиляда двеста и шестдесетте дни или години се навършиха в 1798 г. сл. Хр. Четвърт столетие по-рано преследването бе почти престанало. Непосредствено след него, според думите на Христос, слънцето трябваше да потъмнее. Това пророчество се изпълни на 19 май 1780 година.

“Почти, ако не и съвсем единствен между явленията от този род стои тайнственият феномен, необяснен и до днес,... известен под името Тъмният ден на 19 май 1780 г., който представлява затъмнение на цялото видимо небе и атмосфера в Нова Англия” (Р. М. Дийвънс. Нашето първо столетие, с. 89).

Очевидец, живеещ в Масачузетс, описва този ден по следния начин: “Сутринта слънцето изгря ясно, скоро обаче бе затъмнено. Гъсти облаци се събираха и от тях започнаха да проблясват светкавици, чуваха се гръмотевици и заваля слаб дъжд. Към девет часа облаците просветнаха и добиха бронзов или меден оттенък и земята, скалите, дърветата, къщите, водата и хората бяха причудливо осветени и променени от странната, неземна светлина. Няколко минути по-късно тежък черен облак се разпростря по цялото небе - с изключение на един тесен обръч на хоризонта, и стана толкова тъмно, както е обикновено лете в девет часа вечерта...

Страх, безпокойство и ужас изпълваха постепенно душите на хората. Жените стояха на вратите, взирайки се в мрачния пейзаж; мъжете се връщаха от полето, дърводелците оставяха инструментите си, ковачите - желязото си, търговците - канторите си. Училищата бяха разпуснати и децата, треперейки, тичаха към вкъщи. Пътниците търсеха убежище в първата къща на пътя им. “Какво става?” Този въпрос бе на устните и в сърцата на всички. Сякаш някакъв ураган се готвеше да врълети, обхващайки цялата страна, или пък това като че беше денят на края на всички неща.

Запалени бяха свещи; а пламъците от камината светеха с такава жива светлина като през есенна нощ, когато няма луна... Птиците се прибраха в кокошарниците и заспаха; добитъкът, мучейки, се скупчи в кошарите по пасищата, жабите крякаха, птиците пееха вечерните си песни, а прилепите хвърчаха наоколо. Но хората знаеха, че нощта още не е дошла...

Д-р Натениъл Уитекър, пастор на храмовата църква в Салем, държа религиозна служба в салона на църквата и изнесе проповед, в която твърдеше, че този мрак е свръхестествено явление. Събрания на паството се проведеха и на много други места. В импровизираните проповеди неизменно се разглеждаха онези библейски текстове, които видимо потвърждаваха, че тъмнината е в пълно съответствие с библейските пророчества... Тъмнината бе най-гъста малко след единадесет часа” (Есекски антиквар от април 1899 г., т. 3, N 4, с. 53, 54). “В почти цялата страна тя бе толкова наситена през целия ден, че без лампа хората не можеха да видят колко е часът, нито да обядват, нито да вършат домашните си работи...

Тъмнината се разпротря твърде надалеч. На изток се наблюдаваше до Фолмаут. На запад стигна до най-далечната част на Кънектикът и Олбани. На юг се наблюдаваше по целия морски бряг; а на север - до американските колонии” (Уилям Гордън, История на възникването, развитието и установяването на независимостта на САЩ. Т. 3, с. 57).

Гъстата през деня тъмнина един или два часа преди настъпването на вечерта се смени от ясно на места небе, а слънцето се появи все още помрачено от черна, тежка мъгла. “След залез слънце облаците отново се издигнаха по-високо и много бързо се стъмни.” “Тъмнината през нощта бе също тъй необикновена и ужасяваща, както през деня. Макар че имаше пълнолуние, никакъв предмет не можеше да се различи без помощта на изкуствена светлина; и когато се гледаше от съседните къщи или от други отдалечени места, се виждаше като през египетска тъмнина, почти непроницаема за лъчите” (Исаия Томас. Масачузетски наблюдател или американски оракул на свободата. Т. 10, N 472, 25 май 1780 г.).

Очевидец на сцената пише: “Не можех да се освободя в това време от мисълта, че ако всяко светлинно тяло на вселената бъдеше обгърнато в непроницаема сянка, или пък престанеше да съществува, едва ли и тогава тъмнината би била по-гъста” (Писмо от д-р Самюъл Тени, Ню Хемпшир, от декември 1785 г. в Събрани съчинения на Масачузетското историческо общество, 1792 г., I серия, т. 1, с. 97). През онази нощ луната в девет часа вечерта бе изгряла напълно, но “това не оказа ни най-малко влияние за разпръскването на мъртвешкия мрак”. След полунощ тъмнината се разсея и луната стана видима, като отначало изглеждаше кървава.

19 май 1780 година е записан в историята под името “Тъмният ден”. От времето на Мойсей никога не е бил регистриран друг такъв случай на мрак, толкова гъст, така широко разпространен и с такава продължителност. Описанието на това събитие, както ни се дава от очевидеца, е само ехо от думите на Господа, записани от пророк Йоил две хиляди и петстотин години преди тяхното изпълнение: “Слънцето ще се обърне в тъмнина и луната в кръв, преди да дойде великият и страшен ден Господен” (Йоил 2:31).

Христос бе поръчал на народа Си да бди и да следи за знаменията на Неговото пришествие, и да се радва, когато ги види. “А когато почне да става това, изправете се и повдигнете главите си, защото изкуплението ви приближава.” Той посочи на последователите Си напъпващите дървета през пролетта, и каза: “Когато вече покарат, вие, като видите това, сами знаете, че лятото е вече близо. Също така и вие, когато видите, че става това, да знаете, че е близо Божието царство” (Лука 21:28, 30, 31). Но духът на смирение и посвещение в църквата бе отстъпил място на гордост и формализъм, любовта към Христос и вярата в Неговото идване бяха охладнели. Погълнати от светския начин на живот и от търсенето на удоволствия, изповядващите се за Божи народ бяха слепи за свързаните със знаменията за Неговото явяване наставления. Учението за Второто пришествие бе изоставено; споменаващите го библейски стихове бяха замъглени от погрешни тълкувания, докато най-сетне стана така, че в доста голяма степен е в забвение. Такъв бе случаят най-вече с църквите в Америка. Свободата и удобствата, на които се радваха всички обществени класи, амбициозният устрем към богатство и разкош, породил пагубната, всепоглъщаща страст за печелене на пари, жаждата за популярност и мощ, сякаш постижими за всички, увлякоха хората да съсредоточат интересите и надеждите си в тази насока и да изтласкат далеч в бъдещето онзи тържествен ден, когато сегашният ред на нещата ще отmine.

Спасителят, посочвайки на Своите последователи знаменията за връщането Си, предсказа и упадъка, който ще владее непосредствено преди Второто пришествие. Светът ще бъде както в дните на Ной - ще се забелязва

активност в светския бизнес и търсенето на удоволствия: купуване, продаване, садене, градене, женене и омъжване, а Бог и бъдещият живот ще бъдат забравяни. За живеещите по това време Христовото предупреждение гласи: “Но внимавайте на себе си, да не би да натегнат сърцата ви от преяждане, пиянство и житейски грижи и да ви постигне оня ден внезапно като примка”. “Но бдете всякога и молете се, за да сполучите да избегнете всичко, което предстои да стане, и да стоите пред Човешкия Син” (Лука 21:34, 36).

Състоянието на църквата по онова време е изразено с думите на Спасителя в Откровението: “...на име си жив, но си мъртъв”. Към тези, които отказват да излязат от своето безразличие, е отправено сериозното предупреждение: “И тъй, ако не бодърстваш, ще дойда като крадец и няма да знаеш в кой час ще дойда върху тебе” (Откр. 3:1, 3).

Нужно е хората да бъдат събудени, за да се приготвят за опасността; да бъдат събудени да се приготвят за важните събития, свързани с края на благодатното време. Божият пророк заявява: “...денят Господен е велик и твърде страшен, и кой може да го изтърпи?” Кой ще устои, когато се яви? Този, за Когото се казва: “...очите Ти са твърде чисти, за да гледаш злото и не можеш да погледнеш извращението...” (Йоил 2:11; Авакум 1:13). За тези, които викат: “Боже мой, ние... Те познаваме”, а в същото време нарушават Неговия завет и тичат след чужди богове, криещи нечестие в сърцата си и обичащи пътищата на неправдата - за тях Господният ден ще бъде ли “тъмнина, а не виделина? Дори мрак, без никаква светлина?” (Осия 8:2, 1; Пс. 16:4; Амос 5:20). “И в онова време, казва Господ, ще претърся Ерусалим с лампи и ще накажа мъжете, които почиват на дрождието си, които думат в сърцето си: Господ няма да стори ни добро, ни зло” (Софония 1:12). “Ще накажа света за злината им и нечестивите за беззаконието им; ще направя да престане големеенето на гордите и ще смиря високоумието на страшните” (Исая 13:11). “Нито среброто им, нито златото им ще може да ги избави”. “Затова имотът им ще бъде разграбен и къщите им запуснени” (Софония 1:18, 13).

Съзерцавайки отдалеч това ужасно време, пророк Еремия възкликна: “Боли ме в дълбочините на сърцето ми... не мога да мълча, защото си чула, душе моя, тръбен глас, тревога за бой. Погибел върху погибел се прогласява...” (Еремия 4:19, 20).

“Ден на гняв е оня ден, ден на смущение и на утеснение, ден на опустошение и на разорение, ден на тъмнина и на мрак, ден на облак и на гъста мъгла, ден на тръба и на тревога...” (Софония 1:15, 16). “Ето, денят Господен иде..., за да запустит земята и да изтреби от нея грешните й” (Исая 13:9).

Предвид този велик ден Словото призовава чедата Божии с най-тържествени и силни изрази да се събудят от своята духовна летаргия и да потърсят лицето на Господа с покаяние и смирение: “Затръбете в Сион и дайте тревога в светия Ми хълм; нека се разтреперят всичките жители на страната, защото иде денят Господен, защото е близо”. “...осветете пост, свикайте тържествено събрание; съберете людете, осветете събранието, свикайте старейшините, съберете младенците... Нека излезе младоженецът из спалнята си и невестата - из стаята си. Нека плачат свещениците, служителите Господни между предхрамието и олтара”. “...обърнете се към Мене с цялото си сърце, с пост, с плач и с ридание; и раздерете сърцето си, а не дрехите си, та се обърнете към Господа, вашия Бог; защото е милостив и щедър, дълготърпелив и многомилостив...” (Йоил 2:1, 15-17, 12, 13).

За да се приготви един народ, който да устои в деня на Бога, трябва да се извърши голяма реформация. Бог видя, че много от изповядващите се за Негов народ не градят за вечността, и в Своята милост се готвеше да изпрати предупредителна вест, за да ги събуди от безчувствието им и да

ги накара да се приготвят за идването Му.

Предупреждението е дадено ясно и образно в четиринадесетата глава от Откровението. Там е представена тройна вест, разнасяна от небесни същества и непосредствено последвана от идването на Човешкия Син, “за да пожъне земната жетва”. Първата от тях предупреждава за приближаването на съда. Пророкът вижда ангел да лети “посред небето, който имаше вечното благовестие, за да прогласява на обитаващите по земята и на всеки народ и племе, език и люде. И каза със силен глас: Бойте се от Бога и въздайте Нему слава, защото настана часът, когато Той ще съди, и поклонете се на Този, Който е направил небето и земята, морето и водните извори” (Откр. 14:6, 7).

Тази вест е обявена за част от “вечното благовестие”. Делото за проповядване на евангелието не е било поверено на ангели, а на хора. Светите ангели са включени да го направляват, възложено им е ръководството на големите движения за спасение на хората; но действителното проповядване на евангелието се извършва от Христовите служители на земята.

Верни мъже, послушни на внушенията на Божия Дух и на ученията на Неговото Слово, трябваше да проповядват това предупреждение на света. Те бяха хора, които се грижеха за сигурното “пророческо Слово” - това “светило, което свети в тъмно място, догде се зазори и зорницата изгрее в сърцата ви” (2 Петрово 1:19). Те търсеха познанието за Бога повече, отколкото всички скрити съкровища, смятайки го за по-добро, “от търговията със сребро и печалбата от нея по-скъпа от чисто злато” (Пр. 3:14). И Господ им откри великите неща на царството си. “Тайната Господня е с онези, които му се боят. И завета си ще им обяви” (Пс. 24:14 ЦП).

Не учените теолози разбраха тази истина и се заеха с нейното разпространяване. Ако бяха верни стражи, изследвайки внимателно и с молитва Писанието, биха познали кой час на нощта е. Пророчествата биха им разкрили предстоящите събития. Но те бяха безучастни и не заеха полагащото им се място. Ето защо вестта бе доверена на по-скромни хора. Исус каза: “Ходете, докле имате светлината, за да ви не настигне тъмнината” (Йоан 12:35). Тези, които се отдръпват от светлината, дадена им от Бога, или са нехайни към нея, когато е близо до тях, та остават в тъмнина. Но Спасителят заявява: “Който Ме следва, няма да ходи в тъмнината, но ще има светлината на живота” (Йоан 8:12). Всеки, искрено търсещ да узнае волята на Бога и да я изпълнява, и сериозно използва всичката светлина, която вече притежава, ще получи още по-голяма светлина. На такъв човек ще се изпрати звезда със специален блясък, за да го води към пълната истина.

По време на първото идване на Христос свещениците и книжниците на светия град, на които бяха поверени Божиите предсказания, биха могли да различат знаменията на времето и да известят за идването на обещания Месия. Пророчеството на Михей посочваше мястото на Неговото раждане; Даниил определи точното време на идването Му (Михей 5:2; Даниил 9:25). Бог беше връчил тези пророчества на еврейските водители; за тях нямаше извинение, ако не знаеха и не обявеха на народа, че идването на Месия е приближило. Невежеството им бе резултат на греховна небрежност. Евреите градяха паметници за убитите Божии пророци, а в същото време с преклонението си към великите мъже на земята отдаваха почит на служителите на Сатана. Погълнати от амбициозната си борба за служба и власт, изгубиха от погледа си Божествените почести, предлагани им от Царя на небето.

Старейшините на Израил би трябвало да изучават с дълбок интерес и благоговение мястото, времето и обстоятелствата на най-великото събитие в световната история: идването на Божия Син за изкуплението на

човеците. Целият народ трябваше да бди и да чака, за да бъде сред първите, които щяха да приветстват Изкупителя на света с “Добре дошъл”. Но за жалост във Витлеем двама уморени пътници, дошли от хълмовете на Назарет, извървяват пътя на цялата дълга и тясна улица, стигат чак до източния край на града, напразно търсейки място за отмора и подслон през нощта. Никоя порта не се отваря, за да ги приеме. Най-сетне намират подслон в мизерен обор за добитък. И тук именно се ражда Спасителят на света.

Небесни ангели бяха свидетели на славата, споделяна от Божия Син с Отец преди сътворяването на света. Те бяха чакали с напрегнат интерес Неговото появяване на земята, което би трябвало да изпълни народа с най-голяма радост. Бяха определени ангели да занесат радостната вест на готовите да я приемат, и на тези, които биха я споделили с радост със земните жители. Христос се бе смирил до такава степен, че прие човешко естество и даде душата си в жертва за греха. Той трябваше да понесе безкрайната тежест на страданието. Но ангелите желяеха даже и в смирението Си Синът на Всевишния да се яви пред хората с благородството и славата, присъщи на характера Му. Щяха ли великите мъже на земята да се съберат в Израилевата столица, за да поздравят Неговото идване? Дали легиони ангели щяха да го представят на очакващата група?

Един ангел обикаля земята, за да види кои са готови да приемат Исус. Но той не може да различи белези на очакване. Не чува никакъв глас на хвала и тържество, известяващ, че идването на Месия е наближило. Ангелът се носи за известно време над избрания град и над храма, където от векове се е откривало Божественото присъствие; но даже и тук царува същото безразличие. Свещениците във великолепие и с гордост предлагаха осквернените жертви в храма. Фарисеите все още се обръщаха на висок глас към народа или повтаряха по ъглите на улиците суетни молитви. В палатите на царете, в събранията на философите, в училищата на равините - навсякъде всички бяха еднакво невнимателни към изпълващия цялото небе с радост и хваление удивителен факт, че Изкупителят на човека се готви да се яви на земята.

Няма никакъв белег, че Христос е очакван, няма и никакво приготвление за Княза на живота. С почуда небесният пратеник се кани да се върне с позорната вест в небето, когато изведнъж открива група овчари. Те прекарваха нощта при стадата си и, взирайки се в звездното небе, размишляваха с копнеж върху пророчеството за идването на Месия, световния Изкупител. Ето хора, готови да приемат небесната вест. Внезапно Божият ангел им се яви, обявявайки им добрата вест за великата радост. Цялата равнина е залята от небесна слава, явяват се безброй ангели и като че радостта е твърде голяма, за да бъде известена само от един пратеник, безброй гласове се извисяват в тържествен хвалебствен химн, който един ден ще пеят спасените от всички народи: “Слава на Бога във висините. И на земята мир между човеците, в който е Неговото благоволение” (Лука 2:14).

О, какъв урок е този чуден разказ за Витлеем! Как порицава той нашето неверие, нашата самовлюбеност и самодоволство! Какво предупреждение е за нас, за да бдим, да не би с престъпното си безразличие да пропуснем да познаем знаменията на времето и деня, когато и ние ще бъдем посетени. Небесните пратеници намериха хора, които бдяха и очакваха идването на Месия не само на Юдейските хълмове, не само сред скромните овчари. В страната на езичниците също имаше някои очакващи Го; те бяха мъдреци, богати и благородни философи на Изтока. Изследователи на природата, мъдреците бяха открили Бога в Неговите творения. От еврейските писания бяха научили за Звездата, която щеше да изгрее от Якова, и с копнеж чакаха идването на Този, Който щеше да бъде не само “утехата на Израила”, но и “светлина на народите”, “спасение до края на земята”

(Лука 2:25, 32; Деяния 13:47). Те търсеха светлината и небесната светлина от Божия трон освети пътя под нозете им. Докато свещениците и равините на Ерусалим, определените пазачи и тълкуватели на истината, бяха затънали в мрак, изпратената от небето звезда водеше езичниците чужденци към родното място на новородения Цар.

Също така и точно “на ония, които Го очакват”, Христос “ще се яви втори път за спасение, без грях” (Евр. 9:28). Както вестта за раждането на Спасителя, така и вестта за второто Му идване не бе поверена на религиозни водачи на народа. Те бяха скъсали връзката си с Бога и бяха отхвърлили небесната светлина; затова не принадлежат към числото на описваните от апостол Павел: “Но вие, братя, не сте в тъмнина, та да ви постигне оня ден като крадец. Защото вие всички сте синове на светлината, синове на деня; не сме от нощта, нито от тъмнината (1 Сол. 5:4, 5).

Стражите на Сионовите стени трябваше първи да приемат новината за идването на Спасителя, първи да издигнат гласовете си, за да съобщят близостта Му, първи да предупредят хората да се приготвят. Но те живеяха удобно и охолно, мечтаеха за мир и безопасност, а народът спеше в греховете си. Исус виждаше църквата си като безплодно смокиново дърво, покрито с впечатляващи листа, но лишено от плодове. Религиозните форми се спазваха от честолюбие, а в същото време липсваше духът на истинско смирение, покаяние и вяра, които единствено можеха да направят службата приета от Бога. Добродетелите на Духа бяха заместени от гордост, формализъм, тщестлавие, потисничество. Една охладняла църква затваряше очите си за знаменията на времето. Бог не бе ги изоставил, нито бе намалил верността Си, но те се отделиха, отдалечиха се от Неговата любов. Те отказваха да се съобразяват с условията, затова обещанията Му не можаха да се изпълнят за тях.

Такъв е сигурният резултат, когато небрежно се оценяват и използват светлината и привилегиите, давани от Господа. Ако църквата не върви в пътя, отварян от Неговото провидение, приемайки всеки лъч светлина и изпълнявайки всяко задължение, което ѝ се открива, религията неизбежно ще се изроди във формализъм, а духът на живото благочестие ще изчезне. Тази истина е потвърдена многократно в историята на църквата. Бог изисква от народа Си дела на вяра и послушание, съответни на получените благословения и привилегии. Послушанието изисква жертва и включва кръст; затова и толкова много от изповядващите се за Христови последователи отказват да приемат светлината от Небето и както някога евреите, няма да познаят времето на посещенияето (Лука 19:44). Заради високомерието и неверието им Господ ги отминава и открива истината Си на тези, които като Витлеемските овчари и като мъдреците от Изтока биха обърнали внимание на всичката светлина, която биха получили.

Нова светлина в Новия свят

Един почтен, добросъвестен и честен фермер, подведен дотам, че да се усъмни в авторитета на Свещеното писание, но все пак искрено копнеещ да познае истината, бе човекът, специално избран от Бога да ръководи прогласяването на второто идване на Христос. И Уилям Милър както много други реформатори, се бе борил в младостта си с бедността и бе научил великите уроци по енергичност и самоотверженост. Членовете на семейството, от което произхождаше, се отличаваха с независим, свободолюбив дух, с издръжливост и с горещ патриотизъм, черти, присъщи

и на неговия характер. Баща му бе капитан от американската революционна армия и загубите, понесъл в битките и страданията на онова бурно време, сигурно са били причината за неестествените условия в първите години от живота на Милър.

Той имаше добро телосложение и още от детинство показваше необикновени умствени способности. А когато порасна, това пролича още по-ясно. Умът му бе активен, силен и жаден за знания. Макар да не се радваше на предимствата на

картина

“Ето ида скоро; и у Мене е наградата, която давам да отплатя на всекиго според каквито са делата му.”

Откр.22:12

академичното образование, все пак любовта му към учението, навикът му да мисли задълбочено и способността да преценява го направиха мъж със здрав разсъдък и широк мироглед. Беше безукорно морален, със завидна репутация, уважаван от всички поради своята честност, пестеливост и благотворителност. От ранна възраст си изкарваше прехраната с труд и постоянство, като не преставаше да се учи. Изпълняваше успешно различни граждански и военни служби и на пръв поглед пътят към богатства и почести бе широко отворен пред него.

Майка му бе истински благочестива жена. Като дете получи добро религиозно възпитание. В юношеството си обаче попадна в общество от деисти, които му въздействаха силно, още повече, че по-голямата част от тях бяха добри граждани, човеколюбиви и благодетелни. Характерът им бе повлиян до известна степен от институциите и християнската среда, в която живееше. За предимствата, спечелили им уважението и доверието на хората, трябваше да благодарят на Библията; но тези добри качества бяха така извратени, че упражняваното влияние противоречеше на истините от Божието слово. В общуването си с тях Милър се подведе и прие възгледите им. Общоприетото тогава тълкуване на Писанието представяше трудности, които му изглеждаха непреодолими; и все пак новата му вяра, макар че отхвърляше Библията, не му предлагаше в замяна нищо по-добро и той в никакъв случай не можеше да бъде доволен. Не се отказа обаче от тези възгледи почти дванадесет години. На 34-годишна възраст Светият Дух му внуши убеждението, че е грешник. В своята по-раншна вяра той не намираще уверението за щастие отвъд гроба. Бъдещето му се виждаше тъмно и неприятно. Ето какво казва по-късно, говорейки за чувствата си по това време:

“Мисълта за унищожение беше смразяваща, а да се дава сметка за живота - това би означавало сигурна гибел за всички. Небето над главата ми се виждаше като мед, а земята под нозете ми - като желязо. Вечността - какво бе тя? И смъртта - защо е? Колкото повече се опитвах да разбера тези неща, толкова по не ми се удаваше. Исках да не мисля за тях, но не можех да огранича мислите си. Чувствах се наистина жалък, но не разбирах причината. Роптаех и се оплаквах, но не знаех от кого. Уверен бях, че има някаква грешка, но не знаех къде е и как би могла да се поправи. И изпаднах в скръб, без всякаква надежда.”

В това състояние Милър преживява няколко месеца. “Внезапно - казва той - в съзнанието ми се обрисова живо характерът на Спасителя. Стори ми се, че трябва да има едно същество, толкова добро и състрадателно, че да предложи Себе Си като изкупителна жертва за нашите престъпления и да ни избави от наказанието за греха. Веднага почувствах колко любвеобилно и прекрасно трябва да е това същество и си представих, че бих могъл да се хвърля в обятията му и да се доверя на милостта му. Но възникна въпросът: как може да се докаже, че то съществува? Разбрах, че извън

Библията не би могло да се намери никакво доказателство за съществуването на такъв Спасител или дори на някакъв бъдещ живот... Видях, че точно Библията беше Спасителят, от който се нуждаех, и бях съвсем объркан и учуден като открих, че една представена за небоговдъхновена книга би могла да изложи принципи, така свършено отговарящи на нуждите на нашия паднал свят. Принуден бях да призная, че Свещеното писание трябва да е откровение от Бога. То ме очарова, а в Исус открих приятеля. Спасителят стана за мене най-скъпият "между много хиляди", а Свещеното писание, изглеждало ми по-рано мъгляво и пълно с противоречия, сега стана светилник на нозете ми и светлина в пътя ми. Духът ми се успокои и удовлетвори. Намерих Господа Бога като една скала сред океана на живота. Започнах да изучавам сериозно Библията и мога наистина да кажа, че го правех с голяма наслада. Намерих, че не съм познавал и половината от нея. Учудвах се, как по-рано не съм виждал красотата и славата ѝ и недоумявах, как някога съм могъл да я отричам. Там открих всичко, за което би могло да копнее сърцето ми, и намерих лекарство за болестта на душата си. Загубих вкус към всякакво друго четиво и се захех от сърце да търся мъдрост от Бога" (Блис, Спомени на У. Милър, с. 65-67).

Милър публично изповяда вярата си в презираната някога религия. Но невярващите му другари не се забавиха да му представят аргументите против Божествения авторитет на Библията, които по-рано сам той често привеждаше. Тогава не беше още в състояние да им отговори, но разсъждаваше, че ако Библията е Божие откровение, няма да си противоречи. Реши сам да изследва Свещеното писание и да се увери дали привидните противоречия не биха могли да се приведат в съгласие помежду си.

Като се стремеше да се освободи от всички свои по-раншни възгледи, сравняваше, без да си послужи с каквито и да е коментари, библейски стих с библейски стих с помощта на дадените паралелни места и с библейския речник. Продължи изследванията си праволинейно и методично. Започваше с Битие, четеше стих по стих и не отиваше по-нататък, докато значението на различните пасажии не му се разкриеше така, че да не остави и сянка от съмнение. Когато стигаше до някое неясно място, сравняваше го с всички други текстове, които можеха да имат някакво отношение към разглеждания предмет. Осмисляше всяка дума, за да разбере мястото ѝ в съдържанието на библейския стих и, когато виждаше, че всички паралелни стихове са в съгласие с дадения текст, пречката биваше преодоляна. По такъв начин винаги в някоя друга част на Писанието откриваше обяснение на затрудняващото го място. Тъй като Милър търсеше Божественото просветление със сериозна молитва, онова, което по-рано му се струваше мъгляво, му се изясняваше. Схващаше истинността на думите на псалмиста: "Изясняването на Твоето слово просвещава, вразумява простите" (Пс. 119:130).

С необикновен интерес изучаваше книгата на Даниил и Откровението, като си служеше със същия принцип, както при изучаването на другите части на Писанието. И за голяма своя радост откри, че пророческите символи могат да бъдат разбрани. Видя, че изпълнените вече предсказания са се сбъднали буквално; че различните образи, сравнения, притчи и други или са направо обяснени в непосредствената им връзка, или думите, с които са изразени, са по-точно обяснени на други места, и то по такъв начин, че да се разбират буквално. "Така се убедих, казва той, че Библията е система от разкрити истини, дадени толкова ясно и просто, че и най-обикновеният човек не би се заблудил" (Блис. С.70). Свързването на брънка след брънка от веригата на истината възнагради старанията му, когато стъпка по стъпка проследи големите пророчески периоди. Ангели от небето направляваха мислите му и разкриваха пред ума му Писанията, за

да ги разбере.

Взимаше за критерий начина на изпълнение на пророчествата в миналото и съдеше за пророчествата, чието изпълнение предстоеше. Но за духовното царуване на Христос - земното хилядогодишно царство преди края на света - не намери потвърждение. Учението, посочващо едно хилядолетие на правда и мир преди личното пришествие на Господа, отхвърляше страха от Деня на Бога. Колкото обаче и да се харесваше това на мнозинството, то все пак е в пълно противоречие с ученията на Христос и на Неговите апостоли, заявяващи, че пшеницата и плевелите ще растат заедно до времето на жетвата, до края на света; че “нечестиви човеци и измамници ще се влошават повече и повече”, тъй че “в последните дни ще настанат усилни времена”, че царството на тъмнината ще продължава да съществува до идването на Господа, когато Той ще го унищожи “с дъха на устата Си” и ще убие “с явлението на пришествието Си” (Матей 13:30, 38-41; 2 Тимотей 3:13, 1; 2 Сол. 2:8).

Апостолската църква не е вярвала, че целият свят ще преживее духовна промяна и че Христос ще царува духовно. Това учение е станало общоприето едва в началото на XVIII-тото столетие. Както всяка друга заблуда, и тази е имала своите лоши последици. Тя учи хората да очакват пришествието на Господа някъде в далечното бъдеще и ги отвлича от знаменията, предвестяващи неговото приближаване. Така е породила съвсем неоснователно чувство на безгрижие и сигурност и е подвела мнозина да пренебрегнат нужното приготвление за срещата със своя Господ.

Милър откри, че Писанието учи ясно за буквалното, лично идване на Христос. Павел казва: “... сам Господ ще слезе от небето с повелителен вик, при глас на архангел и при Божия тръба” (1 Сол. 4:16). И Спасителят заявява: “... ще... видят Човешкия Син идещ на небесните облаци със сила и голяма слава”. “Защото както светкавицата излиза от изток и се вижда дори до запад, така ще бъде пришествието на Човешкия Син” (Матей 24:30, 27). Той ще бъде придружен от всички небесни множества. Ще дойде “в славата Си и всичките святи ангели с Него” и “ще изпрати Своите ангели със силен тръбен глас; и те ще съберат избраните Му...” (Матей 25:31-32; 24:31).

При идване на Човешкия Син праведните мъртви ще бъдат възкресени, а живите праведни ще бъдат преобразени. Павел казва: “Ето, една тайна ви казвам: Не всички ще починем, но всички ще се изменим, в една минута, в миг на око, при последната тръба; защото тя ще затръби и мъртвите ще възкръснат нетленни и ние ще се изменим. Защото това тленното трябва да се облече в нетление и това смъртното да се облече в безсмъртие” (1 Кор. 15:51-53). А в посланието си до солунците, след като описва идването на Господа, казва: “И мъртвите в Христа ще възкръснат по-напред; после ние, които сме останали живи, ще бъдем грабнати заедно с тях в облаците да посрещнем Господа във въздуха; и така ще бъдем всякога с Господа” (1 Сол. 4:16-17).

Христовият народ не може да приеме царството Му преди Неговото лично пришествие. Спасителят каза: “А когато дойде Човешкият Син в славата Си и всичките свети ангели с Него, тогава ще седне на славния Си престол. И ще се съберат пред Него всичките народи; и ще ги отлъчи едни от други, както овчарят отлъчва овцете от козите; и ще постави овцете от дясната Си страна, а козите от лявата. Тогава Царят ще рече на тях, които са от дясната Му страна: Дойдете, вие благословени от Отца Ми, наследете царството, приготвено за вас от създанието на света” (Матей 25:31-34). От приведените по-горе библейски текстове ние виждаме, че при пришествието на Сина Човешки мъртвите ще бъдат възкресени нетленни, а живите ще бъдат преобразени. Чрез това голямо преобразяване те ще бъдат приготвени да наследят царството; понеже Павел казва: “... плът и кръв не могат да наследят Божието царство, нито тленното наследява

нетлението” (1 Кор. 15:50). Човекът в своето сегашно състояние е смъртен, тленен; но Божието царство ще бъде непреходно, вечно. Затова в сегашното си състояние човек не може да влезе в това царство. Но когато дойде, Исус ще даде на народа Си безсмъртие; и тогава ще повика чедата Си да приемат царството, на което дотогава са били само наследници.

Тези и други подобни библейски текстове доказваха ясно на Милър, че събитията, които се очаква да настъпят преди идването на Христос, като всеобщото царство на мир и установяването на Божието царство на земята, трябва да станат след Второто пришествие. По-нататък откри, че всички знамения за времето и за състоянието на света отговарят на пророческото описание на последните дни. Чрез изучаването на Священото писание стигна до заключението, че времето, определено за съществуването на земята в сегашното ѝ състояние, трябва да е към края си.

“Друго едно доказателство, което ми повлия съществено, казва той, бе летоброенето в Священото писание... Аз намерих, че предсказани предварително събития, изпълнили се в миналото, често ставаха в едно определено време. Сто и двадесетте години на потопа (Бит. 6:3); седемте дни, които трябваше да го предшестват с предсказания 40-дневен дъжд (Бит. 7:4); четиристотинте години на престояването на Авраамовото потомство в чужда страна (Бит. 15:13); трите дни в сънищата на виночерпеца и на хлебопекаря (Бит. 40:12-20); седемте години за фараона (Бит. 41:28-54); четиридесетте години в пустинята (Числа 14:34); трите години и половина глад (3 Царе 17:1; Яков 5:17; виж и Лука 4:25); седемдесетте години робство (Еремия 25:11); седемте времена на Навуходоносор (Даниил 4:13-16) и седемте седмици, шестдесет и двете седмици и едната седмица, които заедно правят седемдесетте седмици благодатно време, определено за евреите (Даниил 9:24-27) - събитията, ограничени от тези периоди, са били някога само предсказания, но са се изпълнили точно така, както са били предсказани” (Блис. С.74-75).

Затова, когато при изучаването на Библията намираще различни периоди от време, стигащи, според неговото разбиране, до Христовото пришествие, можеше да ги смята само като “преднаречени времена” - ЦП), които Бог беше разкрил на Своите служители. “Скритото - казва Мойсей - принадлежи на Господа, нашия Бог, а откритото принадлежи на нас и на чадата ни до века...” (Второзак. 29:29). И Господ обясни чрез пророк Амос: “... Господ Йехова няма да направи нищо, без да открие Своето намерение на слугите Си пророците” (Амос 3:7). Затова изследователите на словото Божие могат със сигурност да очакват, че в Писанието на истината ще намерят ясно предсказани най-великите събития в човешката история, които е трябвало да се изпълнят.

“Тъй като аз бях напълно убеден, казва Милър, че “всичкото Писание е боговдъхновено и полезно”, че “никога не е идвало пророчество от човешка воля, но святите човеци са говорили от Бога, движими от Светия Дух” и че то “е било от по-напред писано... за наша поука, та чрез твърдостта и утехата от Писанията да имаме надежда” (2 Тимотей 3:16; 2 Петрово 1:21; Римл. 15:4), аз можех да вярвам, че последователните части на Библията са също тъй достойни за сериозно изучаване от нас, както и която и да е друга част от Святото писание. Затова смятах, че в старанието си да разбера онова, което Бог бе намерил за добре да ни открие, не трябваше в никакъв случай да пренебрегвам пророческите данни” (Блис. С. 75).

Пророчеството, което, изглежда, най-ясно представяше времето на Христовото пришествие, се намираще в Даниил 8:14 - “До две хиляди и триста денонощия; тогава светилището ще се очисти”. Следвайки правилото да тълкува Словото Божие чрез самото него, Милър откри, че в символичното пророчество един ден означава една година (Числа 14:34; Езекия 4:6). Той разбра, че периодът от 2300 пророчески дни или

буквални години се продължаваше далеч след благодатното време на евреите и затова не можеше да се отнася за светилището на онова време. Споделяше общоразпространеното тогава схващане, че през християнската епоха земята била светилището и затова направи извода, че очистването на светилището, предсказано в Даниил 8:14, представлява очистването на земята чрез огън при Христовото пришествие. И ако можеше да бъде намерена вярната начална точка на тези 2300 дни, тогава, мислеше си той, лесно би могъл да се определи и моментът на Второто пришествие. По такъв начин би се изяснило времето на онзи велик завършек, времето, когато сегашното положение “с всичката му гордост и мощ, с всичката му помпозност и суета, с безбожието и потисничествата, ще свърши”; когато проклятието “ще бъде отнето от земята, смъртта ще бъде унищожена, Божиите служители, пророците, светиите и всички, бояли се от Неговото име, ще бъдат възнаградени, а ония, които са погубвали земята, ще бъдат погубени” (Блис. С.6).

С нов и още по-голям интерес и старание Милър продължи да изследва пророчествата и посвети дни и нощи на изучаването на онова, което му се виждаше толкова важно и с такова огромно значение и всепоглъщащ интерес. В Даниил 8 глава не можа да намери някакво указание за изходната точка на 2300-та денонощия. Макар че ангел Гавриил бе натоварен да обясни на Даниил видението, той му даваше само частично обяснение. Когато пророкът гледаше ужасните преследвания, които щяха да сполетят църквата, физическите му сили го напуснаха. Не можа да издържи повече и ангелът го остави за известно време. “Тогава аз, Даниил, примрях и боледувах няколко дни... А чудех се за видението, защото никой не го разбираше.”

Но Бог бе заповядал на Своя пратеник: “Гаврииле, направи тоя човек да разбере видението.” Тази поръчка трябваше да бъде изпълнена. Ето защо, ангелът след известно време пак се върна при Даниил и му каза: “...сега излязох да те направя способен да разбереш... затова размисли за работата и разбери видението” (Даниил 8:27, 16, 9:22-23, 25-27). Периодът от 2300 денонощия бе важна точка във видението от осмата глава, останала неразяснена. Затова когато ангелът възобновява обяснението, се занимава главно с въпроса за времето.

“Седемдесет седмици са определени за людете ти и за светия ти град... Знай, прочее, и разбери, че от изливането на заповедта да се съгради изново Ерусалим до княза Месия ще бъдат седем седмици; и за шестдесет и две седмици ще се съгради изново, с улици и окоп, макар в размирни времена. И подир шестдесет и две седмици Месия ще бъде посечен... И Той ще потвърди завет с мнозина за една седмица, а в половината на седмицата ще направи да престанат жертвата и приносът” (Даниил 9:24-27). Ангелът бе изпратен при Даниил със специалната задача да му обясни онази точка от видението в осмата глава, която не бе разбрал, а именно, сведенията за времето: “две хиляди и триста денонощия; тогава светилището ще се очисти”. След като ангелът бе поканил Даниил: “Затова размисли за работата и разбери видението”, първите му думи по-нататък бяха: “Седемдесет седмици са определени за людете ти и за светия ти град”. Преведената тук дума “определени” означава буквално “отрязани”. Ангелът обяснява, че седемдесетте седмици, представляващи 490 години, били отрязани специално за евреите. Но от какво са били отрязани те? Тъй като 2300-та денонощия са единственият период от време, споменат в 8 глава, то седемдесетте седмици трябва да бъдат отрязани от него, следователно трябва да са част от 2300-та денонощия и значи двата периода трябва да започват едновременно. Според обяснението на ангела седемдесетте седмици трябва да започнат от времето, когато се издава заповедта за повторното съграждане на Ерусалим. Ако можеше да се открие началната дата на тази заповед, тогава би могло да се установи началото

на големия период от 2300 денонощия.

Заповедта се намира в седмата глава от книгата Ездра, стихове 12 - 16. Тя е издадена в завършен вид от Артаксеркс, цар на Персия, в 457 г. пр. Хр. В Ездра 6:14 се казва, че домът Господен в Ерусалим е бил съграден "според указа на персийския цар Кир, Дарий и Артаксеркс". Тримата царе, след като съчиняват, потвърждават и допълват указа, му придават пълна валидност, както изисква пророчеството, за да се отбележи началото на 2300-та денонощия. Като се вземе за начална дата на заповедта 457 г. пр. Хр., когато указът е напълно завършен, се установява, че всяка подробност от пророчеството за седемдесетте седмици се е изпълнила.

"...От излизането на заповедта да се съгради изново Ерусалим до княза Месия ще бъдат седем седмици; и за шестдесет и две седмици ще се съгради изново..." - значи всичко 69 седмици или 483 години. Указът на Артаксеркс е влязъл в сила през есента на 457 г. пр. Хр. Пресметнати от тази дата, 483-те години стигат до 27 г. сл. Хр. (Виж Приложението.) По това време се е изпълнило и пророчеството. Думата "Месия" означава "Помазаният". През есента на 27-та година сл. Хр. Христос е бил кръстен от Йоан и помазан от Светия Дух. Апостол Петър свидетелства, че "Бог Го помаза със Светия Дух и със сила" (Деяния 10:38). И сам Спасителят заяви: "Духът на Господа е на Мене, защото Ме е помазал да благовестявам на сиромасите" (Лука 4:18). След кръщението Му в р. Йордан от Йоан Кръстител "...Исус дойде в Галилея и проповядваше Божието благовестие, казвайки: Времето се изпълни..." (Марко 1:14-15).

"И Той ще потвърди завет с мнозина за една седмица..." Споменатата тук "седмица" е последната от седемдесетте; това са последните седем години от специално определения за евреите период от време. През него - от 27 до 34 г. сл. Хр., Исус отначало лично, а след това и чрез Своите ученици, отправяше поканата на евангелието специално към евреите. Когато апостолите тръгнаха с благата вест за царството, напътствията на Спасителя бяха: "...Не пътувайте към езичниците и в самарянски град не влизайте; но по-добре отивайте при изгубените овце от Израилевия дом" (Матей 10:5-6).

"...а в половината на седмицата ще направи да престанат жертвата и приносът." В 31 г. сл. Хр., три години и половина след Неговото кръщение, Господ бе разпънат. С тази велика, принесена на Голгота жертва приключи системата на жертвоприношения, посочвала в течение на четири хиляди години Божия Агнец в бъдещето. Символът бе срещнал своя образ и сега трябваше да престанат всички жертви и приноси, изисквани от системата на церемониалния закон.

Специално определените за евреите седемдесет седмици или 490 години изтичат, както видяхме, в 34-та година сл. Хр. По това време, чрез решението на Синедриона, еврейската нация запечата отхвърлянето на евангелието чрез мъченическата смърт на Стефан и преследването на Христовите последователи. Спасителната вест нямаше повече да се ограничава само между избрания народ и започваше да се проповядва по света. Учениците поради гоненията бягаха от Ерусалим, обикаляха и разгласяваха благовестието. "Така Филип слезе в град Самария и им проповядваше Христа" (Деяния 8:4-5). Ръководен от Бога, Петър разкри евангелието на началника в Кесария - богобоязливия Корнилий, а спечеленият за вярата в Христос ревностен Павел бе натоварен да занесе благата вест "далеч между езичниците" (Деяния 22:21).

Така всяка подробност на пророчествата е била най-точно изпълнена - началото на седемдесетте седмици е установено извън от всякакво съмнение в 458 г. пр. Хр., а краят - в 34 г. сл. Хр. От тази дата вече не е трудно да се намери и краят на 2300-та денонощия. Тъй като седемдесетте седмици - 490-те денонощия, са отрязани, от 2300-та остават още 1810 денонощия. Значи след края на 490-те дни остават още

1810 денонощия. Пресметнати от 34 г.сл.Хр., останалите 1810 години стигат до 1844 г.сл.Хр. Следователно 2300-та денонощия от Даниил 8:14 свършват през 1844 г. След приключването на този голям пророчески период светилището, според свидетелството на Божия ангел, трябваше да "се очисти". Така времето на очистването на светилището - което, както почти всички вярваха, че трябваше да стане във времето на пришествието - бе определено най-точно.

Милър и неговите сътрудници вярваха в началото, че 2300-та денонощия трябваше да свършат през пролетта на 1844 г., докато пророчеството посочва есента на същата година. (Виж Приложението.) Погрешното разбиране на тази точка предизвика разочарование и объркване у приелите по-ранната дата за идването на Господа. Но това ни най-малко не повлия на силата на аргументите, доказващи, че 2300-та денонощия свършват в 1844 г. и че великото събитие, представено като очистване на светилището, би трябвало да стане тогава.

Отдал се на изучаване на Писанието, за да докаже, че то е откровение от Бога, Милър ни най-малко не е предполагал, че ще стигне до това заключение. Самият едва можеше да повярва в резултатите на своето изследване, но доказателството от Писанието бе твърде ясно и твърде силно, за да бъде отхвърлено.

Беше посветил две години на изучаване на Библията, когато през 1818 г. стигна до тържественото убеждение, че след около 25 години Христос ще се яви за избавлението на Своя народ. "Не е нужно, казва Милър, да говоря за изпълнителната сърцето ми радост пред възхитителната перспектива, която се откриваше, или пък за горещия копнеж на душата ми и аз да участвам във веселието на изкупените. Сега Библията се превърна за мене в нова книга. Тя стана наистина наслада за ума ми; всичко неясно, тайнствено и тъмно в нейните учения сега бе разпръснато от силната светлина, огряла ме от свещените й страници. И, о, как светла и славна се появи истината! Всички противоречия и несвързани мисли, откривани преди в Писанията, изчезнаха и, макар че имаше още доста текстове, за които ми липсваше пълно разбиране, все пак толкова много светлина бе изгряла, за да осветли затъмнения ми дотогава ум, че сега, при изучаването на Писанията аз изживях такъв възторг, какъвто никога не съм допускал, че бих могъл да изпитам" (Блис. С. 76-77).

"С тържественото убеждение, че такива величествени събития, каквито бяха предсказани в Свещеното писание, трябваше да се изпълнят в разстояние на едно толкова кратко време, пред мен се представи с голяма сила въпросът за моя дълг към света, като се имаха предвид доказателствата, повлияли душата ми" (пак там, с. 81). Реформаторът не можеше да не приеме за свой дълг да предаде и на другите получената светлина. Очакваше да срещне опозиция от страна на безбожните, но бе напълно уверен, че всички християни ще се зарадват на надеждата да посрещнат Спасителя, Когото изповядваха, че обичат. Единственото му опасение бе, че в голямата си радост за скорошното славно освобождение биха приели учението, без да изследват достатъчно текстовете от Писанието, доказващи тази истина. Затова се бавеше да ги обяви, да не би, ако се заблуждаваше, да заблуди и други. Ето защо провери още веднъж доказателствата и изследва внимателно всяко затруднение. Откри, че всички възражения изчезваха пред светлината на Божието слово, както се стопява мъглата от слънчевите лъчи. След пет години изследване бе убеден напълно в правилността на твърдението си.

И сега с нова сила почувства дълга да запознае и другите с онова, което вярваше, че Писанието така ясно учи. "Когато отивах да си върша работата, казва той, в ушите ми постоянно звучеше: "Иди и разкажи на света за опасността, в която се намира." Следният библиейски текст постоянно се набиваше в ума ми: "Когато казвам на беззаконника:

Беззаконнико, непременно ще умреш, а ти не проговориш, за да предупредиш беззаконника да се върне от пътя си, оня беззаконник ще умре за беззаконието си, обаче от твоята ръка ще изискам кръвта му. Но ако предупредиш беззаконника да се върне от пътя си, а не се върне от пътя си, той ще умре за беззаконието си, а ти си избавил душата си” (Езекиил 33:8-9). Чувствах, че ако грешните можеха да бъдат предупредени, огромни групи от тях биха се покаяли; а ако не бъдеха предупредени, кръвта им щеше да бъде изискана от моята ръка” (Блис. С. 92).

Милър започна да разпространява възгледите си частно, когато му се удадеше случай, и се молеше някой проповедник да съзнае необходимостта и да се посвети на тяхното разпространение. Но не можеше да заглуши в сърцето си убеждението, че при проповядването на предупреждението лично трябва да изпълни дълга си. В мисълта му постоянно изпъкваха думите: “Иди и кажи това на света; Аз ще изискам неговата кръв от ръката ти”. Девет години чака, а на душата му постоянно тежеше това бреме, докато през 1831 г. за първи път изложи гласно основанията за своята вяра.

Както Елисей бе призван да остави воловете си на нивата, за да получи кожуха, посвещаващ го в пророческа служба, така и Уилям Милър бе призван да напусне ралото и да разкрие пред народа тайните на царството Божие. С трепет започна делото си, като водеше слушателите стъпка по стъпка през пророческите периоди към второто идване на Христос. С всеки опит добиваше сила и кураж, като виждаше широко разпространения интерес, събуден от думите му.

Само поради молбите на братята си по вяра, в чиито слова чуваше Божия зов, Милър се реши да изложи официално възгледите си. Бе вече петдесетгодишен, несвикнал да говори публично и потиснат от чувството, че не е способен да извърши предстоящото дело. Но още отначалото старанията му за спасението на души бяха благословени по забележителен начин. Първата му сказка бе последвана от религиозно пробуждане, при което се покаяха тринадесет цели семейства, с

457 г. пр. Хр. На тази дата бе издадена заповедта на Артаксеркс за възстановяването и построяването на Ерусалим (Даниил 9:25; Ездра 7:7). Тогава започваха седемдесетте седмици (490 години), посочени в Даниил 9:24-27, и 2300-та денонощия - Даниил 8:14.

408 г. пр. Хр. Стените на Ерусалим бяха построени след седем пророчески седмици или 49 буквални години (Даниил 9:25).

27 г. сл. Хр. 62 пророчески седмици (434 фактически години) след 408 г. сл. Хр. ни довеждат до помазването на Месия за Неговата мисия, когато Йоан Го кръсти в реката Йордан. (Даниил 9:25; Матей 3:13-17). От седемдесетте седмици остана неизпълнена само една пророческа седмица (7 буквални години).

31 г. сл. Хр. “Посред” или “в средата” на 70-те седмици, Месия трябваше да бъде “посечен”, но “не заради Себе Си” (Даниил 9:26, 27 ЦП). В 31 г. сл. Хр. Исус бе разпнат заради нас (Лука 23:33, 46; 1 Петрово 2:24).

34 г. сл. Хр. Краят на пророчеството за седемдестте седмици. Първите 490 години от пророчеството за 2300-та денонощия са приключени. Както е предсказано в Даниил 9:24-27, първите 490 години са били определени (“отрязани”) за еврейската нация като последна възможност да оправдае мисията си на особен Божии народ (Даниил 9:26, 27). След като не успя в това, евангелската поръчка трябваше да бъде възложена на езичниците. В 34 г. сл. Хр. Стефан, първият мъченик, бе убит от евреите с камъни. Това събитие отбеляза края на 70-те пророчески седмици, определени за еврейската нация (Деян. 7:54-60). Оставаха още 1810 години, за да приключи пророчеството за 2300-та денонощия.

1844 г. Краят на 2300 денонощия, предсказани в Даниил 8:14: започва

делото на Изследвателния съд и окончателното изкупление. Трябва да има 457 пълни години пр. Хр. и 1843 пълни години сл. Хр., за да се получат 2300 години. Ако указът на Артаксеркс бе датиран в НАЧАЛОТО на 457 г. пр. Хр., 2300-та денонощия трябваше да завършат до последния ден на 1844 г. сл. Хр. Но той влезе в сила едва през есента на 457 г. пр. Хр. Следователно 2300-та денонощия завършват през есента на 1844 г.

изключение на две личности от тях. Веднага го помолиха да говори и на други места и почти навсякъде следваше съживяване на Божието дело. Грешници се променяха духовно. Християни бяха подбуждани към по-голямо посвещение и деисти и невярващи признаваха истините на Библията и християнската религия. Онези, всред които работеше, свидетелстваха: "Той спечелва една класа хора, които не се поддават на влиянието на други мъже" (пак там, с. 138). Проповядването му бе организирано така, че да събуди общественото мнение за разбиране на великите неща в религията и да обуздае постоянно развиващия се по онова време светски начин на живот.

В резултат на проповядването почти във всеки град десетки хора приемаха вярата, а на някои места дори и стотици. Протестантските църкви от почти всички вероизповедания бяха отворени за него. "Обикновено поканите за работа идваха от проповедниците на различните църкви. Той имаше за неизменно правило да не говори никога, когато не е поканен, и все пак скоро бе невъзможно да задоволи дори и половината от молбите, с които го отрупваха.

Много хора, неприемащи възгледите за точното време на второто Христово идване, все пак бяха убеждавани в сигурността и близостта и в нуждата от приготовление. В някои големи градове дейността му правеше много силно впечатление. Продавачи на спиртни напитки изоставяха търговията и превръщаха кръчмите си в салони за събрания; игрални заведения се закриваха; невярващи, деисти, универсалисти и дори най-пропаднали злодеи, някои от които с години не бяха стъпвали на богослужение, се преобразяваха. Различните църковни общества в различни градски квартали имаха почти всеки час от деня молитвени събрания, делови хора се събираха по обед за молитва и хваление. Не екстравагантна или сантиментална възбуда, а почти всеобща тържественост бе обхванала умовете на хората. Неговата дейност, подобно на тази на първите реформатори, убеждаваше повече разума и пробуждаше съвестта, отколкото чувствата.

През 1833 г. Милър получи от баптистката църква, на която бе член, позволение да проповядва. Голям брой проповедници от неговото общество одобряваха делото му и той продължи да работи. Пътуваше и проповядваше непрекъснато, макар че дейността му се ограничаваше главно в Нова Англия и в Средните щати. Години наред покриваше всички разноси от собствената си кесия и никога след това не получаваше достатъчно, за да възстанови дори пътните си разходи до различните места, където биваше поканен. Така публичната му работа не само че не носеше печалба, но и беше за сметка на имуществото му, което през този период от неговия живот намаляваше постоянно. Милър бе баща на голямо семейство, но тъй като всички се задоволяваха с малко и бяха трудолюбиви, имотът му бе достатъчен както за тяхната, така и за неговата издръжка.

През 1833 г., две години, след като бе започнал да проповядва официално доказателствата за скорошното идване на Христос, се появи последното от знаменията, обещани от Спасителя като предвестници за Неговото второ пришествие. Исус бе казал: "...звездите ще паднат от небето...", а Йоан, като видя във видение събитията, които трябваше да известяват Божия ден, заяви в Откровението: "Небесните звезди паднаха на земята,

като когато смоковница, разклащана от силен вятър, мята неузрелите си смокини” (Матей 24:29; Откр. 6:13). Това предсказание се изпълни поразително точно чрез големия метеоритен дъжд на 13 ноември 1833 г. Той представляваше най-монументалната и удивителна картина на падащи звезди, известна някога. “В продължение на няколко часа целият небосвод над Съединените щати бе в огнено движение! Никога от заселването на тази страна не е имало подобно природно явление, което да бъде наблюдавано с такова голямо удивление от една част от населението и с такъв ужас и тревога от друга.” “Неговото великолепие и ужасяваща красота до ден днешен са ярки в паметта на много хора... Никога на земята не е падал дъжд, по-гъст от тези метеори; и същото явление се виждаше по всички небесни посоки. С една дума, целият небосвод сякаш бе в движение... Това представление, както го описва списанието на професор Силман, е било наблюдавано в цяла Северна Америка... При съвършено чисто и синьо небе от 2 часа среднощ до настъпването на дневната светлина се наблюдаваше непрекъснатата игра на ослепително блестящи небесни тела по цялото небе” (Дийвънс. Американският прогрес или Великите събития на най-великото столетие. Гл. 28, ч. 1-5).

“Никой език наистина не може да опише достатъчно точно великолепие на онова величествено представление... Никой, който не го е видял с очите си, не може да си състави подходяща представа за неговото славно величие. Сякаш цялото звездно небе се бе сляло в една точка близо до зенита и със светкавична бързина изстрелваше своите звезди във всички посоки на хоризонта; и все пак те не се изчерпваха - хиляди от тях бързо следваха пътя, който други хиляди вече бяха изминали, като че бяха създадени само за това” (“Християнски адвокат и журнал”, 13 декември 1833 г.). “По-точна картина на смокиново дърво, което хвърля своите смокини, когато бъде разклатено от силен вятър, не би могло да се види” (“Портландски осведомител”, 26 ноември 1833 г.).

В Нюйоркския “Търговски журнал” от 14 ноември 1833 г. се появи подробна статия за чудното природно явление, в която между другото се съдържа и следното: “Никой философ или учен, доколкото зная, не е съобщавал нито писмено, нито устно за такова явление като това от вчера сутрин. Преди 1800 години един пророк го бе предсказал точно, стига само да се постареем да разбираме под звездопадане падане на звезди... в единствено възможния смисъл, в който може да бъде буквално истинно”. Тъй се появи и последното от онези знамения за Неговото идване, за които Исус беше казал на учениците Си: “Също така и вие, когато видите всичко това, да знаете, че Той е близо при вратата” (Матей 24:33). След тези знамения Йоан видя следващото голямо, надвиснало събитие - небесата да се отдръпват като свитък, докато земята се разтърсва и всяка планина и остров се преместват от местата си, а нечестивите търсят да избягат, ужасени от присъствието на Човешкия Син (Откр. 6:12-17).

За много от очевидците звездопадането бе предсказание за идващия съд, “един страшен образец, един сигурен предвестник, един милостив знак за оня велик и ужасен ден” (“Старият селянин”, портландски “Вечерен осведомител”, 26 ноември 1833 г.). По този начин вниманието на хората бе насочено към изпълнението на пророчеството и много от тях бяха побудени да обърнат внимание на предупреждението за второто пришествие. През 1840 г. друго забележително изпълнение на пророчеството възпламени всеобщия интерес. Две години преди това Йосия Лич, един от водещите проповедници на второто пришествие, бе публикувал тълкувание на Откровение 9 глава, където бе предсказано падането на Османската империя. Според неговите пресмятания тази мощ тя трябваше да бъде съборена от престола “някъде през август 1840 г.”; а само няколко дни преди това събитие писа: “Ако приемем, че първият период от 150 години

се е изпълнил точно преди Константин XI да стъпи на престола с позволенieto на турците и че 391 години и 15 дни започваха със свършването на първия период, то те трябва да свършват на 15 август, когато може да се очаква, че османската мощ в Константинопол ще бъде сломена. И аз вярвам, че точно такъв ще бъде случаят ("Знамения на времето и изложения на пророчеството", 1 август 1840 г.).

Точно на отбелязаното време Турция прие чрез своите посланици закрилата на съюзените европейски велики сили и попадна под контрола на християнски народи. Събитието изпълни точно предсказанието. (Виж Приложението.) Когато бе оповестено, много хора се убедиха, че принципите за тълкуване на пророчествата, както ги бяха приели Милър и неговите съмишленици, са правилни. По такъв начин адвентното движение получи мощен тласък напред. Учени и високопоставени мъже се присъединиха към Милър в проповядване и публикуване на техните възгледи и от 1840 до 1844 г. делото бързо избуя.

Уилям Милър притежаваше големи умствени способности, развити допълнително чрез размисъл и изследователска дейност. Към тях се прибави мъдростта на Небето, тъй като той бе свързан с нейния Източник. Бе наистина стойностен човек, когото уважаваха и оценяваха навсякъде, където се държеше на честността на характера и на нравствените качества. Съчетаваше сърдечна любезност с християнско смирение и пълно самообладание, бе внимателен към всички, готов да изслуша мненията на другите и да обсъжда привежданите от тях доказателства. Безстрастно и без емоции проверяваше чрез Словото Божие всички теории и учения. Неговата здрава мисъл му помагаше да оборва заблудите и да изобличава лъжите.

И все пак не можа избегне жестоката съпротива. Както и при по-ранните реформатори, представяните истини не бяха благосклонно приети от популарните сред народа учители. Тъй като не можеха да потвърдят становището си чрез Писанията, те бяха принудени да търсят подкрепа в изказванията и ученията на човеците, в преданията на отците. Но проповедниците на адвентната истина приемаха Словото Божие като единственото свидетелство. "Библията и само Библията!" - бе техният лозунг. Липсата на библейски доказателства бе заместена с присмеха и подигравките на противниците им. Време, средства и таланти се пропиляваха, за да се злепоставят тези, чието единствено прегрешение бе, че с радост очакват връщането на своя Господ и се стремят да живеят свято и да увещават и другите да се приготвят за Неговото явяване.

Полагани бяха сериозни усилия да се отклони вниманието на народа от въпроса за Второто пришествие. За грях, от който хората трябваше да се срамуват, се смяташе изследването на пророчествата, отнасящи се за Христовото идване и за края на света. По такъв начин популарните проповедници подкопаваха вярата в Божието слово. Ученията им развиваха неверието у хората и мнозина се чувстваха свободни да постъпват според безбожните си страсти. А авторите на злото обвиняваха адвентистите за него.

Докато привличаше множество разумни и внимателни слушатели, Милъровото име рядко бе споменавано в религиозната преса, с изключение на случаите, когато му се присмиваха или го обвиняваха. Равнодушните и безбожните, добили смелост от позицията на някои религиозни учители, използваша безсрамни изрази, неприлични и богохулни остроумия и шеги, за да опетнят него и неговото дело. Побелелият мъж, напуснал удобствата на домашното огнище, за да пътува на свои разноски от град в град, от място на място, който непрекъснато се трудеше и проповядваше на света тържественото предупреждение за предстоящия съд, бе позорно хулен като фанатик, лъжец и дързък хитрец.

Струпаните върху него подигравки, клевети и хули предизвикаха

негодувание и съпротива дори в светската преса. “Да се отнасяме тъй лекомислено и шеговито към един толкова важен въпрос и с толкова страшни последствия, обясняваха светски мъже, значи не само да се подиграваме с чувствата на неговите пропагандатори и защитници, но и да осмиваме деня на съда, дори самото Божество, и да презираме ужасите на оня съд” (Блис. С. 183).

Причинителят на всичкото зло се опитваше не само да противодейства на адвентната вест, но дори да погуби вестителя. Милър прилагаше на практика библейската истина, като въздействаше върху сърцата на слушателите си, изобличаваше греховете и смущаваше самодоволството им. Простите му, ясни, уместни думи разпалваха тяхната враждебност. Опозицията срещу неговата вест, проявена от църковни членове, насърчаваше по-долните класи от народа да отидат още по-далеч; а враговете крояха планове да отнемат живота му на излизане от събранието. Но в тълпата се намираха свети ангели. Един от тях в образа на човек хвана ръката на Божия служител и го отведе на безопасно място, извън разгневената тълпа, защото още не бе завършил делото си. А Сатана и неговите пратеници останаха разочаровани.

Въпреки съпротивата обаче интересът към адвентната вест продължи да расте. От дузини и стотици събранията се умножиха на хиляди. Значително нарасна броят на различните църкви; но след известно време се появи дух на съпротива дори и срещу новообърнатите и църквите започнаха да предприемат дисциплинарни мерки срещу споделящите Милъровите възгледи. Този ефект предизвика реформаторът да направи писмено обръщение към християните от всички деноминации, в което настояваше да се докаже чрез Библията, ако ученията му са фалшиви.

“Какво сме повярвали ние, казваше той, което да не ни е заръчано да вярваме от Словото Божие, което, както сами признавате, е правилото, и то единственото правило за вярата и за живота ни? Какво сме направили, достойно да предизвика такива жестоки обвинения от амвона и в пресата срещу нас и да дава справедлив повод да ни изключват нас (адвентистите) от вашите църкви и общества?” “Ако не сме прави, моля, посочете ни в какво грешим. Посочете ни чрез Словото Божие, че сме в заблуда; подигравки понесохме достатъчно; чрез тях няма да ни убедите, че нямаме право; само Словото Божие може да промени възгледите ни. До заключенията стигнахме с много обмисляне и молитва, като намерихме доказателствата в Свещеното писание” (пак там, с. 250-252).

От столетие на столетие предупрежденията, които Бог е изпращал на света чрез служителите Си, са били посрещани със същото съмнение и неверие. Когато грехът на допотопните хора Го принуди да докара потоп на земята, най-напред им съобщи намерението Си, за да имат възможност да се отклонят от лошите си пътища. Предупредителният зов да се покаят звуча в ушите им в продължение на сто и двадесет години, за да не се покаже Божият гняв в гибелта им. Но тази вест им се виждаше празна приказка и не я вярваха. Одързостени в безбожието си, се подиграваха на Божия пратеник, гледаха лековато на умоляванията му и дори го обвиняваха в предизвикателство. Как може един човек да се осмели да застане срещу всички велики хора на земята? Ако Ноевата вест беше вярна, защо целият свят да не я научи и повярва? Какво е твърдението на един човек спрямо мъдростта на хиляди! Те нито повярваха на предупреждението, нито потърсиха убежище в ковчега.

Подигравачите посочваха нещата в природата - неизменното редуване на годишните времена, синьото небе, никога още не изпращало дъжд, зелените ливади, освежавани нощем от нежната роса - и викаха: “Не говори ли той басни?” С презрение обявиха проповедника на правдата за див фантазьор и продължиха още по-смело да тичат след удоволствия, по-упорити в лошотията си от всякога. Но неверието им не попречи да се изпълни

предсказаното събитие. Бог дълго търпя нечестието и даде достатъчно възможности за покаяние; но в определеното време Неговата присъда се изсипа над отхвърлилите милостта Му.

Христос заяви, че и при второто Му идване ще се шири подобно неверие. Хората в Ноевите дни, според думите на Спасителя, “не усетиха, докато дойде потопът и завлече всички, така ще бъде и пришествието на Сина Човешки” (Матей 24:39). Когато изповядващите се за Божи народ се съединят със света, живеейки, както той живее, и, участвайки в забранените му удоволствия; когато луксът в света стане лукс в църквата, когато сватбените камбани бият и всички очакват световното благополучие да продължи дълги години, тогава внезапно, както светкавицата пада от небето, ще настане краят на техните блестящи мечти и на измамните им надежди.

Както Бог изпрати служителя Си да предупреди света за предстоящия потоп, така е изпратил и избрани пратеници да обявят приближаването на последния съд. И както Ноевите съвременници осмиваха с презрение предсказанията на проповедника на правдата, тъй и във времето на Милър много хора, дори претендиращите да са от Божия народ, се подиграваха на предупреждението.

А защо проповядването и учението за Христовото второ идване бяха посрещнати така в църквите? Докато идването на Господа носи гибел и ужас за безбожните, за праведните носи радост и надежда. Тази велика истина е служила за утеха на верните на Бога през всичките времена. Защо сега тя, както и Авторът ѝ, бяха станали за Неговия народ “камъкът, о който да се спъват и канара, в която да се съблазняват”? Нали сам Спасителят бе дал на учениците си обещанието: “И като отида и ви приготвя място, пак ще дойда и ще ви взема при Себе Си, тъй щото, гдето съм аз, да бъдете и вие” (Йоан 14:3)? Предвиждайки самотността и мъката на последователите Си, Самият състрадателен Изкупител, натовари ангели да ги утешават с уверението, че лично ще дойде втори път, и то точно тъй, както се бе възнесъл във висините. Докато учениците се взираха в небето, за да видят за последен път Онзи, Когото обичаха, вниманието ми бе привлечено от думите: Галилеяни, защо стоите, та гледате към небето? Този Исус, Който се възнесе от вас на небето, така ще дойде, както Го видяхте да отива на небето” (Деяния 1:11). Вестта на ангелите отново разпали в тях огъня на надеждата. Учениците “се върнаха в Ерусалим с голяма радост. И бяха постоянно в храма, хвалещи и благославящи Бога” (Лука 24:52-53). Радваха се не защото Исус се бе отделил от тях и ги бе оставил сами в борбата с изпитанията и изкушенията на света, а защото получиха уверението на ангела, че Исус пак ще дойде.

Възвестяването на Христовото идване трябва и сега да бъде блага вест за голяма радост както тогава, когато бе предадено от ангелите на витлеемските овчари. Всички, обичащи истински Спасителя, не могат да не приветстват с възторг основаната на Словото Божие вест, че Този, Който е центърът на надеждата им за вечен живот, ще дойде пак - и не както при първото Си идване, за да бъде подиграван, презиран и отхвърлен, а в сила и слава, за да изкупи народа Си. Точно онези, които не обичат Спасителя, желаят Той да не дойде. Няма по-основателно доказателство, че църквите са се отделили от Бога поради раздражението и враждебността, възбудени от тази небесна вест.

Приемащите адвентното учение съзнаваха необходимостта от покаяние и смирение пред Бога. Мнозина дълго се бяха клатушкали насам-натам между Христос и света; сега чувстваха, че е време да заемат твърдо становище. “Всичко, що се отнася до вечността, прие за тях необикновена важност и реалност. Небето се приближи до тях и те се почувстваха виновни пред Бога” (Блис. С.146). Християни се пробуждаха за нов духовен живот.

Схващаха, че времето е кратко, и че онова, което трябва да направят за ближните си, трябва да го свършат бързо. Земното отстъпваше на заден план, вечността като че се разкриваше пред тях и всички неща, отнасящи се до вечното блаженство или душевните мъки, изключваха всеки временен въпрос. Божият Дух ги владееше и даваше голяма сила на сериозните им апели както към братя, така и към грешници, да се приготвят за Божия ден. Мълчаливото свидетелство на техния всекидневен живот бе постоянен упрек за формалните и непосветени черковни членове. Те не желаеха да им се пречи на ламтежа за удоволствия, трупане на пари и светски почести. Ето така започна враждебността и съпротивата срещу адвентната истина и срещу онези, които я прогласяваха.

Тъй като доказателствата от пророческите периоди се оказаха непоклатими, противниците се стараеха да отстранят изследването на този въпрос, като учеха, че пророчествата били закодирани. Така протестантите тръгнаха по стъпките на римокатолиците. Докато папската църква задържаше Библията от миряните (виж Приложението), протестантските църкви твърдяха, че една важна част от святото Слово - и то най-вече тази, която представя истини, специално отнасящи се за нашето време - не можело да бъде разбрана.

Проповедници и народ заявяваха, че Данииловите пророчества и Откровението били неразгадаеми тайни. Но Христос бе насочил вниманието на учениците Си към думите на пророк Даниил относно събитията, които щяха да се сбъднат в тяхното време, казвайки: "...който чете, нека разбира..." (Матей 24:15). А на твърдението, че Откровението било неразгадаема тайна, противоречи самото заглавие на книгата: "Откровението от Исуса Христа, което Му даде Бог, за да покаже на слугите Си онова, което има да стане скоро... Блажен, който прочита, и ония, които слушат думите на това пророчество и пазят написаното в него; защото времето е близо" (Откр. 1:1-3).

Пророкът казва: "Блажен, който прочита..." Има хора, които не искат да четат; блаженството не се отнася за тях. "... и ония, които слушат..." Има някои, които избягват да слушат каквото и да е относно пророчествата; благословието не се отнася и за тази категория хора. "... и пазят написаното в него." Мнозина не искат да обръщат внимание на съдържащите се в Откровението предупреждения и наставления; нито един от тях не може да очаква обещаното благословение. Всички, които осмиват пророчествата и се подиграват с тържествено дадените в тях важни символи, всички, които не искат да обновят живота си и да се приготвят за идването на Човешкия Син, ще останат без благословение.

Как дръзват хора, противно на Божественото свидетелство, да учат, че Откровението било тайна, непостижима за човешкото разбиране? То е разкрита тайна, отворена книга. Изучаването му насочва мислите към пророчествата на Даниил. И двете книги съдържат извънредно важни указания, дадени от Бога на хората за събитията в края на световната история.

На Йоан бяха разкрити дълбоки и вълнуващи картини от опита на църквата. Той видя действителността, опасностите, борбите и окончателното освобождаване на Божия народ. Записа последните вести, които трябваше да предизвикат узряването на земната жетва като снопове за небесната житница или като снопове за унищожавания огън. Бяха му разкрити извънредно важни неща, особено за последната църква, та онези, които биха се обърнали от заблудата към истината, да бъдат осведомени за предстоящите опасности и борби. Никой не бива да остане в тъмнина относно идващите на земята събития.

А защо тогава е това всеобщо невежество за една тъй важна част от Свещеното писание? Откъде идва всеобщото нежелание за изследване на неговите учения? Това е резултат от един добре пресметнат план на княза

на тъмнината да скрие от хората всичко, сочещо неговите измами. Точно поради тази причина Христос, авторът на Откровението, като предсказва съпротивата срещу изучаването на Откровението, изрича едно благословение за всички, които четат, слушат и спазват думите на пророчеството.

19

Светлина в тъмнината

Век след век всяка голяма реформация или религиозно движение удивително повтарят Божието дело на земята. Принципите на Божието отношение към хората винаги са едни и същи. Важните движения днес намират своите паралели в миналото. Духовната практика на църквата в предишните векове е урок с изключителна стойност за нашето време.

Няма по-ясно учение в Библията от това, че Бог чрез Светия Дух специално ръководи Своите служители на земята в големите движения за продължаване на Неговото спасително дело. Хората са инструменти в ръката на Бога; Той си служи с тях, за да изпълни Своите намерения за благодат и милост. Всеки има задача за изпълнение, на всеки е дадена известна мярка от светлина, която отговоря на изискванията на неговото време и достатъчна да го направи способен за възложеното дело. Но няма човек, колкото и да е бил почетен от Небето, да е разбрал напълно великия изкупителен план, или пък изцяло да е схванал Божественото дело за своето време. Хората не разбират напълно Божиите намерения във възложената им работа; не разбират пълното значение на вестта, която проповядват в Негово име.

“Можеш ли да изброиш Божиите дълбочини? Можеш ли да издириш Всемогъщия напълно?” “Защото Моите помисли не са като вашите помисли. Нито вашите пътища като Моите пътища, казва Господ. Понеже, както небето е по-високо от земята, така и Моите пътища са по-високи от вашите пътища, и Моите помисли - от вашите помисли.” “Аз Съм Бог и няма друг; Аз Съм Бог и няма подобен на Мене, Който от началото изявявам края и от древните времена нестаналите още неща” (Йов 11:7; Исая 55:8-9; 46:9-10).

Дори и пророците, облагодетелствани с особено просветление на Духа, не схващаха напълно значението на поверените им откровения. Смисълът им трябваше да се открива постепенно, век след век според нуждите на Божия народ от съдържашите се в тях наставления.

Петър пише за откритото чрез евангелието изкупление: “За това спасение претърсиха и изследваха пророците, които пророкуваха за благодатта, която бе назначена за вас, като издирваха, КОЕ или КАКВО време посочваше Христовият Дух, Който беше в тях, когато предизвестяваше Христовите страдания и след тях славите. И откри им се, че не за себе си, а за Вас служеха...” (1 Петрово 1:10-12).

Но макар че пророците нямаха привилегията да разбират напълно откритото им, все пак сериозно се стараеха да получат всяка светлина, която Бог намираще за добре да им посочи. “Претърсиха и изследваха” “кое или какво посочваше Христовият Дух, Който беше в тях”. Какъв урок бяха тези предсказания за Божия народ в християнската епоха! За негова полза ги даде Бог на Своите служители и то “не за себе си, а за вас служеха те”. Погледнете тези свети Божии мъже, които бяха “търсили и изследвали” дадените им откровения за поколения, още неродени! Съпоставете святата им прилежност с безгрижното равнодушие на привилегированите от по-късните столетия! Какъв упрек за търсещото удобства, обичащото светското безгрижие човечество, което се задоволява с обяснението, че

пророчествата не били разбираеми!

Ограниченият човешки ум не е способен да схване съветите на Всемогъщия или напълно да разбере крайната цел на намеренията Му, защото е склонен да се заблуждава или се отнася с пренебрежение, които му пречат да проумее небесните вестии. Често умовете на хората, дори и на Божиите служители, са толкова помрачени от човешки възгледи, традиции и фалшиви учения, че само отчасти могат да разберат великите мисли на Бога в Словото Му. Така беше и с Христовите ученици, дори докато Спасителят бе с тях лично. Те бяха повлияни от общоприетите схващания за Месия като земен княз, който трябваше да издигне Израил в световна империя, и не можеха да проумеят значението на думите Му, предсказващи Неговите страдания и смърт.

Сам Христос ги бе изпратил с вестта: “Времето се изпълни и Божието царство наближи; покайте се и повярвайте в благовестието!” (Марко 1:15). Думите Му се основаваха на пророчеството от Даниил 9 глава. Там ангелът заявява, че периодът от 69 седмици ще продължи до явяването на Месия, Княза. С големи надежди и с радост очакваха учениците установяването на месиянското царство в Ерусалим, което да владее над цялата земя.

Те проповядваха поверената им от Христос вест, без да съзнават значението ѝ. Докато проповядването им се основаваше на Даниил 9:25, не разбираха, че според следващия стих от същата глава Месия ще бъде предаден на смърт. Още от рождение сърцата им очакваха славата на една земна империя. Това ги заслепяваше както за подробностите на пророчеството, така и за думите на Христос.

Изпълняваха своя дълг, като предлагаха на еврейския народ поканата на милостта. И тъкмо когато очакваха да видят своя Господ заел Давидовия трон, видяха Го хванат като престъпник, бичуван, подиграван, осъден и издигнат на Голготския кръст. Какво отчаяние и скръб измъчваха сърцата им през дните, докато техният Господ спеше в гроба!

Христос бе дошъл точно на определеното време и по начина, предсказан в пророчеството. Неговата служба бе изпълнила Писанието до най-малката подробност. Бе проповядвал вестта за спасение и словото Му “беше с власт”. Слушателите бяха опитали в сърцата си, че то е от Небето. Словото и Божият Дух потвърдиха Божествената мисия на Сина.

Учениците още продължаваха да са предани на своя любим Учител. И все пак несигурност и съмнение владееха умовете им. В душевната си болка не си спомняха Христовите думи, посочващи Неговите страдания и смърт. Ако Исус от Назарет бе истинският Месия, щяха ли така да бъдат изложени на скръб и разочарование? Този въпрос ги измъчваше, докато през безнадеждните часове на онази събота - между смъртта и възкресението Му, Спасителят почиваше в гроба Си.

Макар че тъмната нощ на грижите падна над Исусовите последователи, те все пак не бяха изоставени. Пророкът беше казал: “Ако и да седна в тъмнина, Господ ще ми е светлина... ще... ме изведе на светлината, ще видя правдата Му”. “И самата тъмнина не укрива нищо от тебе: и нощта свети като ден. Тебе е тъмнината като виделината” (ЦП). Бог беше казал: “Виделина изгрява в тъмнината за праведните”. “Ще доведе слепите през път, който не са знаели, ще ги вода в пътеки, които им са били непознати; ще обърне тъмнината в светлина пред тях и неравните места ще направя равни. Това ще сторя и няма да ги оставя” (Михей 7:8-9; Пс. 139:12, 112:4; Исаия 42:16).

Вестта, проповядвана от учениците в името на Господа, бе вярна във всяко отношение и посочваните от тях събития се разиграха тъкмо по това време. “Времето се изпълни и Божието царство наближи!” - това бе вестта им. “Времето”, или 69-те седмици (Даниил 9 глава), трябваше да се изпълни до идването на Месия. “Помазаникът” Христос бе помазан със

Светия Дух при кръщението Му от Йоан в реката Йордан. И “Божие царство”, за което заявяваха, че е наближило, настъпи при смъртта на Христос. Но това не бе царството, свързано със земната история, в която бяха поучавани да вярват. То не бе и бъдещото непреходно царство, което ще настане, когато “царството и владичеството, и величието на царствата под цялото небе, ще се дадат на хората - светиите на Всевишния, Чие царство е вечно и на Когото всичките владичества ще служат и ще се покоряват” (Даниил 7:27). В библейския език изразът “Божие царство” се употребява, за да се означат и двете: царството на благодатта и царството на славата. Павел не говори за царството на благодатта в посланието си към евреите. След като посочва Христос, състрадателния Ходатай, Който съчувства на “нашите немощи”, апостолът продължава: “Затова нека пристъпваме с дръзновение към ПРЕСТОЛА НА БЛАГОДАТТА, за да придобием милост и да намерим благодат...” (Евр. 4:15-16). Престолът на благодатта представлява царството на благодатта; понеже съществуването на един трон предполага и съществуването на едно царство. В много от своите притчи Христос употребява израза “небесното царство” за действието на Божествената благодат в сърцата на хората. Ако и престолът на славата представлява царството на славата, за него се отнасят думите на Спасителя: “А когато дойде Човешкият Син в славата Си и всичките свети ангели с Него, тогава ще седне на славния Си престол. И ще се съберат пред Него всичките народи” (Матей 25:31-32). Това царство е още бъдеще. То няма да се установи до второто пришествие на Христос.

Царството на благодатта бе установено непосредствено след грехопадението на човека, когато бе съставен план за изкуплението на виновния човешки род. Съществуваше тогава в намерението и чрез обещанието на Бога, а хората можеха да станат негови поданици чрез вяра. Фактически обаче то не се установи до смъртта на Христос. Веднага след като започна земната Си мисия, Спасителят, изтощен от човешкото коравосърдечие и неблагодарност, би могъл да се освободи от Голготската жертва. В Гетсимания чашата на страданието трепереше в ръката Му. Още там можеше да избърше кървавата пот от челото Си и да остави виновния човешки род да загине в нечестието си. Ако бе направил това, не би имало никакво изкупление за падналия човек. Но когато Спасителят отдаде живота Си и с последното Си дихание извика: “Свърши се!”, тогава бе осигурено изпълнението на спасителния план. Обещанието за спасение, дадено на съгрешилата двойка в Едем, бе потвърдено. Царството на благодатта, съществувало дотогава чрез Божието обещание, сега бе установено.

Така тъкмо смъртта на Христос - събитието, смятано от учениците за пълно проваляне на техните надежди, ги утвърди във вековете. Исусовата смърт, причинила им жестоко разочарование, бе всъщност най-голямото доказателство за истинността на вярата им. В събитието, донесло им скръб и отчаяние, се коренеше бъдещият живот и вечното щастие на Божиите верни от всички времена.

Въпреки несбъднатите очаквания на учениците, планете на безкрайната Милост се изпълняваха. Сърцата им бяха спечелени чрез Божествената благодат и мощ на учението на Този, Който говореше така, както “никога човек не е говорил” (Йоан 7:46), но чистото злато на любовта им към Исус бе смесено със сгурията на светска гордост и себелюбиви амбиции. Още в пасхалната стаичка в оня тържествен час, когато Учителят им навлизаше в сянката на Гетсимания, “стана още и препирня помежду им кой от тях се счита за по-голям” (Лука 22:24). Виждаха във въображението си картината на трона, короната и славата, когато пред тях бяха позорът и душевните мъки в Гетсиманската градина, съдебната зала и кръстът на Голгота. Гордостта на сърцата им и жаждата за светски почести ги караха

да се държат упорито за фалшивите учения на тяхното време и да не обръщат внимание на думите на Спасителя за истинското естество на Неговото царство, на страданията и смъртта. Последница от тези им заблуждения беше тежкото изпитание, допуснато за тяхното поправяне. Макар че учениците бяха разбрали погрешно значението на вестта и не видяха осъществени очакванията си, разгласяваха повереното им от Бога предупреждение, и Господ искаше да възнагради вярата и да уважи послушанието им. Трябваше да поемат делото и да прогласяват между всички народи славното евангелие за техния възкръснал Господ. Горчивото преживяване бе допуснато точно, за да бъдат подготвени за тази задача. След възкресението Исус се яви на учениците Си по пътя за Емаус “и като почна от Мойсей и от всичките пророци, тълкуваше им писаното за Него във всичките писания” (Лука 24:27). Сърцата им се развълнуваха. Вярата им се разпали. Възродиха се “за жива надежда” още преди Исус да им се беше открил. Неговата цел бе да просветли разсъдъка им и да закрепи вярата им в твърдото пророческо слово. Той желаше истината да хване здраво корен в умовете им, не просто защото бе потвърдена от Неговото лично свидетелство, но поради неоспоримите доказателства, представени в символите и сенките на церемониалния закон, както и в пророчествата на Стария завет. Необходимо бе Христовите последователи да имат интелигентна вяра не само заради самите тях, но и за да могат да проповядват на света познанието за Христос. И като първа стъпка в разпространяването на това познание Исус насочи учениците към “Мойсей и пророците”. Такова беше свидетелството на възкръсналия Спасител за стойността и важността на старозаветните писания.

Каква промяна се извърши в сърцата на учениците, когато още един път срещнаха обичаните черти на своя Учител! (Лука 24:32). В по-пълнен и съвършен смисъл откогато и да било преди това бяха намерили те Оня, “за Когото писа Мойсей в закона и за Когото писаха пророците...” (Йоан 1:45). Несигурността, страхът, съмнението изчезнаха пред пълната увереност, пред разкритата вяра. Затова не е чудно, че след възкресението Му “бяха постоянно в храма, хвалещи и благославящи Бога” (Лука 24:53). Народът, който знаеше само за позорната смърт на Спасителя, очакваше да види на лицата им изразена скръб, объркване и поражение; а вместо това виждаше радост и триумф. Каква подготовка бяха получили учениците за предстоящото им дело! Те бяха преминали, може би, през най-тежкото изпитание, което би могло да ги стигне, и бяха видели, че, когато по човешки всичко изглеждаше изгубено, Словото Божие се изпълняваше победоносно точно. И какво можеше отсега нататък да разклати вярата им или да охлади горещата им любов? В най-горчивите си страхове имаха една “твърда утеха” (ЦП) една “здрава и непоколебима котва” за душата (Евр. 6:18-19). Бяха свидетели на Божията мъдрост и мощ и бяха уверени, че “нито смърт, нито живот, нито ангели, нито власти, нито сегашното, нито бъдещето, нито сили, нито височина, нито дълбочина, нито кое да било друго създание” би могло да ги отлъчи “от Божията любов, която е в Христа Исуса, нашия Господ”. “Във всичко това”, казваха те, “ставаме повече от победители чрез Този, Който ни е възлюбил” (Римл. 8:37-39). “Но Словото Божие трае до века” (1 Петрово 1:25). “Кой е оня, който ще ги осъжда? Христос Исус ли, Който умря, а при това и биде възкресен от мъртвите, Който е от дясната страна на Бога и Който ходатайства за нас?” (Римл. 8:34).

Господ казва: “И людето Ми няма никога да се посрамят” (Йоил 2:26). “Вечер може да влезе плач да пренощува, а на сутринта иде радост” (Пс.30:5). Когато учениците срещнаха Спасителя в деня на възкресението и сърцата им запламтяха, докато слушаха думите Му; когато гледаха главата, ръцете и нозете, наранени заради тях; когато преди възнесението Си Исус ги заведе до Витания, вдигна благославящ ръцете Си

и им заповяда: “Идете по целия свят и проповядвайте благовестието на всяка твар (Марко 16:15), и после добави: “И ето, Аз съм с вас през всичките дни...” (Матей 28:20); когато в деня на Петдесетницата обещаният Утешител слезе, небесната сила бе дадена и душите на вярващите бяха изпълнени с осезателното присъствие на възнеслия се Господ, дали тогава, макар че пътят им трябваше да води през жертви и мъченическа смърт, биха разменили службата на евангелието на Неговата благодат и “венеца (правдата)” (2 Тимотей 4:8), който щяха да получат при Неговото явление, със славата на земен трон - надеждата на тяхното по-ранно ученичество? Но “Този, Който според действащата в нас сила може да направи несравнено повече, отколкото искаме или мислим” (Еф. 3:20), им бе дал заедно със съучастието в страданията Си и съучастие в радостта Си - в радостта да привеждат “много синове в слава” (Евр. 2:10). Това е една неизказана радост, една “вечна тежина на слава” (2 Кор. 4:17) и “сегашните временни страдания”, както казва Павел, не са нищо в сравнение “със славата, която има да се открие към нас” (Римл. 8:18).

Преживяването на учениците, проповядвали “евангелието на царството” при първото Христово идване, има съответствие в преживяването на учениците, разпространяващи вестта за Неговото второ пришествие. Както те излязоха и проповядваха: “Времето се изпълни и Божието царство наближи”, така и Милър и неговите съработници възвестяваха, че най-дългият и последният пророчески период, представен в Библията, е почти изтекъл, че съдът е непосредствено предстоящ и че вечното царство скоро ще настъпи. Проповедта на учениците за времето бе основана на 70-те седмици от книгата на пророк Даниил, деветата глава. Разпространяваната от Милър и неговите съмишленици вест обявяваше изтичането на 2300-та денонощия, от които 70-те седмици са част. По такъв начин и двете проповеди имаха за основа изпълнението на различни части от един и същ пророчески период. Както първите ученици, Уилям Милър и приятелите му не разбираха напълно съдържанието на проповядваната вест. Отдавна поддържани в църквата заблуди им пречеха да изтълкуват правилно една важна точка от пророчеството. Затова, макар да проповядваха вестта, която Бог им беше поверил да разнесат на света, все пак претърпяха разочарование, защото погрешно разбираха значението ѝ.

При обяснението на Даниил 8:14 - “До две хиляди и триста денонощия, тогава светилището ще се очисти”, Милър споделяше всеобщо възприетото гледище, че земята е светилището, вярваше, че очистването му представлява очистването на земята чрез огън в деня на Господнето идване. Затова, когато откри, че продължителността на периода от 2300 денонощия беше точно определена, заключи, че това разкрива времето на Пришествието. Неговото заблуждение идваше от споделянето на общоприетия възглед за светилището.

В образната система на богослужение - сянка на жертвата и свещеничество-то на Христос, очистването на светилището представляваше последната служба, извършвана от първосвещеника в годишния цикъл на неговата служба. Това беше заключителното дело на изкуплението - премахването на греха от Израил. То символизираше края на службата на нашия Първосвещеник в Небето, когато премахва или заличава греховете на Своя народ, отбелязани в небесните книги. Тази служба включва едно изследване, една присъда и е непосредствено преди Христовото пришествие в небесните облаци с голяма слава и сила; защото, когато Той дойде, всеки случай ще бъде решен. Исус казва: “...У Мене е наградата, която давам да отплатя на всекиго според каквито са делата му” (Откр.22:12). Този съд преди Пришествието е съобщен в първата ангелска вест в Откр. 14:7 - “Бойте се от Бога и въздайте Нему слава, защото настана часът, когато Той ще съди”.

Разгласяващите предупреждението, проповядваха точната вест на точното време. Но както първите ученици, които заявяваха въз основа на Даниил, 9 глава: “Времето се изпълни и Божието царство наближи”, а в същото време не успяха да схванат предсказаното за смъртта на Месия, така и Милър и неговите съработници проповядваха вестта, основана на Даниил 8:14 и Откр.14:7, а пропуснаха да забележат, че в Откр.14 бяха изложени и други вести, които също трябваше да бъдат проповядвани преди пришествието на Господа. Както учениците се заблудиха за царството, което трябваше да бъде установено в края на 70-те седмици, така и адвентистите се заблудиха за събитието, което трябваше да се случи в края на 2300-та денонияция. И в двата случая приемането, или по-скоро придържането към общоприети заблуди, заслепи умовете за истината. И двете групи изпълняваха Божиата воля вестта да бъде предадена на хората, и двете групи бяха разочаровани в резултат на погрешното разбиране на вестта.

Все пак, като допусна предупреждението за съда да бъде разгласено точно по този начин, Бог постигна Своята добра цел. Великият ден бе наближил и Той в Своето провидение доведе хората до пробата на едно определено време, за да им открие онова, което се намира в техните сърца. Вестта бе предназначена за изпитване и очистване на църквата. Вярващите трябваше да осъзнаят дали чувствата им принадлежат на света, или на Христос и Небето. Те изповядваха, че обичат Спасителя; сега трябваше да докажат любовта си. Бяха ли готови да се откажат от светските си надежди и егоистични планове и с радост да посрещнат пришествието на своя Господ? Вестта бе предназначена да разберат истинското си духовно състояние; тя бе изпратена от милост, за да ги събуди и да ги накара да потърсят Господа с разкаяние и смирение.

И разочарованието - макар и последица от личното погрешно разбиране на вестта, трябваше да послужи за добро. То постави на изпитание сърцата, изповядвали, че приемат предупреждението. Щяха ли пред разочарованието да се откажат бързо от своите духовни преживявания и да отхвърлят доверието си в Божието слово? Или щяха с молитва и смирение да се опитат да осмислят къде точно не бяха разбрали значението на пророчеството? Колко от тях бяха действали от страх, от моментен импулс и просто емоционално? Колко бяха колебаещите се и невярващи? Хиляди изповядваха, че чакат с любов идването на Господа. Щяха ли да се откажат от вярата си, когато бяха изложени на подигравките и хулите на света и на понасянето на изпита от отлагането и разочарованието? Щяха ли да отхвърлят истините, основани върху най-ясното свидетелство на Неговото Слово, понеже не можеха веднага да разберат Божието действие?

Този изпит щеше да разкрие устойчивостта на истински повярвалите и послушни на онова, което бяха приели като учение от Словото Божие и от Божия Дух. То щеше да ги научи, както само едно такова преживяване би могло да стори това, че е опасно да се приемат човешки теории и тълкувания, вместо да се остави Библията сама да тълкува себе си. За чедата на вярата объркването и скръбта - резултат на заблудата, щяха да издействат нужното поправяне. Те щяха да бъдат доведени до по-основно изучаване на пророческото слово. Щяха да бъдат научени да изследват по-внимателно основата на вярата им и да отхвърлят всичко, което не се основава на истината в Писанието, колкото и широко да е прието то в християнския свят.

При тези вярващи, както и при първите ученици, тъмното на глед в часа на изпитанието, в последствие щеше да се проясни. Ако можеха да видят “светлината от Господа”, биха разбрали, че въпреки произлезлите от заблуденията им трудности, милостивите Му намерения към тях са се изпълнявали постоянно. Те биха преживели благословената истина, че Той

е “много жалостив и милостив”, че Неговите пътища “са милосърдие и вяръност към ония, които пазят завета Му и изявлението Му”.

20

Всеобщо религиозно пробуждане

В пророчеството за първата ангелска вест в Откровение, 14 глава с прогласяването на скорошното Христово идване е предсказано голямо религиозно пробуждане. “Посред небето” се вижда да лети един ангел, “който имаше вечното благовестие, за да прогласява на обитаващите по земята и на всеки народ и племе, език и люде”. “Със силен глас” проповядваше той вестта: “Бойте се от Бога и въздайте Нему слава, защото настана часът, когато Той ще съди; и поклонете се на Този, Който е направил небето и земята, морето и водните извори” (Откр. 14:6-7).

Забележително е, че като вестител на това предупреждение е определен ангел. Угодно е било на Божествената мъдрост да представи възвишения характер на делото и силата и славата, които го придружават чрез чистотата, славата и мощта на небесен пратеник. А летенето на ангела “посред небето”, “силният глас”, с който се проповядва вестта, и нейното разнасяне между всички “обитаващи по земята” - “всеки народ и племе, език и люде” - изразяват скоростта и всеобхватното разпространяване на движението.

Самата вест дава светлина за времето, когато трябва да се осъществи то. Заявява се, че е част от “вечното благовестие” и се възвестява откриването на съда. Вестта за спасението е била проповядвана във всички епохи, но тя е част от евангелието, което щеше да бъде проповядвано само в последните дни, понеже само тогава можеше да бъде вярно, че часът на съда е настъпил. Пророчествата посочват поредица от събития, достигащи до откриването на съда. Това е вярно особено за книгата “Даниил”. Онази част от пророчеството тук обаче, която се отнасяше до последните дни, бе заръчано на Даниил да скрие и запечата “до последното време” (ЦП). Едва когато настъпеше то, можеше да бъде проповядвана вестта за съда, основана на изпълнението на тези пророчества. Но в последното време, казва пророкът, “мнозина ще я изследват и знанието ще се умножава” (Даниил 12:4).

Апостол Павел предупреждаваше църквата да не очаква Христовото пришествие в неговите дни. “Защото това няма да бъде - казва той, - докато първо не дойде отстъплението и не се яви човекът на греха, синът на погибелта” (2 Сол. 2:3). Едва след голямото отстъпление и след дългия период, когато владее “човекът на греха”, ние можем да очакваме пришествието на нашия Господ. “Човекът на греха”, “тайната на беззаконието”, “синът на погибелта”, “лукавият” представляват папството, което според пророчеството трябваше да поддържа върховенство в продължение на 1260 години. Този период свърши в 1798 година. Христовото идване не можеше да стане преди нея. Павловото предупреждение обхваща цялата християнска епоха до 1798 година. И едва след това трябваше да бъде проповядвана вестта за Христовото пришествие. Такава вест в миналите векове никога не е била прогласявана. Павел, както знаем, не я е проповядвал; той обясняваше на братята си, че пришествието на Господа ще стане в едно далечно за техните дни бъдеще. Реформаторите също не я проповядваха. Мартин Лутер очакваше съда около 300 години след своето време. Но от 1798 г. нататък книгата на пророк Даниил бе разпечатана, разбирането на пророчествата се увеличи и

мнозина започнаха да проповядват тържествената вест за близкия съд. Както Великата реформация в XVI в., така и адвентното движение се появи едновременно в различни страни на християнския свят. Както в Европа, така и в Америка мъже на вярата и молитвата бяха побудени да изучават пророчествата и, проследявайки боговдъхновения доклад, намериха убедителни доказателства, че краят на всичко е наблизил. В различни страни се появиха изолирани групи християни, повярвали само чрез изучаването на Свещеното писание, че идването на Спасителя е близо. През 1821 г., три години след като Милър стигна до своето разбиране за пророчествата, посочващи времето на съда, д-р Йозеф Волф, “мисионерът на света”, започна да проповядва скорошното идване на Господа. Волф бе от еврейски произход, роден в Германия, с баща равин. Още в ранна възраст се бе убедил в истинността на християнската религия. Активният му, изследващ ум е поглъщал жадно разговорите в бащиния дом. Там всеки ден се събирали благочестиви евреи на разговор за надеждите си и за очакванията на своя народ, за славата на идващия Месия и за възстановяването на Израил. Един ден момчето чуло името на Исус от Назарет и запитало, кой е той. “Един извънредно даровит юдеин - бил отговорът, - но понеже претендирал, че бил Месия, еврейският съд го осъдил на смърт”. “А защо - продължило момчето - Ерусалим е разрушен и защо ние сме в плен?” “Уви, уви! - отговорил бащата.- Защото юдеите избиваха пророците.” У детето веднага се появила мисълта: “Може би и Исус от Назарет е бил пророк и юдеите са го убили, макар и невинен” (Йозеф Волф. Пътуванията и приключенията на преподобния, т. 1, с. 6). Тъй силно било породеното у детето чувство, че макар да му било забранено да влиза в християнска църква, то често стояло пред вратата, за да слуша проповедта.

Едва седемгодишен, той се похвалил на един възрастен съсед християнин за бъдещия триумф на Израил при идването на Месия. На думите му старият човек отговорил любезно: “Мило момче, аз ще ти кажа кой е истинският Месия: Той е Исус от Назарет..., Когато твоите предшественици разпънаха, както избиваха пророците в древността. Иди си у дома и прочети 53-тата глава от Исаия и ще се убедиш, че Исус Христос е Божият Син” (пак там, т. 1, с. 7). Момчето веднага се почувствало убедено, че това сигурно е така. Отишло си вкъщи, прочело посочения текст и останало учудено, как толкова съвършено се е сбъднало всичко в лицето на Исус от Назарет. Докрай ли са били верни думите на християнина? Помолвило баща си да му обясни пророчеството, но той му отвърнал с такова мрачно мълчание, че никога повече не посмяло да отвори дума по този въпрос. Така у него постепенно започнало да се засилва желанието да узнае още нещо за християнската религия.

В еврейския му домашен кръг познанието, което търсело, се криело старателно от него; но момчето, щом навършило единадесет години, напуснало дома на баща си и тръгнало по света да получи образование и да си избере религия и призвание. Известно време намерило подслон при роднини, но скоро било изпъдено като отцепник и трябвало само и без средства да си проправя път между чуждите. Ходело от място на място, учело прилежно и се издържало, като преподавало уроци по еврейски. Под влиянието на един католически учител юношата приел римската вяра и решил да стане мисионер сред собствения си народ. С това намерение няколко години по-късно постъпил в Института за пропаганда в Рим, за да продължи образованието си. Тук неговият навик да мисли независимо и да говори открито станал причина да го упрекнат в еретичество. Обявил се открито срещу злоупотребите в църквата и наблегнал на необходимостта от реформа. Отначало папските сановници се отнасяли към него с особено благоволение, но след известно време трябвало да напусне Рим. Под надзора на църквата спирал тук и там, докато се убедил, че никой не би

могъл да го накара да се подчини на римското иго. Бил обявен за непоправим и го оставили да върви, където иска. Тогава заминал за Англия и след като приел протестантската вяра, преминал към Англиканската църква. След двегодишно изучаване, през 1821 г. встъпил в своята мисия.

Приел великата истина за първото идване на Христос като “човек на скърби и навикнал на печал”, Волф разбира, че пророчествата представят със също такава яснота и Неговото второ идване със сила и слава. И в стремежа да покаже на народа си Исус от Назарет като Обещания и явяването Му в унижение като жертва за хората, същевременно посочва и Неговото второ идване като Цар и Освободител.

“Исус от Назарет, истинският Месия - казваше той, - Чийто ръце и нозе бяха прободени, Оня, Който бе поведен като агне на заколение, Който бе известен като човек на болки и навикнал на страдания, Който дойде първия път, след като скиптърът и жезълът на владичеството бяха отнети от Юда, ще дойде втори път в облаците небесни с тръба на архангел” (Йозеф Волф. Изследвания и мисионски трудове. С. 62) и ще застане на Елеонската планина; и онова владичество над творението, поверено някога на Адам и изгубено от него (Бит. 1:26, 3:17), ще бъде дадено на Исус. Той ще бъде цар на цялата земя. Стенанията и оплакванията на творението ще престанат, а ще се чуват хвалебни и благодарствени песни... Когато Исус дойде в славата на Отца Си със Своите свети ангели..., мъртвите вярващи ще възкръснат най-напред (1 Сол. 4:16; 1 Кор. 15:23). Това възкресение ние, християните, наричаме първо. Тогава животинският свят ще промени естеството си (Исая 11:6-9) и всички ще се подчинят на Исус (Пс. 8). “Ще владее всеобщ мир” (Йозеф Волф. Журнал на преподобния. С. 378-379). “Господ отново ще погледне към земята и ще каже: Ето, всичко е много добро!” (пак там, с. 294).

Волф вярваше, че идването на Господа е близо. Неговото тълкувание на пророческите периоди се отклоняваше само с няколко години от времето, посочвано от Милър. На всички, които въз основа на текста: “А за оня ден и час никой не знае...”, се опитваха да докажат, че хората не трябвало да знаят нищо за близостта на Христовото пришествие, Волф отговаряше: “Казал ли е нашият Господ, че оня ден и час няма да станат известни НИКОГА? Не ни ли е дал знамения на времето, за да разберем поне ПРИБЛИЖАВАНЕТО на Неговото идване, както познаваме по смокиновото дърво, когато даде листа, че лятото е близо? (Матей 24:32). Трябва ли никога да не узнаем нищо за времето, когато Сам ни напомня не само да четем пророк Даниил, но и да го разбираме? И не се ли казва в книгата Даниил, че тези думи трябва да останат скрити до последно време (каквото бе случаят за неговото време) и че “мнозина ще я изследват” (на еврейски изразът означава “разгледат и обмислят върху времето”) и ЗНАНИЕТО (по отношение на времето) ще се умножи” (Даниил 12:4). Освен това с тези думи нашият Господ съвсем не иска да каже, че ПРИБЛИЖАВАНЕТО на времето не трябва да бъде познато, а само, че ТОЧНИЯТ “ДЕН И ЧАС никой не знае”. Той казва, че ни е достатъчно да знаем знаменията на времето, да се подготвим за Неговото идване, както Ной приготви ковчега (Йозеф Волф. Изследвания и мисионски трудове. С. 404-405).

Относно общоприетото тълкуване или изкривяване на Святото писание Волф писа: “По-голямата част от християнската църква се е отклонила от ясният смисъл на Светото писание и се е обърнала към будистката илюзорна система, която вярва, че бъдещото щастие на човечеството ще се състои в блуждаене из въздуха; те приемат, че под юдеи трябва да се разбира езичници; че под Ерусалим трябва да се разбира църквата; а като се каже земя, това означава небе и идването на Господа - напредъкът на мисионските общества; че отиването на планината на дома Господен

означава едно голямо събрание на методистите” (Йозеф Волф. Журнал на преподобния. С. 96).

В продължение на 24 години, до 1845, Волф пътува навсякъде: в Африка, Египет и Абисиния; в Азия пропътува Сирия, Персия, Бухара и Индия. Посети и Съединените щати, като на отиване проповядва и в остров Света Елена. През август 1837 г. пристигна в Ню Йорк; проповядва там, а след това във Филаделфия и Балтимор и най-после - във Вашингтон. “Тук, казва той, по предложението на бившия президент Джон Куинси Адамс в едно от зданията на конгреса единодушно ми бе предоставена на разположение Конгресната зала, за да изнеса лекция. Това стана една събота, бях почетен от присъствието на всички членове на Конгреса, както и от епископа на Виржиния, а също така от духовенството и граждани на Вашингтон. Същото уважение ми бе оказано и от членовете на правителството на Ню Джърси и Пенсилвания, в чието присъствие изнесох лекции върху моите изследвания в Азия, както и върху личното царуване на Исус Христос” (пак там, с. 398-399).

Д-р Йозеф Волф пропътува в много трудности и при безброй опасности повечето от нецивилизованите страни без закрилата на което и да е европейско правителство. Бе бит с пръчка по ходилата, гладувал бе, продаван бе като роб и три пъти осъждан на смърт. Нападан бе от разбойници и не веднъж е бил на границата между живота и смъртта. При един такъв случай му било обрано всичко, което е притежавал, и се наложило пеш да извърви стотици мили през планината, а снегът го шибал в лицето и босите му нозе се вдървявали.

Когато го предупреждават да не отива невъоръжен между диви и враждебни племена, той обяснява, че е въоръжен “с щит”, а именно - с “молитвата, ревността за Христос и доверието в Неговата помощ”. “Аз имам също, казваше, любовта към Бога и към моя ближен в сърцето си и Библията в ръката си” (У. Д. Адамс. В непрекъсната опасност. С. 192). Където и да отидеше винаги носеше със себе си Библията на еврейски и английски. За едно от по-късните си пътувания казва: “Аз... държах Библията отворена в ръката си. Чувствах, че силата ми беше в тази книга и че само нейната мощ ме поддържаше” (пак там, с. 192).

По такъв начин Йозеф Волф издържаше в работата си, докато вестта за съда бе разнесена до по-голямата част от обитаемия глобус. Разпространяваше Божието слово на различни езици между евреи, турци, перси, индуси и много други народности и племена и навсякъде възвестяваше идващото царство на Месия.

При пътуванията си в Бухара срещна учението за скорошното пришествие на Господа у едно отдалечено и изолирано племе. Пише: “Арабите на Йемен притежават една книга, наречена “Сеера”. Тя дава светлина за второто идване на Христос и Неговото царуване в слава; и очакват в 1840 г. да станат големи събития” (Йозеф Волф. Журнал на преподобния. С. 377). “В Йемен... аз прекарах шест дни с чедата на Рихав. Те не пият вино, не саят лозя, не сеят, живеят в шатри и размишляват върху думите на Йонадав, сина на Рихав. При тях се намираха и израилтяни от племето на Дан..., които заедно с чедата на Рихав очакваха скорошното идване на Месия в небесните облаци” (пак там, с. 389).

Подобна вяра друг мисионер намерил и в Татария. Татарски свещеник му задал въпроса кога ще дойде Христос втори път. Когато мисионерът отговорил, че не знае нищо за това, свещеникът останал много учуден от невежеството на човек с претенцията, че е учител по Библия и му обяснил собственото си вярване, основано върху пророчеството, че Христос трябвало да дойде около 1844 година.

В Англия адвентната вест започнаха да проповядват още в 1826 година. Тук движението не прие такава определена форма, както в Америка; точното време на Христовото пришествие не бе така всеобщо проповядвано,

както великата истина за скорошното Му идване в сила и слава. И това бе не само между другомислещите, сектантите, неконформистите и нечислящите се към Англиканската официална църква. Морънт Брок, английски писател, заяви, че около 700 проповедници от Англиканската църква се заели с проповядването на това “евангелие на царството”. Вестта, която посочваше 1844 г. като време за Христовото идване, бе проповядвана и във Великобритания. Публикациите върху адвентното движение, издавани от Съединените щати, получиха широко разпространение. В Англия се преиздаваха книги и списания. През 1842 г. Робърт Уинтър, англичанин по рождение, приел адвентната вяра в Америка, се завърна в родината си, за да проповядва идването на Господа. Мнозина се присъединиха към него и вестта за съда бе разпространена в различни части на Англия.

В Южна Америка Лакунца, испанец и йезуит, сред невежеството и измамите на свещеничеството се сдобил със Священото писание и така познал и възприел истината за скорошното Христово пришествие. Подбуден вътрешно да съобщи предупреждението, но все пак избягвайки църковното наказание на Рим, той публикува своите възгледи под синоним “Рабби бен изра”, представяйки се като приел християнството евреин. Лакунца живее през XVIII столетие, но книгата му, открита в Лондон, бе преведена на английски език около 1825 г. Изданието ѝ допринесе за нарастване на породения вече в страната интерес към Христовото пришествие.

В Германия учението бе проповядвано през XVIII столетие от Бенгел, проповедник на Лутеранската църква и прочут библейски учен и критик. След завършването на образованието си Бенгел се посвещава на изучаване на теологията, към която е устремен по природа, като се имат предвид сериозността и религиозната насоченост на ума му, задълбочен от ранното обучение и дисциплина. Както и други мислещи млади мъже преди и след него, и той трябвало да се бори с религиозни съмнения и трудности. С дълбоко чувство говори за “многото стрели, които са пронизвали бедното му сърце и са правили младостта му тежко поносима” (Енциклопедия Британика. 9 изд., ст. Бенгел). Като член на Вюртенбергската консистория се обявил в защита на религиозната свобода. “Макар да поддържаше всички права и привилегии на църквата, той ходатайстваше за свободата на всички, които по съвест се чувстваха принудени да се оттеглят от тяхното общество” (пак там). И досега в родината му се чувства доброто влияние от неговите действия.

Една неделя, преди Рождество, когато Бенгел се приготвял за проповедта си върху Откр. 21 гл., внезапно го огряла светлината относно Христовото пришествие. Предсказанията от Откровението се открили пред ума му, както никога дотогава. Поразяващата важност и ненадминатата слава на представеното от пророка събитие му въздействали така дълбоко, че бил принуден за известно време да отклони мислите си от този въпрос. Но на амвона той отново се явил пред него живо и с цялата си сила. От този момент Бенгел се посвещава на изучаване на пророчествата, особено на пророчествата от Откровението, и скоро се уверява, че те посочват Христовото идване като близко и предстоящо събитие. Датата, която Бенгел определяше за време на Христовото пришествие, се отклоняваше само с няколко години от приетата по-късно от Милър.

Писанията му се разпространяваха из целия християнски свят. Възгледите му относно пророчеството бяха почти всеобщо възприети в неговата родна държава Вюртенберг, а до известна степен и в други части на Германия. Това движение продължи и след смъртта му. Адвентната вест в Германия бе разпространена по същото време, по което привлече вниманието и в другите страни. Преди това още някои вярващи отидоха в Русия и образуваха колонии. Вярата в скорошното идване на Христос и днес се поддържа сред германските църкви на тази страна.

Във Франция и Швейцария също изгря светлината. В Женева, където Фарел и

Калвин бяха разпространили истината на Реформацията, Гаусен проповядваше вестта за Второто пришествие. Като студент той възприе духа на рационализъм, проникнал през последната част на XVIII столетие в цяла Европа, и встъпвайки в проповедничеството, не само не познаваше истинската вяра, но дори бе склонен към съмнение. В младостта му особено го привличало изучаването на пророчествата. Прочитайки Ролиновата “Древна история”, вниманието му се спряло върху втора глава от Даниил. Бил поразен от изненадващата точност, с която пророчеството се бе изпълнило, както се виждаше от доклада на историка. За него това станало свидетелство за боговдъхновеността на Свещеното писание, служещо му като котва сред опасностите на по-късните години. Не го задоволяват вече ученията на рационализма. Чрез изследване на Библията и чрез търсене на по-ясна светлина стига след известно време до една здрава вяра.

Продължи по-нататък изследванията си върху пророчествата и стигна до убеждението, че идването на Господа е близо. Под впечатлението на изключителната тържественост и важност на великата истина, пожела да я сподели с народа; но общоприетата вяра, че Данииловите пророчества били непонятни тайни се оказа сериозна пречка в решението му. Най-после, както бе направил и Фарел преди него, когато занесе евангелието в Женева, реши да започне с децата, като чрез тях се надяваше да привлече и родителите.

По-късно, говорейки за целта на това си начинание, каза: “Бих желал да се разбере, че не поради маловажното му значение, напротив, поради високата му стойност поисках да го представя в тази интимна форма и се обърнах към децата. Аз исках да бъда чул, но се страхувах, че това няма да стане, ако се обърна най-напред към възрастните”. “Затова реших да отида при най-малките. Събрах аудитория от деца; ако броят им се увеличиеше, ако видех, че слушат, харесва им, интересно им е и могат да разбират и обясняват предмета, тогава сигурно бих имал и втори кръг слушатели, а възрастните ще видят, че си заслужава човек да се заеме и да изучава. Стигне ли дотук, тогава делото е спечелено” (Л. Гаусен. Пророк Даниил. Т. II, увод).

Старанията му бяха успешни. Докато Гаусен говореше на децата, възрастните идваха и слушаха. Галериите на църквата се пълнеха с внимателни слушатели. Между тях имаше учени и хора с положение и ранг, както и чужденци, дошли в Женева; чрез тях вестта се разнасяше и в други области.

Окуражен от успеха, той публикува своите уроци с надеждата да подтикне към изучаването на пророческите книги в църквите, посещавани от говорещите френски език. “Чрез публикуването на даваните на децата поучения, казва Гаусен, на възрастните, пренебрегващи често такива книги под фалшивия предлог, че били неразбираеми, ние отговаряме: “Как може да са неразбираеми, когато вашите деца ги разбират?” “Имах голямо желание, добавя той, да направя, ако е възможно, познаването на пророчествата популярно в нашите църкви.” “Наистина няма изучаване, което, както ми се струва, да отговаря по-добре на нуждите на времето.” “Чрез това ние трябва да се приготвим за предстоящата скръб и да очакваме Исус Христос.”

Въпреки че Гаусен бе един от най-прочутите и любими проповедници на френски език, след известно време бе уволнен от длъжност главно, защото вместо църковния катехизис - блудкав и рационалистичен учебник, в който всъщност не се говори нищо за положителна вяра, при поучаване на младежта си служеше с Библията. По-късно стана учител в едно богословско училище и в неделен ден продължаваше работата си на преподавател по катехизис, запознавайки децата със Свещеното писание. Книгите му върху пророчествата също предизвикваха голям интерес. От

професорската катедра, чрез пресата и в любимото си занятие на детски учител той упражняваше широко влияние в продължение на много години. Стана причина мнозина да насочат вниманието си към изучаването на пророчествата, съобщаващи, че идването на Господа е близо.

Адвентната вест бе проповядвана и запали всеобщия интерес и в Скандинавия. Мнозина бяха разтърсени от безгрижната си сигурност с вестта да изповядат и да оставят греховете си и да търсят прощение в името на Христос. Духовенството на официалната църква обаче се противопостави на това движение и под негов натиск някои, проповядващи го, бяха хвърлени в тъмница. На много места, където вестителите на скорошното Христово идване бяха принудени да мълчат, Бог се радваше да разгласи вестта по един чуден начин - чрез малки деца. Понеже бяха още малолетни, държавният закон не можеше да ги спре и те си говореха свободно.

Движението проникваше особено сред по-низшите слоеве и точно в скромните жилища на работниците народът се събираше, за да слуша предупреждението. Повечето от самите проповедници - деца живееха в бедни колиби. Някои от тях бяха на не повече от шест - до осемгодишни; и докато животът им свидетелстваше, че обичат Спасителя и се стараеха да живеят в послушание на светите Божии изисквания, всъщност проявяваха само обикновената за детската възраст интелигентност и минимални способности. Застанеха ли обаче пред хора, тогава ставаше ясно, че са движени от влияние, далеч над техните естествени възможности. Тонът и маниерите им се променяха и предупреждението за съда възвестяваха с тържествена мощ, служейки си точно с думите на Святото писание: "Бойте се от Бога и въздайте Нему слава, защото настана часът, когато Той ще съди!" Изобличаваха греховете на народа, осъждаха не само безнравствеността и пороците, но укоряваха и светския дух и отклонението от вярата, съветваха слушателите си да побързат, за да избягнат идещия гняв.

Хората слушаха с трепет. Убеждаващият Божии Дух говореше на сърцата им. Мнозина се почувстваха принудени да изследват Святото писание с нов и по-дълбок интерес, невъздържаните и безнравствените започваха нов живот; други се отказваха от нечестните си привычки. Бе извършвано такова забележително дело, че дори и духовниците на държавната църква признаха, че в движението се усеща Божията ръка.

Божия воля бе вестта за идването на Спасителя да бъде разпространена в скандинавските страни; и когато гласовете на Неговите служители бяха принуждавани да замлъкнат, Той даваше Духа Си на децата, за да бъде завършено делото. Когато Исус, придружен от радостната тълпа, приветстваща Го като Божии Син с възгласи на триумф и размахваща палмови клончета, се приближаваше към Ерусалим, ревнивите фарисеи поискаха от Него да заповяда на народа да млъкне. Но Той им отговори, че всичко това е изпълнение на пророчеството и, че ако хората млъкнеха, камъните биха проговорили. Наплашеният от свещеници и управници народ спря радостните овации, когато Исус влезе през портите на Ерусалим; но децата в двора на храма подеха мелодията и започнаха да викат, размахвайки палмовите си клонки: "Осанна на Давидовия Син!" Когато свещениците с гневно недоволство Му казаха: "Чуваш ли, какво казват тия?" Исус им отговори: "Чувам. Не сте ли никога чели тая дума: "Из устата на младенците и сучещите приготвил Си хвала?" (Матей 21:8-16). Както по времето на Христос Бог действаше чрез деца, така действаше чрез тях и при разнасянето на вестта за Неговото второ пришествие. Трябваше да бъде изпълнено Божието слово, че вестта за идването на Спасителя ще се разнесе между всички народи, племена и езици.

На Уилям Милър и на съмишлениците му бе възложена задачата да проповядват вестта в Америка. Страната стана център на великото адвентно

движение. Тук именно пророчеството за първата ангелска вест получи непосредствено изпълнение. Книгите на Милър и на неговите сътрудници бяха разнесени в най-отдалечените страни. Навсякъде по света, където бяха проникнали мисионерите, се разпространяваше и радостната вест за скорошното завръщане на Христос. Надлъж и шир се носеше вечното евангелие: “Бойте се от Бога и въздайте Нему слава, защото настъпи часът, когато Той ще съди!”

Свидетелството на пророчествата, което изглежда посочваше пролетта на 1844 г. като време за идването на Христос, пускаше дълбоки корени в умовете на хората. Разнасяна от град на град, вестта навсякъде възбуждаше голям интерес. Мнозина бяха убедени, че доказателствата, основаващи се на пророческите изчисления на периодите, са верни, приемаха истината с радост и изоставиха високомерните си мнения. Някои проповедници се отказаха от сектантските си възгледи и чувства, отказаха се от заплатата и от църквата си и се присъединиха към дейността по възвестяване на Исусовото идване. Но така или иначе приелите тази вест проповедници бяха относително малко. Затова в повечето случаи тя бе поверена на скромни миряни. Земеделци напуснаха нивята си, занаятчии - работилниците си, търговци - стоките си, мъже на длъжност - положението и службите си; и все пак работниците бяха много малко в сравнение с делото, което трябваше да се извърши. Състоянието на една безбожна църква и на един тънещ в лукавство свят гнетеше душите на верните стражи и те доброволно търпяха непосилен труд, лишения и страдания, за да могат да призват хора към покаяние и спасение. Макар че Сатана им се противопоставяше, делото напредваше непрестанно и адвентната истина бе приета от хиляди.

Навсякъде се чуваше изпитващото сърцата свидетелство, предупреждаващо грешниците - както светски хора, така и църковни членове, да избягнат бъдещия гняв. Подобно на Йоан Кръстител, предвестника на Христос, проповедниците поставяха бравдата при корена на дървото и увещаваха всички да принасят плодове, достойни за покаяние. Трогателните им призови бяха в явно противоречие с уверенията за мир и сигурност, чуваша се от популярните амвони; и навсякъде, където вестта проникнеше, раздвижваше народа. Простото, непосредствено свидетелство на Святото писание, влагано в сърцата чрез силата на Светия Дух, убеждаваше толкова силно, че малцина можеха да му противостоят напълно. Хора, изповядващи се за религиозни само външно, бяха събуждани от измамната им сигурност. Те съзнаваха отклонението си, светския дух и неверието си, гордостта и себелюбието си. Мнозина търсеха Господа с разкаяние и смирение. Чувствата, тъй дълго придържали се към земни неща, сега се съсредоточаваха към Небето. Божият Дух ги владееше и със смекчени и покорени сърца се присъединяваха към зова: “Бойте се от Бога и въздайте Нему слава, защото настъпи часът, когато Той ще съди!”

Грешници, плачейки, питаха: “...що да сторя, за да се спася?” (Деяния 16:30). Който беше водил нечестен живот, желаше да поправи неправдите си. Всички, намерили мир в Христос, копнееха да видят, че и други споделят това блаженство. Сърцата на родителите се обръщаха към децата им и сърцата на децата - към родителите. Барииерите на гордост и резервираност бяха вдигнати. Правеха се трогателни изповеди и членовете на семействата заработваха за спасението на най-близките и най-скъпите им. Често се чуваха сериозни застъпнически молби. Навсякъде души се молеха на Бога с предсмъртна болка. Мнозина по цяла нощ се бореха в молитва, за да получат уверението, че греховете им са простени, или пък с надеждата роднините или съседите им да преживеят духовна промяна.

Всякакви прослойки се стичаха в събранията на адвентистите. Богат и беден, високопоставен и нищожен жадно искаха, макар и по различни причини, да чуят учението за Христовото пришествие. Господ задържаше

духа на съпротива, докато служителите Му обясняваха основанията за вярата си. Понякога инструментът беше слаб; но Божият Дух даваше мощ на Своята истина. В събранията се чувстваше присъствието на свети ангели и всеки ден броят на вярващите растеше. Когато доказателствата за скорошното Христово идване се повтаряха, големи групи хора слушаха тържествените думи със затаен дъх. Като че небето и земята се приближават едно към друго. Божията мощ се чувстваше от млади и от стари. Мъже влизаха в домовете си със славословия на уста и радостни гласове се чуваха в среднощната тишина. Никой, присъствал на онези събрания, не ще може да забрави сцените на проявен дълбок интерес. Прогласяването на едно определено време за идването на Христос предизвика голяма съпротива у много хора от всички класи, като се почне от проповедниците на амвона и се стигне до най-дръзкия, борещ се срещу Небето грешник. Събдваха се думите на пророчеството: “Преди всичко знайте това, че в последните дни ще дойдат подиграватели, които с подигравките си ще ходят по своите страсти и ще казват: Где е обещаното Му пришествие? Защото, откак са се поминали бащите ни, всичко си стои така, както от началото на създанието” (2 Петрово 3:3-4). Много, претендиращи, че обичат Спасителя, заявяваха, че нямали нищо против учението за Неговото пришествие; възразявали само за точното определяне на времето. Но Божието всевиждащо око четеше в сърцата им. Те не искаха да слушат, че Христос ще дойде да съди света с правда. Бяха неверни служители, делата им не можеха да издържат изпита на Бога в сърцата и се страхуваха да посрещнат своя Господ. Подобно на евреите по време на първото идване на Христос и те не бяха подготвени да посрещнат Исус. Не само отказваха да слушат ясните доказателства от Библията, но и осмиваха очакващите Господа. Сатана и ангелите му ликуваха и хвърляха в лицето на Христос и на светите ангели обвиненията, че така нареченият Божи народ има толкова малко любов към Него, че не желае явяването Му. “Никой не знае деня или часа” възразяваха най-често отхвърлящите адвентната вяра. Библейският текст гласи: “А за оня ден и час никой не знае, нито небесните ангели, нито Синът, а само Отец” (Матей 24:36). Очакващите своя Господ даваха ясно и сполучливо обяснение на библейския текст и погрешното му използване от противниците проличаваше ясно. Тези думи Христос изрече в забележителния разговор със Своите ученици на Елеонския хълм, когато излезе за последен път от храма. Учениците бяха задали въпроса: “...какъв ще бъде белегът на Твоето пришествие и за свършека на века?” Исус им посочи известни белези, казвайки: “...Когато видите всичко това, да знаете, че Той е близо при вратата” (Матей 24:3, 33). Един израз на Спасителя не може да бъде представен така, че да противоречи на друг. Макар никой човек да не знае деня и часа на Неговото идване, все пак ние сме съветвани и от нас се изисква да знаем кога ще е настъпило. По-нататък сме поучавани, че ако пренебрегваме Неговото предупреждение да внимаваме за времето на идването Му, за нас ще бъде също тъй губелно, както бе губелно за живелите в дните на Ной, неузнали кога щеше да дойде потопът. А притчата в същата глава, която сравнява верния служител с неверния и осъжда онзи, казващ в сърцето си: “Господарят ми ще се забави”, показва как при пришествието Си Христос ще възнагради онези, които не са отрекли, а са бдяли и възвестявали Неговото идване. “Затова бдете..., казва Той. Блажен е оня слуга, чийто господар, като си дойде, го намери, че прави така” (Матей 24:42-46). “...ако не бодърстваш, ще дойда като крадец и няма да знаеш в кой час ще дойда върху тебе” (Откр. 3:3).

Павел говори за една група хора, за която явлението на Господа ще бъде неочаквано. “...Господният ден ще дойде както крадец нощем. Когато казват: Мир и безопасност!, тогава ще ги постигне внезапно погубление... и никак няма да избегнат.” Но за внимателно следящите

предупреждението на Спасителя той добавя: “Но вие, братя, не сте в тъмнина, та да ви постигне оня ден като крадец. Защото вие всички сте синове на светлината, синове на деня; не сме от нощта, нито от тъмнината” (1 Сол. 5:2-5).

Така ясно е показано, че Библията не дава никаква причина да останем в незнание относно близостта на Христовото идване. А който търси извинение, за да отхвърли истината, той си затваря ушите и думите: “А за оня ден и час никой не знае...” продължават да се повтарят като ехо от дръзки подигравачи или дори от изповядващи се за Христови служители. Когато хората се пробуждаха и започваха да питат за пътя на спасението, религиозни учители заставаха между тях и истината, като се опитваха да разпръснат опасенията им чрез лъжливо тълкуване на Словото Божие. Неверни духовни стражи се присъединяваха към делото на големия измамник и викаха: “Мир и безопасност!”, когато Бог не беше говорил за мир. Подобно на фарисеите във времето на Христос много хора не само че отказваха да влизат в царството небесно, но и пречеха на искащите да влязат. Кръвта на тези души ще бъде изискана от тях.

Най-скромните и най-преданите в църквите бяха приелите вестта първи. Изучаващите Библията сами, не можеха да не видят противобиблейския характер на всеобщо възприетите възгледи за пророчествата; и навсякъде, където народът не беше контролиран чрез влиянието на духовенството, където сам изследваше Словото Божие, адвентното учение трябваше само да бъде сравнено със Свещеното писание, за да се потвърди неговият Божествен авторитет.

Много хора бяха преследвани от невярващите си братя. За да запазят положението си в църквата, някои се съгласиха да мълчат за своята надежда; други обаче чувстваха, че верността към Бога им забранява да крият поверените им истини. Не малко бяха изключени от църквата, и то не по друга причина, а защото бяха изявили вярата си в идването на Христос. За устоялите на този изпит бяха ценни думите на пророка: “Братята ви, които ви мразят, които ви отхвърлят поради Моето име, са рекли: Господ нека прослави Себе Си, та да видим вашата радост! Но те ще се посрамят” (Исая 66:5).

Божии ангели наблюдаваха с най-голям интерес резултата от предупреждението. Когато църквите отхвърлиха вестта, те се наскърбиха. Но имаше твърде много хора, все още не преживели изпита на адвентната истина; много хора, подведени от свои съпрузи, съпруги, родители или деца, вярваха, че е грях дори само да слушат ересите, проповядвани от адвентистите. На ангелите бе заръчано да бдят вярно над тези души, защото трябваше да ги огрее светлина от Божия трон.

Всички, приели вестта, чакаха с неизразим копнеж идването на своя Спаси-тел. Времето на срещата беше близо, пред вратата. Приближаваха се към този час със спокойна тържественост. Почиваха си в сладкото общуване с Бога - залог за мира, който щеше да им бъде даден при настъпването на светлото бъдеще. Никой, изпитал надеждата и упованието, не може да забрави скъпоценните часове на очакване. Вече няколко седмици преди времето повечето от тях оставиха светските работи настрана. Искрените вярващи разсъждаваха внимателно върху всяка мисъл, всеки подтик на сърцето си, като че лежах на смъртно легло и след няколко часа щяха да затворят очите си за земните сцени. Тогава не се приготвяха “дрехи за възнесение” (виж Приложението); но всички чувстваха необходимостта от вътрешно свидетелство, от доказателство, че са готови да посрещнат Спасителя; техните бели дрехи бяха чистотата на душата - характер, очистен от греха чрез изкупителната кръв на Христос. О, да би имал и сега изповядващият се за Божи народ същия сърцеизпитващ дух, същата сериозна, положителна вяра! Ако бе продължавал по същия начин да се смирява пред Господа и да отправя молбите си към трона на

благодатта, би имал много по-богат духовен опит. Той се моли много малко, много малко е действително убеден в греха, а липсата на жива вяра лишава мнозина от дара на благодатта, предвиден да се даде така богато от нашия Изкупител.

Бог имаше намерение да изпита народа Си. Неговата ръка прикри направената в пресмятането на пророческите периоди грешка. Адвентистите не откриха заблудението; както не го откриха и най-учените от техните противници. Те казаха: “Вашето изчисление на пророческите периоди е правилно. Ще се случи някакво велико събитие, но то няма да бъде Второто пришествие на Христос” (виж Приложението).

Времето на очакването отмина и Христос не се яви, за да освободи народа Си. Всички, надявали се на Спасителя си с искрена вяра и любов, преживяха горчиво разочарование. Но Божието намерение бе постигнато; Той изпита сърцата на изповядващите, че Го чакат. Между тях имаше много, действали само от страх. Вярата им не бе повлияла нито на сърцата, нито на живота им. Когато очакваното събитие не се сбъдна, тези хора заявиха, че не са разочаровани; те никога не били вярвали, че Христос щял да дойде и се присъединиха към подигравачите се със скръбта на истинските вярващи.

Но Исус и небесните множества гледаха с любов и съчувствие на верните, така дълбоко разочаровани вярващи. Ако завесата, отделяща видимия от невидимия свят, би могла да се отдръпне, щяха да се видят ангелите, застанали до тези устойчиви души и закрилящи ги от стрелите на Сатана.

Отхвърлено предупреждение

Уилям Милър и неговите съработници проповядваха учението за Второто пришествие с единствената цел да събудят ближните си, да им помогнат да се приготвят за съда. Бяха се опитали да отворят очите на изповядващите някаква религия за истинската надежда на църквата и за необходимостта от по-дълбок християнски опит. Работеха също и за разбудянето на непокаяните се - да се покаят незабавно и да се обърнат към Бога. “Те не правеха никакви опити да обръщат когото и да било към някаква религиозна секта или партия. Затова работеха сред всички партии и секти, без да се намесват в тяхната организация и дисциплина.”

“С дейността си - твърдеше Милър, - не възнамерявах да предизвикам създаването на каквото и да е течение извън съществуващите общества или пък да облагодетелствам някое от тях за сметка на друго, исках да бъда полезен за всички. Предполагах, че всички християни биха се радвали на надеждата за идването на Христос и че неможещите да видят нещата така, както аз ги виждах, не биха започнали заради това да обичат по-малко онези, които приемат учението. Изобщо не допусках, че някога би имало нужда от отделни събрания. Едничката ми цел бе да насочвам душите към Бога, да известявам света за идващия съд и да накарам хората да приготвят сърцата си така, че да могат да посрещнат своя Господ с мир. В резултат на моя труд повечето от духовно променените се присъединяваха към различните съществуващи църкви” (Блис. С. 328).

За известно време на Милър се гледеше с благоволение, тъй като делото му подпомагаше издигането на църквите. Но когато проповедници и религиозни водачи се обявиха против адвентното учение и поискаха да потушат гласността по този въпрос, не само го сториха от амвона, но и

отказаха на членовете си привилегията да слушат проповеди върху Второто пришествие или дори да изразят надеждата си в свободните срещи в църквата. Така вярващите се изправиха пред изпитания. Те бяха объркани. Обичаха си църквите и не им се искаше да се отделят от тях. Но когато видяха, че свидетелството на Божието слово бе потискано и че им се отказваше да изследват пророчествата, верността към Бога им забрани да се подчиняват. Не можеха повече да приемат отхвърлилите свидетелството на Божието слово за “стълб и подпорка на истината” (1 Тимотей 3:15). Затова се чувстваха оправдани да се отделят от дотогавашните общества. През лятото на 1844 г. около 50 000 члена се оттеглиха от църквите.

По това време в повечето църкви в Съединените щати се забеляза очевидна промяна. От много години съществуваше бавно, но постоянно нарастващо се съоб-разяване със светските привички и обичаи и съответно отслабване на истинския духовен живот. През тази година в почти всички църкви на страната се появиха доказателства за внезапен и явен упадък. Макар да изглеждаше, че никой не е в състояние да отгатне причината, фактът бе забелязан от всички и се коментираше широко както в печата, така и от амвона.

По повод един събор на презвитерството във Филаделфия г-н Барнес, автор на широко разпространен коментар и пастор на една от водещите църкви в града, “заяви, че вече 20 години е на проповедническа служба и до последното причастие не му се е случвало да раздаде Господнята вечеря, без към църквата да се присъединят нови членове. А сега вече НЯМА ПРОБУЖДЕНИЯ, НЯМА ПРОМЕНИ, нито много явно нарастване на благодатта между изповядващите се и никой не идва вече при него на разговор за спасението на душата си. Наред с увеличаването на бизнеса и с цветущите перспективи за търговия и фабрично производство се засилва и светският дух. ТЪЙ Е С ВСИЧКИ РЕЛИГИОЗНИ ОБЩЕСТВА” (“Конгрешански журнал” от 23 май 1844 г.).

През месец февруари същата година проф. Фини от колежа Обърлин каза: “Факт е, че общо взето протестантските църкви на нашата страна са или апатични или несъгласни с почти всички нравствени реформи на епохата. Има някои малки изключения, но не са достатъчни, за да опровергаят извода, че явлението е всеобщо. Имаме и един друг неоспорим факт: липсата на съживително влияние в църквите. Духовната апатия прониква почти във всичко и навлиза извънредно дълбоко; и така, за това свидетелства религиозната преса от цялата страна. Обикновено нещо е църковни членове да се отдават на модата, да посещават заедно с безбожните места за удоволствия, танци и други забавления... Но не е нужно да говорим повече върху тази болна тема. Достатъчно е, че доказателствата се множат и ни връхлитат, за да ни покажат, че църквите общо взето дегенерират по един печален начин. Те са се отдалечили твърде много от Господа и Той се е отдръпнал от тях”.

А в “Религиозен телескоп” един писател свидетелства: “Никога не сме виждали такова всеобщо отпадане, каквото се забелязва днес. Наистина църквата трябва да се пробуди и да се опита да открие причината за това бедствие. Защото всеки, обичащ Сион, трябва така да се отнесе към това състояние. Като се съобразим с “малкото и единични” случаи на покаяние и почти безпрецедентното непокаяние и закоравяване на грешниците, неволно възкликваме: “Забравил ли е Бог да бъде милостив, или - вратата на милостта е заключена?”

Не може да съществува подобен факт, без причината да е в самата църква. Духовната тъмнина обгръща народи, църкви и отделни личности, не защото подкрепата на Божествена благодат се е оттеглила произволно, а защото хората са пренебрегнали или отхвърлили Божествената светлина. Поразителен пример за тази истина е историята на евреите по времето на Христос. Те се отдадоха на света, забравиха Бога и Неговото Слово,

умовете им се замъглиха и сърцата им станаха земни и плътски. Бяха невежи относно идването на Месия и в гордостта и неверието си отблъснаха Изкупителя. Но и тогава Бог не оттегли от еврейския народ познанието или участието в благословенията на спасението. Всички отхвърлили истината обаче изгубиха всяко желание за този небесен дар. Бяха поставили “тъмнина за виделина, а виделина за тъмнина”, докато светлината в тях стана тъмнина; “то колко голяма ще е тъмнината!” (Исаия 5:20; Матей 6:23).

Според сатанинските планове формата на религията трябва да се запазва, важно е да липсва духът на живото благочестие. След като отхвърлиха евангелието, евреите продължиха много ревностно да спазват обичайните церемонии. Съблюдаваха строго своите национални особености, но трябваше да признаят - без Божието присъствие в тях. Пророчеството на Даниил посочваше толкова безгрешно идването на Месия и така директно предсказваше смъртта на Исус, че те избягваха да го изучават. Най-после равините изрекоха проклетие над всички, опитали се да изчислят времето. Осемнадесет века израилтяните остават слепи и непокаяни като тържествено и страшно предупреждение за опасността от отхвърлянето на небесната светлина, равнодушни към милостивите предложения за спасението, незабелязващи благословенията на евангелието.

Еднаквите причини винаги предизвикват еднакви действия. Онзи, който умишлено заглушава чувството за дълг, защото то противоречи на характера му, накрая няма да може да различава истината от заблудата. Разумът се замъглява, сърцето закоравява, съвестта се притъпява и душата се отдалечава от Бога. Там, където вестта на Божествената мъдрост не се цени достатъчно или се пренебрегва, църквата потъва в тъмнина; вярата и любовта охладняват и се появяват отчуждение и разединение. Църковните членове насочват стремежите и силите си към светски начинания, а грешниците стават безчувствени към покаяние.

Първата ангелска вест в Откровение 14 глава, която известява времето на Божия съд и кани всеки да Му се поклони, беше определена да отдели изповядващия се за Божи народ от гибелните влияния на света и да го пробуди да види истинското си състояние на изравняване със света и отклонение от Бога. С нея Бог бе изпратил на църквата предупреждение, което, в случай че бъдеше прието, щеше да поправи злините, отдалечаващи я от Бога. Ако Божиите чедра бяха приели вестта от Небето, бяха смирили сърцата си пред Господа и искрено се стараеха да се приготвят, за да устоят в присъствието Му, Духът и мощта на Бога биха се проявили между тях. Църквата отново би постигнала щастливото състояние на единство, вяра и любов, както в апостолско време, когато вярващите бяха “едно сърце и душа” и “с дързост говореха Божието слово”, когато “Господ всеки ден прибавяше на църквата ония, които се спасяваха” (Деяния 4:32, 31, 2:47).

Ако изповядващите се за Божи народ приемеха светлината на Неговото Слово така, както тя ги огрява, биха постигнали онова единство, за което Спасителят се молеше и което апостолът описва като “единството в духа... в свързката на мира”. “Има - казва той - ЕДНО тяло и ЕДИН Дух, както и бяхте призовани към ЕДНА надежда на званието ви; един Господ, една вяра, едно кръщение...” (Еф.4:3-5).

Такива бяха благословените последици за онези, които приемаха адвентната вест. Те идваха от различни религиозни общества и разделящите ги деноминационни граници биваха събаряни; противоречащи си едно на друго мнения във вярата биваха разгромявани. Противоречащата на Писанието надежда за хилядогодишно царство на мир върху земята бе изоставена, фалшиви схващания за Христовото пришествие бяха поправени, гордост и съобразяване със света - отстранени; неправдите бяха изоставяни, сърцата се свързваха в сладко общуване, царуваха свършена

любов и радост. Щом учението постигна това за малцината приемащи го, същото щеше да извърши и за всички, стига всички да бяха приели. Но църквите като цяло не признаха предупреждението. Техните проповедници, които като “стражи в Израилевия дом” би трябвало да бъдат първите, познали признаците на Христовото идване, не схванаха истината нито от свидетелствата на пророците, нито от знаменията на времето. Тъй като светски надежди и честолюбие изпълваха сърцата им, любовта към Бога и вярата в Неговото Слово бяха охладнели. И когато адвентното учение бе представено, събуди у тях само предразсъдъци и неверие. Фактът, че вестта беше проповядвана повече от миряни, бе посочван като доказателство срещу самата нея. Както някога, ясното Божие свидетелство бе посрещано с въпроса: “Повярвал ли е в Него някой от първенците или от фарисеите?” И тъй като намираха, че бе трудна задача да оборят извлечените от пророческите данни периоди, мнозина разколебаваха хората да не се изучават пророчествата, защото пророческите книги били запечатани и не можело да бъдат разбрани. Много хора, наивно доверяващи се на своите духовни пастири, отказваха да слушат предупреждението, а други, макар че бяха убедени в истината, не смееха да я признаят, “за да не бъдат отлъчени” (Йоан 12:42). Изпратената от Бога вест за изпитване и пречистване на църквата откриваше много ясно колко голям беше броят на обърналите сърцата си към света вместо към Христос. Връзките, обвързващи ги със земята, бяха по-силни от тези, които ги теглеха към небето. Те слушаха гласа на светската мъдрост и обръщаха гръб на изпитващата сърцето вест на истината.

Като отказаха да чуят предупреждението на първия ангел, отхвърлиха средството, предвидено от Небето за тяхното възстановяване. Презряха носещия благодат пратеник, който би могъл да им помогне да се поправят злините, отделящи ги от Бога, и се върнаха с по-голямо влечение към приятелството със света. Тук беше причината за онова страшно състояние на светски дух, вероотстъпничество и духовна смърт, владеещо в църквите през 1844 година.

В Откровение 14 глава първият ангел е последван от втори, който обявява: “Падна, падна великият Вавилон, който напои всичките народи от виното на своето разпалено блудстване!” (Откр.14:8). Наименованието “Вавилон” е получено от думата “вавел”, която означава смешение. С него в Свещеното писание се означават различните форми на фалшива или отстъпила религия. В Откровение 17 глава Вавилон е представен като жена. Библията си служи с този образ, за да символизира църквата, като добродетелната жена символизира чиста църква, а падналата жена - отстъпила църква.

В Библията светият и траен характер на отношението между Христос и Неговата църква е представено чрез брачната връзка. Господ е съединил църквата със Себе Си чрез тържествен завет - обещанието да бъде техен Бог, а те се задължаваха да принадлежат на Него, само на Него. Той заявява: “И ще те сгодя за Себе Си завинаги. Да! Ще те сгодя за Себе Си в правда и в съдба, в милосърдие и милости” (Осия 2:19). И още: “...Аз съм ви съпруг” (Ер. 3:14). Павел си служи със същото сравнение в Новия завет, като казва: “...Сгодих ви с един мъж да ви представя като чиста девица на Христа” (2 Кор. 11:2).

Неверността на църквата спрямо Христос, изразяваща се в недостатъчно доверие и любов към Него и в допускане светът да завладее душата ѝ, е сравнена с нарушаване на брачната клетва. Израилевият грях - отдалечаването му от Бога, е представен с този образ, а пренебрегнатата чудна Божия любов е описана по следния трогателен начин: “Клех ти се и стъпих в завет с тебе, казва Господ Йехова; и ти стана Моя”. “И стана превъзходно красива и напреднала си дори до царско положение. Ти още се прочу между народите по твоята хубост, защото тя стана свършена чрез

Моето величие, с което те облякох, казва Господ Йехова. Но поради известността си ти си се уповавала на хубостта си и си блудствала.” “Наистина, както жена изневерява на мъжа си, така и вие изневерихте на Мене, доме Израилев, казва Господ.” “...като жена прелюбодейца, която приема чужди мъже вместо своя си” (Езекиил 16:8, 13-15; Еремия 3:20; Езекиил 16:32).

В Новия завет много близки до тези мисли са думите, отправени към изповядващи се за християни, търсещи повече приятелството на света, отколкото Божието благоволение. Апостол Яков казва: “Прелюбодейци! Не знаете ли, че приятелството със света е вражда против Бога? И тъй, който иска да бъде приятел на света, става враг на Бога” (Яков 4:4).

Вавилон, жената от Откровение 17 глава, ни се описва като “облечена в багреница и червено, украсена със злато, със скъпоценни камъни и с бисери и държеше в ръката си златна чаша, пълна с мръсотии и с нечистотиите от нейното блудстване. И на челото ѝ имаше написано това име: “ТАЙНА, ВЕЛИКИЙ ВАВИЛОН, МАЙКА НА БЛУДНИЦИТЕ...” Пророкът казва по-нататък: “И видях, че жената се беше опила от кръвта на светиите и от кръвта на Исусовите мъченици” (Откр. 17:4-6). По-нататък Вавилон се обявява за големия град, който царува над земните царе (Откр. 17:18). Силата, владяла толкова столетия неограничено над християнските монарси, е Рим. Цветовете - пурпурно и виолетово, златото, скъпоценните камъни и бисерите описват живо великолепие и голяма част от царския блясък на гордия римски престол. За никоя друга сила, освен за църквата, преследвала по такъв жесток начин Христовите последователи, не би могло да се заяви с по-голямо основание: тя се беше “опила от кръвта на светиите”. Вавилон е обвинен също така и в греха на противозаконен съюз със “земните царе”. Именно като се отклони от Господа и се свърза с езичниците, еврейската църква стана блудница. И Рим, който се поквари по същия начин, като търсеше подкрепата на земните власти, получи същата присъда.

Вавилон е наречен “МАЙКА на блудниците”. ДЪЩЕРИ са символите на църкви, които поддържат нейните учения и предания и следват нейния пример, отказвайки се от истината и Божието одобрение, за да сключат незаконен съюз със света. Вестта от Откровение 14 глава за ПАДАНЕТО на Вавилон се отнася за религиозни общества, които някога са били чисти, но после са се покварили. Тъй като тя следва предупреждението за съда, трябва да бъде проповядвана в последните дни. Следователно не може да се отнася единствено за римската църква, тъй като тя от много столетия е отпаднала. По-нататък в 18 глава на Откровение Божият народ е призван да излезе от Вавилон. Съгласно този текст би трябвало още много хора от Божия народ да са във Вавилон. И в кои религиозни общества може да се намери сега по-голямата част от Христовите последователи? Без съмнение в различните църкви, изповядващи протестантската вяра. Когато се появили, те застанаха достойно пред Бога и Неговата истина и Божиите благословения бяха с тях. Дори невярващият свят бе принуден да признае благодетелните резултати, последвали възприемането на евангелските принципи. Според думите на пророка, отправени към Израил: “Ти още се прочу между народите по твоята хубост, защото тя стана свършена чрез Моето величие, с което те облякох, казва Господ Йехова” (Езекиил 16:14). Тези общества обаче паднаха поради същите слабости, оказали се проклетие и гибел за Израил - желанието да подражават на обичаите на безбожните и да търсят приятелството им. “Но поради известността си ти си уповавала на хубостта си и си блудствала...” (Езекиил 16:15).

Много от протестантските църкви следват примера на Рим в противозаконното свързване със “земните царе”; държавните църкви - чрез отношението си към светските правителства, а другите деноминации - чрез търсене на благоволенieto на света. Името “Вавилон” - объркване, смешение, може с

право да се отнесе към тези общества, тъй като всички те изповядват, че извличат ученията си от Библията, а пък са се разделили на почти безброй секти с твърде отличаващи се една от друга доктрини и теории. Освен греховното свързване със света, за църквите, отделили се от Рим, са характерни и други от неговите характерни черти.

Едно римокатолическо съчинение твърди, че “ако римската църква се е провинила някак в идолопоклоничество чрез почитането на светиите, то и нейната дъщеря, англиканската църква, е виновна в същото, защото има десет черкви, посветени на дева Мария, срещу една, посветена на Христос” (Д-р Ричард Челонър, Наставен католически християнин. Предговор, с. 21-22).

А д-р Хопкинс в “Трактат върху хилядогодишното царство (милениума)” прави следното изявление: “Ние нямаме никакво основание да ограничаваме антихристиянския дух и неговите обичаи само в тъй наречената римска църква. Протестантските църкви притежават много от антихриста и са далеч от това да бъдат чисти от... поквара и безбожие” (Хопкинс. Трудове. Т. II, с. 328).

Относно отделянето на презвитерианската църква от Рим д-р Гътри пише: “Преди 300 години нашата църква с отворена Библия като свое знаме и с девиза на свидетелството си: “Изпитвайте Писанието!”, напусна портите на Рим. След това той задава забележителния въпрос: “Излезе ли тя ЧИСТА от Вавилон?” (Томас Гътри. Евангелието в Езекиил. С. 237).

Спърджън се изразява по следния начин: “Англиканската църква изглежда всецяло е заквасена и разядена от учението, че спасението лежи в тайнствата. Конформистите (отделените от тази църква) са също тъй изпълнени с философско неверие. Онези, от които очаквахме по-добри дела, се отклоняват един по един от основните стълбове на вярата. Самото сърце на Англия, вярвам, е напълно пропито от гибелно неверие, все още осмеляващо се да се качва на амвона и да се нарича християнство”.

Кой беше първопричината за голямото отстъпничество? Как в началото църквата се е отклонила от простотата на евангелието? Като се е съобразявала с обичаите на езичеството с цел езичниците по-лесно да приемат християнството. Още апостол Павел заявява: “Защото оная тайна, сиреч беззаконието, вече действа...” (2 Сол. 2:7). Докато апостолите бяха живи, църквата оставаше относително чиста. Но “към края на второто столетие повечето църкви приеха нов образ. Първоначалната простота изчезна и незабелязано, когато старите ученици отидоха в гроба, децата им, заедно с новоповярвалите... излязоха напред и придадоха нов вид на делото” (Робърт Робинсън. Църковни изследвания. Гл. 6, ч. 17, с. 51). За да спечелят новоповярвали, те смалиха възвишените образци на християнската вяра и вследствие на това “един езически потоп нахлу в църквата и внесе в нея своите обичаи, привички и идоли” (Гаваци. Писма. С. 278). Тъй като християнската религия си осигури благоволенieto и подкрепата на светските владетели, се оказа само външно приета от множествата. Макар и по вид християни, мнозина “в действителност си останаха езичници и се поклоняха, обикновено тайно, на своите идоли” (пак там, с. 278).

Не се ли повтаря същият процес почти във всяка църква, наричаща се протестантска? Когато си отидат нейните основатели, които са били вдъхновявани от истинския дух на реформа, на тяхно място застават последователите им и дават “нов вид на делото”. Децата на реформаторите, придържайки се сляпо към вярванията на бащите си и отказвайки да приемат истина, надминаваща кръгозора на реформаторите, се отклоняват значително от техния пример на смирение, себеотрицание и отказване от света. Така “изчезва първоначалната простота” и буйна вълна на светски дух “с неговите привички, обичаи и идоли” изпълва

църквата.

Уви, колко разпространено е между християните по име това приятелство на света, което е “вражда против Бога” (Яков 4:4). Колко далеч са се отклонили от библейската мярка за смирение, себеотрицание, простота и благочестие популярните църкви в цялото християнство! Говорейки за правилната употреба на парите, Джон Уесли казва: “Не прахосвайте нищо от една тъй скъпоценна дарба просто, за да задоволите желанието на окото чрез излишни и скъпи дрехи или безполезни накити. Не прахосвайте нищо от нея за изкуствена украса на вашите къщи, за излишни или скъпи мебели, за скъпи картини, рисунки или златни украшения... Не харчете нищо, за да се предавате на тщеславен живот, за да печелите удивлението или похвалата на човеци... “Докато ти върви добре, ще говорят добро за теб.” Докато си “облечен в пурпур и фини дрехи” и “всеки ден живееш разкошно и весело” без съмнение мнозина ще хвалят финеса, способностите и гостоприемството ти. Не купувай обаче техните похвали толкова скъпо. По-добре се задоволявай с похвали от Бога” (Трудове на Уесли. Проповед 50. Употребата на парите). Но в много църкви днес тези наставления се пренебрегват.

В света е станал обичай да принадлежиш към някоя религия. Управници, политици, юристи, доктори, търговци се присъединяват към църквата, за да си спечелят уважението и доверието на обществото и да го използват за напредъка на лични светски интереси. По такъв начин те се опитват да прикрият всичките си несправедливи постъпки под булото на едно християнско вероизповедание. Различните религиозни общества, подкупени чрез богатството и влиянието на тези кръстени светски хора, полагат още по-големи усилия да спечелят всеобщото одобрение и благоволение. Великолепни църкви, украсени екстравагантно, се издигат по главните улици. Отиващите на църква се обличат скъпо и според модата. На талантилия проповедник се плаща голяма заплата, за да забавлява и привлича народа. Неговите проповеди не бива да изобличават греховете на хората, а да звучат меко и приятно на префиненото светско ухо. По такъв начин в църковните регистри се записват “благородни” грешници и “благородни” грехове се прикриват под вида на благочестието.

Един виден и водещ светски вестник коментира сегашното отношение към света на изповядващите се за християнски църкви, като казва: “Несъзнателно църквата се е поддала на духа на епохата и е нагодила своите богослужбени форми според модерните изисквания”. “В действителност църквата употребява като свои инструменти всичко, което помага на религията да стане по-привлекателна.” И един дописник в нюйоркския “Независим вестник” пише следното за методизма: “Разделната линия между благочестивите и безбожните избледнява в една полусянка - и от двете страни ревностни мъже полагат старания да заличат всяка разлика между начина им на действие и удоволствията им”. “Популярността на религията допринася извънредно много за увеличаване броя на онези, които биха желали да си осигурят облаги, без да изпълняват честно задълженията си”.

Хауърд Кросби казва: “Твърде сериозно е, че намираме Христовата църква тъй слабо следваща нарежданията на своя Господ. Също както евреите някога отдалечиха сърцата си от Бога чрез приятелските си отношения с идолопоклонническите народи..., тъй и църквата на Исус днес чрез неправилно партньорство с невярващия свят отстъпва от Божествените правила на своя истински живот и се отдава на гибелните, макар и често пъти привидно добри привички на едно нехристиянско общество, привеждайки доказателства и достигайки до заключения, чужди на Божиите откровения и пряко противопоставящи се на всякакво израстване в благодатта” (Здравият християнин: апел към църквата, с. 141-142).

Във вълната от светски дух и жажда за удоволствия себеотрицанието и

саможертвата заради Христос са изчезнали почти напълно. “Някои мъже и жени, които сега водят много активен живот в нашите църкви, са били възпитавани като деца да принасят жертви, за да бъдат в състояние да дадат или да сторят нещо за Христа”. Но “в случай че сега липсват средства . . . , никой не бива да бъде призоваван да дава. О не! Устройте панаир, театър, етюд на разследване в съд, старовременна вечеря или обед, каквото и да е, за да се забавлява народът”.

Губернаторът Уошбърн от Уискънсин в своите годишни известия от 9 януари 1873 г. заяви: “Изглежда, че ще са нужни закони, за да се разтурят училищата, където се възпитават комарджии. Те са навсякъде. Дори и църквата (несъмнено без да съзнава) често може да се хване в положението, че върши делото на дявола. Устройват се концерти с подаръци, различни мероприятия с награди, често в името на религиозни и благотворителни цели, но често и на много по-нищожни цели - лотарии, пакетчета с определена цена и други. Всички те са измислени, за да се получават пари, без да се оценява стойността на онова, което се върши. Нищо не е така деморализиращо или развращаващо особено за младежта, както печеленето на пари или имущество, без да се влага труд. Когато уважавани личности се занимават с подобни хазартни предприятия и успокояват съвестта си с мисълта, че парите ще бъдат използвани за добро, тогава няма защо да се учудваме, че младежта тъй често придобива навици, които със сигурност се пораждат от възбудата при хазартни игри”. Духът на съобразяване със света прониква във всички църкви на християнството. Робърт Аткинс в изнесена в Лондон проповед нарисова мрачна картина на духовния упадък, който преобладава в Англия: “Истински праведните намаляват на земята и никой не взема това присърце. Днес във всяка църква изповядващите религия обичат света, приспособяват се към него, търсят лични удобства и се стремят към светско признание. Те са призвани да страдат с Христос, а се плашат дори само от един упрек . . . ОТСТЪПНИЧЕСТВО, ОТСТЪПНИЧЕСТВО, ОТСТЪПНИЧЕСТВО! - е изписано отпред на всяка църква; и ако поне знаеха това и ако поне го чувстваха, още би имало надежда; но уви! Те викат: “Богат съм, забогатях и нямам нужда от нищо!” (Втора адвентна библиотека. Трактат 39).

Големият грях, приписван на блудницата Вавилон, е, че тя е напоила “всичките народи” от виното на своето разпалено блудстване... Предлаганата на света упояваща чаша представлява фалшивите учения, приела ги вследствие незаконната си връзка с големците на земята. Приятелството със света покварява вярата ѝ и тя от своя страна покварява света, като разпространява учения, противоречащи на най-ясното изявление на Свещеното писание.

Рим задържаше Библията от хората и изискваше вместо нея да приемат неговите учения. Задачата на Реформацията бе отново да даде на човечеството Словото Божие и все пак не е ли вярно, че и в църквите на нашето време хората биват поучавани да основават вярата си повече върху вероизповеданията и ученията на своята църква, отколкото върху Писанието? Чарлз Бийчър е казал за протестантските църкви: “Те отбягват всяка груба дума относно вероизповеданията си (тяхното кредо) със същата чувствителност, с каквато ония свети отци биха се ужасили от всяка груба дума срещу появилото се и поддържано поклонение на светиите и мъчениците... Протестантските евангелски общества така са си вързали ръцете, че никой от средата им не може да стане проповедник където и да било, без да приеме някоя друга книга освен Библията... Съвсем не е пресилено, ако се каже, че властта на доктрините сега започва действително да забранява Библията така, както Рим правеше, макар и по по-хитър начин” (Проповед върху “Библията е достатъчно вероучение”, изнесена във Форт Уейн, Индиана, 2.II.1846 г.).

Когато верни учители излагат Словото Божие, тогава учени мъже, проповедници, започват да твърдят, че разбират Писанието. Те осъждат здравето учение като ерес и по такъв начин принуждават търсещите истината да отстъпят. Ако светът не беше безнадеждно упоен от виното на Вавилон, твърде много хора биха се убедили и биха се обърнали чрез ясните, категорични истини на Словото Божие. Но християнската вяра изглежда така обърквана и пълна с противоречия, че хората не знаят кое да приемат за вярно. Грехът от нежеланието на света да се покае лежи при вратата на църквата.

Втората ангелска вест в Откровение 14 глава бе проповядвана за първи път през лятото на 1844 година. Тогава тя намери особено непосредствено приложение за църквите в Съединените щати, където предупреждението за съда бе най-широко разгласено и общо взето отхвърлено и където упадъкът в църквите се бе разпространил най-бързо. Вестта на втория ангел обаче бе изпълнена изцяло през 1844 година. Тогава църквите, поради отказа си да приемат светлината на адвентната вест, претърпяха голямо нравствено падение, което все още не беше пълно. Тъй като продължаваха да отхвърлят конкретните истини за това време, те падаха все по-ниско и по-ниско. Но все още не може да се каже: “Падна Вавилон”, “защото напои ВСИЧКИТЕ народи от виното на своето разпалено блудстване”. Той още не е довел ВСИЧКИТЕ НАРОДИ до това състояние. Духът на изравняване със света и равнодушие към изпитващите истини за нашето време съществува и печели територия в църквите с протестантска вяра във всички християнски страни; и тези църкви са включени в тържественото и страшно обвинение на втория ангел. Но делото на отстъпничество не е достигнало още своята кулминация.

Библията заявява, че преди пришествието на Господа Сатана ще действа с “ВСЯКАКВА сила, знамения, лъжливи чудеса и с всичката измама на неправдата” и ония, които “не приеха да обичат истината, за да се спасят”, ще изпаднат в големи заблуждения, “за да повярват лъжа” (2 Сол. 2:9-11). Пълното падане на Вавилон няма да настане, докато това състояние и съединението на църквата със света не навлезе в цялото християнство. Промяната се развива бързо и съвършеното изпълнение на Откр. 14:8 е все още в бъдещето.

Въпреки духовната тъмнина и отделяне от Бога по-голямата част от истинските Христови последователи все още принадлежат на църквите, съставляващи Вавилон. Измежду тях има много, не чули още особените истини за това време. Не малко хора са недоволни от сегашното си състояние и копнеят за по-ясна светлина. Те напразно се опитват да намерят Христовия образ в църквите, с които са свързани. Понеже тези общества все повече и повече се отдалечават от истината и все по-тясно се свързват със света, разликата между двете класи ще се увеличава и най-после ще доведе до разделение. Ще дойде време, когато обичащите Бога над всичко няма да могат да останат свързани с такива, които “са повече сластолюбиви, а не боголюбиви, имащи вид на благочестие, но отречени от силата му” (2 Тимотей 3:4-5).

В Откровение 18 гл. се посочва времето, когато в резултат на отхвърлянето на тройното предупреждение от Откр. 14:6-12 църквата ще е стигнала напълно до състоянието, предсказано от втория ангел, и Божият народ, намиращ се все още във Вавилон, ще бъде призван да се отдели. Тази ще бъде последната вест, дадена на света, и тя ще извърши своето дело. Когато онези, които “не са повярвали истината, а са имали благоволение към неправдата” (2 Сол. 2:12), бъдат оставени да приемат голямата заблуда и да повярват на лъжата, тогава светлината на истината ще огрее всички, чиито сърца са отворени да я приемат. И всички чеда на Господа, намиращи се още във Вавилон, ще последват призива: “Излезте от нея, люде Мои...” (Откр. 18:4).

Изпълнени пророчества

Пролетта на 1844 г. - времето, когато се очакваше идването на Господа, отмина. Онези, които с вяра копнееха за Неговото явяване, бяха обзети от съмнение и несигурност. Но докато светът смяташе, че са претърпели пълно поражение и искаше да им докаже заблудата, те все още имаха източник за утеха - Словото Божие. Мнозина продължаваха да търсят в Писанието доказателствата за вярата си, изследваха отново и внимателно изучаваха пророчествата, за да получат повече светлина. По всичко изглеждаше, че библейското свидетелство потвърждава ясно и определено тяхното становище. Знамения, които не можеше да не бъдат разбрани, показваха, че Христовото идване предстоеше и то - скоро. Специалното благословение на Господа както чрез обръщането на грешниците към Христос, така и чрез събуждането на духовния живот сред християните, свидетелстваше, че вестта е от Небето. И макар вярващите да изпитваха известно разочарование, все пак не ги напускаше увереността, че Бог ги беше водил в техните минали преживявания.

Тясно свързани с пророчествата, които смятаха, че са приложими за времето на Христовото пришествие, бяха и наставленията, специално предназначени за състоянието им на несигурност и безпокойство и насърчаващи ги търпеливо да очакват с вяра, че неясното за разума им сега ще бъде разяснено в подходящо време.

Между пророчествата беше и това на Авакум 2:1-4: “На стражата си ще застана, ще се изправа на кулата и ще внимавам да видя какво ще ми говори Той и какво да отговоря на изобличителя си. Господ в отговор ми рече: Напиши видението и изложи го ясно на дъсчици, за да може да се чете бърже. Защото видението се отнася към едно определено бъдеще време, но бърза към изпълнението си и няма да излъже. Ако и да се забави, чакай го, защото непременно ще дойде, няма да закъснее. Ето, душата му се надига, не е отдън права; а праведният ще живее чрез вярата си”.

Още в 1842 г. даденото в пророчеството наставление: “Напиши видението и изложи го ясно на дъсчици, за да може да се чете бърже”, бе внушило на Чарлс Финч идеята да начертае пророческа карта, за да представи образно виденията на книгите “Даниил” и “Откровение”. Публикуването на картата се смяташе за изпълнение на дадената чрез Авакум поръчка. Но никой по онова време не обърна внимание, че в същото пророчество се загатва за явно закъснение на изпълнението на видението, за време на чакане. След разочарованието обаче извънредно важна изглеждаше следната част от библейския текст: “...видението се отнася към едно определено бъдеще време; но бърза към изпълнението си и няма да излъже. Ако и да се забави, чакай го, защото непременно ще дойде, няма да закъснее... а праведният ще живее чрез ВЯРАТА си”.

Една част от пророчествата на Езекиил също бяха източник на голяма сила и на утеха за вярващите: “И Господното слово дойде към мене и рече: Сине човешки, каква е тая поговорка, що имате в Израилевата земя, която казва: Дните минават, а никое видение не се сбъдва? Затова кажи им: Така казва Господ Йехова: Ще направя тая поговорка да престане и няма вече да се употребява за поговорка в Израил; но кажи им: Дните приближават, тоже и изпълнението на всяко видение. Защото не ще има вече

никакво лъжливо видение, нито ласкателно предсказване всред Израилевия дом. Защото Аз Съм Господ; Аз ще говоря. И словото, което ще говоря, ще се изпълни; няма да се отлага вече... ето, ония, които са от Израилевия дом, казват: Видението, което той вижда, ще се изпълни след много дни, и той пророкува за далечни времена. Затова кажи им: Така казва Господ Йехова: Ни една от думите Ми не ще се отлага вече; но словото, което ще говоря, ще се изпълни, казва Господ Йехова” (Езекиил 12:21-25, 27-28). Чакащите се радваха и вярваха, че Този, Който знае края от началото, беше видял през столетията и, предвиждайки разочарованието им, е дал слова на кураж и надежда. Ако не бяха текстовете от Писанието да ги увещават да чакат търпеливо и да поддържат твърдо доверието си в Божието слово, вярата им би угаснала в онова време на тежко изпитание. Притчата за десетте девици в Матей 25 глава също символизира преживяванията на адвентния народ. В Матей 24 глава, когато учениците запитаха Христос за знаменията за Неговото идване и за края на света, Той изброи няколко от най-важните събития в историята на света и на църквата от Неговото първо идване до второто Му пришествие, а именно: разрушението на Ерусалим, голямата скръб на църквата под езически и папски тормоз, затъмнението на слънцето и на луната и падането на звездите. След това говори за Своето идване в царството Си и разказа притчата, описваща двете групи служители, които очакваха явяването Му. Двадесет и петата глава започва с думите: “ТОГАВА небесното царство ще се оприличи на десет девици”. Тук ни се представя църквата, която живее в последното време, същата, посочена в края на двадесет и четвъртата глава. Нейният духовен опит е представен нагледно в притчата чрез обичаите на една източна сватба.

“Тогава небесното царство ще се оприличи на десет девици, които взеха светилниците си и излязоха да посрещнат младоженеца. А от тях пет бяха неразумни и пет разумни. Защото неразумните, като взеха светилниците, не взеха масло със себе си. Но разумните заедно със светилниците си взеха и масло в съдовете си. И докато се бавеше младоженецът, додряма се на всичките и заспаха. А посреднощ се нададе вик: Ето, Младоженецът иде! Излизайте да го посрещнете!” (Матей 25:1-6).

Христовото завръщане, както бе прогласено в първата ангелска вест, се смяташе, че е представено чрез идването на младоженеца. Широко разпространената реформация, постигната от проповядването на неговото скорошно идване отговаряше на излизането на девиците. В тази притча, както и в другата в Матей 24 глава, ни се представят две групи хора. Всички са взели лампите си, Библията, и чрез нейната светлина са излезли да посрещнат младоженеца. Но докато “неразумните, като взеха светилниците, не взеха масло със себе си”, “разумните заедно със светилниците си взеха и масло в съдовете си”. Втората група е получила Божиата благодат, обновяващата, просвещаваща сила на Светия Дух, която прави Неговото Слово светилник за нозете и светлина по пътя. Тя е изследвала със страх Божи Писанията, за да узнае истината и сериозно се е стремяла към чистота на сърцето и на живота. Девиците са имали личен духовен опит и такава вяра в Бога и в Неговото Слово, която не би могла да бъде разклатена с отчаяние и отлагане. Другите “като взеха светилниците си, не взеха масло със себе си”. Те са движени от чувствата. Тържествената вест събужда в тях страх, но се облягат на вярата на своите събратя и се задоволяват с мъждукащата светлина на добри чувства, без да е налице сериозно осмисляне на истината или истинско действие на благодатта в сърцата им. Излезли са да посрещат Господа, изпълнени с надеждата за бърза награда. Но не са били подготвени за закъснението и разочарованието. Когато изпитанията идват, вярата им се разклаща и светилниците започват да гаснат.

“И докато се бавеше младоженецът, додряма се на всичките и заспаха.”

Чрез забавянето на младоженеца е представено времето, когато Господ бе очакван, но не дойде. В това време на несигурност интересът на повърхностните и на половинчато искрените започна бързо да намалява и ревността им да стихва. Онези обаче, чиято вяра се основаваше на личното познаване на Библията, имаха скала под нозете си, която вълните на отчаянието не можеха да разбият. “Додряма се на всичките и заспаха” - едната група в равнодушие и изоставяйки вярата си, а другата, чакайки търпеливо, докато ѝ бъде дадена по-ярка светлина. Но в нощта на изпитанието, те като че изгубиха до известна степен усърдието и предаността си. Полуусърдечните и повърхностните не можеха повече да се уповават на вярата на своите братя. Всеки трябваше сам да стои или да падне.

Приближително по това време се появи и фанатизмът. Някои, изповядващи, че са дълбоко вярващи във вестта, отхвърлиха Словото Божие като единствен сигурен и непогрешим водач и, твърдейки, че са водени от Духа, се оставиха под контрола на собствените си чувства, впечатления и въображения. Други проявяваха сляпа прилежност, осъждайки всички, неодобряващи тяхното поведение. Екзалтираните им схващания и постъпки не намираха отзвук у повечето от адвентистите, но те все пак станаха причина да се очерни делото на истината.

По този начин Сатана се опитваше да се противопостави на Божието дело и да го унищожи. Народът беше до голяма степен развълнуван от адвентното движение, хиляди грешници бяха повярвали и верни мъже се отдадоха на делото за прогласяване на истината, дори през времето на забавянето. Князът на злото губеше своите поданици и, за да злепостави Божието дело, подведе някои от изповядващите вярата към крайности с цел да ги измами. Тогава оръдията му бяха готови да представят в най-ярка и най-привлекателна светлина всяка заблуда, всяка грешка, всяка несполучлива постъпка, за да направят омразни адвентистите и тяхната вяра. Затова колкото по-голям беше броят на онези, които той би могъл да накара, докато силата му владее сърцата им да изповядват вярата във Второто пришествие, толкова по-голямо предимство би спечелил чрез привличане на вниманието върху тях като представители на всички вярващи.

Сатана е “клеветникът на нашите братя” (Откр. 12:10) и неговият дух подбужда хората да наблюдават заблудите и недостатъците на Божия народ, да ги правят публични и да ги изобличават, а добрите им дела да отминават, без дори да ги споменават. Той винаги е много активен при действията на Бога за спасяване на души. Когато Божиите синове се представят пред Господа, Сатана също идва сред тях. При всяко пробуждане той се опитва да прибави към Божиите чеда хора с неосветени сърца и неуравновесен ум. Когато такива хора приемат някои точки от истината и се наредят сред вярващите, той започва да действа чрез тях, за да вмъкне учения, мамещи лекомислените. За никой човек не може да се докаже, че е добър християнин, само защото се намира в обществото на Божиите чеда, дори да е в дома за богослужение или около Господнята трапеза. Често Сатана присъства на най-тържествените случаи в лицето на онзи, когото може да използва като свое оръдие.

Князът на злото оспорва всяка стъпка земя на Божия народ по пътя към небесния град. В цялата църковна история никога не е била извършена реформация, без тя да срещне сериозни спънки. Така беше в дните на Павел. Навсякъде, където апостолът основаваше църква, веднага се намираха хора, изповядващи, че приемат вярата. Но те внасяха лъжливи учения, които, ако бяха приети, щяха в края на краищата да пропъдят любовта към истината. Лутер също се сблъска с голяма скръб и трудности заради постъпките на фанатизирани личности. Те твърдяха, че Бог говорел непосредствено чрез тях и затова поставяха собствените си схващания и мнения над свидетелството на Писанията. Много хора без вяра и духовен

опит, но с високо самомнение и обичащи да слушат и да разказват новости бяха заблуждавани от твърденията на новите учители и се съюзяха с оръдията на Сатана, за да съборят онова, което Бог бе внушил на Лутер да съгради. И братята Уесли, и други, допринесли чрез влиянието и чрез вярата си за благословието на света, се натъкнаха при всяка стъпка на сатанинските примки - въвличане на прекалено ревностните, непостоянните и неосветените във фанатизъм от всякаква степен.

Уилям Милър не бе благоразположен към водещите до фанатизъм влияния. Той като Лутер обясняваше, че всеки дух трябва да се изпитва чрез Словото Божие. "Дяволът, казваше Милър, влияе силно на умовете на някои в днешно време." А как можем да узнаем на кой дух принадлежат тези чедя? Библията отговаря: "По плодовете им ще ги познаете..." Много духове са навлезли в света; а на нас ни е заповядано да изпитваме духовете. Духът, който не ни подтиква да живеем в този свят трезво, праведно и благочестиво, не е Духът на Христос. Аз все повече се убеждавам, че Сатана взима голямо участие в тези бурни движения... Много измежду нас, които претендират, че са напълно осветени, следват човешки традиции и изглежда, че са точно толкова невежи по отношение на истината, колкото другите, които не предявяват такива претенции" (Блис. С. 236-237, 282). "Духът на заблудата ни отклонява от истината, а Божият Дух ще ни води в истината. Но вие казвате, че един човек може да бъде заблуден, а да си мисли, че познава истината. Тогава какво? Ние отговаряме: Духът и Словото се съгласуват помежду си. Щом един човек се ориентира според Словото Божие и е в пълно съгласие с него, трябва да вярва, че истината е в сърцето му; но ако открие, че духът, който го води, не хармонира с общия дух на Божия закон или на Библията, тогава да внимава, да не бъде хванат в примката на дявола" (The Advent Herald and Sings of the Times Reporter. Т. 8, N 23, от 15 януари 1845 г.) Често съм получавал повече доказателства за вътрешно благочестие от един блясък в очите, от една мокра буза и от една дума, изречена зададено, отколкото всичкия този шум в християнството" (Блис. С. 282).

По времето на Реформацията нейните врагове стоварваха цялото зло на фанатизма точно върху най-верните му противници. Подобно поведение имаха и противниците на адвентното движение. Но недоволни от изкривеното представяне и преувеличаване на заблудите на екстремистите и фанатиците, те разпространяваха злонамерени слухове, нямащи нищо общо с истината. Влияеха им предразсъдъците и омразата. Спокойствието им бе нарушено от прогласата на вестта, че Христос стои пред вратата. Страхуваха се, че може да е истина, но все пак се надяваха да не е и това беше тайната на враждебността им към адвентистите и тяхната вяра.

Фактът, че в редовете на адвентистите имаше фанатици, е също толкова малко основание да се твърди, че движението не е от Бога, както и съществуването на фанатици и измамници в църквата по времето на Павел и на Лутер не можеше да бъде сериозен претекс за отхвърляне на делото им. Нека Божият народ се пробуди от съня си и с цялата си сериозност започне живот на покаяние и реформация, нека започне да изследва Писанието, за да научи истината, каквато е в Исуса, нека се посвети напълно на Бога и тогава ще се види, че Сатана е все още деен и буден. Той ще проявява силата си с всички възможни измами и ще призове на помощ всички паднали ангели от царството си.

Не провъзгласяването на Второто пришествие доведе до фанатизъм и разцепление. Те се появиха през лятото на 1844 г., когато адвентистите бяха в неведение и объркани по отношение на истинското си положение. Проповядването на първата ангелска вест и на "среднощния вик" беше тъкмо средство срещу всеки фанатизъм и разцепление. Участващите в тези тържествени движения бяха единомисленици, със сърца, изпълнени с любов един към друг и към Исус, Когото очакваха скоро да видят. Едната вяра,

едната блажена надежда ги издигаха високо над контрола на каквото и да било човешко влияние и се оказаха като щит срещу нападките на Сатана.

“И докато се бавеше младоженецът, додряма се на всичките и заспаха. А посреднощ се нададе вик: Ето, Младоженецът иде! Излизайте да го посрещнете! Тогава всички ония девици станаха и приготвиха светилниците си” (Матей 25:5-7). През лятото на 1844 г., между времето, което отначало приемаха за края на 2300-та денонощия, и есента на същата година, докогато, както по-късно откриха, че достигат те, се разгласи вестта с точно същите думи на Писанието: “Ето, Младоженецът иде!”

Това движение бе предизвикано от откритието, че указът на Артаксеркс за съграждането на Ерусалим наново - изходната точка на периода от 2300 денонощия, влизаше в сила през есента на 457 г. пр. Хр., а не в началото на годината, както се вярваше преди това. Пресметнати от есента на 457 г. пр. Хр., 2300-та денонощия изтичаха през есента на 1844 г. сл. Хр. (Виж Приложението.)

Доказателства, основаващи се на старозаветното сянково богослужение, посочваха също есента за времето, когато трябваше да се осъществи представеното като “очистване на светилището” събитие. Това се изясни добре при насочването на вниманието към начина, по който се бяха изпълнили символите, отнасящи се за първото Христово идване.

Заколването на пасхалното агне бе сянка на Христовата смърт. Павел казва: “...нашата пасха Христос биде заклан за нас” (1 Кор. 5:7). Снопът от първите плодове, който на пасхалния празник се разклащаше пред Господа, бе символ на Христовото възкресение. А за възкресението на Господа и на целия Негов народ Павел казва: “Христос - първият плод, после при пришествието на Христа - тия, които са Негови” (1 Кор. 15:23). Както разлюленият сноп беше първото узряло жито, събрано преди жетвата, така и Христос е първият плод на онази безсмъртна жетва на изкупените, която ще бъде събрана в Божиите житници при бъдещото възкресение.

Тези символи ставаха реалност не само по отношение на събитието, но и по отношение на времето. На 14-ия ден от първия еврейски месец, в деня и месеца, когато в продължение на 15 дълги столетия се колеше пасхалното агне, Христос, след като яде с учениците Си пасхалната вечеря, учреди празникът, който трябваше да напомня за собствената Му смърт като “Божия Агнец, Който носи греха на света” (Йоан 1:29).

Същата нощ Той бе хванат от безбожни ръце, за да бъде разпнат и умъртвен. И подобно на сплетения сноп нашият Спасител бе възкресен на третия ден - “първият плод на починалите”, пример за всички възкръснали праведни, чиито унижени тела ще станат “съобразно с Неговото славно тяло” (1 Кор. 15:20; Филип. 3:21).

По същия начин символите, отнасящи се за Второто пришествие, трябва да се изпълнят в посоченото от сянковата служба време. Според Мойсеевата система очистването на светилището или великият ден на умилостивението се падаше в десетия ден на седмия еврейски месец (Лев. 16:26-34), когато първосвещеникът, след като е издействал умилостивение за целия Израил и по такъв начин е отстранил греховете му от светилището, излизаше навън и благославяше народа. Така вярваха, че и Христос, нашият велик Първосвещеник, щеше да се яви, за да очисти земята чрез унищожаване на греха и на грешниците и да благослови с безсмъртие Своя очакващ Го народ. Десетият ден от седмия месец, великият ден на умилостивението, времето на очистването на светилището, падащ се на 22 октомври 1844 г., се смяташе за времето на Христовото идване. Това беше в съгласие с вече приведените доказателства, че 2300-та денонощия трябваше да изтекат през есента, и заключението изглеждаше неоспоримо.

В притчата в Матей 25 глава младоженецът идва след времето на очакването и дрямката. Току-що приведените доказателства както в

пророчествата, така и в символите, го потвърждаваха. Те внушаваха силно убеждение за истинност; и “среднощният вик” се разгласяваше от хиляди вярващи.

Движението заля като бурна вълна цялата страна. То се разпростираше от град в град, от село в село до най-отдалечените места, докато чакащият Божи народ се събуди напълно. Пред тази вест фанатизмът изчезваше подобно на ранна слана под изгряващото слънце. Вярващите се освободиха от съмнението и объркаността и надеждата и куражът оживиха сърцата им. Делото бе избавено от крайностите, проявяващи се при човешко вълнение извън контрола под влияние на Словото Божие и Божия Дух. По характер напомняше времената на смирение и връщане към Бога, които следваха в древния Израил след осъдителните вести на Неговите служители. Носеше чертите, характеризиращи Божието дело във всеки век. Не беше с особена външна изява на ентузиазъм, а се възприемаше със сърцето чрез изповядване на греха и отказване от света. Да бъдат подготвени за посрещането на Господа - това бе грижата на измъчените души. Имаше постоянна молитва и безрезервно предаване на Бога.

Описвайки делото, Милър споделя: “Не се забелязват особени прояви на радост; тя като че ли се сдържа, за да се прояви в бъдещето, когато цялото небе и земя заедно ще ликуват с неизразима радост и пълни със слава. Не се чуват никакви възгласи; и това също е оставено за после, за радостното възклицание от Небето. Певците мълчат; чакат времето, когато ще се присъединят към ангелските множества, към небесния хор... Няма противоречие в чувствата; всички са едно сърце и един дух” (Блис. С. 270-271).

Друг участник в движението свидетелства: “То предизвикваше навсякъде най-дълбоко изпитване на сърцето и смиряване на душата пред великия небесен Бог. То караше хората да се освобождават от привързаността си към нещата от този свят, да изглаждат споровете помежду си, да изповядват греховете си и сломени, с разкаяние и със съкрушен дух да молят Бог да бъдат помилвани и приети. То доведе до такова смирение и себеунижение, каквото никога преди това не се е виждало. Както Бог чрез Йоил заповяда, когато великият ден на Бога дойде на прага, предизвиква раздиране на сърцето, а не на дрехите, и обръщане към Господа с пост, плач и жалеене. Както Бог бе казал чрез Захария, над Неговите чеда се изля дух на благодат и на молитва; те виждаха Оня, Когото бяха проболи, голяма скръб беше в страната... и тези, които очакваха Господа, измъчваха душите си пред Него” (Блис. Advent Shield and Review. Т. 1, с. 271, 1845 г.).

От всички големи религиозни движения от дните на апостолите насам никое не е било по-изчистено от човешки несъвършенства и от сатанински коварства, както движението от есента на 1844 година. Дори и сега, след толкова много време, всички, участвали в движението и удържали твърдо истината, все още чувстват святото влияние на онова благословено дело и свидетелстват, че то беше от Бога.

При вика: “Ето, Младоженецът иде! Излизайте да го посрещнете!”, всички чакащи го “станаха и приготвиха светилниците си”. Те изучаваха Словото Божие с непозната дотогава прилежност и интерес. Ангели бяха изпращани от небето, за да пробудят обезкуражените и да ги подготвят да приемат вестта. Делото не почиваше върху човешка мъдрост и знания, а върху Божията мощ. Не най-даровитите, а най-смирнените и най-преданите бяха първите, чули и последвали зова. Фермери оставяха реколтата от нивите, занаятчии оставяха инструментите си и тръгваха със сълзи и с радост да разгласяват предупреждението. Онези, които преди бяха водили делото, сега бяха сред последните, присъединили се към движението. Църквите общо взето затваряха вратите си пред вестта и голяма част от приелите я ги напускаше. Според Божия план това проповядване се присъедини към

втората ангелска вест и придаде на делото особена мощ. Новината: “Ето, Младоженецът иде!” не беше подложена на специално тълкуване, тъй като доказателството от Писанието бе ясно и разбрано. Една сила, тласкаща душата напред, я придружаваше. Нямаше съмнение, нямаше въпроси. При победоносното влизане на Христос в Ерусалим хората от всички краища на страната, събрали се там за празника, се стекоха към Елеонския хълм. И като се присъединиха към тълпата, придружаваща Исус, обхванати от моментния ентусиазъм, подкрепиха вика: “Благословен, който иде в Господното име!” (Матей 21:9). И сега невярващи, които присъстваха на събранията на адвентистите - някои от любопитство, други за да им се присмиват - чувстваха убедителната сила, придружаваща думите: “Ето, Младоженецът иде!”

По онова време имаше вяра, която даваше отговори на молитвите, вяра, която “гледаше на бъдещата награда” (Евр. 11:26). Като превалявания на пороен дъжд върху жадна земя се изля Духът на благодатта върху сериозно търсещите. Очакващите да застанат скоро лице срещу лице със своя Изкупител изпитваха неизразима, тържествена радост. Благодатната сила на Светия Дух топеше сърцата, когато Божието благословение се даряваше богато на верните вярващи.

Приелите вестта внимателно и тържествено се приближаваха към времето, когато се надяваха да посрещнат своя Господ. Те се чувстваха задължени всяка сутрин да си осигурят уверение, че са приети от Бога. Сърцата им бяха свързани тясно и се молеха много, заедно и един за друг. Често се събираха на уединени места, за да общуват с Бога и гласът на молбите им се възнасяше от поля и горички към небето. Убеждението да притежават благодатта на своя Спасител бе за тях много по-необходимо от всекидневната им храна; и ако облак помрачеше духа им, не се успокояваха, докато не бъде отстранен. Чувстваха свидетелството на прощаващата благодат и копнееха да видят Този, Когото душите им така обичаха.

Но отново трябваше да бъдат разочаровани. Времето на надеждата отмина, а Спасителят не се яви. Бяха Го очаквали с непоклонливо доверие, а сега се чувстваха като Мария, която, като намери гроба на Спасителя празен, извика разплакана: “...дигнали Господа Мой и не знам где са Го положили” (Йоан 20:13).

Чувство на свято благоговение и страх, че вестта можеше да бъде истина, озаптяваше за известно време невярващия свят. И то не изчезна веднага. Отначало невярващите не смееха да ликуват пред разочарованите; но когато не се появиха никакви признаци за Божия гняв, се освободиха от страховете и възобновиха хулите и подигравките. Голям брой изповядвали, че вярват в скорошното идване на Господ-да, се отказаха от вярата си. Гордостта на твърде самоуверените бе така дълбоко наранена, че биха предпочели да изчезнат от света. И те като Йона се оплакваха от Бога и предпочитаха по-скоро да умрат, отколкото да живеят. Основалите вярата си върху мнението на другите, а не върху Словото Божие, бяха готови пак да променят възгледите си. Подигравчиите привличаха слабите и боязливите и всички заедно в съюз заявиха, че вече не би могло да се очаква нищо, от което да се страхуват. Времето отминало, Господ не дошъл и светът можел да си остане същият още хиляди години.

Сериозните, искрените вярващи се бяха отказали от всичко заради Христос и чувстваха Неговата близост, както никога преди това. Вярваха, че са дали на света последното предупреждение и, очаквайки скоро да бъдат приети в близостта на своя Божествен Учител и на небесните ангели, се бяха отделили до голяма степен от обществото на неприемашите вестта. С горещ копнеж се бяха молили: “Ела, Господи Исусе, ела скоро!” Но Той не дойде. И сега, отново да се поеме тежкото бреме на грижите и на житейските трудности от една страна, и хулите и присмехът на

подиграващия се свят, от друга, - това вече бе наистина едно тежко изпитание за вярата и за търпението.

И все пак разочарованието не беше толкова голямо, колкото на учениците по времето на първото Христово пришествие. Когато Исус влезе триумфално в Ерусалим, последователите Му вярваха, че Той се готви да седне на трона на Давид и да освободи Израил от потисниците. С горди надежди и радостни очаквания се надпреварваха да отдават почести на своя Княз. Мнозина разстилаха дрехите си като килими по пътя Му или разпръскваха пред Него зелени палмови клонки. В ентузиазма и голямата си радост всички щастливо викаха: "Осанна на Давидовия Син!" Когато фарисеите, обезпокоени и разгневени от този изблик на чувства, поискаха Исус да укори учениците Си, Той отговори: "...ако тия млъкнат, то камъните ще извикат" (Лука 19:40). Пророчеството трябваше да бъде изпълнено. Учениците осъществяваха Божията цел. И все пак трябваше да изживеят горчиво разочарование. Бяха изминали само няколко дни и станаха свидетели на мъченическата смърт на Спасителя - и трябваше да Го положат в гробницата. Очакванията съвсем не се изпълниха и надеждите им умряха заедно с Исус. Едва когато техният Господ излезе победоносно от гроба, се сетиха, че всичко това бе предсказано предварително в пророчеството и че "Христос трябваше да пострада и да възкръсне от мъртвите" (Деяния 17:3).

Петстотин години по-рано Господ бе заявил чрез пророк Захария: "Радвай се много, сионова дъщерьо; възкликавай, ерусалимска дъщерьо. Ето, твоят Цар иде при тебе. Той е праведен, и спасява, кротък и възседнал на осел. Да! На осле, рожба на ослица" (Захария 9:9). Ако учениците знаеха, че Христос отиваше на съд и смърт, не биха могли да изпълнят това пророчество.

По същия начин Милър и неговите съмишленици изпълниха пророчеството и проповядваха вестта, предсказана от Писанието, че трябва да бъде дадена на света. Но те не биха могли да я разгласят, ако бяха разбрали напълно пророчествата, посочващи тяхното разочарование и даващи и друга вест, която също трябваше да бъде проповядвана на всички народи, преди Господ да дойде. Първата и втората ангелска вест бяха дадени точно в определеното време и осъществиха онова, което Господ желаше.

Светът наблюдаваше и очакваше, че ако времето отmine и Христос не дойде, цялото учение на адвентизма ще пропадне. Но макар много хора поради силното изкушение да се отказаха от вярата си, имаше и такива, които останаха твърди. Плодовете на адвентното движение - дух на смирение и на изпитване на сърцето, на отричане от света и на обновяване на живота, придружаващи делото, свидетелстваха, че то бе от Бога. Те не смееха да отрекат, че силата на Светия Дух бе засвидетелствала проповядването на вестта за второто пришествие, а и не можеха да открият никаква грешка в изчисленията на пророческите периоди. И най-способните от противниците им не успяха да оборят начина им на пророческо тълкуване. Не бяха съгласни без библейски доказателства да отрекат позициите си, постигнати чрез сериозно и с молитва изследване на Писанието, с осветлени от Божия Дух умове и с пламтящи от Неговата животворяща сила сърца; позициите, устояли на най-проницателните критики и на най-жестоката опозиция от страна на официалните религиозни учители и на прочутите със светска мъдрост мъже, и останали твърди и непоклатими пред обединените усилия на учеността и красноречието, пред остротите и подигравките както на уважавани, така и на неуважавани хора.

Бе претърпял наистина неуспех по отношение на очакваното събитие, но дори това не можа да разклати вярата им в Божието слово. Когато Йона проповядваше по улиците на Ниневия, че след 40 дни градът ще бъде разрушен, Господ прие смирението на ниневийците и продължи периода на

тяхното благодатно време; и все пак вестта му бе изпратена от Бога и Ниневия бе изпитана според Божията воля. Адвентистите вярваха, че по същия начин Бог ги бе наказал да прогласят предупреждението за съда. “То, заявяваха, изпитваше сърцата на всички, които го чуеха, и събуждаше в тях любов към идването на Господа; или пък предизвикваше повече или по-малко забележима, но добре позната на Бога омраза към Неговото идване. То бе отбелязало и една гранична линия..., така че тези, които искат да изпитат собствените си сърца, да могат да разберат на чия страна биха били заварени, ако Господ дойде тогава. Дали биха възкликнали: “Ето, това е нашият Бог, Когото ние чакахме, и Той ще ни избави!”, или щяха да призовават канарите и планините да паднат върху тях, за да ги прикрият от лицето на седналия на трона и от гнева на Агнето. По такъв начин Бог, както ние вярваме, бе изпитал чедата Си, бе изпитал вярата им, бе доказал и бе видял дали в часа на изкушение щяха да се отдръпнат от положението, на което може би е намерил за подходящо да ги постави, дали биха пренебрегнали този свят и биха разчитали с неограничено доверие на Словото Божие” (The Advent Herald and Sings of the Times Reporter. Т. 8, N 14 от 13 ноември 1844 г.).

Чувствата на вярващите, че Бог ги е водил в техния минал духовен опит, са изразени в думите на Уилям Милър: “Ако трябваше да преживея живота си още веднъж със същото доказателство, каквото имах тогава, то, за да бъда искрен пред Бога и човека, бих извършил точно същото, каквото извърших тогава”. “Аз се надявам, че дрехите ми са чисти от кръвта на душите. Чувствам, че съм се освободил, доколкото бе възможно според силите им, от всяка вина за тяхното осъждане.” “Дори и два пъти да съм бил разочарован, пишеше този Божи човек, аз не съм сломен, нито обезсърчен... Надеждата ми в идването на Христос е по-силна от всякога. Аз извърших само онова, което след години на сериозно изследване смятах за свой дълг. Ако съм се заблудил, това е било от милост, от любов към моите ближни и от убеденост в дълга си към Бога.” “Едно зная аз: Проповядвах само онова, което вярвах, и Бог беше с мене; Неговата мощ се откриваше в делото и много добро бе сторено.” “По всяка вероятност чрез проповядване на края на времето хиляди хора бяха подтикнати да изследват Свещеното писание; и благодарение на това чрез вярата и погръскването с кръвта на Христос те бяха примирени с Бога” (Блис. С. 256, 255, 277, 280, 271). “Аз никога не съм се стремял да спечеля благоволенieto на гордите, нито пък съм губел кураж пред недоволството на света. И сега няма да откупувам тяхното благоволение, нито ще отида отвъд дълга си, за да предизвикам омразата им. Никога няма да искам живота си от тях, нито пък, надявам се, ще се страхувам да го изгубя, ако Бог в Своето добро провидение е наредил така. (Джеймс Уайт. Живот на Уилям Милър. С. 315).

Бог не изостави Своя народ. Духът Му все още пребъдваше с онези, които не се бяха отказали прибързано от получената светлина и не бяха се отрекли публично от адвентното движение. В посланието към евреите има думи на поощрение и предупреждение за уморените и очакващите във време на криза: “И тъй, не напускайте дръзновението си, за което имате голяма награда. Защото ви е нужно търпение, та като извършите Божията воля, да получите обещаното. “Защото още твърде малко време и ще дойде Тоя, Който има да дойде, и не ще се забави. А който е праведен пред Мене, ще живее чрез вяра, но ако се дръпне назад, няма да благоволи в него душата Ми.” Ние обаче не сме от ония, които се дърпат назад, та се погубват, а от тия, които вярват, та се спасява душата им” (Евр. 10:35-39).

Че това увещание е отправено към църквата в последните дни, се вижда от думите, посочващи близостта на Господното идване: “Защото още твърде малко време и ще дойде Тоя, Който има да дойде, и не ще се забави”.

Ясно е загатнато, че ще има някакво привидно отлагане, което да изглежда, че Господ като че се бави. Даденото тук поучение съвпада точно с преживяването на адвентистите по онова време. Хората, към които се отправяха тези думи, се намираха в опасност от корабкрушение във вярата си. Те бяха извършили Божията воля, следвайки Духа и Словото Му. Но не можеха да разберат намерението Му в техния минал опит, нито да различат пътя пред себе си и бяха изкушавани да се усъмнят дали в действителност Бог ги беше водил. Точно за това време бяха приложими думите: “А който е праведен пред Мене, ще живее чрез вяра”. Когато блестящата светлина на “среднощния вик” огря пътя им и видяха пророчествата разпечатани, а бързото изпълнение на знаменията да сочи, че идването на Христос е близо, те наистина бяха във възторг. Но сега, съкрушени от несбъднатите си надежди, можеха да устоят само чрез вяра в Бога и в Неговото Слово. Подиграващият се свят казваше: “Вие сте излъгани. Откажете се от вярата си и признайте, че адвентното учение е от Сатана”. Но Божият народ обясняваше: “Но ако се дръпне някой назад, няма да благоволи в него душата Ми”. Да се откажат сега от вярата си и да отрекат мощта на Светия Дух, придружаваща вестта, би означавало да се дръпнат назад към гибелта. Павловите думи ги насърчаваха да останат твърди: “Не напускайте дръзновението си”, “търпение ви е нужно”. “Защото още твърде малко време и ще дойде Тоя, Който има да дойде и не ще се забави.” Единственият безопасен начин на поведение бе да ценят светлината, получена вече от Бога, да се държат здраво за Неговите обещания, да продължават да изследват писанията и търпеливо да очакват и да бдят, за да получат по-пълна светлина.

Тайната на светилището - разкрита

Библейският текст, който е основата и главният стълб на адвентната вяра, гласи: “До две хиляди и триста денонощия; тогава светилището ще се очисти”. Добре познати думи за всички, повярвали в скорошното идване на Господа. Хиляди уста повтаряха това пророчество като парола на вярата си. Те чувстваха, че блестящите им очаквания и най-съкровени надежди зависеха от предсказани там събития. Бе изчислено, че пророческите дни свършват през есента на 1844 година. Тогава заедно с останалия християнски свят и адвентистите поддържаха, че светилището, това е земята или някаква част от нея. Те разбираха, че очистването на светилището е очистването на земята чрез огън в последния велик ден и че то предстои да стане при Второто пришествие. Оттук и заключението, че Христос ще се завърне на земята в 1844 година.

Но определеното време измина, а Господ не се яви. Вярващите знаеха, че Божието слово не лъже; тяхното тълкувание на пророчеството беше погрешно, но къде се криеше грешката? Мнозина се опитваха прибързано да развържат възела на затруднението, като отричаха, че 2300-та денонощия свършват в 1844 година. Но за това твърдение не можеха да приведат никакво друго доказателство, освен че Христос не е дошъл в определеното очаквано време. Аргументираха се, че ако пророческите дни свършваха в 1844 г., тогава Христос би трябвало да се завърне, за да очисти светилището чрез пречистване на земята с огън; и че тъй като не е дошъл, то и дните не би могло да са изтекли.

Да се приеме заключението им, означаваше да се отхвърли дотогавашното изчисление на пророческите периоди. 2300-та денонощия, както бе открито, започваха, когато през есента на 457 г. пр. Хр. влезе в сила заповедта на Артаксеркс за възобновяването и съграждането на Ерусалим. Вземеше ли се това събитие за начална точка, получаваше се пълна хармония в приложението на всички събития, предсказани в обяснението на оня период в Даниил 9:25-27. Шестдесет и девет седмици, първите 483 от 2300-та години, трябваше да свършат до Месия, Помазаника. Христовото кръщение и помазването Му със Светия Дух в 27 г. сл. Хр. изпълниха точно това пророчество. В средата на 70-тата седмица Месия трябваше да бъде посечен. Три години и половина след кръщението Му, през пролетта на 31 г. сл. Хр., Христос бе разпнат. Седемдесетте седмици или 490-те години трябваше да се отнасят специално за евреите. В края на периода еврейската нация запечати отхвърлянето на Христос, като започна да преследва Неговите ученици и в 34 г. сл. Хр. апостолите се обърнаха към езичниците. Бяха изминали 490 от 2300-та години, оставаха още 1810. Пресметнати от 34 г. сл. Хр., 1810-те години стигаха до 1844 година. “Тогава, беше казал ангелът, светилището ще се очисти.” До този момент всички подробности на пророчеството бяха изпълнени неоспоримо в точно определеното време.

Изчислението беше ясно и правилно, само че по нищо не можеше да се познае, че през 1844 г. е станало някакви събитие, което да отговаря на очистването на светилището. Да отрича някой, че дните свършваха в онова време, би означавало да се обърка целият въпрос и да се отрекат принципите, установени и получили потвърждението си чрез непогрешимите изпълнения на пророчеството.

Но Бог беше водил Своя народ във великото адвентно движение. Неговата мощ и слава бяха придружавали делото и Той не искаше да позволи то да

свърши в тъмнина и разочарование, за да бъде обвинено, че е плод само на фалшиво и ексцентрично въодушевление. Не можеше да остави Словото Му да се свързва със съмнение и несигурност. Макар че много хора се отказаха от дотогавашното пресмятане на пророческите периоди и отричаха правилността на самата основа, върху която почиваше това движение, други не искаха да се откажат от позициите на вярата и на духовните преживявания, подкрепени чрез Свещеното писание и чрез свидетелството на Божия Дух. Те вярваха, че в изучаването на пророчествата бяха възприели правилни принципи на тълкуване, че техен дълг бе да поддържат категорично истините, до които са стигнали, и да продължават библейските изследвания. Със сериозна молитва изпитваха отново своето становище и изучаваха Свещеното писание, за да открият неточността. Тъй като не можеха да намерят никаква грешка в изчислението на пророческите периоди, решиха да разучат по-отблизо въпроса за светилището.

Оказа се, че никакви библейски доказателства не подкрепяха общоприетия възглед, че земята е светилището. В Библията намериха едно изчерпателно обяснение на въпроса за светилището, за неговото устройство, за мястото, където се намирало, и за службата в него. Свидетелството на светите писатели беше тъй ясно и подробно, че не оставаше място за съмнение. В Посланието си към евреите Павел казва: “А даже при първия завет имаше постановления за богослужение, имаше и земно светилище. Защото беше приготвена скиния, в първата част на която бяха светилникът, трапезата и присъствените хлябове; която част се казва светото място; а зад втората завеса беше оная част от скинията, която се казваше пресветото място, гдето бяха златната кадилница и ковчегът на завета, отвсякъде обкован от злато, в който бяха златната стомна, съдържаща манната, Аароновият жезъл, който процъфтя, и плочите на завета; и над него бяха херувимите на Божията слава, които осеняваха умилостивилището...” (Евр. 9:1-5).

Тук светилището, за което говори Павел, бе съградената от Мойсей по заповед на Бога скиния (т.е. подвижно светилище) като място на земята, където да обитава Всевишният. “И да Ми направят светилище, за да обитавам между тях” (Изх. 25:8) - бе даденото наставление на Мойсей, докато бе на планината с Бога. Израилтяните пътуваха през пустинята и скинията бе направена така, че да могат да я носят със себе си от място на място; въпреки това, тя бе великолепно построена. Стените ѝ се състояха от цели дъски, изцяло обковани с тежко злато и закрепени в сребърни гнезда. Покривът беше образуван от ред завеси и покривала, чиято външна страна бе от кожи, а най-вътрешната - от фини ленени платове, украсени с втъкани в тях великолепни фигури на херувими. Освен двора, където се намирало олтарът на всеизгарящите жертви, скинията се състоеше от две отделения, наречени Светая (т.е. свято място), и Светая светих (т.е. свято от сватото - “най-свято”) отделени едно от друго с великолепна, богато украсена завеса. Подобна завеса затваряше и входа към първото отделение.

В южната част на Светая се намирало светилникът с неговите седем лампи, осветяващи светилището както през деня, така и през нощта. На север се намирало трапезата на предложението (т.е. масичката за безквасните хлябове, а пред завесата, отделяща Светая от Светая Светих, беше златният олтар за кадене, от който облакът на благоуханието заедно с молитвите на Израил всеки ден се възнасяше към Бога.

В Светая Светих се намирало ковчегът - сандък изработен от скъпо дърво, обковано със злато. Тук се съхраняваха двете каменни плочи, върху които Бог беше издълбал закона с Десетте заповеди. Над ковчега и, образувайки капака над светия сандък, беше тронът на благодатта, наречен умилостивилище - едно великолепно произведение на изкуството. Върху него се издигаха два херувима, на всеки край по един, изработени от

чисто злато. В това отделение на светилището, в облака от слава между херувимите, се изявяваше Божественото присъствие.

След заселването на евреите в Ханаан скинията бе заместена със Соломоновия храм, който, макар и постоянна солидна постройка и в големи размери, запази същите пропорции и бе обзаведен по същия начин. В тази форма светилището съществуваше (като се изключи времето при Даниил, когато лежеше в развалини), докато бе разрушено от римляните в 70 г. сл. Хр.

Това е единственото светилище, съществувало някога на земята, за което Библията дава известна информация. Павел го нарича светилището на първия завет. Но няма ли и новият завет някакво светилище?

Търсещите истината намериха в Посланието към евреите, че за съществуването на второ или новозаветно светилище се загатва в приведените вече от апостола думи: “И първият завет имаше постановления за богослужение и светилище земно”. Думата “и” означава, че Павел вече е споменавал преди за това светилище. Връщайки се назад към началото на предишната глава, те прочетоха: “А от това, което казваме, ето що е смисълът: Ние имаме такъв Първосвещеник, Който седна отдясно на престола на Величието в небесата, служител на светилището и на истинската скиния, която Господ е поставил, а не човек” (Евр. 8:1-2).

Тук се разкрива светилището на новия завет. Светилището на първия завет бе направено от хора, изградено бе от Мойсей, а това е сътворено от Господа. В онова светилище земните свещеници извършваха своята служба; в това Христос, нашият велик Първосвещеник, служи отдясно на Бога. Едното светилище беше на земята, другото е в небето.

По-нататък, изграденото от Мойсей светилище беше направено по един образец. Господ му беше заръчал: “По всичко, което ти показвам - образа на скинията и образа на всичките ѝ принадлежности - така да я направите.” И пак му бе дадена поръчка: “Внимавай да ги направиш по образа на името, който ти бе показан на планината” (Исх. 25:9, 40). И Павел казва, че първата скиния “е образ на сегашното време, съгласно с което се принасят дарове и жертви”; че нейните свети места бяха “образите на небесните неща”; че свещениците, принасящи жертви според закона, служеха по “образ и сянка на небесните неща”; че “Христос влезе не в ръкотворено светилище, образ на истинското, но в самите небеса, да се яви вече пред Божието лице за нас” (Евр. 9:9, 23, 8:5, 9:24).

Светилището в небето, където Христос служи заради нас, е големият оригинал, чието копие бе съграденото от Мойсей светилище. Бог вложи Духа Си в строителите на земното светилище. Художественото изкуство, приложено при неговото изграждане, бе едно откровение на Божествената мъдрост. Стените имаха вид на чисто злато и отразяваха във всички посоки светлината на седемте лампи от златния светилник. Трапезата с хлябовете на предложението и кадилният олтар блестяха като разтопено злато. Великолепните пищни завеси, образувачи тавана, с втъкани в тях фигури на ангели в синьо, пурпурно и алено допълваха красотата на картината. А зад втората завеса беше святата скиния - видимото изявление на Божията слава, където никой, освен първосвещеника, не можеше да влезе и да остане жив.

Несравнимият блясък на земния храм отразяваше за човешкия поглед славата на оня небесен храм, където Христос, нашият Ходатай, служи пред Божия престол. Мястото, където обитава Царят на царете, където Му служат хиляди по хиляди и десетки хиляди по десетки хиляди стоят пред Него (Даниил 7:10); оня храм, изпълнен със славата на вечния трон, където серафими, Негови лъчезарни пазители, покриват лицата си в поклонение, можеше да намери само слаб отблясък на своето величие и слава в тази най-великолепна постройка, съградена някога от човешки ръце. И все пак, чрез земното светилище и неговите богослужения се

представяха важни истини за небесното светилище и за великото дело, което се извършва там за изкуплението на човека.

Светите места в небесното светилище са представени чрез двете отделения в земното светилище. Когато на апостол Йоан бе дарен във видение един поглед в Божия храм на небето, бе видял, как “пред престола горяха седем огнени светила” (Откр. 4:5). Бе забелязал един ангел със “златна кадилница; и нему се даде много тамян, за да го прибави при молитвите на всичките светии над златния олтар, който бе пред престола” (Откр. 8:3). На пророка бе позволено да погледне в първото отделение на небесното светилище; и там видя “седем златни светилника” и “златния олтар”, представени чрез златния светилник и чрез кадилния олтар в земното светилище. И пак се казва: “И отвори се Божият храм, който е небето...” (Откр. 11:19), и той погледна във вътрешността, зад втората завеса, в Светая Светих. Тук видя “ковчега на Божия завет”, представен чрез направения от Мойсей свят ковчег, за да съхранява Божия закон.

Така изучаващите този въпрос намериха неоспорими доказателства за съществуването на светилище в небето. Мойсей беше направил земното светилище по показан му образец. Павел учи, че оня образец е истинското светилище, което е в небето. Йоан свидетелства, че го е видял.

Тронът на Бога в небесния храм, където Бог обитава, е основан на правда и съд. Светая Светих е Неговият закон, великата мярка за правото, според която биват изпитвани всички хора. Ковчегът на завета, съхраняващ плочите на закона, е покрит с престола на благодатта, пред който Христос предлага своята кръв в полза на грешника. По такъв начин в плана на човешкото изкупление е представено единството между правдата и благодатта. Такова единство е могла да измисли само вечната Мъдрост и да извърши само безпределната Мощ. Това е връзка, изпълваща цялото небе с удивление и преклонение. Херувимите в земното светилище, загледани надолу към престола на благодатта символизират интереса, с който небесните множества наблюдават делото на изкуплението. Как

ЗЕМНОТО СВЕТИЛИЩЕ

ВЪНШНИЯТ ДВОР

Светилището в пустинята бе построено под ръководството на Мойсей в съответствие с показания му на планината образец. (Изход 25:7-8, 40; Евр. 8:5).

То бе обградено от двор (наричан понякога външен двор), направен от бели, прикрепени на прътове завеси (Изход 27:9-18), и бе около 75 стъпки широко и 150 стъпки дълго. Вътре в двора се намираше олтарят на всеизгарянето, умивалникът и светилището. Олтарят бе наричан още и медният олтар, тъй като вътре в храма имаше и втори - златния олтар. Външният олтар (Изход 27:1-9) бе кух отвътре и обкован с мед, 5 стъпки висок и представляваше квадрат със страна 7,5 стъпки. Тук се поставяха жертвените животни, за всеизгаряне. Малко по-нататък се намираше медният умивалник (Изход 30:18-21), където свещениците се умиваха, преди да влязат в светилището.

СВЕТАЯ

Земното светилище (Изход 26:1-27) представляваше палатка с дървени стени, 4 пласта покривало за покрив и злато и красива завеса отвътре. С размери около 18/55 стъпки то бе преносимо - можеше да се разглобява и пренася от място на място при пътуванията на Израил в пустинята. Вътрешна завеса го разделяше на две стаи или отделения. То бе най-святото място на земята. Всеки ден свещениците влизаха с кръвта в първото отделение и минаваха край седмуклонестия златен светилник със седем горящи лампи (Изход 25:31-40), край масата за хлебния принос, поставена пред присъствието на Господа (Изход 25:23-30), и продължаваха нататък до кадилния или наречен още златния олтар (Изход 30:1-10).

Нагоре от него, над горния край на разделящата завеса (която не достигаше тавана), се издигаше пушекът от специално приготвен тамян и навлизаше вътре в Светая Светих. Свещениците попръскваха от жертвената кръв върху златния олтар и разделящата завеса (Левит 4-5). Частично описание на церемонията може да се намери в Евр. 9:1-17. Мебелировката вътре в първото и второто отделение на светилището бе изработена от чисто злато или бе покрита със злато.

СВЕТАЯ СВЕТИХ

(Най-святото място)

Второто отделение или най-святото място, наречено още Светая Светих (Изход 26:33) съдържаше Ковчега на завета (Изход 25:17-22). Между двата херувима се намираща славата на Божието присъствие (Шехината). (Изход 25:22; 40:34). Под него бе умилостивището или Престолът на благодатта - капак във вид на плоча, направена от чисто злато, покриваща Ковчега. Тук лежеше основата на Божието управление - моралният закон на Десетте заповеди (Изход 20:3-17), написани от Божия пръст на каменни плочи (Изход 31:18) и след това поставени вътре (Второзаконие 10:2). Цялото човечество трябва да се управлява от тези святи предписания дори до края на вековете (Откр.12:17; 14:12), а и след това (Откр.22:14; Исаия 66:22, 23). Само веднъж годишно в деня на умилостивението първосвещеникът влизаше във второто отделение - за да очисти Светилището и народа от греха (Левит 16 гл. особено ст. 30-34; Даниил 8:14).

Бог може да бъде справедлив, като оправдава каещия се грешник и възобновява своята близост с падналия човешки род; как Христос можа да слезе на земята, за да избави от бездната на гибелта неизброими множества и да ги облече в неопетнените дрехи на Своята правда, за да се присъединят към ангелите, които никога не са падали, и да живеят вечно в Божието присъствие - в тайната на благодатта и ангелите желаят да надникнат.

Делото на Христос като посредник на човека е представено в хубавото пророчество на Захария относно Този, "чието име е Отрасъл". Пророкът казва: "Той ще съгради храма Господен и Той ще вземе славата, и ще седне, и ще управлява на престола Си, и ще е свещеник на престола Си; и СЪВЕТ НА МИР ще бъде между двамата" (Захария 6:13 - ЦП).

"Той ще съгради храма Господен". Чрез Своята жертва и чрез ходатайствената си служба Христос е както основата, така и градителят на Божията църква. Апостол Павел го посочва като "краеъгълен камък", "върху Когото всяко здание, стройно сглобено, расте за храм, свят на Господа, в който и вие се вграждате заедно в Духа за Божие обиталище" (Еф. 2:20-22).

"И Той ще вземе слава". На Христос принадлежи славата от изкуплението на падналия човешки род. През вечните векове ще се разнася песента на изкупените: "...На Този, Който ни люби и ни е развързал от греховете ни чрез кръвта Си..., - да бъде слава и господство във вечни векове. Амин" (Откр. 1:5-6).

Той "ще седне и ще управлява на престола Си и ще е свещеник на престола Си". Сега още не седи на престола на славата Си, царството на славата още не е установено. Едва след като завърши Своето дело като Ходатай "Господ Бог ще Му даде престола на баща Му Давида", едно царство, което "не ще има край" (Лука 1:32-33). Сега Христос седи като свещеник с Отца на Неговия престол (Откр. 3:21). На трона при Вечния, имащ в Себе Си Своето съществуване, седи Този, Който "наистина взе на Себе Си болестите ни и със скърбите ни се натовари", "Който е бил във всичко изкушен като нас, но пак без грях", за да "може и на изкушаваните да помага". "Но ако съгреша някой, имаме ходатай при Отца, Исуса Христа

праведния” (Исаия 53:4 - ЦП; Евр.4:15, 2:18; 1Йоан 2:1). Това посредничество става чрез прободеното и съкрушено тяло, чрез Неговия неопетнен живот. Наранените ръце, прободените гърди, прободените нозе умоляват заради падналия човек, чието изкупление бе изкупено с такава неизмерима цена.

“И съвет на мир ще бъде между двамата”. Любовта на Отца не по-малко от тази на Сина е източник на спасение за изгубеното човечество. Преди да си отиде, Исус каза на учениците Си: “Не ви казвам, че Аз ще поискам от Отца за вас; защото сам Отец ви люби...” (Йоан 16:26-27). “Сиреч, че Бог в Христа примиряваше света със Себе Си...” (2 Кор. 5:19). И в службата в небесното светилище има съвет на мир между двамата. “Защото Бог толкова ВЪЗЛЮБИ света, че даде Своя единороден Син, за да не погине ни един, който вярва в Него, но да има вечен живот” (Йоан 3:16).

Въпросът: Какво е светилището?, е ясно обяснен в Священото писание. Терминът “светилище”, както е употребен в Библията, се отнася, първо, за скинията, издигната от Мойсей по образец на небесните неща и, второ, за “истинската скиния” на небето. С Христовата смърт се свършваше символичната служба. “Истинската скиния” в Небето е светилището на Новия завет. И тъй като пророчеството в Даниил 8:14 намира изпълнението си в този завет, светилището, за което се отнася то, трябва да бъде светилището на новия завет. В края на 2300-та денонощия - 1844 г., на земята вече много столетия наред не беше имало никакво светилище. Затова пророчеството: “До две хиляди и триста денонощия; тогава светилището ще се очисти”, посочва без всякакво съмнение светилището в Небето.

Остава обаче да се отговори на най-важния въпрос: Какво означава очистването на светилището? Старият завет заявява, че е имало такава служба в земното светилище. Но може ли в Небето да има нещо, което трябва да бъде очистено? В Евр. 9 глава е обяснено ясно очистването на земното, както и на небесното светилище: “И почти мога да кажа, че по закона всичко с кръв се очисти ; и без проливането на кръв няма прощение. И тъй необходимо беше образите на небесните неща да се очистват с тия жертви, а самите небесни - с жертви, по-добри от тях” (Евр. 9:22-23), именно със скъпата Христова кръв.

Очистването - както в сянковата символична служба, така и в истинската, трябва да стане с кръв; в първия случай - с кръв от животни, във втория - с кръвта на Христос. Павел заявява, че причината за очистването с кръв е, че “без проливането на кръв няма ПРОЩЕНИЕ”. А прощението или отнемането на греховете е делото, което трябва да се извърши. Но каква връзка можеше да има между греха и светилището, било то небесното, или земното? Това може да се разбере, като се обърнем към символичната служба, защото свещениците, изпълняващи службата си на земята, служеха “по образ и сянка на небесните неща” (Евр. 8:5).

Службата в земното светилище се състоеше от две части. Свещениците служеха ежедневно в Светая, докато в Светая Светих първосвещеникът веднъж в годината извършваше специална служба на умилостивение за очистване на светилището. Ден след ден разкаляият се грешник донасяше своята жертва до вратата на светилището, полагаше ръка върху главата на жертвеното животно и изповядваше греховете си. По този начин ги пренасяше символично от себе си върху невинната жертва. Тогава животното биваше заколвано. “Без проливането на кръв - казва апостолът, - няма прощение”. “Защото животът на тялото е в кръвта...” (Лев. 17:11). Нарушеният закон на Бога изискваше живота на престъпника. Кръвта, представляваща отнетия живот на грешника, чиято вина бе понесена от жертвата, свещеникът занасяше в Светая и попръскваше пред завесата. Зад нея бе ковчегът на завета със закона, който грешникът бе престъпил. С тази церемония грехът биваше символично пренесен чрез

кръвта върху светилището. В някои случаи кръвта не се внасяше в Светая; тогава обаче месото се изядваше от свещеника, както Мойсей настави синовете на Аарон, казвайки: “Защо не ядохте приноса за грях на светото място, тъй като е пресвято и ви е дадено, за да отнемате беззаконието на обществото и да правите умилостивение за тях пред Господа?” (Лев. 10:17). И двете церемонии еднакво символизираха прехвърлянето на греха от разкаяния върху светилището.

Такова беше делото, което се извършваше ден след ден през цялата година. По този начин греховете на Израил биваха пренасяни върху светилището и беше нужна специална служба, за да бъдат премахнати. Бог заповяда за всяко от светите отделения да се извършва умилостивение. “Така да направи умилостивение за светилището поради нечистотите на израилтяните и поради престъпленията им и всичките им грехове; така да направи и за шатъра за срещане, който стои помежду им всред нечистотиите им.” По-нататък трябваше да бъде извършено и едно умилостивение за олтара, “да го очисти от нечистотиите на израилтяните и да го освети” (Лев. 16:16, 19).

Един път в годината, във великия Ден на умилостивението, свещеникът влизаше в Светая Светих, за да очисти светилището. С него се завършваше годишният цикъл на службата. В Деня на умилостивението пред вратата на скинията се донасяха два козела и над тях се хвърляше жребий: “един жребий за Господа, и другият жребий за отпущане” (ст. 8). Козелът, върху когото паднеше жребият за Господа, трябваше да бъде заклан като изкупителна жертва за народа и свещеникът трябваше да внесе кръвта му зад завесата и да попръска върху и пред благодатния престол. Със същата кръв попръскваше и върху кадилния олтар пред завесата.

Тогава, “като положи Аарон двете си ръце на главата на живия козел, нека изповяда над него всичките беззакония на израилтяните, всичките им престъпления и всичките грехове и нека ги възложи на главата на козела; тогава да го изпрати в пустинята чрез определен човек; и като пусне козела в пустинята, козелът ще понесе на себе си всичките им беззакония в необитаема земя” (ст. 21-22). Козелът за отпущане не се връщаше вече в лагера на Израил, а от човека, който го бе оставил, се изискваше да се измие и да изпере дрехите си с вода, преди да се върне в лагера.

Цялата церемония бе наредена, за да отпечати в паметта на израилтяните светостта на Бога и Неговото отвращение от греха; и освен това да им покаже, че те не можеха да се докосват до греха, без да бъдат опетнени. Докато се извършваше делото на умилостивение, от всекиго се изискваше да смири душата си. Всякаква делова работа трябваше да бъде оставена настрана и всичките израилтяни трябваше да прекарат деня в тържествено смирение пред Бога, с молитва, с пост и с дълбоко изпитване на сърцето. Чрез образната символична служба се обясняваха важни истини относно изкуплението. Вместо грешника се приемаше негов заместник, но грехът не се заличаваше чрез кръвта на жертвата. Така само бе осигурено средството, чрез което той се пренасяше в светилището. Чрез принасянето на кръвта грешникът признаваше авторитета на закона, изповядваше вината си в престъплението и желанието за прощение чрез вярата в един бъдещ Изкупител. Но все още не беше напълно освободен от осъждането на закона. В Деня на умилостивението първосвещеникът, след като бе принесъл жертва за обществото, влизаше с кръвта ѝ в Светая Светих и попръскваше с нея над престола на благодатта, точно над закона, за да удовлетвори изискванията му. Тогава в службата си на посредник поемаше греховете върху себе си и ги изнасяше вън от светилището. Поставяше ръце върху главата на живия козел за отпущане и ги изповядваше върху него. По този начин ги пренасяше образно от себе си върху козела. А козелът ги отнасяше надалеч и се вярваше, че са премахнати от народа

завинаги.

Такава беше извършваната “по образ и сянка на небесните неща” служба. А онова, което по време на нея се правеше образно и символично в земното светилище, се осъществяваше в службата в небесното светилище. След възнесението Спасителят започна дело на наш първосвещеник в Небето. Павел казва: “Защото Христос влезе не в ръкотворено светилище, образ на истинското, но в самите небеса, да се яви вече пред Божието лице за нас” (Евр. 9:24).

Службата на свещеника през цялата година в първото отделение на светилището, “отвътре завесата”, която образуваше вратата и отделяше Светая от външния двор, представлява службата, която Христос започна след възнесението Си. Всекидневната длъжност на свещеника представляше пред Бога кръвта на жертвата за грях, а за същото допринасяше и тамянт, който се възнасяше нагоре заедно с молитвите на Израил. И Христос предложи пред Отца кръвта Си за грешниците и заедно със скъпоценното благоухание на собствената правда представя молитвите на покаяните се вярващи. Такава беше службата в първото отделение на небесното светилище.

Дотам Го последва вярата на Христовите ученици, когато, изгубвайки се от погледите им, се възнесе в небето. Тук се коренеше тяхната надежда, “която имаме за душата като здрава и непоколебима котва - казва Павел, - която прониква в това, което е отвътре завесата; гдето Исус като предтеча влезе за нас и стана Първосвещеник до века...” И не “с кръв от козли и от телци, но със собствената Си кръв, и придоби за нас вечно изкупление” (Евр. 6:19, 20, 9:12).

В продължение на осемнадесет столетия се е извършвала тази служба в първата част на светилището. Исусовата кръв се застъпваше заради името на покаяните се вярващи и им осигуряваше прощение и приемане от Отца, но греховете им все още оставаха отбелязани в книгите. Както в символичната служба в края на годината се извършваше умилостивително дело, така и преди да бъде привършено Христовото дело за изкуплението на човека, се извършва умилостивение за отстраняване на греховете от светилището. Това е службата, започнала след свършването на 2300-та денонощия. По онова време, както бе предсказано от пророк Даниил, нашият велик Първосвещеник влезе в Светая Светих, за да извърши последната част от Своето тържествено дело - очистването на светилището. Както в древността чрез вяра греховете на народа се възлагаха върху жертвата за грях и чрез нейната кръв се пренасяха образно върху земното светилище, така и в Новия завет греховете на покаяните се чрез вярата се възлагат върху Христос и фактически се пренасят в небесното светилище. И както опетненото от грехове земно светилище се очистваше чрез символичното им премахване, така и действителното очистване на небесното трябваше да се извърши чрез премахването или заличаването на записаните там грехове. Но преди да може да бъде извършено това, трябва да се изследват книгите, за да се определи кой чрез покаяние за греха и вяра в Христос има право да се възползва от Неговото умилостивение. Следователно очистването на светилището включва и едно проучване, дело на разследване, дело на съд. То трябва да се извърши, преди Христос да дойде, за да избави народа Си, защото, когато Той дойде, наградата Му ще бъде с Него, “за да отплатя на всекиго, според каквито са делата му” (Откр. 22:12).

Така онези, които следваха светлината на пророческото слово, разбраха, че вместо да дойде на земята в края на 2300-та денонощия в 1844 г., Христос е влязъл в Светая Светих на небесното светилище, за да извърши последното дело на изкупление като приготвяне за Своето идване.

Разбрано бе също, че докато принесеният в жертва за грях козел посочваше Христос като жертва, а първосвещеникът го представяше като

посредник, то козелът за отпущане символизираше Сатана - авторът на греха, върху когото в края щяха да бъдат стоварени греховете на истински покаяните се. Първосвещеникът посредством кръвта на жертвата за грях премахваше греховете от светилището и ги поставяше върху козелата за отпущане. Когато Христос в края на службата Си чрез собствената кръв отнеме от небесното светилище греховете на народа Си, ще ги постави върху Сатана, който при изпълнението на присъдата ще трябва да понесе последното наказание. Козелът за отпущане се изпращаше в една ненаселена страна, за да не се върне никога вече в обществото на Израил. Така и Сатана ще бъде отстранен завинаги от присъствието на Бога и на Неговия народ и ще бъде заличен от съществуване при окончателното унищожаване на греха и на грешниците.

24

В Светая Светих

Въпросът за светилището отключи тайната на разочарованието от 1844 година. Пред погледа се разкри една завършена система от истини, хармонично свързани една с друга. Те показаха, че Божията ръка бе ръководила великото адвентно движение и дълга за онова време. Темата за светилището изясни положението и делото на Божия народ. Както учениците на Исус след ужасната нощ на страдание и разочарование се “зарадваха..., като видяха Господа”, така сега се зарадваха онези, които очакваха с вяра Неговото второ идване. Бяха се надявали да се яви в слава, за да възнагради Своите служители. Надеждите им бяха осуетени и те загубиха от погледа си Исус; и, както Мария пред гроба, викаха: “Дигнали Господа от гроба и не знаем где са го положили”. Но сега Го видяха в Светая Светих - техния състрадателен Първосвещеник, Който скоро щеше да се яви като Цар и Избавител. Светлината от светилището освети миналото, настоящето и бъдещето. Разбраха, че Бог ги е водил чрез непогрешимото Си провидение. Макар че, както и първите ученици, не бяха разбрали вестта, която носеха, все пак тя бе вярна във всяко отношение. Проповядвайки я, изпълниха Божия план и трудът им в Господа не бе напразен. Възродени за “жива надежда”, се зарадваха “с неизказана и преславна радост”.

Както пророчеството от Даниил 8:14: “До две хиляди и триста денонощия; тогава светилището ще се очисти”, така и първата ангелска вест: “Бойте се от Бога и въздайте Нему слава, защото настана часът, когато той ще съди”, сочеха на Христовата служба в Светая Светих, на изследователния съд, а не на идването на Христос да изкупи народа Си и да унищожи несправедните. Грешката не бе в изчисляването на пророческите периоди, а в СЪБИТИЕТО, което трябваше да се случи в края на 2300-та денонощия. Поради тази неточност вярващите преживяха разочарование, въпреки че всичко, предсказано в пророчеството, и всичко в Писанието, което те имаха основание да очакват, се бе изпълнило. Точно по времето, когато оплакваха поражението на своите надежди, се бе случило предсказаното от вестта събитие. То трябваше да се изпълни, преди Господ да се яви, за да възнагради служителите Си.

Христос бе дошъл, но не на земята, както очакваха, а както бе означено в сянквата служба - в Светая Светих на Божия храм в Небето. Той е представен от пророк Даниил като влизач при Стария по дни точно по това време: “Гледах в нощните видения и ето, един като Човешки Син идеше с небесните облаци и стигна” не на земята, но “до Стария по дни; и

доведоха Го пред Него” (Даниил 7:13).

Посоченото идване е предсказано и от пророк Малахия: “И Господ, Когото търсите, неочаквано ще дойде в храма Си. Да! Ангелът на завета, Когото вие желаете. Ето иде, казва Господ на силите” (Малахия 3:1). Идването на Господа в Неговия храм бе внезапно, неочаквано за Божиите чада. Те не Го търсеха ТАМ. Очакваха Го да дойде на земята “в пламенен огън да даде възмездие на ония, които не познават Бога, и на ония, които не се покоряват на благовестието...” (2 Сол. 1:8).

Но не бяха още готови да посрещнат своя Господ. Все още им предстоеше приготвяне. Имаха нужда от светлина, която да насочи мислите им към Божия храм в небето. И ако биха последвали своя Първосвещеник в Неговата служба там, щяха да им бъдат разкрити нови задължения. Църквата трябваше да получи и друга вест на предупреждение и поучение. Пророкът казва: “Но кой може да издържи деня на пришествието Му? И кой ще устои, когато Той се яви? Защото е като огъня на пречиствач и като сапуна на тепавичари. Ще седне като един, който топи и пречиства сребро, та ще очисти левийците и ще ги претопи като златото и среброто; и те ще принасят Господу приноси с правда” (Малахия 3:2, 3). Когато приключи застъпническата служба на Христос в небесното светилище, живеещите на земята ще трябва да застанат пред погледа на светия Бог без посредник. Дрехите им трябва да бъдат без петно, характеристиките им - изчистени от грях чрез кръвта на погръскването. Чрез Божията благодат и чрез личните прилежни усилия, те трябва да победят в битката със злото. Докато в небето се провежда изследователният съд, докато греховете на покаяните вярващи се отстраняват от светилището, Божият народ на земята трябва да се очисти, да отстрани греха. Това духовно развитие е още по-ясно описано във вестта от Откровение 14 глава.

След това последователите на Христос ще бъдат готови за Неговото явяване. “Тогава приносът на Юда и на Ерусалим ще бъде угоден Господу, както в древните дни, както в старите години” (Малахия 3:4). Тогава църквата, която нашият Господ ще приеме, ще бъде “църква славна, без петно или бръчка, или друго такова нещо...” (Ефес. 5:27). Ще бъде “като зората, красива като луната, чиста като слънцето, страшна като войска със знамена” (Песен на песните 6:10)

Освен идването на Господа в храма Му, Неговото второ идване, идване за изпълнение на присъдата, Малахия предсказва със следните думи: “И Аз, като се приближа до вас за съдба, бързо ще заявя против баячите, против прелюбодейците, против кълнещите се лъжливо, против ония, които угнетяват наемниците в заплатата им, вдовицата и сирачето, и против ония, които оправдават чужденеца и не се боят от Мене, казва Господ на силите” (Малахия 3:5). Юда има предвид същата сцена, когато казва: “Ето, Господ иде с десетки хиляди Свои светии, да извърши съдба над всички и да обяви за виновни всичките нечестивци за всичките нечестиви дела...” (Юда 14, 15). Това идване и идването на Господа в Неговия храм са две отделни събития.

Влизането на Христос в Светая Светих като наш Първосвещеник за очистиране на светилището е описано в Даниил 8:14 ; а идването на Човешкия Син при Древния по дни, представено в Даниил 7:13 и идването на Господа в Неговия храм, предсказано от Малахия, са описания на едно и също събитие. То е представено също и чрез идването на младоженеца на сватбата, описано от Христос в притчата за десетте девиси в Матей 25 глава.

През лятото и есента на 1844 г. бе разгласена вестта: “Ето, младоженецът иде.” Тогава се образуваха двете групи, представени чрез мъдрите и неразумните девиси. Едната група с радост очакваше явяването на Господа и старателно се приготвяше да Го посрещне и другата, повлияна от страх и действаща импулсивно, се бе задоволила само с

теорията на истината, но ѝ липсваше Божията благодат. В притчата “готовите влязоха с Него на сватбата”. Младоженецът пристига преди сватбата. Тя е образ на събитието, когато Христос ще приеме Своето царство. Светият град, новият Ерусалим, столица и представител на царството, е наречен “невестата, жената на Агнето”. Ангелът каза на Йоан: “Дойди, ще ти покажа невестата, жената на Агнето. И отведе ме чрез Духа... и показа ми светия град, Ерусалим, който слизаше от небето от Бога” (Откр. 21:9, 10). Ясно е тогава, че невестата представлява святия град, а девиците, които трябва да посрещнат младоженеца, са символ на църквата. В Откровението е казано, че гостите на сватбената вечеря представляват Божия народ (Откр. 19:9). Щом са ГОСТИ, те не могат да представляват в същото време и НЕВЕСТАТА. Христос, както е заявено от Даниил, ще получи от Древния по дни в небето “владичество, слава и царство”; ще получи новия Ерусалим, столицата на Неговото царство, “приготвен като невеста, украсена за мъжа си” (Даниил 7:14; Откр. 21:2). След като е приел царството, Той ще дойде в славата Си като Цар на царете и Господ на господарите, за да изкупи народа Си и Неговите изкупени “ще насядат с Авраама, Исаака и Якова в небесното царство”, на Неговата трапеза, в Неговото царство (Матей 8:11; Лука 22:30) - да вземат участие в сватбената вечеря на Агнето.

Възгласът: “Ето, Младоженецът иде!”, разнесъл се през лятото на 1844 г., накара хиляди да очакват незабавното идване на Господа. Младоженецът дойде в определеното време, но не на земята, както народът Му очакваше, а в небето, при Стария по дни, на сватбата, за да приеме царството Си. “И готовите влязоха с Него на сватбата, и вратата се затвори.” Няма да присъстват лично, защото тя става на небето, докато те са на земята. Христовите последователи трябва да “чакат Господаря си, когато се ВЪРНЕ от сватба” (Лука 12:36). Но трябва да разбират Неговата дейност и да Го следват с вяра, когато влиза при Бога. В този смисъл за тях може да се каже, че отиват на сватбата.

На сватбата от притчата отиват точно тези, които заедно с лампите си са взели и масло в съдовете. Заедно с познанието за истината от Писанието те са притежавали и Духа на Божията благодат. И когато през нощта на тяхното тежко изпитание са чакали търпеливо, изследвайки Библията за по-ясна светлина, виждат истината за небесното светилище и за променената служба на Спасителя и чрез вяра Го последват в делото Му. И всички, които приемат същите истини чрез свидетелството на Писанието, следват Христос с вяра, когато Той влиза при Бога, за да извърши последното дело на посредничеството и в да приеме в края царството - всички са представени като отиващи на сватбата.

Същата символична картина е използвана за сватбата в притчата в Матей 22 глава, където е представено ясно, че изследователният съд се провежда преди сватбата. Тогава царят идва, за да прегледа гостите (виж Матей 22:11), да види дали всички са облечени в сватбената дреха - неопетнената дреха на характера, изпрана и избелена в кръвта на Агнето (виж Откр. 7:15). Човекът без такава дреха е изхвърлен навън, а всички, оказали се при изпита облечени със сватбено облекло, са одобрени от Бога, удостоени да споделят Неговото царство и да седнат на Неговия престол. Изпитването на характера, определянето на приготвените за царството на Бога е дело на изследователния съд, заключителното дело в небесното светилище.

Когато работата по изследването приключи, когато животът на всички, изповядвали през вековете, че са Христови последователи, бъде разгледан и решен, чак тогава, не по-рано, ще приключи благодатното време и вратата на благодатта ще бъде затворена. Така, с едно само кратко изречение - “И готовите влязоха с Него на сватбата, и вратата се затвори”, ние биваме преведени през финалната служба на Спасителя до

времето на приключването на великото дело за изкуплението на човека. Когато в Деня на умилостивението при службата в земното светилище, която, както видяхме, е образ на службата в небесното светилище, първосвещеникът влезе в Светая Светих, тогава в Светая - първото отделение на светилището - службата ще е спряла, "И никой да се не намира в шатъра за срещане, когато влиза той в светилището да направи умилостивение, догде излезе..." (Левит 16:17). Така че, когато влезе в Светая Светих, за да извърши заключителното дело на изкуплението, Христос преустанови службата в първото отделение. Но когато тя приключи, тогава започна службата във второто отделение. При образната сянькова служба първосвещеникът напускаше Светая в Деня на умилостивението и влизаше при Бога, за да представи кръвта на жертвата за грях от името на всички израелтяни, покаяли се истински за греховете си. Така и Христос бе завършил само една част от Своята работа на ходатай, за да навлезе в друга част на делото Си, като с кръвта Си продължаваше да се застъпва пред Отца за грешниците.

Този въпрос не бе разбран от адвентистите през 1844 година. След като отмина времето, когато очакваха да дойде Спасителят, те все още вярваха, че идването Му е скоро; твърдяха, че са стигнали до важна криза и че делото на Христос като посредник на човека пред Бога е преустановено. Вярваха, че според Библията благодатното време за хората ще приключи малко преди действителното идване на Господа в небесните облаци. Това бе съвсем очевидно от библейските текстове, говорещи за времето, когато хората ще търсят, ще чукат и ще викат на вратата на благодатта, но няма да им бъде отворено. И сега се питаха дали датата, на която бяха очаквали Христовото идване, не отбелязва началото на периода, предшестваш го непосредствено. След като бяха прогласили предупреждението за близкия съд, смятаха, че тяхната работа за този свят е приключила и товарът за спасението на грешниците вече е свален от плещите им. Дръзките и богохулни подигравки на нечестивите им изглеждаха още едно доказателство, че Божият Дух се е оттеглил от отхвърлилите Неговата милост. Всичко това ги уверяваше, че благодатното време е свършило или, както те се изразяваха, "вратата на благодатта е затворена".

Но като изследваха въпроса за светилището, дойде по-голяма светлина. Видяха, че вярването за края на 2300-та денонощия в 1844 г., когато се отбелязва важна криза, е правилно. Но, докато вратата на надеждата и милостта, чрез която хората в продължение на хиляда и осемстотин години са имали достъп до Бога се затвори, в същото време се отваря друга врата и прощението на греховете се предлага на хората чрез посредничеството на Христос в Светая Светих. Една част от Неговата служба бе приключила, за да бъде заместена от друга. Все още има "отворена врата" за небесното светилище, където Христос служи заради грешниците.

Сега вече може да се разбере правилното приложение на думите на Исус в Откровението, отправени към църквата и отнасящи се точно за това време: "Това казва Светият, Истинският..., Който отваря и никой няма да затваря; и затваря и никой не отваря. Зная твоите дела. Ето, поставих пред тебе отворени врата, които никой не може да затвори..." (Откр. 3:7, 8).

Само следващите Исус с вяра във великото дело на изкуплението ще се възползват от привилегиите на Неговата ходатайствена служба, а отхвърлящите светлината, която я разяснява, няма да могат да се възползват от нея. Евреите, пренебрегнали светлината, дадена им при първото идване на Христос, и отказали да Го приемат като Спасителя на света, не получиха спасение чрез Него. Когато при възнесението Си Исус влезе чрез собствената Си кръв в небесното светилище, за да изсипе

върху учениците си благословенията от Своята посредническа служба, евреите бяха оставени в пълен мрак. Те продължиха безполезните си жертви и приношения. Сянквата служба на образи и символи бе преустановена. Вратата, през която хората бяха намирали достъп до Бога, бе вече затворена. Евреите отказаха да Го потърсят чрез единствения възможен начин, по който Той би могъл да бъде намерен тогава - чрез службата в небесното светилище. Затова не можаха да се свържат с Бога. За тях вратата бе затворена. Нямаха познание за Христос като истинската жертва и като единствения посредник пред Бога, затова и не можаха да приемат привилегиите на посредническата Му служба.

Състоянието на невярващите евреи илюстрира състоянието на безгрижните и невярващите сред онези, които изповядват, че са християни и съзнателно пренебрегват делото на нашия милостив Първосвещеник. При символичната служба, когато първосвещеникът влизаше в Светая Светих, се изискваше всички от Израил да се съберат около светилището и по най-тържествен начин да смират душите си пред Бога, за да им бъдат простени греховете и да не бъдат отстранени от обществото. Колко по-важно е тогава в този истински Ден на умилостивението да разбираме делото на нашия Първосвещеник и да знаем какви са ни задълженията.

Хората не могат безнаказано да отхвърлят милостивите предупреждения на Бога. Една вест бе изпратена от небето на земята по времето на Ной и спасението на земните жители зависеше от начина, по който те се отнесоха към нея. Понеже отхвърлиха предупреждението, Божият Дух се оттегли и жителите на земята загинаха във водите на потопа. По времето на Авраам милостта спря да умолява престъпните жители на Содом и всички освен Лот, съпругата му и двете му дъщери бяха погълнати от огъня, изпратен от небето. Така бе и в дните на Христос. Божият Син заяви на невярващите евреи от това поколение: “Ето, вашият дом се оставя пуст” (Матей 23:38). Поглеждайки назад към миналите дни, същата безпределна Сила заявява за онези, които “не приеха да обичат истината, за да се спасят. И затова Бог праща заблуда да действа между тях, за да повярват лъжа, та да бъдат осъдени всички, които не са повярвали истината, а са имали благоволение към неправдата” (2 Сол. 2:10-12). Когато отхвърлят ученията на Неговото Слово, Бог оттегля Духа Си и ги оставя на измамите, които обичат.

Но Христос все още се застъпва за човека и светлина ще се дава на търсещите я. Отначало това не се разбираше от адвентистите, но после, когато текстовете, определящи истинското им положение, започнаха да разкриват смисъла си, стана напълно ясно.

Времето през 1844 г. бе период на голямо изпитание за онези, които все още поддържаха адвентната вяра. Единствената им утеха, що се отнася до обяснението на истинското положение, бе светлината, насочваща мислите им към небесното светилище. Някои се отрекоха от вярата си при предишното изчисляване на пророческите периоди и приписаха на Сатана мощното влияние на Светия Дух, придружавало адвентното движение. Друга група пък твърдо поддържаше, че Господ наистина ги е водил в техния изминал духовен път. И като чакаха, бдяха и се молеха, за да разберат Божията воля, видяха, че великият им Първосвещеник бе започнал друга служба. Следвайки Го чрез вяра, видяха също и заключителното дело на църквата. Придобиха по-ясно разбиране за първите две ангелски вест и бяха подготвени да приемат и да предадат на света тържественото предупреждение на третата ангелска вест от Откровение 14 глава.

Божият закон е непроменен

“И отвори се Божият храм, който е на небето, и видя се в храма ковчегът на Божия завет” (Откр. 11:19). Ковчегът на Божия завет се намира в Светая Светих - второто отделение на светилището. В службата на земния храм, провеждаща се по “образ и сянка на небесните неща”, това отделение се отваряше само на Великия умилостивителен ден за очистване на светилището. Ето защо през 1844 г. известието, че Божият храм на небето е отворен и се вижда ковчегът на Неговия завет, посочва отварянето на Светая Светих на небесното светилище, когато Христос влиза там, за да извърши заключителното дело на изкуплението. Последвалите с вяра своя велик Първосвещеник, започнал службата Си в Светая Светих, видяха ковчега на Неговия завет. Като разучиха въпроса за светилището, разбраха промяната на службата на Спасителя и видяха, че сега Той служи пред Божия ковчег, застъпвайки се с кръвта Си за грешниците.

В ковчега в земното светилище се намираха двете каменни плочи, на които бяха записани предписанията на Божия закон. Той беше просто място за съхраняване на плочите на закона, а присъствието на Божествените предписания му придаваше стойност и святост. Когато Божият храм на небето се отвори, видя се ковчегът на Неговия завет. Вътре в Светая Светих на небесното светилище се пази свято Божественият закон - законът, изговорен от самия Бог сред гръмотевиците на Синай и написан със собствения Му пръст на каменните плочи.

Божият закон в небесното светилище е великият оригинал, точното копие на предписанията, записани върху каменните плочи и отбелязани от Мойсей в Петокнижието. Онези, които можаха да схванат този важен въпрос, разбраха и светия, непроменен характер на Божествения закон. Разбраха както никога дотогава силата на думите на Спасителя: “Докле премине небето и земята, ни една йота, ни една точка от закона няма да премине...” (Матей 5:18). Тъй като Божият закон е откровение на Неговата воля, копие на Неговия характер, той трябва да пребъдва вечно “на небето” като верен свидетел. Нито една заповед не е анулирана; нито точка, нито дори чертичка от закона не е променена. Псалмистът казва: “Господи, Твоето слово е утвърдено на небето довека”. “Всичките Му заповеди са непоколебими, утвърдени са до вечни векове” (Пс. 119:89, 111:7-8).

В самото сърце на Декалога - Десетте заповеди, се намира четвъртата заповед, така както бе оповестена първоначално: “Помни съботния ден, за да го освещаваш. Шест дни да работиш и да вършиш всичките си дела, а на седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог, да не вършиш никаква работа, ни ти, ни синът ти, ни дъщеря ти, ни слугата ти, ни слугинята ти, нито добитъкът ти, нито чужденецът, който е отвътре вратите ти. Защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всичко, що има в тях, а на седмия ден си почина; затова Господ благослови съботния ден и го освети” (Изход 20:8-11).

Божият Дух повлия на сърцата на онези, които изучаваха Неговото Слово. Те се убедиха, че несъзнателно са престъпвали това предписание, като са пренебрегвали почивния ден на Твореца. Започнаха да проверяват основанията за почитането на първия ден от седмицата вместо деня, осветен от Бога. Не можаха да намерят никакви доказателства от Священото писание, че четвъртата заповед е била премахната или че съботният ден е бил променен. Благословиението, освещавало още отначало седмия ден, никога не е било отнето. Искрено бяха търсили да разберат Божията воля, за да я изпълняват. А сега, като се видяха престъпници спрямо Неговия закон, скръб изпълни сърцата им и те доказаха верността

си към Бога, като започнаха свято да пазят съботата.

Бяха направени много сериозни усилия, за да се събори тяхната вяра. Всеки можеше да види, че ако земното светилище е било само отпечатък, образ или образец на небесното, то и законът, съхраняван в земния ковчег, е точно копие на закона в небесния ковчег; и че приемането на истината за небесното светилище включваше и признаването на изискванията на Божия закон, а заедно с това от четвъртата заповед и задължителността на съботата. Тук се криеше тайната на жестокото и решително противопоставяне срещу хармоничното обяснение от писанията, разкриващо службата на Христос в небесното светилище. Някои хора се опитваха да затворят отворената от Бога врата и да я отворят, след като вече е затворена от Него. Но "Който отваря и никой няма да затваря, и затваря и никой не отваря" бе заявил: "...Ето, поставих пред тебе отворени врата, които никой не може да затвори" (Откр. 3:7-8). Христос бе отворил вратата, или бе започнал службата в Светая Светих. Светлина се излъчваше от тази врата и четвъртата заповед бе показана като част от съхранявания в небесното светилище закон. Човек не можеше да премахне установеното от Бога.

Приелите светлината относно застъпническата служба на Христос и вечната валидност на Божия закон откриха, че това бяха истините, посочени в Откр. 14 глава. Вестите от тази глава съдържат едно тройно предупреждение (виж Приложението), което трябва да приготви жителите на земята за второто идване на Господа. Съобщението: "...настана часът, когато Той ще съди" посочва заключителното дело на Христовата служба за спасението на хората. То оповестява истината, която трябва да бъде прогласена преди, малко преди и до момента, когато посредническата служба на Спасителя ще престане и Той ще се завърне на Земята, за да вземе Своя народ при Себе Си. Съдът, започващ от 1844 г., трябва да продължи, докато бъдат разгледани и решени случаите на всички живи и мъртви. Следователно ще продължи до края на благодатното време. За да бъдат хората приготвени да устоят на съда, вестта им заповядва: "Бойте се от Бога и въздайте Нему слава... и поклонете се на Този, Който е направил небето и земята, морето и водните извори". Резултатът от приемането на вестта е показан чрез думите: "Тук са тези, които пазят заповедите Божии и вярата Исусова" (Откр. 14:2 - ЦП). За да бъдат хората приготвени за съда, необходимо е да пазят Божия закон. Той ще бъде образецът или мерилото за оценяване на характера в съда. Апостол Павел заявява: "...които са съгрешили под закон, под закона ще бъдат съдени... в деня, когато Бог чрез Исуса Христа ще съди тайните дела на хората...", и добавя, че "законоизпълнителите ще бъдат оправдани" (Римл. 2:12-16). Вярата е жизнено важна при пазенето на Божия закон, защото "без вяра не е възможно да се угоди Богу". "А всичко, което не става от убеждение, е грях" (Евр. 11:6; Римл. 14:23).

Чрез първия ангел хората са призвани да се боят от Бога, да Му отдават слава и да Му се покланят като на Творец на небето и земята. За да изпълнят това, трябва да бъдат послушни на Неговия закон. Мъдрецът казва: "Бой се от Бога и пази заповедите Му, понеже това е всичко за човека" (Екл. 12:13). Никакво богослужение не може да задоволи Бога, ако няма послушание на Неговите заповеди "...защото ето що е любов към Бога: да пазим Неговите заповеди." "Който отклонява ухото си от слушане закона, на такъв самата му молитва е мерзост" (1 Йоан 5:3; Пр. 28:9). Задължението да се покланяме на Бога се основава на факта, че Той е Творецът, Комуто съществата дължат живота си. И навсякъде в Библията, където Неговите изисквания за почит и поклонение са представени по-големи, от изискванията към езическите богове, там винаги се цитира доказателство за творческата Му мощ. "Защото всичките богове на племената са нищожества, а Йехова е направил небесата" (Пс. 96:5). "И

тъй, на кого ще ме уподобите, та да му бъде равен? - казва Светият. Дигнете очите си нагоре, та вижте кой е създал тия светила..." "Защото така казва Господ, Който сътвори небето, Тоя Бог, Който създаде земята, направи я и я утвърди; ...Аз Съм Господ и няма друг" (Исаия 40:25-26; 45:18). Псалмистът казва: "Познайте, че Господ е Бог; Той ни е направил и ние сме Негови." "Дойдете да се поклоним и да припаднем, да коленичим пред Господа, нашия Създател" (Пс. 100:3, 95:6). И светите същества, които се покланят на Бога в небето, заявяват като причина за поклонението, което Му дължат следното: "Достоен си, Господи наш и Боже наш, да приемеш слава, почит и сила, защото Ти си създал всичко..." (Откр. 4:11).

В Откр. 14 гл. хората са поканени да се поклонят на Твореца. Пророчеството ни представя една група хора, които подтикнати от тройната вест пазят Божиите заповеди. Една от тези заповеди посочва пряко Бога като Творец. Четвъртата заповед заявява: "...седмия ден... е събота на Господа твоя Бог..., защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всичко, що има в тях, а на седмия ден си почина; затова Господ благослови съботния ден и го освети" (Изх. 20:10-11). Понататък Господ казва за съботата, че тя е "знак..., за да познаете, че Аз Господ съм ваш Бог" (Езекиил 20:20). И даденото основание за това е: "Защото в шест дена направи Господ небето и земята, а на седмия ден си почина и се успокои" (Изх. 31:17).

"Важността на съботата като паметник на сътворението се състои в това, че тя постоянно представя пред погледа ни истинската причина, поради която дължим поклонение на Бога" - защото Той е Творецът, а ние сме Неговите творения. "Следователно съботата лежи в самите основи на Божественото поклонение, защото ни учи на великата истина по най-поразяващ начин и никоя друга наредба не прави това. Истинската причина за поклонение на Бога не само в седмия ден, но и за всяко поклонение и богослужение, се открива в различието между Твореца и Неговите творения. Този велик факт никога не може да остарее или да стане старомоден и не трябва да се забравя никога" (Дж. Н. Андрюс. История на съботата. Гл. 27.) Точно за да бъде истината винаги в съзнанието на човека, Бог установи съботата в Едем и докогато фактът, че Той е наш Творец, продължава да бъде основание, за да Му се покланяме, дотогава и съботата ще продължава да бъде негов знак и спомен. Ако тя беше спазвана от всички хора, мислите и чувствата им щяха да бъдат насочени към Твореца - обект на поклонение и почит, и нямаше да съществува нито един идолопоклонник, атеист или невярващ. Пазенето на съботата е знак на вяроност към истинския Бог, Който "направи небето и земята, морето и всичко, що има в тях". От това следва, че вестта, заповядваща на хората да се покланят на Бога и да пазят Неговите заповеди, ще изисква от тях специално спазването на четвъртата заповед.

В противоположност на тези, които пазят Божиите заповеди и имат вярата на Исус, третият ангел посочва друга група хора, срещу чиито заблуди е изговорено тържествено и страшно предупреждение: "Ако някой се поклони на звяра и на неговия образ и приеме белег на челото си или на ръката си, той ще и да пие от виното на Божия гняв..." (Откр. 14:9-10). За да се разбере вестта, е необходимо правилно обяснение на използваните тук символи. Какво е представено чрез звяра, образа, белега?

Пророческата верига, в която се намират тези символи, започва от Откр. 12 гл. със змея, който се опитва да унищожи Христос при раждането Му. Казва се, че змеят е Сатана (Откр. 12:9); той подбужда Ирод да осъди Спасителя на смърт. Но главното оръдие, чрез което воюваше срещу Христос и Неговия народ през първите столетия от християнската епоха, бе Римската империя, чиято преобладаваща религия бе езичеството. Така, на първо място змеят представлява Сатана, а в друг смисъл е и символ на

езическия Рим.

В 13 гл. (ст. 1 до 10) е описан друг звяр, подобен “на леопард”, на когото “змеят даде... силата си, престола си и голяма власт”. Този символ, както повечето протестанти вярват, представлява папството, наследило силата, седалището и властта, принадлежали някога на древната Римска империя. За приличащия на леопард звяр се заявява: “И даде му се да говори и с устата си горделиво и богохулно... И отвори устата си да изрече хули против Бога, да хули името Му и скинията Му, па и ония, които живеят на небесата. И позволи му се да воюва против светиите и да ги победи; и даде му се власт над всяко племе и люде, език и народ”. Това пророчество, почти идентично с описанието на малкия рог от Даниил 7 гл., съвсем безспорно и очевидно посочва папството.

“Даде му се още власт да действа четиридесет и два месеца” и продължава пророкът: “И видях една от главите му като че ли смъртно ранена”, и пак добавя: “ако някой завежда в плен, и той в плен ще отиде; ако някой убива със сабя, и той трябва от сабя да бъде убит”. Четиридесет и двата месеца са равни на “време и времена, и половин време”, три години и половина и хиляда двеста и шестдесет дни от Даниил 7 глава - времето, през което папството трябваше да потиска Божия народ. Периодът, както бе заявено и в предишните глави, започва с установяването на папството в 538 г. сл. Хр. и завършва в 1798 година. По времето, когато то бе съкрушено и папата - пленен от френската армия, папската власт получи смъртоносна рана. Тогава се изпълни пророчеството “ако някой завежда в плен, и той в плен ще отиде”.

Тук точно се въвежда и друг символ, пророкът казва: “И видях друг звяр, който възлизаше от земята; и имаше два рога, прилични на агнешки” (Откр. 13:11). Както видят на този звяр, така и начинът на въздигането му показват, че нацията, която той посочва, е различна от отбелязаните нации, посочени чрез предишните символи. Великите царства, управлявали света в миналото, са представени от пророк Даниил като хищни зверове, появили се, когато “четирите небесни ветрища избухнаха върху голямото море” (Даниил 7:2). В Откр. 17 глава един ангел обясни, че водите представляват “люде и множества, народи и езици” (Откр. 17:15). Ветровете са символ на борба, на война. Четирите небесни ветрища, които бушуват над голямото море, символизируют страшните сцени на завоевания и революционни промени, чрез които царствата са постигнали властта си.

Но звярът с рога, подобни на агнешки, бе видян, че “възлизаше от земята”. Вместо да завладее други държави, за да установи там властта си, представената по този начин нация трябва да се появи в територия, необитавана до момента, и да се издигне и развие постепенно и мирно. Следователно тя не би могла да се появи измежду народите на стария свят, пренаселен с нападащи се и воюващи помежду си националности - неспокойното море от “племена, люде, народи и езици”. Трябва да се търси в западния континент.

Коя нация в Новия свят през 1798 г. се бе издигнала и увеличила властта си, обещавайки да стане велика и силна и привличайки вниманието на целия свят? Приложението на символа е неоспоримо. Една единствена нация отговаря на особеностите на това пророчество; то посочва безпогрешно Съединените амери-кански щати. Мисълта на боговдъхновения писател, дори с почти същите думи, е била несъзнателно и многократно цитирана от оратори и историци в описанията им за възникването и развитието на този народ. Звярът бе видян да “възлиза” от земята, а според преводачите употребената тук дума “възлиза” означава буквално “израствам или пониквам като растение”. Както вече видяхме, тази нация трябва да възникне на територия, необитавана преди това. Описвайки появяването на Съединените щати, един виден писател говори за “тайната на тяхното появяване от нищото” и казва: “като мълчаливо семе поникнахме ние и

станахме империя” (Таунзънд. Новият свят, сравнен със Стария. С. 462). Един европейски вестник от 1850 г. пише за Съединените щати като за чудна империя, “появила” се и “всред мълчанието на земята ежедневно увеличаваше своята мощ и гордост” (Dublin Nation). В сказка върху отците поклонници, основали тази нация, Едуард Евърет заяви: “Те потърсиха уединено място, безопасно поради своята неизвестност и сигурно поради своята отдалеченост, където малката църква от Лайден би могла да се радва на свободата на съвестта. Вижте пространните области, над които чрез мирно завоевание... те разнесоха знамената на кръста!” (Реч, произнесена в Плимуд. Масачузетс, 22.12.1824 г.)

“И имаше два рога, прилични на агнешки.” Подобните на агнешки рога, подсказват младост, невинност и благородство. Символизират сполучливо естеството на Съединените щати, когато пророкът ги видя да “възлизат” в 1798 г. Християните заточеници, първи избягали в Америка, търсеха убежище от царското потисничество и свещеническата нетолерантност. Решиха да установят управление, базиращо се широко на гражданската и религиозната свобода. Декларацията на независимостта прогласява великата истина, че “всички хора са сътворени равни” и са надарени с неотменимото право на “живот, свобода и стремеж към щастие”. Конституцията гарантираше на народа правото на самоуправление, осъществявано от избрани с всенародно гласуване представители, които да съставят законите и да ги прилагат. Гарантирана бе свободата на религията, като се позволяваше всеки човек да се покланя на Бога според изискванията на собствената си съвест. Републиканството и протестантизмът станаха основните принципи на нацията. Именно в тях се корени тайната на нейната мощ, благополучие и напредък. Потиснатите и потъпканите от целия християнски свят се отправиха към тази страна с интерес и надежда. Милиони потърсиха нейните брегове и Съединените щати се издигнаха до място, поставящо ги в сред най-мощните нации на земята. Но звярът с подобни на агнешките рога “говореше като змей. Той упражняваше всичката власт на първия звяр в неговото присъствие и принуди земята и живеещите на нея да се поклонят на първия звяр, чиято смъртоносна рана бе оздравяла..., като казваше на живеещите на земята да направят образ на звяра, който бе ранен от сабята и оздравя” (Откр. 13:11-14).

Рогата, подобни на агнешки, и змейският глас на този символ посочват едно поразително противоречие между изповеданието и начина на действие на така представената нация. “Говоренето” на една нация, това е дейността и решенията на нейните законодателни и съдебни власти. Чрез тях тя ще опровергае либералните и мирни принципи, поставила някога в основата на своята политика. Пророчеството, че ще говори “като змей” и ще упражнява “всичката власт на първия звяр” предсказва ясно развитието на дух на нетолерантност и преследване, който ще бъде проявен от силите, представени от змея и подобния на леопард звяр. А изявлението, че звярът с двата рога “принуди земята и живеещите на нея да се поклонят на първия звяр” подсказва, че тази нация ще използва властта си, за да принуждава насилствено към съблюдаване на дадена практика на почит към папството.

Такова действие би било в пълно противоречие с принципите на управление, с духа на свободните институции, с недвусмислените и тържествени изявления на декларацията за независимостта и с Конституцията на Съединените щати. Основателите на нацията постъпиха мъдро, като решиха да предотвратят използването на светска власт от църквата и произтичащите от това последици - нетолерантност и преследване. Според Конституцията “Конгресът няма да издава закон в полза на дадена религия или да забранява свободното изповядване на която и да е религия. Също така “религията в Съединените щати никога

няма да бъде условие за назначения на държавна или отговорна служба”. Само при явното нарушение, засягащо националната свобода, гражданските власти могат да наложат каквото и да било на религиозна основа. Но противоречието на подобно действие не е по-голямо от представеното в символа. Именно звярът с агнешките рога - на вид чист, благороден и безвреден, говори като змей.

“...казваше на живеещите на земята да направят образ на звяра...” Тук ясно е посочена форма на управление, при която законодателната власт се намира в ръцете на народа - извънредно сполучливо доказателство, че Съединените щати са нацията, означена от пророчеството.

Но какво е “образът на звяра”? И как ще бъде създаден? Създава го двурогиият звяр и представлява образ НА първия звяр. Също е наречен образ НА звяра. Следователно, за да научим какъв е образът и как трябва да бъде изграден, ние трябва да разучим характерните черти на самия звяр - папството.

Когато първата църква се поквари, като се отдели от простотата на Евангелието и прие езическите обреди и обичаи, тя загуби духа и силата на Бога. За да контролира съвестта на хората, потърси подкрепата на светската власт. Резултатът бе папството - църквата, която контролираше държавната власт и я използваше, за да прокара собствените си планове, особено относно наказването на така наречените “ереси”. Относно образа на звяра в Съединените щати, религиозната власт трябва да контролира гражданското управление така, че църквата да използва държавната власт, за да постигне собствените си цели.

Църквата винаги, когато е спечелвала светска власт, я е употребявала, за да наказва отклоненията от нейните учения. Протестантски църкви, тръгнали по стъпките на Рим в съюз със светските власти, са проявявали подобно желание да ограничават свободата на съвестта. Пример за това са проръжливите дълго време преследвания на друговерците от англиканската църква. През XVI и XVII в. хиляди проповедници, които не споделяха ученията на официалната църква, бяха принудени да напуснат църквите си, а много други както пастири, така и членове, изтърпяха наказания, затвор, изтезания и мъченическа смърт.

Именно отстъпничеството стана причина ранната църква да потърси помощта на гражданската власт и по този начин подготви пътя за развитието на папството - звяра. Апостол Павел каза, че първо ще има “отстъпление” и тогава ще “се яви човекът на греха” (2 Сол. 2:3). Така отстъплението в църквата ще приготви пътя за появяването на образа на звяра.

Библията обяснява, че преди идването на Господа ще настане религиозен упадък, подобен на съществуващия в първите столетия. “...в последните дни ще настанат усилни времена. Защото хората ще бъдат себелюбиви, сребролюбиви, надменни, горделиви, хулители, непокорни на родителите, неблагодарни, нечестиви, без семейна обич, непримирими, клеветници, невъздържани, свирепи, неприятели на доброто, предатели, буйни, надути, повече сластолюбиви, а не боголюбиви, имащи вид на благочестие, но отречени от силата му” (2 Тимотей 3:1-5). “А духът изрично казва, че в послешните времена някои ще отстъпят от вярата и ще слушат измамнителни духове и бесовски учения...” (1 Тимотей 4:1). Сатана ще действа с “всякаква сила, знамения, лъжливи чудеса и с всичката измама на неправдата”. И всички, които “не приеха да обичат истината, за да се спасят”, ще бъдат оставени да приемат “заблуда да действа между тях, за да повярват лъжа” (2 Сол. 2:9-11). Когато бъде достигнато това състояние на безбожност, ще последват и същите резултати, както в първите столетия.

Според мнозина голямото различие на вероизповеданията в протестантските църкви е решително доказателство, че никаква сила не може да ги принуди да постигнат единство. Но всред църквите, изповядващи протестантската

вяра, от години съществува силен и постоянно нарастващ стремеж към обединение, основано на някои общи точки от доктрината. За да се постигне такова единство, необходимо е да не се повдигат въпроси, по които не всички са единодушни, колкото и важни да изглеждат от библейска гледна точка.

Прочутият американски оратор Чарлс Биичър в една своя проповед от 1846 г. заяви, че духовенството на “евангелските протестантски общества” се формира “от самото начало не само под тежкия гнет на чисто човешки страх, но диша, живее и се движи в едно покварено още в корените състояние на нещата и всеки час трябва да апелира към всички долни елементи на естеството си, за да заглуши истината и да превие колена пред мощта на отстъпничеството. Нима не стана същото с римската църква? Не започваме ли нейния живот? И какво виждаме пред себе си? Друг всеобщ събор! Световна конвенция! Евангелски съюз и всесветско вероизповедание!” (проповед върху “Библията - достатъчно верую”, изнесена във Форт Уайн, щата Индиана, на 22.02.1846 г.). Когато това се постигне, само една крачка ще дели пълното единство от използването на сила.

Когато ръководните църкви на Съединените щати, обединени на доктринална основа, обща за всички, повлияят на държавата да наложи изискванията им и да подкрепи нарежданията им, тогава протестантска Америка ще е изградила един образ на римската йерархия и налагането на граждански наказания над друговеци ще бъде неизбежната последица.

Звярът с двата рога ще принуждава “всички, малки и големи, богати и сиромаси, свободни и роби, да им се тури белег на десницата или на челата им, за да не може никой да купува или да продава, освен оня, който носи за белег името на звяра или числото на неговото име” (Откр. 13:16-17). Предупреждението на третия ангел е: “Ако някой се поклони на звяра и на неговия образ и приеме белег на челото си или на ръката си, той ще и да пие от виното на Божия гняв...” “Звярът”, споменат в тази вест, поклонението на който се налага принудително от двурогия звяр, е първият или подобният на леопард звяр от Откр. 13 гл. - папството. “Образът на звяра” представлява онази форма на отстъпилия протестантизъм, която ще се е развила, когато протестантските църкви потърсят помощта на държавната власт, за да наложат своите учения. Сега остава още да определим “белега на звяра”.

След предупреждението относно поклонението на звяра и неговия образ пророчеството заявява: “Тук са тези, които пазят заповедите Божии и вярата Исусова”. Понеже пазещите Божиите заповеди са представени като противоположни на покланящите се на звяра и на неговия образ и приемат неговия белег, следва, че спазването на Божия закон, от една страна, и неговото нарушение, от друга, ще разграничават поклонниците на Бога от поклонниците на звяра.

Особената характеристика на звяра и на неговия образ е нарушаването на Божиите заповеди. Пророк Даниил казва за малкия рог - папството: “...ще замисли да промени времена и закони” (Даниил 7:25). А Павел нарече същата сила “човека на греха”, който ще възвиси себе си над Бога. Едното пророчество е допълнение на другото. Папството би могло да възвиси себе си над Бога само чрез промяната на Божия закон. Всички, съзнателно спазващи така променения закон, отдават върховна почит на силата, извършила промяната. Подобен акт на послушание спрямо папските закони би бил белег или знак на вяроност към папата, заел мястото на Бога.

Папството се е опитало да промени Божия закон. Втората заповед, забраняваща поклонението пред образи, е била изпусната от закона, а четвъртата е била така променена, че да налага спазването на първия, вместо на седмия ден, събота. А католиците твърдят, че втората заповед

е пренебрегната, защото не е необходима, тъй като се включва в първата, и че те предавали закона точно така, както Бог възнамерявал да бъде разбран. Но това не може да бъде промяната, предсказана от пророка. Той е посочил съзнателна, нарочна промяна: "...ще ЗАМИСЛИ да промени времена и закони". Промяната на четвъртата заповед точно отговаря на изпълнението на пророчеството. Защото единственият авторитет, претендиращ за нейната промяна, е църквата. Тук папската власт открито поставя себе си над Бога.

Докато Божиите поклонници ще бъдат особено разграничени по спазването на четвъртата заповед - тъй като тя е знакът за Божията творческа мощ и свидетелстват, че Той има право на човешко поклонение и почит - поклонниците на звяра ще се отличават с усилията си да премахнат възпоменателния ден на Твореца и да въздигнат на негово място нареждането на Рим. Именно заради неделята (виж Приложението) папството издигна за пръв път арогантните си претенции. И първото прибегване до държавната власт бе, за да се наложи спазването на неделята като "Господния ден". Но Библията посочва седмия, а не първия ден като ден на Господа. Христос каза: "...Човешкият Син е Господар и на съботата". Четвъртата заповед гласи: "...седмия ден, който е събота на Господа твоя Бог", а чрез пророк Исая Господ го определи като: "Светия Ми ден" (Марко 2:28; Изход 20:10; Исая 58:13).

Често повтаряното твърдение, че Христос бил променил съботата, се опровергава от собствените Му думи. В планинската Си проповед Той казва: "Да не мислите, че Съм дошъл да разруша закона или пороците; не съм дошъл да разруша, но да изпълня. Защото истина ви казвам: Докле премине небето и земята, ни една йота, ни една точка от закона няма да премине, докато всичко не се сбъдне. И тъй, който наруши една от тия най-малки заповеди и научи така човеците, най-малък ще се нарече в небесното царство, а който ги изпълни и научи така човеците, той ще се нарече велик в небесното царство" (Матей 5:17-19).

Протестантите обикновено признават, че Свещеното писание не е никакво доказателство за промяната на съботата. Това е изложено ясно в публикациите, издавани от Американското дружество за брошури и от Американския съюз на неделните училища. Едно от тези съчинения признава: "пълното мълчание на Новия завет относно каквато и да било изрична заповед за Сабат (неделя, първия ден от седмицата) или за особени правила за нейното спазване" (Дордж Елиът. Пребъдващата събота. С. 184).

На друго място се казва: "До времето на Христовата смърт никаква промяна на деня не е била направена"; и "доколкото показва докладът, те (апостолите) не... дадоха някаква ясна заповед за изоставянето на седмия ден като събота и празнуването на първия ден от седмицата като събота" (А. Е. Уофл. Господният ден. С. 186-188).

Римокатолиците признават, че промяната на съботата е направена от тяхната църква, и заявяват, че протестантите чрез спазването на неделята признават нейната власт и авторитет. В "Католически катехизис на християнската религия" в отговор на въпроса кой ден трябва да се пази, ако искаме да бъдем послушни на четвъртата заповед, е посочено следното: "По време на стария закон съботният ден трябваше да бъде освещаван; но ЦЪРКВАТА, наставена от Исуса Христа и ръководена от Божия Дух, е заменила съботата с неделята. Затова сега ние освещаваме първия, а не седмия ден. Сега неделята означава и е денят на Господа".

Като знак за авторитета на католическата църква папските писатели цитират "самото действие на промяна на съботата в неделя, с която протестантите са съгласни..., защото чрез пазенето на неделята те признават властта на църквата да учредява празници и да заповядва тяхното спазване. В противен случай те биват обвинявани в грях" (Анри

Тюбервил. Съкращения на християнската доктрина. С. 58). Тогава какво е промяната на съботата, ако не знак или белег за авторитета на римската църква - "белегът на звяра"?

Римската църква не се е отказала от домогванията си за върховно владичество. И когато светът и протестантските църкви приемат една сътворена от нея събота, като в същото време отхвърлят библейската събота, признават нейната дързост и воля. Може да се позовават на авторитета на преданието или на отците за извършването на промяната, но като вършат това, отричат самия принцип, който ги отделя от Рим, че "Бибlijата и само Бибlijата е религията на протестантите". Папистът ясно вижда, че в случая те мамят себе си, като съзнателно си затварят очите пред фактите. Когато движението за принудителното налагане на неделята намира отзвук и бива благоприятно прието, той се радва, тъй като се чувства сигурен, че в края на краищата ще доведе целия протестантски свят под знамето на Рим.

Римокатолиците заявяват, че "спазването на неделята от протестантите е знак на почит, който те отдават на авторитета на католическата църква", колкото и да не им се иска това (Монсеньор Сегюр. Откровен разговор за протестантството днес. С. 213). Пазенето на неделята от протестантските църкви е едно принудително налагане на поклонение пред папството, т.е. пред звяра. Разбиращите изискванията на четвъртата заповед и въпреки това избрали да се покланят на фалшивата вместо на истинската събота, отдават почит на силата, която я е учредила. А чрез акта на налагане на някакво религиозно задължение от светската власт, самите църкви създават от себе си образ на звяра. Оттук следва, че натрапването на неделния празник в Съединените щати ще представлява принудително поклонение пред звяра и неговия образ.

И все пак християни от минали поколения са спазвали неделята, защото са предпологали, че по този начин празнуват библейската събота. А и днес във всяка църква, без да се изключва и римокатолическата, има християни, искрено вярващи, че неделята е отредената от Бога събота. Бог приема тяхната искреност и вярност към Него. Но когато съблюдаването на неделята бъде постановено със закон и светът получи пълна светлина по отношение на задълженията спрямо истинската събота, тогава всеки, който престъпва Божията заповед, за да послуша едно нареждане или предписание с не по-висок авторитет от този на Рим, ще почита папството повече от Бога. Той отдава поклонение на Рим и на силата, която е наложила въведена от Рим наредба. Покланя се на звяра и на неговия образ. Следователно, когато хората отхвърлят обявената от Бога наредба като знак на Неговия авторитет и на нейно място почитат избраната от Рим като белег на

Божият закон

Стар завет

I

"Да нямаш други богове освен Мене."

II

"Не си прави кумир или какво да било подобие на нещо, което е на небето горе или което е на земята долу, или което е във водите под земята; да не им се кланяш, нито да им служиш; защото Аз, Господ, твоят Бог, Съм Бог ревнив, Който въздавам беззаконието на бащите върху чадата до третото и четвъртото поколение на ония, които Ме мразят, а показвам милост към хиляда поколения на ония, които Ме любят и пазят Моите заповеди."

III

"Не изговаряй напразно името на Господа, твоя Бог, защото Господ няма да счита безгрешен онзи, който изговаря напразно името Му."

IV

“Помни съботния ден, за да го освещаваш. Шест дни да работиш и да вършиш всичките си дела, а седмия ден, който е събота на Господа, твоя Бог, да не вършиш никаква работа ни ти, ни синът ти, ни дъщеря ти, ни слугата ти, нито слугинята ти, нито добитъкът ти, нито чужденецът ти, който е отвътре вратите ти; защото в шест дни Господ направи небето и земята, морето и всичко, що има в тях, а на седмия ден си почина; затова Господ благослови съботния ден и го освети.”

V

“Почитай баща си и майка си, за да се продължат дните ти на земята, която ти дава Господ, твоя Бог.”

VI

“Не убивай.”

VII

“Не прелюбодействай.”

VIII

“Не кради.”

IX

“Не свидетелствай лъжливо против ближния си.”

X

“Не пожелавай къщата на ближния си, не пожелавай жената на ближния си, нито слугата му, нито слугинята му, нито вола му, нито осела му, нито какво да е нещо, което е на ближния ти.”

Изход 20:3-17

Божият закон

Нов завет

I

“На Господа твоя Бог да се покланяш и само Нему да служиш.”

Матей 4:10

II

“Дечица, пазете себе си от идоли.” “И тъй, като сме Божи род, не бива да мислим, че Божеството е подобно на злато, или на сребро, или на камък, изработен с човешко изкуство и измишление.”

1 Йоан 5:21; Деян. 17:29

III

“... Да се не хули Божието име и учението.”

1 Тимотей 6:1

IV

“... Молете се да се не случи бягането ви зиме или съботен ден.”
“Съботата е направена за човека, а не човек за съботата; така щото Човешкият Син е господар и на съботата.” “Защото нейде си е говорил за самия ден така: “И почина Си Бог на седмия ден от всичките Си дела... Следователно за Божиите люде остава една съботна почивка. Защото оня, който е влязъл в Неговата почивка, той си е починал от своите дела, както и Бог от Своите Си.” “Понеже чрез Него бе създадено всичко, което е на небесата и на земята...”

Матей 24:20; Марко 2:27,28; Евр. 4:4,9,10; Кол.1:16

V

“Почитай баща си и майка си.”

Матей 19:19

VI

“Не убивай.”

Римл. 13:9

VII

“Не прелюбодействай.”

Матей 19:18

VIII

“Не кради.”

Римл. 13:9

IX

“Не лъжесвидетелствай.” (ЦП)

Римл. 13:9

X

“Не пожелавай.”

Римл. 7:7

Законът на Бога, променен от човека

I

Аз Съм Господ, твоят Бог, да нямаш други богове освен Мене.

(Втората заповед е изпусната)

II (Всъщност III)

Не вземай напразно името на Господа, твоя Бог.

III (IV)

Помни да пазиш свято съботния ден.

(Съботната заповед е коренно променена)

IV (IV)

Почитай баща си и майки си.

V (VI)

Не убивай.

VI (VII)

Не прелюбодействай.

VII (VIII)

Не кради.

VIII (IX)

Не лъжесвидетелствуй против ближния си.

IX (в същност X, I част)

Не пожелавай жената на ближния си.

X (всъщност X, втора част)

Не пожелавай богатата на ближния си.

“Общ католически катехизис”

“ВЪПРОС: Имате ли някакъв друг начин да докажете, че (Католическата) църква има власт да установява празници със заповед?

ОТГОВОР: Ако нямаше такава власт..., не би могла да замени пазенето на съботата, седмия ден, с пазенето на неделята, първият ден от седмицата - промяна, за която няма авторитет от Писанието” (Доктринален катехизис, с. 174 - римокатолически).

“Докажете ми единствено от Библията, че съм задължен да пазя свято неделята. В Библията няма такъв закон. Това е единствено законът на святата Католическа църква. Библията казва: “Помни съботния ден, за да го освещаваш”. Католическата църква казва: “Не. Чрез моята божествена власт аз премахвам съботния ден и ви заповядвам да пазите свято първия ден от седмицата. И ето! Целият цивилизован свят се прекланя в почтително послушание на заповедта святата Католическа църква” (Томас Енрайт, председател, “Redemptorist College, Cansas City, Mo, Feb. 18, 1884, Roman Catholic).

неговото върховно владичество, ще приемат знака на съюз с Рим - “белега на звяра”. И чак когато този въпрос бъде ясно изложен пред хората и те ще трябва да избират между Божиите заповеди и човешките заповеди, тогава упоритите в греха ще получат “белега на звяра”.

Във вестта на третия ангел се съдържа най-страшната заплаха, отправяна някога към човешки същества. Това трябва да е някакъв ужасен грях, след като предизвиква изливането на Божия гняв без милост. Хората не трябва да бъдат оставени в мрак по отношение на такъв важен въпрос. Предупреждението срещу този грях трябва да бъде разнесено по целия свят, преди да се излеят Божиите наказания, за да разберат всички причината за тях и да им се даде възможност да ги избягат. Пророчеството заявява, че първият ангел ще разнесе своята вест “на всеки народ и племе, език и люде”. Предупреждението на третия ангел, което е част от същата тройна вест, няма да бъде по-слабо разпространено. В пророчеството се казва, че то се разгласява със силен глас от ангел, летящ посред небето и ще привлече вниманието на света.

При изхода от борбата цялото християнство ще бъде разделено на две големи групи - пазещите Божиите заповеди и вярата на Исус и покланящите се на звяра и на неговия образ и приемащи белега му. Макар че църква и държава ще обединят властта си, за да принуждават “всички малки и големи, богати и сиромаси, свободни и роби” да получат “белег на десницата или на челата им” (Откр. 13:16), все пак Божият народ не ще го приеме. Пророкът от Патмос вижда, “че тия, които бяха победили звяра и образа му, и числото на името му, стояха при стъкленото море, държейки Божи арфи”. И пееха песента на Мойсея и на Агнето (Откр. 15:2-3).

Дело на реформа

Съботната реформа, която трябва да бъде проведена в последните дни от човешката история, е предсказана в пророчеството на Исаия: “Така казва Господ: Пазете правосъдие и вършете правда, защото скоро ще дойде спасението от Мене и правдата Ми скоро ще се открие. Блажен оня човек, който прави това, и оня човешки син, който се държи за него; който пази съботата да не я оскверни и въздържа ръката си да не стори никакво зло... също и чужденците, които се прилепват към Господа, за да Му служат, да обичат името на Господа и да бъдат Негови слуги - всеки от тях, който пази съботата да не я оскверни и държи завета Ми - и тях ще доведе в светия Си хълм” (Исаия 56:1, 2, 6, 7).

От контекста се разбира, че тези думи се отнасят за християнската ера: “Господ Йехова, Който събира изгонените от Израиля, ето що казва: Ще му събера още и други освен своите му, които вече са събрани” (Исаия 56:8). Тук е описано събирането на езичниците чрез евангелието. Изречено е благословение за тези, които в това време ще почитат съботата. Така задължителността на четвъртата заповед преминава отвъд разпятието, възкресението и възнесението на Христос и стига до времето, когато Неговите служители ще проповядват благата вест на всички народи. Господ заповядва чрез същия пророк: “Вържи свидетелството, запечатай закона между учениците Ми” (Исаия 8:16 - ЦП). Печатът на Божия закон се намира в четвъртата заповед. Тя единствена от десетте разкрива не само името, но и титлата на Законодателя. В нея Бог е обявен за Създател на небето и земята и по този начин е изявено изискването Му да се покланяме само на Него. Извън тази заповед нищо в декалога не показва на чий авторитет се основава законът. Когато папската власт промени съботата, печатът бе премахнат от закона. Исусовите последователи са призовани да го възстановят, като издигнат четвъртата заповед на полагащото ѝ се място - възпоменателен ден на Твореца и знак за Неговата мощ.

“Нека прибегнат при закона и при свидетелството.” Макар че съществуват толкова много противоречащи си доктрини и теории, Божият закон е единственият непогрешим стандарт, по който трябва да бъдат изпитвани всички мнения, учения и теории. Пророкът казва: “Ако не говорят според това слово, наистина няма зазоряване за тях” (Исаия 8:20).

Дадена е заповедта: “Извикай силно, не се щади; издигни гласа си като тръба, та изяви на людеите Ми беззаконието им и на Якововия дом - греховете им”. Не несправедните, а онези, които Господ нарича “Моите люде”, трябва да бъдат укорени за прегрешенията им. По-нататък се казва: “При все това те Ме търсят всеки ден и желаят да учат пътищата Ми; като народ, който е извършил правда и не е оставил постановлението на своя Бог” (Исаия 58:1, 2). Тук са посочени хора, които се мислят за праведни и изглежда проявяват голям интерес към службата за Бога, но строгото и сериозно порицание на Онзи, Който изпитва сърцата, показва, че те престъпват Божествените наредби.

Пророкът посочва пренебрегнатата заповед: “Ще възстановиш основите на много поколения; и ще те нарекат Поправител на развалините, Възобновител на места за население. Ако отдръпнеш ногата си в събота, за да не вършиш своята воля в светия Ми ден. И наречеш събота насада, свята на Господа, почитаема. И Го почиташ, като не следваш в нея своите си пътища и не търсиш своето си удоволствие, и не говориш своите си думи, тогава ще се наслаждаваш в Господа” (Исаия 58:12, 13). Това

пророчество се отнася и за нашето време. В Божия закон бе направена “развалина”, когато Римската църква промени съботата. Дошло е обаче времето Божествената наредба да бъде възвърната. Развалината трябва да бъде поправена и основата на много поколения - възстановена.

Осветена от почивката и благословието на Твореца, съботата бе спазвана от несъгрешилия Адам в святата Едемска градина, от падналия, но покаял се Адам след изгонването му от щастливата му родина. Тя бе спазвана от всички патриарси - от Авел до праведния Ной, от Авраам до Яков. Когато избраният народ бе в египетско робство и сред идолопоклоничество, мнозина загубиха познанието си за Божия закон. Но след като избави Израил, Господ с тържественост и величие провъзгласи Своя закон пред насъбралото се множество, за да знаят хората Неговата воля, да се боят от Него и да Го почитат завинаги.

Оттогава досега знанието за Божия закон е било запазено на земята и съботата от четвъртата заповед - спазвана. Въпреки че “човекът на греха” потъпка Божия свят ден, дори в периода на неговата неограничена власт имаше верни люде, които, скрити в отдалечени местности, почитаха съботата. От Реформацията досега във всяко поколение е имало хора, които са я спазвали. Макар и в обстановка на обвинения и преследване, постоянно е било давано свидетелство за непроменимостта на Божия закон и за святото задължение към съботата на сътворението.

Тези истини, представени в Откровение 14 гл. и свързани с “вечното благовестие”, ще бъдат отличителен белег на Христовата църква във времето на Неговото явление. Тройната ангелска вест е призовала хора, “които пазят Божиите заповеди и вярата в Исуса”. Тя е последната вест, която трябва да бъде разгласена преди Господното пришествие. Пророкът вижда как скоро след нейното разпространение Човешкият Син идва в слава, за да събере земната жетва.

Всички, приели действителността за светилището и непроменимостта на Божия закон, бяха изпълнени с радост и удивление от красотата и хармонията на системата от истини, разкрита пред очите им. Те искаха светлината, която им се струваше така безценна, да бъде предадена на всички християни; не можеха да повярват, че няма да бъде приета с радост. Но истините, поставящи ги в конфликт със света, не бяха посрещнати добре от мнозина, претендиращи, че са Христови последователи. Послушанието към четвъртата заповед изискваше жертва, която повечето не желяеха да направят.

Когато условията на съботата бяха представени, доста хора започнаха да спорят от светска гледна точка. Те казваха: “Винаги сме спазвали неделята. Нашите бащи - също, и колко много и благочестиви хора са умрели блажени, макар че са я спазвали. Ако те са били прави, значи и ние сме прави. Почитането на нов почивен ден би ни довело до противоречия със света и ние няма да имаме влияние в него. Какво може да постигне една малка група, спазваща седмия ден, в сравнение с целия свят, спазващ неделята?” С подобни аргументи евреите се бяха опитали да оправдаят отхвърлянето на Христос. Бащите им бяха приемани от Бога чрез принасяне на жертви. Защо и децата да не могат да се спасят, като вършат същото? Във времето на Лутер папистите представяха доказателство, че много истински християни са умрели в католическата вяра и следователно католическата религия е достатъчна за спасението. Подобни доводи се оказват ефикасна пречка за каквото и да е прогрес в религиозната вяра и практика.

Мнозина обясняваха, че от столетия насам спазването на неделята е установено учение и широко разпространена църковна традиция. Аргумент срещу това е, че празнуването на съботата датира от древността и е било много по-широко разпространено; то е старо като света и носи белега на ангелите и на Бога. Когато са се полагали основите на земята, когато

утринните звезди са пеели и Божиите синове възклицавали от радост, тогава е била създадена и съботата (виж Йов 38:6, 7; Бит.2:1-3). С право тази заповед изисква нашата почит: тя не е дадена от човешки авторитет и не почива на човешки традиции; тя е била установена от "Стария по дни" и от вечното Му Слово.

Когато вниманието на хората бе привлечено от въпроса за съботната реформа, известни проповедници изопачиха Божието слово, като дадоха тълкува-ния, успокоили възбудените умове по най-сполучливия начин. Онези, които не изследваха писанията самостоятелно, се задоволяваха със заключения, съпадащи с предпочитанията им. Мнозина се опитваха да отхвърлят истината, като се основаваха на твърдения, софистика, предания на църковните отци и авторитета на църквата. Нейните защитници се обръщаха към Библията, за да защитят валидността на четвъртата заповед. Смирени хора, въоръжени единствено с истината и разбрали с изненада и гняв, че изтънчените словесни измами и академични хитрости на обвиняващите ги учени са безсилни пред техните прости и ясни доводи на изучили по-добре Библията.

Тъй като им липсваха библейските доказателства и забравяха, че същите аргументи са били използвани срещу Христос и Неговите апостоли, много с непоклатимо упорство задаваха въпроса: "Защо великите хора не споделят проблема за съботата - малцина от тях вярват като вас? Не е възможно вие да сте прави, а всички учени мъже на света да грешат".

Достатъчно бе да се цитират ученията на Свещеното писание и историята на отношенията между Бога и Неговия народ през вековете, за да се обори подобен аргумент. Бог действа чрез тези, които чуват и се подчиняват на Неговия глас; които изричат, ако е необходимо, неприятни истини; които не се страхуват да изобличат греховете на хората. Бог рядко призовава учени с високи постове да ръководят реформаторски движения, защото се уповават на своите религиозни възгледи, теории и теологични системи и не чувстват никаква нужда да се учат от Господа. Само лично общуващите с Източника на мъдростта могат да разбират и да обясняват писанията. Понякога за разгласяване на истината неуки хора са призовавани не защото са неуки, а защото не са толкова горди да отказват поучения от Бога. Те се образуват в Христовото училище и тяхното смирение и послушание са качествата, които ги правят велики. Бог им поверява знанието за Своята истина и ги удостоява с чест, в сравнение с която земните почести и човешкото величие изглеждат съвсем незначителни.

Повечето адвентисти отхвърлиха истините за светилището и Божия закон. Много изоставиха вярата в адвентното движение и приеха недоказуеми и противоречащи си възгледи за пророчествата, отнасящи се до адвентното дело. Някои изпаднаха в заблудата да определят датата на Христовото идване. Светлината, озарила тогава истината за светилището, би им показала, че до Второто пришествие няма пророчески период и че точната дата на това събитие не е предсказана. Но пренебрегвайки светлината, продължиха да определят от дата на дата идването на Господа и многократно бяха разочаровани.

Когато църквата в Солун прие погрешни възгледи за идването на Христос, апостол Павел ги посъветва да изпитват внимателно, чрез Божието слово, своите надежди и очаквания. Посочи им пророчества за събития, които трябва да се случат, преди Христос да дойде, и ги увери, че нямат основание да Го очакват в тяхното време. "Никой да не ви измами по никой начин" са неговите думи на предупреждение (виж 2 Сол. 2:3). Ако подхранваха надежди, неосноваващи се на Писанието, биха предприели погрешни действия; преживяното разочарование щеше да ги изложи на подигравките на невярващите, а това би ги обезсърчило и съблазнило да се усъмнят в истините, необходими за спасението им. Съветът на апостола към солунците съдържа важен урок за живеещите в последните дни. Много

адвентисти смятат, че ако не основат вярата си върху точна дата за Господното пришествие, не биха били усърдни в своята подготовка. Но тъй като надеждите им се разгарят многократно и се оказват разбити, на вярата им се нанася такъв удар, че за тях става почти невъзможно да възприемат великите

“КАТОЛИЦИЗМЪТ ГОВОРИ”

“Неделята е католическа институция и претенциите за съблюдаването ѝ могат да бъдат защитени само въз основа на католическите принципи... От началото до края на Писанията няма нито един-единствен пасаж, потвърждаващ прехвърлянето на публичното седмично богослужение от последния ден на седмицата в първия.”

“Краткороллрикрпрррср”р,р рСридрнрир,р рАрврсртрррарлрирр,р рарвргурсртр,р р1р9р0р0р ргр.р

“Протестантизмът, като не зачита авторитета на църквата (Римокатолическата), няма никакво основание да поддържа теорията ѝ по отношение на неделята и логично би трябвало да съблюдава седмия ден като събота.

р р р р р рДжрорнр рГрлрирмрърррир рШрирйр рвр р“рАрмреррриркрарнр ркартрорлриркр ркруротрърррлрир рррирврюр”р,р рярнрурарррир р1р8р8р3р ргр

“Добре е да се напомни на презвитерианите, баптистите, методистите и всички други християни, че Библията никъде не ги поддържа в съблюдаването на неделята. Неделята е институция на Римокатолическата църква и спазват този ден спазват заповед на Католическата църква.”

р р р р рСрврерщрернриркр рБрррерйдрир рвр рррерчр,р рпрурбрлриркрурврарнрар рвр р“рНрюр рДжрърррсррир рНрюрзр”р,р р1р8р рмаррртр р1р9р0р3р ргр.р

“ВЪПРОС: Имате ли някакъв друг начин да докажете, че църквата (Католическата) има власт да установява празници, които трябва да се спазват (да заповядва установяването на свети дни)?

ОТГОВОР: Ако нямахме такава власт, тя не би извършила онова, с което са съгласни всички съвременни религиозни хора: не би могла да установи съблюдаването на първия ден от седмицата - неделята, на мястото на седмия ден - съботата; една промяна, която няма одобрението на Писанието.”

р р р р р р р р р р р р р р р р р р рСртрерфрарнр рКрирйрнрарнр,р рДроркртрррирнрарлрернр ркартрерххирзирср,р рср.р1р7р6р

“Разумът и здравият смисъл изискват или едната или другата от следните две алтернативи: или протестантство и свято пазене на съботата, или католицизъм и свято пазене на неделята. Компромисът е невъзможен.”

р р р р р р р р р р р р р р р р р р р“рКраткорлрирскр рмиррръррр”р,р р2р3р рдреркрермрврррир,р р1р8р9р3р ргр.р

“Бог просто е дал на Своята (Католическата) църква да определя който да било ден или дни, които би счела за Свети. Църквата е избрала неделята, първия ден на седмицата, и в течение на времето е добавила като свети и други дни.”

р р р р рВрирнрсернртр рДжр.р рКрерлрир,р рЗрарбрррарнрернрартрар рнрердрерлррр рир рЗрарнрирмарнриррр рвр рпрррарзрнрирчнриррр рдрернр,р рср.р р2р

“Протестантите... приемат неделята вместо съботата като ден за публично

АМЕРИКАНСКИЯТ КОНГРЕШАНИН: “Настоящото схващане, че Христос и учениците Му автоматично заместили седмия ден с първия не намира абсолютно никакво основание в Новия завет.”

Др-ррр рЛррейрмърърнр рАрброртр рвр р“рКррррирсрчрирърнр рюрнрирнърнр”р,р р2р6р рюрнрир,р р1р8р9р0р ргр.р

ХРИСТИЯНСКАТА ЦЪРКВА: “Сега във всички предсказания на Небето няма никакво свидетелство, че съботата е била променена или че Господният ден е заел мястото ѝ.”

Арлреркрсрарндръррр рКрермрпрбрърлр р рвр р“рРрирпроррртъррр”р,р р8р роркртрормвррррир,р р1р9р2р1р ргр.р

БАПТИСТЪТ: “Изглежда ми необяснимо, че Исус: през трите години разисквания с учениците Си; разговаряйки толкова често с тях за съботата; разглеждайки я в различните ѝ аспекти; освобождавайки я от фалшивите (юдейски традиционни) обяснения, никога не загатна за каквото и да било преместване на този ден; също така през време на четиридесетте дена след неговото възкресение не извести подобно нещо. Нито доколкото ни е известно, Духът, даден да им припомня всичко, което Той им бе казал, направи подобно нещо. Това не направиха и боговдъхновените апостоли, когато проповядваха евангелието, основаваха църква, съветваха и наставляваха новоосновените църкви, разискваха или се занимаваха с този въпрос.

Разбира се, аз много добре зная, че неделята, както научаваме от християнските отци и от други източници, не е започнала да се съблюдава като религиозен ден в ранната християнска история. Но колко жалко, че тя дойде дамгосана от белега на езичеството и християнизирана с името на бога слънце, след това възприета и осветена чрез папското отстъпничество и завещана на протестантизма като свято наследство.”

Др-ррр рЕр.р рТр.р рХрирсркроркрср,р рвр р“рНрюр рЙроррркр риргрзрермрирнъррр”р,р р1р6р рнрорермвррррир,р р1р8р9р3р ргр

СВЕТОСТТА НА НЕДЕЛЯТА НЕ Е ЗАПОВЯДАНА ИЛИ ПРАКТИКУВАНА В БИБЛИЯТА

истини от пророчеството. Проповядването на определено време за съда чрез първата ангелска вест бе Божия заповед. Никой не е могъл да опровергае изчислението на пророческите периоди, на които се основава тази вест и според които 2300-та денонощия завършват в 1844 година. Многократните опити да се открият нови дати за тяхното начало и край, както и недоказуемите твърдения в полза на тези възгледи, не само отклоняват хората от истината, но и пораждат презрение към всеки стремеж да се обясняват пророчествата. Колкото по-често се посочва и разгласява определена дата за Второто пришествие, толкова повече храна се дава на Сатана. След като отmine датата, той разпалва подигравки и презрение към проповедниците и така позори голямото адвентно движение от 1843 и 1844 година. Хора, упорстващи в подобна заблуда, ще поставят накрая датата на Христовото идване далеч в бъдещето. По този начин ще възлагат надежди на фалшива сигурност и повечето от тях ще получат просветление, когато вече е много късно.

Историята на древния Израил е поразителен пример за сегашните преживявания на адвентистите. Бог водеше Своя народ в адвентното движение, така както водеше израилтяните при излизането им от Египет. Вярата им бе изпитана по време на “голямото разочарование”, така както и евреите бяха изпитани край Червено море. Ако бяха продължили да се облягат на водещата ги и в миналото ръка, щяха да видят Божието спасение. Ако всички, които работеха заедно в движението от 1844 г.,

бяха приели и разгласили третата ангелска вест със силата на Светия Дух, Господ щеше да действа мощно чрез техните усилия. Поток светлина щеше да се излее над света. Жителите на земята щяха да бъдат предупредени още преди години, последното дело можеше да бъде завършено и Христос да е дошъл, за да избави народа Си.

Не беше Божията воля Израил да обикаля четиридесет години из пустинята; Той искаше да ги заведе направо в Ханаанската земя и да ги засели като свят и щастлив народ. Но те “поради неверието си не можаха да влязат” (Евр. 3:19). Едни в резултат на своето отстъпничество и неверие измряха в пустинята, а други пораснаха във вярата и влязоха в обещаната земя. Също така не беше по волята на Бога Пришествието да се забави толкова много и Неговият народ да остане години наред в този свят на грях и скърби. Неверието им обаче ги отдели от Бога. Когато отказаха да извършат поверената им работа, други се явиха, за да разгласят вестта. От милост към света Исус забавя Своето идване. Дава възможност на грешниците да чуят предупреждението и да се отправят към Него, преди да се излее Божият гняв.

Днес, както и в миналите векове, проповядването на истината, изобличаваща греховете и заблудите на времето, ще предизвика противопоставяне. “Всеки, който върши зло, мрази светлината и не отива към светлината, да не би да се открият делата му” (Йоан 3:20). Когато някои хора видят, че становището им не намира защита в Свещеното писание, решават да го бранят на всяка цена и със злоба нападат характера и мотивите на проповядващите неприятните истини. Така се е действало през всички векове. Илия бе обявен за смутител на Израил, Еремия - за предател, Павел - за осквернител на храма. Оттогава до наше време верните на истината са били обявявани за подстрекатели, еретици и разколници. Безверните множества със сляпа наивност се доверяват на обвиненията срещу дръзналите да изобличат модните грехове, защото не приемат сигурното пророческо слово. Същата тенденция ще се засилва. Библията учи ясно, че приближава време, когато държавните закони ще влязат в такова противоречие с Божиите закони, че хората, които спазват Божествени наредби, ще трябва да понесат обвинения и наказания като злосторници.

Като се има предвид всичко това, какво е задължението на вестителя на истината? Да се съгласим ли, че истината не трябва да бъде проповядвана, тъй като много често тя става причина хората да отбягват или да се противопоставят на нейните изисквания? Не, той няма по-голямо основание от първите реформатори да задържа свидетелството на Божието слово само, защото то поражда съпротива. Думите на вяра, проповядвани от свети и мъченици, бяха записани, за да се възползват следващите поколения. Живите примери на святост и непоклатима вяроност са стигнали до нас, за да вдъхнат смелост на сега призованите да свидетелстват за истината. Те получиха благодат и истина не само за себе си, но и за възможността чрез тях земята да бъде просветена от познание за Бога. Дал ли е Бог светлина на служителите Си от това поколение? Тогава те трябва да я оставят да огрее света.

Някога Господ каза на един човек, говорещ от Негово име: “Но израилевият дом няма да те послуша, защото не щат да послушат и Мене” (Езекиил 3:7). И все пак Господ заръча: “И да им говориш думите Ми, или послушали, или не послушали” (Езекиил 2:7). Към Божия служител от нашето време е отправена заповедта: “Извикай силно, не се щади; издигни гласа си като тръба, та изяви на людете Ми беззаконието им и на Якововия дом - греховете им” (Исаия 58:1).

Доколкото са възможностите му, всеки, получил светлината на истината, има същата сериозна и тържествена отговорност като израилевия пророк, изказал Господните думи: “Сине човешки, аз те поставих страж на

Израилевия дом; чуй, прочее, словото из устата Ми и предупреди ги от Моя страна. Когато казвам на беззаконника: Беззаконнико, непременно ще умреш, а ти не проговориш, за да предупредиш беззаконника да се върне от пътя си, оня беззаконник ще умре за беззаконието си, обаче, от твоята ръка ще изискам кръвта му. Но ако предупредиш беззаконника да се върне от пътя си, а не се върне от пътя си, той ще умре за беззаконието си, а ти си избавил душата си” (Езекиил 33:7-9).

Най-голямата пречка за приемането и провъзгласяването на истината е фактът, че тя включва неудобство и укор. Ето го и единственото доказателство срещу истината, което нейните привърженици никога не са могли да опровергаят. Това обаче не е причината да задържи верните Христови последователи. Те не чакат истината да стане популярна. Убедени в дълга си, съзнателно приемат кръста и заедно с апостол Павел държат на убеждението, че “нашата привременна лека скръб произвежда все повече и повече една вечна тежина на слава” (2 Кор. 4:17).

Независимо от изповеданието само онези, които в сърцето си са служители на света, действат в религиозните неща по-скоро от позицията на политиката, отколкото ръководени от принципи. Ние трябва да избираме правото, защото е право, а последиците да оставяме в Божиите ръце. За най-великите реформи светът е задължен на хора, държачи на принципите, вярата и смелостта. Такива хора трябва да ръководят реформата в днешно време.

Така казва Господ: “Слушайте Мене, вие, които знаете правда; люде, които имате в сърцето си закона Ми. Не бойте се от укорите на хората, нито се смущавайте от ругатните им; защото молецът ще ги прояде като дреха и червеят ще ги пояде като вълна; но Моята правда ще пребъдва до века и спасението Ми из родове в родове” (Исая 51:7, 8).

27

Съвременни пробуждания

Навсякъде, където Божието слово е било проповядвано с вяра, е давало плодове, доказващи Божествения му произход. Духът на Бога придружаваше вестта на Неговите служители и словото бе проповядвано със сила. Грешници чувстваха как съвестта им се пробужда. “Истинската светлина, която осветлява всеки човек, идеше на света” и озаряваше тайните кътчета в сърцата на хората. Скрытите от тъмнината неща излизаха на бял свят. Дълбоко разкаяние обхвана умовете и сърцата им. Бяха убедени в обвинението “за грях, за правда и за съдба” (виж Йоан 16:8). Почувстваха правдата на Йехова и се ужасиха от вероятността да се явят грешни и нечисти пред Този, Който изпитва сърцата. В душевна мъка викаха: “Кой ще ме избави от тялото на тая смърт?” (Римл. 7:24). Когато им бе разкрит голготският кръст и неизмеримата жертва за греховете на човечеството, осъзнаха, че за изкуплението на техните прегрешения не е достатъчно нищо друго освен заслугите на Христос. Само те можеха да примирят човека с Бога. С вяра и смирение приеха Божия Агнец, Който носи греха на света. Чрез кръвта на Исус получиха “прощаване на греховете, извършени по-напред” (Римл. 3:25).

Тези души принесоха плодове на покаяние. Те повярваха, кръстиха се и започнаха нов живот като нови създания с вяра в Исус Христос. Не искаха да живеят вече с предишните си страсти, а да следват стъпките на Божия Син, да отразяват Неговия характер и да се пречистят така, както Той е чист. Сега вече обичаха това, което някога мразеха и мразеха онова,

което някога обичаха. Гордите и властните станаха кротки и смирени по сърце, суетните - скромни и сериозни, хулителите - почитателни, пияниците - трезвени, а порочните - благочестиви. Модните и суетни неща на този свят бяха изоставени. Християните искаха тяхното украшение "да не е вънкашно, сиреч плетене косата, кичене със злато или обличане със скъпи дрехи, но скришният в сърцето живот с нетленното украшение на кротък и тих дух, което е скъпоценно пред Бога" (1 Петрово 3:3, 4). Пробужданията доведоха до дълбоко изпитване на сърцата и до смирение. Те се характеризираха с тържествени и искрени апели към грешниците, със сърдечно състрадание към изкупените с Христовата кръв. Мъже и жени се молеха и се бореха с Бога* за спасението на много души. Плодовете от пробужданията се изявиха в души, които не се плашеха от трудности и жертви, а се радваха, че са достойни да претърпяват укори и изпитания заради Христос. Хората видяха голяма промяна в живота на изповядващите името на Исус, повлияла благотворно на обществото. Събираха с Христос и сееха със Светия Дух, за да пожънат вечен живот. За тях можеше да се каже: "...наскърбяването ви доведе до покаяние... Защото скръбта по Бога докарва спасително покаяние, което не причинява

* Алюзия за борбата на Яков в местността Фануил.

разкаяние; но светската скръб докарва смърт. Защото ето, това, гдето се наскърбихте по Бога, какво усърдие породи във вас, какво себеочистване, какво негодувание, какъв страх, какво ожидане, каква ревност, какво мъздовъздаване! Във всичко вие показахте, че сте чисти в това нещо" (2 Кор. 7:9-11).

Всичко бе резултат от действието на Светия Дух. Доказателството за истинското покаяние е преобразяването. Ако грешникът изпълни своето обещание, върне откраднатото, изповяда греховете си и започне да обича Бога и ближните си, може да бъде сигурен, че е установил мир с Бога. Такива бяха резултатите от религиозното пробуждане в минали години. Тъй като другите съдеха за тези хора по делата им, знаеше се, че Бог ги благославя при спасяването на души и за духовното възвисяване на човечеството.

Но много от пробужданията в наше време се различават в голяма степен от изявите на Божествена благодат в миналото - резултат от усилията на Божиите служители. Вярно е, че се предизвиква широк интерес, мнозина изповядват, че са повярвали и църквите имат голям прираст. И все пак резултатите не са такива, че да оправдаят убеждението за съответстващо нарастване на истинския духовен живот. Лумналият за известно време пламък скоро угасва и оставя по-гъста тъмнина отпреди.

Шумните пробуждания се предизвикват обикновено от формиране на погрешни представи, от възбуждане на чувствата, от задоволяване на интереса към всичко ново и любопитно. Спечелените по този начин новоповярвали нямат голямо желание да слушат библейската истина и не проявяват интерес към свидетелството на пророците и апостолите. Богослужението ги привлича, само ако в него има нещо сензационно. Те не откликват на никоя вест, отправена към безпристрастния разум. Ясните предупреждения на Божието слово, свързани с вечната им участ, остават нечути.

За всяка истински покаяна душа отношението към Бога и към вечните неща е най-важният житейски въпрос. Но къде може да се срещне в съвременните популярни църкви духът на посвещение към Бога? Новоповярвалите не се отказват от гордостта си и от любовта към света. Желанието им да се откажат от егоизма, да вземат кръста и да следват кроткия и смирен Исус не е по-голямо, отколкото преди покаянието. Религията е станала обект на подигравки от страна на безбожниците и скептиците, тъй като мнозина

от нейните привърженици не са запознати с принципите ѝ. Силата на благочестието е почти изчезнала от повечето църкви. Пикници, църковни театрални представления, църковни панаири, хубави къщи и лично самоизтъкване са прогонили мислите за Бога. Земи, вещи и светски занимания са завладели умовете, а на нещата с вечна стойност почти не се обръща внимание.

Въпреки широко разпространения упадък на вярата и благочестието в тези църкви има и истински Христови последователи. Преди да се излеят над земята последните Божии наказания, сред Господните люде ще има такова възраждане на първоначалното благочестие, каквото не се е проявявало от времето на апостолите. Духът и силата Божия ще бъдат дадени на Неговите чеда. Тогава мнозина ще се отделият от църквите, където любовта към света е заместила любовта към Бога и Неговото Слово. Много хора, проповедници и миряни, с радост ще приемат великите истини, които Бог е наредил да бъдат проповядвани тогава, за да се подготви един народ за второто Му идване. Врагът на човечеството иска да попречи на това дело. Преди да дойде времето за такова пробуждане, той ще се помъчи да го предотврати чрез фалшифициране. В църквите, попаднали под измамната му власт, Сатана ще създаде впечатление, че се изливат особени Божии благословения. Ще се формира мнение, че има голям интерес към религията. Множествата ще ликуват, че Бог действа за тях по чуден начин, а всъщност делото ще бъде от друг дух. Под маската на религията Сатана ще се опитва да разшири влиянието си над целия християнски свят. В много от “пробужданията” през последния половин век са действали, в по-голяма или в по-малка степен, същите влияния, които ще се изляват в бъдещите широко разпространени движения. Въодушевляването и смесицата от истини и заблуди са така пригодени, че да подвеждат. Никой обаче не трябва да се оставя да бъде заблуден. В светлината на Божието слово не е трудно да разберем същността на тези движения. Можем да сме сигурни, че няма благословение от Бога там, където хората пренебрегват свидетелството на Библията, отхвърляйки ясните, изпитващи душата истини, изискващи самоотверженост и отричане от света. От правилото, дадено ни от самия Христос: “От плодовете им ще ги познаете” (Матей 7:16), става ясно, че тези движения не са дело на Божия Дух. Бог се е разкрил на човечеството в истините на Своето Слово. За всички, приели ги, те са щит срещу сатанинските измами. Именно пренебрегването на тези истини е отворило вратите за злините, така разпространени сега в религиозния свят. Естеството и значението на Божия закон са до голяма степен забравени. Погрешната представа за характера, за неизменността и за изискванията на Божествения закон е довела до погрешно разбиране на покаянието и освещението. Резултатът е понижаване на духовните стандарти в църквата. Това е тайната за отсъствието на Божия Дух и сила в съвременните “пробуждания”.

В различни деноминации има благочестиви хора, които осъзнават този факт и съжеляват за него. Професор Едуард Парк добре описва сегашните опасности в религиозния свят: “Един от източниците на опасност е неспособността да се проповядва от амвона Божия закон. В миналото амвонът беше ехо от гласа на съвестта... Най-добрите ни проповедници придаваха на проповедите си изключителна величественост, като следваха примера на нашия Господ и изтъкваха значението на закона, неговите наредби и заплахи. Те повтаряха двете велики максими, че законът е копие на Божественото съвършенство и че човек, необичащ закона, не може да обича евангелието, защото той, както и евангелието, са отражение на истинския характер на Бога. Тази опасност води и до друга: подценяване на злините на греха, на неговата всеобхватност и на съответното наказание. Праведността на заповедта е съразмерна с греха от нарушаването ѝ.

С изброените вече опасности е свързано и подценяването на Божията справедливост. Съвременните проповедници са склонни да отделят справедливостта на Бога от Неговата доброта и да принизяват добротата Му до обикновено чувство, вместо да я издигат като принцип. Новата теологична призма разделя онова, което Бог е съединил. Дали Божият закон е нещо добро или зло? Добро е. Тогава и справедливостта е добра, защото е склонност на волята да изпълнява закона. От навика да се подценяват Божият закон и справедливостта, а също поради всеобхватността на човешкото неподчинение и вината за него, човек лесно придобива навика да подценява благодатта, осигурила изкупление от греха". Така в умовете на хората евангелието загубва стойността и значението си и скоро те стават склонни да отхвърлят самата Библия.

Много християнски учители твърдят, че чрез смъртта Си Христос е отменил закона и оттогава насам хората са освободени от неговите изисквания. Някои представят закона като тежко иго и в противовес издигат свободата, дадена ни чрез евангелието.

Не така обаче са се отнасяли към святия Божи закон пророците и апостолите. Давид казва: "Ще ходя нашироко, защото потърсих Твоите правила" (Пс. 119:45). Апостол Яков, писал след смъртта на Христос, нарича декалога "царски закон" и "съвършен закон на свободата" (Яков 2:8, 1:25). Половин век след разпятието авторът на "Откровение" произнася благословение за тези, "които изпълняват Неговите заповеди" (Откр. 22:14 - ЦП).

Няма основание твърдението, че чрез смъртта Си Христос е отменил закона на Своя Отец. Ако бе възможно законът да се промени или отмени, нямаше защо Христос да умира, за да спаси човека от наказанието за греха. Христовата смърт съвсем не го отменя, а доказва, че той е непроменим. Божият Син дойде "да увеличи закона и да го направи почтен" (Исая 42:21 - ЦП). Исус казва: "Да не мислите, че съм дошъл да разруша закона... Докле премине небето и земята ни една йота, ни една точка от закона няма да премине..." (Матей 5:17, 18). За Себе си Той заявява: "Драго ми е, Боже мой, да изпълнявам Твоята воля. Да! законът Ти е дълбоко в сърцето ми" (Пс. 40:8).

По естество Божият закон е непроменим. Той е откровение на волята и характера на Създателя му. Двата му велики принципа са: любов към Бога и любов към човека." ...любовта изпълнява закона" (Римл. 13:10). Характерът на Бога е правда и истина; такова е и естеството на закона. Псалмистът казва: "Законът ти е истина." "Защото всички Твои заповеди са правда" (Пс. 119:142, 172). Апостол Павел обяснява: "...законът е свят и заповедта - свята, праведна и добра" (Римл. 7:12). Такъв закон, изява на Духа и волята на Бога, е вечен като самия му Създател. Покаянието и освещението примиряват хората с Господа и ги водят до хармония с принципите на Неговия закон. В началото човекът бе създаден по Божи образ. Той бе в съвършена хармония с естеството и закона Му; принципите на правдата бяха записани в сърцето му, но грехът го отдели от неговия Творец. Той престана да отразява Божия образ. Сърцето му започна да изразява вражда към принципите на Божия закон. "Защото копнежът на плътта е враждебен на Бога, понеже не се покорява на Божия закон, нито пък може" (Римл. 8:7). Но "Бог толкова възлюби света, че даде Своя единороден Син", за да помири човека със Себе Си. Чрез Христовите заслуги е възможно да се възстанови хармонията между него и неговия Творец. Сърцето му трябва да бъде обновено от Божествената благодат и той да получи нов живот от Небето. Тази промяна е новородението, без което - казва Исус - човек "не може да види Божието царство".

Първата стъпка към примирението с Бога е да се убедим, че сме грешни. "...грехът е беззаконие" (1 Йоаново 3:4). "...чрез закона става само

познаването на греха” (Римл. 3:20). За да разбере вината си, грешникът трябва да изпита своя характер чрез великия Божи стандарт за правда. Той е огледало, което показва съвършенството на праведния характер и му дава възможност да види недостатъците в собствения си характер. Законът разкрива на човека греховете му, но не дава лек против тях. Обещава живот на послушния, но и заявява, че нарушителят ще бъде наказан със смърт. Само Христовото евангелие може да освободи грешника от присъдата и от мръсотията на греха. Той трябва да се покае пред Бога, Чийто закон е нарушил, и да повярва в Христос и в Неговата изкупителна жертва. Така получава “прощаване на греховете, извършени по-напред”, и става участник в Божественото естество. Това чедо Божие, след като получи “духа на осиновление”, възкликва радостно: “Авва, Отче”.

Свободен ли е после да нарушава Божия закон? Павел пише: “Тогава чрез вяра разваляме ли закона? Да не бъде! Но утвърждаваме закона.” “Ние, които сме умрели към греха, как ще живеем вече в него?” (Римл.3:31; 6:2). Йоан твърди: “...ето що е любов към Бога: да пазим Неговите заповеди, а заповедите Му не са тежки” (1 Йоаново 5:3). При новородението сърцето бива доведено до хармония с Бога и до съгласие с Неговия закон. Когато тази огромна промяна се осъществи в грешника, той преминава от смърт към живот, от грях към святост, от престъпление и упорство към послушание и вяроност. Старият живот на отчуждение от Бога престава и започва новият живот на помирение, на вяра и любов. Тогава ще се “изпълнят изискванията на закона в нас, които ходим не по плът, но по дух” (Римл. 8:4) и душата ни ще изрече думите: “Колко обичам аз Твоя закон! Цял ден се поучавам в него” (Пс. 119:97).

“Законът Господен е съвършен, възвръща душата” (Пс. 19:7). Без закона хората нямат точна представа за Божията чистота и святост или за собствената си вина и порочност. Не чувстват своята греховност и нуждата от покаяние. Тъй като не виждат жалкото си състояние на нарушители на Божия закон, не осъзнават, че се нуждаят от изкупителната Христова кръв. Надеждата за спасение се приема без коренна промяна на сърцето и преобразяване на живота. Така преобладават случаите на повърхностно покаяние и към църквата се прибавят тълпи от хора, никога не общували с Христос.

Погрешни теории за освещението, произлизащи също от пренебрегването на Божествения закон, са на почит в съвременните религиозни движения. Те са не само фалшиви в ученията, но и опасни в практическото им приложение. Фактът, че намират такъв добър прием обяснява още по-добре необходимостта всички да разбират ясно какво учи Библията по този въпрос.

Истинското освещение е библейско учение. Апостол Павел в писмото си до солунската църква заявява: “Понеже това е Божията воля - вашето освещение...” Изрича и молитвата: “А сам Бог на мира да ви освети напълно” (1 Сол. 4:3, 5:23). Библията учи ясно какво означава освещение и как можем да го постигнем. Спасителят се молеше за Своите ученици: “Освети ги чрез истината, Твоето слово е истина” (Йоан 17:17). Павел пък учи, че вярващите трябва да бъдат осветени от Светия Дух (по Римл. 15:16). Какво е делото на Светия Дух? Исус казва на учениците Си: “А когато дойде онзи, Духът на истината, ще ви упътва на всяка истина” (Йоан 16:13). Псалмистът пише: “Законът Ти е истина” (Пс. 119:142). Чрез Словото и Духа на Бога пред хората се разкриват великите принципи на правдата, възплътени в Неговия закон. Тъй като Божият закон е “свят, праведен и добър”, копие на Божественото съвършенство, характерът, формиран от него ще бъде също свят. Христос е съвършен пример за такъв характер. Той изрича думите: “...Аз опазих заповедите на Отца Си...” “...върша всякога онова, което е Нему угодно” (Йоан 15:10, 8:29).

Христовите последователи трябва да станат като Него, с Божията благодат да оформят характерите си в съгласие с принципите на Неговия свят закон. Това е библиейското осветление.

То може да бъде осъществено само чрез вяра в Христос и чрез силата на обитаващия в душата Свети Дух. Павел съветва вяраващите: "...изработвайте спасението си със страх и трепет, защото Бог е, Който според благоволенията Си действа във вас, и да желаете това, и да го изработвате" (Филип. 2:12, 13). Християнинът чувства влиянието на греха и трябва да воюва непрестанно срещу него. Тук е необходима помощта на Христос. Човешката слабост се съединява с Божествената сила и вярата възкликва: "Благодарение Богу, Който ни дава победата чрез нашия Господ Исус Христос" (1 Кор. 15:57).

В Свещеното писание е казано ясно, че осветлението се изгражда постепенно. Едва когато в покаяние чрез кръвта на изкуплението грешникът се примири с Бога, започва християнският му живот. Той трябва да се стреми към съвършенство и да израства "в мярката на ръста на Христовата пълнота" (по Евр. 6:1; Ефес.4:13). Апостол Павел казва: "...едно правя, като забравям задното и се простирам към предното, пускам се към прицелната точка за наградата на горното от Бога призвание в Христа Исуса" (Филип. 3:13, 14). Петър ни посочва стъпките за постигане на библиейско осветление: "...Положете всяко старание и прибавете на вярата си добродетел, на добродетелта си благоразумие, на благоразумието си себеобуздание, на себеобузданията си твърдост, на твърдостта си благочестие, на благочестието си братолюбие и на братолюбието си любов... като вършите тях добродетели, никога няма да изпаднете" (2 Петрово 1:5-10).

Онези, които изживяват библиейското осветление, ще проявяват дух на смирение. Подобно на Мойсей те са видели тържественото величие на светостта, а също и собственото си нищожество, сравнено с чистотата и великото съвършенство на Вечния.

Пророк Даниил бе пример за истинско осветление. Дългият му живот бе посветен на благородно служене на неговия Господ. Бе човек, възлюбен от небето (виж Даниил 10:11). Но вместо да започне да твърди, че е чист и свят, в молитвите си към Бога за своя народ благословеният пророк се уеднаквява с наистина грешния Израил. "Защото ние не принасяме прошенията си пред Тебе заради нашата правда, но заради многото Твои щедрости... съгрешихме и вършихме нечестие (Даниил 9:18, 15). Той казва: "...говорех и се молех, и изповядвах своя грях и греха на людетe си..." (Даниил 9:20). Когато след време Божият Син му се явява, за да му даде наставления, Даниил обяснява: "...енергията ми се обърна в тлеене, та останах безсилен" (Даниил 10:8).

След като чу в бурята гласа на Бога, Йов възкликна: "...кая се в пръст и пепел" (Йов 42:6). Исаия видя славата Божия и чу херувимите да викат: "Свят, свят, свят Господ на Силите!", след което изрече думите: "Горко ми, защото загинах" (Исаия 6:3, 5). Когато Павел бе грабнат на третото небе и чу неща, които човек не може да изговори, започна да се смята за "най-нищожния от всички светии" (Ефес. 3:8; виж 2 Кор. 12:2-4). Любимият Йоан, който някога се бе облегал на Исусовите гърди и бе видял Неговата слава, падна като мъртъв пред нозете на ангела (виж Откр. 1:17).

Живеещите в сянката на голготския кръст, не могат да се самоиздигат и да твърдят с гордост, че са свободни от греха. Те съзнават, че грехът им е причина за агонията, съкрушила сърцето на Божия Син, и тази мисъл ги води до смирение. Хората, най-близко свързани с Исус, разбират най-добре слабостта и греховността на човешкото естество; единствената им надежда е в заслугите на разпнатия и възкръснал Спасител.

Осветлението, което се проповядва в религиозния свят, носи дух на

себеиздигане и пренебрегване на Божия закон. Такова осветление е чуждо на библейската религия. Неговите поддръжници проповядват, че то е бърз процес, в който чрез вяра може да се постигне съвършена святост. “Само вярвайте - казват те - и ще получите благословението.” Не смятат, че е нужно вярващият да прави някакви по-нататъшни усилия. В същото време отхвърлят авторитета на Божия закон и настояват, че са свободни от задължението да спазват заповедите. Възможно ли е обаче човек да бъде свят и в хармония с волята и характера на Бога, без да спазва принципите, израз на Неговото естество и воля и показващи какво му е угодно?

Желанието за лесна религия, без борби, без себеотрицание, без откъсване от суетите на света, е направило много популярна доктрина за оправдание чрез вяра и само чрез вяра. Но какво казва Божието слово? Апостол Яков пише: “Каква полза, братя мои, ако някой казва, че има вяра, а няма дела? Може ли такава вяра да го спаси?... Обаче искаш ли да познаеш, о, суетни човече, че вяра без дела е безплодна? Авраам, нашият отец, не оправда ли се чрез дела, като принесе сина си Исаак на жертвеника? Ти виждаш, че вярата действаше заедно с делата му и че от делата се усъвършенства вярата.... Виждате, че чрез дела се оправдава човекът, а не само чрез вяра” (Яков 2:14-24).

Божие слово свидетелства срещу тази примамлива доктрина за вяра без дела. Да претендираме за благословенията на Небето, без да приемаме условията, при които се дарява милост, означава дързост, а не вяра. Истинската вяра се основава на обещанията и на условията на Свещеното писание.

Нека никой не се самозалъгва, че може да стане свят, докато съзнателно нарушава една от Божиите заповеди. Извършването на съзнателен грях заглушава гласа на съвестта и отдалечава душата от Бога. “...грехът е беззаконие... никой, който съгрешава, не Го е видял, нито Го е познал” (1 Йоаново 3:4, 6). Въпреки че в посланията си Йона се спира така обстойно на любовта, той не се колебае да разкрие истинския характер на онези, които претендират да са осветени, а в същото време нарушават Божия закон. “Който казва: Познавам Го, а заповедите му не пази, лъжец е и истината не е в него. Но ако някой пази Словото Му, неговата любов към Бога е наистина съвършена” (1 Йоаново 2:4, 5). Това е критерият за вяра. Не можем да смятаме за свят никой човек, без да сме го сравнили с единствения Божествен стандарт за святост както на небето, така и на земята. Ако хората не чувстват значимостта на моралния закон, ако омаловажават и принизяват Божиите заповеди, ако нарушават “една от тия най-малки заповеди” и научат и други да вършат същото, няма да бъдат одобрени от Небето, а и ние ще знаем, че техните претенции са неоснователни.

Твърдението на някой, че няма грях, е доказателство, че съвсем не е свят. Такъв човек се смята за свят, защото няма истинска представа за безграничната чистота и святост на Бога и за това, какви трябва да станат онези, които искат да отразяват Неговия характер; няма истинска представа за чистотата и възвишената красота на Исус, както и за злината и безчестието на греха. Колкото по-голямо е разстоянието между него и Христос и колкото по-неправилни са схващанията му за Божествения характер и изисквания, толкова по-праведен ще изглежда в собствените си очи.

Осветението, описано в Свещеното писание, включва цялостната личност - дух, душа и тяло. Павел се моли за солунците: “И дано се запазят непокътнати духа, душата и тялото ви без порок до пришествието на нашия Господ Исус Христос” (1 Сол. 5:23). Във времето на древния Израил всеки жертвен принос за Бога беше преглеждан внимателно. Ако се откриеше някакъв недъг, животното се отхвърляше, защото Бог бе наредил приносът

да бъде “без недостатък”. Така и на християните е наредено да представят телата си “в жертва жива, свята, благоугодна на Бога”. За да постигнат това, силите им трябва да бъдат запазени във възможно най-доброто състояние. Всеки навик, отслабващ физическата или умствената сила, прави човека неспособен да служи на своя Творец. Ще се задоволи ли Бог, ако му предложим нещо по-малко от най-доброто? Христос казва: “Да възлюбиш Господа твоя Бог с цялото си сърце...” Обичащите Бога с цялото си сърце ще имат желание да Му посветят най-доброто от своя живот. Ще се стремят непрестанно да привеждат жизнената си сила в съгласие със законите, даващи им възможност да вършат Неговата воля. Не ще желаят чрез задоволяване на апетита и страстите си да накърнят или осквернят жертвата, представяна на техния небесен Отец.

Петър съветва: “...да се въздържате от плътски страсти, които воюват против душата” (1 Петрово 2:11). Всяко греховно удоволствие намалява способностите и притъпява умствените и духовните възприятия. Така Словото и Духът на Бога могат да повлияят много слабо на сърцето. Павел пише до коринтяните: “...нека очистим себе си от всяка плътска и духовна нечистота, като се усъвършенстваме в святост със страх от Бога” (2 Кор. 7:1). Той причислява “себеобузданието” към плодовете на Духа: “любов, радост, мир, дълготърпение, благост, милост, милосърдие, вяност, кротост” (Гал. 5:22, 23).

Въпреки боговдъхновените съвети, колко много от така наречените християни пропиляват силите си в стремежи към забогатяване или в преклонение пред модата; колко много унищожават богоподобните си сили поради лакомия, пиене на вино и забранени удоволствия. А църквата вместо да упори, често насърчава злото, като допуска не любовта към Христос, а апетитът, стремежът за печалба и любовта към удоволствията да напълнят нейната каса. Ако Исус би влязъл в днешните църкви и би видял празненствата и нечестната търговия, извършвана там в името на религията, нима не би изгонил осквернителите така, както изгони среброобменителите от храма?

Апостол Яков заявява, че мъдростта “отгоре” е “първо чиста”. Ако можеше да се срещне с онези, които изговарят скъпоценното Исусово име с уста, омърсени от тютюн, чийто дъх и цялото им тяло са пропити с отвратителната му миризма, замърсяват въздуха и принуждават другите край тях да вдишват отровата, ако можеше да види този навик, така противоположен на евангелската чистота, нима нямаше да го заклейми като “земен, плътски, бесовски”? (по ЦП). Роби на тютюна, претендиращи за благословенията на освещението говорят за своята надежда за небето, но Божието слово казва ясно, че “там няма да влезе нищо нечисто” (Откр. 21:27).

“Или не знаете, че вашето тяло е храм на Светия Дух, Който е във вас, Кого-то имате от Бога? И вие не сте свои си, защото сте с цена купени; затова прославете Бога с телата си и с душите си, които са Божи” (1 Кор. 6:19, 20). Човекът, чието тяло е храм на Светия Дух, няма да се остави да бъде поробен от гибелен навик. Неговите сили принадлежат на Христос, изкупил го с цената на Своята кръв. Възможно ли е да бъде невинен, ако разпилява поверените му блага? Хора, наричащи себе си християни, изразходват огромни суми годишно за безсмислени и вредни удоволствия, а в същото време други загиват, защото им липсва хлябът на живота. Те ограбват Бога от десята̀ци и приноси, като на олтара на гибелните страсти полагат повече, отколкото дават, за да облекчават страданията на бедните или за разпространяване на евангелието. Ако всички, представящи се за християни, бяха наистина осветени, щяха да вложат парите в Божията съкровищница, вместо да ги харчат за безполезни и дори вредни удоволствия. Така християните биха станали образец на въздържание, себеотрицание и самопожертвувателност. Тогава те биха били

светлината на света.

Светът се е отдал на удоволствия. “Похотта на плътта, пожеланието на очите и тщеславието на живота” са завладели множествата. Към Христовите последователи обаче е отправен светият призив: “Излезте изсред тях и отделете се - казва Господ, - и не се допирайте до нечисто” (2 Кор. 6:17). В светлината на Божието слово можем с право да кажем, че освещението не е истинско, ако не се стигне до пълно отказване от греховните занимания и светските удоволствия.

На тези, които се съобразяват със съвета “Излезте изсред тях и отделете се, и не се допирайте до нечисто”, Бог обещава: “И ще ви бъда Отец и вие ще Ми бъдете синове и дъщери” (2 Кор. 6:18). Привилегия и задължение за всеки християнин е да има богати и дълбоки познания за духовните неща. “Аз Съм светлината на света - казва Исус. - Който Ме следва, няма да ходи в тъмнина, но ще има светлината на живота” (Йоан 8:12). “Но пътят на праведните е като виделото на разсъмване, което се развиделява, догдето стане съвършен ден” (Пр. 4:18). Всяка стъпка на вяра и послушание води душата до по-близка връзка с Този, Който е светлината на света и у Когото “няма никаква тъмнина”. Светлите лъчи на “Слънцето на правдата” озаряват Божиите служители и те трябва да отразяват тези лъчи. Както звездите показват, че на небето има велика светлина, чиято слава ги осветява, така християните трябва да изявяват факта, че на трона на вселената има Бог, достоен за прослава и подражание. Привлекателността на Неговия Дух, чистотата и светостта на характера Му ще се откриват в Божиите свидетели.

В писмото си до колосяните Павел описва богатите благословения, дадени на Божиите чеда: “Затуй и ние от деня, когато чухме за това, не преставаме да се молим за вас и да искаме от Бога да се изпълните с познанието на Неговата воля чрез пълна духовна мъдрост и проумяване, за да се обхождате достойно за Господа, да Му угаждате във всичко, като принасяте плод във всяко добро дело и като растете в познаването на Бога; подкрепявани с пълна сила според Неговото славно могъщество, за да издържите и дълготърпите всичко с радост” (Кол. 1:9-11).

На друго място пише за желанието си братята в Ефес да познаят величието на християнската привилегия. С възможно най-ясен език Павел им разкрива чудната сила и познание, които могат да притежават като синове и дъщери на Всемогъщия. Привилегията им бе да се утвърдят здраво чрез Неговия Дух във вътрешния човек... да разберат заедно с всичките светии що е широчината и дължината, височината и дълбочината и да познаят Христовата любов, която никое знание не може да обгърне. Но кулминацията в молитвата на апостола е молбата “да се изпълните в цялата Божия пълнота” (по Ефес. 3:16-19).

Тук са разкрити най-висшите неща, които можем да постигнем чрез вяра в обещанията на нашия небесен Отец, когато изпълним Неговите изисквания. Посредством Христовите заслуги ние имаме достъп до трона на безграничната сила. “Оня, Който не пожали Своя Син, но Го предаде за всички ни, как не ще ни подари заедно с Него и всичко?” (Римл. 8:32). Отец даде на Своя Син Духа Си “без мярка” и ние също можем да имаме дял от Неговата пълнота. Исус казва: “И тъй, ако вие, които сте зли, знаете да давате блага на чадата си, колко повече Небесният Отец ще даде Светия Дух на ония, които искат от него” (Лука 11:13). “Ако поискате нещо в Мое име, това ще сторя.” “Искайте и ще получите, за да бъде радостта ви пълна” (Йоан 14:14, 16:24).

Макар че животът на християнина се отличава със смирение, той не трябва да изразява меланхолия или самоосъждане. Всеки има привилегията да живее така, че Бог да го одобри и благослови. Не е по волята на нашия небесен Баща да се чувстваме винаги осъдени и в тъмнина. Ходенето с

наведена глава и сърцето, изпълнено с мисли за себе си, не са доказателство за истинско смирение. Ние можем да отидем при Исус, да бъдем очистени и да застанем пред закона без срам или угризения. “Сега, прочее, няма никакво осъждане на тия, които са в Христа Исуса; които ходят не по плът, но по Дух” (Римл. 8:1).

Чрез Исус падналите Авраамови синове стават синове на Бога. “Понеже и Оня, който освещава, и ония, които се освещават, всички са от Едного; за която причина Той не се срамува да ги нарича братя” (Евр. 2:11). Животът на християнина трябва да бъде изпълнен с вяра, с победи и с радост в Господа. “Защото всяко от Бога родено, побеждава света; и тая е победата, която е света победила, вярата наша” (1Йоаново 5:4 - ЦП). Божият служител Неемия е изрекъл самата истина: “...да се радвате в Господа е вашата сила” (Неемия 8:10). Павел казва: “Радвайте се всякога в Господа; пак ще кажа: Радвайте се”. “Винаги се радвайте. Непрестанно се молете. За всичко благодарете, защото това е Божията воля за вас в Христа Исуса” (Филип. 4:4; 1 Сол. 5:16-18).

Такива са плодовете на библейското покаяние и освещение. Но те се виждат толкова рядко, защото великите принципи на правдата, представени в Божия закон, са пренебрегвани от християнския свят. Затова така слабо се проявява онова дълбоко и трайно действие на Светия Дух, характерно за миналите пробуждания.

Гледайки към Господа, ние се променяме. Тъй като свещените наредби, където Бог е открил за хората съвършенството и светостта на Своя характер, са пренебрегвани и хората тръгват след човешки учения и теории, какво чудно има, че в църквите е настъпил упадък на живото благочестие. Господ казва: “Оставиха Мене, извора на живите води, и си изсякоха щерни, разпукнати щерни, които не могат да държат вода” (Еремия 2:13).

“Блажен оня човек, който не ходи по съвета на нечестивите..., но се наслаждава в закона на Господа и в Неговия закон се поучава ден и нощ. Ще бъде като дърво, посадено при потоци води, което дава плода си на времето си и чийто лист не повяхва. Във всичко, що върши, ще благоуспява” (Пс. 1:1-3). Пробуждане на първоначалната вяра и благочестие може да настъпи сред Божия народ само когато законът на Бога бъде възстановен на подобащото му се място. “Така казва Господ: Застанете на пътищата, та вижте и попитайте за древните пътеки, где е добрият път и ходете по него. И ще намерите покой за душите си” (Еремия 6:16).

28

Изследователният съд

“Гледах - казва пророк Даниил, - догдето се положиха престоли и Стариият по дни седна, Чието облекло беше бяло като сняг и космите на главата Му като чиста вълна, престолът Му - огнени пламъци, и колелетата Му - пламенен огън. Огнена река излизаше и течеше пред Него; милион служители му слугуваха и мириади по мириади стояха пред Него; съдилището се откри и книгите се отвориха” (Даниил 7:9, 10).

Така бе представен на пророка във видение великият и тържествен ден, когато животът на всеки човек ще премине пред Съдията на света и характерът му ще бъде разгледан, като на всеки ще бъде отсъдено “според делата му”. Стариият по дни е Бог Отец. Псалмопевецът казва: “Преди да се родят планините и да си дал съществуване на земята и вселената, от века до века Ти си Бог” (Пс. 90:2). Той, Който е първопричината на всяко същество и източникът на всички закони, ще председателства

съдебното заседание. А светите ангели, чийто брой е “десетки хиляди по десетки хиляди и хиляди по хиляди”, ще присъстват на великия процес като служители и свидетели.

“Гледах в нощните видения и ето, един като Човешки Син идеше с небесните облаци и стигна до Стария по дни; и доведоха Го пред Него. И Нему се даде владичество, слава и царство, за да Му слугуват всичките племена, народи и езици. Неговото владичество е вечно владичество, което няма да премине и царството Му е царство, което няма да се разруши” (Даниил 7:13, 14). Идването на Христос, описано тук, не е второто Му пришествие на земята. Той идва при Стария по дни в Небето, за да приеме власт, слава и царство, които ще Му бъдат дадени, щом завърши службата си на посредник. В пророчеството е предсказано, че това идване ще стане в края на 2300-та дни, т.е. през 1844 г. Придружен от небесни ангели, нашият велик Първосвещеник влиза в Светая Светих. Тук се явява пред Бога, за да извърши последната работа от службата Си за човека - делото на изследователния съд, и да издейства изкупление за всички, за които е показано, че имат право да се възползват от Неговите заслуги.

В символичната служба в Деня на умилостивението участваха само дошлите при Бога с изповед и покаяние, чиито грехове бяха пренесени върху светилището чрез кръвта на жертвата за грях. Така и във великия ден на приключване на изкуплението и на изследователния съд се разглежда само животът на изповядалите, че принадлежат към Божия народ. Съдът над безбожните е специален и се извършва отделно в по-късен период. “Защото дойде времето да се започне съдът от Божието домочадие; и ако почне първо от нас, каква ще бъде сетнината на тия, които не се покоряват на Божието благовестие?” (1 Петрово 4:17).

Небесните книги, в които са отбелязани имената и са записани делата на хората, ще определят решенията на съда. Пророк Даниил казва: “Съдилището се откри и книгите се отвориха”. Писателят на “Откровение”, описвайки същата сцена, добавя: “Разгъна се и друга книга, която е книгата на живота. И мъртвите бидоха съдени според делата си по написаното в книгите” (Откр. 20:12).

Книгата на живота съдържа имената на всички, служили някога на Бога. Исус рече на учениците Си: “...радвайте се, че имената ви са написани на небесата” (Лука 10:20). Павел говори за верните си съработници, “чиито имена са в книгата на живота” (Филип. 4:3). Даниил, поглеждайки напред към онова “време на страдание, каквото никога не е бивало”, заявява, че Божият народ ще бъде освободен, “всеки, който се намери записан в книгата” (Даниил 12:1). Писателят на “Откровение” също казва, че в Божия град ще влязат само тези, чиито имена са записани “в книгата на живота на Агнето” (Откр. 21:27).

Една “възпоменателна книга” се води при Бога. В нея са записани добрите дела на “ония, които се боеха от Господа и които мислеха за името Му” (Малахия 3:16). Техните думи на вяра, делата им на любов се отбелязват в Небето. Именно това има предвид Неемия, когато казва: “Помни ме, Боже мой..., и не заличавай добрините, които сториха за дома на моя Бог и за наредбите Му” (Неемия 13:14). В Божията възпоменателна книга се увековечава всяко праведно дело. Там се записва вярно всяко отблъснато изкушение, всяко победено зло, всяка изговорена дума на нежно състрадание, както и всяко дело на саможертва, всяко страдание и скръб, претърпени за Христос. Псалмопевецът казва: “Ти Си преброил скитанията ми; тури сълзите ми в съда Си; не са ли те записани в Твоята книга?” (Пс. 56:8).

Там се води също така и доклад за греховете на хората. “Защото относно всяко скрито нещо Бог ще докара на съд всяко дело, било то добро или зло” (Екклесиаст 12:14). “...за всяка празна дума, която кажат човеците,

ще отговарят в съдния ден” - казва Спасителят. “Защото от думите си ще се оправдаеш и от думите си ще се осъдиш” (Матей 12:36, 37). Скрытите намерения и подбуди ще се появят в онзи безпогрешен регистър, тъй като Бог “ще извади на видело скритото в тъмнината и ще изяви намеренията на сърцата” (1 Коринт. 5:5). “Ето, писано е пред Мене...както за вашите беззакония, казва Господ, така и за беззаконията на бащите ви” (Исаия 65:6, 7).

Всяко човешко дело се разглежда пред Бога и се отбелязва за вярност или невярност. Срещу всяко име се вписва с безкомпромисна точност всяка лоша дума, всяка егоистична постъпка, всеки неизпълнен дълг, всеки скрит грях, всяка изкуствена поза. Пренебрегнати предупреждения или изобличения, изпратени от Небето, прахосани моменти, неизползвани случаи, всяко влияние, приложено за добро или за зло с неговите далеч простиращи се последици - всичко се записва от ангела.

Божият закон е образецът, според който се сравняват характеристиките и животът на хората в съда. Мъдрецът казва: “Бой се от Бога и пази заповедите Му. Понеже това е всичко за човека. Защото относно всяко скрито нещо Бог ще докара на съд всяко дело, било то добро или зло” (Еклисиаст 12:13, 14). Апостол Яков увещава братята си: “Така говорете и така постъпвайте като човеци, които ще бъдат съдени по закона на свободата” (Яков 2:12).

Тези, които в съда се “намерят достойни”, ще участват във възкресението на праведните. Исус казва: “А ония, които се удостоят да достигнат онзи свят и възкресението от мъртвите..., са равни на ангелите; и като участници на възкресението, са чада на Бога” (Лука 20:35, 36). И отново заявява, че “ония, които са вършили добро, ще възкръснат за живот” (Йоан 5:29). Праведните мъртви ще бъдат възкресени чак след съда, в който са били намерени достойни за “възкресението за живот”. Така че те няма да присъстват лично, когато се разследват техните житейски доклади и се решава участието им.

Исус ще застане пред Бога като адвокат, за да пледира в тяхна полза. “Но ако съгреша някой, имаме ходатай при Отца, Исуса Христа праведния” (1 Йоаново 2:1). “Защото Христос влезе не в ръкотворено светилище, образ на истинското, но в самите небеса, да се яви вече пред Божието лице за нас.” “Затова и може съвършено да спасява тях, които дохождат при Бога чрез Него, понеже всякога живее да ходатайства за тях” (Евр. 9:24, 7:25).

Когато в съда се отворят небесните книги, животът на всички, вярвали в Исус, ще бъде разгледан пред Бога. Като започва с живелите по-напред на земята, нашият Ходатай представя случаите на всяко следващо поколение и завършва с живите. Всяко име е споменато, всеки живот - най-точно разгледан. Някои имена се приемат, някои се отхвърлят. Когато срещу името на някой човек има грехове, останали в книгите, защото не се е покаял и те не са му простени, името му се изтрива от Книгата на живота, а докладът за добрите му дела се изличава от Възпоменателната книга. Господ заяви на Мойсей: “Който е съгрешил против Мене, него ще залича от книгата Си”. А пророк Езекиил казва: “Когато... праведният се отвърне от правдата си и стори неправда... Ни едно от праведните дела, които е сторил, няма да се помни “ (Езекиил 18:24).

В небесните книги срещу имената на всички, разкажали се истински за греха и приели чрез вяра кръвта на Христос като изкупителна жертва, е отбелязано, че им е простено. Тъй като са станали участници в Христовата правда и е установено, че характерът им е в съгласие с Божия закон, греховете им ще бъдат заличени и ще заслужат вечен живот. Чрез пророк Исаия Господ заявява: “Аз, Аз Съм, Който изтривам твоите престъпления заради Себе Си и няма да си спомня за греховете ти” (Исаия 43:25). Исус казва: “Който победи, ще се облече така в бели дрехи; и Аз

никога няма да излича името му от книгата на живота, но ще изповядам името му пред Отца Си и пред Неговите ангели”. “И тъй, всеки, който изповяда Мене пред хората, ще го изповядам и аз пред Отца Си, Който е на небесата. Но всеки, който се отрече от Мене пред хората, ще се отрече и аз от него пред Отца Си, Който е на небесата” (Откр. 3:5; Матей 10:32, 33).

И най-дълбокият интерес, проявяван от хората към решенията на земните съдилища, е само бледа сянка на онзи, който ще възбудят небесните съдилища, когато имената от Книгата на живота бъдат представени за разглеждане пред Съдията на света. Божественият Ходатай представя молбата: на всички, победили чрез вяра в Неговата кръв, да бъдат простени престъпленията, за да бъдат въведени отново в рая - техния Едемски дом, да бъдат коронясани като сънаследници с Него и да им се върне “предишната власт” (Михей 4:8). В усилията си да измамва и изкушава нашата раса Сатана се надяваше да провали Божествения план със сътворяването на човека. Но сега Христос моли този план да бъде изпълнен, като че ли човекът никога не е съгрешавал. Той иска за Своя народ не само прощение и оправдание, цялостно и пълно, но и участие в Неговата слава, и седалище на Неговия престол.

Докато Исус ходатайства за чедата на Своята благодат, Сатана ги обвинява пред Бога като престъпници. Великият измамник се е стремил да ги вплете в неверие, да унищожи доверието им в Господ и да ги отдели от любовта Му, като ги накара да престъпят закона Му. Посочва доклада на техния живот, лошите черти на характера им. Подчертава, че съвсем не приличат на Христос, което позоряло Изкупителя, споменава и всичките им грехове, изкушил ги да извършат, и поради това гледа на тях като на своя собственост.

Исус не извинява греховете, но посочва разкаянието и вярата им и, молейки да им бъде простено, издига пред Отца и светите ангели ранените Си ръце с думите: “аз ги познавам по име. На дланите Си съм ги начертал”. “Жертви на Бога са дух съкрушен; сърце съкрушено и разкаяно, Боже, Ти няма да презреш” (Пс. 51:17). А на обвинителя на Своя народ заявява: “Господ да те смърти, Сатано. Да! Да те смърти Господ, Който избра Ерусалим. Не е ли този една главня, изтръгната из огън?” (Захария 3:2). Христос ще “облече” Своите верни със собствената Си правда, за да може да ги представи на Отца като “църква славна, без петно или бръчка, или друго такова нещо” (Ефес. 5:27). Имената им стоят записани в Книгата на живота и за тях е казано: “...ще ходят с Мене в бели дрехи, защото са достойни” (Откр. 3:4).

Така ще се изпълни съвършено новозаветното обещание: “...ще простя беззаконието им и греха им няма да помня вече”. “В ония дни и в онова време, казва Господ, беззаконието на Израеля ще се потърси и не ще го има, и греховете на Юда и няма да се намерят” (Еремия 31:34, 50:20). “В същия ден издънката Господня ще бъде красива и славна. И плодът на земята изряден и приличен за избавените измежду Израеля. И останалите в Сион и оцелелите в Ерусалим ще се нарекат свети - всички, които са записани в Ерусалим за живот” (Исаия 4:2, 3).

Изследователният съд и унищожаването на греховете трябва да се осъществят преди Второто пришествие на Господа. Тъй като мъртвите трябва да бъдат съдени според записаното в книгите, не е възможно греховете на хората да бъдат заличени, преди да приключи съдът за разследване на техния живот. Но апостол Петър ясно заявява, че греховете на праведните ще бъдат унищожени, когато “дойдат освежителни времена от лицето на Господа и Той ще ви изпрати определения за вас Христа Исуса” (Деяния 3:19, 20). Когато изследователният съд приключи, Христос ще дойде със Своята награда, за да отдаде на всеки човек според делата му.

В символичната служба първосвещеникът, след като измолваше умилостивение за Израил, излизаше и благославяше обществото. Така и Христос, като приключи Своята посредническа служба, “ще се яви..., без да има работа с грях, за спасение” (Евр. 9:28), за да благослови Своя очакващ Го народ с вечен живот. Както свещеникът, отнемайки греховете от светилището, ги изповядваше върху главата на “козела за отпущане”, така и Христос ще положи всички тези грехове върху Сатана, инициатора и подбудителя на греха. “Козелът за отпущане”, който носеше греховете на Израил, се изпъждаше “в необитаема земя” (Левит 16:22). Така и Сатана, носейки вината за всички грехове, към които е подбудил Божия народ, ще бъде затворен на земята за хиляда години. А земята ще бъде пуста, без жители и накрая наказана за греха в огъня, унищожаваш несправедните. Така с последното пълно изкореняване на греха и с освобождаването на всички, застанали срещу него, великият изкупителен план ще бъде изпълнен окончателно.

В определеното за съда време - края на 2300-та дни през 1844 г. - започна делото на разследване и изличаване на греховете. Всички, наричали се някога християни, трябва да преминат през щателно изследване. Както живите, така и мъртвите трябва да бъдат “съдени според делата си по записаното в книгите”.

Грехове, за които грешникът не се е покаял и не ги е изоставил, няма да бъдат простени и изтрети от книгите, а ще останат в Божия ден като свидетели срещу него. Той може да е извършил злите си дела в светлината на деня или в тъмнината на нощта, но те са открити пред Този, пред Когото ще отговаряме. Божиите ангели са били свидетели на всеки грях и са го регистрирали безпогрешно. Грехът може да се скрива, да се отрича, да се прикрива от баща, майка, жена, деца и приятели. Никой друг, освен виновните, може да не подозира и най-малката неправда, но тя е явна пред небесните разумни същества. Мракът на най-тъмната нощ, тайните на всички измамни изкуства не са достатъчни да забулят дори само една мисъл от погледа и знанието на Всевишния. Бог има точен доклад за всяка несправедлива сметка и за всяко нечестно отношение. Той не може да бъде измамен от външния благочестив вид. Не греша, когато оценява характера. Човек може да бъде измамен от човека с покварено сърце, но Бог прониква през всяка преструвка и чете вътрешния живот.

Колко сериозна е тази мисъл! Един след друг дните потъват във вечността, като попълват небесните книги със сведения. Веднъж изговорените думи, веднъж извършените дела никога не могат да бъдат върнати назад. И най-мощният завоевател на земята не може да върне обратно доклада на един-единствен ден. Нашите постъпки, нашите думи, дори най-тайните ни подбуди - всичко допринася за определянето на нашата участ за щастие или за оплакване.

Както чертите на лицето се възпроизвеждат с непогрешима точност върху гладката плака на фотографа, така и характерът бива описан вярно в небесните книги. Но колко малко ни е грижа за този доклад, който ще се открие пред взора на небесните същества. Ако завесата, отделяща видимия свят от невидимия, бъде дръпната и човешките чеда видят как един ангел записва всяка тяхна дума или постъпка, с които те ще се срещнат отново в съда, колко много всекидневно изговаряни думи биха останали неизречени, колко много дела - неизвършени.

В съда ще бъде точно преценена оползотворяването на всяка дарба. Как сме използвали капитала, даден ни на заем от Небето? Дали Господ при идването Си ще получи Своето с лихви? Използвали ли сме силите, поверени ни в ръка, сърце и ум за прослава на Бога и за благословение на света? Как сме оползотворили нашето време, нашето перо, нашия глас, нашите пари, нашето влияние? Какво сме направили за Христос в лицето на бедните, болните, сираците или вдовиците? Бог ни е призовал да

съхраняваме Неговото свято Слово. Какво сме сторили със светлината и истината, дадени ни, за да правим хората мъдри за спасение? Никаква стойност няма едно голо изповядване на вяра в Христос; единствено любовта, проявяваща се чрез дела, се смята за истинска. Само любовта прави дадена постъпка ценна в очите на Небето. Всичко, извършено от любов, колкото и дребно да изглежда според човешката оценка, е прието и възнаградено от Бога.

Скритият човешки егоизъм е разкрит в небесните книги. Там са записани неизпълнени задължения към ближните, пренебрегнати изисквания на Спасителя. Там хората ще видят колко често са отдавали на Сатана време, мисли и сили, принадлежащи на Христос. Печално е свидетелството, което ангелите занасят на Небето. Интелигентни същества, изповядващи, че са Христови последователи, са погълнати от стремеж към земни притежания или са отдадени на земни удоволствия. Пари, време и сили се жертват за външен показ и самозадоволяване. А твърде малко са моментите, посветени на молитва, на изследване на Писанието, на смиряване на душата и на изповядване на греха.

Сатана изобретява безброй планове, за да ангажира умовете ни, та да не могат да се занимават с делото, с което трябва да са най-добре запознати. Архиизмамникът мрази великите истини, представящи пред света една изкупителна жертва и един всемогъщ Посредник. Знае, че за него всичко зависи от успеха да отклони мислите от Исус и от Неговата истина. Който би искал да сподели благата от Христовото посредничество, не трябва да позволява нищо да го отклони от дълга да усъвършенства освещението си в страх Божии. Вместо да губи скъпоценни часове за удоволствия и лукс или да се стреми към печалба, трябва да ги посвети на сериозно и с молитва изучаване на Словото на истината. Темата за светилището и изследователния съд трябва да бъде ясно разбрана от Божия народ. Всеки сам за себе си се нуждае от познание за положението и делото на своя велик Първосвещеник. Иначе за тях ще бъде невъзможно да упражняват жизнено важната за това време вяра или да заемат желаното от Бога място. Всяка личност има една душа, която може да спаси или да загуби. Случаят на всеки стои за разрешаване в небесния съд. Всеки трябва да се срещне с великия Съдия лице с лице. Колко важно е в такъв случай умът често да размишлява върху тържествената сцена, когато съдилището ще се открие и книгите ще се разлистят, когато в края на дните заедно с Даниил всеки ще застане с дела си.

Получилите светлина върху тези въпроси трябва да свидетелстват за великите истини, поверени им от Бога. Небесното светилище е центърът на Христовото дело в полза на човека. То засяга всеки живеещ на земята. Разкрива пред погледите изкупителния план, води ни до самия край на времето и ни показва триумфалния изход на борбата между правдата и греха. Много важно е всички да изследват най-основно тези теми и да бъдат в състояние да отговарят на всеки, който ги запита за основанието на надеждата си.

В небесното светилище посредническата служба на Христос за човека е също тъй съществена за спасителния план, както и смъртта Му на кръста. Със смъртта Си Той започна делото, което трябваше да завърши, като след възкресението се възнесе на Небето. Ние чрез вяра трябва да влезем зад завесата, “гдето Исус като предтеча влезе за нас” (Евр. 6:20). Там се отразява светлината, излъчваща се от Голготския кръст. Там можем да получим по-ясен поглед за тайните на изкуплението. Спасението на човека струва на Небето неизмеримо много; принесената жертва е съизмерима с най-големите изисквания на нарушения Божии закон. Исус откри пътя към трона на Отца и чрез Неговото посредничество пред Бога могат да бъдат представени всички, искрено желаещи това и отиващи при Него с вяра.

“Който крие престъпленията си, няма да успее, а който ги изповяда и

оставя, ще намери милост” (Пр. 28:13). Ако онези, които кривят и извиняват грешките си, биха могли да видят как Сатана ликува над тях, как с техния живот хули Христос и светите ангели, веднага биха изповядали греховете си и биха ги оставили. Той действа чрез различните отрицателни черти в характера, за да завладее ума им, и знае, че ще успее, ако те се подхранват. Затова постоянно се стреми да мами Христовите последователи с гибелната си заблуда, че за тях е невъзможно да ги победят. Но Исус ходатайства за Своите чеда чрез наранените Си ръце и разкъраваното Си тяло и заявява на всички, които биха искали да Го следват: “Доволно ти е Моята благодат” (2 Кор. 12:9). “Вземете Моето иго върху си и научете се от Мене, защото Съм кротък и смирен на сърце; и ще намерите покой на душите си. Защото Моето иго е благо и Моето бремe е леко” (Матей 11:29, 30). Затова нека никои не гледа на своите грешки като на непоправими. Бог ще даде вяра и благодат, за да бъдат победени.

В момента живеем във времето на великия умилюстителен ден. В символичната служба, докато първосвещеникът измолваше милост за Израил, от всички се изискваше да съкрушат душите си чрез покаяние за греховете си, чрез смиряване пред Господа, да не би да бъдат отлъчени от народа Божи. По същия начин и онези, които искат имената им да са в Книгата на живота, трябва сега, в малкото останали дни на тяхното благодатно време, да съкрушат душите си пред Бога, съжалявайки за греха и истински каещи се. Трябва да се извърши дълбоко, внимателно изследване на сърцето. Повърхностният дух, на който се отдават толкова много изповядващи се за християни, трябва да се отхвърли. Сериозна битка предстои пред желаещите да победят лошите наклонности, готови да завладеят душата им. Приготовлението е лично. Ние няма да се спасим групово. Чистотата и верността на един няма да компенсира липсата на тези качества у друг. Макар че всички народи трябва да се явят на съд пред Бога, Той ще изследва живота на всеки един поотделно отблизо, основно и точно - все едно че освен него няма никакво друго същество на земята. Всеки ще бъде изпитан и трябва да бъде намерен “без петно или бръчка, или друго такова нещо”.

Тържествени са сцените, свързани със заключителното дело на изкуплението. Значими интереси са заложи тук. Съдът се извършва в Небесното светилище от много години. Скоро, никои не знае колко скоро, ще се премине към живите. Нашият живот трябва да бъде прегледан в страшното присъствие на Бога. Днес, повече от когато и да било, е необходимо всеки да обърне внимание на увещанието на Спасителя: “Внимавайте, бдете и молете се, защото не знаете кога ще настане времето” (Марко 13:33). “...Ако не бодърстваш, ще дойда като крадец, и няма да знаеш в кой час ще дойда върху тебе” (Откр. 3:3).

Когато изследователният съд приключи, съдбата на всички ще бъде определена за живот или за смърт. Благодатното време приключва малко преди идването на Господа в небесните облаци. В Откровението Си Христос заявява: “Който върши неправда, нека върши и занапред неправда и който е нечист, нека бъде и занапред нечист; и праведният нека върши и занапред правда и светият нека бъде и занапред свет” (Откр. 22:11, 12). Праведните и безбожните по това време все още ще живеят на земята като смъртни - ще садят и ще градят, ще ядат и ще пият, без изобщо да съзнават, че последното, окончателно решение вече е произнесено в Небесното светилище. Преди потопа Бог затвори вратата на ковчега, след като Ной влезе в него. И безбожните останаха отвън. Но в продължение на седем дни хората не знаеха, че участта им е решена и продължиха да живеят безгрижно, отдадени на удоволствия с подигравки към предупрежденията за надвисналия съд. “...така - казва Спасителят - ще бъде и пришествието на Човешкия Син” (Матей 24:39). Тихо, незабелязано

като среднощен крадец ще дойде решителният час, който ще определи завинаги участва на всеки човек, и милостта, предлагана на виновните хора ще бъде оттеглена завинаги.

“Бдете, прочее... да не би, като дойде неочаквано, да ви намери заспали” (Марко 13:35, 36). Опасно е състоянието на всички, които, уморени от бдене, се обръщат към привлекателните неща на този свят. Когато бизнесменът е погълнат от гонене на печалби, когато любителят на удоволствия им се отдава, когато дъщерята на модата се занимава с външните си украшения, в същия час Съдията на земята може да произнесе присъдата: “Претеглен си на везните и си бил намерен недостатъчен” (Даниил 5:27).

29

Произходът на злото

За много умове причината за произхода и за съществуването на греха е повод за голямо объркване. Хората виждат действието на злото с неговите ужасни последици - нещастия и опустошения, и питат как е възможно да съществуват те, когато владее Безкрайният в мъдрост, в сила и в любов. Нещо, което не могат да си обяснят. Несигурни и съмняващи се, те стават слепи за истините, открити ясно в Божието слово и важни за спасението. С въпросите си за съществуването на греха някои се опитват да проникнат в неоткритото от Бога познание. Затова не могат да разрешат своите затруднения. Когато изразяват съмнение или несериозни възражения, започват да ги представят като оправдание, за да отхвърлят думите на Священото писание. Други пък не успяват да стигнат до задоволителен отговор на големия проблем за злото, защото традиции и погрешни тълкувания са затъмнили ученията на Библията за характера на Бога, за естеството на Неговото управление и за принципите Му по отношение на греха.

Невъзможно е да се обясни произходът и да се посочи причината за съществуването на греха. И все пак, може да се разбере достатъчно както за произхода, така и за крайната му участ, изявяващи напълно справедливостта и добротата на Бога в цялостното Му отношение към злото. В Священото писание няма нищо по-ясно от учението, че Бог в никакъв случай не е бил отговорен за навлизането на греха във вселената; че никакво произволно оттегляне на Божествената благодат, никакво несъвършенство на Божественото управление не са дали повод за възникването на бунт. Грехът е натрапен и за него не може да се посочи причина. Той е тайнствен, необясним; да го извиняваме, означава да го защитаваме. Ако бихме могли да оправдаем някак появата или причината за съществуването му, би престанал да бъде грях. Единствената му дефиниция е дадена в Божието слово: той е “престъпване на закона”, действието на принцип, противопоставящ се на великия закон на любовта - основата на Божественото управление.

Преди злото да навлезе, във вселената царуваха мир и радост. Владееше по волята на Твореца съвършена хармония. Любовта към Бога бе най-върховната реалност и любовта към ближния - безпристрастна. Христос, Словото, единород-ният Божи Син бе едно с вечния Баща - едно по естество, по характер и идеи, единственото същество в цялата вселена, напълно посветено в плановете и намеренията на Бога. Чрез Христос действаше Отец при сътворението на небесните същества. “...чрез Него бе създадено всичко, което е на небесата и на земята, видимото и невидимото, било престоли или господства, било началства или власти...”

(Колос. 1:16); и цялото Небе отдаваше вяност и послушание в еднаква степен както на Христос, така и на Отец.

Тъй като законът на любовта бе основата на Божието управление, щастието на всички създания зависеше от съвършеното им съгласие с великите принципи на справедливостта. Бог желае всички Негови творения да Му служат от любов - да Му отдават почит, която извира от разумното оценяване на Неговия характер. Не Му е приятна вяност по принуда и дава на всички същества свобода на волята, за да Му служат доброволно.

Но ето, че един ангел избира да изврати свободата си. Грехът се поражда за пръв път у най-много почетения от Бога след Христос, с най-голяма власт и слава между небесните жители. Преди своето падение, Луцифер е първият от осеняващите херувими, свят и непорочен. "Така казва Господ Йехова: Ти си печат на съвършенство, пълен си с мъдрост и съвършен по хубост. Ти бе в Божията градина, в Едем; ти бе обсипан с всякакви скъпоценни камъни... Ти беше херувим, помазан, за да засеняваш; и аз те поставих, така щото беше на Божия свет хълм; ти ходеше всред огнените камъни. Ти бе съвършен в постъпките си от деня, когато бе създаден, догдето се намери беззаконие в тебе" (Езекиил 28:12-15).

Луцифер можеше да остане под Божието благоволение, обичан и почитан от всичките ангелски множества, употребявайки всичките си благородни сили за благословието на другите и за прослава на своя Създател. Но пророкът казва: "Сърцето ти се надигна поради хубостта ти; ти разврати мъдростта си поради блясъка си" (Езекиил 28:17). Малко по малко Луцифер започва да се изпълва с желанието за самонадценяване. "...поставил сърцето си, като че е Божие сърце..." "А ти думаше в сърцето си: ...ще възвиша престола си над Божиите звезди и ще седна на планината на събраните богове..., ще възляза над висотата на облаците, ще бъда подобен на Всевишния" (Езекиил 28:6; Исая 14:13, 14). Вместо да се стреми към утвърждаване на Божието върховенство в чувствата и верността на Неговите творения, стремежът на Луцифер е да спечели тяхната служба и вяност. И пожелава славата, отдадена от безкрайния Бог на Неговия Син, князът на ангелите предявява претенция към властта - привилегия единствено на Христос.

Цялото небе с радост е изявявало слава и хвала на Твореца. И докато Бог е бил почитан така, всички са се наслаждавали на мир и доволство. Но сега една дисхармонична нота разваляше небесното съгласие. Издигането на собственото "аз" в противовес на плана на Твореца събуди предчувствия за зло в духовете на тези, за които прославата на Бога бе най-възвишеното нещо. Небесните съвети разискваха с Луцифер. Божият Син му представи величието, добротата и справедливостта на Твореца и святата, непроменима същност на Неговия закон. Сам Бог бе установил небесния ред; отклонявайки се от него, Луцифер щеше да унижи своя Творец и сам да предизвика смъртта си. Но направеното с такава безгранична любов и милост предупреждение възбуди у него дух на съпротива. Позволи ревността към Христос да го победи и стана още по-решителен.

Гордостта от собственото величие разпалваше желанието му за върховенство. Оказаните високи почести не бяха оценени като дар от Бога и не събудиха никакво чувство за благодарност към Твореца. Възгордя се от собствената си слава и високото положение и заживя с мисълта за равенство с Бога. Небесните множества го обичаха и почитаха много. Ангелите се радваха да изпълняват заповедите му; бе дарен повече от всички тях с мъдрост и слава. И все пак, Божият Син бе всепризнатият Суверен на небето, едно с Отца по сила, власт и авторитет. Христос вземаше участие във всички съвещания с Отца, докато Луцифер не бе толкова високо посветен в Божествените намерения. "Защо - питаше мощният ангел - Христос да има първенство? Защо да бъде предпочитан?"

Напускайки мястото си на непосредствена близост с Бога, той започна да сее сред ангелите дух на недоволство. Стремеше се, прикривайки и маскирайки с привидна почит към Бога истинската си цел, да ги настрои срещу законите, управляващи небесните същества. Убеждаваше, че те налагали ненужни ограничения. Тъй като естеството им било свято, ангелите трябвало да изпълняват само внушенията на собствената си воля. Стремеше се да спечели съчувствие, изтъквайки несправедливостта на Бога към него, загдето отдава най-висока почит на Христос. Твърдеше, че се стреми към по-голяма власт и почит не с цел да се издигне, а да осигури свобода за небесните жители, за да стигнат до по-висша степен на съществуване.

Бог в голямата Си милост дълго търпя Луцифер. Не го свали от високото му положение още първия път, когато изяви духа на недоволство, нито дори когато започна да представя лукавите си домогвания пред верните ангели. Много пъти му бе предлагано прощение, при условие че се разкае и покори. Бяха полагани такива усилия, каквито само безгранична любов и мъдрост можеха да измислят, само и само да се убеди в заблудата си. Дотогава духът на недоволство не бе познат в Небето. И самият Луцифер в началото не виждаше накъде отива. Не разбираше истинското естество на чувствата си. Но когато бе доказана безграничността на недоволството му, се убеди, че не е прав, че Божествените изисквания са справедливи и трябва да ги признае пред цялото Небе. Стореше ли го, можеше да спаси себе си и много ангели. По това време не бе отхвърлил напълно верността си към Господ. Макар напуснал положението си на осеняващ херувим, пожелаеше ли да се върне при Бога, признавайки мъдростта на Твореца и задоволявайки се с мястото, което Той би му определил във великия си план, отново щеше да бъде възстановен на служба. Но гордостта му пречеше да се подчини. Упорито защитаваше поведението си с твърдението, че няма нужда от покаяние. И се отдаде без остатък на голямата борба срещу своя Създател.

Сега целият му мощен ум се насочи към измамата, за да спечели симпатията на командваните от него ангели. Дори фактът, че Христос го бе предупреждавал и съветвал, бе представен лъжливо, за да послужи на предател-ските му намерения. На най-тясно свързаните с него чрез изпълнено с любов дове-рие, Сатана се представяше за несправедливо осъждан - високото му положение не се почитало и свободата му била ограничавана. От криво излагане на Христовите думи премина към изопачаване и открити лъжи, обвинявайки Божия Син в намерението да го унижи пред небесните жители. Стремеше се лицемерно да предизвика и разискване с верните ангели. Всички, които не можеше да поквари и да привлече, обвиняваше в равнодушие към интересите на небесните същества. Обвиняваше Божиите верни точно в делото, което сам вършеше. И за да подчертае обвинението си за Божията несправедливост, изкривяваше думите и постъпките на Твореца. Политиката му бе да обърка ангелите с тънки аргументи относно намеренията на Бога. Всичко обикновено обгръщаше в тайнственост и чрез изкусни извъртания хвърляше съмнение и върху най-ясните изявления на Йехова. Високото му положение и тясната връзка с Божественото управление придаваха още по-голяма сила на обясненията му и много ангели бяха заблудени и се присъединиха в бунта срещу небесния авторитет.

В мъдростта Си Бог позволи на Сатана да продължи делото си, докато духът на недоволство назрее в открит бунт. Плановете му трябваше да бъдат развити напълно, та всички да видят истинската им природа. Високо издигнат като помазан херувим, Луцифер бе много обичан от небесните същества и се ползваше със силно влияние. Божието управление включваше не само небесните жители, но и всички сътворени от Него светове. Сатана яряваше, че успее ли в бунта да привлече на своя страна небесните

ангели, би могъл да направи същото и в другите светове. Майсторски се представяше в спора, като си служеше с хитри извъртания. Силата му да измамва бе много голяма и с маската на фалша спечели предимство. Дори верните ангели не можаха да прозрат напълно характера му, нито да разберат накъде ги води неговото дело.

Луцифер бе така високо почитан и делата му - така тайнствени, че ангелите трудно биха разкрили истинското естество на действията му. Докато не се развиеше напълно, грехът нямаше да изглежда това лошо нещо, което е в действителност. Дотогава той не можеше да има място в Божията вселена и светите същества нямаша понятие за истинската му природа и зловредност. Те не можеха да прозрат ужасните последици, които щяха да настъпят след премахването на Божествения закон. Отначало Сатана прикриваше делото си под благовидно изповядване на вярност към Бога. Претендираще, че се стреми да допринесе за прославата на Бога, за стабилността на Неговото управление и за благо на всички небесни жители. Всаждаше недоволство в умовете на поверените му ангели, а изкусно даваше вид, че се стреми да го премахне. Изискванията за някои промени в нарежданията и заповедите на Божието управление оправдаваше с необходимостта да се запази единодушието в Небето.

В Своето третиране на греха Бог можеше да прилага само правда и истина. А Сатана използва недопустимото за Бога - лицемерието и измамата. Бе се опитал да изопачи Божието слово и бе представил погрешно пред ангелите Божия план на управление, твърдейки колко несправедлив е Бог като натрапва на небесните жители закони и предписания; като изисква подчинение и послушание от Своите творения, Той просто се стреми да издига Себе Си. Затова на небесните жители, както и на жителите на всички светове трябваше да се посочи ясно, че Божието управление е справедливо и законът Му - съвършен. Сатана се бе представил, че се старае за благо на вселената. Но истинският характер и намеренията на този похитител трябваше да бъдат разбрани от всички. Ето защо бе необходимо да му се даде време да се изяви чрез нечестивите си дела.

За причиненото от поведението му разногласие в Небето, той обвини закона и Божието ръководство. Обясняваше, че целта му е да подобри постановленията на Йехова. Затова бе необходимо да покаже естеството на изискванията си и на практика да демонстрира предложените промени на Божествения закон. Собственото му дело трябваше да го осъди. От самото начало Сатана твърдеше, че не е бунтовник. Затова цялата вселена трябваше да види истинския лик на измамника.

Дори когато бе решено, че той не може да остане повече в небето, Безкрайната Мъдрост не унищожи Сатана. Бог можеше да приеме само служба от любов и верността на Неговите творения трябваше да почива на убеждението за справедливостта и добротата Му. Ако Сатана би бил унищожен, жителите на небето и на другите светове не биха могли да разберат Божията милост и справедливост, тъй като не бяха готови да схванат природата и последиците от греха. В такъв случай щяха да служат на Бога по-скоро от страх, отколкото от любов. Влиянието на измамника не би могло да бъде напълно премахнато, нито пък духът на бунт би бил напълно изкоренен. За доброто на цялата вселена през безкрайните времена злото трябваше да се остави да се размножи и узрее. Сатана трябваше да развие по-пълно своите принципи, та истинската светлина на обвиненията му срещу Божественото управление да се разкрие пред всички сътворени същества и правдата и милостта на Бога, и Неговият непроменен закон да бъдат поставени завинаги извън всяко съмнение.

Бунтът на Сатана трябваше да бъде урок за вселената през идващите векове, постоянно свидетелство за природата и ужасните резултати от греха. Сатанинските принципи на живот, пагубните им последици както върху хората, така и върху ангелите, щяха да покажат какви са плодовете

от отстраняването на Божествената власт. Трябваше да засвидетелстват, че благополучието на сътворените от Бога същества е обусловено от съществуването на Божието управление и Неговия закон. Така за всички свети разумни същества историята на този ужасен експеримент на бунт трябваше да остане постоянно предпазно средство срещу измамата на престъплението, срещу извършването на греха и неизбежното наказание.

Големият бунтовник продължи да се оправдава до самия край на борбата в небето. Когато бе обявено, че заедно с всичките си последователи трябва да напусне жилищата на блаженството, той, водителят, дръзко изяви презрението си към Божия закон. Отново потвърди, че ангелите не се нуждаели от контрол, а трябвало да бъдат оставени да следват собствената си воля, която винаги щяла да ги води правилно. Осъди Божествените нареждания като ограничаващи тяхната свобода и обяви, че целта му била да премахне абсолютизма на закона; че, освободени от това ограничение, небесните множества биха могли да стигнат до по-възвишено, по-славно състояние на съществуване.

Сатана и ангелите му единодушно хвърлиха изцяло вината за своя бунт върху Христос. Заявиха, че никога нямало да се разбунтуват, ако не били изобличавани. Упорити и предизвикателни в неверността си, безуспешно опитвайки се да премахнат Божия авторитет и в същото време твърдейки богохулно, че самите са невинна жертва на една потисническа власт, архибунтовникът и съмишлениците му най-сетне бяха изгонени от Небето.

Същият дух, провокирал бунта в Небето, все още продължава да вдъхновява бунта на Земята. Политиката си сред ангелите Сатана продължи и сред хората. Ду-хът му царува сега в чедата на непослушанието. И те като него се опитват да разрушат ограниченията на Божия закон и обещават на хората свобода чрез престъпване на предписанията му. Порицанието на греха все още възбужда омраза и съпротива. Когато Божиите предупреждаващи вести започнат да действат върху съвестта, Сатана подвежда хората да се оправдават и да търсят у други съчувствие за грешния си живот. Вместо да прогледнат от заблужденията си, те разпалват ненавист срещу упрекващия ги, сякаш той е единствената причина за техните трудности. Такъв е духът, проявявал се към всички, осмелили се да осъдят греха от дните на праведния Авел до наши дни.

Представяйки изопачено Божия характер, както бе правил и на Небето - а именно, че Бог е строг и тираничен, Сатана подведе към грях и човека. А след като успя, заяви, че несправедливите Божии ограничения са причина за човешкото падение и за собствения му бунт.

Но сам Вечният провъзгласи характера Си: "Господ, Господ, Бог жалостив и милосерд, дълготърпелив, Който изобилва с милост и с верност; Който пази милост за хиляди поколения, прощава беззаконие, престъпление и грях, но никак не обезвинява виновния..." (Изход 34:6, 7).

Като изгони Сатана от Небето, Бог изяви Своята справедливост и защити честта на трона Си. Но когато човекът съгреша, поддавайки се на измамите на отстъпилия дух, Бог доказа Своята любов, като отдаде единородния Си Син да умре за падналия човешки род. В изкуплението се разкрива характерът на Бога. Мощното доказателство на кръста показва на цялата вселена, че Божието управление в никакъв случай не може да бъде обвинено за престъпното поведение на Луцифер.

В борбата между Христос и Сатана през време на земната служба на Спасителя характерът на великия измамник бе напълно разкрит. Нищо не можеше така действено да го лиши от чувствата на небесните ангели и на цялата вярна вселена, както жестоката му борба срещу Изкупителя на света. Дръзкото му богохулство, когато поиска от Христос поклонение, предизвикателството му да Го пренесе на планинския връх и на крилото на храма, коварното му очакване, изявено в поканата Христос да се хвърли от шеметната височина, непрестанната злоба, с която Го преследваше от

място на място, настройваща сърцата на свещеници и народ да отхвърлят Неговата любов и накрая да викнат: “Разпни Го! Разпни Го!” - всичко това учуди и възмути вселената.

Сатана подбуди света да отхвърли Христос. Князът на злото вложи всичката си мощ и хитрост, за да Го унищожи, защото видя, че милосърдието и любовта на Спасителя, Неговата състрадателност и нежност разкриваха на света Божия характер. Оспорваше всяко намерение на Божия Син и използваше хората за свои оръжия, за да сее страдание и скръб в живота на Спасителя. Хитростите и лъжата, чрез които се опитваше да спъне Исусовото дело, омразата, проявявана чрез чедата на непослушанието, жестоките обвинения срещу Този, Чийто живот бе безпримерен в доброта - всичко произхождаше от вкорененото желание за отмъщение. Задържаният огън на завист и злоба забълва срещу Божия Син, омраза и мъст избухна на Голгота, а цялото Небе, онемяло от ужас, наблюдаваше сцената.

Когато голямата жертва бе принесена, Христос се възнесе на Небето при Своя Отец, но отказа да приеме поклонението на ангелите, преди да е представил молбата Си: “Отче, желая гдето съм Аз, да бъдат с Мене и тия, които Си Ми дал...” (Йоан 17:24). И тогава от престола на Бог Отец с неизразима любов и мощ дойде отговорът: “И поклонете се Нему, всички Божии ангели” (Евр. 1:6). Върху Исус нямаше нито едно петно. Унижението Му свърши, жертвата Му бе принесена, дадено Му бе име над всяко друго.

Сега вината на Сатана оставаше без извинение. Разкрит бе истинският му характер на лъжец и убиец. Ясно се видя, че същия дух, с който управляваше подвластните си човешки чеда, би проявил, ако му бъде позволено, да управлява и небесните жители. Твърдеше, че отклоняването от Божия закон щяло да доведе до свобода и прогрес; но стана ясно, че последиците са робство и израждане.

Лъжливите обвинения срещу Божествения характер и управление се явиха в истинската си светлина. Сатана бе обвинил Бога, че като изисквал от Своите творения покорство и поклонение, търсел просто въздигане на Себе Си; и бе заявил, че Творецът изисква себеотрицание от другите, а сам не го проявява, нито е склонен да направи дори и най-малката жертва. Но се показа, че за спасението на падналото и грешно човечество Владетелят на вселената е направил най-голямата жертва на любовта; защото “Бог в Христа примиряваше света със Себе Си” (2 Кор. 5:19). Стана ясно също, че докато Луцифер бе отворил вратите за навлизането на греха, задоволявайки своето желание за почит и върховенство, Христос пък, за да унищожи греха, бе смирил Себе Си и бе станал послушен до смърт.

Бог бе изразил отвращението Си от бунта. Небето видя Неговата справедливост както в присъдата над Сатана, така и в изкуплението на човека. Луцифер бе заявил, че ако Божият закон е непроменим и наказанието за неговото престъпване неизбежно, то всеки престъпник трябва завинаги да бъде изключен от благоволенieto на Твореца. Твърдеше, че грешният човешки род не може да бъде изкупен и следователно е негова законна плячка. Но смъртта на Христос бе необорим аргумент в полза на човека. Наказанието на закона се стовари върху равния на Бога, човекът стана свободен да приеме Христовата правда и чрез живот на покаяние и смирение да победи мощта на Сатана. Така Бог показа, че е справедлив и в същото време - оправдаващ всички, вярващи в Исус.

Но Христос дойде на земята не само да издейства изкуплението на човека, да пострада и да умре. Дойде да “възвеличи закона” и да го “направи почитен”. Дойде не само да покаже на жителите на света как да почитат закона, но и да изяви на тях и на всички светове във вселената, че Божият закон е непроменим. Ако можеха да бъдат пренебрегнати Неговите изисквания, не би имало нужда Божият Син да отдава живота си, за да

изкупи нарушаването им. Христовата смърт доказа непроменимостта на закона. А жертвата, която безграничната любов принуди Отец и Сина да направят, за да бъдат изкупени грешниците, показва на цялата вселена - както нищо по-малко от този план на изкупление не би могло да покаже - че справедливостта и милостта са основните принципи на закона и на Божието управление.

При окончателното изпълнение на присъдата ще се види, че няма причина за съществуването на греха. Когато съдията на земята ще запита Сатана: "Защо се разбунтува срещу Мене и ограби поданиците на царството Ми?", той, у когото се зароди злото, няма да може да обясни. Всяка уста ще онемее, всички бунтовни множества ще замлъкнат.

Кръстът на Голгота обявява закона за непроменим и в същото време възвестява на вселената, че грехът се заплаща със смърт. С предсмъртното издихание на Спасителя: "Свърши се!", удари камбаната, обявяваща смъртта на Сатана. Изходът от продължилата толкова дълго велика борба бе решен и окончателното изкореняване на злото бе осигурено. Божият Син премина през портите на гроба, "за да унищожи чрез смъртта този, който има властта, сиреч дявола" (Евр. 2:14). Тласнат от желанието си за възвишаване, Луцифер бе казал: "Ще възвиша престола си над Божиите звезди... ще бъде подобен на Всевишния". Но Бог заяви: "...и те обърнах на пепел по земята... и не ще те има до века" (Исаия 14:13, 14; Езекиил 28:18, 19). Когато дойде "денят, който ще гори като пещ...", всичките горделиви и всички, които вършат нечестие, ще бъдат плява. И тоя ден, който иде, ще ги изгори, казва Господ на силите, та няма да им остави ни корен, ни клонче" (Малахия 4:1).

Цялата вселена ще е свидетел на характера и последиците от греха. Ако окончателното му изкореняване бе станало в началото, щеше да уплаши ангелите и да опозори Бога. А сега ще докаже и оправдае любовта Му и ще възвеличи почитта към Него пред съществува на цялата вселена, щастливи да изпълняват волята и съхраняващи закона Му в сърцата си. Злото няма да се появи никога повече. Божието слово казва: "...бедствие няма да ви нападне втори път" (Наум 1:9). Божият закон, похулен от Сатана като ярем на робство, ще бъде почитан като закон на свободата. Испитаното и устояло творение никога повече няма да се отклони от верността си към Този, Чийто характер е бил толкова пълно изявен като необхватна любов и безкрайна мъдрост.

30

Най-големият неприятел на човека

"Ще поставя и вражда между тебе и жената, и между твоето потомство и нейното потомство; то ще ти нарани главата, а ти ще му нараниш петата" (Бит. 3:15). Божествената присъда, произнесена над Сатана след грехопадението на човека бе също така и едно пророчество, което обхваща вековете до края на човешката история и предсказва великия конфликт с участието на всички човешки раси и поколения на земята.

Бог заявява: "Ще поставя вражда". Тази вражда не дойде естествено. Когато човекът престъпи Божествения закон, природата му стана зла и той влезе в съгласие, а не във вражда със Сатана. Между грешния човек и онзи, у когото се породи грехът естествено не съществува вражда. Чрез измяната и двамата станаха лоши. Отклонилият се от правдата няма да бъде удовлетворен, докато не постигне съчувствието и подкрепата на другите, последвали неговия пример. Тази е причината падналите ангели и

неправедните човеци да се обединяват в отчаяна дружба. Ако Бог не се беше намесил специално, Сатана и човекът щяха да се съюзят срещу Небето; вместо да изпитва ненавист срещу измамника, цялото човешко семейство щеше да се съедини в бунт срещу Бога.

Луцифер изкуси човека да съгреша, както бе накарал и ангелите да се разбунтуват, та да спечели съмишленици в борбата си срещу Небето. В омразата към Христос той и падналите ангели бяха единни. Въпреки че по всички други точки имаше несъгласие, в опозицията си срещу властта и авторитета на Владетеля на вселената бяха твърде сплотени. Но когато Сатана чу изявлението, че ще се появи вражда между него и жената и между неговото семе и нейното семе, разбра, че ще бъде попречено на усилията му да поквари човешката природа; че по някакъв начин човекът щеше да съумее да окаже съпротива на неговата мощ.

Недоброжелателството му към хората се разгоря, защото чрез Христос те станаха обект на Божията любов и милост. Той иска да осуети Божествения план за изкуплението на човека, чрез изопачаване и оскверняване на Божието творение да опозори Бога. Исква да причини скръб в небето, да изпълни земята с нещастие, да я направи пустиня и всичкото това зло да посочи като резултат от Божието дело на сътворяването на човека.

Всажданата от Христос благодат в душата поражда у човека непримиримост към Сатана. Без тази променяща духа и подновяваща силата му благодат той би останал пленник на Луцифер, негов слуга готов винаги да изпълнява заповедите му. Но новият принцип в душата създава конфликт там, където дотогава е царял мир. Вдъхнатата от Христос сила го прави способен да се противопоставя на тирана и злосторника. Всеки, който не обича, а се отвращава от греха, който се възпротивява на владеещите в него страсти и ги побеждава, разкрива действието на един небесен принцип.

Антагонизмът между Духа на Христос и духа на Сатана се открил поразително ясно при посрещането на Исус на земята. Евреите Го отхвърлиха не толкова, защото се яви без земно богатство, блясък и величие. Те виждаха, че Той притежава сила, която многократно би компенсирала липсата на външните предимства. Но чистотата и светостта на Христос предизвикаха омразата на нечестивите. Всеотдайният Му живот без грях бе постоянен упрек за гордия и плътски народ. Точно това предизвика ненавистта към Божия Син. Сатана и злите ангели се обединиха със зли хора. Всички сили на отстъплението направиха заговор срещу Защитника на истината.

Към Христовите последователи се проявява същата непримиримост, както и към Учителя им. Който вижда отвратителния характер на греха и чрез сила отгоре застава срещу изкушението, със сигурност ще възбуди гнева на Сатана и неговите привърженици. Омразата към чистите принципи на истината, опозоряването и преследването на защитниците ѝ ще продължават, докато има грях и грешници. Последователите на Христос и слугите на Сатана не могат да бъдат в съгласие. Препъването в Кръста не е преставало. "...всички, които искат да живеят благочестиво в Христа Исуса, ще бъдат гонени" (2 Тимотей 3:12).

Ръководените от Сатана оръдия работят непрестанно, за да установят властта му и да издигнат сатанинското царство в противовес на Божието. За целта се опитват да измамат Христовите последователи и да ги отклонят от верността им към Него, тълкувайки погрешно писанията и изкривявайки ги, като предводителят им. Както Луцифер се опитваше да обвини Бога, така и оръдията му се стремят да клеветят Божия народ. Духът, разпънал Христос на кръста, движи неправедните да погубват Неговите последователи. Всичко това е предсказано в онова първо пророчество: "Ще поставя и вражда между тебе и жената, и между твоето потомство и нейното потомство". И то ще продължава до края на вековете.

В битката Сатана мобилизира всичките си сили и влага цялата си мощ. Но защо не среща някаква по-голяма съпротива? Защо Христовите войници са дълбоко спящи и безучастни? Защото истинската им връзка с Христос е слаба; защото са лишени толкова много от Неговия Дух. За тях грехът не е отвратителен и ужасяващ, какъвто беше за Учителя им. Не му се съпротивляват смело и решително, както правеше Христос. Не съзнават неговото изключително голямо зло и зловредност и са слепи както за характера, така и за силата на княза на тъмнината. Непримиримотта срещу Сатана и неговите дела е твърде слаба, защото владее голямо невежество по отношение на неговата мощ и злосторство, както и по отношение на широкообхватната му борба срещу Христос и Христовата църква. Хиляди са заслепените по този въпрос. Те не знаят, че врагът им е мощен пълководец, владеещ умовете на зли ангели и воюващ срещу Христос по добре обмислени планове и с изкусни похвати с цел да попречи на спасението на души. Едва ли се чува нещо за Сатана между изповядващите се за християни, а даже и между проповедниците на евангелието, освен ако инцидентно се споменават няколко думи от амвона. Не се обръща внимание на доказателствата за неговата постоянна активност и успех; пренебрегват се многото предупреждения за прикритостта и хитростта му. Като че ли не се обръща внимание на самото му съществуване.

Хората са неосведомени за примките на будния враг, а той е по следите им всеки момент. Натрапва присъствието си във всяка стопанска сфера, на всяка улица в нашите градове, в църквите, в националните събрания, в съдилищата - обърква, измамва, съблазнява, навсякъде погубва души и тела на мъже, жени и деца, разделяйки семейства, всявайки омраза, завист, борби, спорове, бунтове, убийства. А християнският свят наблюдава тези неща, сякаш са нещо естествено, защото Бог ги е отредил. Сатана постоянно се опитва да победи Божия народ като разрушава границите. Древните израилтяни бяха подведени да съгрешат, когато дръзнаха да поддържат забранени отношения с езичниците. По подобен начин е отклоняван от правия път и съвременен Израил. "...тия невярващите, чийто ум богът на този свят е заслепил, за да ги не озари светлината от славното благовестие на Христа, Който е образ на Бога" (2 Кор. 4:4). Нерешителни последователи на Христос са слуги на Сатана. В необновеното сърце съществува любов към греха и склонност той да се поддържа и извинява. Обновеното сърце мрази греха и решително му се съпротивлява. Когато избират обществото на безбожни и невярващи, християните се излагат на съблазън. Сатана се скрива от погледа им, притаен зад измамата. Те не могат да видят, че такава компания им е предложена обмислено с цел да им навреди; и като продължават да възприемат характера, думите и действията на света, измамата се увеличава все повече и повече.

Съобразявайки се със светските обичаи, църквата се съединява със света. Така тя никога няма да го обърне към Христос. Семействеността с греха неизбежно ще го направи по-малко отвратителен на вид. Израилтяните да общува със слугите на Сатана, скоро съвсем ще престане да се страхува от господаря им. Когато в пътя на дълга бъдем изправени пред изкушения, както Даниил в царския двор, можем да бъдем сигурни, че Бог ще ни закриля; но ако сами се излагаме на изкушения, рано или късно ще пропадне.

Често изкушителят действа най-успешно чрез онези, за които най-малко подозираме, че са под негов контрол. На надарени с таланти и образовани хора се гледа с почит и възхищение, като че тези качества могат да заместят липсата на страх от Бога или могат да издействат Божията благодат. Сами по себе си, талантите и културата са Божии дарове; но когато заместват благочестието, когато вместо да приближават душата до

Бога я отклоняват от Него, тогава те стават проклетие и примка за човека. Мнозина смятат, че всички, които са учтиви или с фини обноски, принадлежат до известна степен към Христос. Няма по-голяма заблуда от това. Тези качества трябва да украсяват характера на всеки християнин, защото са свързани с истинската религия; но ако не бъдат посветени в служба на Бога, представляват сила за зло. Много образовани хора с висок интелект и изискано поведение, които никога не биха се унижили да извършат нещо, оценяващо се обикновено като безнравствена постъпка, са само шлифована маша в ръцете на Сатана. С прикрития и измамен характер на своето влияние и пример те са много по-опасни врагове на Христовото дело, отколкото невежите и некултурните.

Чрез сериозна молитва и доверие в Бога Соломон постигна мъдрост, предизвикваща почудата и възхищението на света. Но когато се отклони от източника на своята сила и започна да разчита само на себе си, стана плячка на изкушението. Тогава удивителните дарби и сили на най-мъдрия измежду царете го направиха само още по-силно оръдие в ръцете на врага на душите. Докато Сатана постоянно се опитва да заблуди умовете във всичко споменато, нека християните никога не забравят, че борбата им "не е срещу кръв и плът, но срещу началствата, срещу властите, срещу духовните сили на нечестието в небесните места" (Еф. 6:12). Боговдъхновеното предупреждение звучи през вековете до наше време: "Бъдете трезвени, будни. Противникът ви, дяволът, като рикаещ лъв обикаля, търсейки кого да погълне" (1 Петрово 5:8). "Облечете се в Божието всеоръжие, за да можете да устоите срещу хитростите на дявола" (Еф. 6:11).

От дните на Адам до днес нашият най-голям враг е използвал своята мощ, за да потиска и погубва. Сега се приготвя за последен голям поход срещу църквата. Всички, стремящи се да следват Исус, ще бъдат доведени до конфликт с безмилостния враг. Колкото по-дълбоко християнинът подражава на Божествения образец, толкова по-сигурно е, че ще стане прицел на сатанинските атаки. Активно ангажираните в Божието дело, стремящи се да демаскират заблудите на злия и да покажат на хората Христос, ще се присъединят към свидетелството на Павел, където споделя, че служи на Господа с голямо смирение на духа, с много сълзи и сред изкушения.

Сатана нападна Исус с най-свирепите си и хитри изкушения, но всякога биваше отблъскван. Всички битки се водеха заради нас; всички победи правеха възможна нашата победа. Христос ще дава сила на всички, които я търсят. Сатана не може да надвие никой човек, ако той не е съгласен. Изкусителят не може да завладее волята, не може да принуди душата да съгреша. Може да причинява страдание, но не може да осквернява. Може да подклажда душевни мъки, но не и да омърсява. Фактът, че Христос е победил, трябва да вдъхновява последователите Му с кураж да се борят мъжествено срещу греха и Сатана.

неразделно в човешката история. Налице е постоянно растяща тенденция на съмнение в съществуването на зли духове, а светите ангели, които са “служебни духове, изпращани да слугуват на ония, които ще наследят спасение” (Евр. 1:14), много хора смятат за духове на умрели. Но Писанието не само съобщава за съществуването на ангели както добри, така и лоши, но и привежда неоспоримо доказателство, че те не са освободените от телата духове на умрели хора.

Ангели са съществували още преди сътворението на човека, защото, когато са се полагали основите на Земята, “звездите на зората пееха заедно и всичките Божии синове възкличаваха от радост” (Йов 38:7). След грехопадението на човека ангели са изпратени да пазят Дървото на живота, преди още да е умряло дори едно човешко същество. По природа те са по-висши от хората, защото псалмистът казва, че човекът бил направен “само малко по-долен от ангелите” (Пс. 8:5).

Писанията ни информират за броя, за мощта и за славата на небесните същества, за тяхното отношение към Божието управление, а също и за връзката им с делото на изкуплението. “Господ е поставил престола Си на небето и Неговото царство владее над всичко”, а пророкът казва: “...Чух глас от много ангели около престола...” Те стоят в присъствието на Царя на царете: “...ангели... мощни със сила, които изпълняват словото Му...” Негови служители, които изпълняват волята Му (Пс. 103:19-21; Откр. 5:11). Десетки хиляди по десетки хиляди и хиляди по хиляди бяха небесните пратеници, които пророк Даниил видя. Апостол Павел заяви, че те са неизброим (Даниил 7:10; Евр. 12:22). Като Божии пратеници те се движат “наглед като светкавица” (Езекиил 1:14), тъй ослепителни в своята слава и тъй бързи в своя полет. Ангелът, явил се на гроба на Спасителя, на когото “изгледът му беше като светкавица и облеклото му бяло като сняг”, накара пазачите да треперят от страх и те “станаха като мъртви” (Матей 28:3, 4). Когато Сенахирим, високомерният асириец, хулеше Бога и светотатстваше, и заплашваше Израил с унищожение, “същата нощ ангел Господен излезе, та порази сто осемдесет и пет хиляди души в асирийския стан”. “И Господ прати ангел, който погуби всичките силни и храбри мъже, и първенците, и военачалниците” от армията на Сенахирим.” Така той се върна с посрамено лице в земята си” (4 Царе 19:35; 2 Пет. 32:21).

Ангели са изпращани с поръчки за милост до Божиите чеда. Ангели бяха изпратени при Аврам с обещание за благословение; бяха изпратени и при портите на Содом, за да освободят праведния Лот от ужасната участ, която щеше да сполети града; при Илия, когато щеше да загине от умора и глад в пустинята; при Елисей - обкръжили с огнени колесници и коне малкия град, където той бе затворен от враговете си; при Даниил, когато търсеше Божествена мъдрост в двора на един езически цар или пък, когато бе оставен за плячка на лъвовете; при Петър, осъден на смърт в тъмницата на Ирод; при затворниците във Филипи; при Павел и неговите другари в бурната нощ в морето; при Корнилий, за да отворят ума му да приеме евангелието; при Петър, за да го изпратят с вестта за спасение при чужденеца езичник - така през всички векове са служили светите ангели на Божия народ.

За всеки последовател на Христос е определен по един ангел-пазител. Тези небесни стражи закрилят праведните от мощта на нечестивия. Това призна и сам Сатана, когато каза: “Дали без причина се бои Йов от Бога? Не си ли обградил отвсякъде него и дома му и всичко, що има?” (Йов 1:9, 10). Ето как псалмистът представя начина, по който Бог закриля своя народ: “Ангелът на Господа се опълчва около ония, които Му се боят, и ги избавя” (Пс. 34:7). Като говори за вярващите в Него, Спасителят казва: “Внимавайте да не презирате ни едно от тия малките, защото ви казвам, че техните ангели на небесата винаги гледат лицето на Отца Ми,

Който е на Небесата” (Матей 18:10). Определените да служат на Божиите чедата ангели имат по всяко време достъп до Божието присъствие.

Така Божият народ, макар и изложен на измамническата мощ и никога нестихващата злоба на княза на тъмнината и в борба с всичките сили на злото, може да бъде сигурен в постоянната закрила на небесните ангели. А той има нужда от тази сигурност. Бог е дарил на чедата Си обещанието за благодат и закрила, защото щяха да се сблъскват с мощните слуги на злия - неизброими, решителни и неуморими оръдия, чиято злоба и сила никой не можеше безопасно да пренебрегне или да не забележи.

Сътворени безгрешни в началото, злите духове бяха равни по естество, мощ и слава на светите същества - сега Божии пратеници. Но отпаднали чрез греха, те се съюзиха помежду си, за да обезславят Бога и да погубят хората. Съединени със Сатана в бунта му и изгонени с него от небето, през всички последвали векове са действали в борбата срещу Божествената власт. Свещеното писание говори за този съюз и управление, за различните им чинове, интелигентност и хитрост и за злокобните им намерения срещу мира и щастието на хората.

Старозаветната история описва много случаи на тяхното съществуване и дейност. Но те проявиха своята мощ по крайно учудващ начин особено по времето, когато Христос беше на Земята. Той бе дошъл, за да изпълни изготвения план за изкуплението на човека, а Сатана бе решил да наложи правото си да владее света. Бе успял да въведе идолопоклонничеството във всички краища на земята с изключение на Палестина. Христос дойде в тази единствено все още неотдадена всецяло на властта на изкушителя страна, за да освети народа с небесната светлина. Тук две съпернически сили спореха за върховенство. Исус протягаше ръце с любов и канеше всички, желаещи прошка и мир в Него. Множествата на тъмнината виждаха, че нямат неограничена власт и разбираха, че успее ли Христовата мисия, управлението им скоро ще свърши. Сатана беснееше като вързан лъв и предизвикателно демонстрираше силата си над телата и душите на хората. Фактът, че хора са били завладявани от демони, е ясно показан в Новия завет. Поразените не бяха просто страдащи от някаква естествена болест. Христос напълно разбираше това, когато се занимаваше с такива случаи, и виждаше в болните прякото присъствие и действие на зли духове.

В Писанието е даден поразителен пример за техния брой, сила и злосторност, а също така и за силата и милостта на Христос - свидетелството за излекуването на обладани от демони хора от Гадаринската страна. Обезумелите нещастници, отхвърлили всички ограничения, скърцащи със зъби, запенени, беснеещи, изпълващи въздуха с виковете си, изтезаваха сами себе си и застрашаваха всички, решили да се доближат до тях. Окървавените и обезобразените им тела и помрачените умове представляваха приятна гледка за княза на тъмнината. Един от тези демони заявява: “Легион ми е името, защото сме мнозина” (Марко 5:9). В римската армия един легион се е състоял от три до пет хиляди души. Сатанинските множества също са разпределени на отряди и групата на тези демони е наброявала не по-малко от един легион.

По заповед на Исус злите духове напуснаха жертвите си и те останаха, седнали в нозете на Спасителя, спокойни, покорни, смислени. А на демоните бе позволено да изблъскат едно стадо свине в езерото. Но за жителите на Гадар загубата надвишаваше благословенията, дарени от Христос. И Божественият Лекар бе помолен да напусне страната. Ето това целеше да постигне Сатана. Като обвини Исус за загубата на свинете, той подбуди егоистичните опасения на хората и им попречи да слушат Неговите слова. Сатана постоянно обвинява християните за загуби и страдания, вместо да остави упрекът да падне където трябва - върху него и оръдията му.

Но Христовите намерения не бяха осуетени. Той позволи на злите духове

да унищожат стадото свине като неодобрение към евреите, които отглеждат нечисти животни заради печалба. Ако не бе задържал демоните, те щяха да тласнат в езерото не само свинете, но и пазачите, и собствениците им. Пазачите и собствениците бяха запазени единствено от Неговата сила, милостиво проявена, за да ги спаси. Нещо повече, събитието се случи, за да станат учениците свидетели на жестоката мощ, с която Сатана владее както хора, така и животни. Спасителят желаше последователите Му да познават добре врага, срещу когото трябваше да се борят, та да не бъдат измамвани и побеждавани от хитростите му. Също така Неговата воля бе народът на онази област да види силата Му, строшаваща веригите на Сатана и освобождаваща пленените от него. Но въпреки че Исус напусна страната, освободените по такъв чудодееен начин мъже останаха там, за да възвестят милостта на Благодетеля си.

В Свещеното писание са дадени и други подобни примери. Дъщерята на сирофиникийката бе силно измъчвана от нечист дух, когото Исус изгони със словото Си (Марко 7:26-30). “Един хванат от бяс, сляп и ням” (Матей 12:22); един младеж, имащ “ням дух”, който често пъти, “гдето и да го прихване, тръшка го... И много пъти го е хвърлял и в огън, и във вода, за да го погуби” (Марко 9:17-27); човекът “хванат от духа на нечист бяс” (Лука 4:33-36), наруши съботната почивка в синагогата в Капернаум - всички бяха излекувани от състрадателния Спасител. При почти всеки случай Исус се обръщаше към демона като към разумно същество, заповядвайки му да излезе от жертвата и да престане да я измъчва. Когато поклонниците в Капернаум видяха огромната Му мощ “всички се смаяха и разговаряха се помежду си, думайки: Какво е това слово, дето Той с власт и сила заповядва на нечистите духове и те излизат?” (Лука 4:36).

Обхванатите от зли духове са представени обикновено като хора в състояние на големи страдания; но имаше и изключения от това правило. За да придобият свръхестествена власт, някои охотно приемаха сатанинското влияние. Те, разбира се, нямаха никакъв конфликт с демоните. Към тази група принадлежаха хора, умеещи да предсказват - магьосникът Симон, магьосникът Елимас и слугинята от Филипи, която вървеше подир Павел и Сила.

Никой не се намира в по-голяма опасност от влиянието на злите духове от онези, които, като пренебрегват прякото и достатъчно доказателство на Свещеното писание, отричат съществуването и дейността на дявола и неговите ангели. Докато не познаваме хитростите им, те имат едно почти непреодолимо предимство: много хора се поддават на внушенията им, предполагайки, че следват собствената си мъдрост. Ето защо, колкото повече приближава края на човешката история, когато Сатана ще работи с голяма сила, за да измамва и погубва, той все повече ще разпространява вярването, че изобщо не съществува. Стратегията му е да прикрива себе си и начина си на действие.

Големият измамник не се бои от нищо толкова, колкото от възможността да разбере измамите му. За да прикрие по-сполучливо истинския си характер и намерение, се представя за подигравчия или гледащ на всички и всичко с презрение. Много е доволен, когато е изобразяван като комично или отвратително същество, като някакъв изрод - полуживотно, получовек. Още по-доволен е, когато чува името си, изговаряно с насмешка от хора, смятащи се за интелигентни и начетени.

Точно защото се маскира така съвършено и умело, често се задава въпросът: “Наистина ли съществува?” Доказателство за неговия успех е, че теории, разобличавани от най-ясните свидетелства на Свещеното писание като лъжи, са така всеобщо възприемани в религиозния свят. Божието слово дава толкова много примери за злокобрното действие на Сатана, тъй като може да завладее най-лесно умовете на несъзнаващите

влианието му. То ни разкрива тайните сатанински сили, та да можем да се защитим от нападенията им.

Мощта на Сатана и на пълчищата му с право биха могли да ни обезпокоят, ако не намирахме прибежище и освобождение в превъзхождащата мощ на нашия Изкупител. Ние грижливо заключваме къщите с брави и резета, за да запазим имуществото и живота си от лоши хора, но рядко мислим за злите ангели, постоянно стремящи се да се приближат до нас и срещу чиито атаки не можем да се защитаваме със собствени сили. Позволим ли им, могат да объркат ума ни, да поболеят и измъчват телата ни, да унищожат имотите ни и да отнемат живота ни. Едничката им радост е да се наслаждават на окаяност и гибел. Ужасно е състоянието на съпротивляващите се на Божественото влияние и отдаващите се на изкушенията на Сатана, докато Бог ги остави на контрола на злите духове. Но следващите Христос са винаги в безопасност под Неговата бдяща защита. Ангели, превъзхождащи по сила Сатана, биват изпращани от Небето, за да ги закрилят. Нечестивият не може да пробие поставената от Бога стража около Неговия народ.

32

Примките на Сатана

Голямата борба между Христос и Сатана, продължаваща вече почти шест хиляди години, скоро ще приключи. Затова и нечестивият удвоява усилията си да осуети Христовото дело в полза на човека и да оплете душите в своите примки. Да държи хората в тъмнина и без покаяние, докато посредническата служба на Спасителя като жертва за грях приключи - това е целта, която се стреми да постигне.

Когато не се полагат специални усилия, за да се противостои на неговата сила, когато равнодушието залива църквата и света, тогава е спокоен; няма опасност да загуби пленените и водените от него според волята му. Но когато вниманието бъде насочено към вечните неща и хората започнат да питат: "...що трябва да сторя, за да се спася?" (Деяния 16:30), опитва се да противопостави своята сила на Христовата и да попречи на влиянието на Светия Дух.

Свещеното писание заявява, че когато веднъж Божиите ангели отишли да се представят пред Бога, с тях отишъл и Сатана (Йов 1:6), но не да се поклони на вечния Цар, а да наклевети злобно праведните. Със същата цел винаги присъства там, където се събират хора за поклонение към Бога. Макар и скрит от очите, действа старателно, за да превземе умовете на молещите се. Като опитен генерал съставя предварително плановете си. Види ли Божият вестител да изследва Писанието, за да представи на хората определен предмет, отбелязва си го и прилага цялото си умение и хитрост така да овладее обстоятелствата, че вестта да не стигне до онези, които иска да заблуди именно по този въпрос. Най-много нуждаещият се от предупреждението точно тогава ще бъде въввлечен в някакъв бизнес, сделка, или пък нещо друго ще му попречи да чуе думите, които биха могли да се окажат за него "ухания от живот за живот".

Сатана вижда също Господните служители обременени поради духовната тъмнина, обхванала народа. Чува сериозните им молитви за Божествена благодат и сила, с които се опитват да строшат веригите на безразличието. И с подновено усърдие продължава да сипе хитрости. Като изкушава хората да се отдават на лакомия или на друг вид себезадоволяване, така притъпява чувствителността им, че те пропускат да чуят точно важните за тях неща.

Добре знае, че ако подведените от неговите атаки пренебрегнат молитвата и изучаването на Писанията, ще бъдат победени. Затова изобретява всевъзможни средства, за да завладее умовете. Винаги е имало една група хора, изповядващи, че живеят благочестиво. Издигат за своя религия търсенето на грешки в характера или заблуди във вярата на онези, с които са съгласни, вместо да напредват в познаването на истината. Те са главните помощници на Сатана - неговата дясна ръка. Намират се доста клеветници на братята си, които са най-активни винаги, когато Бог действа и когато Неговите служители Му отдават истинска почит. Те ще придават фалшиво значение на думите и постъпките на верните и послушните. Ще представят за измамни или измамници най-сериозните, най-ревностните и самопожертвователни служители на Христос. Главната им задача е да обясняват погрешно подбудите за всяко стойностно и благородно дело, да разпространяват непочтени намеци и да възбуждат подозрение в умовете на неопитните. Всячески се стремят чистото и праведното да бъде показано порочно и измамно.

Но никой да не се лъже. Лесно може да се види чии чада са тези злодумци, чий пример следват и за чие дело работят. "От плодовете им ще ги познаете" (Матей 7:16). Поведението им прилича на поведението на Сатана, отровния клеветник, "клеветникът на нашите братя" (Откр. 12:10). Големият измамник има много служители, готови да представят всякакви заблуди, за да впримчат душите - ереси, приспособени към различните вкусове и особености на жертвите. Негов е планът да довежда в църквата неискрени, необновени хора, които ще подстрекават съмнението и неверието и ще пречат на желаещите да видят напредъка на Божието дело и да участват в него. Много без искрена вяра в Бога и в Неговото Слово се съгласяват с някои принципи на истината и минават за християни. Така своите заблуди могат да прокарат като библейски учения.

Твърдението, че не била важна вярата, е една от най-успешните измами на Сатана. Той знае, че приетата с любов истина осветява душата, затова постоянно се стреми да я замества с измислени теории, басни и други "евангелия". Още от самото начало Божиите служители се бореха с фалшиви учители, проявяващи се не само като порочни хора, но и като разпространители на заблуди, фатални за душите. Илия, Еремия, Павел, твърдо и смело се противопоставяха на онези, които отклоняваха народа от Словото Божие. Свободомислието, определящо като маловажна правилната религиозна вяра, се отричаше от тези свети защитници на истината.

Празните, пресилени тълкувания на Божието слово и многото, ширещи се в християнския свят днес противоречащи си възгледи за религиозната вяра, са дело на големия ни противник с цел да обърка умовете, та да не различават истината. А несъгласието и разединенията в църквите на днешното християнство се дължат до голяма степен на преобладаващия обичай да се изопачава Свещеното писание с цел да се поддържа някаква любима теория. Вместо да изучават Божието слово внимателно, със смирено сърце, за да познаят Неговата воля, много хора само търсят да открият там нещо странно и оригинално.

За да подкрепят лъжливите учения и нехристиянски обичаи, някои взимат текстове от Писанията, отделени от контекста, понякога дори, за да докажат твърдението си, цитират половината от даден стих. А всъщност останалата част, нецитираната, показва, че значението е точно противоположното. С хитростта на змията се обосновават чрез несвързани помежду си изрази, подредени така, че да подхождат на плътските им желания. Други, с богата фантазия, тълкуват образите и символите от Свещеното писание, без да се съобразяват с истината, че то самото тълкува себе си, а после представят приумиците си като учения на Библията.

Винаги когато Свещеното писание започва да се изучава без дух на

молитва, смирение и готовност да се възприеме, както най-простите и ясните, така и най-трудните пасажии ще бъдат преиначавани. Водачите на папството избират такива части от Писанието, които служат най-добре на целите им, тълкуват ги според интересите си и след това ги представят на хората, като им отнемат правото сами да го изучават и да разбират светите му истини. Библията трябва да бъде дадена на народа така, както буквално гласи. По-добре ученията на Свещеното писание да нямат никакво библиейско напътствие, отколкото да се фалшифицират така грубо.

Библията бе предназначена да бъде водач на всички, желаещи да се запознаят с волята на своя Творец. Бог даде на човека сигурното пророческо слово; ангели и дори сам Христос дойдоха, за да открият на Даниил и на Йоан неща, които трябваше да се случат. Важните въпроси на собственото ни спасение, не бяха забулени в тайна. Не бяха разкрити така, че да объркат и подведат честно търсеция истината. Чрез пророк Авакум Господ каза: "Напиши видението и изложи го ясно..., за да може да се чете бърже" (Авакум 2:2). Божието слово се разбира от всички, изучаващи го с молещи се сърца. Истината ще огрее всеки искрен човек. "Виделина се сее за праведния..." (Пс. 97:11). И никоя църква не може да напредва в святост, ако членовете ѝ не търсят истината сериозно, като скрито съкровище.

Докато призивът "Свобода!" заслепява хората за плановете на техния враг, той не престава да работи, за да постигне целта си. Когато успее да замести Библията с човешки спекулации, Божият закон бива отстранен и църквите попадат под робството на греха, макар да претендират, че са свободни.

За много хора научните изследвания са се превърнали в проклятие. Чрез откритията в знанието и изкуството Бог е дал да се излее над света цял поток от светлина. Не ръководени в научните си изследвания, даже и най-талантливите умове се объркат в опитите си да разберат отношението между познание и Откровение.

Човешкото познание е непълно и в материалните, и в духовните неща. Затова много хора не са в състояние да съгласуват научните си възгледи с изявленията на Библията. Приемат голи теории и предположения за научни факти и мислят, че Божието слово трябва да бъде изпитвано според "скверните празнословия и противоречия на кривонареченото знание" (1 Тимотей 6:20). Творецът и Неговите дела надхвърлят ума им и понеже не могат да ги обяснят чрез природните закони, отричат верността на библиейската история. Съмняващите се в истинността на Стария и Новия завет твърде често отиват и още крачка напред - усъмняват се в съществуването на Бога и приписват на природата безкрайна мощ. След като са се откъснали от своята котва, те са оставени да се лутат и блъскат в скалите на неверието.

Така някои се заблуждават, отклоняват се от вярата и биват съблазнени от дявола. Много хора са се опитвали да бъдат по-мъдри от своя Създател; човешката философия се е мъчила да изследва и обясни тайни, които никога не ще бъдат разкрити, даже и през вечността. Ако хората само пожелаеха да изследват и да разберат онова, което Бог е открил за Себе Си и за Своите плановете, щяха да получат такъв поглед върху славата, величието и мощта на Йехова, че биха осъзнали собствената си нищожност и биха се задоволили само с откритото на тях и на децата им.

Най-голямото постижение на сатанинските измами е да държи умовете на хората постоянно устремени към изследване и разгадаване на неща, които Бог не е разкрил и не желае да бъдат разбрани. Така Луцифер загуби мястото си в Небето. Почувства се недоволен, че не са му поверени всички тайни на Божиите плановете, а съвсем пренебрегна разкритото в областта на собственото дело във високия му пост. Същото недоволство възбуждаше у подчинените си ангели и стана причина за тяхното падение.

Сега се стреми и в умовете на хората да все същия дух и да ги накара да пренебрегнат преките Божии заповеди.

Онези, които не са съгласни да приемат ясните, категорични истини на Библията, постоянно търсят приятни басни, успокояващи съвестта им. Колкото по-бедни откъм духовност, по-малко самоотвержени и неизискващи смирение са представяните доктрини, толкова по-благосклонно се приемат. Такива хора удовлетворяват плътските си желания за сметка на интелектуалните си сили. Смятат се за твърде мъдри, за да изследват Писанието с разкаяно сърце и със сериозна молитва за Божествено ръководство и затова нямат никаква защита срещу заблудата. Сатана е готов с измами веднага да задоволи желанието на сърцето и да измести истината. Така папството завладя умовете на хората, а протестантите, отхвърляйки истината, понеже тя включва един кръст, следват по неговия път. Всички, които пренебрегват Божието слово и се насочват към удобства и политика, за да не се различават от света, ще бъдат оставени да приемат за религиозни истини достойни за осъждане ереси. Съзнателно отхвърлящите истината ще се съгласяват с всяка възможна форма на заблуда. Ужасяващите се от някоя измама, ще възприемат с готовност друга. Апостол Павел, говорейки за една група хора, които “не приеха да обичат истината, за да се спасят”, заявява: “И затова Бог праща заблуда да действа между тях, за да повярват лъжа, та да бъдат осъдени всички, които не са повярвали истината, а са имали благоволение към неправдата” (2 Сол. 2:10-12). Като имаме това предупреждение, трябва да бъдем много предпазливи, когато приемаме доктрини.

Към най-успешните методи на великия измамник спадат лъжливите учения и чудеса на спиритизма. Маскиран като светъл ангел той хвърля мрежите си там, където най-малко го подозират. Ако хората изследваха Божията книга със сериозната молитва нямаше да останат в тъмнина, та да приемат фалшиви учения. Но отхвърляйки истината, стават жертва на измамата.

Друга опасна заблуда е учението, отричащо Божеството Христос и Неговото съществуване преди да дойде на Земята. Теорията се приема благосклонно от много хора, изповядващи вяра в Библията, но пряко противоречи на най-ясните изявления на нашия Спасител за връзката и родството Му с Бог Отец, за Неговия Божествен характер и предвечно съществуване. Тя не може да се поддържа, без да се изкривяват най-произволно Писанията. Така познанията на човека за делото на изкуплението не само се омаловажават, но се подкопава и вярата в Библията като Божие откровение. Макар това да я прави твърде опасна, в същото време много по-трудно е да ѝ се противостои. Ако някои отхвърлят свидетелството на вдъхновените от Бога Писания за Божествеността на Христос, безсмислено е да се спори с тях, защото никакъв колкото и основателен да е аргумент, не би могъл да ги убеди. “Но естественият човек не побира това, което е от Божия Дух, защото за него е глупост; и не може да го разбере, понеже то се изпитва духовно” (1 Кор. 2:14). Никой, поддържащ тази заблуда, не може да разбере истински характера или мисията на Христос или пък великия Божи план за изкуплението на човека.

Друга много хитра и вредна заблуда е бързо разпространяващата се вяра, че Сатана не съществува като личност; името се употребявало в Писанията просто, за да се представят лошите човешки мисли и желания.

Широко разпространеното из популярните амвони учение, че второто Христово пришествие се състояло в идването Му при всяка личност в момента на смъртта, е също изобретение, отклоняващо умовете на хората от Неговото лично идване на небесните облаци. Така в продължение на години Сатана е казвал: “Ето, Той е във вътрешните стаи” (виж Матей 24:23-26); и много души са били изгубени, понеже са възприели измамата. Също и светската мъдрост учи, че молитвата не била важно нещо. Учени мъже твърдят, че тя не можела да получи действителен отговор; това би

нарушило природните закони, би било чудо, а пък чудеса не съществували. Вселената, казват, се управлява от твърдо установени закони и сам Господ не върши нищо против тях. Така представят Бога, обвързан от собствените Си закони - като че ли действието на Божествените закони изключва действието на Божествената свобода. Подобно учение противоречи на библейското свидетелство. Нямаше ли чудеса, извършени от Христос и Неговите апостоли? Същият състрадателен Спасител живее и днес и е точно толкова готов да послуша изречената с вяра молитва, както тогава, когато видимо ходеше сред хората. Естественото действа заедно със свръхестественото. Част от Божия план е в отговор на молитвата с вяра да ни дари онова, което не би ни подарил, без да сме Го помолили. Неизброими са погрешните учения и чудатите идеи на различни християнски църкви. Невъзможно е да се преценят лошите последствия от премахването само на един от граничните камъни, положени от Божието слово. Много малко от осмелилите се да направят това спират до отхвърлянето само на една-единствена истина. Повечето продължават да изоставят принцип след принцип на истината, докато всъщност станат невярващи.

Заблудите на общоприетото богословие са тласнали много хора към скептицизъм. А иначе биха останали вярващи в Свещеното писание. Те не могат да приемат учения, насилващи чувството им за справедливост, милост и доброта; и тъй като биват представени като учения на Библията, отказват да я приемат като Божие слово.

Точно тази цел Сатана се стреми да постигне. Нищо не желае така много, както да унищожи доверието в Бога и в Неговото Слово. Оглавява огромната армия от съмняващи се и действа с всички сили да привлича още души в редовете си. Станало е модерно човек да се съмнява. Има голяма група хора, които се отнасят с такова недоверие към Божието слово, с каквото се отнасят и към Неговия автор - защото то не одобрява, а осъжда греха. Нежелаещите да се вслушат в неговите изисквания се стремят да разрушат авторитета му. Четат Библията или слушат ученията ѝ от амвона, колкото да намерят някаква грешка. Някои стават невярващи, за да се оправдаят или извинят за пренебрегнатия дълг. Други пък от гордост и леност стават скептични. Твърде много обичащи удобството, за да извършат нещо достойно за уважение, изискващо усилие или себеотрицание, се стремят, посочвайки слабости на Библията, да си осигурят име на хора с висок ум. В нея има много неща, които ограничават, непросветеният от Божествена мъдрост ум е безсилен да схване - затова си намира повод за критика. Има и такива хора, които изглежда смятат, че е добродетел да вземат страната на неверието и съмнението. Но под външната искреност ще се открие всъщност, че действат от самонадеяност и гордост. А и доста хора изпитват удоволствие да намират в Писанията неща, които объркват умовете на другите. Отначало някои критикуват и спорят, застанали на страната на неправдата просто от любов към споровете. Не разбират, че така сами се вплитат в примката на ловеца. Но веднъж изразили открито неверие, смятат, че трябва да продължават да поддържат позицията си. Така се присъединяват към безбожните и си затварят вратите на рая.

Бог е дал в Словото Си достатъчно доказателства за неговия Божествен характер. Великите истини за нашето изкупление са ясно изложени. С помощта на Светия Дух, обещан на всички молещи се искрено, човек може да ги разбере. Бог е дал на хората здрава основа, върху която да градят вярата си.

Но ограничените им умове не могат да обхванат напълно плановете и целите на Безкрайния. Никога не можем да открием Бога чрез изследване. Не трябва да се опитваме да вдигаме с дръзка ръка завесата, зад която Той прикрива Своето величие. Апостолът възкликва: "О, колко дълбоко е богатството на премъдростта и знанието на Бога! Колко са непостижими

Неговите съдби и неизследими пътищата Му!” (Римл. 11:33). Но можем още сега дотолкова да схванем отношението Му към нас и подбудите Му на действие, че да различим една безкрайна любов и милост, свързани с безпределна мощ. Нашият Небесен баща подрежда всичко с мъдрост и със справедливост и ние не бива да бъдем недоволни и недоверчиви, а да се поклоним в почително покорство. Той ще ни разкрие точно толкова от намеренията Си, колкото е нужно да знаем за наше добро, а за останалото трябва да се доверяваме на всемогъщата Ръка и на пълното с любов Сърце. Като дава изобилни доказателства за вярата, Бог никога не премахва всичко, което би послужило за извинение на неверието. Търсещите кукички, за да закачат съмненията си, ще ги намерят. А отказващите да послушат Божието слово, докато не бъде отстранено всяко възражение - повод за съмнение, никога няма да стигнат до светлината.

Неверието към Бога е естествена издънка на необновеното, враждуващо с Него сърце. Но вярата се вдъхновява от Светия Дух и ще процъфтява само тогава, когато бъде подхранвана. Никой не може да укрепне в нея без решителни усилия. Неверието се задълбочава, когато бъде насърчавано. И ако хората вместо да се занимават с дадените от Бога доказателства за поддържане на вярата им, си позволяват да оспорват, да се съмняват и да критикуват, ще откриват, че съмненията им стават все по-основателни.

А съмняващите се в Божиите обещания и невярващи в свидетелството на Неговата благодат, Го обезславят. Влиянието им вместо да привлича други към Христос по-скоро ги отблъсква. Те са безплодни дървета, които простират сухи клони и хвърлят сянка надлъж и шир, лишават другите растения от слънчева светлина и те увяхват и умират под студената им сянка. Животът на тези хора ще бъде като постоянно свидетелство срещу самите тях. Посетите семена на съмнение и скептицизъм ще дадат сигурна жетва.

Има само един път искрено желаещите да се освободят от подозренията. Вместо да се съмняват и да възразяват срещу това, което не разбират, нека обърнат внимание на вече огрялата ги светлина и ще получат по-голяма. Нека изпълняват всеки ясно разбран дълг и тогава ще бъдат в състояние да разбират и изпълняват и задълженията, за които сега се съмняват.

Сатана е способен да представи нещо фалшиво така да заприлича на истината, че да измами желаещите да бъдат измамени, да избягнат изискващите се себеотрицание и жертва. Но не може да задържи във властта си и една-единствена душа, искрено жадуваща да познае истината на каквато и да било цена. Христос е Истината и “истинната виделина, която осветлява всекиго човека, що иде на света” (Йоан 1:9 - ЦП). Духът на истината е изпратен, за да води хората във всяка правда. А с авторитета на Божия Син е заявено “искайте и ще ви се даде”. “Ако иска някой да върши Неговата воля, ще познае дали учението е от Бога...” (Матей 7:7; Йоан 7:17).

Христовите последователи трудно разбират заговорите и интригите на Сатана и неговите пълчища срещу тях. Но Този, Който живее в Небето, ще осуети всичките им кроежи и ще ги обърне в полза на дълбоките Си намерения. Господ позволява чедата Му да попаднат в огнената проба на изкушението, не защото Му е приятно да страдат и да се измъчват, а защото процесът е жизнено важен за тяхната крайна победа. Ако иска да остане верен на принципите на Своята слава, Бог не може да ги предпази от изкушението, защото целта на изпитанието е да ги подготви да устояват на всички съблазни на дявола.

Нито зли хора, нито зли ангели могат да попречат на Божието дело или пък да лишат Божия народ от Неговото присъствие, ако той изповяда греховете си със смирено, съкрушено сърце, ако ги изостави и с вяра се уповае на обещанията Му. Всяко изкушение, всяко противно влияние,

независимо дали е явно или тайно, може да бъде отблъснато успешно “не чрез сила, нито чрез мощ, но чрез Духа Ми, казва Господ на силите” (Захария 4:6).

“Защото очите на Господа са върху праведните и ушите Му - към тяхната молитва... И кой ще ви стори зло, ако сте ревностни за доброто?” (1 Петрово 3:12-13). Когато Валаам, съблазнен от обещанието за богата награда, упражни магьосничеството си против Израил и чрез жертвоприношения на Господа искаше да прокълне Неговия народ, Божият Дух попречи да бъде изговорено така желаното зло. Той бе принуден да възкликне: “Как да прокълна, когато Бог не проклина? Или как да хвърля презрение, върху когото Господ не хвърля?... Дано умра както умират праведните и сетнините ми да бъдат както техните!” Когато повторно бе принесена жертва, безбожният пророк заяви: “Ето, аз получих заповед да благославям и Той като благослови, аз не мога да го отменя. Не гледа беззаконие в Якова, нито вижда извратеност в Израиля, Господ Бог негов с него е... Наистина няма чародейство против Якова и няма врачуване против Израиля, на времето си ще се говори за Якова и за Израиля: що е извършил Бог!” И все пак за трети път бяха издигнати олтари и Валаам отново се опита да изговори проклетие. Но с негодуващите устни на пророка, които съвсем нямаше да произнесат това, Божият Дух обяви благополучието на Своите избрани и укори глупостта и злобата на враговете им: “Благословен, който те благославя и проклет, който те проклина!” (Числа 23:8, 10, 20-21, 23; 24:9).

По това време израилевият народ бе верен на Бога. Докато бе послушен на Неговия закон никаква земна или пъклена сила не би могла да му навреди. Валаам не можа да произнесе проклетие, но все пак накрая успя да хвърли позор върху израилтяните, отвеждайки ги в грях. Когато престъпиха Божиите заповеди, те се отделиха от Бога и бяха оставени да почувстват властта на погубителя.

Сатана добре съзнава, че и най-крехката, пребъдваща в Христос душа, е по-силна от множествата на мрака и че, ако явно се обяви срещу нея, ще бъде посрещнат и отблъснат. Затова се стреми да отвлече войните на кръста, от силната им крепост, като в същото време стои в засада със своите сили, готов да унищожи всички, дръзнали да излязат и стъпят на неговата територия. Ние можем да бъдем сигурни само, когато смирено се уповаваме на Бога и сме послушни на всичките Му заповеди.

Никой човек не може да бъде сигурен нито един ден, нито един час без молитва. Особено трябва да молим Господа за мъдрост да разбираме Неговото слово. Там са разкрити примките на изкусителя и начините, чрез които може да бъде отблъснат успешно. Сатана е специалист по цитиране на текстове от писанията, като им дава свое тълкувание. Така се надява да ни доведе до падение. Трябва да изследваме Библията със смирено сърце, като внимаваме никога да не изгубим зависимостта Си от Бога. Докато сме постоянно нащрек срещу примките на Сатана, трябва да се молим непрекъснато с вяра: “Не ни въвеждай в изкушение!”

Тайната на безсмъртието

Още в най-ранния период на човешката история Сатана започна да полага усилия да измами нашия род. Този, който бе предизвикал бунта в небето, пожела да накара жителите на Земята да се присъединят в борбата му срещу Божието управление. Адам и Ева бяха свършено щастливи, докато

бяха послушни на Божия закон. Този факт бе постоянно свидетелство срещу твърдението, поддържано от Сатана на небето, че Божият закон потискал Неговите творения и се противопоставял на доброто им. Освен това завистта на Сатана пламна, когато гледаше красивия дом, приготвен за безгрешната двойка. Той реши да доведе Адам и Ева до падение и след като ги отдели от Бога и ги постави под собствената си власт, да заграби Земята и да основе свое царство против волята на Всевишния.

Ако бе открил истинския си характер, щеше да бъде отхвърлен веднага, защото Адам и Ева бяха предупредени за този опасен враг. Но той работеше скришом, прикривайки намерението си, за да може да постигне по-сигурно целта си. Използва за медиум змията - тогава създание с омайващо красива външност, и сам се обърна към Ева: "Истина ли каза Бог да не ядете от всяко дърво в градината?" (Бит. 3:1). Ако тя се бе въздържала от спор с изкушителя, нямаше да се изложи на опасност. Но дръзнала да преговаря с него, стана плячка на хитрите му клопки. По същия начин и сега биват побеждавани много хора. Те се съмняват в Божиите изисквания и спорят по тях; и вместо да бъдат послушни на Божествените заповеди, приемат човешки теории, които само прикриват примамките на Сатана.

"Жената рече на змията: От плода на градинските дървета можем да ядем, но от плода на дървото, което е всред градината, Бог каза: Да не ядете от него, нито да се допрете до него, за да не умрете. А змията рече на жената: Никак няма да умрете, но знае Бог, че в деня, когато ядете от него, ще ви се отворят очите и ще бъдете като Бога да познавате доброто и злото" (Бит. 3:2-5). Лукавият беше заявил, че те щели да станат като Бога, придобивайки по-голяма мъдрост и по-висше състояние на съществуване. Ева се поддаде на изкушението, а чрез нея и Адам бе подведен да съгреша. Повярваха на думите на змията, че Бог не мисли онова, което казва; изразиха недоверие към Твореца. Въобразиха си, че Той ограничава свободата им и, престъпвайки закона Му, биха получили по-голяма мъдрост и по-високо положение.

Но след като съгреша Адам, какво значение откри, че имат думите: "...в деня, когато ядеш от него, непременно ще умреш?" (Бит. 2:17) Дали означаваха, както Сатана го бе подвел да вярва, че ще бъде въведен в едно по-възвишено състояние на съществуване? Тогава чрез престъпването на закона наистина би могло да се постигне някакво голямо добро и Сатана щеше да се окаже благодетел на човешкия род. Но не това бе смисълът на Божествената присъда, който Адам разбра. Бог заяви, че като наказание за греха си човекът ще се върне в пръстта, от която е направен: "...понеже си пръст и в пръстта ще се върнеш" (Бит. 3:19). Думите на Сатана: "Ще ви се отворят очите" се оказаха верни само в този смисъл: след като Адам и Ева не послушаха Бога, очите им се отвориха, за да видят своята глупост; те наистина познаха злото и вкусиха от горчивия плод на престъплението.

Сред Едемската градина растеше дървото на живота, чиито плодове имаха силата да продължават живота. Ако Адам бе останал послушен на Бога, щеше да се радва без прекъсване на свободен достъп до същото това дърво и щеше да живее вечно. Но след като съгреша, беше му забранено да яде повече от плодовете на дървото и стана подвластен на смъртта. Божествената присъда: "...понеже си пръст и в пръстта ще се върнеш" посочва цялостно угасване на живота.

Безсмъртието, обещано на човека при условие на послушание, бе проиграно чрез престъпването на Божията заповед. Адам не можеше да предаде на потомството си онова, което сам не притежава; и за падналото човечество не би имало никаква надежда, ако Бог чрез жертвата на Своя Син не бе предложил отново безсмъртие за човека. Макар че "смъртта мина във всички човеци, понеже всички съгрешиха", Христос "унищожи смъртта и

осия живот и безсмъртие чрез благовестието” (Римл. 5:12; 2 Тимотей 1:10). Така че безсмъртието може да се получи само чрез Христос. Исус каза: “Който вярва в Сина, има вечен живот, а който не слуша Сина, няма да види живот” (Йоан 3:36). Всеки човек може да притежава това неocenимо благословение, ако се съобрази с условията. Всички, “които с постоянство в добри дела търсят слава, почит и безсмъртие”, ще получат “вечен живот” (Римл. 2:7).

Единствено големият измамник бе обещал на Адам живот въпреки непослушанието. Думите на змията пред Ева в Едем - “никак няма да умрете”, бяха първата, проповядвана някога проповед върху безсмъртието на душата. И все пак те, чийто автор е единствено Сатана, се разнасят от християнските амвони като ехо и се приемат от по-голямата част от човечеството така благосклонно, както бяха приети и от нашите първи родители. Божествената присъда “душата, която греши, тя ще умре” (Езекиил 18:20) днес се тълкува така: съгрешилата душа няма да умре, а ще живее вечно. Можем само да се учудваме на странната заслепеност, която прави хората така лековерни към думите на Сатана и така съмняващи се в думите на Бога.

Ако след падането в грях на човека му бе позволено да има свободен достъп до дървото на живота, той щеше да живее вечно, а грехът щеше да бъде обезсмъртен. Но “херувимите и пламенният меч” пазеха “пътя към дървото на живота” (Бит. 3:24) и на никого от Адамовото семейство не бе позволено да премине бариерата и да яде от животодаващите плодове. Затова няма нито един безсмъртен грешник.

Но след грехопадението Сатана заповяда на ангелите си да положат особени усилия да всадят вярата в естественото безсмъртие на човека. След като подведат хората да възприемат заблудата, те трябваше да ги доведат до заключението, че грешникът ще живее във вечни мъки. Сега князът на тъмнината представя чрез своите оръдия Бога като отмъстителен тиранин, Който хвърля в пъкля всички омазни Нему, за да преживяват вечно Неговия гняв; а докато страдат и се гърчат във вечните пламъци, Творецът им ги наблюдава със задоволство.

Така най-свирепият враг приписва на Създателя и Благодетеля на човечеството собствените си качества. Жестокостта е сатанинска черта. Бог е любов и всичко, сътворено от Него, бе чисто, свято и прекрасно, докато чрез първия голям бунтовник не се вмъкна грехът. Самият Сатана е врагът, който изкушава човека да съгрешава, а след това, ако може, го унищожава. Когато осигури жертвата си, ликува над постигнатата гибел. Да му бъдеше разрешено, би помел целия човешки род, т.е. би го уловил в мрежата си. Ако Божествената сила не бе му се противопоставила, нито един син или дъщеря на Адам не биха му избягнали.

Сатана и днес се стреми да побеждава хората така, както победи нашите първи родители, като разклаща доверието в Твореца, като ги подвежда да се усъмняват в мъдростта на Неговото управление и в справедливостта на законите Му. Той и пратениците му представят Бога като по-лош дори от самите тях, за да оправдаят собственото си злосторство и бунт. Големият лъжец се стреми да припише на нашия небесен Баща собствения си ужасно жесток характер. Целта му е да създаде впечатлението, че с изпъждането от небето, само защото не се бил подчинил на един толкова несправедлив владетел, му е причинена голяма неправда. Представя на света свободата, на която хората биха се радвали при неговото управление в контраст на робството, наложено им от строгите заповеди на Йехова. Така успява да отклони души от верността им към Бога.

Колко противоречащо на всяка проява на любов и милост и дори на нашето собствено чувство за справедливост е учението, че нечестивите мъртви са измъчвани с огън и сярва в един вечно горящ пъкъл, че за греховете от един кратък земен живот те трябва да търпят мъки, докато Бог е жив. И

въпреки всичко тази теория се разпространява и изучава навсякъде и все още е част от много християнски вероизповедания. Един учен, доктор по богословие, казва: “Гледката на мъченията в пъкъла многократно ще увеличава през цялата вечност щастието на светиите. Когато виждат как други със същото естество и родени при същите обстоятелства са подложени на такива мъки, а те са възвишени, ще се чувстват още по-щастливи”. Друг пък си е послужил със следните думи: “Докато присъдата над съдовете на гнева се изпълнява вечно, вечно ще се издига димът на тяхното мъчение пред погледа на съдовете на милостта, които, вместо да изпитват съчувствие към окаяните обекти, ще викат: Амин, алилуя, хвалете Господа!”

Къде в страниците на Божието слово се намира такова учение? Ще бъдат ли изкупените в небето лишени от всякакво чувство на състрадание, лишени дори от чувството за обикновена човещина? Или ще бъдат заменени със стоицизма или жестокосърдечието на дивака? Не, не! Това не е учението на Божията книга! Тези, които представят идеите, изразени в дадените по-горе цитати, може да са учени и даже искрени хора, но са измамани от лъжливите учения на Сатана. Той ги подвежда да изопачават силни изрази от Писанието, придавайки на думите им язвителен и пагубен смисъл, присъщ на него, но не и на нашия Творец. “Заклевам се в живота Си, казва Господ Йехова, не благоволя в смъртта на нечестивия, но да се върне нечестивият от пътя си и да живее. Върнете се, върнете се от лошите си пътища, защо да умрете, доме Израилев?” (Езекиил 33:11).

Какво би спечелил Бог, ако приемем, че Му е приятна гледката на нечуваните мъчения, стенанията, писъците и проклятията на страдащите творения, които Той държи в пламъците на пъкъла? Могат ли ужасните звуци да бъдат музика в ушите на безпределната Любов? Тези хора се опитват да убедят, че подлагането на нечестивите на безкрайни мъки показва Божията омраза към греха като гибелно за мира и за реда във вселената зло. О, ужасно богохулство! Като че Божията омраза към греха е причината той да бъде овековечен. Защото според ученията на тези теолози продължителните мъки без надежда за помилване подлудяват нещастните жертви и тъй като те изливат яростта си в проклятия и богохулства, постоянно увеличават товара на вината си. Но Божията слава не се увеличава чрез такова безкрайно увеличаване на греха в безконечните векове.

Вън от възможностите на човешкия ум е да се оцени злото, нанесено от ереста за вечните мъки. Библейската религия, която е пълна с любов и доброта и изключително богата с милост и съчувствие, е затъмнена от предразсъдък и е обвита с ужаси. Като помислим в какви фалшиви краски е обрисувал Сатана характера на Бога, можем ли тогава да се чудим, че хората се страхуват от своя милостив Творец, изпитват ужас от Него и даже Го мразят? Чудовищните представи за Бога, разпространили се по света чрез ученията от амвоните, са създали хиляди, не, милиони съмняващи се и невярващи.

Идеята за вечните мъки е една от измамните теории за виното на разпаленото блудство на Вавилон, с което се опиват народите (Откр. 14:8, 17:2). Как Христовите служители са могли да приемат тази ерес и да я проповядват от светия амвон, е наистина тайна. Това учение, както и фалшивата събота, те са възприели от Рим. Наистина било е проповядвано от велики и добри мъже, които не са имали светлината, известна ни по този въпрос днес. Те са били отговорни само за светлината, огряла ги в тяхното време; а ние сме отговорни за светещата в наши дни. Ако се отклоним от свидетелството на Божието слово и приемем погрешни учения, понеже бащите ни са учили така, над нас ще тежи присъдата, изговорена над Вавилон; ние пием “от виното на нейното блудстване”.

Твърде много хора, отблъснати от учението за вечните мъки, са възприели противоположната заблуда. Те виждат, че Писанията представят Бога като любещо и състрадаващо същество и не могат да повярват, че Той ще хвърли творенията Си в пламъците на вечно горящ пъкъл. Но понеже поддържат, че душата е безсмъртна по естество, не виждат друг извод освен този, че в края на краищата цялото човечество ще бъде спасено. За мнозина заплахите в Библията са предназначени просто да водят хората до послушание, а не да бъдат буквално изпълнени. Така грешникът може да живее в егоистични удоволствия, без да зачита Божиите изисквания и накрая пак да очаква да получи Неговото благоволение. Доктрината, разчитаща на милостта, а пренебрегваща справедливостта на Бога, се харесва на плътското сърце и поддържа неправдата у безбожните.

За да се покаже как вярващите в едно всеобщо спасение изкривяват писанията с цел да подкрепят пагубните за душата си догми, е нужно само да се цитират изявленията им. При погребението на един нерелигиозен млад човек, загинал внезапно при катастрофа, проповедник, универсалист, избрал за словото си онзи текст от Писанието, който се отнася за Давид: "...беше се утешил за Амноновата смърт" (2 Царе 13:39).

"Често са ме запитвали - казал говорителят - каква ще бъде участта на напускащите света в грях - умират, може би, в пияно състояние или с неизчистени от престъпления петна по дрехите си, или както този младеж - без да са изповядвали някаква религия или да са се радвали на религиозен живот. Ние се задоволяваме с Писанието; неговият отговор трябва да разреши и най-трудния проблем. Амнон бе извънредно грешен; бе непокаян, бяха го опили и го убиха преди да изтрезнее. Давид бе Божи пророк; той би трябвало да знае дали Амнон ще бъде добре или зле в бъдещия свят. Какви бяха чувствата на сърцето му? "И душата на цар Давид излизаше и чезнеше по Авесалома, защото беше се утешил за Амноновата смърт" (2 Царе 13:39).

"И до какво заключение можем да стигнем от тези думи? Дали, че в неговата религиозна вяра няма място за безкрайни мъки? Така предполагахме; и тук откриваме един триумфиращ аргумент в подкрепа на по-приятното и просветващото, по-благоприятното предположение за една крайна, всеобща чистота и мир. Той се бе утешил, след като видя сина си мъртъв. И защо? Защото чрез пророческото си око можа да надникне напред в славното бъдеще и да види сина си напълно освободен от всякакви изкушения, освободен от робството и очистен от покварата на греха. И след като е бил станал достатъчно свят и просветлен, е приет в обществото на възвишените и ликуващи духове. Утехата му бе, че неговият любим син е далече от състоянието на грях и страдания, пренесен е там, където в затъмнената му душа ще се изливат най-възвишените влияния на Светия Дух, където умът му ще бъде отворен за небесната мъдрост и за сладкото очарование на безсмъртната любов и така - приготвен е с осветено естество да се наслаждава на почивката и обществото на небесните наследници.

С тези мисли бихме искали да бъде разбрана нашата вяра, че небесното спасение не зависи от нищо, което можем да извършим в този живот; не зависи нито от промяна на сърцето сега, нито от вяра сега, нито от изповядване на религия сега".

Така признаващият се за Христов проповедник преповтаря лъжата, изречена от змията в Едем: "Никак няма да умрете; ...в деня, когато ядете от него, ще ви се отворят очите и ще бъдете като Бога..." Той заявява, че след смъртта си и най-долните грешници - убиецът, крадецът и прелюбодеецът, ще бъдат приготвени за безсмъртното блаженство.

И откъде този човек, извърщаващ Писанията, прави заключенията си? От едно-единствено изречение, което изразява Давидовото покорство към заповедта на Провидението. Неговата душа "чезнеше по Авесалома, защото

се беше утешил за Амновата смърт”. След като острото чувство от смъртта бе избледняло с времето, мислите му се обърнаха от мъртвия син към живия, който от страх пред справедливото наказание за престъплението сам се бе поставил в изгнание. И това било доказателството, че след смъртта си пияният кръвосмесител Аммон незабавно е бил пренесен в покоите на блаженството, където да бъде пречистен и приготвен за обществото на безгрешните ангели! Приятна басня наистина, добре скроена, за да подхожда на плътското сърце! Това е собствено учение на Сатана и то действа много успешно. Трябва ли при такива учения да се изненадваме, че нечестието изобилства?

Поведението, следвано от този фалшив учител, илюстрира поведението на много други. Вземат се само няколко думи от Писанието, отделят се от контекста и в много случаи тълкуванията, които ни се дават, са точно обратни на смисъла им. Така отделни текстове биват изкривявани и използвани, за да докажат учения, нямащи основа в Божието слово. Приведеното като доказателство свидетелство, че пияният Аммон е на Небето, е просто една често използвана измама, напълно противоречаща на ясното и положително изявление на Писанието, че никой пияница не ще наследи Божието царство (1 Кор. 6:10). Точно така съмняващи се, невярващи и скептици превръщат истината в лъжа. И огромни групи са били измамвани чрез техните софизми и омайвани да заспят в люлката на плътската сигурност.

Ако беше вярно, че в часа на освобождаването им от тялото душите на всички хора отиват направо в небето, тогава бихме пожелавали по-скоро смъртта, отколкото живота. Чрез това вярване доста хора са били подвеждани да сложат край на земното си съществуване. Победени от трудности, смущения, грижи и разочарования, много по-лесно им изглежда да скъсат слабата нишка на живота и да отлетят в блаженството на вечния свят.

Бог е дал в Словото Си ясни и категорични доказателства, че ще накаже престъпниците на Своя закон. Мамещите себе си, че Бог е твърде милостив, за да отдаде справедливото на грешника, трябва само да погледнат Голготския кръст. Смъртта на безгрешния Божи Син свидетелства, че “заплатата на греха е смърт”, че всяко нарушение на Божия закон трябва да получи справедлива отплата. Безгрешният Христос стана грешен заради човека. Той понасяше вината на престъплението и последиците от това, че Отец скри лицето Си от Него, докато сърцето Му спря и животът Му угасна. Цялата тази жертва бе принесена, за да бъдат изкупени грешниците. По никакъв друг начин човекът не би могъл да бъде освободен от наказанието за греха. И всяка душа, отказваща да участва в осигуреното на такава скъпа цена изкупление, трябва да понесе вината и наказанието за престъплението си.

Нека да разгледаме какво още учи Библията за безбожните и непокаяните, които този универсалист праща в Небето като свети и щастливи ангели.

“На жадния ще дам даром от извора на водата на живота” (Откр. 21:6). Това обещание се отнася само за жадните. Единствено онези, които чувстват нужда от водата на живота и я търсят с цената дори да останат без нищо друго, ще бъдат снабдени с нея. “Който побеждава, ще наследи тия неща; Аз ще Му бъда Бог и той ще Ми бъде син” (Откр. 21:7). Тук също има поставени специални условия. За да наследим всичко, трябва да противостоим на греха и да го победим.

Господ заявява чрез пророк Исаия: “Кажете на праведника, че ще му бъде добре... Горко на беззаконника! Нему ще бъде зле, защото въздаянието му ще бъдат делата на ръцете му” (Исаия 3:10-11). “Ако и грешникът да струва зло сто пъти - казва мъдрецът - и да дългоденства, пак аз това зная, че ще бъде добре на ония, които се боят от Бога, които се боят пред Него, а на нечестивия не ще бъде добре...” (Екл. 8:12-13). А Павел

свидетелства, че грешникът сам си натрупва “гняв за деня на гнева, когато ще се открие праведната съдба от Бога, Който ще въздаде на всеки според делата му... скръб и неволя на всяка човешка душа, която прави зло...” (Римл. 2:5-6, 9).

“...никой блудник или нечист, или сребролюбец (който е идолопоклонник) няма наследство в царството на Христа и Бога” (Еф. 5:5). “Търсете мир с всички и онова осветение, без което никой няма да види Господа” (Евр. 12:14). “Блажени, които изперат дрехите си, за да имат право да дойдат при дървото на живота и да влязат през портите на града. А отвън са псетата, чародейците, блудниците, убийците, идолопоклонците и всеки, който обича лъжата и лъже” (Откр. 22:14-15).

Бог е открил на хората Своя характер и как постъпва с греха. “Господ, Бог жалостив и милосерд, дълготърпелив, Който изобилва с милост и с вярност, Който пази милост за хиляди поколения, прощава беззаконие, престъпление и грях, но никак не обезвинява виновния...” (Изх. 34:6-7).

“...ще изстреби всички нечестиви”. “А престъпниците всички заедно ще се изстребят; останалите от нечестивите ще се отсекаат” (Пс. 145:20, 37:38). Силата и авторитетът на Божественото управление ще бъдат употребени, за да се потуши бунтът срещу него; а в същото време всички прояви на справедливост ще бъдат в съвършено съгласие с характера на Бога като милостиво, дълготърпеливо и благосклонно Същество.

Бог не насилва волята нито преценката на когото и да било. Той желае творенията на ръцете Му да Го обичат, защото е достоен за любов. Исква да Му бъдат послушни, защото с разума си са оценили Неговата мъдрост, справедливост и великодушие. И всички, осъзнали правилно качествата Му, ще Го обичат, защото са възхитени и привлечени от тях.

Принципите на доброта, милосърдие и любов, учени и прилагани в живота от нашия Спасител, са копие на волята и характера на Бога. Христос заявя, че не учи на нищо освен на приетото от Отца Си. Принципите на Божественото управление са в пълна хармония с предписанието на Спасителя: “Обичайте неприятелите си”. Бог отдава справедливост на нечестивите за доброто на Веселената и дори за тяхното добро. Би искал да ги направи щастливи, ако можеше да стори това в съгласие със законите на управлението и със справедливостта на характера Си. Обгражда ги със знаците на Своята любов, дарява им познание за Своя закон и ги следва, като непрекъснато им предлага милостта Си. Но те презират тази любов, престъпват закона и отхвърлят милостта Му. Макар непрестанно да приемат даровете, безчестят Дарителя; мразят Бога, защото знаят, че Той се отвращава от греховете им. Господ търпи дълго тяхната опърничавост. Но накрая ще дойде съдбовният миг, когато участта им ще бъде решена. Тогава ще привлече ли насила бунтовниците на Своя страна? Ще ги принуди ли да вършат волята Му?

Онези, които са избрали Сатана за водач и са били контролирани от неговата мощ, не са готови да влязат в Божието присъствие. Гордост, измама, разпуснатост, жестокост са се вкоренили в характера им. Могат ли да влязат в небето и да живеят вечно с така презираните и мразените от тях на земята? Истината никога не може да бъде приятна на лъжеца; кротостта никога няма да задоволи самомнителния и гордия; чистотата никога не ще бъде приета от покварения; самопожертвователната любов не изглежда никак привлекателна за егоиста. Какъв източник на щастие би било Небето за всецяло погълнатите от земни и себелюбиви интереси?

Възможно ли е хора, чийто живот е преминал в бунт срещу Бога, да бъдат внезапно пренесени на небето и да понесат възвишеното и свято състояние на съвършенство, винаги съществуващо там, където всяка душа е изпълнена с любов, всяко лице излъчва радост, където в чест на Бога и на Агнето се разнасят хармонични мелодии на възхитителна музика и където от лицето на седящия на престола се излъчват към изкупените неспирни

потоци светлина. Биха ли могли тези, чийто сърца са пълни с омраза към Бога, истината и светостта, да се смесят с небесните множества и да се присъединят към хвалебните им песни? Биха ли могли да издържат славата на Бога и на Агнето? Не, не! Били са им дадени години благодатно време, за да развият характери за небето, но не са обучили умовете си да обичат чистотата; не са научили небесния език, а сега е вече твърде късно. Животът им на бунт срещу Бога ги е направил негодни за небето. Неговата чистота, святост и мир биха били мъчение за тях; Божията слава би им била като пояждащ огън. Биха копнели да избягат от това свято място. Биха пожелали унищожението само и само да бъдат прикрити от лицето на Този, Който умря, за да ги изкупи. Участи на несправедните е запечатана от собствения им избор. Изключването им от Небето е доброволно, пожелано от тях самите, и е справедлив и милостив акт от страна на Бога.

Подобно на потопните води огънят на Божия съд обявява Божията присъда - че несправедните са неизлечими. Те нямат никакво предразположение да се подчинят на Божествения авторитет. Волята им е свикнала да се противопоставя; и когато животът свърши, вече е твърде късно да се променя посоката на мислите им, твърде късно, за да се обърнат от престъпление към послушание, от омраза към любов.

Като запази живота на Каин, убиеца, Бог показва на света какви ще бъдат последиците, ако се разреши на грешниците да живеят в неограничавано нечестие. Чрез влиянието на Каиновите учения и пример хиляди негови потомци бяха подведени към грях, докато "се умножава нечестието на човека по земята" и "всичко, което мислите на сърцето му въображаваха, беше постоянно само зло... И земята се разврати пред Бога; земята се изпълни с насилие" (Бит. 6:5, 11).

От милост към света Бог погуби грешните жители на земята по времето на Ной. От милост унищожи покварените жители на Содом. Чрез измамната сила на Сатана вършещите нечестие печелят съчувствие и възхищение и по този начин постоянно въвеждат и други в бунт. Така беше в дните на Каин и на Ной, така беше и по времето на Авраам и Лот; така е и в наше време. От съжаление и милост към вселената Бог най-после ще унищожи отхвърлящите Неговата благодат.

"Заплатата на греха е смърт; а Божият дар е вечен живот в Христа Исуса нашия Господ" (Римл. 6:23). Докато наследството на праведните е вечен живот, участи на безбожните е смърт. Мойсей заяви на древния Израел: "Днес положих пред тебе живота и доброто, смъртта и злото..." (Второзак. 30:15). Смъртта, за която се споменава в тези текстове не е изречената над Адам, защото цялото човечество претърпява наказанието за неговото престъпление; това е "втората смърт", която се дава в противоположност на вечния живот.

Като последица от Адамовия грях смъртта премина в целия човешки род. Всички без разлика отиват в гроба. А чрез предвижданията на спасителния план всички трябва да бъдат извадени от гробовете. "...ще има възкресение на праведни и неправедни...", "защото както в Адама всички умират, така и в Христа всички ще оживеят" (Деяния 24:15; 1 Кор. 15:22). Но съществува една разлика между двете възкресени групи. "...всички, които са в гробовете, ще чуят гласа Му и ще излязат, ония които са вършили добро, ще възкръснат за живот, а които са вършили зло, ще възкръснат за осъждане" (Йоан 5:28-29). Тези, които са "намерени достойни" за възкресението за живот са "блажени и свети"; "над такива втората смърт не ще има сила" (Откр. 20:6). Тези пък, които не са си осигурили прошка чрез покаяние и вяра, трябва да претърпят наказанието за престъплението - "заплатата на греха". Присъда, различна по продължителност и сила, "според делата им", но накрая ще свършат с втората смърт. Тъй като е невъзможно за Бога в съгласие с Неговата

справедливост и милост да спаси грешника в греховете му, Той му отнема съществуването, от което са го лишили собствените му престъпления и за което се е оказал недостоен. Един боговдъновен писател казва: “Защото още малко и нечестивият не ще го има вече. Да! прилежно ще изследваш мястото му и не ще се намери”, а друг заявява: “...и ще бъдат, като че не са били” (Пс. 37:10; Авдий 16). Покрити с позор, те потъват в безнадеждна вечна забрава.

Така ще бъде сложен край на греха с цялата окаяност и гибел, произлезли от него. Псалмистът казва: “Изобличил си народите, изтребил си нечестивите, изличил си името им до вечни векове. Неприятелите изчезнаха; те са запустели завинаги” (Пс. 9:5-6). Поглеждайки напред към бъдещото вечно състояние, Йоан, писателят на Откровението, чува всеобща хвалебна песен без нито една фалшива нотка. Чува всяко създание на небето и на земята да отдава слава на Бога (Откр. 5:13). Тогава няма да има повече изгубени души, които да хулят Бога, гърчещи се в никога несвършващите мъки; никакви нещастници в пъкъла не ще размесват писъците си с песните на спасените.

Върху основната заблуда за естественото безсмъртие почива учението за съзнателното състояние на умрелите - теория, която, както и теорията за вечните мъки, се противопоставя на ученията на Писанието, на повелята на разума и на нашите чувства за човечност. Според общоприетото вярване изкупените в небето знаят всичко, което става на земята и особено с живота на приятелите им, останали след тях. Но как би могло източник на радост за мъртвите да бъдат трудностите на живите, греховете, извършвани от обичните им, всичките скърби, разочарования и мъки на живота, понасяни от тях? Колко небесно блаженство биха изпитвали с такива мисли за приятелите си на земята? И колко отвратително е вярването, че веднага щом диханието напусне тялото, душата на праведните била хвърляна в пламъците на пъкъла! Каква дълбока болка биха изпитвали мъртвите да видят близките си, преминаващи гроба неподготвени да влизат в една вечност на окаяност и грях! С такива мъчителни мисли много хора са загубвали разсъдъка си.

Какво казва Писанието за тези неща? Давид заявява, че човек няма съзнание в смъртта. “Излиза ли духът му, той се връща в земята си; в тоя същия ден загиват намеренията му” (Пс. 146:4). Соломон дава същото свидетелство: “Защото живите поне знаят, че ще умрат, но мъртвите не знаят нищо... Още и любовта им, и омразата им, и завистта им са вече изгубени, нито ще имат вече някога дял в нещо, що става под слънцето. ...няма ни работа, ни замисъл, ни знание, ни мъдрост в гроба, дето отиваш” (Екл. 9:5, 6, 10).

Когато в отговор на молитвата му животът на Езекия бе продължен с петнадесет години, благодарният цар се обърна към Бога като Му отдаде хваление и слава за голямата милост. В славословието той ни обяснява причината за радостта си: “Защото преизподнята не може да те хвали, смъртта не може да те славослови, ония които слизат в рова, не могат да се надяват на Твоята вяност. Живият, живият, той ще те хвали, както аз днес” (Исаия 38:18-19). Популярното богословие представя праведните мъртви като намиращи се в небето, където живеят в блаженство и хвалят Бога с безсмъртен език. Но Езекия не вижда в смъртта такива славни перспективи. Думите му са в пълно съгласие със свидетелството на псалмиста: “Защото в смъртта не се споменува за Тебе; в преизподнята* кой ще Те славослови?” “Мъртвите не хвалят Господа, нито ония, които слизат в мястото на мъчанието” (Пс. 6:5, 115:17).

Петър в деня на Петдесетницата заяви, че патриархът Давид “умря и биде погребан и гробът му е у нас до тоя ден”. “Защото Давид не се е възнесъл на небесата” (Деяния 2:29, 34). Фактът, че Давид остава в гроба до възкресението, доказва, че след смъртта си праведните не

отиват в небето. Само чрез възкресението и по силата на факта, че Христос е възкръснал, Давид ще може в края да застане отдясно на Бога. А и Павел казва: “Защото ако мъртвите не се възкресяват, то нито Христос е бил възкресен, и ако Христос не е бил възкресен, суетна е вашата вяра, вие сте още в греховете си. Тогава и тия, които са починали в Христа, са погинали” (1 Кор. 15:16-18). Ако в продължение на четири хиляди години праведните отиваха веднага след смъртта си в Небето, как Павел би могъл да каже, че, ако няма възкресение, “и тия, които са починали в Христа, са погинали”? Тогава никакво възкресение не би било нужно.

Мъченикът Тиндейл, говорейки за възкресението на мъртвите, е заявил: “Аз открито изповядвам, че не съм убеден в пълната им слава, в каквата е Христос или избраните Божии ангели. Нито това е част от моята вяра. Защото, ако това беше така, аз смятам, че проповедта за възкресението в плът е нещо съвсем напразно” (Уилям Тиндейл, Предговор към Новия завет, изд. 1534 г. Препечатано в Британски реформатори - Тиндейл, Фрид, Барнес, с. 349).

Неоспорим факт е, че надеждата за безсмъртно блаженство непосредствено след смъртта е причина за широко разпространеното пренебрегване на Библейското учение за възкресението. Тази тенденция е била забелязана от доктор Адам Кларк, който е казал: “Учението за възкресението изглежда, че е било смятано за учение с много по-важни последици сред първите християни, отколкото СЕГА! Защо е така? Апостолите постоянно са го подчертавали и чрез него са подтиквали и насърчавали Божиите последователи към прилежност, послушание и кураж. А наследниците им в наше време го споменават рядко! Така проповядват апостолите и в това вярват първите християни; така проповядваме ние, в това вярват и нашите слушатели. Няма друго учение в Евангелието, върху което да се набляга повече; няма и друго учение в сегашния начин на проповядване, което да е пренебрегвано повече!” (Коментар на Новия завет. Забележки върху 1 Кор. 15, параграф 3.)

И това е продължавало, докато славната истина за възкресението е била почти напълно затъмнена и християнският свят я е загубил от погледа си. Един виден религиозен писател казва в коментара си върху думите на Павел в 1 Сол. 4:13-18: “За целите на практическото утешение учението за блаженото безсмъртие на праведните замества съмнително учение за второто идване на Господа. За нас Господ идва при смъртта. Това е, което трябва да очакваме и това

* Шеол, т.е. гроб, яма, ад

е, за което трябва да бдим. Мъртвите са вече преминали в слава. Те не чакат тръбата, за да получат своята присъда и блаженство.”

Но когато щеше да напусне учениците Си, Исус не каза, че те скоро ще отидат при Него. “...отивам да ви приготвя място - рече Той. И когато отида и ви приготвя място, пак ще дойда и ще ви взема при Себе Си...” (Йоан 14:2-3). А и Павел ни казва по-нататък: “Понеже сам Господ ще слезе от небето с повелителен вик при глас на архангел и при Божия тръба; и мъртвите в Христа ще възкръснат по-напред; после и ние, които сме останали живи ще бъдем грабнати заедно с тях в облаците да посрещнем Господа във въздуха; и така ще бъдем всякога с Господа”. И накрая добавя: “И тъй, насърчавайте се един друг с тия думи” (1 Сол. 4:16-18). Колко голям е контрастът между тези думи на утеха и думите на проповедника-универсалист, цитирани по-горе! Той утешаваше опечалените приятели с уверението, че колкото и грешен да е бил мъртвият, когато издъхне тук на земята, веднага бива приет сред ангелите. Павел пък посочва на братята си бъдещото идване на Господа, когато веригите на

гроба ще бъдат строшени и всички мъртви в Христос ще възкръснат за вечен живот.

Преди който и да било да може да влезе в жилищата на блажените, животът му трябва да бъде разследван и характерът и делата му - разгледани пред Бога. Всички трябва да бъдат съдени според записаното в книгите и да бъдат възнаградени според делата си. Този съд не става при смъртта. Забележете думите на Павел: "...тъй като е назначил ден, когато ще съди вселената справедливо чрез Човека, Когото е определил; за което и е дал уверение на всички като Го е възкресил от мъртвите" (Деяния 17:31). Тук апостолът заявява ясно, че за съденето на света е определено специално време, тогава все още в бъдещето.

Юда споменава за същия период: "...ангели, които не опазиха своето достойнство, но напуснаха собственото си жилище, Той ги държи под мрак във вечни връзки за съда на Великия ден". По-нататък цитира думите на Енох: "Ето, Господ иде с десетки хиляди Свои светии да извърши съдба над всички..." (Юда 6, 14, 15). Йоан заявява, че е видял "мъртвите, големи и малки, стоящи пред престола; и едни книги се разгънаха... и мъртвите бидоха съдени според делата си по написаното в книгите" (Откр. 20:12).

Но ако мъртвите вече се радват на небесното блаженство или пък се превиват в пламъците на пъкъла, каква нужда има тогава от някакъв бъдещ съд? Ученията на Божието слово по тези важни точки не са нито неясни, нито противоречиви; те могат да бъдат разбрани и от най-обикновените хора. Но кой искрен ум може да види някаква мъдрост или справедливост в теорията, която сега се разпространява? Ще трябва ли праведните, след като техният живот бъде разгледан в съда, да получат похвалата: "Хубаво, добри и верни слуги!... ВЛЕЗ, в радостта на Господаря си", когато вече живеят в Неговото присъствие, може би, в продължение на дълги векове? Трябва ли неправедните да бъдат извикани от мястото на мъчението си, за да получат присъда от Съдията на цялата земя: "Идете си от Мене, вие проклети във вечния огън...?" (Матей 25:21, 41). О, каква тържествена подигравка! Какво обвинение, какво срамно дескриптиране на мъдростта и справедливостта на Бога!

Теорията за безсмъртието на душата бе едно от фалшивите учения, които Рим зае от езичеството и вгради в религията на християнството. Мартин Лутер я класифицира към "чудовищните басни, които образуват част от римското бунце от църковни постановления" - (Е. Петавел. Проблемите на безсмъртието. С. 225). Като коментира думите на Соломон в Еклисиаст, че мъртвите не знаели нищо, реформаторът казва: "Ето още едно място, което доказва, че мъртвите нямат... чувства. Там, казва Соломон, няма нито задължения, нито съвест, нито знание, нито мъдрост. От това той съди, че мъртвите са заспали и не чувстват изобщо нищо. Защото за мъртвите, които лежат там, не се броят нито дни, нито години, но когато се събудят, на тях ще им се струва, че са спали само един миг" - (Мартин Лутер. Изложение на Соломоновата книга, наречена Еклисиаст. С. 152).

Никъде в Свещеното писание няма изявление, че при смъртта праведните получават наградата си, а грешните - наказанието си. Патриарсите и пророците също не са оставили никакво подобно уверение. Христос и Неговите апостоли не са изrekli и дума за такова нещо. Библията учи ясно, че мъртвите не отиват незабавно в Небето. Представени са като спящи до възкресението (1 Сол. 4:14; Йов 14:10-12). В същия ден, когато сребърната верижка се скъса и златната чаша се счупи (Екл. 12:6), загиват и мислите на човека. Слизашите в гроба са в мълчание. Те не знаят повече нищо за онова, което става под слънцето (Йов 14:21). Блажена почивка за уморените праведници! Времето, било то кратко или дълго, е за тях само един миг. Те спят; ще бъдат събудени от Божията тръба за едно славно безсмъртие. "...последната тръба... ще затръби и

мъртвите ще възкръснат нетленни... А когато това тленното се облече в безсмъртие, тогава ще се сбъдне писаното слово: Погълната биде смъртта победоносно” (1 Кор. 15:52-54). Когато бъдат повикани от дълбокия си сън, започват да мислят точно от там, където са спрели. Последното им чувство е било болката от смъртта; последната мисъл - че падат във властта на гроба. Възкръснали от гроба, първите им радостни мисли ще бъдат ехо на триумфиращия вик: “О, смърте, где ти е победата? О, смърте, где ти е жилото?” (1 Кор. 15:55).

34

Могат ли мъртвите да ни говорят

Службата на светите ангели, както е представена в Писанията, е истина, изключително утешителна и скъпа за всеки последовател на Христос. Но Библейското учение по този въпрос е било затъмнявано и изкривявано от заблудите на популярната теология. Твърдението за естественото безсмъртие, взето най-напред от езическата философия и включено в християнската вяра в мрака на голямото отстъпничество е изместило толкова ясно изложената в Писанието истина, че “мъртвите не знаят нищо”. Много хора са били подведени да вярват, че духовете на мъртвите са “служебни духове, изпращани да слугуват на ония, които ще наследят спасение”. И тази вяра се наслоява въпреки свидетелството на Писанието за съществуването на небесни ангели и за връзката им с житейския път на което и да било човешко същество преди смъртта.

Учението за съзнателното състояние на човека в смъртта, особено вярването, че духовете на умрелите се връщат обратно, за да служат на живите, е подготвило пътя за съвременния спиритизъм. Ако мъртвите биват допускани в присъствието на Бога и на светите ангели и им се дава привилегията да имат знания, далеч превъзхождащи знанията им преди смъртта, защо тогава да не се върнат обратно на Земята, за да просвещават и поучават живите? Ако духовете на мъртвите, както учат популярните богослови, се намират близо до своите мили на земята, защо да не им бъде позволено да общуват с тях, да ги предупреждават за лошото или да ги утешават в скръб? Как могат вярващите в съзнателното състояние на човека след смъртта да отхвърлят представяното им като Божествена светлина, показвана от прославени духове? Ето това е един канал за съобщение, на който се гледа като на нещо свято и чрез който Сатана работи, за да постигне целите си. Падналите ангели, изпълняващи неговите заповеди, се явяват като пратеници от света на духовете. Докато изповядва, че свързва живите с мъртвите, князът на злото заслепява умовете.

Той има сила да представя външния вид на умрелите близки. Имитацията е съвършена - познатата външност, думите, тонът им се възпроизвеждат с удивителна точност. Много хора се утешават от уверението, че любимите им се наслаждават на небесното блаженство и без да подозират опасността, дават ухо на “измамнителни духове и бесовски учения”.

Когато бъдат подведени да вярват, че мъртвите наистина се връщат, за да общуват с тях, Сатана им представя хора, отишли в гроба непригответени. Те твърдят, че са щастливи в небето и даже заемат там високо положение. Така широко се разпространява заблудата, че между праведните и нечестивите няма никаква разлика. Представящите се за посланици от света на духовете изговарят понякога напътствия и предупреждения, които се оказват верни. И когато спечелят доверието, внушават идеи, пряко

подкопавачи вярата в Писанието. Показвайки се за дълбоко заинтересувани от благополучието на обичните си на земята, те нашепват най-опасните заблуди. Фактът, че казват известни истини и понякога са в състояние да предсказват бъдещи събития, прави изявленията им привидно достоверни; и фалшивите им учения се приемат от множествата така охотно и се вярват така наивно, като че са най-светите библейски истини. Божият закон се отхвърля, духът на благодатта се пренебрегва, кръвта на завета се смята за нещо несвято. Духовите отричат Божествеността на Христос и поставят дори Твореца на едно равнище със себе си. Така под нова маска големият бунтовник продължава борбата си срещу Бога, започнала в небето и продължила на земята вече почти шест хиляди години.

Много хора се опитват да обяснят спиритическите прояви, като ги приписват изцяло на измамата и ловкостта на медиума. Но макар да е вярно, че резултатите от фокусничеството често са приемани за истински спиритически прояви, имало е също така и съвсем безспорни действия на свръхестествена сила. Тайнственото чукане, с което започна модерният спиритизъм, не е резултат от човешко фокусничество или сръчност, а е непосредствено дело на зли ангели, въвели по този начин една от най-успешните, погубващи душата заблуди. Много хора ще бъдат подлъгани от идеята, че спиритизмът е чисто човешка шарлатания. Но когато бъдат изправени лице срещу лице с явления, разбираани като свръхестествени, тогава ще бъдат подмамани да ги приемат за голяма Божия сила.

Те пренебрегват свидетелството на Писанията за чудесата, вършени от Сатана и неговите посредници. Именно чрез сатанинска помощ магьосниците на фараона можах да възпроизведат Божието дело. Павел свидетелства, че преди второто идване на Христос ще има подобни изяви на сатанинска сила. Идването на Господа ще се предшества от “действието на Сатана, съпроводено от всякаква сила, знамения, лъжливи чудеса с всичката измама на неправдата...” (2 Сол. 2:9-10). А апостол Йоан, като описва чудотворната сила, която ще се проявява през последните дни, казва: “И вършеше големи знамения дотам, щото да направи и огън да излиза от небето на земята пред човеците и мамеше живеещите на земята чрез знаменията, които му беше позволено да извърши...” (Откр. 13:13-14). Тук са предсказани не прости измами. Хората са мамени от чудесата, които сатанинските посредници имат силата да извършват, а не от чудесата, които претендират, че могат да правят.

Князът на измамата, така дълго посвещавал й своя могъщ дух, майсторски нагажда изкушенията си към хората от всички съсловия. На културните и изтънчените представя спиритизма в най-рафинирания му и интелектуален вид и така успява мнозина да привлече в мрежата си. Мъдростта на спиритизма, описана от апостол Яков “не е мъдрост, която слиза отгоре, но е земна, животинска, бесовска” (Яков 3:15). Когато обаче служи на неговите намерения, големият лъжец скрива това. Този, който можа да се яви пред Христос в пустинята на изкушението, облечен с блясъка на небесен серафим, идва и при хората по възможно най-привлекателния начин, като ангел на светлината. Апелира към разума, представя най-възвишени теми, мъчи се да пленява фантазията с омайващи сцени и възбужда чувствата чрез красноречиви описания на любов и милост. Раздвижва бурно въображението, като кара хората да се гордеят със собствената си мъдрост и да презират Вечния. Това силно същество, което можа да отнесе Изкупителя на висока планина и да Му покаже славата на всички земни царства, ще представя изкушенията си пред хората така, че да обърка чувствата на всички, незакриляни от Божествената мощ.

И днес Сатана измамва и прелъстява така, както прилъга Ева в Едем - чрез ласкателство, чрез събуждане на стремеж към забранено познание, чрез разпалване на амбиции за себеиздигане. Развиването точно на тези злини причини неговото отхвърляне и чрез тях цели сега гибелта на

хората. "...ще бъдете като Бога - бе заявил - да познавате доброто и злото" (Бит. 3:5). Спиритизмът учи, "че човекът е творение, което се развива постоянно, че предназначението му е да се развива към Божественост от раждането чак до вечността", и още: "умовете ще съдят сами себе си, а не един друг". "Съдът ще бъде справедлив, защото е самоприсъда... престолът е вътре в теб самия". Един учител спиритист казал, когато "духовната съвест" се пробудила в него: "Всички мои съчовеци бяха непаднали полубогове". А друг: "Всяко справедливо, съвършено същество е Христос".

Така на мястото на праведността и съвършенството на безкрайния Бог - истинския обект на поклонение, на мястото на справедливостта на Неговия закон - истинския образец, към който трябва да се стреми човекът, Сатана поставя като единствен обект за почитание, като единствено мерило за съд или образец за характер греховното, заблуждаващо се човешко естество. Това е наистина развитие, само че не нагоре, а надолу. Както интелектуален, така и духовен закон е, че ние се променяме чрез гледане. Умът постепенно се нагажда към интересувашите го предмети. Пригажда се към онова, което е свикнал да почита и обича. Човек никога не се издига по-високо от собствения си образец на чистота или доброта, или към истина. Ако личното му "аз" е неговият най-висш идеал, никога няма да постигне нещо по-възвишено. Напротив, постоянно ще пада по-ниско и по-ниско. Единствено Божията благодат има сила да го възвиси. Оставен на себе си, неизбежно ще слиза надолу.

На отдаващите се на страстите си, на обичащите удоволствията, на сластолюбивите натури спиритизмът не се представя с такава фина маска, както на по-изтънчените и интелектуалните. В неговите по-груби форми те намират хармонията на наклонностите си. Сатана изучава всеки признак на човешка слабост, отбелязва си греховете, които всеки човек е склонен да извършва, и след това осигурява обстоятелства, благоприятстващи склонността към злото. Изкушава хората да отиват до крайност в онова, което само по себе си е законно, като ги кара чрез невъздържание да намаляват физическите, умствените и моралните си сили. Той е погубил и погубва хиляди чрез отдаване на страстите, като по този начин човешкото естество заприличва на животинско. И за да извърши своето дело, заявява чрез духовете, че "истинското познание поставя човека над закона"; че "всичко, което съществува, е право"; че "Бог не осъжда"; и че "ВСИЧКИ грехове са невинно извършени". Когато хората по такъв начин биват подведени да повярват, че желанието е най-висшият закон, че свободата е разпуснатост и че човекът е отговорен единствено пред себе си, кой може да се чуди защо се ширят покварата и нравственият упадък? Хиляди и хиляди приемат жадно учения, подсигуриящи им свободата да слушат единствено на подтика на плътското си сърце. Желанието, страстта хващат юздите на себеконтрола, животинските наклонности подчиняват силите на ума и душата и Сатана, ликуващ, завлича в мрежата си много хора, изповядващи, че са Христови последователи.

Но никой не бива да бъде мамен от лъжливите домогвания на спиритизма. Бог е дал на света достатъчно светлина, за да разкрива неговите уловки. Както бе вече показано, теорията станала основа на спиритизма, противоречи на най-ясните изявления на Писанието. Библията заявява, че мъртвите не знаят нищо, че нямат мисли, нямат дела и не участват в нищо, което се върши под слънцето, не знаят нито за радостите, нито за скърбите на онези, които са им били най-мили на земята.

Нещо повече, Бог е забранил изрично всяка форма на общуване с мнимите духове на умрелите. В дните на евреите имаше една група хора, които претендираха, подобно на спиритистите днес, че общуват с мъртвите. Но тези спиритически духове, както са наричани посетителите от другия свят, са обявени в Библията за "бесовски духове" (срв. Числа 25:1-3;

Пс. 106:28; 1 Кор. 10:20; Откр. 16:14). Боравенето с тези духове бе обявено за мерзост пред Господа и бе забранено тържествено под страх от смъртно наказание (Лев. 19:31, 20:27). Дори на самото название магьосничество сега се гледа с презрение. Твърдението, че хората могат да поддържат връзка със зли духове, прилича на басня от средните векове. Но спиритизмът, чиито последователи наброяват стотици хиляди, да, дори милиони, се е промъкнал в научните кръгове, нахлува в църквите и намира добър прием в законодателните дела, че дори и в царските дворове - тази гигантска измама е само едно съживяване, макар и в нова одежда, на забравеното и осъдено в миналото магьосничество.

Дори и да нямаше никакво друго доказателство за истинския характер на спиритизма, за християнина е достатъчен фактът, че духовете не правят разлика между правда и грях, между най-благородните и чисти Христови апостоли и най-покварените служители на Сатана. Като лъже, че най-долните човеци са на небето и в много възвишено състояние, Сатана казва на света: "Няма значение колко сте грешни; няма значение дали вярвате или не вярвате в Бога или в Библията. Живейте, както ви харесва; небето е вашият дом". "Всеки, който върши зло, добър е пред Господа и Той благоволява в тях; иначе къде е Бог на правосъдието?" (Малахия 2:17). Божието слово казва: "Горко на ония, които наричат злото добро, а доброто зло, които турят тъмнина за виделина, а виделина за тъмнина..." (Исаия 5:20).

Лъжливите духове представят апостолите, когато са живели тук на земята, като противопоставящи се на написаното под диктовката на Светия Дух. Те отричат Божествения произход на Библията и по този начин рушат основата на християнската надежда, гасят светлината, откриваща пътя към небето. Сатана заблуждава света, кара го да вярва, че Библията е просто едно съчинение, измислица или най-малкото книга, подходяща за детската възраст на човешкия род, затова в наше време не трябва да се приема сериозно или трябва да се отхвърли като остаряла. На мястото на Божието слово, той предлага спиритически откровения - начин да се предават вести напълно под негов контрол. Чрез този похват може да направи така, че целият свят да повярва в онова, което той пожелае. Поставя книгата, която ще съди него и последователите му в сянка, точно там, където иска да е - на второ място и скрита от очите на хората; посочва Спасителя на света като обикновен човек. И както римските стражи, пазещи гроба на Исус, разпространиха внушения им от свещениците и старейшините лъжлив доклад, да отрекат Христовото възкресение, така и вярващите в спиритическите явления се опитват да представят, че няма нищо учудващо или чудотворно в обстоятелствата от живота на нашия Спасител. Опитвайки се да поставят Исус на заден план, те насочват вниманието на жертвите си върху собствените чудеса, като заявяват, че далеч надминават делата на Христос.

Вярно е, че днес спиритизмът променя своята форма на проява и прикрива с християнството някои от най-неприемливите си черти. Но свързаните с Него изрази от катедрата и от пресата са добре познати на хората още от много години и в тях е разкрит истинският му характер. Тези учения не могат да бъдат отречени или скрити.

Даже и в сегашната си форма спиритизмът не е по-различен. Дори е по-опасен, защото измамата е по-прикрита. Преди отхвърляше и Христос, и Библията, сега ИЗПОВЯДВА, че приема и двете. Но тълкува Библията по начин, задоволяващ необновеното сърце, а тържествените и жизне-новажните истини в нея са замъглени или отхвърлени като малоценни. За

любовта се говори като за основно качество на Бога, но се принизява до някаква бледа сантименталност, заличаваща разликата между добро и зло. Божията справедливост, Неговото осъждане на греха, изискванията на

светия Му закон - всичко това се държи далеч от погледа. Хората биват поучавани да гледат на десетте Божии заповеди като на празни приказки. Приятни, омайващи басни пленяват чувствата им и те отхвърлят Библията като основа на вярата си. Христос бива отричан така напористо, както и преди, но Сатана толкова е замъглил умовете, че измамата не може да се различи.

Много малко са правилно разбиращите лъжливата сила на спиритизма и опасността от неговото влияние. Много хора се занимават с него, просто за да задоволят любопитството си. Не вярват истински в проявите му и биха се ужасили при мисълта да се отдадат във властта на духовете. Но се осмеляват да стъпят на забранена почва и мощният погубител властва над тях против волята им. Щом веднъж бъдат подведени да насочат мислите си натам, той започва да ги държи като пленници. Невъзможно е вече със собствени сили да се освободят от привличащата, пленяващата връзка. Само Божията сила, дадена в отговор на сериозната молитва с вяра, може да освободи впримчените души.

Всички, които се отдават на греховните черти на характера си или умишлено развиват познат грях, призовават изкушенията на Сатана. Те се отделят от Бога и от бдящата грижа на Неговите ангели; когато злият представя измамните си, те са без защита и лесно му стават плячка. Оставяйки се по такъв начин под неговата власт, почти не подозират къде ще свърши пътят им. След като е успял да ги надвие, изкусителят ще ги използва за свои посредници с цел да подмами и други в гибелта.

Пророк Исаия казва: “И когато ви рекат: Допитвайте се до запитвачите на зли духове и до врачовете, които шепнат и мърморят, отговорете: Не трябва ли един народ да се допита до своя Бог? Ще прибегне ли при мъртвите заради живите? Нека прибегнат при закона и при свидетелството! Ако не говорят според това слово, наистина няма зазоряване за тях” (Исаия 8:19-20). Ако хората бяха приели така ясно изложената в Писанието истина за естеството на човека и за състоянието на мъртвите, щяха да видят в твърденията и в изявленията на спиритизма действието на Сатана със сила, знамения и лъжливи чудеса. Но вместо да се откажат от така приятната за плътското сърце свобода и да отхвърлят обичаните грехове, много хора си затварят очите за светлината и продължават да вървят напред, без да обръщат внимание на предупрежденията, а Сатана ги оплита в мрежата си и те стават негова плячка. “...защото не приеха да обичат истината, за да се спасят. И затова Бог праща заблуда да действа между тях, за да повярват лъжа...” (2 Сол. 2:10-11).

Всички, които се противопоставят на ученията на спиритизма застават не само срещу хора, но и срещу Сатана и ангелите му. Те са започнали битка срещу началства, власти и лукави духове в поднебесната. Злият няма да отстъпи и сантиметър от своята територия, ако не го отблъсне силата на небесните пратеници. Божият народ трябва да бъде в състояние да го посреща, както Спасителят правеше, с думите: “Писано е”. Сатана може да цитира Писанието. И днес, както в дните на Христос, ще изопачава ученията Му, за да поддържа своите заблуди. Тези, които искат да устоят на опасност, трябва да разбират свидетелствата на Писанието.

Много хора ще бъдат изправени пред духове на дяволи, явяващи се с образа на близки роднини или приятели и разпространяващи най-опасни ереси. Посети-телите ще докосват най-нежните ни чувства и ще вършат чудеса, за да доказват своите претенции. Ние трябва да бъдем готови да им се противопоставим с библейската истина, че мъртвите не знаят нищо и че явяващите се по този начин са дяволски духове.

Пред нас е “времето на изпитанието, което ще дойде върху цялата вселена да изпита ония, които живеят по земята” (Откр. 3:10). Всички, чиято вяра не е твърдо основана на Божието слово, ще бъдат заблудени и победени. Сатана “действа с всичката измама на неправдата”, за да

спечели власт над човешките чедра, и неговите хитрости ще се увеличават постоянно. Но той може да постигне целта си само, когато хората се подчинят доброволно на изкушенията му. Сериозно търсещите познание на истината и стремящите се чрез послушание да очистят душите си, като по този начин правят всичко, за да се приготвят за сблъсъка, ще намерят в Бога на истината сигурна закрила. “Понеже си опазил Моята заповед да търпиш, то аз ще опазя тебе...” (Откр. 3:10) - е обещанието на Спасителя. Той по-скоро би изпратил всеки ангел от небето да закриля народа Му, отколкото да остави една-единствена уповаваща се на Него душа да бъде победена от Сатана.

Пророк Исая посочва ужасната измама, която ще дойде над безбожните и ще ги накара да се почувстват сигурни пред Божия съд: “Ние направихме договор със смъртта и се съгласихме с преизподнята, щото, когато заливащата беда минава, да не дойде до нас, защото си направихме лъжата прибежище и под измама се скрихме” (Исая 28:15). В описаната тук категория хора са включени всички, които в своето упорито нежелание да се покаят се утешават с уверението, че няма да има наказание за грешника; че всички живеещи на земята, независимо колко са покварени, ще бъдат издигнати в небето, за да станат като Божиите ангели. Но още по-здрав съюз със смъртта и съгласение с преизподнята правят отхвърлящите истините, предвидени от небето като закрила за праведните в деня на скръбта, и вместо тях търсят защита в лъжите на Сатана - домогванията на спиритизма.

Неизразимо учудваща е слепотата на хората от това поколение. Хиляди отхвърлят Божието слово като недостойно за вярване, а приемат с голямо доверие заблудите на Сатана. Скептици и подигравчи отричат фанатизма на защитниците на вярата, на пророците и апостолите, а се развличат, като осмиват тържествените изявления на Писанието за Христос, за изкупителния план и за отплатата на отхвърлящите истината. Изпитват голямо съжаление към умове, толкова дребни и слаби, и изпълнени с предразсъдъци, че да не могат да признават Божиите изисквания и да се покоряват на Неговия закон. Те проявяват такава увереност, като че действително са сключили завет със смъртта и договор с преизподнята, сякаш са издигнали пред себе си непроходима, непроницаема бариера за Божието отмъщение. Нищо не може да пробуди страха им. Така напълно са се отдали, свързали са се тясно с изкушителя и така са се изпълнили с неговия дух, че нямат никаква сила, нито пък склонност да се освободят от уловките му.

Дълго се е подготвял Сатана за своето последно усилие да заблуди света. Основата на делото му бе поставена още в уверението, дадено на Ева в Едемския рай: “Никак няма да умрете... в деня, когато ядете от него, ще ви се отворят очите и ще бъдете като Бога да познавате доброто и злото” (Бит. 3:4-5). Малко по малко е подготвял пътя за най-майсторската си измама - развитието на спиритизма. Все още не е изпълнил намерението си докрай, но ще го постигне в най-последното време. Пророкът казва: “И видях да излизат... три нечисти духове, прилични на жаби... те са бесовски духове, които, като вършат знамения, отиват при царете на цялата вселена да ги събират за войната във великия ден на всемогъщия Бог” (Откр. 16:13-14). Целият свят с изключение на опазените от Божията сила чрез вяра в Неговото Слово ще бъде въввлечен в измамата. Хората биват приспивани все повече и повече в една фатална сигурност, за да се пробудят едва при изливането на Божия гняв.

Господ Бог казва: “Ще направя правосъдието връвта и правдата отвеса; и градушка ще помете прибежището при лъжи; и водата ще наводни скривалището. Договорът ви със смъртта ще се унищожи и съгласението ви с преизподнята не ще устои; когато заливащата беда минава, тогава ще се стъпчете от нея” (Исая 28:17, 18).

Свободата на съвестта - заплашена

Днес протестантството гледа на римокатолицизма с много по-голямо благоволение, отколкото преди време. В страни, където католицизмът не се разраства и папските духовници са по-премирани за да спечелят влияние. Но равнодушието към ученията, отделящи реформираните църкви от папската йерархия постоянно расте. Все повече се утвърждава мнението, че в края на краищата ние не се различаваме чак толкова в жизненоважните постановки, както се е предполагало, и че някоя дребна отстъпка от наша страна ще ни доведе до по-голямо разбирателство с Рим. Беше време, когато протестантите оценяваха високо свободата на съвестта, изкупена на такава скъпа цена. Те учеха децата си да се отвращават от папството и смятаха съглашателството с Рим равносилно на невярност към Бога. Но колко различни са настроенията, които се забелязват днес!

Защитниците на папството заявяват, че църквата е злепоставяна и протестантският свят е склонен да го приеме. Много хора твърдят, че е несправедливо днес да се съди за църквата според мерзостите и неправдите, характеризирали царуването ѝ през вековете на невежество и мрак. Те извиняват нейната страхотна жестокост, като я смятат за резултат от варварството на онези времена, и твърдят, че влиянието на съвременната цивилизация е променило вдъхновението ѝ.

Забравили ли са тези хора претенцията за непогрешимост, налагана от тази високомерна власт в продължение на 800 години. Не само че няма намерение да се откаже от нея, но я препотвърждава в деветнадесети век с още по-голяма положителност. Когато Рим твърди, че "църквата НИКОГА НЕ Е СЪГРЕШАВАЛА; нито пък според Писанието щяла ДА СЪГРЕШИ НИКОГА (Джон Л. Фон Мосхай, Принципи на църковната история. Кн.3, ч. II, гл.2, отд. 9, заб.17), как може да се откаже от принципите, ръководили поведението му в миналите времена?

Папската църква никога няма да се откаже от твърдението, че е непогрешима. Тя продължава да поддържа мнението, че е постъпвала правилно, като е преследвала отхвърлилите нейните догми. И не би ли повторила същото, ако ѝ се представи подобен случай? Само да бъдат премахнати наложените ѝ сега от светските власти ограничения и Рим да възвърне предишната си власт, тиранията и преследванията ѝ ще се пробудят много бързо.

Един известен писател говори по следния начин за отношението на папската йерархия към свободата на съвестта и за опасностите от успеха на нейната политика, заплашващи особено Съединените щати:

"Има много хора, склонни да нарекат всеки страх от римокатолицизма в Съединените щати тесногърдие или детинщина. В характера и в отношението на романизма те не виждат нищо враждебно на нашите свободни институции, нито намират нещо застрашително в неговия растеж. Затова нека да сравним най-напред някои от основните принципи на управлението ни с тези на католическата църква.

Конституцията на Съединените щати гарантира СВОБОДА НА СЪВЕСТИТА. Няма нищо по-скъпо или по-важно от нея. В окръжно писмо от 15 август 1854 година папа Пий IX е казал: "Абсурдните или погрешни учения или безсмислиците за защита на свободата на съвестта са една изключително

пагубна заблуда - чума, която повече от всичко друго застрашава една държава". Същият папа в окръжно писмо от 8 декември 1864 година анатемосва "тези, които поддържат свободата на съвестта и на религиозното богослужение", а също и "всички, които твърдят, че църквата нямала право да упражнява насилие".

Миролюбивият тон на Рим в Съединените щати съвсем не включва промяна на сърцето. Той е толерантен, когато е безпомощен. Епископ Оконар е казал: "Религиозната свобода се търпи, просто докато може да бъде проведено противното на нея, без да има като последица някаква опасност за католическия свят"... Архиепископът на Свети Луис, т.е. на Сен Луи е казал при един случай: "Еретизмът и неверието са престъпления; и в християнските страни, като Италия и Испания, например, където населението е католическо и католическата религия е съществена част от законите на страната, те се наказват, както всички други престъпления..."

Всеки кардинал, архиепископ или епископ в католическата църква дава пред папата клетва за вярност, в която се съдържат следните думи: "С всичките си сили ще преследвам и ще се противопоставям на еретици, схизматици и бунтовници срещу нашия така наречен господар (папата) или споменатите по-горе негови наследници" (Джосия Стронг. Нашата страна. Гл.5, ч. 2-4).

Вярно е, че в римокатолическото общество има истински християни. Хиляди в тази църква служат на Бога според най-добрата светлина, която имат. Не им е позволено да имат достъп до Божието слово и затова не различават истината. Никога не са виждали контраста между живото, сърдечно богослужение и поредицата от голи форми и церемонии. Бог гледа с нежно състрадание на тези души, възпитани в измамна и незадоволителна вяра. Той ще направи лъчи от светлина да проникнат в обгръщания ги гъст мрак. Ще им разкрие истината такава, каквато е в Исус, и много още ще застанат на страната на Неговия народ.

Но романизмът като система и днес е в хармония с Христовото евангелие, толкова, колкото е бил в който и да било предишен период от своята история. Протестантските църкви тънат в непрогледна тъмнина, иначе биха различили знаменията на времето. Римската църква е твърде далновидна в своите далеч простиращи се планове и модели на действие. Тя си служи с хитрост, за да разширява влиянието и да засилва властта си, приготвяйки се за свирепа и решителна борба. Целта ѝ е да възвърне владичеството си над света, да въведе отново преследванията и да унищожи всичко, извършено от протестантизма. Католицизмът печели почва навсякъде. Вижте как се увеличават неговите църкви и капели в протестантските страни. Погледнете популярността на колежите и семинариите му в Америка, така широко покровителствани от протестантите. Вижте нарастващата обредност в Англия и честото дезертиране към редовете на католиците. Тези факти би трябвало да безпокоят всички ценители на чистите евангелски принципи.

Протестантите са се оставяли да бъдат повлияни от папството и са го покровителствали. Правели са компромиси и отстъпки, изненаждали дори и самите паписти. Хората си затварят очите за истинския характер на римокатолицизма и за опасностите от неговото владичество. Те трябва да бъдат пробудени да се противопоставят на напредъка на този прекалено опасен враг на гражданската и религиозната свобода.

Много протестанти смятат, че католическата религия е непривлекателна и че нейното богослужение е монотонна, безсъдържателна поредица от церемонии. Тук те грешат. Макар да е основана върху заблуда, католическата религия съвсем не е груба и нескопосана. Богослужението на римската църква е твърде впечатляващо. Пищната ѝ показност и тържествените церемонии омайват сетивата и смълчават гласа на разума и

съвестта. Окоето е очаровано. Великолепни църкви, импозантни процесии, златни олтари, обсипани със скъпоценности светини, избрани рисунки и изящни скулптури отговарят на стремежа към красота. Ухото също е пленено. Музиката е превъзходна. Когато богатите тонове на благозвучния орган се слепят с мелодията на много гласове и се издигнат над високите куполи и колонади на грамадните катедрали, това не може да не възхити ума и да не го изпълни с благоговение и страхопочитание.

Външният блясък, помпозност, церемонии, представляващи само една подигравка в сравнение с копнежите на болната от грях душа, са доказателство за вътрешна поквара. Религията на Христос не се нуждае от такива привлекателни неща за своя препоръка. В излъчващата се от кръста светлина истинското християнство е така чисто и прекрасно, че никакви външни украшения не могат да увеличат действителната му стойност. Стойност пред Бога има само красотата от светостта на един кротък и смирен дух.

Блестящият стил не винаги е показател за чиста, възвишена мисъл. Дълбоко разбиране на изкуството, деликатен, префинен вкус често пъти живеят в земни и плътски умове. Нерядко те биват използвани от Сатана, за да подвеждат хората да забравят нуждите на душата, да загубят от погледа си бъдещето и вечния живот, да се отклонят от своя безпределен Помощник и да живеят единствено за този свят.

Религията на външните форми е привлекателна за необновеното сърце. Разкошът и церемониите на католическото богослужение имат привличаща, омайна сила, чрез която много хора биват измамвани и стигат дотам, че започват да гледат на римската църква като на порта към небето. Никой, освен стъпилият твърдо върху основата на истината и чието сърце е обновено от Божия Дух, няма да бъде запазен от нейното влияние. Хиляди, непознаващи от опит Христос, ще се излъжат да приемат формите на благогостието без силата му. Тълпата желае такава религия.

Претенциите на църквата за правото да прощава грехове предразполага римокатолика към свобода да съгрешава. А въвеждането на изповядването, без което не може да се постигне прощение от страна на църквата, е също възможност да се даде място на лукавия. Който коленичи пред смъртен човек и му се изповядва, разкривайки тайните си мисли и подбудите на сърцето си, унижава личността си и потиска всеки благороден подтик на душата. Като разкрива греховете си пред свещеник - заблуждаващ се смъртен грешник, твърде често покварен от вино и разгул - неговият образец за характер се принизява и осквернява съвестта си. Представата му за Бога е снижена до подобие на грешника, защото свещеникът се явява там като представител на Бога. Това принизяващо изповядване на човек пред човек е тайният извор, от който е произлязло повечето злото, оскверняващо света и подготвящо го за окончателното унищожение. И все пак за снизходителния към себе си човек е много по-удобно да се изповядва пред смъртен съчовек, отколкото да отваря душата си пред Бога. На човешката природа много повече допада да прави изповеди, отколкото да се отказва от греха. Много по-лесно е да се изтезава тялото в торба с коприва и бодливи вериги, отколкото да се разпънат плътските страсти. Плътското сърце предпочита да носи тежко иго, отколкото да се преклони пред игото на Христос.

Съществува поразително сходство между римската църква и юдейската църква по времето на първото Христово идване. Докато евреите тайно потъпкваха всеки принцип на Божия закон, външно бяха много строги в съблюдаването на предписанията му, натоварваха го с разни изисквания и традиции, правещи послушанието мъчително и трудно. Както евреите изповядваха, че почитат закона, така и римокатолиците претендират, че почитат кръста. Те възвишават символа на Христовите страдания, а в личния си живот се отричат от Този, Когато той представя.

Папистите поставят кръстове на църквите, на олтарите и на дрехите си. Навсякъде се вижда знакът на кръста. Навсякъде той се почита и възвишава външно. А ученията на Христос са погребани под купища безсмислени традиции, фалшиви тълкувания и строги изисквания. Думите на Спасителя за фанатичните евреи се отнасят с още по-голяма сила за водачите на римокатолическата църква: “Защото свързват тежки и непоносими бремена и ги налагат върху плещите на хората, а самите те не искат нито с пръста си да ги помръднат” (Матей 23:4). Съвестните души биват държани в постоянен ужас пред гнева на един оскърбен Бог, докато много от сановниците на църквата живеят в лукс и чувствени удоволствия. Поклонението на образи и мощи, призоваването на светии и възвеличаването на папата са изобретения на Сатана, за да отвлича мислите на хората от Бога и от Неговия Син. За да постигне гибелта им, той се опитва да отвлече вниманието от Този, чрез Когото единствено могат да намерят спасение. Гледа да насочи почитта им към някой предмет, само и само да ги отклони от Онзи, Който бе казал: “Дойдете при Мене всички, които се трудите и сте обременени, и Аз ще ви успокоя” (Матей 11:28).

Постоянните му усилия са устремени към погрешно представяне на Божия характер, на естеството на греха и на истинския изход от великата борба. Неговите извъртания целят да намалят задължението спрямо Божествения закон и да дадат на човека свободата да греши. В същото време предразполага хората да поддържат фалшиви представи за Бога, да гледат на Него по-скоро със страх и омраза, отколкото с любов. Присъщата жестокост на собствения си характер приписва на Твореца. Тя е въплътена в религиозните системи и намира израз във формите на богослужение. По този начин умовете на хората биват заслепени и Сатана си ги осигурява като свои средства, воюващи срещу Бога. Чрез изопачени представи за Божествените качества езическите народи бяха научени да вярват, че за да осигурят благоволенieto на Божеството, са нужни човешки жертви; и под различните форми на идолопоклонството са били извършвани потресаващи жестокости.

Римокатолическата църква, обединяваща формите на езичество и християнство и както езичеството, изопачаваща характера на Бога, е прибягнала до практикуването на не по-малко жестоки и възмутителни неща. В дните на римското владичество съществуваша инструменти за изтезание, предназначени да изтръгват принудително съгласие с нейните учения. Имаше клада за нежелаещите да признаят догмите ѝ. Имаше кланета и то в такива размери, които никога не ще се узнаят, докато не бъдат разкрити в деня на съда. Църковни сановници под ръководството на Сатана се съветваха как да изобретят средства за възможни изтезания, с които да удължават мъките на жертвата, без да прекъсват живота ѝ. В много случаи пъкленият процес се повтаряше до предела на издръжливостта, когато човешкото естество се отказваше от борбата и страдалецът приветстваше смъртта като сладко облекчение.

Такава бе съдбата на противниците на Рим. За своите привърженици римокатолическата църква налагаше бичуване на плътта гладуване до смърт и други телесни мъчения във всички възможни, огнетяващи душата форми. За да си осигурят благоволенieto на небето, каещите се нарушаваха Божиите закони, като пристъпваха природните закони. Бяха учени да разкъсват връзките между хората, които Бог бе създал да благославя и радва пребиваването на човека на земята. Църковните гробища крият в пазвите си милиони жертви, прекарвали живота си в напразни усилия да подчинят природните си наклонности, да обуздаят и потиснат като оскърбителни за Бога всяка мисъл и чувство на състрадание към съшовете.

Ако желаем да разберем смелата жестокост на Сатана, проявявана в

продължение на стотици години не само сред онези, които никога не са чували за Бога, но и в самото сърце и през цялото съществуване на християнството, трябва само да хвърлим поглед върху историята на римокатолицизма. Чрез тази огромна система за измама князът на злото постига намерението си да позори Бога и да причинява нещастие на човека. И когато виждаме как успява да се маскира и да провежда делото си чрез водачите на църквата, разбираме по-добре голямата му антипатия към Библията. Чете ли се, Божията любов и милост ще се разкриват; ще се види, че Бог не възлага на хората нито един от тежките товари. Всичко, което иска, е съкрушено, смирено и каещо се сърце и смирен, послушен дух.

В живота си Христос не ни е дал пример на мъже или жени, които се затварят в манастири, за да станат достойни за небето. Никога не е учил, че любовта и съчувствието трябва да бъдат потискани. Сърцето на Спасителя преливаше от любов. Колкото повече се приближава човек до нравственото съвършенство, толкова по-остро усеща нещата, толкова по-точна става преценката му за греха, толкова по-дълбоко става съчувствието му към страдащите. Папата претендира, че е заместник на Христос; но как може да се сравни неговият характер с характера на нашия Спасител? Предал ли е Той някога хора на затвор или на клада, защото не са му отдавали почит като на небесен цар? Чуван ли е бил Неговият глас да осъжда на смърт тези, които не са Го приемали? Когато жителите на едно самарийско село не го почетоха, апостол Йоан възмутен попита: “Господи, искаш ли да заповядаме да падне огън от небето и да ги изтреби, както стори и Илия?” Исус погледна със съжаление Своя ученик и порица жестокия му дух с думите: “...Човешкият Син не е дошъл да погуби човешки души, но да спаси” (Лука 9:54,56). Колко различен от духа на Христос е духът на Неговия мним заместник.

Днес Римската църква се представя с хубаво лице пред света, като покрива с извинение доклада за ужасните жестокости. Тя се е облякла в Христоподобни одежди, но си е останала непроменена. Всеки принцип на папството, съществувал в миналите векове, съществува и днес. Ученията, измислени в най-тъмните векове, все още се поддържат. Никой да не се заблуждава. Папството, което днес протестантите са готови да почитат, е същото, управлявало света в дните на Реформацията, когато Божиите мъже въстанаха с риск за живота си, за да изобличат неговото нечестие. То притежава същата гордост, арогантност, надменност, с които господаруваше над царе и князе и претендираше за Божествените прерогативи. Неговият дух е не по-малко жесток и деспотичен днес, отколкото в миналото, когато смазваше човешката свобода и избиваше светиите на Всевишния.

Папството е точно заявеното от пророчеството отстъпление в по-късните времена (2Сол.2:3,4). Част от неговата политика е да показва характер, удобен за осъществяване на целите му. Но под изменящата се външност на хамелеона, то крие неизменната отрова на змията. “Не трябва да се спазва честна дума, дадена на еретици, нито пък на личности, заподозрени в ерес” (Ленфан. Т.1, с.516) - заявява папството. Дали тази сила, докладите за която са писани с кръвта на светиите в продължение на хиляди години, ще бъде призната сега като част от църквата на Христос?

В протестантските страни не без причина се твърди, че днес католицизмът се различава много по-малко от протестантизма в сравнение с предишните времена. Наистина има промяна, но тя не е в папството. Сега католицизмът прилича много повече на съвременното протестантство, изродило се от дните на реформаторите.

Откакто са започнали да търсят благоволенieto на света, фалшивата любов е заслепила очите на протестантските църкви. Те не виждат нищо освен,

че е правил-но да се вярва в доброто от всяко зло и като неизбежна последица в края на краищата започват да смятат всичкото добро за лошо. Вместо да застанат в защита на вярата, веднъж завинаги дадена на светиите, като че се извиняват на Рим за недостатъчно милостивото си отношение към него, просейки прошка за фанатизма.

Една голяма група хора, даже и от тези, които не гледат на романизма с благоволение, се страхуват малко от неговата мощ и влияние. Мнозина твърдят, че духовната и нравствената тъмнина, преобладавала през средните векове, е благоприятствала за популяризирането на неговите догми, предразсъдъци, и потисничество; и че по-голямата култура на новото време, всеобщото разпространение на знанието и увеличаващата се свобода по въпросите на религията правят невъзможно повторното съживяване на нетолерантността и тиранията. Самата мисъл, че в този просветен век би могло да съществува подобно нещо, е смешна. Вярно е, че над нашето поколение е огряла голяма духовна, нравствена, морална и религиозна светлина. През отворените страници на Божието свято слово над земята се е изляла и пръснала небесна светлина. Но трябва да се помни, че колкото по-силно блести дадената светлина, толкова по-непрогледна е и тъмнината у онези, които я изопачават или отхвърлят.

Изучаването на Библията с молитва би открило на протестантите истинския характер на папството и би ги накарало да се отвратят от него и да го отхвърлят. Но много хора се имат за мъдри по своя преценка и не смятат за необходимо смирено да искат Бог да ги доведе до истината. Гордеят се със своето просвещение, но са невежи, както по отношение на Писанието, така и по отношение на Божията сила. Те трябва да имат някакво средство да успокояват съвестта си и търсят най-малко духовното и смиряващото. Онова, което желаят, е някак да забравят Бога, но да изглежда като че ли все още Го помнят. Папството може много добре да отговаря на такива нужди. То се е подготвило за две категории хора в света - които биха искали да бъдат спасени чрез собствени заслуги и които биха искали да бъдат спасени в греховете си. Ето тук е тайната на неговата мощ.

Доказало се е, че времето на голяма духовна тъмнина е най-благоприятно за успеха на папството. Но ще се докаже, че и времето на голяма духовна светлина е не по-малко благоприятно за неговия успех. В миналото, когато хората нямаха Божието слово и не познаваха истината, очите им бяха слепи и хиляди бяха вплетени, невиджайки мрежата пред нозете им. В това поколение има много хора, заслепени от блясъка на човешките спекулации в "тъй нареченото лъжезнание"; те не забелязват капана и отиват право в него с лекота, като че са със завързани очи. Божието намерение бе умствените сили на човека да бъдат смятани за дар от неговия Творец и употребявани в служба на истината и справедливостта. Но когато се поддържат гордост и амбиция и хората издигат собствените си теории над Божието слово, тогава интелгентът може да причини повече вреда, отколкото невежеството. Така фалшивата наука на днешното време, която подкопава вярата в Библията, ще се окаже успешно средство за приготвяне на пътя за приемането на папството с неговите привлекателни форми, както в средните векове задържането на знанието доведе до неговото възвеличаване.

Чрез развиващите се сега в Съединените щати движения, с които се цели държавата да подкрепи институциите и обичаите на църквата, протестантите вървят по стъпките на папистите. Дори нещо повече - те отварят за папството вратата - протестантска Америка да спечели загубеното в Стария свят върховенство. А още по-голямото значение на това движение е главната цел - да се наложи съблюдаването на неделата - обичай, произхождащ от Рим, за който той твърди, че е знакът на неговия авторитет. Именно духът на папството, духът на съобразяване със светски обичаи, почитането на човешки традиции над Божиите заповеди - този дух

прониква в протестантските църкви и ги ръководи да работят за възвишаване на неделята, както бе правило папството преди тях. Ако читателят пожелае да разбере средствата и действащите сили, които ще бъдат използвани в предстоящата скорошна борба, трябва само да проследи доклада за използваните в миналите векове средства от Рим за същата цел. Ако поиска да узнае как ще постъпват папистите и протестантите заедно с всички, отхвърлящи догмите им, нека обърне внимание на духа на Рим по отношение на съботата и на нейните защитници. Царски укази, всемирни събори, църковни нареждания, подкрепени от светската власт, са били стъпалата, по които неделята, този езически празник, достигна почетното си положение в християнския свят. Първата публична мярка, която налага съблюдаването на неделята бе законът, издаден от Константин (в 321 г.сл.Хр.; виж приложението). Този едикт изискваше градските жители да почитат в "почетния ден на слънцето", но на селяните бе разрешено да извършват полската си работа. Макар че буквално това бе едно езическо нареждане, то бе наложено от императора, след като външно прие християнството.

Тъй като императорската заповед не се оказа достатъчен заместител на Божествения авторитет, Евзевий, епископ, който се стремеше да спечели благоволенieto на принцовете и бе специален приятел и ласкател на Константин, лансира твърдението, че Христос бил променил съботата в неделя. В подкрепа на новото учение не бе приведено дори едно-единствено свидетелство от Писанието. Сам Евзевий неохотно признава, че е фалшивост и посочва истинския автор на промяната: "Всички неща - казва той, - които човек бе задължен да върши в събота, ние пренесохме в Господния ден" (Роберт Кокс. Съботните закони и съботните задължения. С.538).

Но колкото и безпочвени да бяха аргументите за въвеждане на неделята, послужиха хората да се одързостят в потъпкването на Господнята събота. Всички, които държаха да бъдат почитани от света, приеха общоизвестния празник.

Когато папството бе твърдо установено, възвишаването на неделята продължи. Известно време, когато не посещаваха църква, хората можеха да извършват в този ден селскостопанска работа, а седмият ден все още се почиташе като събота. Но постепенно настъпваше промяна. На заемащите църковни длъжности бе забранено в неделя да издават присъди по граждански спорове. Скоро след това излезе заповед всички хора от какъвто и да било ранг да се въздържат от обикновена работа, за да избягнат глоба за свободните и удари с пръчки за робите. По-късно бе издаден декрет, според който богатите трябва да бъдат наказвани с конфискуване на половината от имотите им, а в случай че продължават да упорстват, да бъдат направени роби. По-низшите класи бяха осъждани на доживотно изгнание.

За доказателство бяха повикани на помощ чудеса. Докладваше се, че между другите имало и такива: някакъв земеделец се канел да оре нивата в неделя. Като очисти ралото си с едно желязо, то залепнало на ръката му и в продължение на две години трябвало да го носи със себе си "с извънредно голяма болка и срам" (Френсис Уест. Историческо и практическо разискване върху Господния ден. С.174).

По-късно папата нареди енорийският свещеник да увеща нарушителите на неделята да ходят на църква и да се молят, да не би да докарат някое голямо нещастие на себе си и на съседите си. Един църковен съвет представи аргумента, така широко използван от тогава даже и от протестантите, че тъй като някои хора били поразени от мълния, докато работели в неделя, то тя трябва да е истинската събота. "Явно е - казаха прелатите - колко тежко пада Божието неодобрение върху онези, които не почитат този ден." Тогава бе отправен апел: свещеници и

проповедници, царе и князе и всички верни хора “да полагат най-големите възможни усилия и грижи, за да бъде възстановена почитта към този ден и за слава на християнството да се спазва с много по-голямо посвещение в бъдеще” (Томас Морър. Беседи под формата на шест диалога върху името, идеята и съблюдаването на Господния ден. С.271).

Понеже указите на църковните събори се оказаха недостатъчни, светските власти бяха замолени да издадат едикт, който да всее ужас в сърцата на хората и да ги принуди да се въздържат от работа в неделя. На един синод, състоял се в Рим, всички предишни решения бяха препотвърдени с още по-голяма сила и тържественост. Бяха също прибавени към църковния закон като негово неделимо цяло и спазването им бе налагано от гражданската власт в почти целия християнски свят (виж Хейлим. История на съботата. Ч. 2, гл.5, дял 7).

Но все пак липсата на библейския авторитет за спазването на неделята причиняваше не малки смущения. Хората оспорваха правото на водачите си да отхвърлят ясното изявление на Йехова - вместо “седмия ден е съботата на

Господа, твоя Бог” почитането на деня на слънцето. За да се запълни липсата на библейски доказателства, бяха необходими други помощни средства. На един ревностен защитник на неделята, който към края на XII век посетил църквите в Англия, верните свидетели на истината така се съпротивили и така безплодни се оказали усилията му, че той напуснал страната за известно време и се заел да намери някакви средства, с които да наложи ученията си. Когато се върнал, липсата била вече попълнена и при по-късната си дейност пожънал по-голям

успех. Носел със себе си един свитък, за който казвал, че съдържа вести от самия Бог: заповед за спазване на неделята, както и страшни заплахи, които да ужасят непослушните. Заявявало се, че скъпоценният документ - същата долна фалшификация, както и нареждането, което той поддържал - бил паднал от небето и намерен в Ерусалим върху олтара на свети Симеон на Голгота. Но всъщност източникът на документа бил папският палат в Рим. Измами и фалшификации за засилване на властта и благополучието на църквата - това са средствата, смятани

за законни от папската йерархия през всички векове. Свитъкът забранявал всякаква работа от деветия час, т.е. от три часа в събота следобед до изгрев-слънце в понеделник и заявявал, че авторитетът и истинността му били потвърдени от много чудеса. Съобщаваше се, че хора, работели извън определеното време, се парализирали. Воденичар, който се опитвал да смели зърното си, видял, че вместо брашно изтича кървав поток, а воденичното колело стояло неподвижно въпреки силната струя на водата. Една жена, която поставила тесто във фурната, го намерила сурово, след като го извадила, въпреки че пещта била много гореща. Друга пък, на която тестото било готово за печене в деветия час, решила да го остави до понеделник и на следващия ден открила, че било вече направено на хлябове и изпечено чрез Божествена сила. Мъж, който печал хляб след деветия час в събота открил на следващата сутрин, когато го разчупвал, че от него изтичала кръв. Чрез такива абсурдни и суеверни измислици защитниците на неделята се стремяха да утвърдят нейната святост (виж Роджър от Ховеден. Анали. Т.2, с.528-530).

В Шотландия, както в Англия, било осигурено по-голямо внимание към неделята, като присъединили към нея част от древната събота. Но изискваното време за свято спазване било различно. Един едикт на краля на Шотландия заявява, че “съботата трябва да се пази свято от дванадесет часа на обяд” и че никой човек от това време до понеделник сутрин не трябва да се занимава със светска работа (Морер. Диалог върху Господния ден. С.290-291).

Но въпреки всички усилия да се установи светостта на неделята самите

паписти са изповядвали публично Божествения авторитет на съботата и човешкия произход на институцията, чрез която бе заменена. През XVI в. един папски събор ясно заяви: “Нека всички християни помнят, че седмият ден е бил осветен от Бога и е бил приет и съблюдаван не само от евреите, но и от всички, покланящи се на Бога; ние християните обаче променихме тяхната събота в Господния ден” (там, с.281-282). Онези, които фалшифицираха Божествения закон, съзнаваха добре характера на своето дело. Съзнателно и нарочно поставяха себе си над Бога.

Поразителна илюстрация за хитрата политика на Рим спрямо съпротивяващите му се са дългите и кървави преследвания срещу валденсите, някои от които бяха пазители на съботата. Много други пострадаха по същия начин, защото бяха верни на четвъртата заповед. Особено забележителна е историята на църквите в Етиопия и Абисиния. В мрака на тъмните средни векове християните в Централна Африка бяха изгубени от погледа на света, забравени от него и в продължение на много столетия се радваха на свободата да живеят според вярата си. Но накрая Рим научи за съществуването им и скоро императорът на Абисиния бе подмамен да признае папата като заместник на Христос. Последваха и други отстъпки. Издаден бе едикт, забраняващ празнуването на съботата под заплахата от най-строги наказания (виж Михаил Гедес. Църковна история на Етиопия. С.311-312). Но папската тирания скоро се превърна в такова потисническо, нетърпимо иго, че абисинците решиха да го отхвърлят от плещите си. След ужасна борба те изпъдиха римокатолиците от владенията си, древната вяра бе възстановена отново. Църквите пак се радваха на свобода и никога не забравиха урока за измамите, фанатизма и деспотичната власт на Рим. В затвореното си царство бяха доволни, че са извън останалото християнство.

Църквите в Африка спазваха съботата така, както я бе спазвала и папската църква преди нейното пълно отстъпление. Докато празнуваха седмия ден в съгласие с четвъртата Божия заповед, те се въздържаха от работа и в неделя, съобразявайки се с нейния обичай. След като постигна върховна власт, Рим потъпка Божията събота, за да издигне на нейно място своята; но църквите в Африка, скрити в продължение на почти 1000 години, не участваха в отстъпничес-твото. Доведени под властта на Рим, бяха принудени да оставят истинската събота и да въздигнат лъжливата; но веднага щом си възстановиха независимостта, отново се върнаха към послушание на четвъртата заповед (виж приложението).

Докладите от миналото ясно разкриват враждата на Рим към истинската събота и нейните защитници, както и средствата, с които си служи, за да наложи почитането на създадени от него наредби. Божието слово учи, че сцените ще се повторят, когато римокатолици и протестанти се обединят за възвишаване на неделата.

Пророчеството в Откр.13 глава заявява, че силата, представена чрез “звяра с агнешки рога, ще принуди земята и живеещите на нея” да се поклонят на папството - символизирано там чрез звяра, “който... приличаше на леопард”. Звярът с двата рога също казва на “живеещите на земята да направят образ на звяра, който беше ранен от сабята и оздравя”; а освен това ще заповяда “всички, малки и големи, богати и сиромаси, свободни и роби” да приемат белега на звяра (Откр.13:11-16). Вече бе обяснено, че Съединените щати са силата, представена чрез звяра с агнешките рога и че това пророчество ще се изпълни, когато те започнат да налагат съблюдаването на неделата, което Рим твърди, че е специално признаване на неговото върховенство. Но в почитта към папството Съединените щати няма да бъдат единствени. Влиянието на Рим в страните, признавали някога владичеството му, съвсем не е унищожено. И пророчеството подсказва възстановяването на неговата мощ. “И видях една от главите му като че ли смъртно ранена; но смъртоносната му рана

“Папата притежава такова голямо достойнство и е толкова възвишен, че не е само човек, но е и като Бог и е заместник на Бога.”

“Папата притежава такова възвишено и върховно достойнство, че правилно казано, той не е бил въведен в какъвто и да било ранг на авторитет, но по-скоро е бил поставен на самия връх на всички рангове на достойнства...”

“Той е също като Божествен монарх и върховен император, и цар на царе.”

“Следователно папата е коронован с трикратна корона като цар на небето, на зем Ята и на по-нисшите области.”

Фреррррррррррррр рДрурхрорврернр рррерчнррикр р(ркрартрорлрррчрерсркрр) р.р рсртр.р р“рПрарпрартрар”р.р

“Кои са буквите, които се предполага, че се намират на папската корона и какво означават те, ако изобщо означават нещо?”

Буквите, написани на папската митра, са следните: vicarius filii dei, което на латински означава “заместник на Божия Син”. Католиците твърдят, че църквата, която е видимо общество, трябва да има видима глава. Христос, преди възнесението си на небето, помаза Св.Петър да действа като Негов представител... Следователно на епископа на Рим като глава на църквата му бе дадена титлата “Заместник на Христос”.

Нраршррррррр рнррдррерлррернр рпрорсрертррртрерлр р(ркрартрорлрррчрерсркрр) рУрйкрлррр)р.р рХърнртрррнрнргртрърнр,р р1р8р рарпррррррлр,р р1р9р1р5р

“Претенциите му”

“Разумът и чувството изискват приемането на една от следните две алтернативи: или протестантство и свято пазене на съботата, или католицизъм и свято пазене на неделята. Компромисът е невъзможен.”

“рКрартрорлрррчрерсркррор роргрлррердрарлрор”р,р р2р3р рдреркрермрврррррр,р р1р8р9р3р ргр.р

“Числото му”

“Тук е нужно мъдрост; който е разумен, нека сметне Числото на звяра, защото е Число на Човек; а Числото му е шестотин шестдесет и шест.”

Ортркrrrr.р р1р3р:р1р8р

латински

v.....	5	f	0	d	500
I	1	I	1	e	0
c	100	l	50	I	1
a	0	I	1		
r	0	I	1		
i	1				
u	5				
s	0				
	112	+	53	+	501
				=	666

Гръцки - Латеинос Еврейски- Ромилит
(на гръцки Латеинос означава (на еврейски Ромилит означава
латински човек или църква) “Римско царство”)

“Сега ние отправяме предизвикателство към света - да намери друго име на тези три езика: гръцки, еврейски и латински (виж Йоан 19:20), което да означава същото число”.

Држрорурзрерфр рФр.р рБрерррргр,р р “рГрорлрррррорртрор рортрсртрърпрлрернрррер”р

Три ангели от небето
отправят тържествено предупреждение към всички народи

“И видях друг ангел, челетеше посред небето, който имаше ВЕЧНОТО БЛАГОВЕСТИЕ, за да прогласява по земята и НА ВСЕКИ НАРОД и ПЛЕМЕ, ЕЗИК и ЛЮДЕ.

И каза със силен глас: Бойте се от Бога и въздайте НЕМУ слава, защото НАСТАНА часът, когато Той ще съди; И ПОКЛОНЕТЕ СЕ НА ТОЗИ, КОЙТО Е НАПРАВИЛ НЕБЕТО И ЗЕМЯТА, МОРЕТО и водните извори.

И един друг ангел, втори, следваше изподире и казваше: Падна, падна великият Вавилон, който напои всичките народи от виното на своето разпалено блудстване.

И друг, трети ангел вървеше подир ТЯХ и казваше със силен глас: АКО НЯКОИ СЕ ПОКЛОНИ на звяра и на неговия образ и приеме БЕЛЕГ на челото си или на ръката си,

той ще и да пие от виното на Божия гняв, което е приготвено чистов чашата на гнева Му; и ще бъде мъчен с огън и жупел пред светите ангели и пред Агнето.

И димът от тяхното мъчение ще се издига до вечни векове; и ония, които се ПОКЛАНЯТ на ЗВЯРА и ОБРАЗА МУ, не ще имат отдих ни денем, ни нощем, нито кой да е, който приема БЕЛЕГА НА ИМЕТО МУ.”

Орткрррр.р р1р4р:р6р-р1р1р

“НЕГОВИЯТ БЕЛЕГ”

“СЪБЛЮДАВАНЕТО НА НЕДЕЛЯТА от протестантите е една ПОЧЕСТ, КОЯТО ТЕ ОТДАВАТ на АВТОРИТЕТА НА КАТОЛИЧЕСКАТА ЦЪРКВА” въп-реки веруюто си (Мрорнрсрернръроррр рЛруир рСрергрюррр.р рОрткррррорврернр рррарзргрорвроррр рврърррхрур ррррортрерсртрарнртрирзрмар рдрнрерср.р рср.р р2р1р3р).

ВЪПРОС: Как ще докажеш, че църквата има власт да заповядва установяването на празници и святи дни?

ОТГОВОР: Чрез промяната на съботата в неделя, приемана от протестантите. С този факт те си противоречат напълно, като пазят стриктно неделята, а нарушават заповяданите от същата църква други празници.

ВЪПРОС: Как ще докажеш това?

ОТГОВОР: Понеже чрез пазенето на НЕДЕЛЯТА те ПРИЗНАВАТ ВЛАСТТА НА ЦЪРКВАТА да учредява празници и да заповядва пазенето им под заплахата, че се извършва грях, в случай на нарушение.” “рДруерйр

ркрартрерхрирзрирср”р.р рср.р р5р9р

“Ако Библията е единственият водач за христианина, тогава адвентистът от седмия ден е ПРАВ като спазва съботата заедно с евреите... Не е ли СТРАННО, че онези, които правят Библията свой ЕДИНСТВЕН УЧИТЕЛ, са толкова непоследователни, като по този въпрос следват ТРАДИЦИЯТА на католическата църква?” “рКрурттрияр рзрар рвръррррорсрир”р.р рирздр.р р9р1р5р ргр.р,р рср.р р1р7р9р

“Католическата църква преди повече от 1000 години, преди да съществува какъвто и да било протестант промени деня от събота в неделя по силата на своята Божествена мисия.” р “рКрартрорлрирчрерсркрор роргрлрердрарлрор”р.р рсрерптрермврррррир,р р1р8р9р3р ргр.р

“Разбира се, католическата църква претендира, че промяната е нейно дело... И този акт е един БЕЛЕГ на нейния небесен авторитет в религиозните неща.”

рХр.рФр.рТроррмарср,р ркрарнрцрлреррр рнрар
ркрарррдрирнрарлр рГрирброрнрср

“НЕГОВИЯТ ОБРАЗ”

“Решиха, че съботата (неделята) е знак между Бога и човека и нейното почитателно съблюдаване е един БЕЛЕГ на народа, чийто Бог е Йехова.”

р р р р р р р р р р р р р р р рНрарцррорнрарлрнрар
рррерфроррррмрартрорррсркрар ркрорнрврернрцррррар,р рсрерптрермрврррррр
р1р8р8р7р ргр.р

“ЧРЕЗ ТОВА НИЕ СЕ СЪГЛАСЯВАМЕ..., че на такова съблюдаване на съботата (неделята) на областта Колумбия МОЖЕ ДА СЕ ГЛЕДА не само като на ОБРАЗЕЦ ЗА СЪБОТНО СЪБЛЮДАВАНЕ НА ЗАКОНИТЕ НА ЦЯЛА АМЕРИКА, но и като на образец за съботно съблюдаване на законите за ОСТАНАЛИЯ СВЯТ.”

р р р р р р р р р р р р р р рКрррррррррррррррр рсртрерйртрсрмрърнр,р
рсрерптрермрврррррррр,р р1р9р2р7р ргр.р

Ние настояваме за предизвикателството: “Всички трябва да почиват, за да могат всички да почиват.” Ние поддържаме бойния вик: “НИКАКВИ СПЕЦИАЛНИ ПРИВИЛЕГИИ И НИКАКВА СУБСИДИЯ НА СЕДМИЯ ДЕН”. Ако съботните (неделни) закони се нуждаят от поправка за “необходимите дела” на ХХ век, НИЕ ЩЕ ГИ ПРОМЕНИМ И ПРИСПОСОБИМ”.

р р р р р р р р р р р р р р рКрррррррррррррррр рсртрерйртрсрмрърнр,р
рмраррртр,р р1р9р2р7р ргр.р

интересите му. Милионите ѝ причестяващи се от всяка страна на глобуса биват наставлявани да се държат така, сякаш са обвързани с папата в абсолютно верноподаничество. Независимо от националността или управлението в страната им авторитетът на църквата за тях трябва да стои над всичко друго. Дори да дадат някаква клетва за вярност към държавата, все пак по-високо от нея стои обетът към Рим, освобождаващ ги от всяка друга клетва или обещание, неблагоприятни за интересите му. Историята свидетелства за хитрите и постоянни усилия на църквата да се намесва в работите на народите и установила се веднъж, осъществява целите си даже, ако трябва да загинат и князе, и народ. През 1204 г. папа Иннокентий III изтръгна от Петър II, крал на Арагон, следната необикновена клетва: “Аз, Петър, цар на арагонците, изповядвам и обещавам да бъда винаги верен и послушен на моя господар папа Иннокентий, на неговите католически наследници и на римската църква и вярно да пазя царството си в послушание към него, като защитавам католическата вяра и преследвам еретическата поквара” (Джон Даулинг. История на романизма. Кн.5, гл.6, дял 55). Тази мисъл е в съгласие с твърденията относно властта на римския понтиф, “че той има законното право да сваля императори” и “че той може да освобождава поданиците от задължението им за вярност към неправедни владетели” (Мосхайн. Кн.3, XI в., ч. 2, гл.2, отд. 9, заб.17). (Виж и приложението.)

И нека да се запомни, хвалбата на Рим е, че никога не се променя. Принципите на Григорий VIII и Иннокентий III са все още принципи на римокатолическата църква и само ако би имала власт, би ги приложила на практика и сега с такава енергия, както ги прилагаше в миналите столетия. Протестантите малко съзнават какво вършат, когато в делото за възвеличаване на неделята предлагат да се приеме помощта на Рим. Докато са заети с постигането на намеренията си, Рим цели наново да установи своята власт, за да си възвърне загубеното господство. Нека веднъж бъде установен в Съединените щати принципът, че църквата може да използва

или контролира държавната власт; че съблюдаването на религиозните нареждания може да бъде налагано чрез светските закони; накратко - че авторитетът на църква и държава трябва да господства над съвестта - и триумфът на Рим в страната е осигурен.

Божие слово е предупредило за надвисналата опасност; само да не се обърне внимание на това, протестантският свят веднага ще научи какви са всъщност целите на Рим, само че тогава ще бъде твърде късно да се освободи от примките му. Мощта на Рим нараства мълчаливо. Ученията му влияят в законодателните събрания, в църквите и в сърцата на хората. Той гради високи и масивни пострройки, в чиито тайни кътчета ще се повторят неговите предишни преследвания. Крадешком и незабелязано укрепва силите си, за да върви напред към постигане на целите си, когато ще дойде времето да нанесе удара. Всичко, което желае е, да спечели удобна позиция; и това вече му се дава. Скоро ще видим и ще почувстваме какво представлява целта на Рим. Всеки, повярвал и послушал Божието слово, ще си навлече хули и преследване.

36

Предстоящата борба

Още от самото начало на големия спор, започнал в небето, целта на Сатана е да унищожи Божия закон. За да постигне това, той се разбунтува срещу Твореца и, въпреки че бе изхвърлен от небето, продължи борбата на земята. Да измами хората, за да престъпят Божия закон - това е целта му и я преследва неотлъчно. Дали ще бъде постигната чрез пълно премахване на закона или чрез отхвърляне на едно от неговите предписания, резултатът ще бъде еднакъв. Онзи, който наруши "едно нещо", презира целия закон; влиянието и примерът му показват, че подкрепя престъплението и следователно е престъпник; "бива виновен във всичко" (виж Яков 2:10).

В стремежа си да предизвика презрение към Божия закон и да го омаловажи, Сатана е изкривявал доктрините на Библията и така различни заблуди са ставали част от вярата на хиляди, изповядващи, че вярват в писанията. Последният голям конфликт между истината и заблудата е само финалната битка от толкова дълго продължаващия спор върху Божия закон. Точно в тази борба навлизаме сега - битка между човешките закони и предписанията на Йехова, между религията на Библията и религията на басните и традицията.

В момента силите, които ще се обединят в борбата срещу истината и правдата, действат много активно. Божието свято слово, дадено в ръцете ни с цената на толкова страдания и кръв, се цени твърде малко. Днес Библията е достъпна за всички, но малко са онези, които наистина я приемат като водач в живота си. Неверието е придобило застрашителни размери и преобладава не само в светските отношения, но и в църквата. Много хора са стигнали дотам, че отричат учения, които всъщност са стълбовете на християнската вяра. Великите факти на сътворението, на грехопадението, на изкуплението и вечната валидност на Божия закон, както са представени от боговдъхновените писатели, са практически отхвърлени напълно или отчасти от една голяма група хора от така наречения християнски свят. Хиляди, горди със своята мъдрост и независимост, смятат за слабост да вярват в Библията безусловно. Дребнавите възражения срещу Писанието, както и прекаленото му духовно обяснение са за тях доказателства за превъзходство и интелигентност. Но с това обезсилват и пренебрегват най-важните му истини. Много

проповедници проповядват в своите църкви и много професори и учители наставляват студентите си, че Божият закон е променен или недействителен. А онези, които вярват, че изискванията му са все още валидни и че трябва да бъдат буквално изпълнявани, са обект на присмех и презрение.

Като отхвърлят истината, хората отхвърлят всъщност нейния автор. Пренебрегвайки Божия закон, в действителност отричат авторитета на Законодателя. Да се изгради идол от измамни учения и теории може да бъде точно толкова лесно, както да се направи образ на идол от дърво или камък. Сатана представя погрешно Божиите качества и заблуждава хората в представата им за Божия характер. Много от тях на определения за Йехова трон са поставили някой философски идол, а живият Бог така, както е разкрит в Словото, в Христос и в делата на творението, е почитан от малцина. Хиляди хора обожествяват природата, а отричат Бога на природата. Идолопоклонството, макар и в по-различна форма, и днес в християнския свят е толкова реално, колкото и в дните на Илия и в древния Израил. Богът на много смятащи се за умни мъже, философи, поети, политици, богът на рафинираните финансови кръгове, на училища и университети, даже на някои богословски институти не е много по-добър от Ваал - богът слънце на финикийците.

Никоя от приетите от християнския свят заблуди не подрива така дръзко авторитета на Небето, не се противопоставя така пряко на заповедите на разума, няма по-гибелни последици, както съвременната утвърждаваща се доктрина, че Божият закон вече не е задължителен за човека. Всяка страна има своите закони, постановяващи респект и послушание; няма управление, което да съществува без тях. А как можем да си представим, че Творецът на небето и земята няма закон за управляване на съществата, които е създал? Представете си видни държавници да учат публично, че законите, управляващи страната им и защитаващи правата на гражданите не са задължителни, че само ограничават свободите на хората и затова не трябва да бъдат спазвани. Колко време, мислите, че биха останали такива люди на постове си? Но няма незачитането на държавните и националните закони е по-тежко престъпление от пренебрегването на Божествените предписания, съставляващи основата на всяко управление?

Далеч по-логично и приемливо би било държавите да премахнат законите си и да позволят на хората да правят каквото си искат, отколкото Господарят на вселената да обяви Своя закон за недействителен и да остави света без мерило за осъждане на виновните и оправдаване на невинните. Познаваме ли последиците от премахването на Божия закон? Това бе вече експериментирано. Ужасни бяха сцените, разразили се във Франция, когато атеизмът стана главната контролираща сила. Тогава светът видя, че отхвърлянето на Божиите ограничения означава да се приеме властта на най-жестоките тирани. Отстрани ли се единицата мярка за справедливост, се отваря пътят на княза на злото да установи власт над земята.

Навсякъде, където се отхвърлят Божествените предписания, грехът престава да изглежда престъпен и правдата - желана. Отказалите да се подчинят на Божието управление, са напълно негодни да се управляват сами. Чрез вредните им и гибелни учения в сърцата на децата и младежите, неподатливи по природа на контрол, се насажда дух на неподчинение и бунт. И резултатите са: беззаконие и разпуснатост в обществото. Много хора се подиграват с доверчивостта на подчиняващите се на Божиите изисквания и жадно поглъщат измамите на Сатана. Те отпускат юздите на желанията и страстите си и се отдават на грехове, предизвиквали възмездие над езичниците.

Онези, които учат хората да гледат лековато на Божиите заповеди, сеят непо-слушание и жънат непослушание. Отхвърлят ли се наложените от тях

ограничения, съвсем скоро и човешките закони няма да се зачитат. Понеже Бог забранява нечестните постъпки, лъжата и измамата, хората са готови да пренебрегнат Неговите закони, защото пречат на светското им благополучие. Но резултатите ще бъдат такива, каквито не са и очаквали. Ако законът не е задължителен, защо някой трябва да се страхува да го престъпва? Тогава не би била сигурна никаква лична собственост. Хората биха присвоявали насилствено притежанията на ближните си и най-силните биха станали най-богати. Животът не би имал никаква стойност. Брачната клетва не би била вече свещена крепост в защита на семейството. Пожелае ли, имащият власт и сила би отнел с насилие жената на ближния си. И петата заповед би била отхвърлена заедно с четвъртата. Децата не биха се посвенили да отнемат живота на родителите си, ако това би удовлетворило желанието на покварените им сърца. Цивилизованият свят би се превърнал в орда разбойници и убийци, а мирът, спокойствието и щастието биха изчезнали от земята.

Учението, че хората са освободени от послушанието към Божиите изисквания, вече е намалило силата на моралните задължения и е разтворило портите за нахлуване на порой от нечестия. Беззаконие, разпуснатост, поквара ни връхлитат подобно на вълна, помитаща всичко пред себе си. Сатана работи усилено и в семейството. Знамето му се развява дори над християнските домакинства. Там съществува завист, лоши помисли, лицемерие, отчуждение, съперничество, борби, предаване на свято повереното, отдаване на страстите. Цялата система от религиозни принципи и учения, която трябва да образува основата и скелета на обществения живот, изглежда като една клатушкаща се грамада, готова да се срути и превърне в развалини. Най-долните престъпници, хвърлени в тъмница заради престъпленията си, често пъти са ограждани с почести и внимание, като че са постигнали отличие, достойно за завидане. На характера и престъпленията им се дава широка гласност. Пресата публикува възмутителни подробности за човешките пороци и така събужда у други желаниа за извършване на измами, грабежи, убийства. А Сатана ликува от успеха на пъклените си планове. Увлечението по порока, безотговорното отнемане на живот, ужасното нарастване на невъздържанието и нечестие от всякакъв вид и степен, трябва да накарат всички, боящи се от Бога, да се запитат какво биха могли да сторят, за да се спре вълната на злото.

Съдилищата са покварени. Управниците се ръководят от желанието за печалба и любов към чувствени удоволствия. Невъздържанието е замъглило способностите на много хора, така че Сатана почти напълно ги контролира. Юристите стават жертва на поквара, подкупи и измами. Пиянство и разгулен живот, страсти, завист, безчестие от всякакъв вид се ширят сред онези, които прилагат законите. "...правосъдието отстъпи назад и правдата стои далеч; защото истината падна на площада и правотата не може да влезе" (Исая 59:14).

Нечестие и духовната тъмнина, преобладаващи под върховенството на Рим, бяха неизбежен резултат от потъпкването на Свещеното писание. Но къде е причината за широко разпространеното безбожие, за отхвърлянето на Божия закон и за последвалата от това поквара под пълния блясък на евангелската светлина в епохата на религиозна свобода? Днес, когато Сатана не може да властва над света, като отнема Писанието, за да постигне целта си, прибегва до други средства. Унищожаването на доверието в Библията служи на намеренията му точно така, както и унищожаването на самата Библия. Внушава вярването, че Божият закон не е задължителен и кара хората да го престъпват, последиците от което са същите, каквито биха били, ако съвсем не познаваха неговите предписания.

Сега, както и в предишните векове, за да постигне целите си, той работи

чрез църквата. Религиозните общества днес отказват да обърнат внимание на непопулярните истини, ясно изложени в Свещеното писание. Борят се срещу тях и приемат тълкувания и позиции, чрез които са разпръснали надлъж и шир семената на неверието и скептицизма. Придържайки се здраво към папската заблуда за естественото безсмъртие и за запазването на човешкото съзнание след смъртта, те са отхвърлили единствената защита срещу измамите на спиритизма. Учението за вечните мъки е накарало много хора да не вярват в Библията. И когато им се обяснява четвъртата заповед, когато се подчертават изискванията ѝ, се открива, че спазването на седмия ден - съботата, е задължително и като единствен начин да се освободят от задължение, което не желаят да изпълнят, учителите на народа заявяват, че Божият закон вече не е задължителен. Така заедно със съботата отхвърлят и закона. Когато съботната реформа се разпространи, отхвърлянето на Божия закон с цел да се избягнат изискванията на четвъртата заповед ще стане почти всеобщо. Учението на религиозните водачи е открило път към неверието и атеизма, към спиритизма и презрението към Божия свят закон. На тях лежи страшната отговорност за нечестието сред християнския свят.

И въпреки това, тъкмо те поддържат твърдението, че бързо разпространяващата се поквара се дължи до голяма степен на незачитането на така наречената "християнска събота" (както наричат неделата) и че нейното спазване щяло да подобри значително морала на обществото. Това твърдение се шири особено в Америка, където учението за истинската събота е било проповядвано най-силно и най-изчерпателно. Там и въздържателното дело, една от най-известните и важни нравствени реформи, често се свързва с неделното движение. Защитниците му се представят като хора, осъществили най-висшите интереси на обществото, а отказалите да се присъединят към тях биват заклеймявани като врагове на въздържанието и на реформата. Но фактът, че движение, стремящо се да установи една заблуда, е свързано с добро само по себе си дело, не е аргумент в полза на заблудата. Ние можем да замаскираме отровата, като я смесим с много здравословна храна, но така не променяме естеството ѝ. Напротив, тя става още по-опасна, тъй като в този си вид има по-голяма вероятност да бъде погълната незабелязано. Един от хитрите похвати на Сатана е да смесва лъжата с достатъчно истина, за да изглежда правдоподобна и приемлива. Водачите на неделното движение поддържат и се борят за реформи, от които народът наистина се нуждае, и за принципи в хармония с Библията. Но заедно с тях има и едно изискване, което противоречи на Божия закон и Неговите служители не могат да се присъединят. Нищо не може да ги оправдае за това, че премахват Божиите заповеди заради човешки предписания.

Чрез двете големи заблуди - безсмъртието на душата и светостта на неделния ден, Сатана ще подчини народа на измамите си. Докато първата заблуда е основа на спиритизма, втората изразява съгласие с Рим. Протестантите от Съединените щати ще бъдат първите, които ще прострат ръце над пропастта да сграбчат ръката на спиритизма; ще се протегнат над бездната, за да се хванат за римската мощ. И под влиянието на този троен съюз страната ще последва Рим в погазване на правата на съвестта. Тъй като спиритизмът имитира много сполучливо днешното християнство по име, силата му да измамва и впримчва е по-голяма. Самият Сатана се е променил и се е нагодил към съвременния ред на нещата. Той ще се явява с образа и характера на ангел на светлината. Чрез посредничеството на спиритизма ще се вършат чудеса, ще бъдат лекувани болни и извършвани много неопровержими свръхестествени неща. И тъй като духовете ще изповядват вяра в Библията и ще почитат нарежданията на църквата, делото им ще бъде приемано като проява на Божествена сила.

В днешно време разграничителната линия между външно изповядващите

християнството и безбожниците е едва различима. Църковните членове обичат онова, което и светът обича, и са готови да се приобщат към него. Сатана е решил да ги обедини в едно тяло и така да засили делото си, като тласне всички в редиците на спиритизма. Католиците, които се гордеят и хвалят с чудесата и ги смятат за знак на истинската църква, ще бъдат лесно измамани. Измамани ще бъдат и протестантите, отхвърлили щита на истината. И католици, и протестанти, и светски хора ще приемат външната форма на благочестието, без да притежават неговата сила, и ще виждат в обединението едно велико движение за обръщането на света към Бога и водещо до настъпването на дългоочакваното хилядагодишно царство - милениума.

Чрез спиритизма Сатана се явява като благодетел на човечеството, лекуващ болестите и изразител на нова и по-възвишена религия, а в същото време действа като рушител. Неговите изкушения довеждат множествата до гибел. Невъздържанието детронира разума и в резултат следва отдаване на чувствени удоволствия, борби и кръвопролития. Сатана изпитва удоволствие от войната, защото тя възбужда най-лошите и долните страсти на душата, а след това помита във вечността опиянените от кръв и пороци жертви. Целта му е да подстрекава народите да воюват един срещу друг. По този начин отклонява мислите на хората от подготовката им да устоят в Божия ден.

Сатана действа и чрез природните стихии, за да прибере своята жетва от непригответни души. Изучавал е тайните на природната лаборатория и влага цялата си сила да овладее, доколкото Бог позволява, природните елементи. Когато му бе позволено да съсипе Йов, колко бързо бяха пометени и стада, и добитък, и слуги, и къщи, и деца - в миг едно нещастие следваше друго. Бог е, Който закриля Своите творения, обгражда ги срещу злото и ги запазва от властта и силата на унищожителя. Но християнският свят е презрял закона на Йехова. Затова Господ ще осъществи обещанието Си: ще оттегли благословенията от земята и закрилящата грижа от тези, които се бунтуват срещу Неговия закон и учат и принуждават и други да вършат същото. Всички, които не са закриляни особено от Бога, са контролирани от Сатана. Той ще облагодетелства някои, за да постигне собствените си намерения, а други ще обремени с трудности и ще ги принуждава да вярват, че Бог ги изтезава.

Пред човешките чедра се явява като велик лекар, способен да излекува всичките им болести, а в същото време ще предизвиква болести и бедствия дотогава, докато гъсто населени градове бъдат превърнати в развалини и пустини. Точно сега той работи. В нещастни случаи и бедствия по море и суша, в големи пожари, в страхотни урагани и ужасни градушки, в бури, наводнения, циклони, вихрушки, морски приливи и земетресения, на всяко място, под различна форма и по хиляди начини той прилага своята мощ. Покосява зреещото зърно и следват глад и страдание. Заразява смъртоносно въздуха и хиляди загиват от епидемии. Тези действия на Сатана ще стават все по-чести и по-гибелни. Унищожавани ще бъдат както хора, така и животни. "Земята жалее и повяхва... високопоставените... са изнемощели. Земята тоже е осквернена под жителите си, защото пристъпиха законите, незначително повелението, нарушиха вечния завет" (Исаия 24:4, 5).

Големият измамник и тогава ще убеждава, че Божиите служители са предизвикали нещастията. Тази група хора, докарала всъщност негодуванието на Небето, ще обвинява за всички нещастия онези, чието послушание спрямо Божиите заповеди е постоянен упрек срещу тях. Ще се заявява, че някои хора оскърбяват Бога, като нарушават новата събота - неделята, и че точно този грях е причинил бедствията и те няма да престанат, докато не бъдат принудени да се придържат строго към неделята. Всички, които подкрепят изискванията на четвъртата заповед и

с това смушават почитането на неделята, биват смятани за създаващи трудности на народа и пречещи му да си възстанови Божието благоволение и земното благополучие. Така ще се повтори повдиганото в древността обвинение срещу Божия служител, и то по същите причини: “А като видя Илия, Ахав му рече: Ти ли си, смутителю на Израиля? А той отговори: Не смушавам аз Израиля, но ти и твоят бащин дом; защото вие оставихте Господните заповеди и ти последва ваалимите” (3 Царе 18:17, 18). Когато лъжливите обвинения възбудят гнева на хората, поведението им към Божиите посланици ще заприлича много на поведението на отстъпилия Израил към Илия.

Вършешата чудеса сила на спиритизма ще действа върху всички, избрали да бъдат послушни по-скоро на Бога, отколкото на хората. Духове ще заявяват, че са изпратени от Бога да ги убедят в заблудата им и да потвърдят, че законите на страната трябва да се спазват като Божии. Ще оплакват голямото безбожие в света и ще подкрепят проповедта на религиозните учители, че състоянието на морален упадък е причинено от неосвещаването на неделята. Голямо ще бъде негодуванието, което ще се повдигне срещу отказващите да приемат свидетелството им.

Политиката на Сатана спрямо Божия народ в последния конфликт ще бъде същата като в началото, когато започна големия спор в небето. Заявяваше, че се стреми да помогне за укрепването на Божието управление, а всъщност тайно правеше всичко възможно срещу него. И тъкмо делото и целта си приписваше на верните ангели и ги обвиняваше в онова, което вършеше. Същата измамна политика характеризира и историята на римската църква. Тя винаги е изповядвала, че действа като заместничка на Небето, а в същото време се е стремяла да се възвиши над Бога и да промени закона Му. Убиваните при управлението на Рим заради верността си към евангелието биваха обявявани за злодеи, за съюзници на Сатана. Използваха се всички възможни средства, за да бъдат позорени като най-долни престъпници не само в очите на хората, но и в собствените си очи. Така ще бъде и сега. Стремейки се да премахне почитателите на Божия закон, Сатана ще ги обвини за закононарушители, за хора, които безчестят Бога и предизвикват Неговите наказания над света.

Бог никога не насилва волята или съвестта на човека. Сатана, напротив, постоянно прибегва до насилие чрез жестокост, за да спечели онези, които не могат да бъдат съблазнени по друг начин. Чрез страх или насилие се стреми да завладее съвестта и да си осигури уважение и поклонение. За да ги постигне, работи както чрез светските, така и чрез религиозните власти, като ги подбужда да налагат закони в разрез с Божествените.

Почитащите библейската събота ще бъдат оклеветявани като врагове на закона и реда, като хора, които разкъсват моралните ограничения на обществото, причиняват анархия и поквара и предизвикват Божиите наказания върху земята. Принципите, определящи собствената им съвест, ще бъдат обявявани за съпротива, упорство и незначитане на властта. Ще бъдат обвинявани в дейност срещу властите. Отричащите задължителността на Божия закон проповедници, ще проповядват от амвона задължителното подчиняване на гражданските власти като поставени от Бога. Сред законодателите и в съдилищата пазителите на Божиите заповеди ще бъдат представяни лъжливо и осъждани. Думите им ще бъдат изопачавани, подбудите им - тълкувани възможно най-зле.

Когато протестантските църкви отхвърлят ясните аргументи от Писанието, защитаващи Божия закон, ще смълчат принудително християните, чиято вяра не могат да победят чрез доводи от Библията. Макар че затварят очите си за това, сега възприемат поведение, което ще доведе до преследване на отказващите по съвест да вършат деянията на останалия християнски свят

и да признават изискванията на папската събота, т.е. неделята. Сановниците на църквата и държавата ще се съюзят в подкупването, убеждаването или принуждаването на хората да почитат неделята. Божественият авторитет ще бъде заменен с налагане на законови разпоредби. Политическата поквара унищожава любовта към справедливостта и истината. Даже в свободна Америка, за да си осигурят общественото одобрение, управниците и законодателите ще отстъпят пред всеобщото искане за спазване на неделята чрез закон. Свободата на съвестта, коствала такива големи жертви, няма да бъде зачитана повече. В настъпващия съвсем скоро конфликт ще имаме възможност да видим изпълнението на думите на пророка: “Тогава змеят се разяри против жената, та отиде да воюва против останалите от нейното потомство, които пазят Божиите заповеди и държат свидетелството за Исуса” (Откр. 12:17).

37

Нашата единствена защита

“Нека прибегнат при закона и при свидетелството! Ако не говорят според това слово, наистина няма зазоряване за тях” (Исая 8:20). На Божия народ е дадено наставлението Свещеното писание да му бъде защита срещу влиянието на фалшивите учители и срещу измамната сила на духовете на тъмнината. Сатана използва всяка възможна хитрина, за да попречи на хората да получат познание върху Библията, защото ясният ѝ изрази разкриват неговите измами. При всяко съживяване на Божието дело князът на злото започва да действа още по-усилено. Сега полага най-големи усилия за последната борба срещу Христос и последователите Му. Последната голяма измама скоро ще ни се открие. Антихристът ще върши удивителните си дела пред собствените ни очи. Фалшивото ще прилича толкова много на истинското, че ще бъде невъзможно да се разграничат едно от друго, освен чрез Свещеното писание. Чрез свидетелството му трябва да се проверява всяко твърдение и всяко чудо.

Онези, които се стремят да бъдат послушни на Божиите заповеди, ще понесат съпротива и присмех. Те ще могат да устоят единствено с Божията сила. За да издържат предстоящото изпитание, трябва да разбират Божията воля така, както е разкрита в Неговото Слово. Могат да Го почитат, само ако имат правилно разбиране за Божия характер и управление и за Неговите планове и да постъпват в съгласие с тях. Само укрепените с библийските истини умове ще могат да устоят в последния голям конфликт. Всяка душа ще се срещне с решителния въпрос: “Бога ли да слушам повече, или хората?” Решителният час е вече настъпил. Здрав ли стоим на скалата на непроменимото Божие слово? Готови ли сме да защитим твърдо Божиите заповеди и вярата Исусова?

Преди Своето разпятие Спасителят обясни на учениците, че трябва да бъде погубен и да възкръсне от гроба. Там присъстваха и ангели, за да внушат и запечатат думите Му дълбоко в умовете и сърцата. Но учениците очакваха буквалното освобождаване от римско иго и не можеха да понесат мисълта, че Христос, център на всичките им надежди, трябва да претърпи позорна смърт. Думите, които трябваше да помнят, изчезнаха от паметта им и времето на изпитанието ги завари неподготвени. Смъртта Му като че ли никога не им я бе предсказал, сломи напълно надеждите им. За нас пророчествата на бъдещето са също така ясно разкрити. Събитията, свързани с края на благодатното време и с подготовката за времето на скръбта, са ни очертани ясно. Но по-голямата част от хората днес

дълбоко разбират тези важни истини толкова, колкото биха ги разбирали, ако никога не им бяха открити. Сатана бди, за да отклони всяко влияние, което би ги умъдрило, та времето на скръбта да ги завари неподготвени за спасение.

Когато Бог изпраща на хората такива важни предупреждения, прогласявани от летящи посред небето свети ангели, означава, че иска всяко разумно същество да обърне внимание на вестта. Страшните присъди, изречени срещу поклонението на звяра и неговия образ (Откр. 14:9-11), трябва да предизвикат у всички желание за старателно изследване на пророчествата. Така те ще научат какво означава белегът на звяра и как могат да го избягнат. Но повечето запущват ушите си за истината и се обръщат към басните. С поглед към последните дни от човешката история апостол Павел заявява: “Защото ще дойде време, когато няма да търпят здравето учение” (2 Тимотей 4:3). Това време е вече дошло. Множествата не искат библейската истина, защото се противопоставя на греховното, пленено от света сърце; и Сатана им предоставя измамите, които обичат.

Но Бог желае да има на земята народ, поддържащ Библията и само Библията като мерило за всички учения и основа за всяка реформа. Мненията на учени мъже, заключенията на науката, вярванията на църковните събори, многобройни и различни като църквите, които представляват, гласът на мнозинството - нито едно от тях не трябва да се взима като доказателство за или против коя да е точка от религиозната вяра. Преди да приемем някое учение или предписание трябва да го потвърдим с ясното: “Така казва Господ”.

Сатана постоянно се стреми да насочва вниманието към човека вместо към Бога. Той подвежда хората да гледат на епископи, пастири, професори по богословие като на свои духовни водачи, вместо да изследват Писанието, за да узнаят дълга си. Завладява умовете на водачите и така влияе на множествата.

Когато Христос дойде на земята да говори думи на живот, хората Го слушаха с жар и много от тях, дори от свещениците и управниците, повярваха в Него. Но водачите на свещеничеството и на нацията бяха решили да отблъснат и да осъдят ученията Му. Въпреки че в старанията си не успяха да намерят обвинения срещу Него, въпреки че не можаха да не се почувстват повлияни от Божествената мощ и мъдрост на словото Му, останаха оковани от предразсъдъците. Отхвърлиха най-ясното доказателство за делото Му на Месия, да не би да бъдат принудени да станат Негови ученици. Противниците на Исус бяха хора, които народът бе поучаван да почита още от детинство и на чийто авторитет бе навикнал да се прекланя безусловно. “Защо - питаха - нашите управници и учени книжници не вярват в Исус? Благочестивите мъже не биха ли Го приели, ако наистина е Христос?” Точно влиянието на тези учители бе причина еврейската нация да отхвърли своя Изкупител.

Духът, който движеше свещениците и управниците, се проявява и днес в мнозина, гордеещи се с благочестието си. Те отказват да изследват свидетелството на Писанието за особените и специални истини на днешното време. Посочват своята многочисленост, богатство и популярност и се отнасят с пренебрежение към защитниците на истината, защото са малко на брой, бедни и непопулярни, с вяра, отделяща ги от света.

Христос предвиждаше, че неподобаващото присвояване на авторитет от страна на книжниците и фарисеите няма да престане с разпръсването на евреите. Той имаше пророчески поглед върху възвишаването на човешкия авторитет за покоряване на съвестта, станало ужасно проклятие за църквата през всички векове. И страшните Му присъди над книжниците и фарисеите, и предупрежденията Му към народа да не следва слепите водачи бяха записани в Писанието като едно напомняне и увещание за бъдещите поколения.

Римокатолическата църква ограничава правото на тълкуване на Писанията само за духовенството. С твърдението, че духовниците били единствените, компетентни да обясняват Божието слово, тя лишава обикновените хора от Библията. Макар че с Реформацията Свещеното писание стана достъпно за всички, все пак принципът, поддържан от Рим, пречи на много хора от протестантските църкви лично да изучават и изследват Библията. Поучавани са да приемат ученията ѝ според тълкуването на църквата. Ето защо има хиляди хора, които не се осмеляват да приемат каквато и да е истина, колкото и ясно да е открита в Писанията, щом противоречи на вероизповеданието им или на установените от църквата учения.

Въпреки че Библията е изпълнена с предупреждения срещу фалшиви учители, все пак има много хора, готови да поверят душите си на грижата на духовенството. Днес хиляди изповядват, че са религиозни, но не могат да посочат никакво друго основание за вярата си, освен че така са били научени от своите религиозни водачи. Те не обръщат почти никакво внимание на ученията на Спасителя и се доверяват неограничено на думите на проповедниците. Но дали проповедниците

са непогрешими? Как да поверим душите си на ръководството им, ако не сме сигурни от Божието слово, че са носители на светлина? Липсата на кураж да се отклонят от утъпкания път на света кара много хора да следват стъпките на учени мъже; и като не желаят да подложат себе си на преценка, биват безнадеждно задържани във веригите на заблудата. Виждат, че истината за съответното време е ясно изложена в Библията, и чувстват, че силата на Светия Дух придружава прогласяването ѝ. Въпреки това позволяват на духовенството да ги отклонява от светлината. Макар разумът и съвестта им да са убедени, тези заслепени души не смеят да мислят по-различно от проповедника и така заради неверието, гордостта и предрасъдъците на други жертват участта и вечните си интереси.

Много са начините, с които Сатана чрез човешко влияние обвързва пленниците си. Той си осигурява цели множества, подчинявайки ги чрез копринените нишки на обич и привързаност на хора, неприятели на Христовия кръст. Каквато и да е връзката - родители, деца, съпрузи или приятели - резултатът е един: противниците на истината завладяват с мощта си съвестта и държаните във властта им души нямат достатъчно кураж или независимост да послушат гласа на дълга.

Истината и почитането на Бога са неотделими едно от друго. Щом имаме Библията в ръка, не е възможно да почитаме Бога с погрешни възгледи. Много хора твърдят, че няма значение в какво вярва човек, стига животът му да е праведен. Но животът се оформя от вярата. Ако истината е на разположение, а ние пренебрегваме възможността да я чуем и видим, всъщност я отхвърляме; предпочитаме да изберем тъмнината пред светлината.

“Има път, който се вижда прав на човека. Но краят му е пътища към смърт” (Пр. 16:25). Незнанието не е извинение за заблудата или греха, ако са налице възможности да узнае Божията воля. Човек пътува и стига до място, където пътят се разклонява в няколко посоки, а на табелка е посочено накъде води всяка от тях. Ако не прочете указанията и тръгне по път, който му изглежда прав, то колкото и искрен да е, съществува вероятността да се озове на погрешен.

Бог ни е дал Своето Слово, за да се запознаем с Неговите учения и да разберем какво изисква от нас. Когато законникът дойде при Исус с въпроса: “...какво да сторя, за да наследя вечен живот?”, Спасителят го насочи към писанията, и му каза: “Какво е писано в закона, как четеш?” Незнанието не може да извини нито млад, нито стар, нито да ги освободи от наказанието - последица от престъпването на Божия закон. Защото са имали в ръцете си пълното и точно представяне на закона и неговите принципи и изисквания. Не е достатъчно да имаме само добри намерения,

не е достатъчно само да правим онова, което даден човек смята, или проповедникът казва, че е право. Спасението на душата е съдбоносен въпрос и затова всеки сам трябва да изследва Писанията. Колкото и твърдо да е неговото убеждение, колкото и силно да вярва, че проповедникът познава истината - това не е сигурна основа. Той притежава пътна карта, която посочва всяко погрешно отклонение в пътуването му към небето и не се налага сам да гадае.

Първият и най-висш дълг на всяко разумно същество е да научи от Писанията що е истина, да живее в получената светлина и подтиква и други да следват примера му. Библията трябва да изучаваме старателно ден след ден, като внимателно преценяваме всяка мисъл и сравняваме текст с текст. Сами с Божествена помощ трябва да оформяме мненията си, защото сами ще отговаряме пред Бога.

Учени мъже са примесвали със съмнение и тъмнина и най-ясно разкритите в Библията истини. С претенцията си за голяма мъдрост учат, че Свещените писания имат тайнствено, духовно значение, което не може да се разбере ясно поради използвания език. Те са фалшиви учители. Точно за такава група хора Исус заявява: “Не за това ли се заблуждавате, понеже не знаете писанията нито Божиата сила?” (Марко 12:24). Езикът на Библията трябва да се обяснява според явното му значение, освен ако е употребен символ или образ. Христос е дал обещанието: “Ако иска някой да върши Неговата воля, ще познае... учението...” (Йоан 7:17). О, ако хората биха поискали да приемат Библията така, както гласи, ако нямаше лъжливи учители, подвеждащи, заблуждаващи и объркващи умовете им, тогава би се извършило дело, което ще зарадва ангелите и ще доведе в Христовата кошара хиляди и хиляди, бродещи сега в заблуда и мрак.

При изучаването на Библията трябва да напъваме всичките си умствени сили, да мобилизираме целия си разум, за да схванем дълбоките Божии неща, доколкото е възможно това за смъртни същества. И все пак не трябва да забравяме, че предразположеността към ръководство и поучаване, както и покорният дух на дете - това е истинското чувство при изучаване на Библията. Трудните места в нея никога не могат да бъдат овладени с методите за преодоляване на философските проблеми. Не трябва да се залавяме за изучаване на Библията със самоувереността, с каквато много хора пристъпват към овладяването на науката, а с молитва и с искрено доверие в Бога, с чувство на зависимост от Него, както и с искрено желание да научим волята Му. Трябва да пристъпваме със смирен и възприемчив дух и с желанието да бъдем поучавани, за да получим познание от великия Аз Съм. Иначе зли ангели ще помрачат умовете ни, ще вкоравят сърцата ни и истината няма да ни направи никакво впечатление.

Много части от Писанието, обявени от учени мъже за тайна или отминавани като маловажни, са пълни с утеха и съвет за учениците в Христовото училище. Много богослови не разбират твърде ясно Божието слово, защото си затварят очите за истините, които не желаят да прилагат в живота си. Библейските истини се разбират не толкова с интелект, необходим при изследването, колкото с искреността на порива, със сериозния копнеж за правда.

Библията не трябва да се изучава без молитва. Единствен Светият Дух може да ни предразположи да почувстваме важността на лесните за разбиране неща и да ни предпази от изопачаване на трудните за разбиране истини. Службата на небесните ангели се състои точно в това - сърцето да бъде подготвено така, че да разбере, да бъде очаровано от красотата на Божието слово, да бъде поучено от предупрежденията или укрепено от обещанията му. Молбата на псалмопевица: “Отвори очите ми, за да гледам чудесни неща в Твоя закон”, трябва да стане и наша. Изкушенията често изглеждат непобедими, защото сме занемарили молитвата и изучаването на Библията и не можем веднага да си спомним Божиите обещания и да

посрещнем Сатана с Библейските оръжия. Желаетите да бъдат научени на Божествените неща са обкръжени от ангели и във време на голяма нужда те ще им припомнят точно истините, от които се нуждаят. Така, “когато врагът нападне като река, духът Господен ще издигне знаме над него” (Исаия 59:19, стар превод).

Исус обеща на учениците Си: “А Утешителят, Светият Дух, Когото Отец ще изпрати в Мое име, Той ще ви научи на всичко и ще ви напомни всичко, което Съм ви казал” (Йоан 14:26). Но ученията на Христос трябва предварително да са складирани в ума, та Светият Дух да ги припомни във време на опасност. “В сърцето си упазих Твоето Слово - каза Давид, - за да не Ти съгрешавам” (Пс. 119:11).

Всички, които ценят вечните си интереси, трябва да бъдат будни за съмнението и скептицизма. Ще бъдат нападнати самите стълбове на истината. Невъзможно е да останем незасегнати от подигравките, сарказма и извъртанятия, от опасните, коварни и гибелни учения на съвременното неверие. Сатана приспособява изкушенията си към всички класи. Необразованите напада с подигравки, присмех, жлъчни забележки, а образованите - с научни възражения и философски доводи и разсъждения. Всичките атаки са добре измислени и планирани и имат за цел да възбудят недоверие или презрение към Писанията. Даже младежта, която има толкова малък опит, се осмелява да хвърля съмнение върху основните принципи на християнството. Младежкото неверие влияе, колкото и повърхностно да е. Много хора биват подвеждани да се подиграват на вярата на бащите си и да оскърбяват Духа на благодатта (Евреи 10:29). Животът на много хора, обещаващ да бъде чест за Бога и благословение за света, е бивал съсипван от отровата на неверието. Всички, които се доверяват на самохвалните заключения на човешкия разум, и си въобразяват, че могат да обясняват Божествените тайни, които смятат че могат да стигнат до истината без подкрепата на Божествената мъдрост, се оплитат в примките на Сатана.

Живеем в най-тържественния период от историята на света. Участва на лутащите се човешки маси, населяващи земята, е пред непосредствено разрешение. Нашето бъдещо благополучие, а и спасението на другите, зависят от посоката, в която вървим сега. Имаме нужда да бъдем водени от Духа на истината. Всеки последовател на Христос трябва сериозно да се запита: “Господи, какво искаш да направя?” Имаме нужда да се смиряваме пред Господа с пост и молитва и да разсъждаваме много върху Неговото Слово, особено върху сцените на съда. Сега трябва да търсим по-дълбока и по-жива връзка с Божествените неща. Нямаме нито миг за губене. Около нас се развиват събития от най-голяма важност; намираме се на омагьосана от Сатана почва. Не спете, Божии стражи; врагът бди отблизо, готов във всеки момент да скочи върху вас и да ви направи своя плячка, ако се отпуснете и задремете.

Много хора се мамят по отношение на истинското си състояние пред Бога. Те са доволни, че не вършат лоши неща, а забравят, че Бог изисква от тях добри и благородни дела, които не са извършили. Не е достатъчно само, че са дървета в Божията градина. Трябва да отговарят на Неговите изисквания и да дават плод. Отговорни са за доброто, което са пропуснали, но биха могли да извършат чрез Неговата подкрепяща благодат. В книгите на небето са отбелязани като хора, само обременяващи земята. И все пак, случаите даже и на такива хора не са напълно безнадеждни. Сърцето на дълготърпеливата Любов все още се застъпва за онези, които не са обръщали внимание на Божията милост и благодат. “Затова казва: Стани ти, който спиш, и възкръсни от мъртвите, и ще те осветли Христос. И тъй, внимавайте добре как се обхождате..., като изкупвате благовремието, защото дните са лоши” (Еф. 5:14-16).

Когато дойде времето на изпитанието, ще се открият всички направени

Божие слово правило в живота си. През лятото няма забележима разлика между вечно зелените дървета и другите; но когато настъпят зимните бури, вечно зелените си остават непроменени, докато другите смъкват листната си украса.

Така и християнинът по име с неискрено сърце не се различава на вид от истинския християнин, но точно пред нас е времето, когато разликата ще се открие. Нека само се появи съпротива, нека фанатизмът, тесногърдието и нетърпимостта отново вземат надмощие, нека се развихри преследване - и полусърдечните и лицемерните ще се разколебаят и ще отстъпят от вярата си; истинският християнин обаче ще застане и ще устои твърд като скала, с по-силна вяра и с по-светла надежда, отколкото в дните на благополучието.

Псалмистът казва: “По-разумен съм..., защото се поучавам от Твоите свидетелства... Чрез твоите правила станах разумен; затова мразя всеки лъжлив път” (Пс. 119:99, 104).

“Блажен оня човек, който е намерил мъдрост...” ...”ще бъде като дърво, насадено при вода, което разпростира корените си при потока, и няма да се бои, когато настане пекът, но листът му ще се зеленее и не ще има грижа в година на бездъждие, нито ще престане да дава плод” (Пр. 3:13; Еремия 17:8).

38

Последното предупреждение

“След това видях друг ангел, който слизаше от небето, имайки голяма власт; и земята се просвети от неговата слава. Той извика със силен глас, казвайки: Падна, падна великият Вавилон и стана жилище на бесовете..., свърталище на всякаква нечиста и омразна птица... И чух друг глас от небето, който казваше: Излезте от нея, люде мои, за да не участвате в греховете ѝ и да не споделите язвите ѝ” (Откр. 18:1, 2, 4). Този текст посочва време в бъдещето, когато вестта на втория ангел за падането на Вавилон от Откровение 14 глава, стих 8 ще се повтори. Допълнена е

с новината за покварите, навлезли в различните организации, съставляващи Вавилон, откак вестта бе дадена за първи път през лятото на 1844 година. Тук е описано едно ужасно състояние на религиозния свят. С всяко отхвърляне на истината умовете на хората се помрачават все повече и повече и сърцата им стават все по-корави, докато се окопаят здраво в дързостта на неверието. В противовес на Божиите предупреждения те продължават да потъпкват едно от предписанията на декалога, докато започнат да преследват спазващите го свято.

Неуважението и презрението към Словото и народа Му е всъщност неуважение и презрение към Христос. Когато спиритизмът навлезе в църквите, ограниченията, наложени на плътското сърце, ще паднат и изповядването на религията ще

се окаже само покривало за прикриване на най-ниски грехове и нечестия. Вярата

в спиритическите откровения отваря врата за съблазни, дяволските учения и влиянието на злите ангели ще се почувства в църквата.

За Вавилон, по времето когато е представено това пророчество, е заявено: “...греховете ѝ стигнаха дори до небето и Бог си спомни

нейните неправди” (Откр. 18:5). “Тя” е препълнила мярката на вината си и скоро ще бъде унищожена. Но Бог все още има народ във Вавилон. Преди наказанията Неговите верни ще бъдат призвани да излязат, “за да не участвате в греховете ѝ - както обяснява Той - и да не споделяте язвите ѝ”. Затова и движението, символизирано от ангела, е представено като идващо от небето и осветяващо цялата земя със славата си, възвестяващо със силен глас греховете на Вавилон. Вестта на ангела е съпроводена с гласа: “Излезте от нея, люде мои...” Тези съобщения, заедно с третата ангелска вест са последното предупреждение за жителите на земята. Ужасен е изходът, до който ще бъде доведен светът. Силите на земята, обединяващи се за война срещу Божиите заповеди, ще издадат указ “богати и сиромаси, свободни и роби” (Откр. 13:16) да се съобразяват с обичаите на църквата, като празнуват фалшивата събота. Гражданските власти ще наложат наказания на отказалите да отстъпят и в края на краищата ще се обяви, че заслужават смърт. От друга страна Божият закон изисква спазването на почивния ден на Твореца и заплашва с Божия гняв всички непослушни.

След като въпросът му е бил така изяснен, всеки, погазил Божия закон, за да послуша човешко постановление, получава белега на звяра; приема знака за

вярност към силата, на която избира да бъде покорен, вместо на Бога.

Предупреждението от небето е: “Ако някой се поклони на звяра и на неговия образ и приеме белег на челото си или на ръката си, той ще пие от виното на Божия гняв, което е приготвено чисто в чашата на гнева Му” (Откр. 14:9,10)

Но нито един човек няма да понесе Божията ярост, докато истината не бъде представена пред ума и съвестта му и той не я отхвърли. Има много хора, които никога не са имали случая да чуят специалните истини за това време. Задължителността за спазване на четвъртата заповед никога не им е била представена в истинската ѝ светлина. Този, Който чете във всяко сърце и изпитва всяка подбуда, няма да изостави в изхода на борбата никой, желаещ да разбере истината. Заповедта не трябва да бъде натрапена на народа. Всеки трябва да получи достатъчно разбиране, за да е способен да реши разумно.

Съботата ще бъде големият изпит за вярност, защото тя е оспорваната точка от истината. В това изпитание ще бъде теглена разграничителна линия между хората, които служат на Бога и които не Му служат. Докато спазването на фалшивата събота в съгласие със законите на държавата, но в противоречие с четвъртата заповед ще бъде признание за вярност към враждебна на Бога сила, пазенето на истинската събота с послушание на Божия закон, ще бъде доказателство за вярност към Твореца. Докато едни ще се подчинят на земни авторитети и ще приемат белега на звяра, други ще изберат Божествения авторитет и ще приемат Божия печат.

Някога представящите истините на третата ангелска вест често бяха смятани за хора, внушаващи страх. Предсказанията им за надмощие на религиозната нетърпимост в Съединените щати, че църква и държава ще се обединят в преследването на пазителите на Божиите заповеди се окачествяваха като неоснователни и абсурдни. Заявяваше се самонадеяно, че тази страна никога няма да се промени и ще остане завинаги защитник на религиозната свобода. Но когато въпросът за неделята бъде повдигнат навсякъде, тогава ще се види, че събитията, в които толкова дълго са се съмнявали и даже изобщо не са вярвали, приближава, че то е очертано от третата ангелска вест и не би могло да се яви преди това.

На всяко поколение Бог е изпращал Своите служители да изобличават греха както в света, така и в църквата. Но хората желаят да им се говорят успокоителни неща, а чистата и неподправена истина не се приема. Много реформатори са започвали делото си с решението да бъдат твърде

внимателни, когато изобличават греховете на църквата и на нацията. Надявали са се, че чрез примера на чист християнски живот ще могат да върнат народа обратно към библейските учения. Божият Дух обаче ги е завладявал, както стана с Илия и го накара да изобличи греховете на безбожния цар и на отклонилия се от Бога народ. Те не са могли да се въздържат да не проповядват ясните учения на Библията, даже и онези, които никак не им се е искало да проповядват. Бивали са подтикнати ревностно да възвестяват истината и опасността, застрашаваща душата. Изричали са без страх от последствията дадените от Господа слова и народът е бил принуден да чуе предупреждението.

По този начин ще бъде разгласена и третата ангелска вест. Когато дойде времето да бъде проповядвана с най-голяма сила, Господ ще действа чрез скромни средства и ще ръководи умовете на посветените в служба Нему. Работниците ще бъдат подготвени по-скоро чрез помазването на Неговия Дух, отколкото чрез обучение в литературни институти. Хора на вярата и молитвата ще бъдат подбудени да излязат и със свята жар да възвестяват словата на Бога. Греховете на Вавилон ще бъдат разкрити ясно. Страшните последици от налагането чрез властта на църковни обичаи, нахлуването на спиритизма, тайното, но бързо разрастване на папската власт - всичко това ще бъде разбулено. Тържествените предупреждения ще разтърсят народа. Хиляди и хиляди ще слушат думи, които никога не са чували преди. С почуда ще разберат, че Вавилон е падналата поради заблудите и греховете си църква, паднала, защото е отхвърлила изпратената от небето истина. И когато се обърнат към дотогавашните си учители с жадния въпрос, дали се свидетелства истината, те ще им излагат басни, за да успокоят страховете им и да приспят пробудената съвест. Много хора обаче ще откажат да се задоволят с голия авторитет на човеци и ще изискват ясното: "Така казва Господ". Тогава официалните проповедници, като фарисеите в миналото, изпълнени с ярост срещу оспорването на авторитета им, ще осъдят вестта като идваща от Сатана и ще подбуждат обичащите греха множества да клеветят и преследват вестителите.

Когато борбата се разпространи в нови области и умовете на хората бъдат насочени към потъпкания Божи закон, Сатана ще започне усилено да действа. Силата на вестта само ще вбеси противопоставящите ѝ се. Духовенството ще се опита с почти свръхчовешки усилия да не допусне светлината, да не би тя да освети неговото стадо. С всяко средство, което имат на разположение, духовниците ще се опитват да заглушат разискването върху тези жизнено важни въпроси. Църквата ще призове силната ръка на държавната власт. Католици и протестанти ще се обединят. Когато движението за принудителното налагане на неделята стане по-смело и решително, законът ще бъде призован да се намеси срещу пазещите запо-ведите. Те ще бъдат заплашвани с глоби и затвор, на някои ще се предлагат високи постове, на други - награди и привилегии, като примамки за отказване от вярата. Но твърдят им отговор ще гласи: "Докажете нашата заблуда от Божието слово!" - същия апел, който и Лутер отправяше при подобни обстоятелства. Изправените пред съд ще защитават истината със силни и ясни доказателства, така че и някои от слушателите там ще вземат решението да пазят Божиите заповеди. По този начин светлината ще огрее хиляди, които иначе не биха узнали нищо за нея.

Да си послушен на Божието слово по съвест, ще бъде смятано за бунт и упорство. Заслепени от Сатана родители ще се отнасят с насилие и жестокост към вярващото си дете; господари или господарки ще угнетяват пазещите заповедите служители. Любовта ще охладнее; деца ще бъдат лишавани от наследство и изпъждани от дома. Ще се изпълнят буквално думите на апостол Павел: "Но и всички, които искат да живеят благочестиво в Христа Исуса, ще бъдат гонени" (2 Тимотей 3:12). Тъй като защитниците на истината ще отказват да почитат неделята като

събота, някои от тях ще бъдат хвърлени в тъмница, други - заточени, трети - третирани като роби. От гледна точка на човешкия разум всичко това сега изглежда невъзможно. Но когато обуздаващата сила на Светия Дух се оттегли от хората и те бъдат оставени изцяло под контрола на Сатана - враг на Божествените предписания, тогава ще се разразят странни неща. Сърцето може да бъде много жестоко, щом се отдръпне от него страхът Божи и Божията любов.

Когато бурята наближи, една голяма група хора, изповядвали, че вярват в третата ангелска вест, но неосветени чрез послушание към истината, ще се откажат и ще се присъединят към редиците на противниците. Чрез уеднаквяването си със света и участието в неговия дух ще са стигнали дотам да виждат нещата почти в същата светлина; и когато изпитанието дойде, ще са вече готови да изберат леката, общоприетата страна. Талантливи и с приятна външност хора, радвали се някога на истината, сега ще вложат силите си да измамват и заблуждават души. Те ще станат най-жестоките врагове на предишните си братя. Когато пазителите на съботата бъдат изправени пред съдилищата, за да отговорят за своята вяра, отстъпилите от истината ще бъдат най-дейните оръдия на Сатана, които ще ги клеветят и обвиняват и чрез лукави доноси ще подстрекават властите срещу тях.

В това време на преследване ще бъде изпитана вярата на Божиите служители. Те разгласяват предупреждението, като се съобразяват само с Бога и Неговото Слово. Божият Дух движи сърцата им и ги принуждава да говорят. Подбудени от свято усърдие и с мощно действащата в тях Божия сила, изпълняват задълженията си, без да държат сметка за последиците от проповядването на Господното слово. Не мислят за земните си интереси, нито пък се стремят да запазят името или живота си. И все пак, когато бурята на съпротивата и обвиненията ги връхлети, надвити от уплаха, ще извикат: "Ако бяхме предвидили последиците от думите си, щяхме да си мълчим". Те са притиснати отвсякъде с трудности. Сатана ги напада със страхотни изкушения. Делото, което са предприели, изглежда далеч надминава възможностите и силите им да го довършат. Заплашват ги, че ще ги погубят. Ентузиазмът, въодушевявал ги до този момент, изчезва; и въпреки всичко, не могат да се върнат назад. Тогава, съзнавайки пълната си безпомощност, се обръщат към Всемогъщия за сила. Спомнят си, че изприказваните слова не са били техни, а на Този, Който им е заповядал да съобщят предупреждението. Бог бе посял истината в сърцата им и те не можеха да не я прогласят.

Същите изпитания бяха преживели и Божиите мъже през миналите векове. Уиклиф, Хус, Лутер, Тиндейл, Бакстър, Уеслей. Те настояваха всяко учение да бъде проверявано чрез Библията и заявяваха, че ще се отрекат от всичко, което тя осъжда. Преследването срещу тях избухна с неумолима ярост; и въпреки това не престанаха да възвестяват истината. Всеки един от различните периоди в историята на църквата се е отличавал с откриването на някоя конкретна истина, отговаряща на нуждите на Божия народ за момента. Новата истина си е проправяла

път сред омраза и съпротива; благословените с нейната светлина са били силно изкушавани и изпитвани. В критични моменти Господ винаги дава на народа Си някоя конкретна истина. Кой се осмелява да не я разгласи? Заповядва на служителите Си да представят на света последната покана на милост. И те не могат да мълчат, освен с риск да загубят душите си. Трябва да изпълнят своя дълг, а последиците да оставят на Бога.

Когато се надигне още по-жестоката и силна съпротива, Божиите служители отново са разтревожени и объркани; защото си мислят, че те са предизвикали кризата. Но съвестта и Словото Божие ги уверяват, че поведението им е правилно; и въпреки че изпитанията продължават, са подкрепени, за да ги понесат. Борбата става все по-тежка и по-остра, но

вярата и куражът им нарастват. Свидетелството им е: “Не смеем да фалшифицираме Божието слово, като разделяме Неговия свят закон и наричаме едната част важна, а другата неважна, за да си спечелим благоволенieto на света. Господ, Комуто служим, е в състояние да ни избави. Христос е победил силите на земята; трябва ли сега да се страхуваме от един вече победен свят?”

Преследването в различните му форми е развитие на един принцип, който ще съществува, докато Сатана съществува и докато християнството притежава жизнена сила. Никой човек не може да служи на Бога, без да предизвика съпротивата на множествата на мрака. Зли ангели, обезпокоени, че неговото влияние би могло да изтръгне плячката от ръцете им, ще го нападат. Лоши хора, почувствали се изобличени от примера му, ще се обединят с тях в стремежа си да го отделият от Бога чрез примамливи изкушения. Ако не успеят с тези средства, ще употребят насилие, за да принудят съвестта.

Но докато Исус се застъпва за човека в небесното святилище, обуздаващото влияние на Светия Дух ще се чувства както върху управниците, така и върху народа. Той все още контролира законите на страната. Без тях състоянието на света би било много по-лошо. Докато много от християнските водители са активни оръдия на Сатана, Бог Си има свои проводници измежду водителите на нацията. Врагът подбужда свои служители да планират мерки, които силно да спъват Божието дело, но боящи се от Господа държавници, повлиявани от свети ангели, се противопоставят на намеренията им с необорими аргументи. Така няколко души ще задържат мощния поток на злото. Съпротивлението на неприятелите на истината ще бъде обуздавано, за да може третата ангелска вест да осъществи делото си. Последното предупреждение ще привлече вниманието на ръководните личности, действащи чрез Господа, и някои от тях ще го приемат и ще се присъединят към Божия народ през времето на скръбта.

Ангелът, който се присъединява към разгласяването на третата ангелска вест, осветява цялата земя със славата си. Тук е предсказано действие с всесветско разпространение и с необикновена мощ. Адвентното движение от 1840-1844 година бе славно изявление на Божията сила; първата ангелска вест бе занесена до всяка мисионерска станция по света, а в някои страни съществуваше най-големият религиозен интерес, какъвто можеше да се види от времето на Реформацията през шестнадесети век. Но всичко това ще бъде далеч по-слабо от мощното движение, което ще се развие като последица от последното предупреждение на третия ангел.

Делото ще бъде подобно на онова в деня на Петдесетницата. Както при изливането на “ранния дъжд” в началото на разпространението на евангелието Светият Дух бе помогнал за поникването на скъпоценното семе, така и при приключването ще дойде “късният дъжд”, за да подпомогне узряването на жетвата. “Нека познаем Господа, нека следваме да Го познаваме; Той ще се появи сигурно както зората и ще дойде при нас както дъжда, както пролетния дъжд, който пои земята” (Осия 6:3). “Радвайте се, прочее, и вие, сионовци чада, и веселете се в Господа, вашия Бог, защото ви дава есенен дъжд със справедлива мярка и ви наваля дъжд - есенен и пролетен...” (Йоил 2:23). “И в последните дни, казва Бог, ще излея от Духа Си на всяка твар... И всеки, който призове името Господне, ще се спаси” (Деяния 2:17, 21).

Великото дело на евангелието няма да приключи с по-слабо изявление на Божията мощ от това в началото. Пророчествата, изпълнили се при изливането на ранния дъжд, за да се открие евангелието за света, трябва да се повторят чрез късния дъжд, когато ще се приключи делото на евангелската вест. Това са “освежителните времена”, към които с пророчески поглед гледаше апостол Павел, когато каза: “Затова покаяйте се и обърнете се, за да се заличат греховете ви, та да дойдат

освежителни времена от лицето на Господа, и Той да ви изпрати определения за вас Христа Исуса” (Деяния 3:19, 20).

Божии служители, с лица, огрени и сияещи от свято посвещение, ще бързат от място на място, за да разгласяват вестта от небето. Чрез хиляди гласове по цялата земя ще бъде разнесено предупреждението. Чудеса ще се вършат, болни ще бъдат излекувани и знамения и свръхестествени явления ще следват стъпките на вярващите. Сатана също ще върши чудеса, но лъжливи, даже ще постигне огън да пада от небето пред очите на хората (Откр. 13:13).

Вестта ще бъде разпространявана не толкова чрез привеждане на аргументи, колкото чрез дълбокото убеждение, изработвано от Светия Дух. Аргументите и доказателствата са били вече представени. Семето е било посято и сега ще пониква и ще дава плод. Печатните материали, разпространени чрез мисионските работници, вече са оказали своето влияние. И все пак на много хора, чиито умове са били пленени от истината и тя им е направила силно впечатление, им е било пречено да я разберат или да ѝ се отдадат напълно. Сега обаче лъчите на светлината проникват навсякъде, истината се вижда в цялата ѝ яснота и искрените Божии чеда разкъсват задържалите ги досега връзки. Безсилни са да ги спрат семейни или църковни отношения. Истината е по-скъпа от всичко друго. Въпреки обединеното действие на силите и оръдията срещу истината, голям е броят на хората, застанали на страната на Господа.

39

“Време на скръб”

“И в онова време ще се повдигне Михаил великият княз, стоящият откъм синовете на твоите люде; и ще бъде време на скръб, каквато никога не е бивала, откакто е народ станал до онова време; и в онова време ще се отърват твоите люде, всеки, който се намери писан в книгата” (Даниил 12:1 - ЦП.).

Когато третата ангелска вест приключи, благодатта не се застъпва повече за виновните жители на земята. Божият народ е свършил делото си. Получил е “късния дъжд”, “освежителните времена от лицето на Господа” и е подготвен за часа на изпитанието, който е точно пред него. Ангели забързано летят между земята и небето. Един ангел, завръщай се от земята, съобщава, че е приключил делото си; последната проба над света е направена и верните на Божествените предписания са получили “печата на Живия Бог”. Тогава Исус преустановява ходатайствената служба в небесното светилище. Вдига ръце и казва с висок глас: “Свърши се!”. Цялото множество ангели свалят короните си, когато обявява тържествено: “Който е нечист, нека бъде и занапред нечист; и праведният нека върши и занапред правда, и светият нека бъде и занапред свят” (Откр. 22:11). Всеки случай е разгледан и решен за живот или за смърт. Христос е извършил изкуплението на Своя народ и е заличил греховете му. Броят на поданиците Му е попълнен; “царството и владичеството и величието на царствата, които са под цялото небе”, скоро ще бъдат дадени на наследниците на спасението и Исус ще царува като Цар на царете и Господ на господарите.

Когато Исус напуска светилището, тъмнина покрива жителите на земята. През това ужасно време праведните трябва да живеят без застъпник пред очите на един свят Бог. Силата, задържала досега влиянието на Сатана над непокаяните, е отстранена и злият ги завладява окончателно. Божието дълготърпение е свършило. Светът е отблъснал Неговата милост, пренебрегнал е Неговата любов и е потъпкал закона Му. Неправедните са

преминали границите на своето благодатно време; Божият Дух, на Когото постоянно са се съпротивлявали, най-после се е оттеглил от тях. Незакриляни повече от Божествената благодат, те са без защита пред лукавия враг. Тогава Сатана ще тласне жителите на земята в последна голяма скръб. Когато Божиите ангели спрат да обуздават свирепите ветрове на човешките страсти, всички елементи на борба ще бъдат пуснати на свобода. Целият свят ще бъде въввлечен в гибел, много по-страшна от сполетялата древния Ерусалим.

Един-единствен ангел погуби всички египетски първородни и страната се изпълни със скръб и ридания. Когато Давид съгреши срещу Бога, като изброи народа, един ангел причини ужасното опустошение - наказание за неговия грях. Същата разрушителна сила, която е възможно да бъде приложена от светите ангели по Божията заповед, ще бъде приложена и от злите ангели, когато Той допусне това. Сега силите са в готовност и чакат само Божието позволение, за да започнат повсеместно опустошение.

Почитащите Божия закон са обвинени, че са предизвикали нещастията в света, че са причина за ужасните конвулсии, разтърсващи природата, и за борбите и кръвопролитията сред хората, изпълващи земята със страдания. Силата, придружаваща последното предупреждение, е вбесила неправедните. Пламналият им гняв е насочен срещу всички, приели вестта, и Сатана ще възбуди духа на омраза и преследване с още по-голяма сила.

Нито народ, нито свещеници узнаха, когато Божието присъствие се оттегли от еврейската нация. Макар че се намираха под властта на Сатана и бяха управлявани от най-ужасни и отвратителни страсти, все още се смятаха за Божии избраници. Службите в храма продължаваха; жертвите се принасяха върху осквернените олтари; Божественото благословение се призоваваше ежедневно за народ, виновен за кръвта на скъпия Божи Син; кроеше се погубването на Неговите служители и апостоли. Така и, когато в светилището бъде произнесено неотменимото решение и участието на света бъде определена завинаги, жителите на земята няма да знаят. Народ, от когото Божият Дух се е оттеглил окончателно, ще продължава да спазва религиозните форми; и сатанинската страст, с която князът на този свят го вдъхновява да изпълнява неговите злобни и гибелни намерения, ще се оприличава на ревностна дейност за Бога.

Тъй като съботата е станала специален предмет на спор и борба в цялото християнство и религиозните и светските власти са се обединили в налагане на неделята, упоритото неподчинение на едно нищожно малцинство ще стане повод за всеобщо проклятие и ненавист. Ще се подчертава, че застаналите малцина срещу нареждането на църквата и на държавата не трябва повече да бъдат толерирани; че е по-добре да пострадат те, отколкото цели нации да бъдат тласнати към смут и беззаконие. Същият аргумент бе представен преди хиляда и осемстотин години и срещу Христос от управляващите по Негово време "началници народни". "...за вас е по-добре - бе казал хитрият Каяф - един човек да умре за людете, а не да загине целият народ" (Йоан 11:50). Този довод ще изглежда решаващ и накрая ще бъде издаден указ срещу всички, освещаващи съботата според четвъртата заповед. Указът постановява най-строгото им наказание и дава на народа свободата да ги убива след известно време. Както е постъпвал католицизмът в Стария свят, така ще постъпва и отстъпилният протестантизъм в Новия свят спрямо изпълняващите всичките Божии заповеди.

Тогава Божият народ ще бъде подложен на мъка и страдание, сцени, описани от пророка като времето на Якововата скръб. "Защото така казва Господ: чухме шум на треперене; страх има, а не мир... и лицата на всичките пребледнели. Горко! Защото велик е оня ден. Подобен нему не е бивал; именно той е време на утеснението на Якова*. Но ще бъде избавен от него" (Еремия 30:5-7).

Якововата нощ на агония, когато се бореше в молитва да бъде избавен от ръката на Исав (Битие 32:24-30), представлява преживяването на Божия народ по времето на скръбта. За да спаси живота си, Яков избяга, изплашен от смъртните заплахи на брат си, защото с измама поиска да си осигури благословието, предназначено за Исав. След много години в изгнание тръгна по Божия заповед обратно за родината с жените, децата и стадата. При границите на страната се ужаси от новината, че Исав приближава начело на орда войници, без съмнение, завладени от желание за мъст. Невъоръжената и беззащитна група на Яков изглеждаше, че ще стане безпомощна жертва на насилието и клането. А към безпокойството и страха се прибавяше и угнетяващото съзнание бремe за вина; защото точно личният му грях бе довел до тази опасност. Единствената му надежда беше в Божията благодат; единствената му защита - в молитвата. И все пак не пренебрегна нищо, което можеше да направи, за да бъде умиловителен за извършената неправда и да отклони връхлитащата го опасност. Така и Христовите последователи в навечерието на скръбта трябва да полагат усилия да бъдат приети от хората в истинската им светлина, да се преборват с предразсъдъците и да отстраняват опасността, застрашаваща свободата на съвестта. След като отпраща семейството си, та да не види мъката му, Яков остава сам да моли Бога. Изповядва греха си и с благодарност признава Божията милост. С дълбоко смирение се позовава на направения с отците му завет и на обещанията, дадени му в нощното видение във Ветил и в страната на неговото изгнание. Кризата в живота му е настъпила; всичко е поставено на карта. В тъмнината и

- В религиозната литература е добил гражданственост изразът “Яковова скръб”.

усамотението продължава да се моли и да се смирява пред Бога. Внезапно ръка се поставя на рамото му. Мисли, че враг иска да погуби живота му и с всичката сила на отчаянието си се бори с нападателя. На зазоряване чужденецът показва свръхчовешката си сила; само от докосването му якият мъж изглежда като парализиран. Този безпомощен, плачещ молител увисва на врата на тайнствения противник. Яков вече знае, че се е борил с Ангела на завета. Макар уморен и омаломощен от силната болка, не се отказва от намерението си. Дълго е понасял тревога, угризения, страдания за греха си и сега иска да получи уверението, че е простен. Божественият посетител като че си тръгва; но Яков се е вкопчил в него и го моли за благословение. Ангелът настоява: “Пусни ме да си отида...”, но патриархът възкликва: “Няма да те пусна да си отидеш, догде не ме благословиш”. Какво доверие, каква решителност, каква издръжливост! Ако в искането бе проявено високомерие, Яков незабавно щеше да бъде унищожен, но той го изказа със самочувствието на слаб и недостоен и въпреки това уповаващ се на милостта на пазещия зевета Бог.

“Да! Бори се с ангел и преодоля!” (Осия 12:4). Чрез смирение, разкаяние и себеотдаване този грешен, заблуден смъртен победи. С трепереща ръка се хвана за Божиите обещания и сърцето на безкрайната Любов не можа да отхвърли молбата на грешника. Като доказателство за неговия триумф и като кураж за други да последват примера му, името му бе променено от напомнящо греха му в изразяващо триумфа му. Победата в молитвата към Бога бе уверение, че Яков ще победи и при хората. Той вече не се страхуваше да посрещне гнева на своя брат; защото Господ му бе защита. Сатана бе обвинил Яков пред Божиите ангели, предявявайки правото си да го погуби поради греха му; бе подбудил Исав да тръгне срещу него. И, докато патриархът се бореше в дългата нощ, Сатана се стараеше да му внуши чувство на вина, което да го обезкуражи и да прекъсне връзката му

с Бога. Яков бе доведен почти до отчаяние, но знаеше, че без помощ от небето ще загине. Искрено се бе разкалял за големия си грях и молеше за Божията милост. Не искаше да бъде отклонен от целта си, а държеше здраво ангела и продължаваше да настоява в молбата си - сериозно, с ридание, докато победи.

Както Сатана повлия на Исав да тръгне срещу Яков, така и по времето на скръбта ще подбуди несправедните да унищожат Божия народ. И както обвиняваше Яков, така ще трупа обвинения и срещу Божия народ. Сатана смята жителите на земята за свои поданици, но върховенството му среща съпротивата на малката групичка, пазеща Божиите заповеди. Ако можеше да заличи тези вярващи от земята, победата му би била пълна. Вижда покровителството на свети ангели и разбира, че греховете им са простени, без да знае, че в небесното светилище има вече решение за тях. Лукавият познава съвсем точно греховете, които ги е изкушил да извършат, и ги представя на Бога възможно най-преувеличено. Настоява за справедливост - тези хора да бъдат лишени от Божието благоволение, както бе лишен той, защото в същата степен го заслужават. Заявява, че Господ няма да бъде справедлив, ако им прости греха, а унищожи него и ангелите му. Претендира за тях като за своя плячка и изисква да му бъдат предадени, за да ги унищожи.

Когато Сатана обвинява Божия народ в грехове, Господ му позволява да изпита до краен предел доверието им в Бога, вярата и издръжливостта им. Погледнат ли на миналото, надеждите им потъват, защото в целия си живот откриват съвсем малко добро. Те напълно съзнават своята слабост и недостойнство. Сатана се стреми да ги ужаси с мисълта, че техните случаи са безнадеждни, че петното на безчестието им не може да бъде измито никога. Надява се да унищожи вярата им, за да отстъпят пред изкушенията му и да се откажат от верността си към Бога.

Божият народ ще бъде заобиколен от врагове, които ще искат унищожението му. И все пак агонията, дето ще изживее, няма да бъде страх от преследване заради истината. Божиите деца ще се страхуват от вероятността да не са се разкаляли за всеки грях и да не би поради някоя своя грешка да не се осъществи по отношение на тях обещанието на Спасителя: "...Аз ще опазя тебе от времето на изпитанието, което ще дойде върху цялата вселена..." (Откр. 3:10). Ако можеха да имат уверението, че са простени, не биха трепнали нито пред мъчения, нито пред смърт. Но ако се окажеха недостойни и загубеха живота си поради слабости в характера, тогава щеше да бъде накърнено Божието свято име.

От всички страни чуват за предателски заговори и са свидетели на активността на съпротивата; душата им силно желае да се прикрият отстъпничеството и нечестието на безбожните. Но докато молят Бога да възпре делото на съпротивата, все по-остро се упрекуват, че силата им да се противопоставят и да отблъскват мощната вълна на злото се изчерпва катастрофално. Разбират, че ако винаги дотогава се бяха отдавали напълно в служба на Христос, преминавайки от сила в сила, Сатана щеше да има по-малка мощ над тях.

Божиите избраници измъчват душите си пред Господа, като посочват, че са се разкаляли за многото си грехове в миналото и се осланят на обещанието на Спасителя: "...нека се хване за силата Ми, за да се примири с Мене! Да! Нека се примири с Мене" (Исая 27:5). Тяхната вяра не се разколебава, когато не се отговаря моментално на молитвите им. Макар че се намират в най-силно безпокойство, ужас и страдание, продължават да се молят. Хващат се за Божията сила, както Яков се бе хванал за ангела, и душата им говори: "Няма да те пусна да си отидеш, догде не ме благословиш!"

Ако преди това Яков не се бе разкалял за греха си - да получи първородството чрез измама, по-късно Бог не би послушал молитвата му и

не би запазил милостиво живота му. Така и по времето на скръбта: ако Божиите чеда имат неизповядани грехове, появили се в съзнанието им, когато са изтерзани от страх и мъка, биха били победени; отчаянието би ги отделило от вярата им и не биха имали повече доверие в борбата с Бога за избавление. Но макар да съзнават дълбокото си недостойнство, те нямат вече скрити грешки, които да разкриват. Преди това греховете им са били изнесени в съда, били са заличени и не си ги спомнят.

Сатана подвежда много хора да вярват, че Бог не обръща особено внимание на грешките в дребните неща от живота. Но Господ показва чрез отношението

си към Яков, че в никакъв случай няма да одобрява или да толерира злото. Всички, които се стремят да извинят или да укрият греховете си и ги оставят неизповядани и непростени в небесните книги, ще бъдат победени от Сатана. Колкото по-силно подчертават религиозността и колкото по-високопоставени са, толкова по-ниско ще бъде оценено тяхното поведение от Бога и толкова по-сигурна

е победата на големия им противник. Всички, отлагащи приготвянето си за Божия ден, няма да успеят да го сторят нито във времето на скръбта, нито когато и да било. Краят на всички такива хора е безнадежден.

Изповядващите се за християни, които навлизат неподготвени в последния ужасен конфликт, в отчаянието си ще изповядват греховете си в изгаряща агония, а неправедните ще ликуват над страданието им. Тези изповеди приличат на изповедите на Исав и Юда - оплакват се последиците от престъплението, а не вината. Тези, които ги изричат, не чувстват истинско разкаяние, нито отвращение от злото. Признават греха си от страх пред наказанието, но както фараонът в миналото, премахнат ли се наказанията, отново биха се върнали към открито неподчинение на Небето. Историята на Яков е също уверение, че Бог не желае да отхвърли измамените, изкушените и подведените да съгрешат, но обърнали се с истинско разкаяние към Него. Докато Сатана се опитва да ги унищожи, Бог ще изпраща ангелите Си да ги утешават и закрилят. Сатана напада бурно и решително, измамите му са страшни, но окоето на Господа бди над Неговите верни и ушите Му слушат техните викове. Скръбта им е голяма, пламъците на огнената пещ още малко и ще ги погълнат; но Този, Който пречиства, ще ги извади от огъня като чисто злато. Божията любов през периода на най-тежкото им изпитание е също така силна и нежна, както и в дните на най-слънчевото им благополучие. Но е нужно да бъдат поставени в огнената пещ, земното в тях трябва да бъде изгорено, за да могат да отразяват съвършено Христовия образ.

Предстоящото време на скръб и мъка ще изисква вяра, с която да се издържа умора, изтощение, глад, вяра, която няма да се разклати, макар да бъде тежко изпитана. Благодатното време се дава на всички да се приготвят за този период. Яков победи, защото беше издръжлив и решителен. Неговата победа е доказателство за силата на настойчивата молитва. Всички, хванати за Божиите обещания като него, така сериозни и издръжливи като него, ще успеят, както той успя. Онези, които не желаят да се отрекат от собственото си "аз", да застанат пред Бога в предсмъртната борба и да се молят дълго и задълбочено за благословение, няма да го получат. Да се бориш с Бога - колко малко хора знаят какво означава това! Колко малко хора са оставали дълго време насаме с Господа, вгълбени със силното желание да получат Неговото благословение! Колко малко хора вярват непоклонливо в Божиите обещания, когато вълните на неопикуемото с човешки език отчаяние връхлетят върху молещия се!

Сега хората, изпълнени с малко вяра, са най-застрашени от сатанинските

измами и от насилствената заповед над съвестта. А даже и да издържат изпитанието, по времето на скръбта ще затънат в още по-дълбоки нещастия и предсмъртни мъки, защото не са си изработили навика да се уповават на Бога. Под ужасяващия натиск на страха ще бъдат принудени да научат пренебрегнатите уроци на вяра.

Сега трябва да се запознаем с Бога, като изследваме обещанията Му.

Ангели изпитват всяка сериозна и искрена молитва. Трябва да престанем по-скоро да удовлетворяваме собственото си "аз" за сметка на общуването с Бога. И най-дълбоката бедност, и най-решителното себепожертвование, щом са одобрени от Него, са по-добри от богатства, почести, удобства и приятелства без одобрението. Трябва да си отделяме време за молитва.

Ако позволим умовете ни да бъдат погълнати от светски интереси, Господ може да ни даде време като отнеме идолите ни от злато, къщи или плодородни земи.

Младешите не биха били съблазнявани да съгрешават, ако биха отказали да вървят по друг път освен по пътя, в който биха могли да измолят Божието благословение. Ако вестителите на последната тържествена вест в света се биха молили за Божието благословение без студенина, равнодушие, ленивост, а пламенно и с вяра, както се молеше Яков, щяха да имат много случаи, когато биха могли да кажат: "Видях Бога лице с лице и животът ми биде опазен" (Битие 32:30). Те биха били смятани от Небето за князе, достатъчно силни да побеждават.

Скоро над нас ще настане "време на скръб, каквато никога не е бивала". Нуждаем се от духовен опит, който сега нямаме, но някои няма да успеят да го постигнат, защото са твърде лениви. Често се случва очакваната скръб да е по-голяма, отколкото се оказва в действителност; но това няма да е вярно за предстоящата криза. И най-живото въображение не може да си представи силата на изпитанието, когато всяка душа ще застане сама пред Бога. Макар Ной, Даниил и Йов да бяха в земята, "заклевам се в живота Си, казва Господ Йехова..., те не щяха да избавят нито син, нито дъщеря, но щяха да избавят само своите си души чрез правдата си" (Езекиил 14:20).

Сега, докато великият Първосвещеник извършва умилоствие за нас, ние трябва да се стремим към съвършенството на Христос. Нашият Спасител не отстъпи на изкушението даже и в мисълта си. Сатана намира места в човешките сърца, където може да стъпи и да се закрепни. Това е например поддържането на някоя греховна наклонност, чрез която изкушенията му могат да ни завладеят. Но Христос заяви за Себе Си: "...иде князът на този свят. Той няма нищо в Мене" (Йоан 14:30). Сатана не можа да намери в Божия Син нищо, което да му даде възможност да го победи. Той бе опазил заповедите на Своя Отец и нямаше нито един грях, от който Сатана да се възползва. Това трябва да бъде състоянието на онези, които ще устоят във времето на скръбта.

Още в този живот трябва да се освободим от греха чрез вяра в изкупителната кръв на Христос. Нашият скъп Спасител ни кани да се слеем с Него, нашата слабост да свържем с Неговата сила, нашето невежество - с Неговата мъдрост, нашето недостойнство - с Неговите заслуги. Божието провидение е училището, в което трябва да се научим на кротостта и смирението на Исус. Господ винаги поставя пред нас не пътя, който ние бихме искали да изберем и който ни изглежда по-лек и по-приятен, а истинските цели на живота. За оформянето на нашите характери според Божествения образец ни е предоставено да действваме заедно с небесните сили. Никой не може да пренебрегне или да отложи това дело, без да бъде застрашен.

Апостол Йоан чу във видение силен глас от небето, който викаше: "...горко на вас, земя и море, защото дяволът слезе у вас много разярен, понеже знае, че му остава малко време" (Откр. 12:12). Ужасни

са сцените, които предизвикват това възклицание на небесния глас. Яростта на Сатана нараства със скъсяването на неговото време и измамното му и разрушително дело ще достигне кулминационната си точка по времето на скръбта.

Небето ще открие страшни гледки със свръхестествен характер като знак за вършещата чудеса сила на демоните. Дяволските духове ще отиват при царете на земята и по целия свят, за да ги държат здраво в измамата и да ги подтикват да се съединят със Сатана в последната му битка срещу небесното управление.

Чрез чудотворните сили ще бъдат измамвани както управляващите, така и поданиците. Ще се появяват личности, претендиращи, че са самият Христос, и ще изискват титлата и почитта, принадлежащи на Изкупителя на света. Те ще извършват удивителни чудеса на лекувания и ще изповядват, че имат откровения от Небето, които обаче ще противоречат на свидетелството на Свещеното писание.

Венецът на най-драматичната измама ще бъде, когато сам Сатана се представи за Христос. Църквата отдавна изповядва, че очаква идването на Спасителя като осъществяване на нейните надежди. И великият измамник ще наподобява това идване. В различни части на земята той ще се разкрие пред хората като величествено същество с ослепителен блясък, приличащо на даденото от Йоан описание за Божия Син (Откр. 1:13-15). Обкръжаващата го слава е ненадмината. Смъртни очи не са виждали подобна. Във въздуха отеква тържествуващият вик: "Христос е дошъл! Христос е дошъл!" Хората падат на земята да му се поклонят, а той вдига ръце и ги благословя, както Христос благославяше учениците Си, когато живееше на земята. Гласът му е тих и мек и в същото време много благозвучен. С благ, състрадателен тон представя някои от благодатните небесни истини, изречени от Спасителя; лекува болестите на хората, после, копирайки Христовия характер, заявява, че е заменил съботата с неделята и заповядва на всички да освещават деня, благословен от него. Сатана заявява, че упоритите в свято пазене на седмия ден оскверняват името му, защото отказват да слушат ангелите, които им изпраща със светлина и истина. Това е много силна, почти побеждаваща измама. Множествата, от най-малкия до най-големия, признават магьосничествата като самаряните, които бяха измамани от Симон магьосника и казват: "Това е "велика Божия сила". (Деяния 8:10).

Но Божият народ няма да бъде заблуден. Ученията на фалшивия Христос не са в съгласие с Писанието. Благословието му е произнесено над поклонниците на звяра и неговия образ - над същата класа хора, над които, заявява Библията, ще се излее "неразводнения" Божи гняв.

А и нещо повече, на Сатана няма да бъде позволено да фалшифицира начина на Христовото идване. Спасителят е предупредил Своя народ срещу тази измама и е предсказал ясно как ще стане то. "...ще се появят лъжехристи и лъжепророци, които ще покажат големи знамения и чудеса, така щото да заблудят, ако е възможно, и избраните... Прочее, ако ви кажат: Ето, Той е в пустинята, не излизайте; или: Ето, Той е във вътрешните стаи, не вярвайте. Защото, както светкавицата излиза от изток и се вижда дори до запад, така ще бъде пришествието на Човешкия Син" (Матей 24:24-27, 31, 25:31; Откр. 1:7; 1 Сол.4:16, 17). Такова идване не може да бъде подправено. То ще бъде всеизвестно - наблюдавано от целия свят.

Само прилежно изучавалите писанията и приелите любовта на Истината ще бъдат защитени от мощната измама, запленила света. Чрез свидетелството на Библията те ще открият измамника в прикритието му. Времето на изпитанието ще връхлети над всички. Истинският християнин ще се открие именно чрез пресява-нето, предизвикано от изкушението. Достатъчно силно ли се уповава Божият народ на Словото, за да не се поддаде на доказателството на сетивата си? Ще се придържа ли във време на криза

към Библията и само към Библията? Сатана ще се опита да попречи на Божиите деца да се справят с приготвянето, което ще им помогне да устоят в онзи ден. Така ще нарежда нещата, че да прегражда пътя им, да ги оплита в земни съкровища, да ги товари с тежко изтощително бреме, за да се пренатоварят сърцата им с житейските грижи и изпитанието да ги връхлети като крадец.

Тъй като указът, издаден от различните християнски власти срещу пазителите на Божиите заповеди, ще изключи закрилата на правителството и ще ги остави в ръцете на желаещите унищожението им, Божият народ ще бяга от градовете и селата и ще се събере на групички, в най-усамотените и пусти места. Много от християните ще намерят убежище в непристъпни планински местности. И те като християните от пиемонтските долини ще направят високите места по земята свои светилища и ще благодарят на Бога за “защитата” на “канарите” (Исая 33:16). Но много хора от всички нации и всички класи, висши и низши, богати и бедни, черни и бели ще бъдат хвърлени в най-несправедливо и жестоко робство. Божиите възлюбени ще преживеят тежки дни, завързани с вериги, затворени зад тъмничните решетки, осъдени на смърт, някои явно оставени да умрат от глад в мрачни и отвратителни зандани. Няма да има човешко ухо, отворено да чуе стенанията им; няма да има човешка ръка, готова да се протегне за помощ.

Ще забрави ли Господ Своя народ в този час на изпитание? Забрави ли Той верния Ной, когато наказанията заляха предпотопния свят? Забрави ли Лот, когато от небето падна огън, за да изгори градовете в равнината? Забрави ли Йосиф, когато бе обкръжен от идолопоклонници в Египет? Забрави ли Илия, когато клетвата на Йезавел го заплашваше с участието на Вааловите пророци? Забрави ли тримата славни младежи в огнената пещ? Или Даниил в рова на лъвовете?

“Но Сион рече: Йехова ме е оставил и Господ ме е забравил. Може ли жена да забрави сучещото си дете, та да се не смили за чадото на утробата си? Обаче те, ако и да забравят, аз все пак няма да те забравя. Ето, на дланите Си Съм те връзал” (Исая 49:14-16). Господ на силите каза: “...който докача вас, докача зеницата на окоето Му” (Захария 2:8).

Макар врагът да хвърля Божиите деца в тъмници, тъмничните стени не могат да попречат на душите им да общуват с Христос. Този, Който вижда всяка тяхна слабост, Който познава всяко изпитание, стои над всички земни власти; и ангели ще дойдат при тях в самотните им килии, носещи им светлина и мир от небето. Затворът ще се превърне в палат, защото там ще обитават богатите с вяра. Мрачните стени ще бъдат огрени от небесна светлина, както когато Павел и Сила се молеха и пееха хвалебни песни във Филипинската тъмница.

Стремящите се да угнетяват и погубват народа Му ще бъдат спохождани от Божиите наказания. Неправедните не разбират дълготърпението на Господа и стават дръзки в престъплението, но присъдата им е не по-малко сигурна и ужасна, въпреки че е отлагана. “Защото Господ ще стане както на хълма Ферасим, ще се разгневи както в долината Гаваон, за да извърши работата Си, пречудната Си работа, и да изпълни делото Си, удивителното Си дело” (Исая 28:21). За нашия милостив Бог наказанието е “странно” дело, чуждо за Него. “Заклевам се в живота Си, казва Господ Йехова, не благоволя в смъртта на нечестивия...” (Езекиил 33:11). Господ е “жалостив и милосерд, дълготърпелив, Който изобилва с милост и с вяроност..., прощава беззаконие, престъпление и грях”. Макар че “никак не обезвинява виновния”. “Господ е дълготърпелив и велик в сила и никак няма да обезвини нечестивия” (Изход 34:6, 7; Наум 1:3). Чрез страшни, но справедливи дела Той ще защити и възстанови авторитета на Своя потъпкан закон. За строгостта на отплатата, очакваща престъпника, може да се съди по това, че Господ не желае и не бърза да изпълни справедливата

присъда. Нацията, към която проявява такова дълготърпение и която не иска да поразии, докато не е превишила мярката на нечестие в очите на Бога, най-сетне ще изпие чашата на гнева без милост.

Когато Христос преустанови Своята посредническа служба в светилището, над онези, които се покланят на звяра и на неговия образ (Откр. 14:9, 10), ще се изсипе обилен гняв. Язвите, поразили Египет при освобождаването на Израил, бяха подобни по естество на по-ужасните и по-широко разпространени наказания над света непосредствено преди окончателното освобождаване на Божия народ. Описвайки страшните бичове, писателят на "Откровение" казва: "И появи се лоша и люта рана на ония човеци, които носеха белега на звяра и които се покланяха на неговия образ". Морето "стана кръв като на мъртвец и всяка жива твар в морето умря". И водата на "реките и... водните извори... стана кръв". Колкото и да са страшни наказанията, Божията справедливост е оправдана напълно. Божият ангел заявява: "Праведен Си Ти, Пресвети..., понеже те проляха кръв на светии и на пророци, то и Ти Си им дал да пият кръв. Те заслужават това" (Откр. 16:2-6). Като са осъдили Божия народ на смърт, враговете му наистина са си навлекли вината за неговата кръв - все едно, че са я пролели със собствените си ръце. По същия начин Христос обяви древните евреи за виновни за кръвта на всички светии от дните на Авел; защото те притежаваха същия дух и се стремяха да извършат същото, което сториха убийците на пророците.

В следващата язва на слънцето се дава сила "да гори човеците с огън" и те "се опекоха... от голяма жегга" (Откр. 16:8, 9). Ето как описват пророците състоянието на земята в това ужасно време: "...жалее земята, защото се загуби житото... всичките полски дървета изсъхнаха и радостта изчезна измежду човешките чада... Семената изсъхнаха под буците си, житниците запустяха... Как пъшка добитъкът! Скитат се чердите говеда, защото нямат пасбище... пресъхнаха водните потоци и огън изпояде пасбищата на целината." "И в оня ден, казва Господ Йехова, храмовите песни ще бъдат виения, защото трупите ще бъдат много; навсякъде ще ги изхвърлят мълчешком" (Йоил 1:10-12, 17-20; Амос 8:3).

Язвите не са всеобщи, иначе жителите на земята биха били съвършено унищожени. И все пак те ще бъдат най-страшните бедствия, познати някога на смъртни хора. Във всички наказания, сполетявали човеците преди приключването на благодатното време, е имало и милост. Умоляващата кръв на Христос е пазела грешника от наказание, съответстващо на вината му; но при последния съд гневът ще се излее чист, без пощада.

В онзи ден множествата ще пожелаят закрилата на така дълго презираната Божия милост. "Ето, идат дни, казва Господ Йехова, когато ще изпратя глад на земята, не глад за хляб, нито жажда за вода, но за слушане думите Господни. Те ще се скитат от море до море да търсят словото Господне и ще обикалят от север до изток, но няма да го намерят" (Амос 8:11, 12).

Божият народ също няма да бъде освободен от изпитания. Но макар преслед-ван и измъчван, макар в лишения и в страдание от липса на храна, няма да загине. Същият Бог, погрижил се за Илия, няма да отмине нито едно от Своите добровол-но пожертвали се деца. Знае броя на космите по главите им и ще се грижи за тях - през времето на бедствие и глад ще бъдат задоволени. Докато неправедните умират от глад и епидемии, ангели закрилят праведните и задоволяват нуждите им. На този, "който ходи праведно", е обещано: "Хлябът му ще му се даде, водата му няма да липсва". "Когато сиромасите и немотните потърсят вода, а няма, и езикът им съхне от жажда, Аз, Господ, ще ги послушам, Аз, израилевият Бог, няма да ги оставя" (Исая 33:15, 16, 41:17).

"...ако и да не цъфти смоковницата, нито да има плод по лозите, трудът на маслината да се осуети и нивите да не дадат храна, стадото да се

отсече от оградата и да няма говеда в оборите”, пак боящите се от Него, ще се веселят и радват “в Бога на спасението си” (Авакум 3:17, 18).

“Господ ти е пазач; Господ е твой покров отдясно ти. Слънцето няма да те повреди денем, нито луната нощем. Господ ще те пази от всяко зло; ще пази душата ти.” “...Той ще те избави от примката на ловеца и от гибелен мор. С перата Си ще те покрива; и под крилата Му ще прибегнеш; Неговата вярност е щит и закрила. Няма да се боиш от нощен страх, от стрелата, която лети денем, от мор, който ходи в тъмнина, от погубел, която опустошава всред пладне. Хиляда души ще падат от страната ти и десет хиляди до десницата ти, но до тебе няма да се приближи. Само с очите си ще гледаш и ще видиш възмездието на нечестивите. Понеже ти си казал: Господ е прибежище мое, и си направил Всевишния обиталището си, затова няма да те сполети никакво зло, нито ще се приближи язва до шатъра ти” (Пс. 121:5-7, 91:3-10).

И все пак, според човешката преценка ще изглежда, че Божият народ скоро ще запечата свидетелството си с кръв, както стана с мъчениците от миналото. Децата на Бога започват да се страхуват, че Господ ги е оставил да загинат в ръцете на неприятелите. Това е време на ужасна агония. Ден и нощ те викат към Бога за освобождение. Неправедните ликуват и се чува хулният вик: “Къде е сега вашата вяра? Защо Бог не ви освободи от ръцете ни, ако наистина сте Негов народ?” Но очакващите си спомнят как Исус умря на Голготския кръст и как свещениците и управниците викаха подигравателно: “Други е избавил, а пък Себе Си не може да избави!” (Матей 27:42). И те като Яков се борят с Бога. Лицата им изразяват вътрешна борба. Бледност е покрила всяко от тях. Но продължават сериозната си молитва.

Ако хората можеха да проникнат в Небето, биха видели групи ангели с неограничена сила, обкръжили онези, които са опазили словото на Христовото търпение. С нежност и съчувствие гледат мъките им и слушат молитвите им. Чакаят само дума от своя Повелител, за да ги изтръгнат от опасността. Но трябва да почакаят още малко. Божиите чеда трябва да изпият чашата на страданието и да се кръстят с кръщението. Толкова мъчителното за тях отлагане на ангелската намеса, е най-добрият отговор на молитвите им. В старанието си да чакат с доверие и упование Господ да подежда, те изявяват своята вяра, надежда и търпение, толкова малко практикувани в религиозния им живот. И все пак, заради избраните времето на скръбта ще бъде съкратено. “А Бог няма ли да отдаде правото на Своите избрани, които викат към Него ден и нощ...? Казвам ви, че ще им отдаде правото скоро” (Лука 18:7, 8). Краят ще дойде много по-бързо, отколкото хората очакват. Житото за Божиите житници ще бъде събрано и вързано на снопи; плевелите ще бъдат вързани на връзки за огъня.

Верните на дълга си небесни стражи продължават да пазят. Въпреки че всеобщ указ ще определи точното време за умъртвяване на пазителите на заповедите, техните неприятели в някои случаи ще го изпреварят и ще се опитат да отнемат живота им преди определеното време. Но никой не ще може да премине през мощните стражи, заобиколили всяка вярна душа. Някои биват нападнати при бягството им от градовете и селата, но издигнатите срещу тях мечове се чупят като сламки и безпомощно падат. Други са защитавани от ангели, преобразени като войници.

През всички векове Бог е действал чрез свети ангели, за да подкрепя и освобождава Своя народ. Небесни същества са участвали активно в живота и работата на хората. Явявали са се с дрехи, блестящи като светкавица; идвали са като хора, с дрехи на странници. Ангели, приели човешки образ, са се явявали на Божии мъже. Почивали са си по пладне под дъбовете, сякаш са изморени. Приемали са гостоприемството на човешки домове. Служили са като водачи на закъснели нощем пътници. Със собствените си ръце са запалвали огъня на олтаря. Отваряли са врати на

затвори и са освобождавали Господните служители. Облечени с небесни доспехи дойдоха да отместят камъка от гроба на Спасителя.

В човешки образ ангелите често присъстват на събранията на праведните, но посещават и събиранията на неправедните. Така отидоха в Содом, за да направят доклад за делата на жителите му и да определят дали са прекрачили границата на Божието дълготърпение. Драго е на Господа да проявява милост. Заради малцината служещи Му истински Той задържа настъпването на бедствията и продължава спокойствието на множествата. Грешащите спрямо Бога почти не съзнават, че дължат живота си на малкото верни, които потискат и осмиват, за да се забавляват.

Управниците на този свят не знаят, че често ангели са били говорители на събранията им. Човешки очи са ги гледали; човешки уши са слушали апелите им; човешки устни са се противопоставяли на техните предложения и са осмивали съветите им; човешки ръце са ги посрещали с оскърбления и са ги малтретирали. В заседателни зали и съдилища небесните пратеници са показвали точно познаване на човешката история: оказвали са се по-добри застъпници за каузата на потиснатите, отколкото най-способните и красноречивите им защитници. Осуетявали са намерения и са задържали зли дела, които твърде много биха забавили напредъка на Божието дело и биха причинили големи страдания на Неговия народ. В часа на опасност и бедствие “ангелът на Господа се опълчва около ония, които Му се боят, и ги избавя” (Пс. 34:7).

Със сериозен копнеж Божиите чада очакват знаците на своя идващ Цар. Когато стражите биват запитани: “...колко е часът на нощта?”, сигурният отговор е: “Утрото иде, още и нощта!” (Исая 21:11, 12). Светлината проблясва през облаците над планинските върхове. Скоро славата на Царя ще се открие. Слънцето на правдата скоро ще изгрее. Утрото и нощта са съвсем близо, при вратата са и двете - безкраен ден ще се открие за праведните и вечна нощ ще падне за нечестивите.

Докато борещите се продължават да се молят усърдно на Бога, отделящата ги от невидимия свят завеса сякаш напълно се отваря. Небесата запламтяват от зазоряването на вечния ден и подобно на благозвучен ангелски хор до ушите стигат думите: “Стойте твърди във верността си! Помощта иде!” Христос, всемогъщият Победител, подава на Своите уморени борци корона на безсмъртна слава; от полуотворените порти прозвучава гласът Му: “Ето, Аз Съм с вас. Не се страхувайте. Познавам всичките ви мъки, понесъл Съм ги. Не се борите срещу непобедими врагове. Аз съм извоювал победата заради вас и в Моето име вие сте повече от победители”.

Скъпият Спасител ще изпрати помощ точно тогава, когато се нуждаем от нея. Пътят към небето е осветен от стъпките Му. Всеки трън, нараняващ нозете ни, е наранил Неговите. Всеки кръст, който сме призвани да носим, е бил носен преди това от Него. Времето на скръбта е страшно изпитание за Божия народ, но всеки истински вярващ може да погледне и да види с вяра, че дъгата на обещанието го обкръжава.

“Изкупените от Господа ще се върнат и ще дойдат с възклицание в Сион. Вечно веселие ще бъде на главата им; ще придобият радост и веселие, а скръб и въздишане ще побегнат. Аз, Аз Съм, Който ви утешавам; кой си ти, та се боиш от смъртен човек и от човешки син, който ще стане като трева; а си забравил Господа Създателя си... и непрестанно... се боиш от яростта на притеснителя, като че се приготвяше да изтреби? И где е сега яростта на притеснителя? Вързаният в заточение скоро ще бъде развързан и няма да умре в ямата, нито ще се лиши от хляба си. Защото Аз Съм Господ, твоят Бог, Който уталожвам морето, когато бучат вълните му; Господ на силите е името Ми. Турих словата си в устата ти и те покрих в сянката на ръката Си...” (Исая 51:11-16).

“Прочее, слушай сега това, ти наскърбена и пиана, но не с вино. Така

казва твоят Господ Йехова, твоят Бог, Който защитава делото на людетe Си: Ето, взех от ръката ти чашата на омайването, дори до дъно чашата на яростта Си. Ти няма вече да я пиеш. А ще я туря в ръката на притеснителите ти, които рекоха на душата ти: Падни ничком, за да минем над тебе; и ти си сложила гърба си като земя и като път за ония, които минават” (Исаия 51:21-23).

Божието око, наблюдаващо вековете, е насочено към кризата, която Божиите люде трябва да преживеят, когато земните сили се опълчат срещу тях. Като пленени затворници те ще се страхуват от гладна смърт или от насилие. Но Светият, разделил Червеното море пред Израил, ще открие Своята мощ и ще ги освободи от пленничеството. “Тия ще бъдат Мои, казва Господ на силите. Да! Избрана скъпоценност в деня, който определям. И ще бъде благосклонен към тях, както е благосклонен човек към сина, който му работи” (Малахия 3:17). Ако в това време кръвта на верните Христови последователи се пролееше както кръвта на мъчениците, тя не би могла да бъде семе, от което да узрее жетва за Бога. Верността им не би била свидетелство за убеждаване на други в истината. Защото закоравялото сърце е отблъсквало вълните на милостта, докато те повече никога няма да се върнат. Ако праведните бяха оставени сега за плячка на неприятелите си, това би било победа за княза на тъмнината. Псалмистът пее: “Защото в зъл ден ще ме скрие под покрива Си, ще ме покрие в скривалището на шатъра Си...” (Пс. 27:5). Христос е казал: “Дойдете, люде мои, влезте в скришните си стаи и затворете вратите след себе си; скрийте се за един малък миг, догдето премине гневът. Защото ето, Господ излиза от мястото Си, за да накаже жителите на земята за беззаконието им” (Исаия 26:20, 21). Славно ще бъде освобождаването на очаквалите търпеливо Неговото идване, чиито имена са записани в Книгата на живота.

40

Освобождението

Когато закрилата на човешките закони бъде оттеглена от почитащите Божия закон, по едно и също време в различни страни ще възникне движение за унищожаването им. Когато определеното в указа време наближи, хората ще се закълнат да смажат омразната секта. В една нощ ще бъде решено да се нанесе решителният удар, който да смълчи завинаги гласа на различие и противопоставяне.

Божиите чеда - някои в затворнически килии, други скрити в усамотени кътчета по горите и планините - все още молят горещо за Божествена закрила, докато навсякъде групи въоръжени мъже, подтиквани от множества зли ангели, се подготвят за делото на смъртта. Именно сега, в най-критичния час - часа на най-голямата опасност, израилевият Бог ще се застъпи за Своите избрани. Господ казва: “У вас ще има песен както в нощта на тържествен празник и сърдечна веселба както, когато тръгват..., за да отидат при Канарата израилева, в Господния хълм. И Господ ще направи да се чуе славният Му глас и да се види тежкото слагане на мишцата Му с гневно негодувание и с пламък на поглъщащ огън, с буен дъжд, с буря и с едър град” (Исаия 30:29, 30).

С тържествуващи викове, подигравки и проклетия тъппи зли хора се готвят да се нахвърлят върху плячката си, когато ето, гъста тъмнина, по-черна и от най-тъмната нощ, пада над земята. Тогава на небето се явява блестяща дъга, която свети със славата, излъчваща се от Божия престол, и тя като че ли обгръща всяка молеща се група. Разгневените множества

се стъписват. Подигравателните им викове замират. Забравят обектите на своя смъртоносен гняв. С ужасни предчувствия се взират в символа на Божия народ и копнеят да бъдат защитени от мощния му блясък.

Божиите избрани чуват ясен и мелодичен глас: “Погледнете!” Поглеждат към небето и виждат дъгата на обещанието. Черните, заплашителни облаци, покривали небосвода, са се разделили. И като Стефан виждат славата на Бога и Човешкия Син, седнал на Неговия трон. В Божествената фигура различават белезите на Неговото унижение; от устните Му чуват молбата, представена на Отец и светите ангели: “...желая гдето съм Аз, да бъдат с Мене и тия, които Си Ми дал...” (Йоан 17:24). Отново се чува благозвучен глас, който казва: “Те идат! Те идат! Свети, чисти и неопетнени. Упазили са словото на Моето търпение; ще живеят между ангелите”. Бледите, треперещи устни на стоялите твърдо за своята вяра се раздвижват в победен вик.

Среднощ е, когато Бог открива Своята мощ за освобождението на народа Си. Слънцето се появява и свети с пълна сила. Знамения и чудеса следват бързо едно след друго. Безбожните гледат с ужас и почуда сцената, докато праведните следят с тържествуваща радост знаците на избавлението си. Всичко в природата сякаш е излязло от обичайния си ход. Реките престават да текат. Тъмни, гъсти облаци се сблъскват един с друг. Но посред разгневените небеса има едно ясно, чисто място на неопикуема слава, откъдето се разнася Божият глас, подобен на звук от много води: “Свърши се!” (Откр. 16:17).

Гласът разтърсва небето и земята. Става мощно земетресение, каквото не е имало, “откак съществуват човеци на земята” (Откр. 16:18). Небето като че се отваря и затваря и славата от Божия престол проблясва. Планините се люлеят като тръстика от вятър и откъртени скали летят навсякъде. Долавя се бучене като от приближаваща буря. Морето разбушува, носи се ураганен вой като глас на демони, приготвили се за разруха. Цялата земя се надига и люлее като морски вълни. Повърхността ѝ се напуква. Сякаш из основи се разклашат. Цели планински вериги пропадат. Населени острови изчезват. Морски пристанища, станали в позора си като Содом, биват погълнати от разгневените води. “И Бог Си спомни за великия Вавилон да му даде чашата с виното от яростния Си гняв” (Откр. 16:19, 21). Като градушка падат големи камъни, тежки “около един талант”, и довършват делото на унищожението. Най-гордите градове на земята са съсипани в развалини. Господарски палати, в които големците на света са прахосвали богатства, за да величат и славят името си, се разпадат пред очите им. Тъмнични стени се събарят и плененият заради вярата си Божи народ е пуснат на свобода. Гробове се разтварят “и множеството от спящите в пръстта на земята ще се събудят, едни за вечен живот, а едни за срам и вечно презрение” (Даниил 12:2). Умрелите с вяра в третата ангелска вест излизат от гроба прославени, за да чуят Божия завет на мир заедно с тези, които са пазили Неговия закон. “Ония, които Го прободоха” (Откр. 1:7), които се надсмиваха и подиграваха на Христос, когато Той умираше, както и най-свирепите противници на истината и на народа Му, също биват възкресени, за да Го видят в слава, да Го видят почетен от верните и послушните.

Гъсти облаци все още покриват небето. Въпреки това слънцето, като отъмняващо око на Йехова, прониква тук и там. Бесни светкавици процепват небосвода и обгръщат отвсякъде в пламъци. По-силно от ужасяващите гръмотевица ехтят тайнствени и страшни гласове, обявяващи участта на безчестните. Изречените думи не се разбират от всички, но фалшивите учители ги схващат. Съвсем доскоро толкова безгрижни, толкова надменни и предизвикателни, толкова тържествуващи в жестокостта си спрямо Божия народ, пазещ заповедите, сега са стреснати и треперят от страх. Риданията им заглушават шума на природните стихии. Демони

признават Божествеността на Христос и треперят пред Неговата мощ, а човеци молят за милост и лазят в праха от ужас.

Пророците в древността, когато са гледали в свято видение деня на Бога, са казали: “Лелекайте, защото Денят Господен наближи, ще дойде като погубел от Всемогъщия” (Исаия 13:6). “Влез в скалата и скрий се в пръстта поради страха от Господа и поради славата на Неговото величие. Гордите погледи на човеците ще се унижат и високоумието на човеците ще се наведе; а само Господ ще се възвиси в оня ден. Защото ще има ден, когато Господ на силите ще бъде против всеки горделив и надменен човек и против всичко, което се надига и ще се унижи... В оня ден човек ще хвърли на къртовете и на прилепите сребърните идоли и златните идоли, които си е направил, за да им се кланя, за да влезе в канаристите подземя и в пукнатините на скалите поради страха от Господа и поради славата на величието Му, когато стане да разтърси земята” (Исаия 2:10-12, 20, 21).

През един процеп в облаците блести Звезда, с четири пъти по-силна яркост от мрака. Тя говори на верните за надежда и радост, а на престъпниците на Божия закон - за строгост и гняв. Пожертвалите всичко за Христос сега са на сигурно място, скрити в Божието светилище. Били са изпитани и пред света, и пред презиращите истината са доказали верността си към Този, Който умря за тях. Чудно преобразени са останалите верни дори пред лицето на смъртта. Изведнъж са освободени от мрачната и ужасна тирания на хора, превърнали се в демони. Лицата им, бледи, изплашени и смутени доскоро, сега горят от удивление, вяра и любов. Гласовете им избухват в победна песен: “Бог е нам прибежище и сила, винаги изпитана помощ в напасти, затова няма да се уплашим, ако би се и земята поклатила, и планините се преместили всред моретата, ако и да бучат и да се вълнуват водите им и планините да се тресат от надигането им” (Пс. 46:1-3).

Когато тези думи на свято упование се въздигат към Бога, облаците се отдръпват, за да се открие обсипаното със звезди небе, неизразимо славно в контраст с черния и гневен небосвод. Славата на небесния град проблясва през полуотворените порти. Тогава на фона на небето се появява ръка, която държи две събрани заедно каменни плочи. Пророкът казва: “И небесата ще известят правдата Му, защото сам Бог е съдия” (Пс. 50:6). Светият закон - Божията правда, провъзгласен на Синай всред гръмотевици и пламъци за ръководство в живота, сега бива открит на хората като мерило за съда. Ръката разтваря плочите и предписанията на десетте заповеди се виждат, написани сякаш с огнено перо. Думите се открояват така ясно, че всички могат да ги прочетат. Паметта е пробудена, тъмнината на езичеството и еретизма е изчистена от умовете и Божиите десет изявления, кратки, разбираеми и авторитетни, са представени пред погледа на всички земни жители.

Невъзможно е да се опишат ужасът и отчаянието на погазвалите светите Божи изисквания. Господ им бе дал закона Си; те можеха да сравняват характеристиките си с него и да разберат дефектите си, докато все още е имало възможност за покаяние и поправяне. Но за да си осигурят благоволенieto на света, са отстранили Неговите наставления, а са учили и другите да ги престъпват. Стремили са се да принудят Божия народ да оскверни съботата. Сега са осъдени по силата на същия закон, който са презрели. С ужасна яснота виждат, че нямат никакво извинение. Сами са избрали на кого да служат и на кого да се кланят. “Тогава изново ще разсъдите между праведен и нечестив, между оня, който служи Богу, и оня, който не му служи” (Малахия 3:18).

За неприятелите на Божия закон, от проповедника до най-незначителния, има ново понятие за истина и дълг. Твърде късно виждат, че съботата според четвъртата заповед е печатът на живия Бог. Твърде късно разбират

истинското естество на своята фалшива събота и пясъчната основа, на която са градили. Става им ясно, че са се борили срещу Бога. Религиозни учители са водили души към гибел, заявявайки, че ги водят към портите на рая. Чак при деня на окончателната равностметка ще се разбере колко голяма е отговорността на хората със свята длъжност и колко ужасни са резултатите от неверността им. Само през вечността ще можем правилно да оценим загубата на една-единствена душа. Страшна ще бъде участта на онзи, комуто Бог ще каже: “Махни се от Мен, нечестиви служителю”. От небето се чува гласът на Бога, който обявява деня и часа на Исусовото идване и предава на своя народ вечния завет. Като тътнежи на мощни гръмотевици се разнасят по земята Неговите думи. Божият Израил стои и слуша с очи, насочени нагоре. Лицата са осветени от Божията слава и блещат като лицето на Мойсей, когато слизаше от Синай. Неправедните не могат да ги гледат. И когато над почиталите Бога чрез пазене на святата събота се произнася благословение, разнася се мощен, победен вик.

Скоро на изток се появява малък черен облак, колкото половин човешка длан - облакът, който окръжава Спасителя и отдалеч изглежда обгърнат в мрак. Божиите избрани знаят, че това е знаменieto на Човешкия Син. В тържествено мълчание се взират в него, наблюдавайки как се приближава към земята и става все по-светъл и по-славен, докато се превърне в голям бял облак. Цялата му основа е слава, изглеждаща като унищожавач огън, над който е дъгата на завета. Исус язди* напред като мощен победител. Не като “Човек на скърби” иде Той сега, за да изпие горчивата чаша на позор и страдания, а като победител в небето и на земята, за да съди живите и мъртвите. “Верен и Истинен” и съди и воюва праведно... И небесните войски... следваха подир Него...” (Откр. 19:11, 14). Светите ангели - голямо, неизброимо множество, Го придружават с тържествени химни и небесни мелодии. Небето е изпълнено с блестящи фигури - хиляди по хиляди и десетки хиляди по десетки хиляди. Човешкото око не може да обхване сцената; смъртен ум не може да проумее нейното величие. “Славата Му покри небето и земята бе пълна с хваление към Него. Сиянието Му бе като светлината” (Авакум 3:3,4). Когато живият облак приближава, всяко око вижда Княза на живота. Сега не трънен венец обезобразява святата глава, а диадема на слава украсява святото чело. Лицето Му блести по-силно от ослепителното обедно слънце. “И на дрехата и на бедрата Му имаше написано име: Цар на царете и Господ на господарите” (Откр. 19:16).

В присъствието Му “лицата на всички са пребледнели”, а отхвърлилите Божията благодат изпадат в ужаса на вечното отчаяние. “Сърцето се топи и колената се удрят едно о друго..., а лицата на всички са побледнели” (Еремия 30:6; Наум 2:10). Праведните викат треперещи: “Кой ще може да устои?” Песента на ангелите замлъква и известно време цари мъчително мълчание. Тогава се чува гласът на Исус: “Достатъчна ви е Моята благодат.” Лицата на праведните светват и радост изпълва сърцата. А ангелите запяват пак и още по-високо.

Царят на царете слиза на облака, обвит с пламтящ огън. Небесата се навиват като свитък, земята пред Него затреперва и планините и островите се разместват. “Нашият Бог ще дойде и няма да мълчи; ще има пред Него огън поглъщащ и около Него силна буря. Ще призове небесата отгоре и земята, за да съди людетe Си...” (Пс. 50:3, 4).

“И земните царе, големците и хилядниците, богатите и силните, всеки роб и всеки свободен се скриха в пещерите и между скалите на планините; и казват на планините и на скалите: Паднете върху нас и скрийте ни... от гнева на Агнето. Защото е дошъл великият ден на Неговия гняв и кой може да устои?” (Откр. 6:15-17).

Подигравките са секнали. Лъжливите устни са смълчани. Дрънкането на

оръжия, шумът от битка заедно с “всяко оръжие на ратуващия с метеж и облекло, валяно в кръв” (Исаия 9:5 - ЦП), са изчезнали. Нищо не се чува освен гласове на

- Откр. 19:11-16.

молитва и стонове от плач и ридания. От устните, произнасяли доскоро подигравки, избухва викът: “Велик е денят на Неговия гняв и кой може да устои?” Неправедните се молят да бъдат по-скоро погребани под скалите на планините, отколкото да застанат пред лицето на Този, Когото са презирали и отхвърлили.

Познават гласа, проникващ в ушите на мъртвите. Колко често неговият умоляващ, нежен тон ги е призовавал към покаяние! Колко често са го чували като трогателни молби на приятел, на брат, на Изкупител! За отхвърлилите Неговата благодат няма друг глас така осъдителен, както гласът, умолявал ги дълго: “Върнете се, върнете се от лошите си пътища, защо да умрете...?” (Езекиил 33:11). О, да беше за тях това глас на чужденец! Исус казва: “...Аз виках, а вие отказахте да слушате..., простирах ръката Си, а никой не внимаваше, но отхвърлихте съвета Ми и не приехте изблечението Ми...” (Пр. 1:24, 25). Този глас събужда спомени, които биха искали да заличат - пренебрегнати, отхвърлени предложения, неоценени привилегии.

Там са подиграващите се с Христос, когато бе унижен. С разтърсваща сила си спомнят думите на Страдалеца, когато, заклеван от първосвещеника, тържествено заявява: “...отсега нататък ще видите Човешкия Син седящ отдясно на силата и идещ на небесните облаци” (Матей 26:64). Сега Го виждат в славата Му и им предстои да Го видят стоящ отдясно на Силата.

Онези, които се подиграваха на заявлението Му, че е Божи Син, сега са онемели. Между тях е и високомерният Ирод, който иронизираше Неговата царска титла и заповяда на присмиващите се войници да Го коронясат като цар. Там са и мъжете, които със скверни ръце го облякоха с пурпурната дреха и поставиха корона от тръни на светото чело, а в покорната ръка втигнаха изображение на скипър и Му се покланяха с богохулни подмятания. Мъжете, удряли и заплували Княза на живота, сега избягват Неговия пронизателен поглед и се опитват да се освободят от всемогъщата слава на присъствието Му. Онези, които забиха гвоздеите в ръцете и нозете, войникът, пробол реброто Му, гледат белезите с ужас и угризение. Пред свещениците и управниците със страшна яснота минават една след друга картините на Голгота. С трепет и ужас си спомнят как със сатанинско ликуване са клатели глави и са викали: “Други е избавил, а пък Себе Си не може да избави! Той е Израилевият Цар! Нека слезе сега от кръста и ще повярваме в Него. Упова се на Бога; нека Го избави сега, ако Му е угоден...” (Матей 27:42, 43).

Живо си спомнят притчата на Спасителя за земеделците, отказали да предадат на господаря си плодовете от лозето, малтретирали слугите му и убили сина му. Спомнят си и присъдата, произнесли си сами: “Господарят на лозето люто ще погуби злосторниците”. В греха и наказанието на онези неверни мъже свещениците и старейшините виждат собственото си поведение и справедливата си участ. Понася се предсмъртно ридание. По-силно от вика “Разпни Го! Разпни Го!”, отеквал по улиците на Ерусалим, сега се чува страшното, отчаяно стенание: “Той е Божият Син! Той е истинският Месия!” Искат да избягат от присъствието на Царя на царете. Напразно се опитват да се скрият в дълбоките пещери, образували се от разместването на пластове.

В живота на всички, отхвърлящи истината, има моменти, в които съвестта се пробужда, в паметта изплуват мъчителни спомени за дела и лицемерни думи,

а душата се измъчва от разкаяние. Но какво са те в сравнение с угризенята в деня, когато ще “нападне страхът като опустошителна буря”, когато “бедствието... се устреми като вихрушка”! (Пр. 1:27). Онези, които искаха да убият Христос и Неговия верен народ, сега виждат огряващата ги слава. В това състояние на най-голям ужас чуват гласовете на светиите да възкликват в радостни акорди: “Ето, Тоя е наш Бог! Чакахме Го и Той ще ни спаси!” (Исаия 25:9).

Сред люлеенето на земята, блясъка на светкавиците и тътена на гръмотевиците гласът на Божия Син извиква спящите светии. Поглежда към гробовете на праведните, след това издига ръце към небето и изрича: “Събудете се, събудете се, събудете се вие, които спите в пръстта и станете!” По цялата дължина и ширина на земята мъртвите ще чуят гласа; и които го чуят, ще оживеят. Цялата земя ще кънти под стъпките на тази необикновено голяма армия, хора от всички нации, племена, езици и народи. Те идват от тъмнината на смъртта, облечени в безсмъртна слава, с възкликанието: “О, смърте, где ти е победата? О, смърте, где ти е жилото?” (1 Коринт. 15:55). Гласовете на живите праведни и на възкръсналите светии се сливат в продължителен, радостен и победен вик. Всички излизат от гробовете си в ръста, с който са погребани. Адам, застанал сред възкръсналото множество, е с необикновено висока и величествена фигура, малко по-нисък от Божия Син. Той представлява забележителна противоположност на хората от по-късните поколения; само в това отношение може да се види голямото израждане на човешката раса. Но всички възкръсват в свежестта и силата на вечната младост. В началото човекът бе сътворен по Божи образ не само по характер, но и по фигура и външен вид. Грехът е обезобразил и почти е заличил божествения образ, но Христос дойде, за да възстанови загубеното. Той ще преобрази нашите опозорени, нищожни тела по подобие на Своето славно тяло. Смъртната, покварена и без прелест фигура, опетнена от греха, сега става свършена, красива и безсмъртна. Всички пороци и деформации са оставени в гроба. Допуснати отново до дървото на живота в загубения от толкова дълго време рай, изкупените ще растат, докато достигнат височината на човешката раса в първоначалната ѝ слава. И последните останали следи от проклятието на греха ще бъдат премахнати и верните на Христос ще се явят в красотата на Господа, нашия Бог, отразяващи в душа и тяло свършения образ на своя Господ. О, удивително изкупление!, за което е говорено толкова много, на което са възлагани такива надежди, съзercавано с такова жадно очакване, но никога неразбрано напълно!

При прозвучаването на Божия глас живите праведни биват преобразени внезапно, “в миг на око”, биват прославени и сега стават безсмъртни; заедно с възкръсналите светии посрещат Господа във въздуха. Ангели “ще съберат избраните Му, от четирите ветрища, от края на земята до края на небето”. Малки дечица биват поставени от тях в ръцете на майките им. Приятели, разделени дълго от смъртта, се събират отново, за да не се разделят никога вече. С радостни песни всички заедно се възнасят нагоре към Божия град.

От всяка страна на облачната колесница има крила, а под нея има живи колела; и когато колесницата върви нагоре към новия Ерусалим, колелата викат: “Свят”, и крилата, когато се движат, викат: “Свят”, и свитата от ангели вика: “Свят, свят, свят е Господ Бог всемогъщ”, а изкупените възкликват: “Алилуя!”

Преди влизането в Божия град Спасителят подарява на Своите последователи емблемите на победата и ги отличава със знаците на тяхното царско положение. Блестящите редици заемат формата на отворен четириъгълник около своя Цар. Фигурата Му се издига величествено над светии и ангели и лицето Му блести и излъчва благосклонна любов. Погледите на неизброимото множество от изкупени са впити в Него. Всяко око наблюдава

славата на Оня, чието лице “бе погрозняло... повече от лицето на кой да е бил човек и образът Му от образа на кой да е от човешките синове”. На главите на победителите Исус със собствената Си ръка поставя короната на славата, корона с личното “ново име” (Откр. 2:17) и с надписа: “Свят на Господа!”. Във всяка ръка бива поставена палмата на победата и блестяща арфа. След това, когато ръководещите ангели дават тон, всяка ръка с изкусно умение се плъзга бързо по струните, изтръгвайки сладка музика с богати, мелодични тонове. Неизразимо блаженство разтърсва сърцата и всеки глас се издига в благодарствена хвала: “На Този, Който ни люби и ни е развързал от греховете ни чрез кръвта Си, и Който ни е направил царство от свещеници на Своя Бог и Отец, на Него да бъде слава и господство във вечни векове” (Откр. 1:5, 6).

Пред изкупеното множество се намира светият град. Исус разтваря широко бисерните порти и спасените от всички народи, пазили истината, влизат вътре. Тук виждат Божия рай - дома на Адам от времето на неговата невинност. След това се чува глас, по-благозвучен от музиката, достигала някога до ухото на смъртен човек, който казва: “Вашата борба свърши!” “Дойдете, вие, благословени от Отца Ми, наследете царството, приготвено за вас от създанието на света.”

Сега се изпълнява молитвата на Спасителя за Неговите ученици: “Отче, желая гдето съм Аз, да бъдат с Мене и тия, които си Ми дал...” Христос представя на Отец откупа на Своята кръв - “непорочни в радост пред Своята слава” (Юда 24) и заявява: “Ето аз и децата, които Ми даде” (ЦП). “Тези, които Ми даде, упазих” (ЦП). О, чудеса на изкупителната любов! Какъв е възторгът и блаженството на оня час, когато, гледайки изкупените безкрайният Отец ще види Своя образ, когато дисхармонията на греха е премахната, проклятието - отнето, и човешкото е отново в хармония с Божественото!

С неизразима любов Исус приветства с добре дошли Своите верни за “радост на техния Господ”. Спасителят се радва, че в царството на славата вижда душите, спасени чрез Неговите страдания и унижение. Изкупените ще споделят тази радост, като видят сред блажените спечелените за Христос чрез своите молитви и труд, чрез жертвите, принесени с любов. Неизразима радост ще изпълва сърцата им, когато събрани около величествения бял престол видят онези, които са спечелени за Христос, а те от своя страна - привлекли други, а другите - привлекли още много следващи. Сега всички са доведени в мирното небе, слагат короните си в ръцете на Исус и Го хвалят през безкрайните кръговрати на вечността.

Когато изкупените бъдат приветствани в Божия град с добре дошли, ликуващ вик на поклонение процепва въздуха. Първият и вторият Адам ще се срещнат. Божият Син стои с протегнати ръце, за да прегърне бащата на нашия род - съществуващото, което Той сътвори, което съгреша срещу своя Създател и заради чийто грях Спасителят носи на тялото си белезите на разпятието. Когато Адам съзира белезите от жестоките гвоздеи, не се хвърля на гърдите на своя Господ, а пада смирено в нозете Му с възклицанието: “Достойно е Агнето, което е било заклано...” Спасителят го повдига нежно и го моли да погледне още веднъж своята родина Едем, от която е бил тъй дълго отстранен.

След като бе изпъден от Едем, животът на Адам се изпълни със скръб. Всеки съхнеш лист, всяко жертвено животно, всяко гниене върху красивото лице на природата, всяко петно върху чистотата на човека му напомняше за сторения грях. Страшна бе болката от разкаянието, когато виждаше, че нечестието взема надмощие и, когато в отговор на предупрежденията му получаваше упреците, че той е причината за греха. С търпеливо смирение понасяше почти хиляда години наказанието за престъплението си. Искрено се разкайваше за греха си и се уповаваше на заслугите на обещания

Месия. Накрая умря с надеждата за възкресение. Божият Син изкупи грешката и падането на човека. Първоначалното владичество на Адам е възстановено.

Възхитен от радост гледа същите дървета, които някога толкова обичаше да съзерцава - същите дървета, чиито плодове беше брал в дните на своята невинност и радост. Вижда отгледаните от собствените му ръце лози, същите цветя, за които е обичал да се грижи. Умът му схваща реалността на гледката; разбира, че това наистина е възстановеният Едем, много по-прекрасен сега, отколкото, когато бе изпъден от него. Спасителят го завежда при дървото на живота, откъсва славния плод и го поканва да яде. Адам се оглежда и вижда много, много членове от своето семейство да стоят изкупени в Божия рай. Тогава хвърля блестящата си корона в нозете на Исус, пада на гърдите Му и прегръща Изкупителя. Взема златната арфа и триумфалната песен: “Достойно, достойно е Агнето, Което е било заклано и пак оживя!” отеква в небесните сводове. Семейството на Адам подхваща мелодията; всички слагат короните си в нозете на Спасителя и Му се покланят с обожание.

Това повторно свързване наблюдават ангелите, плакали при падането на Адам и радвали се, когато Исус след възкресението Си се възнеся в Небето, отворил гроба за всички, които ще са повярвали в Неговото име. Сега те виждат делото на изкуплението завършено и присъединяват гласовете си към хвалебната песен.

На кристалното море пред престола - стъкленото море, което блести от Божията слава, сякаш размесено с огън - е събрано множеството на онези, които са “победили звяра и образа му и числото на името му”. Заедно с Агнето на планината Сион стоят сто четиридесет и четирите хиляди изкупени между хората, “държейки Божи арфи” в ръце. Там се чува като шум от много води и като тътен на мощна гръмотевица “глас на свирачи, които свиреха с арфите си”. И пеят “нова песен” пред престола - песен, която никой не може да научи, освен сто четиридесет и четирите хиляди. Тя е песента на Мойсей и на Агнето - химн на освобождение. Никой освен сто четиридесет и четирите хиляди не може да научи песента, защото е израз на духовния им опит, който никоя друга група хора не притежава. “Те са, които следват Агнето където и да отива.” Понеже са взети на небето измежду живите от земята, смятани са за “първи плодове на Бога и на Агнето” (Откр. 15:2, 3; 14:1-5). “Това са ония, които идат от голямата скръб”. Те са преживели времето на скръбта - време, каквото никога не е имало, откакто съществува народ на земята. Издържали са агонията във времето на Якововата скръб; устояли са без защита при последното изливане на Божиите наказания. Но са били избавени, защото “са опрали дрехите си и са ги избелили в кръвта на Агнето”. “И в устата им не се намери лъжа; те са непорочни” пред Бога. “Затова са пред престола

на Бога и Му служат денем и нощем в Неговия храм; и седящият на престола ще разпростре скинията си върху тях.” Видели са земята, опустошена от пламъци и бедствия, видели са как на слънцето бе дадена сила да измъчва хората със силен пек и сами са понасяли страдания, глад и жажда. Но “няма да огладнеят вече, нито да ожаднеят вече, нито ще ги удари слънцето, нито някой пек; защото Агнето, което е пред средата на престола, ще им бъде пастир и ще ги заведе при извори на текущи води; и Бог ще обърше всяка сълза от очите им” (Откр. 7:14-17).

През всички векове избраните на Спасителя са били възпитавани в училището на изпитанията. На земята са вървели по тесните пътеки; били са пречиствани в пещта на скръбта. Заради Исус са търпели съпротива, омраза, клевети. Следвали са Го в болезнени борби, били са готови за себепожертване и са понасяли горчиви разочарования. Чрез личната си горест са научили колко лош и противен е грехът и колко е силен, колко

тежка е вината и колко голямо е нещастieto, което носи. И гледат на него с отвращение. Съзнанието за вечната жертва, принесена за тяхното спасение, ги прави смирени в собствените им очи и изпълва сърцата им с такава благодарност и хваление, които не могат да бъдат схванати от несъгрешилите. Обичат много, защото много им е било простено. Станали участници в Христовите страдания, те са подготвени да участват и в славата Му.

Наследниците на Бога са дошли от тавански стаи, от колиби, от зандани, от ешафоди, от планини и пустини, от земни и морски пещери. На земята "биваха убивани", "с мъки мъчени", "търпяха лишение, бедствия и страдания". Милиони са отишли в гроба опозорени, само защото твърдо са отказвали да отстъпят пред измамните искания на Сатана. Човешките съдилища са ги осъждали като най-големи престъпници. Но сега "сам Бог е съдия" (Пс. 50:6). Земните присъди се ревизират и се отсъжда точно обратното. "Господ... ще отнеме укора на людетe Си..." (Исаия 25:8). "И ще ги наричат свят народ, изкупените от Господа." Той е наредил да им се даде "венец вместо пепел, мир на радост вместо плач, облекло на хваление вместо унил дух" (Исаия 62:12, 61:3). Повече не са слаби, наскърбени, прогонвани и потискани. Отсега нататък ще бъдат винаги с Господа. Стоят пред престола, облечени с одежди, по-богати от одеждите на най-почитаните на земята. Увенчани са с корони, по-славни от короните, украсявали някога челата на земни монарси. Дните на страдания и плач са преминали завинаги. Царят на славата е обърсал сълзите от всички лица; всяка причина за скръб е премахната. Божиите наследници размахват палмови клонки и запяват мелодична, хвалебствена песен. Всеки глас я подхваща, докато небесните сводове проехтяват от величествения химн: "Спасение на нашия Бог, Който седи на престола, и на Агнето!" И всички жители на небето отговарят с възгласа: "Амин! Благословение, слава и премъдрост, благодарение и почит, сила и могъщество на нашия Бог до вечни векове" (Откр. 7:10, 12).

В този живот ние можем само да започнем да разбираме удивителната тема на изкуплението. С ограничения си разум можем най-сериозно да разглеждаме срама и славата, живота и смъртта, правдата и милостта, срещнали се на кръста. Но колкото и да напъваме ума си, няма да успеем да ги схванем напълно. Сега дължината и широчината, дълбочината и височината на изкупителната любов се разбират неясно. Изкупителният план няма да бъде напълно разбран даже и когато изкупените ще виждат, както са видени, и ще познават, както са познати. Но през вечните векове, пред удивения им и възхитен ум ще се разкриват все нови и нови истини. Макар мъките, скърбите и изкушенията на земята да са свършили и причината за тях да е отстранена, Божиите чада винаги ще имат разумно разбиране за цената на спасението си.

Христовият кръст ще бъде науката и песента на изкупените през цялата вечност. В прославения Христос ще виждат разпнатия Христос. Никога няма да се забрави, че Този, Чиято мощ сътвори и поддържа неизброимите светове в обширните космични пространства, възлюбеният на Бога, Величието на небето, Този, Когото херувими и серафими се покланят с удоволствие, смири Себе Си и се унижи, за да въздигне и възвиси падналия човек. Че Той понесе вината и позора на греха, както и мъката след като Отец скри лицето Си от Него. Докато окаяността на един загубен свят съкруши сърцето Му и смаза живота Му на Голготския кръст. Творецът на всички векове, върховният Съдия на човешката участ, лишил се от славата Си и унижил се толкова много от любов към човека, винаги ще буди учудване и възхита на вселената. Когато изкупените от всички народи погледнат Изкупителя си и видят вечната слава на Отца да блести на лицето Му; когато погледнат към Неговия престол, пребъдващ от вечност към вечност, и знаят, че царството Му не ще има край, ще

избухват във възторжена песен: “Достойно, достойно е Агнето, Което е било заклано и ни е изкупило за Бога със собствената Си скъпоценна кръв!”

Тайната на кръста обяснява всички други тайни. В светлината, струяща от Голгота, Божиите качества, които са ни изпълвали със страх и благоговение, изглеждат красиви и привлекателни. Виждат се милост, нежност и бащинска любов, смесени със святост, справедливост и мощ. Чрез славата на Божия престол, велик и превъзвишен, ние виждаме характера Му в милостивите откровения и разбираме, както никога преди това, значението на скъпото име Татко наш.

Ще се разбере, че Този, Който е безкраен в мъдрост, не е могъл да измисли никакъв друг план за нашето спасение, освен да пожертва Своя Син. Наградата за тази жертва е радостта да види земята, населена с изкупени същества, свети, щастливи и безсмъртни. Резултатът от борбата на нашия Спасител със силите на мрака е радостта на изкупените, отекваща през вековете за прослава на Бога. А стойността на всяка душа е толкова висока, че Отец е възмезден и доволен от платената цена. А и Христос е удовлетворен, като гледа плодовете на Своята велика жертва.

41

Запустяването на земята

“... Греховете ѝ стигнаха дори до небето и Бог си спомни нейните неправди. Въздайте ѝ, както и тя е въздавала, да! Платете ѝ двойно според делата; с

чашата, с която е черпила, почерпете я двойно. Колкото е прославила себе си и

е живяла разкошно, толкова мъки и печал ѝ дайте; защото казва в сърцето си: Седя като царица, не съм вдовица и печал никак няма да видя. Затова в един ден ще дойдат язвите ѝ, мор, печал и глад, и тя ще изгори на огън; защото могъществен е Господ Бог, Който я съди. И земните царе, които са блудствали и живели

разкошно с нея, ще заплачат и заридаят за нея... и ще казват: Горко, горко на тебе, велики граде Вавилоне, крепки граде, понеже в един час ще дойде съдбата ти!” (Откр. 18:5-10).

“Земните търговци”, които “се обогатиха от безмерния ѝ разкош”, “ще застанат отдалеч поради страх от мъките ѝ, ще плачат и ще жалеят, казвайки: Горко, горко, граде велики, облечен с висон, багреница и червено и украсен със злато, със скъпоценни камъни и с бисери; защото в един час запустя това богатство!” (Откр. 18:11, 3, 15-17).

Такива са наказанията над Вавилон. В деня на Божия гняв той е препълнил чашата на своето нечестие; времето му е дошло; узрял е за унищожение.

Когато Божият глас превърна пленничеството на Своя народ в освобождение, сред загубилите всичко в големия конфликт на живота ще настане страшно пробуждане. През благодатното време те са били заслепени от измамите на Сатана и са оправдавали греха в живота си. Богатите са се гордеели с превъзходството си над по-малко облагодетелстваните. Но богатствата си са спечелили чрез престъпване на Божия закон. Пренебрегвали са задължението си да хранят гладните, да обличат голите, да постъпват справедливо и да са милостиви. Стремели са се да се издигнат и да печелят уважение. А сега са лишени от всичко, което ги е правило велики, и са оставени разгопени и беззащитни. Гледат ужасени унищожаването на идолите, предпочитани пред Твореца. Продали са

душите си за земни богатства и радости и не са се стремели да богатееят в Бога. Резултатът е поражение. Удоволствията им са се превърнали в жлъчка, съкровищата им - в ръжда. Придобивките на целия им живот са пометени за миг. Богатите оплакват разрушаването на големите си къщи, разпиляването на натрупаното злато и сребро. Но оплакванията им са потиснати от страха, че заедно с идолите си ще загинат и самите те.

Неправедните са изпълнени с разкаяние, но не защото са пренебрегвали Бога и съшовете си, а защото Бог е победил. Плачат, защото се е получил точно този резултат, без да се разкайват за своето нечестие. Ако можеха, не биха оставили неизползвано средство, за да победят.

Светът е свидетел, че незасегнати от бедствия, епидемии, бури и земетресения остават точно онези, на които същият той се е подигравал, осмивал и искал да заличи от земята. Този, Който е унищожавал огън за престъпниците на Неговия закон, за народа Си е спасителен покров.

Проповедникът, пожертвал истината, за да спечели благоволенieto на хората, сега разбира характера и влиянието на поученията си. Става явно, че едно всепроникващо око го е следвало на амвона, по улиците, при срещите с хората в различни обстоятелства на живота. Всяко вълнение, всеки написан ред, всяка изречена дума, всяка постъпка, дали фалшива сигурност, са били разпръснати семена и сега в лицето на нещастните души вижда жетвата.

Господ казва: “И повърхностно лекува раната на дъщерята на людетe Ми, като казваха: Мир, мир! А пък няма мир”. “Защото с лъжите си оскърбихте сърцето на праведния, когото Аз не оскърбих; и укрепихте ръцете на злодееца, за да се не върне от нечестивия си път, та да се спаси животът му” (Еремия 8:11; Езекиил 13:22).

“Горко на пастирите, които погубват и разпръсват овцете на паството Ми!... Ето, Аз ще ви накажа за злите ви дела...” “Лелекайте пастири и извикайте, и вие, началници на стадото, валяйте се в пръстта, защото напълно настана времето, за да бъдете заклани и разпръснати... и пастирите не ще имат средство за избягване, нито началниците на стадото за избавление.”

Проповедници и народ виждат, че не са поддържали правилни отношения с Бога. Виждат, че са се бунтували срещу Автора на целия справедлив и праведен закон. Пренебрегвайки Божествените предписания, са предизвикали възникването на хиляди злини, несъгласия, омраза, нечестие, докато земята се е превърнала в обширно поле на борба, блато на поквара. Тази е гледката сега пред отхвърлилите истината и избралите да поддържат заблудата. Невъзможно е да се изрази копнежът на непослушните и неверните към онова, което са загубили завинаги - вечния живот. Те, на които светът се е покланял заради талантите и красноречието им, сега виждат всичко в истинска светлина. Съзнават какво са предизвикали чрез своето престъпление, хвърлят се в краката на презрените и подиграните заради верността им и признават, че Бог ги е обичал.

Хората виждат, че са излъгани. Започват да се обвиняват взаимно за това, че са били подмамани към гибел. Но всички се обединяват, за да осъдят жестоко проповедниците. Неверни пастири са пророкували успокоителни неща; подвеждали са слушателите си да отхвърлят Божия закон и да преследват онези, които са искали да го пазят свято. Сега в отчаянието си тези учители признават пред света измамното си дело. Множествата се изпълват с ярост. “Ние сме изгубени! - викат те. - И вие сте причината за нашата гибел.” И се нахвърлят върху им. Това са точно хората, някога възхищавали им се най-много. Същите ръце, увенчавали ги преди с лаври, сега ще се вдигнат срещу им. Мечовете, които трябваше да погубят Божия народ, сега се използват, за да погубят неприятелите му. Шири се борба и кръвопролитие.

“Екотът ще стигне и до краищата на света, защото Господ има съд с народите; Той ще се съди с всяка твар, ще предаде нечестивите на нож...” (Еремия 25:31). Шест хиляди години е продължавала великата борба; Божият Син и Неговите небесни пратеници са се борили срещу силите на злото, за да предупреждават, осветляват и спасяват човешките чеда. Всички вече са взели решение; неправедните напълно са се присъединили към Сатана в борбата му против Бога. Дошло е времето Бог да оправдае и възстанови авторитета на Своя потъпкан закон. Сега борбата е не само със Сатана, но и с хора. “Господ има съд с народите... ще предаде нечестивите на нож.”

Знакът на освобождението е поставен на онези, които “въздишат и плачат поради всичките мерзости”. Сега излиза ангелът на смъртта, представен във видението на Езекиил чрез въоръжените със смъртоносни оръжия мъже, на които е дадена заповедта: “Поразете! старци, юноши, девиси, младенци и жени избийте съвсем; но не се приближавайте при никого от ония, върху които е белегът; и започнете от светилището Ми” (Езекиил 9:1-6). Унищожението започва от изповядвалите, че са духовни пастири на народа. Фалшивите стражи трябва да паднат първи. Няма милост и пощада за нито един от тях. Мъже, жени, момичета и малки деца загиват заедно.

“...Господ излиза от мястото Си, за да накаже жителите на земята за беззаконието им; и земята ще открие кървите си, и не ще покрие вече убитите си” (Исаия 26:21). “И ето язвата, с която Господ ще порази всичките народи, които са воювали против Ерусалим: месата им ще тлеят, докато още стоят на нозете си, очите им ще се разтопят в ямите си и езикът им ще тлее в устата им. И в оня ден между тях ще има голям смут от Господа, тъй щото ще залавят всеки ръката на ближния си и неговата ръка ще се подига против ръката на ближния му” (Захария 14:12,13). Жителите на земята - свещеници, управници и народ, богати и бедни, висши и низши, падат в бясната борба на собствените си жестоки страсти и чрез ужасното изливане на Божия гняв без милост. “В оня ден убитите от Господа ще лежат от единия край на земята до другия край на земята; няма да бъдат оплакани, нито прибрани, нито погребани” (Еремия 25:33).

При идването Си Христос изличава неправедните от лицето на земята с дъха на Своята душа, унищожава ги със светлостта на Своята слава. Завежда народа Си в Божия град и земята остава без жителите си. “Ето, Господ изпразва земята и я запустява, превръща я и разпръсква жителите й... Съвсем ще се изпразни земята и съвършено ще се оголи, защото Господ е изговорил това слово... Защото престъпиха законите, незначиха повелението, нарушиха вечния завет. Затова клетва погълна земята и ония, които живеят на нея, се намериха виновни; затова жителите на земята изгоряха...” (Исаия 24:1, 3, 5, 6).

Цялата земя изглежда като самотна пустиня. Развалини на градове и села, унищожени от земетресението, изкоренени дървета, груби, назъбени скали, изхвърлени от морето или изтръгнати от земята, са разпръснати по повърхността й, грамадни зеещи пропасти отбелязват местата на планини, изскубнати от основите им.

Сега се осъществява събитието, сянка на което беше последната тържествена служба в Деня на умилостивението. Когато службата в Светая Светих (най-святото отделение на светилището) приключела и греховете на Израил били премахнати от светилището чрез кръвта от приноса за грях, козелът “за отпусчане” бивал представян жив пред Господа. В присъствието на цялото събрание първосвещеникът изповядвал над него “всичките беззакония на израилтяните, всичките им престъпления и всичките им грехове” и ги възлагал “на главата на козела” (Левит 16:21). По същия начин и когато службата в небесното светилище приключи, в присъствието на Бога и небесните ангели и на множеството изкупени греховете на Божия народ ще бъдат поставени на Сатана. Той ще бъде обвинен за всичкото

зло, извършено от грешниците. И както козелът “за отпущане” биваше изпращан в пуста и ненаселена земя, така и Сатана ще бъде заточен в запустялата земя - ненаселена и мрачна пустиня.

Писателят на кн. “Откровение” предсказва заточаването на Сатана и хаоса, и запустението на земята. И заявява, че така ще продължи хиляда години. След като представя сцените на второто идване на Господа и опозоряването на несправедливите, пророчеството продължава: “И видях, че слизаше от небето един ангел, който държеше в ръката си ключа на бездната и една голяма верига. Той улови змея, старовременната змия, която е дявол и сатана, и го върза за хиляда години и, като го хвърли в бездната, заключи я и я запечата над него, за да не мами вече народите, преди да се свършат хилядата години, след като той трябва да бъде пуснат за малко време” (Откр. 20:1-3).

Че изразът “бездна” представлява земята в състояние на хаос и мрак, е очевидно от други библейски текстове. За земята “в начало” Библията свидетелства, че е “пуста и неустроена; и тъмнина покриваше бездната”*. (Битие 1:2). Пророчеството учи, че земята ще бъде върната поне наполовина в това състояние.

* Същата дума в същото значение се среща и в Откр. 20:1-3, преведена еднозначно и в септуагинтата (от гръцкия вариант на Стария завет).

БИБЛЕЙСКИЯТ МИЛЕНИУМ

Живеем в последните дни на земната история. Краят на живота, както го разбират днес различните хора, е почти наближил. Скоро Исус ще се завърне. Ние имаме само един период на благодатно време и това е нашият живот сега. МИЛЕНИУМЪТ НЕ ЩЕ БЪДЕ хиляда години на слава и мир тук на земята! Не ще бъде и ера на технологичен прогрес или “втори шанс” за нечестивите. Преди него, по време на него или след него цялото човечество няма да се обърне с вяра към Христос! Нито Христос или Неговите изкупени ще бъдат на земята по това време.

Ето истината за милениума и събитията, които отбелязват началото и края му:

I. ИСУС ЩЕ СЕ ЗАВЪРНЕ, ЗА ДА ВЗЕМЕ СВОЯ НАРОД. Той ни е обещал това. (Йоан 14:1-3) Ето защо вярваме, че наистина ще го направи.

II. ИМА ЧЕТИРИ БЕЛЕГА, ПО КОИТО МОЖЕМ ДА ИДЕНТИФИЦИРАМЕ ВТОРОТО ХРИСТОВО ПРИШЕСТВИЕ. Те не могат да бъдат фалшифицирани от лъжливи христосовци: 1. Ще дойде така, че всички живи по това време ще могат да видят завръщането Му (Откр. 1:7; Деян. 1:9; Матей 24:30, 23-27). 2. Ще дойде така, че всички ще могат да Го чуят, (Матей 24:31; 1 Сол. 4:16). 3. Ще дойде във величествена слава - Неговата слава, славата на Отца и славата на милионите придружаващи Го ангели (Лука 9:26; Матей 28:2-4; Матей 25:31; Откр. 6:14-17). 4. Ще дойде неочаквано (Матей 24:44; 24:36).

III. ВТОРОТО ИДВАНЕ НА ХРИСТОС ЩЕ ОТБЕЛЕЖИ НАЧАЛОТО НА МИЛЕНИУМА. ЩЕ СТАНАТ ШЕСТ СЪБИТИЯ: 1. Той ще възкреси праведните мъртви (1 Сол. 4:16). 2. Ще грабне праведните живи заедно с възкресените праведни мъртви, за да Го посрещнат в облаците (1 Сол. 4:17). 3. Ще промени смъртните им тела, за да станат подобни на Неговото славно тяло (Фил. 3:20-21) и ще ги преобрази (1 Кор. 15:51-55; Исаия 25:9). 4. След като е събрал всички праведни (1 Сол. 4:17-18; Матей 25:34-40; 24:30, 31), ще вземе в небето Своите изкупени (Йоан 14:1-3; 17:24; 1 Сол. 4:16-18). 5. Живите

нечестиви ще бъдат унищожени от блясъка на Неговото идване (Лука 17:26-30; 2 Сол. 2:8). 6. Ще върже Сатана на земята за хиляда години (Откр. 20:2-3).

4. ПРЕЗ ВРЕМЕ НА МИЛЕНИУМА ЗЕМЯТА ЩЕ БЪДЕ ПУСТА (Откр. 20:3; Еремия 4:23-26; Исаия 24:1, 3). Нечестивите са мъртви (2Сол. 2:8). Не е останал жив човек (Исаия 34:20-22; Еремия 4:25-26; 25:31-33). Сатана е вързан на запустената земя (Откр. 20:1-3). Праведните са на небето (Откр. 20:4,6; Даниил 7:22), заети с дело на съд (Откр. 20:4; 1 Кор. 6:1-3; Деян. 24:25; Юда 6).

В КРАЯ НА МИЛЕНИУМА СВЯТИЯТ ДУХ СЛИЗА ОТ НЕБЕТО (Откр. 20:9; 21:1-5; Захария 14:4, 9); нечестивите са възкресени при "второто възкресение" (Откр. 20:5, първа част). По този начин Сатана бива освободен отново да ги измамва (Откр. 20:7-8). Той и нечестивите заобикалят Святия град, за да го превземат (Откр. 20:8-9). Всички те биват унищожени (Откр. 20:9) и земята - подновена (Откр. 20:1-5; 2 Петрово 3:10-14).

Гледайки напред към великия ден на Бога, пророк Еремия заявява: "Погледнах на земята и ето, тя беше пуста и празна - на небето, и нямаше светлината му. Погледнах на планините и ето, трепереха и всичките хълмове се тресяха. Погледнах и ето, нямаше човек и всичките небесни птици бяха избягали, погледнах и ето, плодородната страна бе пуста и всичките ѝ градове бяха съсипани..." (Еремия 4:23-26).

Тук трябва да бъде домът на Сатана заедно с неговите зли ангели в продължение на хиляда години. Ограничен само в пределите на земята, той няма да има достъп до други светове, за да изкушава и безпокои никога непадналите в грях. Именно в този смисъл е вързан - не може да упражнява мощта си върху никого. Напълно е лишен от възможността да мами и руши - единствено негово наслаждение в продължение на толкова много столетия..

С поглед напред към времето, когато Сатана ще падне, пророк Исаия възкликва: "Как си паднал от небето, ти Деннице, сине на зората! Как си отсечен до земята, ти, който поваляше народите. А ти думаше в сърцето си: Ще възляза на небесата, ще възвиша престола си над Божиите звезди..., ще бъда подобен на Всевишния. Обаче ти ще се снишиш до преизподнята, до най-долните дълбочини на рова. Ония, които те видят, ще се взрат в тебе, ще те разгледат и ще рекат: Тоя ли е човекът, който правеше да трепери земята, който разклащаше царствата, който запустяваше света и съсипваше градовете му, който не пускаше в домовете им затворниците си?" (Исаия 14:12-17).

В продължение на шест хиляди години сатанинското дело на бунт "правеше да трепери земята". Той "запустяваше света и съсипваше градовете му." И "не пускаше в домовете им затворниците си." В продължение на шест хиляди години тъмницата му е държала Божия народ и би го държала пленник навеки, но Христос строши веригите и освободи затворниците.

Даже и неправедните сега са извън властта на Сатана. Той остава сам със злите си ангели, за да мисли и осъзнава последиците от проклятието, докарано от греха."Всичките царе на народите - те всички спят в слава, всеки в дома си [гроба]. А ти си отхвърлен от гроба си като презряно клонче... не ще се съединиш с тях в погребение, защото си погубил земята си, избил си своите люде" (Исаия 14:18-20).

В продължение на хиляда години Сатана ще броди насам-натам по пустата земя, за да наблюдава резултатите от своя бунт срещу Божия закон. През това време страда много силно. От момента на неговото падане досега е действал активно, което е спъвало размисъла. Но сега, лишен от сила, не му остава нищо друго освен да мисли върху ролята си от времето на бунта срещу небесното управление и да гледа с трепет и ужас напред към страшното бъдеще, когато ще страда за всичкото причинено зло и ще бъде

наказан като подбудител на грехове.

Божият народ няма да ликува от пленничеството на Сатана. Пророкът казва: “И в деня, когато Господ те успокои от скръбта ти, от неволята ти и от жестоката работа, в която ти бе поробен, ще употребиш това иносказание против вавилонския цар, като речеш: Как престана насилникът!... Господ строши тоягата на нечестивите, скиптъра на владетелите, който яростно поразяваше племената с непрестанно биене, който властваше с гняв над народите, с преследване, което никой не въздържаше” (Исаия 14:3-6).

През хилядата години между първото и второто възкресение се провежда съдът над неправедните. Апостол Павел посочва този съд като събитие, следващо второто идване на Христос. “...недейте съди нищо преждевременно, докле не дойде Господ, Който ще извади на видело скритото в тъмнината и ще изяви намеренията на сърцата” (1 Коринт. 4:5). Даниил обяснява, че когато дойде “Старият по дни”, ще се “даде... съдът на светиите на Вишнаго” (Даниил 7:22 - ЦП). През това време праведните царуват като царе и свещеници на Бога. Йоан обяснява в Откровение: “И видях престоли; и на тях, които бяха насаждали на тях, бе дадено да съдят... те ще бъдат свещеници Богу и на Христа и ще царуват с Него хиляда години” (Откр. 20:4-6). Точно за това време Павел е предсказал, че “светиите ще съдят света” (1 Коринт. 6:2). Заедно с Христос те съдят неправедните, като сравняват живота им с книгата на закона - Библията, и решават всеки случай според делата, извършени в тялото. Тогава наказанието, което нечестивите трябва да понесат, се определя според извършените от тях деяния; и се отбелязва срещу имената им в книгата на смъртта.

Също така и Сатана, и ангелите му ще бъдат съдени от Христос и Неговия народ. Павел казва: “Не знаете ли, че ние ще съдим ангели?” (1 Коринт. 6:3). А Юда обяснява, че онези “ангели, които не опазиха своето достойнство, но напуснаха собственото си жилище, Той ги държи под мрак във вечни връзки за съда на великия ден” (Юда 6).

В края на хилядата години ще стане второто възкресение. Тогава неправедните ще бъдат събудени от смъртта и ще се явят пред Бога, за да получат “писаната присъда”. Така писателят на кн. “Откровение”, след като описва възкресението на праведните, казва: “Другите мъртви не оживяха, докле не се свършиха хилядата години” (Откр. 20:5). А за неправедните Исаия обяснява, че “ще бъдат събрани, както се събират затворниците в тъмницата. И ще бъдат затворени в тъмницата и след дълго време ще бъдат наказани” (Исаия 24:22).

42

Краят на борбата

В края на хилядата години Христос отново се завръща на земята. Придружават Го множеството на изкупените и безброй ангели. Слиза със страшно величие и заповядва на нечестивите мъртви да възкръснат за съд - толкова много, че могат да се сравнят с морския пясък. Какъв контраст с възкръсналите при първото възкресение! Праведните се появиха в безсмъртна младост и красота. А безбожните носеха следите на болести и смърт.

Всички очи в това огромно човешко стълпотворение са обърнати към Божия Син и съзерцава Неговата слава. Всички възкликват в един глас: “Благословен, Който иде в Господнето име!” Този възглас е вдъхновен не от любов към Исус. Си-лата на истината принуждава устните да произнесат думи, които не желаят. Неправедните излизат от гробовете такива,

каквито са влезли в тях - със същата вражда към Христос и със същия бунтовен дух. Те няма да имат ново благодатно време, за да поправят грешките на миналия си живот. А и да го имаха, никога не би се променила. Цял един живот на престъпления не е омекотил сърцата им. Дори да им се дадеше второ благодатно време, биха го изживели както първото - в незначитане на Божиите изисквания и в бунт срещу Бога.

Христос слиза на Елеонския хълм, откъдето се възнесе на небето след възкресението Си и където ангелите повториха обещанието за Неговото завръщане. Пророкът казва: "Господ мой Бог ще дойде и всички свети ангели с Тебе." "...нозете Му ще застанат на Елеонския хълм, който е срещу Ерусалим на изток; и Елеонският хълм ще се разцепи през средата..., така че ще се образува твърде голям дол". "И Господ ще бъде цар върху целия свят. В оня ден Господ ще бъде един и името Му едно" (Захария 14:5,4,9). Новият Ерусалим слиза от небето в ослепителен блясък, установява се на очистеното и пригответо да го приеме място и Христос с народа Си и ангелите влизат в светия град.

Сега Сатана се приготвя за последната мощна битка за върховенство. Докато бе лишен от силата си и отделен от измамното си дело, князът на злото бе нещастен и сломен. Но когато нечестивите мъртви биват възкресени и той ги вижда застанали на негова страна, надеждата му се съживява отново и решава да не се отказва от голямата битка. Ще призове под знамето си армиите на изгубените и ще се опита чрез тях да прокара плановете си. Това са пленниците на Сатана. Отхвърляйки Христос, те са признали владичеството на водача на бунта. Готови са да приемат неговите внушения и да изпълняват заповедите му. Верен на предишното си лукавство, Сатана не разкрива истината за себе си. Представя се за княза, законен собственик на света, чието наследство му е било незаконно отнето. На обезумелите си поданици се представя като изкупител, уверявайки ги, че неговата сила ги е извела от гробовете им и че сега ще ги освободи от най-жестоката тирания. След като Христос се е отдръпнал, Сатана върши чудеса, за да осъществи домогванията си. Прави слабите силни и вдъхновява всички със своя дух и енергия. Предлага им да ги поведе срещу лагера на светиите и дружно да завземат Божия град. С демонско ликуване посочва неизброимите възкръснали от мъртвите и заявява, че като техен водач е в състояние да превземе града и да си възвърне трона и царството.

Сред огромното множество има много от дълголетниците на човешкия род отпреди потопа; хора, едри на ръст, с гигантски интелект, които, като са се поддавали на контрола на паднали ангели, са посвещавали всичките си способности и знания за себевъзвеличаване. Хора, които заради удивителните си дела са карали света да боготвори способностите им, но чиято жестокост и зли изобретения, оскверняващи земята и унищожавачи Божия образ в хората, бяха накарали Бога да ги заличи в своето творение. Там има царе и генерали, завладявали цели народи, храбри мъже, които никога не са изгубвали битка, горди, амбициозни воители, чието приближаване е карало царствата да треперят. Смъртта не ги е променила. След като излизат от гроба, възстановяват мислите си точно там, където са били прекъснати. Движени са от същия стремеж за завоевания, владеел ги и тогава, преди да паднат на бойното поле.

Сатана се съветва с ангелите си, а след това и с царете завоеватели, истински силните мъже. Те разглеждат насъбралите се и преценяват, че множеството е на тяхна страна, че армията вътре в града е малка в сравнение с тяхната и може да бъде победена. Правят плановете за завладяване на богатствата и славата на новия Ерусалим. Всички незабавно започват да се приготвят за битката. Способни техници конструират военни съоръжения. Армейски пълководци, прочути с успехите си, подреждат в полкове и дивизии военните мъже.

Най-сетне се дава заповед за настъпление и неизброимото множество настъпва - армия, каквато никога не е била свиквана от земни завоеватели, с която не биха могли да се сравнят дори съединените сили на всички векове, откакто са започнали войните на земята. Сатана, най-силният воин, предвожда авангарда и неговите ангели обединяват силите си за последната битка. Царе и пълководци последват Сатана, а тълпите подире им са групирани в огромни военни съединения със свой предводител. С военна точност стегнатите редици напредват към Божия град по напуканата и неравна земна повърхност. По заповед на Исус портите на новия Ерусалим се затварят; армиите на Сатана обграждат града и се приготвят за нападение.

Сега Христос още веднъж се явява пред Своите неприятели. Високо над града, върху основа от блестящо злато се издига величествен престол. На него седи Божият Син, заобиколен от поданиците на царството Си. Човек не може да опише мощта и величието Му. Славата на вечния Баща обкръжава Сина. Блясъкът на присъствието Му изпълва Божия град и преминава отвъд портите, заливайки цялата земя със сиянието си.

Най-близо до престола са онези, които някога прилежно са провеждали делата на Сатана, но, изтръгнати като главни от огън, са последвали своя Спасител с дълбоко, горещо посвещение. До тях са сред лъжата и неверието свършени християнски черти на характерите на тези, които са почитали Божия закон, когато целият християнски свят го е обявявал за невалиден, и милионите от всички векове, убити мъченически заради вярата си. Непосредствено зад тях е "голямо множество, което никой не можеше да изброи, от всеки народ и от всичките племена, люде и езици, стоящи пред престола и пред Агнето, облечени в бели дрехи, с палмови клони в ръцете си" (Откр. 7:9). Борбата им е свършена, победата - спечелена. Извоювали са първенството и са получили наградата. Палмовата клонка в ръката им е символ на тяхната победа, бялата дреха - знак на непорочната Христова правда, станала сега тяхна.

Изкупените запяват хвалебствена песен, която отеква в небесните сводове: "Спасение на нашия Бог, който седи на престола, и на Агнето!" И ангели, и серафими се присъединяват към песента на преклонение към Бога. Изкупените познават властта и злобата на Сатана и съзнават, както никога дотогава, че никаква друга сила освен Христос не би могла да ги направи победители. В цялото блестящо множество няма нито един, който може да каже, че е победил сам чрез сила и доброта. Нищо не се говори за онова, което са извършили или изстрадали; но съдържанието на всяка песен, основният тон на всеки химн е: спасението е от нашия Бог и от Агнето.

В присъствието на жителите на земята и на небето се извършва окончателното коронясване на Божия Син. И сега, облечен с върховно величие и мощ, Царят на царете произнася присъда над бунтовниците срещу Неговото управление и отдава справедливост над престъпвалите Неговия закон и потискалите народа Му. Божият пророк казва: "След това видях един голям бял престол и Онзи, Който седеше на него, от Чието лице побягнаха земята и небето, че не се намери място за тях. Видях и мъртвите големи и малки, стоящи пред престола; и едни книги се разгънаха; разгъна се и друга книга, която е книгата на живота; и мъртвите бидоха съдени според делата си по написаното в книгите" (Откр. 20:11, 12).

Щом книгите с докладите бъдат отворени и Исус погледне нечестивите, те си спомнят всеки свой грях. Виждат точно къде нозете им са се отклонили от пътеката на чистотата и светостта, къде точно ги е отвела тяхната гордост и бунт при нарушаването на Божия закон. Съблазнителните изкушения, които са поддържали, отдавайки се на греха, благословенията, с които са злоупотребили, Божиите пратеници, които са презирали,

отхвърлените предупреждения, вълните на милост, отблъсквани от упоритото им непокаяно сърце - всичко това се изписва пред тях с огнени букви...

Над престола се появява кръстът; сцените на изкушението и падането на Адам и следващите стъпки от великия план на изкуплението минават една след друга. Скромното рождение на Спасителя; първите години от живота Му, прекарани в простота и послушание; кръщението Му в Йордан; постът и изкушението в пустинята; публичната Му служба, която разкри на хората най-скъпите благословения на Небето; дните, изпълнени с дела на любов и милост; нощите на молитва и бдение в усамотението на планините; заговорите, изпълнени със завист, омраза и злоба като отплата за Неговите благодеяния; ужасната тайнствена агония в Гетсимания под смазващата тежест на греховете на целия свят; предателството, хвърлило Го в ръцете на жадната за кръв тълпа; страшните събития в онази нощ - смиреният Затворник, изоставен от най-любимите Си ученици, грубо влачен по улиците на Ерусалим; Божият Син, предаден сред ликуващи викове на Ана, призван на съд в палата на първосвещеника, в съдилището на Пилат, пред страхливия и жесток Ирод, подиграван, оскърбяван, измъчван и осъден на смърт - всичко това е представено живо и ясно.

Пред треперещото множество се разкриват последните сцени - търпеливият Страдалец, вървящ по пътя към Голгота; небесният Принц, увиснал на кръста; надутите свещеници и хуещата тълпа, осмиваща Неговата предсмъртна агония; свръхестествената тъмнина; разтърсването на земята, раздробените скали, отворените гробове, отбелязали момента, когато Изкупителят на света предаде живота Си.

Ужасната драма се явява точно такава, каквато е била. Сатана, неговите ангели и поданици нямат сила да отклонят очите си от картината на собствените си дела. Всеки участник във Витлеем, за да погуби израилевия Цар; скверната Иродиада, на чиято душа тежи вината за кръвта на Йоан Кръстител; слабият, колеблив и действащ според времето и обстоятелствата Пилат; подиграващите се войници; свещениците, управниците и побеснялата тълпа, която викаше: "Кръвта Му да бъде на нас и на чадата ни!" - всички виждат огромната си вина. Напразно се опитват да се скрият от Божественото величие на Неговото лице, което по блясък надминава слънцето, а изкупените слагат короните си в нозете на Спасителя с възкликанието: "Той умря за мен!"

Сред множеството на изкупените са Христовите апостоли, храбрият Павел, пламенният Петър, любимият и любещ Йоан и верните им братя. Заедно с тях са и огромен брой мъченици, а извън стените, където всичко е долно и нечисто, се намират онези, от които са били преследвани, затваряни и избивани. Там е Нерон - това чудовище на жестокостта и порока, наблюдаващ радостта и ликуването на онези, които някога е измъчвал и в най-страшната агония на които е намирал сатанинска наслада; там е и майка му, за да види резултатите от своето дело; да види как лошите черти на характера, предала на сина си, страстите, поощрявани и развивани чрез влиянието и примера й, са дали плодовете си - престъпления, карали света да потръпва.

Там има папски свещеници и прелати, претендирали, че са Христови посланици, а в същото време си служили с клади, тъмници и мъченически колове, за да владеят съвестта на Божиите чада. Там са гордите папи, възвишавали се над Бога и възнамерявали да променят закона на Всевишния. Тези мними църковни отци имат да дават пред Бога сметка, от която биха искали да се освободят. Твърде късно виждат, че Вездесъщият ревнува за Своя закон и по никой начин няма да премахне вината. Сега узнават, че Христос уеднаквява интереса Си с този на Неговия страдащ народ; и разбират силата на собствените Му думи: "Понеже сте направили

това на един от тия най-скромни мои братя, на Мене сте го направили” (Матей 25:40).

Нечестивите са събрани на подсъдимата скамейка пред Бога, обвинени в най-голямата измяна спрямо Небесното управление. Не могат да пледират в защита на своя случай; нямат извинение; и присъдата на вечната смърт се произнася над тях

Сега на всички става ясно, че отплатата за греха не е благородна независимост и вечен живот, а робство, поквара и смърт. Виждат какво са изгубили чрез бунтовния си живот. Била е презряна далеч по-превъзходна и вечна тежина от слава; а колко желана им изглежда тя сега! “Всичко това - стене изгубената душа - бих могла да имам; но аз го отблъснах. О, странно безумие! Разменила съм мира, щастието и почитта за мъка, позор и отчаяние!” Всички виждат, че отстраняването им от небето е справедливо. Чрез живота си са заявили: “Не желаем този Исус да царува над нас!”

Безбожните гледат като омаяни коронасването на Божия Син. В ръцете Му са плочите на Божия закон, постановленията, които са презирали и престъпвали. Забелязват удивлението, възхищението и поклонението на спасените. Докато вълните на мелодията се носят над множеството вън от града, всички възкликват в един глас: “Велики и чудесни са Твоите дела, Господи Боже всемогъщи; праведни и истинни са Твоите пътища, Царю на царете “ (Откр. 15:3); падат на земята и се покланят на Княза на живота.

Сатана е като парализиран от славата и величието на Христос. Осеняващият някога херувим си спомня откъде е паднал. Блестящ серафим, “син на зората”, колко се е променил, как е деградирал! Изключен е завинаги от небесния съвет, където някога бе толкова почитан. Сега вижда друг да стои до Отец и да прикрива славата Му. Вижда ангел с благородна фигура и величествен вид да поставя короната на Христовата глава. Високото положение на ангела можеше да бъде негово.

Спомня си родината, където бе невинен и чист, мира и задоволството в себе си, преди да зароптае срещу Бога и да завиди на Христос. Неговите обвинения и бунт, измамите му, за да спечели симпатията и подкрепата на ангелите,

упорството срещу усилията за възвръщане, когато Бог би му простил, всичко това се явява живо пред очите му. Поглежда назад към резултатите от работата си сред хората - вражда на човек към човек и страшно разорение, издигане и пропадане на царства, сгромолясване на тронове, дълга поредица от бунтове, войни и въстания. Спомня си постоянните усилия да се противопоставя на Христовото дело и да натиска хората все по-ниско и по-ниско. Вижда, че демонските му нападки са били безсилни да унищожат закрепилите доверието си в Исус. Гледайки своето царство и последиците от труда си, не вижда друго освен неуспех и разруха. Заблудил е множествата да повярват, че Божият град може да стане лесна плячка, но знае, че това е лъжа. Много и много пъти е бил побеждаван в хода на великата борба и е бил принуждаван да отстъпва. И много добре познава силата и величието на Вечния.

Целта на големия бунтовник винаги е била да оправдае себе си и да докаже, че Божието управление е виновно за бунта. За тази цел е мобилизирал цялата мощ на огромния си интелект. Работил е преднамерено и с удивителен успех, подбуждайки огромни групи да приемат неговия възглед за великата борба, която се води от толкова дълго време. В продължение на хиляди години този водач на всяко съзаклатие е поставял заблудата на мястото на истината. Но сега вече е дошло времето, когато бунтът най-сетне трябва да бъде потушен и историята и характерът на Сатана - напълно разкрити. В последното голямо усилие да детронира Христос, да унищожи народа Му и да завладее Божия град архиизмамникът е

демаскиран изцяло. Свързалите се с него виждат пълното поражение на делото му, а Христовите последователи и верните ангели - обхвата, на неговите машинации срещу Божието управление. Сатана става обект на всеобщо отвращение.

Сам вижда, че самоволният му бунт го е направил негоден за небето. Упражнявал е силите си за война срещу Бога; чистотата, мирът и хармонията в небето биха били за него върховно мъчение. Сега обаче всичките му обвинения срещу Божията милост и справедливост са смълчани. Укорът, който се стараеше да хвърли върху Йехова, пада изцяло върху него самия. И Сатана се прекланя пред Бога и признава справедливостта на присъдата си.

“Кой няма да се бои от името Ти, Господи, и да го прослави? Защото само Ти си свет; понеже всичките народи ще дойдат и ще се поклонят пред Тебе, защото се явиха Твоите праведни съдби” (Откр. 15:4). Всеки въпрос относно истината и заблудата сега е изяснен. Резултатите от бунта, плодовете от отстраняването на Божествените предписания са показани пред очите на всички разумни създания. Управлението на Сатана в контраст с Божието управление е представено ясно пред цялата вселена. Той е осъден от собствените си действия. Божията мъдрост, справедливост и доброта са защитени. Става ясно, че всички Божии постъпки във великата борба са били извършени в името на вечното благо на Неговия народ и за доброто на сътворените от Него светове. “Всичките Твои творения ще Те хвалят, Господи, и Твоите светии ще Те благославят” (Пс. 145:10). През цялата вечност историята на греха ще остане свидетелство, че щастието на сътворените от Бога същества е свързано със съществуването на Неговия закон. Имайки пред очите си всички факти на великата борба, цялата вселена, както верните, така и непокорните, единогласно ще заяви: “Праведни и истинни са Твоите пътища, Царю на вековете”.

Пред вселената е била ясно показана великата жертва, направена от Отца и от Сина за човека. Дошъл е часът, когато Христос заема положението, което Му принадлежи по право и бива прославен над власти и сили и над всяко име. Точно за тази радост, която Му бе представена - че може да доведе много синове в слава, Той претърпя кръста и презря срама. И колкото и невъобразимо големи да бяха скръбта и срамът, все пак над тях са радостта и славата. Поглежда изкупените, обновени по Неговия образ. Всяко сърце носи свършения отпечатък на Божественото, всяко лице отразява образа на Царя. Христос вижда в изкупените резултата от труда на душата Си и е напълно задоволен. Тогава с глас, достигащ до събраните множества - праведни и неправедни, заявява: “Виждете откупа на Моята кръв! За тях страдах Аз; за тях умрях, за да живеят вечно в Моето присъствие!” И хвалебна песен се възнася от облечените в бели дрехи около престола: “Достойно е Агнето, което е било заклано, да приеме сила и богатство, премъдрост и могъщество, почит, слава и благословение” (Откр. 5:12).

Макар че е бил принуден да признае Божията справедливост и да се преклони пред върховенството на Христос, характерът на Сатана си остава непроменен. Духът на бунт избликва отново като мощен поток. Разярен, той решава да не се отказва от великата борба. Последната отчаяна битка с Царя на небето настава. Втурва се между последователите си, опитва се да ги настърви за незабавна ожесточена битка. Но от неизброимите милиони, подведени към бунт, сега няма нито един, признаващ неговото върховенство. Властта му е приключила. Неправедните изживяват същата омраза към Бога, но разбират, че положението им е безнадежно, че не могат да устоят срещу Йехова. Гневът им пламва срещу Сатана и срещу всички, измамили ги в качеството си на негови инструменти. С демонски бяс се надигат те срещу тях.

Господ казва: “Понеже си поставил сърцето си като че е Божие сърце, затова ето, ще докарам против тебе чужденци, страшните между народите; и ще изтеглят саблите си против красивите произведения на твоята мъдрост и ще помрачат блясъка ти; ще те смъкнат в ямата... и те изтребих отсрещо огнените камъни, херувиме засеняващи!... Аз те хвърлих на земята, изложих те пред царете, за да те гледат... и те обърнах на пепел по земята пред очите на всички, които те гледат... ужас си станал и не ще те има до века” (Езекиил 28:6-8, 16-19).

“Защото всяко оръжие на ратуващия с метеж и облекло, валяно в кръв, ще бъде за изгаряне и вещество за огън” (ЦП). “Защото Господ негодува спрямо всичките народи и пламенно се гневи на всичките им множества; обрекъл ги е на изстребление, предал ги е на клане.” “Над нечестивите ще навали примки; огън и сѳра, и горещ вятър ще бъдат съдържанието на чашата им” (Исаия 9:5, 34:2; Пс.11:6). Огън пада от небето. Земята се разцепва. Скритите в нейните дълбини оръжия излизат. От всички зейнали бездни избухват пояждащи пламъци. Скалите горят. Сега е денят, за който се е знаело, че ще пламти като пещ. Нажежените елементи се стопяват и всички постижения на земята изгарят. (Малахия 4:1; 2 Петрово 3:10). Земната повърхност изглежда като разтопена маса - огромно, кипящо огнено езеро. Това е времето на съда и загиването на безбожните хора - “ден на отмъщение Господне, година на въздаяния за съда на Сион” (Исаия 34:8 ЦП).

Неправедните получават наградата си (Пр. 11:31). Те “ще бъдат плява. И тоя ден, който иде, ще ги изгори, казва Господ на силите...” (Малахия 4:1). Някои са унищожени за миг, а други се измъчват с дни. Всички са наказани “според делата им”. Тъй като греховете на праведните са прехвърлени на Сатана, той ще страда

не само заради собствения си бунт, но и за всички грехове, за които е подбудил Божия народ. Неговото наказание трябва да бъде далеч по-голямо от наказанието на онези, които е заблудил. След като всички, попаднали в неговите лъжи, загинат, той ще продължи да живее и да страда. Накрая нечестивите биват унищожени в очистващия огън - и корен, и клонки: Сатана е коренът, а последователите му - клонките. Пълното наказание е наложено от закона; изискванията на правдата са удовлетворени; и като виждат това, и небе, и земя, признават справедливостта на Йехова.

Разрушителното дело на Сатана е приключило завинаги. Шест хиляди години е действал според волята си, сеейки на земята нещастие и причинявайки скръб във вселената. Създанието целокупно е въздишало и се е мъчило. Сега Божиите творения са напълно освободени от присъствието и изкушенията му. “Цялата земя се успокои и утихна; [праведните] възкликват с песни” (Исаия 14:7). И глас на хвала и триумф се възнеса от цялата вярна вселена. “Глас от много народи, като глас от много води, и като глас от силни гърмежи” се чува, който казва: “Алилуя, защото се възцари Господ Бог Вседържител” (Откр. 19:6 - ЦП).

Докато земята гори в унищожителен огън, праведните са в безопасност в Божия град. Над участващите в първото възкресение втората смърт няма власт. Докато за нечестивите Бог е огън пояждащ, за своя народ Той е слънце и щит (Откр. 20:6; Пс. 84:11).

“И видях ново небе и нова земя; защото първото небе и първата земя преминаха” (Откр. 21:1). Огънят, поглъщаш безбожните, очиства земята. Всяка следа от проклятието е заличена. Никакъв вечно горящ ад не ще напомня на изкупените ужасните последици от греха.

Само един спомен остава: нашият Изкупител ще носи вечно белезите на Своето разпятие. Наранената Му глава, ребрата, ръцете и нозете Му пазят единствените белези от жестокото дело на греха. Пророкът, гледайки Христос в Неговата слава, казва: “Лъчи се издаваха от страната Му; и там бе скривалището на силата Му” (Авакум 3:4). В прободеното тяло,

откъдето изтече кървавата струя, примирила човека с Бога, се намира славата на Спасителя, там е “скривалището на силата Му”. Той е “мощен да спасява” чрез жертвата на изкуплението и затова е силен да въздаде правда на презрелите Неговата милост. А белезите на Христовото смирение са Неговата най-висша почит; през вечните векове раните от Голгота ще бъдат израз на хвалата за Него и за Неговата мощ.

“И ти, крепост на стадото, укрепление на сионовата дъщеря, в тебе ще се върне предишната власт” (Михей 4:8). Този е моментът, към който святи мъже са гледали с копнеж още от времето, когато пламенният меч прегради достъпа на първата човешка двойка към Едем - времето, когато трябва да “бъде изкупено притежанието на Бога” (Ефес. 1:14). Земята, дадена първоначално на човека като негово царство, предадена от човека в ръцете на Сатана и държана тъй дълго във властта на мощния враг, е върната обратно чрез великия изкупителен план. Всичко, загубено поради греха, сега е възстановено. “Защото така казва Господ..., Който създаде земята, направи я и я утвърди; Който не я сътвори пустиня, но я създаде да се населява” (Исая 45:18). Когато земята бъде превърната във вечно жилище на изкупените, ще се осъществи Божието първоначално намерение при сътворението ѝ. “Праведните ще наследят земята и ще живеят на нея довека” (Пс. 37:29).

Страхът, че бъдещото наследство може да се представи така, че да изглежда твърде материално, е накарал мнозина да одухотворяват тъкмо тези истини, които ни го откриват като наш дом. Христос увери учениците Си, че отива да им приготви жилища в дома на Отца. Тези, които приемат Божието слово, ще бъдат осведомени за небесния ни дом. И все пак, око не е видяло и ухо не е чуло, и на човешко сърце не е дохождало всичко, което Бог е приготвил за тях, които Го любят (по 1 Кор. 2:9). Човешкият език не е в състояние да опише наградата на праведните. Тя ще бъде разбрана само от онези, които я видят. Ограниченият смъртен ум не може да схване славата на Божия рай.

Наследството на светиите е наречено в Библията отечество (Евр. 11:14-16). Там небесният Пастир води стадото Си при извори на жива вода. Дървото на живота дава плодовете си всеки месец, а листата му служат за изцеряване на народите. Там вечно течащите потоци са бистри като кристал, а люлеещи се дървета край тях хвърлят сенките си над пътищата, приготвени за изкупените на Господа. Там пространните долини преливат в красиви хълмове, а Божиите планини издигат величествените си върхове. По тези мирни равнини, край живите реки Божият народ, бил тъй дълго странник и скитник, ще намери своята родина.

“И Моите люде ще обитават в мирно заселище, в утвърдени жилища и в тихи успокоителни места.” “Няма вече да се чува насилие в земята ти, опустошение и разорение в пределите ти; а ще наречеш стените си Спасение и портите си Хвала.” “Те ще построят къщи и ще живеят в тях; ще насадят лозя и ще ядат плода им. Няма те да построят, а друг да живее там; няма те да насадят, а друг да яде... И избраните Ми за дълго ще се наслаждават на делото на ръцете си” (Исая 32:18,60:18, 65:21,22). Там “пустото и безводното място ще се развеселят и пустинята ще се възрадва и ще цъфне като крем.” “Вместо драка ще израсте елха, вместо трън ще израсте мирта” (Исая 35:1, 55:13). “Вълкът ще живее с агнето, рисът ще си почива с ярето... и малко дете ще ги води... Те не ще повреждат нито погубват в цялата Ми света планина” (Исая 11:6,9), казва Господ.

В тази небесна атмосфера няма да съществува болка. Няма да има повече нито сълзи, нито погребални процесии, нито никакви белези на печал. “...смърт не ще има вече; нито ще има вече жалеене, ни плач...; първото премина” (Откр. 21:4). “И жителят няма да рече: Болен съм; на людете, които живеят в него, ще се прости беззаконието им” (Исая 33:24).

Там е новият Ерусалим, столицата на прославената нова земя, “славен венец в ръката Господня” (Исая 62:3) “...Божествена слава... светеше, както свети някой много скъпоценен камък, като яспис, прозрачен като кристал... И народите ще ходят по Неговата светлина; земните царе ще донасят в него своите славни неща” (Откр. 21:11,24). Господ казва: “Аз ще се радвам на Ерусалим и ще се веселя за людето Си...” (Исая 65:19). “...скинията на Бога е с човеците; Той ще обитава с тях; те ще бъдат Негови люде и сам Бог, техен Бог, ще бъде с тях” (Откр. 21:3).

В Божия град “нощ не ще има”. Никой няма да има нужда от почивка, нито пък ще иска да почива. Никой няма да се уморява да върши Божията воля и да принася хвала на името Му. Винаги ще чувстваме свежестта на утрото и то никога няма да свърши. “И не ще имат нужда от светене на светило или от слънчева светлина, защото Господ Бог ги осветява” (Откр. 22:5). Светлината на слънцето ще бъде засенчена от блясък, който не е болезнено ослепителен, но неизмеримо надминава светлината на обедното слънце. Славата на Бога и на Агнето залива Светия град с никога неотслабваща светлина. Изкупените ще ходят в безслънчевата слава на вечен ден.

“И храм не видях в него, защото неговият храм е Господ Бог Всемогъщият и Агнето” (Откр. 21:22). Божият народ има привилегията да общува свободно с Отец и със Сина. “...сега виждаме... неясно като в огледало...” (1 Коринт.13:12). Гледаме Божия образ отразен като в огледало в делата на природата и в отношенията на Бога с хората; но тогава ще го виждаме лице с лице, без забулващ воал помежду ни. Ще стоим в Неговото присъствие и ще гледаме славата Му.

Там изкупените ще “познават”, както те са “познати”. Любовта и съчувствието, вселени в душата от самия Бог ще намират най-истински нежен израз. Чистото и свято общуване с небесни същества, хармоничният съвместен живот с блажените ангели и с верните от всички векове, изпраща дръхите си и избелили ги в кръвта на Агнето, светите връзки, които свързват заедно “всеки род на небесата и на земята” (Ефес. 3:15) - всичко това ще допринесе за щастието на изкупените.

Там безсмъртни умове ще съзерцават с никога непреставашо възхищение чудесата на творческата сила, тайните на изкупителната любов. Няма да има лукав, жесток неприятел, който да изкушава хората да забравят Бога. Всяка дарба ще бъде развита, способностите ще се увеличават. Постиженията на знанието няма да уморяват ума, нито ще изтощават силите. Ще се провеждат и най-големите начинания, ще се осъществяват най-възвишените стремежи, ще се постигат най-висшите амбиции. И все пак, постоянно ще възникват все нови и нови височини за изкачване, ще се явяват все нови и нови чудеса за възхищение, нови истини за разбиране, нови предмети, които да развиват все повече и повече възможностите на ума, душата и тялото.

Всички съкровища на вселената ще бъдат открити за изучаване от Божиите изкупени. Освободени от връзките на смъртта, чрез неуморно летене, те достигат до далечни светове, изтръпвали, изпълвали се със скръб при гледката на човешкото нещастие и избухвали в радостни песни при вестта за една спасена душа. С неизразимо блаженство децата на земята ще навлизат в радостта и мъдростта на непадналите светове. Ще споделят съкровищата на знанието и мъдростта, постигнати през безкрайните векове, като разглеждат делата на Божията десница. С непомрачен поглед ще гледат славата на творението - как всички слънца, звезди и системи, кръжат в определения им ред около трона на Божеството. На всички неща, от най-малките до най-големите, е написано името на Твореца и във всички се изявява богатството на Неговата мощ.

А отлитащите във вечността години ще донасят все по-богати и все по-славни откровения за Бога и за Христос. Както ще расте познанието, така

ще се увеличава и любовта, преклонението и щастието. Колкото повече опознават Бога, толкова по-голямо ще бъде възхищението на хората от Неговия характер. Когато Исус им разкрие богатството на изкуплението и удивителните постижения във великата борба със Сатана, сърцата на изкупените ще се изпълват с още по-пламенна почит. С още по-пленителна радост засвирват те на златните си арфи; и хиляди по хиляди и десетки хиляди по десетки хиляди гласове се присъединяват към мощния хвалебен хор.

“И всяко създание, което е на небето, на земята и под земята и по морето и всичко, що има в тях, чух да казват: На Този, Който седи на престола, и на Агнето да бъде благословение и почит, слава и господство до вечни векове.” (Откр. 5:13).

Великата борба е свършена. Няма повече грях и грешници. Цялата вселена е чиста. Необятното творение бие в един пулс на хармония и радост. От Този, Който е сътворил всичко, се излъчва живот, светлина и радост по всички царства на безбрежното пространство. От най-мъничкия атом до най-големия свят, всички неща, одушевени или неодушевени, в непомрачена красота и свършена радост заявяват: БОГ Е ЛЮБОВ!

ПРИЛОЖЕНИЕ

Общи бележки

Ревизирането им е възприето от опекуните на публикациите на Е. Вайт на 19 ноември 1956 г.

Към с.33, р.11. Папски титли.

В един пасаж, включен в Римския канонически закон, или

Към с.33, р.11. Непогрешимост.

По въпроса за доктрината за непогрешимостта, както е изложена на Ватиканския събор от 1870/71 г., виж Philip Shaff, *The creeds christendum*, vol 2, *Dogmatic Decrees of the Vatican Council*, pp. 234-271, където са дадени както латинския, така

и английския текст. За по-нататъшно разискване виж: за римокатолическия възглед: *The Catholic Encyclopedia*, vol.7q art. “Infallibility”, от Patrick J. Toner, стр.790

ff.; James Cardinal Gibson, *The Faith of Our Fathers* (Balimore: John Murphy Company,

110th ed., 1917), chs. 7,11. За римокатолическата опозиция на доктрината за папската непогрешимост, виж: Johan Joseph Ignaz von Dollruger (pseudonym “Janus”), *The*

Pope and the Council (New York: Charles Scribner’s Sons, 1896); и W. J. Sparrow

Simpson, *Roman Catholic Opposition to Papal Infallibility* (London: John Murray, 1909).

За неримокатолическия възглед виж: George Salmon. *Infallibility of the Church*

(London: John Murray, rev. ed., 1914).

Милиони любознателни читатели, търсеци отговор на най-животрептящите проблеми на живота, са се обръщали през годините към тази великолепна книга. Те са намирали утеха и вдъхновение от нейните авторитетни

отговори, основани на задълбоченото разбиране на Библията и на отношението на човека към Бога през последните двадесет века от християнската ера.

Древните пророчества и тяхното значение за днешното време и за утрешното, многото християнски църкви днес - ще се обединят ли някога? Последното изпитание, което човешкият род трябва да претърпи е може би точно пред нас? Тези и много други въпроси, които ни засягат най-дълбоко, са представени в този световно известен и разпространен бестселър - една незабравима и обогатяваща книга.

Историята е отрупана с катастрофите на велики цивилизации. Много хора смятат, че Америка е достигнала и дори задминала зенита на своето величие и че даже е осъдена да стане някаква второстепенна сила.

Други милиони пък вярват, че Америка е на ръба на своя икономически колапс и морална гибел може да поведе света към един ядрен Армагедон, опитвайки се да задържи своята позиция на власт и престиж.

В книгата ще намерите удивителните предсказания за Америка и изненадващи заключения за онова, което вечае бъдещето.

За корица

В наше време светът се намира на ръба на поразителна криза - може би най-великата в историята, а може би и... последната в историята.

Тази книга дава авторитетен отговор на смущението и отчаянието на днешната напрегната ера - не напразно тя е наречена "най-великата книга, освен Библията, за двайстия век".

Разкривайки плана на Бога за човечеството, неговата цел и изпълнение, този майсторски написан том представлява вълнуващо изобразяване на Миналото, Настоящото и Бъдещето. Източник на просветление, утеха и вдъхновение на милиони и милиони хора досега, той може да се окаже и за вас най-важната книга, която сте чели някога.

Елена Г.Вайт (1827-1915) - най-превежданата американска писателка, авторка на над 65 тома, преведени на повече от 100 езика, милиони и милиони екземпляри от нейните книги са четени по целия свят. Смятана е за боговдъхновена и повечето от нейните пророчества за световните събития и за състоянието на света днес вече са се изпълнили по най-драматичен начин. Проникновенията ѝ в областта на медицината и храненето се потвърждават постоянно от научните открития. Думите ѝ са въздигали човечеството и са помагали християнските истини да се занесат на безброй милиони хора по целия свят.

Нейната класическа книга "Животът на Исус" е най-сериозният труд в световната литература за живота на Христос.

Предлаганата книга представлява част от шедьовъра на американската писа-телка Елена Гуд Вайт "Желание на вековете". В огромната литература, пресъздава-ща живота и делото на Исус Христос, едва ли има друго произведение, което с такова проникновение и дълбочина да разглежда вътрешния духовен живот на Спасителя.

Историята на спасението, поместена в Библията - боговдъхновеното Божие слово, е твърде драматична. Тя е органически свързана с появяването на греха във вселената, с бунта на най-висшето сътворено същество на Небето и ръководител на ангелския свят, наречен "Хелел" (блестящ) в еврейския оригинал на Библията и "Луцифер" (светлоносец) - в латинския ѝ превод. При по-дълбоко изследване на Свещеното писание става ясно, че злото се е появило на Небето много преди сътворението на нашата малка планета и е пренесено на нея от същия висш херувим, който по-късно получава името "Сатана", означаващо противник, враг. Противник на Бога и доброто, враг на създадения човек, homo sapiens, на земята.

Бог не е планирал злото и земята не е опитно поле, както някои си

представят, но в Своето абсолютно познание Той го е предвидял и е взел превантивни мерки, за да посрещне кризата в космически мащаб, когато тя се появи. Още преди сътворението на света, както ни пояснява Новият завет, Бог е приготвил спасителен план, който влиза в сила при появяването на греха. Съгласно този план в центъра на спасителната акция трябвало да застане второто лице на Божеството, Бог Син, Който става наш Спасител и Когото наричаме Господ Исус Христос.

Преди около 2000 години Божият Син напусна Небето и се въплъти чрез утробата на една почтена жена на име Мария, която целият християнски свят нарича Дева Мария. Вземайки нашето човешко естество, за да ни помогне и спаси ефективно, Христос запази и Божественото Си естество. Затова нашият Спасител е наречен Богочовекът Исус Христос.

Четирите евангелия в Новия завет ни представят живота и ученията на Христос; те са и най-автентичният документ на християнството. В тях четем, че след един живот, изпълнен с любов към човешкия род и предал великите принципи и идеали на Божието царство, на около 33-годишна възраст Христос принася Себе Си в жертва за греховете на човечеството на хълма Голгота в Палестина, издействайки с това спасението на всеки син и дъщеря на Адам. Най-хубавият стих на Божието слово гласи: "ЗАЩОТО БОГ ТОЛКОВА ВЪЗЛЮБИИ СВЕТА, ЧЕ ДАДЕ СВОЯ ЕДИНОРОДЕН СИН, ЗА ДА НЕ ПОГИНЕ НИТО ЕДИН, КОЙТО ВЯРВА В НЕГО, НО ДА ИМА ВЕЧЕН ЖИВОТ" - ЙОАН 3:16.

А Г О П Т А Х М И С Я Н

Какво ще стане с нашата цивилизация? Напразни ли са останали усилията на великите мъже от миналото да подобрят този свят? Ще заглушат ли проявите на злото всичко ценно, достойно, морално, възвишено в днешния материализиран свят?

С увлекателен език, характерен за известната американска религиозна писателка Е.Вайт е дадена интересна информация за християнската църква от дните на Исус и апостолите; разгледани са някои от най-интересните библейски учения и пророчества, имащи отношение към нашето време и предстоящото второ идване на Христос; ролята на папството и на Съединените щати в надвисналия духовен конфликт; пророкуваното ограничаване на религиозната свобода дори в демократични държави.

Тази книга, преведена на повече от 100 езика в почти всички страни на света, може да даде нов и неочакван отговор на въпросите, които ви вълнуват и тревожат.